

משנה תורה - ספר טהרה

רבינו משה בן מיימון זצ"ל

• [הלכות טומאת מת](#) • [הלכות פרה אדומה](#) • [הלכות טומאת צרעת](#) • [הלכות מטמאי משכב ומושב](#) • [הלכות שאר אבות הטומאות](#) • [הלכות טומאת אוכלין](#) • [הלכות כלים](#) • [הלכות מקואות](#)

הלכות טומאת מת

[פרק ראשון פרק שני פרק שלישי פרק רביעי פרק חמישי פרק ששי פרק שביעי פרק שמיני פרק תשיעי פרק עשירי פרק אחד עשר פרק שנים עשר פרק שלשה עשר פרק ארבעה עשר פרק חמשה עשר פרק ששה עשר פרק שבעה עשר פרק שמונה עשר פרק תשעה עשר פרק עשרים פרק אחד ועשרים פרק שנים ועשרים פרק שלשה ועשרים פרק ארבעה ועשרים פרק חמשה ועשרים](#)

הלכות פרה אדומה

[פרק ראשון פרק שני פרק שלישי פרק רביעי פרק חמישי פרק ששי פרק שביעי פרק שמיני פרק תשיעי פרק עשירי פרק אחד עשר פרק שנים עשר פרק שלשה עשר פרק ארבעה עשר פרק חמשה עשר](#)

הלכות טומאת צרעת

[פרק ראשון פרק שני פרק שלישי פרק רביעי פרק חמישי פרק ששי פרק שביעי פרק שמיני פרק תשיעי פרק עשירי פרק אחד עשר פרק שנים עשר פרק שלשה עשר פרק ארבעה עשר פרק חמשה עשר פרק ששה עשר](#)

הלכות מטמאי משכב ומושב

[פרק ראשון פרק שני פרק שלישי פרק רביעי פרק חמישי פרק ששי פרק שביעי פרק שמיני פרק תשיעי פרק עשירי פרק אחד עשר פרק שנים עשר פרק שלשה עשר](#)

הלכות שאר אבות הטומאות

[פרק ראשון פרק שני פרק שלישי פרק רביעי פרק חמישי פרק ששי פרק שביעי פרק שמיני פרק תשיעי פרק עשירי פרק אחד עשר](#)

[עשר](#) [פרק שנים עשר](#) [פרק שלשה עשר](#) [פרק ארבעה עשר](#) [פרק חמשה](#)
[עשר](#) [פרק ששה עשר](#) [פרק שבעה עשר](#) [פרק שמונה עשר](#) [פרק תשעה](#)
[עשר](#) [פרק עשרים](#)

הלכות טומאת אוכלין

[פרק ראשון](#) [פרק שני](#) [פרק שלישי](#) [פרק רביעי](#) [פרק חמישי](#) [פרק](#)
[ששי](#) [פרק שביעי](#) [פרק שמיני](#) [פרק תשיעי](#) [פרק עשירי](#) [פרק אחד](#)
[עשר](#) [פרק שנים עשר](#) [פרק שלשה עשר](#) [פרק ארבעה עשר](#) [פרק חמשה](#)
[עשר](#) [פרק ששה עשר](#)

הלכות כלים

[פרק ראשון](#) [פרק שני](#) [פרק שלישי](#) [פרק רביעי](#) [פרק חמישי](#) [פרק](#)
[ששי](#) [פרק שביעי](#) [פרק שמיני](#) [פרק תשיעי](#) [פרק עשירי](#) [פרק אחד](#)
[עשר](#) [פרק שנים עשר](#) [פרק שלשה עשר](#) [פרק ארבעה עשר](#) [פרק חמשה](#)
[עשר](#) [פרק ששה עשר](#) [פרק שבעה עשר](#) [פרק שמונה עשר](#) [פרק תשעה](#)
[עשר](#) [פרק עשרים](#) [פרק אחד ועשרים](#) [פרק שנים ועשרים](#) [פרק שלשה](#)
[ועשרים](#) [פרק ארבעה ועשרים](#) [פרק חמשה ועשרים](#) [פרק ששה ועשרים](#) [פרק](#)
[שבעה ועשרים](#) [פרק שמונה ועשרים](#)

הלכות מקואות

[פרק ראשון](#) [פרק שני](#) [פרק שלישי](#) [פרק רביעי](#) [פרק חמישי](#) [פרק](#)
[ששי](#) [פרק שביעי](#) [פרק שמיני](#) [פרק תשיעי](#) [פרק עשירי](#) [פרק אחד עשר](#)

ספר טהרה והוא ספר עשירי - הלכותיו שמונה. וזהו סידורן. הלכות
טומאת מת. הלכות פרה אדומה. הלכות טומאת צרעת. הלכות משכב
ומושב. הלכות שאר אבות הטומאות. הלכות טומאת אוכלין. הלכות
כלים. הלכות מקוואות:

הלכות טומאת מת

מצות עשה אחת. והוא דין טומאת מת וביאור מצוה זאת בפרקים אלו:

הלכות טומאת מת - פרק ראשון

א המת מטמא במגע ובמשא ובאהל טומאת שבעה. וטומאת מגע ואהל מפורשין בתורה שנאמר [\(במדבר יט-יא\)](#) "הנוגע במת לכל נפש אדם וטמא שבעת ימים". ונאמר [\(במדבר יט-יד\)](#) "כל הבא אל האהל וכל אשר באהל יטמא שבעת ימים":

ב טומאת משא מפי השמועה. וקל וחומר הדברים אם נבלה שהיא טומאת ערב ואינה מטמאה באהל מטמאה במשא שנאמר [\(ויקרא יא-כח\)](#) "והנושא את נבלתם" המת לא כ"ש ומה נבלה שמגעה טומאת ערב משאה טומאת ערב אף המת שמגעו טומאת שבעה משאו טומאת שבעה. אין טומאת משא במת מדברי סופרים אלא דין תורה. ויראה לי ששתק ממנה הכתוב כדרך ששתק מאיסור הבת לפי שאסר בפירוש אפילו בת הבת. ושתק מאיסור אכילת בשר בחלב לפי שאסר בפירוש אפילו בישולו כך שתק מטומאת משא במת לפי שטימא בפירוש אפילו טומאת אהלו כל שכן משאו:

ג טומאת מגע האמורה בכ"מ בין במת בין בשאר המטמאים הוא שנגע האדם בבשרו בטומאה עצמה. בין בידו בין ברגלו בין בשאר בשרו. ואפילו בלשונו ה"ז נטמא. וכן נראה לי נגע שאם בצפרניו או בשיניו נטמא כיון שהם מחוברים לגוף הרי הם כגוף. אבל אם תחב אדם טומאה בכוש והכניסה לתוך גרונו של אדם טהור ולא נגעה בלשונו. או שהכניסה לתוך מעי של אשה מלמטה ולא נגעה בבשרה לא נטמא הבולע משום מגע זה. שהרי לא נגעה בבשרו שנגיעת פנים אינה נגיעה:

ד קרום שעל המכה הרי הוא כעור הבשר לענין מגע טומאות וכשות שעל הקטן אינה כעור הבשר. כיצד מי שנגעה טומאה בקרום מכתו נטמא כאילו נגעה בעורו. נגעה בשער הדק שעל בשר הקטן לא נטמא. וכן אדם טמא שהיתה בו מכה ונגע הטהור בקרום מכת הטמא נטמא אם היה קטן טמא ונגע הטהור בכשות שלו לא נטמא בין בטומאת מת בין בשאר טומאות. וכן לכלוכי צואה או טיט וכיוצא בהם מדברים שאין חוצצין על הגוף וכן גלדי צואה מן הדברים שחוצצין על הגוף אינם כעור הבשר לא לטמא ולא להתטמא:

ה כשם שאדם מתטמא בנגיעתו בטומאה כך הכלים מתטמאים בנגיעת הטומאה בהן. חוץ מכלי חרס שאינו מתטמא אלא מאוירו כמו שיתבאר בהלכות כלים. [וזהו כלל גדול בטומאה. כל המטמא אדם במגע מטמא כלים וכל שאינו מטמא אדם במגע אינו מטמא כלים ואין אדם וכלים מקבלין טומאה אלא מאב הטומאה]:

ו טומאת משא האמורה בכ"מ בין במת בין בשאר כל המטמאים במשא. הוא שישא האדם הטומאה אע"פ שלא נגע בה. אפילו היה בינו לבינה אבן הואיל ונשא נטמא. ואחד הנושא על ראשו או על ידו או על שאר גופו. ואחד הנושא הוא בעצמו או שנשאה אחר והניחה למעלה מזה הואיל ונשאת עליו מ"ם נטמא ואפילו היתה הטומאה תלויה בחוט או בשערו ותלה החוט בידו והגביה הטומאה כל שהוא הרי זה נושא ונטמא:

ז מסיט בכלל נושא הוא. וכל דבר שמטמא במשא מטמא בהיסט. כיצד קורה שהיא מונחת על הכותל ועל צדה מת או נבלה וכיוצא בהן. ובא הטהור לקצה הקורה השני והנידו. כיון שהניד את הטומאה שבקצה השני טמא משום נושא ואין צ"ל אם משך את הקצה השני כנגד הארץ עד שהגביה הטומאה או שגרר הטומאה על הארץ. שזה נושא ודאי. וזה וכל כיוצא בה היא טומאת היסט האמורה בכ"מ:

ח הנושא בתוך בית הסתרים נטמא שאע"פ שאין הנגיעה שם נגיעה הנושא שם נושא הוא אלא א"כ נבלע הטומאה בתוך מעיו שמאחר שהגיעה לתוך בטנו אינו לא נוגע ולא נושא. ואם טבל טהור ואף ע"פ שהטומאה בתוך מעיו:

ט אין מתטמא במשא אלא האדם בלבד לא הכלים. כיצד הרי שהיה מונח על ידו עשרה כלים זה ע"ג זה והנבלה וכיוצא בה בכלי העליון האדם טמא משום נושא נבילה והכלים שעל ידו כולן טהורים חוץ מכלי העליון שנגעה בו הטומאה וכן כיוצא בזה:

י טומאת אהל אינה בשאר טומאות אלא במת בלבד ובין שהאהיל האדם או הכלי אפ"י מחט שהאהילה על המת או שהאהיל המת על האדם או על הכלים או שהיה המת עם האדם או עם הכלים תחת אהל אחד הרי אלו טמאים:

יא וטומאת אהל האמורה בכ"מ הוא שתטמא אותה טומאה האדם או הכלים באחת משלש דרכים אלו. אחד הבא כולו לאהל המת או הבא מקצתו ה"ז נטמא באהל אפילו הכניס ידו או ראשי אצבעותיו או חוטמו לאהל המת ה"ז נטמא כולו. נגע במשקוף וצירף ידו עם המשקוף נטמא כאילו בא מקצתו. נגע באסקופה מטפח ולמטה קרוב לארץ טהור. ומטפח ולמעלה טמא. ויראה לי שדבר זה מדבריהם:

יב אחד המת מישראל או מן העכו"ם מטמא במגע ובמשא:

יג ואין העכו"ם מטמא באהל ודבר זה קבלה הוא והרי הוא אומר במלחמת מדין [\(במדבר לא-ט\)](#) "כל נוגע בחלל" ולא הזכיר שם אהל. וכן העכו"ם אינו נעשה טמא מת אלא עכו"ם שנגע במת או נשאו או האהיל עליו הרי הוא כמי שלא נגע הא למה זה דומה לבהמה שנגעה במת או

האהילה על המת. ולא בטומאת המת בלבד אלא בכל הטומאות כולן אין העכו"ם ולא הבהמה מתטמאין בהן :

יד ומדברי סופרים שיהו העכו"ם כזבין לכל דבריהן. ואין לך בכל מיני נפש מה שמתטמא והוא חי או מטמא והוא חי חוץ מן האדם בלבד. והוא שיהיה מישראל. אחד גדול ואחד קטן מתטמאין בכל הטומאות אפילו בטומאת המת. שנאמר בה [\(במדבר יט-כ\)](#) "איש אשר יטמא" אחד האיש ואחד הקטן שהרי הוא אומר שם [\(במדבר יט-יח\)](#) "ועל כל הנפשות אשר היו שם". אפילו קטן בן יומו שנגע או נשא אי האהיל על המת נטמא והרי הוא טמא מת והוא שנולד לתשעה. אבל בן שמונה הרי הוא כאבן ואינו מקבל טומאה :

טו המת אינו מטמא עד שתצא נפשו אפילו מגוייד או גוסס. אפילו נשחטו בו שני הסימנים אינו מטמא עד שתצא נפשו שנאמר [\(במדבר יט-יג\)](#) "בנפש האדם אשר ימות". נשברה מפרקתו ורוב בשרה עמה. או שנקרע כדג מגבו או שהותז ראשו או שנחלק לשני חלקים בבטנו הרי זה מטמא אע"פ שעדיין הוא מרפרף באחד מאיבריו :

הלכות טומאת מת - פרק שני

א הנפל אף ע"פ שעדיין לא נתקשרו איבריו בגידין מטמא במגע ובמשא ובאהל כאדם גדול שמת שנאמר [\(במדבר יט-יא\)](#) "הנוגע במת לכל נפש אדם". וכן כזית מבשר המת בין לח בין יבש כחרש מטמא כמת שלם. והנצל בבשר מטמא בכזית. איזהו נצל זה הבשר שנמוח ונעשה ליחה סרוחה והוא שתקרוש אותה הליחה הנמצאת מן המת שאם קרשה בידוע שהוא מבשרו ואם לא קרשה אינה מטמאה שמא כיחו וניעו הוא :

ב אע"פ שהשיעורין כולם הלכה למשה מסיני הן אמרו חכמים תחלת ברייתו של אדם כזית ולפיכך שיעור טומאת בשרו כזית :

ג אבר שנחתך מן האדם החי הרי הוא כמת שלם מטמא במגע ובמשא ובאהל אפילו אבר קטן של בן יומו שהאיברים אין להם שיעור שנאמר [\(במדבר יט-ז\)](#) "כל אשר יגע על פני השדה בחלל חרב" והדבר ידוע שדין חלל חרב כדין חלל אבן או חלל שאר דברים מפי השמועה למדו שלא בא זה אלא לטמא נוגע באבר שפלטתו החרב. בד"א כשהיה האבר שלם כברייתו בשר וגידים ועצמות שנאמר [\(במדבר יט-טז\)](#) "או בעצם אדם" עצם שהוא כאדם מה אדם בשר וגידים ועצמות אף אבר מן החי עד שיהיה כברייתו בשר וגידים ועצמות אבל הכוליא והלשון וכיוצא בהן אע"פ שהן אבר בפני עצמן הואיל ואין בהן עצם הרי הן כשאר הבשר. חסר מן העצם

של אבר כל שהוא הרי האבר כולו טהור. הסר מבשרו אם נשאר עליו בשר שראוי לעלות בו ארוכה בחי ויתרפא וישלם. הרי זה מטמא במגע ובמשא ובאהל ואם לאו מטמא במגע ובמשא ואינו מטמא באהל. ובשר הפורש מן החי טהור וכן עצם בלא בשר הפורש מן החי טהור:

ד אבר הפורש מן המת מטמא במגע ובמשא ובאהל כמת והוא שיהיה שלם כברייתו בשר וגידים ועצמות. חסר עצמו אם נשאר עליו בשר כזית מטמא כמת שלם. חסר הבשר ולא חסר העצם אם נשאר עליו כדי לעלות ארוכה בחי מטמא כמת שלם ואם לאו הרי הוא כשאר עצמות המתים שאין עליהן הבשר:

ה מוח שבתוך העצם הרי הוא מעלה ארוכה מבחוץ לפיכך קולית המת והוא עצם הסתום משני קצותיו אם יש בתוכה מוח כדי לעלות ארוכה הרי זה כמת שלם. היה בה מוח המתנדנד אם יש בו כזית ה"ז מטמא באהל אע"פ שהעצם סתות מכל צדדיו טומאה בוקעת ועולה בוקעת ויורדת כמו שיתבאר שהמוח כבשר לכל דבר:

ו האבר והבשר המדולדלים באדם ואע"פ שאין יכולין לחזור ולחיות טהורים. מת האדם הרי הבשר טהור והאבר מטמא משום אבר מן החי ואינו מטמא משום אבר מן המת. מה בין אבר מן החי לאבר מן המת אבר מן החי בשר הפורש ממנו ועצם הפורש ממנו טהורים ואבר מן המת בשר הפורש ממנו ועצם הפורש ממנו כמפורשים מן המת השלם ומטמאין בשיעורן:

ז ובין אבר מן החי בין אבר מן המת אין להן שיעור אמרו חכמים מאתים שמונה וארבעים איברים יש באיש כל אחד ואחד מהן בשר וגידים ועצם ואין השינים מן המניין ובאשה מאתים ואחד וחמשים כל אבר מהן שפרש כברייתו בין מן החי בין מן המת מטמא במגע ובמשא ובאהל חוץ משלשה איברים יתירות שבאשה שאינן מטמאין באהל. וכן אצבע יתירה שיש בה עצם ואין בה צפורן אם נספרת ע"ג היד עולה למניין רוב האיברים ואם אינה נספרת ע"ג היד מטמא במגע ובמשא ואינה מטמאה באהל וטומאתה מדברי סופרים. ואם היה בה צפורן הרי היא כשאר האיברים. ומפני מה גזרו טומאה על אצבע שאינה נספרת גזירה משום הנספרת ולמה לא טמאה באהל עשו לה היכר כדי להודיע שטומאתה מדבריהם משום גזירה כדי שלא ישרפו על טומאתה תרומה וקדשים:

ח עצמות המת שאין עליהם בשר אם נכרת בהן צורת עצמות הרי אלו מטמאין במגע ובמשא ובאהל כמת שלם שאני קורא בהם [\(במדבר יט-טז\)](#) "עצם אדם". ואלו הן העצמות שהן מטמאין כמת השדרה והגלגולת רוב בניינו ורוב מניינו. השדרה כיצד שדרה שהיא שלימה הרי היא כמת שלם ואם חסרה אפי' חוליא אחת מ"ח חליות הרי היא כשאר העצמות. הגלגולת כיצד גלגולת שהיא שלימה הרי היא כמת ואם חסרה כסלע הרי

היא כשאר העצמות. היו בה נקבים קטנים כולם מצטרפין לכסלע. כל בניינו של אדם הוא שתי השוקים והירכים והצלעות והשדרה. ורוב בניינו של מת הרי הוא כמת שלם כיצד כגון שתי שוקיו וירך אחת אם חסר רוב בניינו כל שהוא הרי הן כשאר העצמות. רוב בניינו כיצד רוב מניין עצמות כגון שהיו קכ"ה עצם הרי אלו כמת שלם. היו קכ"ד הרי הן כשאר העצמות. אף ע"פ שהיה אדם זה יתר באיבריו או חסר באיבריו אין משגיחין בו אלא על מניין רוב כל אדם אא"כ היתה אצבע שיש בה צפורן או שהיתה נספרת ע"ג היד שהיא עולה למניין כמו שביארנו :

ט שאר עצמות המת שאין בהן רוב מניין ולא רוב בניין ולא שדרה שלימה ולא גלגולת שלימה אם היה בהן רובע הקב הרי אלו מטמאים כמת במגע ובמשא ובאהל. היו פחות מרובע אפילו עצם כשעורה מטמא במגע ובמשא ואינו מטמא באהל :

י היה עצם אחד אפילו יש בו רובע הרי זה מטמא במגע ובמשא ואינו מטמא באהל. טומאת עצם אחד הלכה מפי השמועה לפי שנאמר [\(במדבר יט-יח\)](#) "כל הנוגע בעצם" למדו מפי השמועה אפילו עצם כשעורה מטמא במגע ובמשא ולפי שטומאתו הלכה הרי הוא דין תורה ולא מדברי סופרים :

יא מת שהרקיבו עצמותיו בקבר ונעשו רקב מלא חפנים מאותו רקב מטמא במשא ובאהל כמת ואינו מטמא במגע לפי שאי אפשר ליגע בכולו שהרי אינו גוף אחד. ואפילו גבלו במים אינו חבור :

יב דם המת מטמא כמת במגע ובמשא ובאהל. שנאמר [\(במדבר יט-יג\)](#) "בנפש האדם" ונאמר [\(דברים יב-כג\)](#) "כי הדם הוא הנפש". וכמה שיעורו רביעית. אפילו תמצית הדם כל זמן שיש בו אדמומית מטמא באהל המת :

יג דם החי אפילו דם נחירה הרי זה טהור כל זמן שהוא חי. נתערב הדם שיצא ממנו באחרונה סמוך למיתה עם הדם שיצא ממנו אחר שמת וכל התערובות רביעית ואין ידוע כמה יצא מחיים וכמה יצא אחר מיתה. אפילו חצי רביעית מחיים וחצייה אחר מיתה הרי זה נקרא דם תבוסה ומטמא במשא ובמגע ובאהל אלא שטומאתו מדברי סופרים :

יד הרוג שהיה מוטל על המטה ודמו מנטף כשהוא חי ויורד לגומא ומת והרי הדם מנטף אחר מותו ויורד לאותה גומא. הרי כל הדם שבה טהור שטיפה טיפה ראשונה ראשונה בטלה כדם שיצא מחיים. יצא ממנו רביעית דם בלבד וספק כולה מחיים ספק כולה לאחר מיתה הרי זו ספק טומאה כשאר הספקות והנוגע בה ברשות היחיד טמא ברה"ר טהור כמו שיתבאר במקומו :

טו הקבר כל זמן שהטומאה בתוכו מטמא במגע ובאהל כמת דין תורה. שנאמר (במדבר יט-טז) "או במת או בעצם אדם או בקבר". ואחד הנוגע בגגו של קבר או הנוגע בכותליו. והוא שיהיה בנוי וסתום ואח"כ יהיה כולו מטמא במגע ובאהל. אבל המעמיד כלים או אבנים וכיוצא בהן בצדי המת וכסה עליו מלמעלה בכלים או באבנים וכיוצא בהן זה הכסוי המוטל מלמעלה נקרא גולל ואלו הצדדין המעמידין את הגולל שהוא נשען עליהן נקראין דופק. ושניהם הגולל או הדופק מטמאין במגע ובאהל כקבר וטומאתן מדברי סופרים ואינן מטמאין במשא. לפיכך אם גרר הגולל בחבלים עד שכסה בו את המת. או גררו או שמטו מעל המת. או שגרר הדופק עד שהעמיד עליו הגולל או שמטו בחבלים מתחת הגולל ה"ז טהור. ודברים שסומכין את הדופק והם הנקראין דופק דופקין הרי הן טהורין:

טז שדה שנחרש בה קבר ואבדו עצמות המת בעפרה היא הנקראת בית הפרס. ועפרה מטמא במגע ובמשא שמא יש בה עצם כשעורה ואינה מטמאה באהל וכן כל ארצות העכו"ם עפרן מטמא במגע ובמשא מפני העצמות שאין נזהרין בהן. וטומאת בית הפרס וארץ העכו"ם מדברי סופרים כמו שיתבאר:

הלכות טומאת מת - פרק שלישי

א אלו מטמאין במגע ובמשא ובאהל. המת אפילו נפל שלא נתקשרו איבריו בגידין. וכזית מבשר המת וכזית נצל. ואבר מן החי. ואבר מן המת שיש עליהם בשר כראוי. והשדרה והגולגולת. ורוב בניינו ורוב מניינו. ורוב עצמות מכ"מ אע"פ שאין בהן לא רוב בנין ולא רוב מנין. ורביעית דם תבוסה. הכל שתים עשרה:

ב ואלו מטמאין במגע ובמשא ואין מטמאין באהל. אבר מן החי שחסר בשרו ואין בו להעלות ארוכה. ואבר מן המת שחסר בשרו או עצמו ולא נשאר בשר כדי להעלות ארוכה או שחסר העצם אע"פ שיש עליו בשר כדי להעלות ארוכה. והשדרה שחסרה ואין בה רובע עצמות. והגולגולת שחסרה ואין בה רובע עצמות. ועצם אפילו כשעורה. וארץ העכו"ם: ובית הפרס. הכל שבע:

ג הגולל ודופק מטמאין במגע ובאהל כקבר ואינן מטמאין במשא. הרקב מטמא במשא ובאהל ואינו מטמא במגע. טומאת רובע עצמות באהל. וטומאת רביעית דם וטומאת אבר שאין עליו בשר בראוי בין מן המת בין מן החי יראה לי שכולן טומאתן אינן דין תורה שהרי אין הנזיר מגלח

עליהן כמו שביארנו בנזירות ואין חייבין עליהן על ביאת המקדש. ועל טמא בטומאה של תורה חייב על ביאת המקדש. לפיכך אני אומר שכל טומאה מן המת שאין הנזיר מגלח עליה אינה דין תורה:

ד אין רקב המת מטמא עד שיקבר ערום בארון של שיש או של זכוכית וכיוצא בהן ויהיה כולו שלם. חסר ממנו אבר או שנקבר בכסותו או בארון של עץ או של מתכת אין רקבו טמא מפני שרקב הכסות או רקב העץ או חלודת המתכת תתערב ברקב גוייתו. ורקב המטמא שנתערב בו עפר כל שהוא הרי הוא בטומאתו. ולא אמרו רקב אלא למת בלבד אבל הרוג אין לו רקב:

ה קברו שני מתים כאחד או שגזזו שערו או צפרניו וקברום עמו או שקברו אשה מעוברת ועוברת במעיה אין להם רקב:

ו טחן המת עד שנעשה רקב אינו מטמא עד שירקיב מאליו:

ז טחנו כולו והניחו עד שירקיב או שהרקיב מקצתו כשהוא חי ומת והרקיב כולו הרי זה ספק ואם נטמא למלוא חפנים מרקב זה ה"ז טמא בספק:

ח מלא חפנים ועוד מעפר הנמצא תחת המת או מעפר הנמצא בקבר ואין ידוע מה טיבו אם הוא רקב שמטמא באהל או אינו אלא עפר שנתלכלך בנצל המת ודמו. ה"ז מטמא במשא ובאהל שהרי יש במלוא חפנים ועוד מלא חפנים רקב. ויראה לי שאף זו טומאה מדברי סופרים:

ט המת שנשרף ושלדו קיימת והוא השדרה והצלעות ה"ז מטמא כמת שלם ואצ"ל אם נחרך. אבל אם נשרף עד שנתבלבלה צורת תבניתו טהור. וכן שפיר מרוקם שטרפו במים טהור שהרי נתבלבלה צורתו:

י בשר המת שנפרך ונעשה כקמח טהור וכן אפר השרופין טהור וכן התולעים הנהוין מבשר המת בין חיים בין מתים טהורין. וכבר ביארנו שהמוח כבשר בכ"מ בין במת בין בנבלה ושרץ:

יא עור האדם כבשרו ואם עבדו כל צרכו או הילך בו כדי עבודה הרי זה טהור מן התורה. אבל מדבריהם מטמא בכזית כבשר המת גזירה שלא להרגיל בגי אדם לעבוד עורות האדם וישתמשו בהן:

יב עור הבא כנגד פניו של אדם כשיולד בין שהיה חי ואמו חיה בין שנולד מת ואמו מתה ה"ז טהור מפני שהוא כמו פרש או צואה וקיא וכיוצא בהן:

יג כל שבמת טמא חוץ מן השיניים והשיער והצפורן הואיל וגזען מחליף. ובשעת חבורן הכל טמא כיצד המת בחוץ ושערו בתוך הבית נטמא כל אשר בבית וכן הנוגע בשערו או בשיניו או בצפרניו כשהן מחוברין נטמא. שערו העומד להגזז וצפרניו העומדים להנטל הואיל והן עומדין להנטל יש בהן ספק לפיכך הנוגע בהן הרי הוא ספק טמא. כל משקה היוצא מן המתים טהור חוץ מדמו וכל מראה דמים מן המת טמא כמו שביארנו. ומפני מה לא גזרו על משקה המת כדרך שגזרו על משקין היוצאין מכל הטמאין מפני שהמת הכל בדלין ממנו לא גזרו על משקיו :

יד כבד שנמוחה מטמאה ברביעית מפני שהיא כדס נקפה. דם קטן שיצא כולו אם אין בו רביעית טהור אע"פ שהוא כל דם שבו :

טו ואלו אם חסרו כל שהוא טהורים. רביעית דם. ועצם כשעורה. וכזית בשר. וכזית נצל. ומלא חפנים רקב. ואבר מן החי שחסר מעצמו כל שהוא.

הלכות טומאת מת - פרק רביעי

א רביעית דם הבאה משני מתים טהורה עד שתהיה כל הרביעית ממת אחד. שדרה שנגמרה משני מתים כגון שהיו מקצת החליות מאחד ותשלומן ממת אחר וכן הגלגולת של שני מתים ורובע עצמות מב' מתים ואבר מן המת מב' מתים כל אלו אינן מטמאין באהל אלא במגע ובמשא כשאר כל עצמות :

ב אבר מן החי מב' אנשים טהור אפילו מאיש אחד אם נחלק לשנים טהור :

ג כזית בשר משני מתים וכזית נצל משני מתים ומלוא חפנים רקב משני מתים שכל אחד מהן יש לו רקב הרי אלו מצטרפין זה עם זה. וכן כחצי זית בשר וכחצי זית נצל מצטרפין זה עם זה ושאר כל הטומאות שבמת אין מצטרפין זה עם זה מפני שלא שוו בשיעוריהן :

ד עצם כשעורה שנחלק לשנים מטמא במשא. וכן רובע עצמות מת אחד שנדקדקו ואין בכל אחד מהם עצם כשעורה מטמאין באהל כאילו לא נדקדקו :

ה כזית מן המת שחתכו לחלקים ורדדו ודבקו מטמא באהל ובמשא ואינו מטמא במגע קצתו אע"פ שחברו שאין חבורי אדם חבור :

י כזית חלב שלם שהתיכו טמא. היה מפורד והתיכו טהור :

יז שדרה שנגררו ממנו רוב חליות שלה אע"פ ששלדה קיימת אינה מטמאה באהל. ובזמן שהיא בתוך הקבר אפילו משוברת אפילו מכותתת מטמאה באהל מפני שהקבר מצרפה :

ח כל המטמאין באהל שנחלקו והכניסו בתוך הבית האהל מצרפן ומטמאין באהל :

ט עצם שיש עליו כזית בשר בידי שמים והכניס מקצתו לפניו מן הבית נטמא הבית. שני עצמות ועליהם כשני חציי זיתים בשר והכניס מקצתן לפניו הבית טמא. ואם היה הבשר תחוב בעצמות בידי אדם הבית טהור שאין תבורי אדם חבור :

י מלא חפנים רקב שנתפזר בתוך הבית הבית טמא :

יא רביעית דם שנבלעה בתוך הבית הבית טהור להבא וכל שהיה בו בעת שנבלעה הרביעית בארץ טמא :

יב כזית מן המת שאבד בתוך הבית וביקש ולא נמצא הבית טהור. ולכשימצא הבית טמא למפרע מעת שאבד עד שנמצא :

יג רביעית דם שנשפך באויר אם קרש או שהיה במקום אשבורן והוא המקום הנמוך כמו גומא והאהיל המאהיל על מקצתו נטמא. נשפך על האסקופה במורד בין לפניו בין לחוץ הבית טהור. שהרי לא נח הדם על האסקופה. ואם היתה האסקופה אשבורן או שקרש הדם עליה הבית טמא. רביעית דם שנבלעה בכסות אם מתכבסת ויוצאה ממנו רביעית דם הרי זה הכסות מתטמאה במגע ובמשא ובאהל ואם לאו אינה מתטמאה באהל והרי היא ככסות שנגעה במת שכל הבלועה שאינו יכול לצאת טהור. כיצד משערין אותה מכבסין אותה במים ומביא מים כמדתן ונותן לתוכן רביעית דם אם היה מראיהן שוה או שהיה מי הכבוס אדום יותר ממי המזג בידוע שיצא ממנה רביעית :

יד המשא והמגע והאהל שלשה שמות הם וכל שהוא משם אחד מצטרף ומטמא. ומשני שמות אינו מצטרף וטהור. כיצד הנוגע בכשני חצאי זיתים או שנשא שני חצאי זיתים בבת אתת. או שהאהיל על כשני חצאי זיתים. או שהאהיל על חצי זית וחצי זית אחר מאהיל עליו. או שהיה הוא וחצי זית תחת האהל והאהיל במקצת גופו על חצי זית אחר. או האהיל חצי זית על מקצתו הכל טמאים מפני שהוא שם אחד. אבל הנוגע בחצי זית או הנושא חצי זית ודבר אחר מאהיל עליו ועל כחצי זית. או שהאהיל עליו חצי זית אחר. או שהאהיל הוא על חצי זית אחר. וכן הנושא כחצי זית ונגע בחצי זית אחר הכל טהורים. שאין המגע מצטרף

עם המשא לא במת ולא בשאר טומאות. ולא המגע מצטרף עם האהל ולא האהל מצטרף עם המשא [לפי שאינו שם אחד]:

הלכות טומאת מת - פרק חמישי

א כל המתטמאין מחמת המת בין אדם בין כלים טמאים טומאת שבעה. כיצד אדם או כלי שנגע בדברים שמטמאין מן המת במגע. או שנטמא באהל בא' מדברים שמטמאין באהל. וכן אדם שנשא דברים שמטמאין מן המת במשא. הכל טמאים טומאת שבעה שנאמר [\(במדבר יט-יד\)](#) "כל הבא אל האהל וכל אשר באהל יטמא שבעת ימים":

ב אדם שנטמא במת וכלים שיגע בהן אדם זה טמאין טומאת שבעה שנאמר [\(במדבר לא-כד\)](#) "וכבסתם בגדיכם ביום השביעי וטהרתם". אבל אדם שנגע באדם שנטמא במת. בין שנגע בו אחר שפירש מטמאין בין שנגע בו כשהוא עדיין נוגע במת. הרי זה השני טמא טומאת ערב שנאמר [\(במדבר יט-כב\)](#) "והנפש הנוגעת תטמא עד הערב". זהו דין תורה אבל מדברי סופרים הנוגע במת ונגע באדם אחר ועדיין הוא מחובר במת שניהן טמאין טומאת שבעה וכאילו נגע זה השני במת עצמו. בד"א לענין תרומה וקדשים אבל לנזיר ולעושה פסח בין בשעת חבור בין אחר שפירש אינו טמא אלא טומאת ערב כדין תורה:

ג כלים שנטמאו במת בין במגע בין באהל הרי הן לנוגע בהן כנוגע במת עצמו. מה המת מטמא הנוגע בו בין אדם בין כלים טומאת שבעה אף כלים שנטמאו במת הם והכלים או האדם שיגע בהן טמאין טומאת שבעה. שנאמר [\(במדבר יט-טז\)](#) "בחלל חרב או במת". מפי השמועה למדו שהחרב כמת והוא הדין לשאר כלים. בין כלי מתכות בין כלי שטף ובגדים. הרי הוא אומר [\(במדבר לא-יט\)](#) "כל הורג נפש וכל נוגע בחלל" וכי תעלה על דעתך שזה ירה חץ והרג או זרק אבן והרג נטמא שבעת ימים. אלא הורג נפש בחרב וכיוצא בה שנטמא בנגיעתו בכלי שהרג בו שהרי נגע הכלי במת. ומנין שאף הכלים הנוגעים באדם שנגע בכלים שנטמאו במת שטמאים טומאת שבעה שהרי הוא אומר [\(במדבר לא-כד\)](#) "וכבסתם בגדיכם ביום השביעי וטהרתם". הא למדת שכל אדם הטמא טומאת שבעה מטמא בגדים טומאת שבעה:

ד נמצאת אומר אדם שנגע במת ואדם אחר הראשון טמא טומאת שבעה והשני טומאת ערב. כלים הנוגעים במת וכלים בכלים שניהם טמאים טומאת שבעה אבל השלישי בין אדם בין כלים טמא טומאת ערב. כלים הנוגעים במת ואדם בכלים וכלים באדם שלשתן טמאין טומאת שבעה והרביעי בין אדם בין כלים טמא טומאת ערב:

ה בד"א לענין תרומה וקדשים אבל לחייב כרת על ביאת מקדש או על אכילת קדשים אינו חייב אלא השנים בלבד הראשון שנגע במת והשני שנגע בו כדין תורה שנאמר [\(במדבר יט-כב\)](#) "וכל אשר יגע בו הטמא יטמא". אבל הנוגע בכלים שנגעו באדם או הנוגע באדם שנגע בכלים שנגעו במת פטור כמו שביארנו בהלכות ביאת מקדש שהדברים האלו אע"פ שהן דברי קבלה אינן דין תורה. שהרי לא נתפרשו בתורה אלא זה שנטמא במת שהוא אב והשני הנוגע בו שהוא ראשון בין אדם בין כלים :

ו כלי חרש שנגע במת או שהיה עמו באהל טמא. ואינו מטמא [לא אדם] ולא כלי חרש אחר ולא שאר כלים שאין כלי חרש נעשה אב הטומאה לעולם לא במת ולא בשאר טומאות וזה דין תורה אף ע"פ שהוא קבלה :

ז זה כלל גדול בטומאות כל אב הטומאה מטמא אדם ומטמא בגדים וכלים בין כלי מתכות בין כלי שטף בין כלי חרש. וכל המטמא אדם וכלים בנגיעה הרי זה אב הטומאה. וכל ולד הטומאות מטמא אוכלין ומשקין ואינו מטמא לא אדם וכלים לא כלי חרש ולא שאר כלים ובגדים :

ח כל הנוגע באב הוא הנקרא ראשון. והנוגע בראשון נקרא שני. והנוגע בשני נקרא שלישי. והנוגע בשלישי נקרא רביעי. והראשון ושלמטה ממנו כולן נקראין ולד הטומאה :

ט כל המתטמא מחמת המת טומאת שבעה בין אדם בין כלים הוא הנקרא טמא מת. והוא אב מאבות הטומאות לענין טומאת תרומה וטומאת קדשים כמו שביארנו. למנות ממנו ראשון ושני כדי לטמא אדם וכלים במגע כשאר אבות הטומאות. ואינו מטמא במשא :

י כל המתטמא מחמת המת טומאת ערב הוא ולד הטומאה והוא הראשון לטומאה ואפשר שיהיה הרביעי מן המת ראשון לטומאה כמו שביארנו לענין תרומה וקדשים :

יא אדם או כלים שנטמאו במגע ארץ העכו"ם ובית הפרס או במשאן או במגע דם תבוסה וגולל ודופק או באהלן. וכן אדם שנטמא במשא דם תבוסה הרי אלו כולן וכל כיוצא בהן אבות טומאות של דברי סופרים. וכן בגדים המתטמאין מחמת אלו טומאת שבעה כולן אבות הטומאות של דברי סופרים :

יב האהל עצמו המאהיל על הטומאה אעפ"י שלא נגעה בו טומאה הרי הוא טמא טומאת שבעה מן התורה והרי הוא כבגדים שנגעו במת שנאמר [\(במדבר יט-יח\)](#) "והזה על האהל". בד"א בשהיה האהל בגד או שק או כלי עץ או עור אחד עור בהמה וחיה בין המותרין לאכילה בין האסורין לאכילה שנאמר [\(שמות מ-יט\)](#) "ויפרוש את האהל על המשכן" אין קרוי אהל אלא ארוג ועור כמשכן. אבל אם היה האהל נסרין של עץ כגון

התקרה והמחצלת וכיוצא בהן. או שהיה עצם או של מתכות ה"ז טהור. ואין צ"ל שאם היה בניין שהוא טהור. וכ"מ שנאמר "הבית טמא" אינו אלא אדם וכלים שבכל הבית. ואין לך יוצא מן העץ שהוא מתטמא טומאת אוהלים אלא הפשתן בלבד :

יג בגדים הנוגעין במת אע"פ שהן כמת לטמא אחרים שנגעו בו טומאת שבעה אינן כמת לטמא באהל ובמשא שהמשא למת עצמו אינו מפורש כמו שביארנו. ובטומאת אהל הוא אומר (במדבר יט-יד) "אדם כי ימות באהל" לפיכך הנושא בגדים שנגעו במת ולא נגע בהן וכל המאהיל עליהן או שהאהילו עליו או שהיו עמו באהל הרי זה טהור. וכן האדם שנטמא במת והאהיל על הכלים הרי הן טהורין שאין טמא מת טמא אלא במגע בלבד :

יד המת אינו מטמא משכב ומושב מתחתיו ולא מדף מעל גביו אלא אחד כלי שיגע במת מצדו או שהיה תחתיו או על גביו. כיצד עשרה בגדים זה ע"ג זה והמת למעלה ועשרה בגדים אחרים על גבו מלמעלה. בגד הנוגע בו והבגד השני שנגע בבגד שנגע בו שניהן טמאים טומאת שבעה והשלישי טמא טומאת ערב בין של מעלה בין של מטה. והרביעי ומן הרביעי ולמטה ומן הרביעי ולמעלה כולן טהורין. מה שאין כן בטמאי משכב ומושב כמו שיתבאר במקומו. בד"א שכל הבגדים או הכלים שתחתיו ושל מעלה ממנו טהורין בשלא היתה שם טומאה רצוצה ולא טומאת אהל. או שהיה מבדיל בינו ובין הכלים אבן כמו שיתבאר במקומו :

הלכות טומאת מת - פרק ששי

א עצמות הדג ועורו העושה מהן כלים אינן מקבלין טומאה כלל לא מדברי תורה ולא מדברי סופרים. וכן ירוקה שעל פני המים וכיוצא בה שכל מה שבים טהור כמו שיתבאר בהלכות כלים. לפיכך העושה אהל מעור הדג או מצמר שגדל בים. אין עצמו של אהל זה מקבל טומאה אע"פ שמביא את הטומאה לכל אשר יהיה תחתיו כשאר אהלים :

ב כלי גללים וכלי אבנים וכלי אדמה אינן מקבלין טומאה לא מדברי תורה ולא מדברי סופרים בין טומאת מת בין שאר הטומאות. וכן כלי עץ העשוי לנחת כגון התיבה והמגדל והכוורת שהן מחזיקין ארבעים סאה בלח ויהיה להם שולים אינן מקבלין טומאה כלל לא מדברי תורה ולא מד"ס ואלו הן הנקראין כלי עץ הבא במדה :

ג כלי עץ פשוטיהם טהורים מקבליהם טמאים. כלי חרש פשוטיהן טהורין ומקבליהן טמאין ואינן טמאין אלא מאוירן או בהיסט הזב

אפילו נגע כלי חרש במת מגבו אינו מתטמא ואם נכנסה טומאה מן הטומאות באוירו ואע"פ שלא נגעה בו נטמא. היה כלי חרש עם המת באהל נטמא שהרי הטומאה נכנסה באוירו. ואם היה מוקף צמיד פתיל הוא ומה שבתוכו טהור כמו שנתפרש בתורה שאין טומאה נכנסה לו אלא מפתחו ובהיסט הזב. שהרי הוא כמי שנגע בכולו :

ד העושה גולל מדבר שאינו מקבל טומאה כגון שהניח על גבי הקבר אבן או כלי אדמה או כלי עץ הבא במדה או כלי חרש המוקף צמיד פתיל או עור הדג ועצמו וכיוצא באלו הנוגע בהן טמא טומאת שבעה משום נוגע בגולל. ואם פרשו מלהיות גולל או שהסיר את המת מתחתיהן הרי הן טהורין. וכן בהמה שכפתה ועשה אותה גולל הנוגע בה טמא טומאת שבעה כל זמן שהיא גולל. התיר הבהמה הרי היא טהורה כשאר הבהמות. וכן חבית שהיא מלאה משקין מוקפת צמיד פתיל ועשה אותה גולל למת הנוגע בה טמא טומאת שבעה והחבית והמשקין טהורין :

ה קורה שעשאה גולל לקבר בין עומדת בין מוטה על צדה אין טמא אלא כנגד פתח הקבר בלבד. והנוגע בקצה המונח חוץ לקבר טהור. עשה ראשה גולל לקבר והרי היא עומדת על הקבר כמו אילן הנוגע ממנה בדי טפחים סמוך לקבר טמא משום גולל ומדי ולמעלה טהור בדי"א בזמן שהוא עתיד לקוף אותה אבל אם אינו עתיד לקוף אותה כולה גולל :

ו שתי אבנים גדולות של די' די' טפחים שעשאן גולל המאהיל על גבי שתיהן טמא. נטלה אחת מהן המאהיל על גבי שנייה טהור מפני שיש לטומאה דרך שתצא בו :

ז גל של צרורות שעשאהו גולל לקבר אין טמא אלא סדר הפנימי שהוא צרכו של קבר. אבל הנוגע בשאר האבנים טהור :

ח ארון שהוא חקוק בסלע והניחו בו המת וכסוהו בגולל הנוגע בסלע בכ"מ טהור והנוגע בגולל טמא. למה זה דומה לבור גדול מלא מתים ואבן גדולה על פיה שאין טמא אלא כנגד חללה, ואם בנה נפש על גבה הרי זו כקבר סתום ומטמא מכל סביביו. היתה הארון החקוקה בסלע רחבה מלמטה וצרה מלמעלה והמת בתוכה הנוגע בה מלמטן טהור ומלמעלן טמא שהרי הצדדין מלמעלה סמכו על גבי המת ונעשו כגולל. היתה הארון רחבה מלמעלה וצרה מלמטה הנוגע בה מ"ם טמא. היתה שוה הנוגע בה מטפח הסמוך לקרקעיתה ולמעלה טמא מטפח ולמטה טהור. ניקב ארון בסלע והכניס המת בתוכה כמו נגר הנוגע בה מ"מ טהור חוץ ממקום פתחה :

ט מערה שהקבר בתוכה וחצר לפני המערה. בזמן שהחצר לאויר העומד לתוכה טהור ובלבד שלא יגע במשקוף המערה. ובזמן שהחצר מקורה אם היה בה [מגולה בצד המערה] די' טפחים על די' טפחים או יתר הנכנס לשם

טהור. היתה פחותה מדי על ד' הנכנס לשם טמא ואע"פ שלא נגע בפתח המערה :

הלכות טומאת מת - פרק שביעי

א בית סתום שהמת בתוכו או שהיה לו פתח [ופרץ את פצימיו] וסתמו מטמא מכל סביביו והנוגע בו מאחוריו או מגגו טמא שבעה מפני שהוא כקבר סתום. נפתח בו פתח אפילו סתמו אם לא פרץ פצימיו הנוגע בו מאחוריו ומגגו טהור ואין טמא אלא כנגד הפתח. וכמה יהיה שיעור הפתח. שלם המת פתחו בארבעה טפחים. וכזית מן המת פתחו בטפח. וגדול מכזית הרי הוא כמת ופתחו בארבעה :

ב המת בתוך הבית ובו פתחים הרבה בזמן שכולם נעולים כולם טמאים והיושב בצד כל פתח מהן תחת התקרה היוצא על הפתח נטמא. נפתח אחד מהן או שחשב להוציאו באחד מהן ואע"פ שחשב אחר שמת המת אפילו חשב להוציאו בחלון שהיא ארבעה על ארבעה הציל על הפתחים כולן ואין טמא אלא כנגד הפתח שנפתח או שחשב עליו והשאר טהורין מפני שהן נעולין והרי אין הבית כקבר סתום. וכן אם התחיל לחתור פתח להוציאו בו משיחתור ארבעה על ארבעה הציל על הפתחים כולן. היה שם פתח סתום וחשב להוציאו והתחיל. לפותחו משיתחיל לפתוח הציל על הפתחים כולן. היו בו חלונות הרבה וכולן מוגפות כולן טהורות. נפתחו כולן טמאות ולא הצילו על הפתחים. פתח קטן בתוך פתח גדול המאהיל על גבי שניהם טמא. חשב להוציאו בקטן טיהר קטן את הגדול. היו שניהן מתאימין המאהיל ע"ג שניהם טמא. חשב להוציאו באחד מהן טיהר את חברו. היה לבית פתח אחד לצפון ופתח לדרום וחשב להוציאו בצפוני ואח"כ באו אחיו או קרוביו ואמרו אין מוציאין אותו אלא בדרומי טיהר דרומי את הצפוני ובלבד שלא יערים ואם הערים שניהן טמאים :

ג בתים הפתוחין לאכסדרה והמת באחד מהן אם היה דרכו של מת לצאת באכסדרה הרי הבית שער והבתים טמאים ואם לאו בית שער טמא והבית טהור. החדר שלפנים מן הבית מוגף ונכנסה טומאה לפנים דרך חלון הבית החיצון טהור מפני שהטומאה חוזרת ויוצאת דרך החלון שנכנסה בו :

ד אין הקבר מטמא מכל סביביו עד שיהיה שם חלל טפח על טפח על רום טפח. אפילו הגביה הבנין על גבי חלל טפח עד לרקיע הכל טמא לפי שהכל כקבר. היתה טומאה רצוצה ולא היה שם חלל טפח טומאה בוקעת ועולה בוקעת ויורדת ואין טמא אלא הנוגע כנגד הטומאה מלמעלה או המאהיל

עליה מלמעלה או הנוגע כנגדה מלמטה או מה שהאהיל עליו מלמטה אבל הנוגע בצדי הבנין טהור :

ה זה כלל גדול בטומאת מת שכל דבר המטמא באהל מן המת אם היה רצוף שאין לו חלל טפח. הרי הטומאה בוקעת ועולה עד לרקיע בוקעת ויורדת עד התהום ואינה מטמאה מן הצדדין. כיצד כרי של תבואה או גל של אבנים וכזית מן המת בתוכו וכלים בצד הטומאה ואינן נוגעין בה כלים טהורין וכל כלי שבתוך הגל מכוון כנגד הטומאה מלמעלה או מלמטה טמא שהטומאה בוקעת ועולה ובוקעת ויורדת ואם היה מקום הטומאה חלול טפח על טפח על רום טפח. הוא כקבר סתום ומטמאה מכל סביביו :

ו בית שמלאו עפר או צרורות הרי זה ביטל הבית והרי הוא כגל של עפר או צרורות ואם היתה טומאה בתוך העפר בוקעת ועולה בוקעת ויורדת וכלים שבצידיה בתוך העפר טהורים :

ז טומאה שהיא רצוצה בכותל וסמך סוכה לכותל הסוכה טמאה שהרי נעשה הכותל צד מצידי האהל. ואע"פ שהצדדין טהורים לנוגע אילו לא היה עליהן אהל אבל משנעשה עליהן אהל האהל כולו טמא שהרי הטומאה בתוכו :

הלכות טומאת מת - פרק שמיני

א שדה שאבד קבר בתוכה עפרה מטמא במגע ובמשא כבית הפרס שמא נדוש הקבר בה ויהיו עצמות כשעורה בתוך עפרה. וכל השדה כולה המאהיל עליה נטמא. ואם העמיד בתוכה אהל נטמא כל מה שיש באהל שמא האהל שהעמיד באותה שדה על הקבר הוא מאהיל :

ב בנה בית ועליה על גביו אם היה פתחה של עליה כנגד פתחה של בית העליה טהורה שאפי' [היה] הקבר תחת משקוף הבית העליה טהורה שהרי הוא אהל ע"ג אהל כמי שיתבאר. ואם לא היה מכוון אף העליה טמאה שמא אסקופת עליה על הקבר והרי העליה מאהילה על הקבר :

ג ושדה זו מותר לזרוע בתוכה כל זרע לפי שאין שרשי זרעים מגיעים עד לקבר. אבל אין נוטעין בתוכה אילני מאכל מפני שהשרשים מגיעין עד למת. התלוליות הקרובות לעיר הסמוכה לבית הקברות או לדרך בית הקברות אחד חדשות ואחד ישנות הרי אלו בחזקת טומאה מפני שהנשים קוברות שם את הנפלים ומוכי שחין קוברין שם איבריהן. אבל הרחוקות החדשות טהורות והישנות טמאות שמא היו קרובות מעיר

שחרבה או מדרך שאבדה. ואי זהו תל קרוב כל שאין שם תל אחר קרוב יותר ממנו וישן שאין אדם זוכרו :

ד שדה בוכים והוא המקום הקרוב לבית הקברות שהנשים יושבות שם. ובוכות. אעפ"י שעפרה טהור שהרי לא הוחזקה שם טומאה אין נוטעין אותו ואין זורעין אותו. שלא להרגיל רגל אדם לשם שמא יש שם טומאה מפני שהוא קרוב לבית הקברות כבר נתייאשו בעליו ממנו לפיכך אפשר שיבא אדם ויקבור בו מפני זה חששו לו. ועושין מעפר מקום זה תנורים לקדש שהרי לא הוחזקה שם טומאה :

ה קבר הנמצא מותר לפנותו ואם פנהו מקומו טמא ואסור בהניה עד שיבדק כמו שיתבאר. וקבר הידוע אסור לפנותו ואם פנהו מקומו טהור ומותר בהנייה :

ו קבר שהוא מזיק את הרבים מפנין אותו ומקומו טמא ואסור בהנייה :

ז הפוגע במת מצוה אם מצאו בתוך התחום מביאו לבית הקברות. מצאו חוץ לתחום אפילו בתוך שדה כרכום קנה מקומו ויקבר במקום שנמצא. מצאו על המצר מסלקו לצדדין. שדה בור מצד זה ושדה ניר מצד זה קוברו בשדה בור. שדה ניר ושדה זרע קוברו בשדה ניר. שדה זרע ושדה כרם קוברו בשדה זרע. שדה אילן ושדה כרם קוברו בשדה כרם מפני אהל הטומאה. היו שניהן שוין קוברו לאיזה צד שירצה :

ח קבר הנמצא מטמא למפרע. ואם בא אחר. ואמר ברי לי שלא היה כאן קבר אפילו קודם לעשרים שנה אינו מטמא אלא משעת מציאה ואילך :

ט כל המוצא קבר או מת או דבר שמטמא באהל מן המת. חייב לציין עליו כדי שלא יהיה תקלה לאחרים. ובחולו של מועד היו יוצאין מב"ד לציין על הקברות. אין מציינין על כזית מצומצם מן המת לפי שסופו יחסר בארץ. ובמה מציינין. בסיד ממחה ושופך על מקום הטומאה. אין מעמידין את הציון על גבי הטומאה אלא יהי עודף מכאן ומכאן בצידי הטומאה שלא להפסיד את הטהרות. ואין מרחיקין את הציון ממקום הטומאה שלא להפסיד את ארץ ישראל. ואין מציינין על הוודאות שהרי הן ידועין לכל אלא על הספיקות. כגון שדה שאבד בה קבר והסככות והפרעות :

י מצא שדה מצויינת ואין ידוע מה טיבה. אם אין בה אילנות בידוע שאבד בה קבר. יש בה אילנות בידוע שנחרש בה קבר כמו שיתבאר :

יא מצא אבן מצויינת תחתיה טמא. היו שתים אם יש סיד ביניהם ביניהם טמא. ואם אין סיד ביניהן אלא על ראשיהן אם יש חרש ביניהן טהור שאין זה אלא בניין. ואם אין חרש ביניהן והיה הסיד מרודד על

ראשיהן מכאן ומכאן ה"ז ציון וטמא. מצא מצר אחד מצויין. הוא טמא וכל השדה טהורה. וכן שניה וכן שלישי. מצא ד' מצריה מצויינין. הן טהורין וכל השדה כולה טמאה שאין מרחיקין הציון ממקום הטומאה :

הלכות טומאת מת - פרק תשיעי

א מי שהיה חופר בשדה ומצא מתים רבים בגומא אחת זה על גב זה או זה בצד זה או שמצא הרוגים או שמצא מת יושב או ראשו בין ברכיו אינו חושש שמא מקום זה בית הקברות היה אלא נוטל המת שמצא ונוטל כל העפר התיחוח שתחתיו וחופר בבתולת קרקע שלש אצבעות ומוציא הכל ושאר השדה בחזקת טהרה כשהיתה קודם שימצא. ועפר זה עם שלש אצבעות שחופר הוא הנקרא תבוסת המת :

ב שדה שנהרגו בו הרוגים מלקט כל העצמות שבה והרי היא טהורה. וכן המפנה קברו מתוך שדהו מלקט כל העצמות עצם עצם והרי היא טהורה. וכן בור שמטילים בתוכו נפלים או הרוגים מלקט כל העצמות שבו עצם עצם והרי הוא טהור :

ג היה חופר ומצא מת מושכב כדרך שקוברין המתים נוטלו ואת תבוסתו. וכן אם מצא שנים נוטל כל אחד מהן ותבוסתו עמו וכל השדה טהורה. מצא שלשה מתים כל אחד מהן מוטל כדרך הנקברין אם יש בין זה לזה מארבע אמות ועד שמונה כמלוא מטה וקובריה ה"ז חושש שמא בית הקברות הוא זה וצריך לבדוק מן האחרון עשרים אמה שהן כשרי מערות וחצר שביניהן. ואם לא מצא שם מת אחר הרי אותן העשרים שבדק טהורות אע"פ שהן שכונת קברות. מצא מת אחד בסוף עשרים אמה צריך לבדוק ממנו עשרים אמה אחרות לפי שרגלים לדבר. ואם היה אחד מאלו שמצא בתחלה או בסוף הרוג או יושב או מושכב שלא כדרכו שיהיה ראשו בין ירכותיו אינו בודק עשרים אמה אלא נוטלן ואת תבוסתן בלבד שחזקתן עכו"ם :

ד העכו"ם אין להם טומאת קברות הואיל ואינן מטמאין באהל הרי הנוגע בקברן טהור עד שיגע בעצמה של טומאה או ישאנה :

ה מת שחסר אבר שאם ינטל מן החי ימות אין לו תבוסה ולא שכונת קברות. ומתים הנמצאים גלויים על פני השדה אין להם שכונת קברות ולא תבוסה אלא מלקט עצם עצם והכל טהור. והנקבר שלא ברשות יש לו תבוסה ואין לו שכונת קברות :

י אחד המוצא שלשה מתים כדרכן בתחלה או שמצא שלשה כוכין או כוך ונקיע ומערה הרי זו שכונת קברות. מצא שנים ואחד היה ידוע יש להם תבוסה ואין להם שכונת קברות שהקבר הידוע אינו עושה שכונה. ולא אמרו אלא המוצא שלשה בתחלה הוא שצריך בדיקה. כיצד בודק העשרים אמה שאמרנו. חופר עד שהוא מגיע לסלע או לבתולה. והיא הקרקע שנראית שאינה עבודה. העמיק אפילו מאה אמה ומצא חרש הרי זו כבתחילה וצריך להעמיק עד שיגיע לבתולה הגיע למים הרי זו כבתולה:

ז אינו צריך לחפור תלם אחד מתחלת העשרים עד סופן אלא חופר אמה על אמה ומניח אמה וחופר אמה על אמה ומניח אמה וכן עד סופן שאין בין קבר לקבר פחות מאמה:

ח היה בודק והגיע בתוך העשרים לנהר או לשלולית או לדרך הרבים יפסיק ואינו צריך לבדוק שהרי נפסקה שכונת הקברות:

ט המוצא עפר זה של בדיקה טהור א"כ מצא טומאה במקום שחפר. אבל קודם שימצא אוכל בתרומה. והמפקח בגל אינו אוכל בתרומה שהרי יודע ודאי שהמתים שם תחת הגל אלא שאינו מכיר מקומן:

י גל טמא שנתערב בשני גליון טהורין בדק אחד מהן ומצאו טהור הוא טהור והשנים טמאין. בדק שנים ונמצאו טהורים הן טהורים והשלישי בחזקת טמא. בדק שלשתן ומצא טהור כולן בחזקת טומאה עד שיבדוק שלשתן עד שיגיע לסלע או לבתולה ויהיו שלשתן טהורין:

יא בור שמטילין לתוכו נפלים המאהיל עליו טסא דין תורה אף ע"פ שחולדה וברדלס מצויין שם אין ספק מוציא מידי ודאי. אבל אם הפילה שם אשה נפל ואין ידוע אם הפילה דבר המטמא או לא הפילה הואיל וחולדה וברדלס מצויין שם הרי ספקו טהור:

יב דבר ידוע שכל אלו הטומאות וכיוצא בהן שהן משום ספק הרי הן של דבריהן. ואין טמא מן התורה אלא מי שנטמא טומאת ודאי אבל כל הספיקות בין בטומאות בין במאכלו' אסורות בין בעריות ושבתות אין להם אלא מדברי סופרים [ואע"פ כן דבר שחייבין על זדונו כרת ספיקו אסור מן התורה. שהרי העושה אותו חייב אשם תלוין] כמו שביארנו בהלכות איסורי ביאה ובכמה מקומות:

א איזהו בית הפרס זה המקום שנחרש בו קבר. שהרי נתדקדקו עצמות המת בתוך העפר ונתפרסו בכל השדה וגזרו טומאה על כל השדה שנחרש בה הקבר אפילו חרש על גבי הארון ואפילו היה מושקע ברובדין ובאבנים. ואפילו היה על גבי הארון רום שתי קומות הואיל וחרש על קבר הי"ז עושה בית הפרס. עד ממה הוא נעשית בית הפרס מאה אמה על מאה אמה ממקום הקבר :

ב כל המרובע שהוא בית ארבעת סאין הרי הוא בית הפרס ועפרו מטמא במגע ובמשא כמו שביארנו ואינו מטמא באהל. וכן המאהיל על בית הפרס הזה טהור :

ג התחיל לחרוש את הקבר והיה חורשו והולך וקודם שיגמור מאה אמה ניער את המחרישה או שהטיח בסלע או בגדר. עד שם הוא עושה בית הפרס בלבד והשאר טהור שהרי לא הגיע אליו במשוך המחרישה. חרש כמו חמשים אמה או יתר וחזר וחרש עד שהשלים המאה הכל בית הפרס. היה חורש והולך חוץ למאה אמה ממאה אמה ולחוץ טהור שאין עצמות קבר מגיעות ליתר ממאה :

ד חזקת העצמות המכוסות שהן של אדם עד שיודע שהן של בהמה וחזקת העצמות המגולות שהן של בהמה עד שיודע שהן של אדם. היה שם חריץ מלא עצמות אדם. או שהיו עצמות אדם צבורות על גבי קרקע וחרש עצמות אלו עם השדה. או שחרש שדה שאבד בה [או שנמצא בה] קבר. הי"ז אינו עושה בית הפרס שלא גזרו טומאה אלא על שדה שנחרש בה קבר ודאי. וכן החורש את המת בשדה אינו עושה בית הפרס שכל אלו דבר שאינו מצוי הוא ולא גזרו אלא בקבר שנחרש שהוא דבר המצוי :

ה החורש את הקבר בשדה שאינה שלו אינו עושה בית הפרס שאין אדם אוסר דבר שאינו שלו. אפילו שותף או אריס או אפוטרופוס אינו עושה בית הפרס. חרש קבר בשדה שלו ושל חבירו כאחד. שלו עושה בית הפרס ושל חבירו אינו עושה בית הפרס :

ו עכו"ם שחרש קבר בשדהו אינו עושה בית הפרס שאין בית פרס לעכו"ם :

ז שדה בית פרס למעלה ושדה טהורה למטה ושטפו גשמים מעפר בית הפרס לטהורה. אפילו היתה אדומה והלבינה או לבנה והאדימה טהורה שאין בית פרס עושה בית פרס. ולא גזרו טומאה אלא על גוש כברייתו :

ח בית הפרס הזה מותר לנטוע בו כל נטע לפי שהשרשים יורדים למטה משלשה : ולמטה משלשה בבית הפרס טהור שהרי הקבר נפרס על פני השדה. אבל אין זורעין בתוכה אלא זרע הנקצר. ואם זרע ועקר צובר את גרנו בתוכו וכובר את התבואה בשתי כברות. ואת הקטניות בגי כברות.

שמא יש בהן עצם כשעורה. ושורף את הקש ואת העצה שם נזירה שמא יהיה בהן עצם כשעורה. ואם תתיר לו בהנייה מוציאו ומוכרו ונמצא מרגיל את הטומאה :

ט שדה שהוחזקה שהיא בית הפרס. אפילו היא בית ד' כורין ואפילו משוכה ממקום הטיט הרך שאינו נחרש ולא נעשה בית הפרס. ואפילו שדה טהורה מקפת אותה מד' רוחותיה הרי היא בחזקתה :

י מצא שדה מצויינת ואין יודע מה טיבה. אם יש בה אילן בידוע שנחרש קבר בתוכה. אין בה אילן בידוע שאבד קבר בתוכה כמו שביארנו. והוא שיהיה באותו מקום זקן או תלמיד חכם. שאין כל אדם בקי אין בכך ויודעין שמותר לנטוע בזו ואסור לנטוע באחרת :

יא המהלך בבית הפרס על גבי אבנים שאין מתנדנדין תחת רגלי אדם בשעה שמהלך עליהן. או שנכנס לה והוא רוכב על גבי אדם ובהמה שכן יפה. הרי זה טהור. אבל אם הלך על גבי אבנים שמזדעזעין בשעת הילוך. אע"פ שנשמר ולא נתנדנד ה"ז טמא כמי שהלך על העפר עצמו. וכן אם הלך על גבי אדם שכחו רע עד שתהיינה ארכובותיו נוקשות. זו לזו. ושוקיו מרעידות כשהוא נושא. או על גבי בהמה שכחה רע עד שתטיל גללים בשעת רכיבה. ה"ז טמא וכאילו הלך ברגליו :

יב המטהר בית הפרס צריך לטהרו במעמד שני תלמידי חכמים. וכיצד מטהרין אותו. כונס את כל העפר שהוא יכול להסיטו מעל כל פני השדה ונותנו לתוך כברה שנקביה דקין. וממחה ומוציא כל עצם כשעורה הנמצא שם ויטהר. וכן אם נתן על גביו שלשה טפחים עפר ממקום אחד. או שנטל מעל כל פניו שלשה טפחים ה"ז טהור. נטל מחציו אחד ג' טפחים ונתן על חציו האחר ג' טפחים ה"ז טהור. נטל מעל פניו טפח ומחצה ונתן עליה טפח ומחצה עפר ממקום אחר. לא עשה כלום. וכן אם עזקו ובדק בשעת עזוק מלמטה ומלמעלה לא עשה כלום. רצפו באבנים שאינן מתנדנין מהילוך אדם ה"ז טהור :

הלכות טומאת מת - פרק אחד עשר

א ארץ העכו"ם בתחילה גזרו על גושה בלבד כבית הפרס ולא היו מטמאים אלא המהלך בה או נוגע או נושא מעפרה. חזרו וגזרו על אוירה שיטמא ואע"פ שלא נגע ולא נשא אלא כיון שהכניס ראשו ורובו לאויר ארץ העכו"ם נטמא. וכן כלי חרש שהכניס אוירו לארץ העכו"ם ושאר כלים שהכניס רובם לאויר ארץ העכו"ם נטמאו :

ב טומאת אויר ארץ העכו"ם לא עשו אותה כטומאת עפרה אלא קלה היא ממנה. שעל טומאת עפרה שורפין תרומות וקדשים. והמתטמא בגושא טמא טומאת שבעה וצריך הזייה שלישי ושביעי. אבל הנטמא באוירה א"צ הזייה שלישי ושביעי אלא טבילה והערב שמש. וכן תרומה וקדשים שנטמאו מחמת אוירה תולין לא אוכלין ולא שורפין:

ג עפר ארץ העכו"ם ועפר בית הפרס מטמאין במגע ובמשא כמו שביארנו. וכמה שיעורן כחותם המרצופין והוא כפיקה גדולה של סקאין. עפר בית הפרס ועפר חוצה לארץ שבא בירק. אם יש במקום אחד כחותם המרצופין מטמא ואם לאו אינו מצטרף. שלא גזרו אלא על גוש כברייתו. מעשה שהיו אגרות באות מחוצה לארץ לבני כהנים גדולים והיו בהן כסאה וכסאתים חותמות ולא חשו להן משום טומאה לפי שלא היה בחותם מהן כחותם המרצופין:

ד המביא תנורים וספלין וכלי חרש מחו"ל עד שלא הוסקו טמאים משום ארץ העכו"ם. משהוסקו טמאים משום כלי חרס שנטמא בארץ העכו"ם שאינו מטמא אדם וכלים כמו שביארנו:

ה המהלך בארץ העכו"ם בהרים ובסלעים טמא טומאת שבעה. בים ובמקום שהים עולה בזעפו טהור משום נוגע בארץ העכו"ם וטמא משום אוירה. הנכנס לארץ העכו"ם בשידה תיבה ומגדל הפורחין באויר טמא. שאהל זרוק אינו קרוי אהל:

ו סוריא עפרה טמא כחוצה לארץ ואוירה טהור לא גזרו על אוירה. לפיכך אם היתה סמוכה לארץ ישראל שפה בשפה ולא היה מפסיק ביניהן לא ארץ העכו"ם ולא בית הקברות ולא בית הפרס הרי זה יכול להכנס לה בטהרה בשידה תיבה ומגדל והוא שלא יגע בגושה. וכן ארץ העכו"ם הסמוכה לארץ ישראל ואין ביניהן מקום טמא הרי זו נבדקת וטהורה:

ז מקום ששכנו בו עכו"ם בא"י הרי זה מטמא כארץ העכו"ם עד שיבדק שמא קברו בו נפלים:

ח ותרומה וקדשים שנטמאו מחמת מדור העכו"ם תולין לא אוכלין ולא שורפין. וכמה ישהו במקום ויהיה צריך בדיקה. ארבעים יום כדי שתתעבר אשה ותפיל נפל שמטמא. אפילו איש שאין עמו אשה אם שהה ארבעים יום מדורו טמא עד שיבדק. גזירה משום מדור שתהיה בו אשה. אפילו עבד וסריס או אשה או קטן בן תשע שנים ויום אחד עושה מדור העכו"ם:

ט מדור עכו"ם שתיה בו עבד (מישראל) או אשה או קטן בן תשע משמרין אותו שלא יקברו שם נפל אינו צריך בדיקה. ואת מה הן בודקין את הביבין העמוקים ואת המים הסרוחין. וכ"מ שהחזיר והחולדה יכולין

להוליך משם הנפל אינו צריך בדיקה מפני שהן גוררין אותם משם. מדור העכו"ם שחרב הרי הוא בטומאתו עד שיבדק:

י האיצטווניות אין בהן משום מדור עכו"ם לפי שהיא גלויה ואין בה מקום להטמין הנפלים. ועשרה מקומות אין בהם משום מדור עכו"ם לפי שאין דירתן קבועה לא גזרו עליהן טומאה. ואלו הן העשרה מקומות אהלי הערביים והסוכות והצריפין והבורננין והתקרה שע"ג העמודים ואין לה דפנות והן בתי הקיץ ובית שער ואוירה של חצר והמרחץ ומקום שעושין בו החצים וכלי המלחמה ומקום הלגיונות:

יא החנות אין בה משום מדור עכו"ם אלא אם כן היה דר בתוכה. חצר שהיא טמאה משום מדור העכו"ם הרי בית שער שלה ואוירה טמאין כמוה. ואין מדור העכו"ם ולא בית הפרס בחוצה לארץ:

יב עיירות המובלעות בארץ ישראל. כגון סיסית וחברותיה. [אשקלון וחברותיה] אע"פ שפטורות מן המעשרות ומן השביעית אין בהן משום ארץ העכו"ם. וחזקת דרכים של עולי בבל טהורות אע"פ שהן מובלעות בארץ העכו"ם:

הלכות טומאת מת - פרק שנים עשר

א טפח על טפח מרובע על רום טפח מביא את הטומאה וחוצץ בפני הטומאה דין תורה. שאין קרוי אהל אלא טפח על טפח ברום טפח או יתר על זה. כיצד. כזית מן המת מונח לאויר ובצדו כלים כגון מחטין וצנורות וכיוצא בהן ואינן נוגעים בטומאה. אם האהיל עליהן אהל שיש בו טפח על טפח והיה גבוה מעל הארץ טפח ה"ז מביא את הטומאה לכלים וטמאין. היו כלים אחרים על גבי אהל זה שיש בו טפח על טפח הרי הן טהורין. מפני שהאהל חוצץ בינם ובין הטומאה. הנה למדת שכשם שהאהל מטמא כל שתחתיו מציל כל שחוצה לו וחוצץ בין הטומאה ובין כלים שעל גביו. וכן אם היתה הטומאה על גביו וכלים תחתיו הכלים טהורין. שהאהל חוצץ בפני הטומאה. היה האהל פחות מרום טפח או פחות מטפח על טפח. אע"פ שהוא גבוה כמה טפחים הכלים שבצד הטומאה טהורים וכלים שלמעלה מאהל זה כל שכנגד הטומאה טמא מפני שהאהילו על הטומאה ואין שם אהל לחוץ בפני הטומאה. וכן אם היתה טומאה על גבי אהל זה וכלים תחתיו כל שכנגד הטומאה טמא שהרי האהילה עליהן ואין שם אהל שיחוץ בפני הטומאה שכל פחות מרום טפח כנגיעה הוא חשוב. וטומאה שתחתיו טומאה רצוצה היא כמו שביארנו. בד"א כשלא היה האהל אדם או כלים. אבל אדם או כלים שנעשו אהל על הטומאה בין שהיו הן עצמן אהל בין שהיו עמודי האהל

אפילו היו כלים שאין מקבלין טומאה כל עיקר הרי אלו מביאין את הטומאה ואינן חוצצין בפני הטומאה. כיצד לוח שהיה מונח ע"ג ארבעה בני אדם. או ע"ג ארבעה כלים אפילו כלי אבנים וכיוצא בהן מכלים שאין למינן טומאה. ואין צ"ל אם היה מונח על ארבעה שפודין או ארבעה קנים שגבוהין טפח. והיתה טומאה וכלים תחתיו הכלים טמאים. ואם היו כלים על גביו אפילו שלא כנגד הטומאה טמאים. ואם היתה טומאה על גבי לוח וכלים תחתיו כל כלים שתחת הלוח טמאין. אבל אם הלוח היה מונח על גבי ארבע אבנים או על גבי בהמה וחיה. והיתה טומאה תחתיו הרי הכלים שעל גביו טהורין :

ב היתה טומאה על גביו הרי כל הכלים שתחתיו טהורין מפני שהאהל חוצץ בפני הטומאה. וכלי גללים וכלי אבנים וכלי אדמה הבאים במדה הרי הם כאהלים ואינם ככלים ולפיכך חוצצים בפני הטומאה :

ג נסר שהוא נתון על פי תנור חדש ועודף מכל צדדיו בפותח טפח. היתה טומאה תחת הנסר כלים שעל גביו טהורין. טומאה על גביו כלים שתחתיו טהורים מפני שתנור חדש אינו ככלים לענין זה. ואם היה ישן הכל טמא :

ד נסר שהוא נתון ע"פ שני תנורים אפילו ישנים ועודף מחוצה לתנור זה ומחוצה לתנור זה והיתה טומאה תחתיו בין שני התנורים ביניהן בלבד טמא. אבל כלים שתחת שתי הקצוות שחוצה לתנורים טהורים שהרי הן כשני אהלים זה בצד זה. וכן נסר. שהוא נתון על פי תנור אפילו ישן ויוצא מזה טפח ומזה טפח אבל לא מן הצדדין וטומאה בצד זה כלים שבצד השני טהורין :

ה אדם שנשא כלי כגון מרדעת וכיוצא בו והאהיל צד הכלי האחד על הטומאה אם היה בהיקפו טפח אף ע"פ שאין ברחבו אלא רוחב אצבעו שליש ה"ז מטמא את הנושא ומביא לו טומאה מדבריהם שגזרו על שיש בהיקפו טפח משום שיש ברחבו טפח. אבל אינו מביא את הטומאה לכלים שתחתיו ולשאר אדם שיאהיל עליהן ועל הטומאה עד שיהיה בו רחב טפח :

ו ארונות של עץ שמניחין בהן את המת אינן כקבר (אבל) אם יש בין כסוי הארון והמת גובה טפח חוצץ והעומד על גבי הארון טהור מן התורה. ואע"פ שרוב ארונות יש בהן חלל טפח הואיל ויש שאין שם חלל טפח גזרו על כל הארונות שאינן חוצצין ושיהיה המהלך ע"ג הארון כנוגע במת או בקבר :

ז קורה שהיא. נתונה מכותל לכותל והטומאה תחתיה אם יש בה פותח טפח מביאה את הטומאה תחת כולה וכל הכלים או אדם שתחתיה טמאים אף ע"פ שאין כולה שוה וקצתו פחותה מטפח מפני שקצתה

מקצת אהל הוא. ואם אין בה פותח טפח טומאה בוקעת ועולה בוקעת ויורדת כמו שביארנו. כמה יהיה בהיקפה ויהיה בה פותח טפח בזמן שהיא עגולה שלשה טפחים ובזמן שהיא מרובעת ארבעה טפחים :

ח סאה שהיא מוטה על צדה באויר אינה מביאה את הטומאה תחת כולה עד שיהיה בהיקפה ד' טפחים ומחצה בקרוב. כדי שיהיה גובה הצד העליון טפח ומחצה ויהיה הטפח על טפח ממנה גבהו מעל הארץ טפח. לפיכך אם היתה גבוהה מעל הארץ חצי טפח והיה בהיקפה שלשה מביאה את הטומאה. וכן עמוד עגול שהוא מוטל לאויר ומונח על הארץ אינו מביא טומאה תחת דפנו עד שיהיה בו היקף כ"ד טפחים ואם אין בהיקפו עשרים וארבעה טפחים טומאה בוקעת ועולה בוקעת ויורדת. זה שהצריכו עשרים וארבעה טפחים על העיקרין שסומכים עליהן חכמים בחשבון כל המשפטים. שכל שיש בהיקפו שלשה יש בו רוחב טפח. וכל טפח על טפח ברבוע יש באלכסונו טפח ושני חומשין. לפיכך אם היה בהיקף העמוד עשרים וארבעה טפחים נמצא תחת כל דפנו טפח על רום טפח מרובע ויתר מעט. שחשבונו אליו בקרוב הן :

הלכות טומאת מת - פרק שלשה עשר

א כל טפח על טפח ברום טפח קרוי אהל כמו שביארנו. וחוצץ בפני הטומאה ומביא את הטומאה בין שעשאהו להאהיל בין שנעשה מאיליו אפילו היה שלא בידי אדם ה"ז מביא וחוצץ. כיצד אחד חור שחררוהו מים או שרצים או שאכלתו מלחת. או שצבר אבנים או קורות ונעשה בהן חלל טפח ה"ז אהל ומביא וחוצץ :

ב בד"א בשהיה האהל חזק ובריא אבל אהל רעוע אינו מביא את הטומאה ואינו חוצץ בפני הטומאה מן התורה. אבל מד"ס מביא את הטומאה ואינו חוצץ. כיצד שריגי האילנות הסוככים על הארץ והן הנקראים סככות. ואבנים היוצאות מן הגדר הסוככות על הארץ והן הנקראין פרעות אם יכולין לקבל מעזיבה בינונית והן עומדין הרי אלו מביאין וחוצצין מן התורה. ואם אינן ראויין לקבל מעזיבה בינונית אלא הן נופלים הרי אלו מביאין מדבריהם ואינן חוצצין. וכן כל כיוצא בהן :

ג אלו מביאין וחוצצין כלי עץ הבא במדה. וכן כלי אבנים כלי גללים כלי אדמה הבאין במדה. ופשוטי כלי עור ויריעה וסדין ומפץ ומחצלת שהן עשוין אהלים. ובהמות או חיות בין טמאות בין טהורות והוא שיהיה ראש זו בין רגלי זו והיו כולן דבוקות. והעוף ששכן. והחוטט בשבלים מקום לקטן להצילו מן השמש. ואוכלין שאינן מוכשרין כדי שלא יטמאו. ירקות המתקיימין בימות החמה והגשמים הרי הן כאילנות ומביאין

וחוצצין. ואלו הן הארוס והקיסוס וירקות חמור ודלעת יונית. וכן הסככות והפרעות והזיזין והגזורות והשובכות והשקיפין והסלעים והנחירים והשנינין. כל אלו מביאין וחוצצין:

ד ואלו מביאין ולא חוצצין. האדם. וכלי עץ שאינן באין במדה מפני שהן ככל הכלים ומתטמאין. ופשוטי כלי עור ויריעה וסדין ומפץ ומחצלת שאין עשויין אהלים אלא מתוחין בלבד ואין להן שיפוע ואין שם כותלים. ובהמה וחיה שמתו. ואוכלין טמאין או מוכשרין. שדבר טמא אינו חוצץ. ורחיים של יד שהרי היא בכלל כלי אבנים. כל אלו מביאין ואינן חוצצין:

ה ואלו לא מביאין ולא חוצצין. הזרעים והירקות המחוברין לקרקע. חוץ מן הארבע ירקות שמנינו. וכיפת הברד והשלג והכפור והגליד והמלח. והדולג ממקום למקום. והקופץ ממקום למקום. והעוף הפורת. וטלית המנפנת. וספינה שהיא שטה על פני המים. כל אלו לא מביאין ולא חוצצין שאע"פ שהאהילו אינו אהל המתקיים:

ו קשר את הספינה בדבר שהוא יכול להעמידה. כבש כנף הטלית באבן הרי זו מביאה את הטומאה:

ז נסר שהוא צף על פני המים וטומאה תחת צדו האחד, הרי הכלים שתחת צדו השני טהורים. שהרי כבר ביארנו שהספינה השטה אינה מביאה הטומאה:

ח אלו חוצצין ולא מביאין. מסכת פרוסה. וחבילי מטה והמשפלות. והסריגות שבחלונות. כיצד הן חוצצין. שאם היה חלון בין ב' בתים והטומאה בבית אחד והיה אחד מאלו מתוח בחלון זה וסתמו אף ע"פ שיש ביניהן אויר הרי אלו חוצצין ולא תכנס טומאה לבית שני. והוא שלא יהיה שם בסריגות אלו או בעיני המשפלות או בין חבל לחבל פותח טפח שאם היה שם פותח טפח תכנס בו הטומאה כמו שיתבאר:

הלכות טומאת מת - פרק ארבעה עשר

א אין טומאה נכנסת לאהל ולא יוצאה ממנו בפחות מטפח על טפח. כיצד חלון שבין בית לבית או שבין בית לעלייה. אם יש בו טפח על טפח מרובע והיתה טומאה באחד מהן הבית השני טמא. אין בחלון פותח טפח אין הטומאה יוצאה ממנו ולא נכנסת לאהל השני. בד"א בחלון שעשה אותו האדם לתשמיש אבל חלון שעשה אותו האדם לאורה כדי שיכנס ממנו האור שיעורו כפונדיון והטומאה יוצאה ממנו. כיצד היתה טומאה בבית ובא אדם ונסמך לחלון זה של מאור או שהניח בו כלי או שהאהיל

עליו אהל בצד הכותל נטמא כל שבאהל שהטומאה יוצאה לו. וחלון העשוי לאורה הוא שאין עליו תקרה אלא גלוי הוא לשמש :

ב חלון הנעשה שלא בידי אדם כגון שחררוהו מים או שרצים או שאכלתו מלחת או שהיה חלון פקוק ונטל הפקק או שהיתה בו זכוכית ונשברה שיעורו מלא אגרוף והוא כראש גדול של אדם. והוא שלא חשב עליו לתשמיש אבל אם חשב עליו לתשמיש שיעורו בפותח טפח. חשב עליו למאור שיעורו בפונדיון שהמחשבה כאן כמעשה :

ג מאור שהתחיל לסותמו ולא הספיק לגומרו מפני שלא היה לו טיט או שקראו חבירו או שחשכה לילי שבת ונשאר ממנו מעט. אם נשאר ממנו רום אצבעיים על רוחב הגודל מביא את הטומאה פחות מכאן הרי הוא כסתום :

ד חלון גדול העשוי לאורה והיה בה שבכה וכיוצא בה. אם יש שם במקום אחד ממנה כפונדיון מביא את הטומאה ומוציא את הטומאה. היו נקבי השבכה דקים ואין באחד מהן כפונדיון הרי זו כסתומה. וכן חלון העשויה לתשמיש ובה סככות ורפפות אם יש במקום אחד טפח על טפח מרובע מביא ומוציא ואם לאו הרי היא כסתומה :

ה חלון שהיא גלויה לאויר שיעורה כפונדיון מפני שאינה עשויה אלא לאורה כמו שאמרנו. בנה בית חוצה לה ונעשית חלון זו תחת תקרה והרי היא בין שני בתים שיעורה בפותח טפח. נתן את התקרה באמצע החלון התחתון שתחת התקרה שיעורו בפותח טפח. והעליון שלמעלה מן התקרה שיעורו כפונדיון מפני שהוא גלוי לאויר :

ו החור שבדלת או ששייר בה החרש מקום פתוח מלמעלה או מלמטה או שהגיף את הדלת ולא גמר להדקה ונשאר אויר בין שתי הדלתות. או שסגר הדלת ופתחו הרוח בכל אלו אם היה הפותח כאגרוף הטומאה יוצאה ממנו ונכנסת לה במקום פתוח זה. ואם היה פחות מכאגרוף הרי הוא כסתום :

ז העושה חור בכותל כדי להניח בו קנה או מסמר גדול או לראות ממנו העוברים והשבים או לדבר עם חבירו. הרי זה כחלון העשויה לתשמיש ושיעורה בפותח טפח :

הלכות טומאת מת - פרק חמשה עשר

א חלון תשמיש שסתמה כולה או סתמה עד שנשאר בה פחות מטפח אם בדבר החוצץ בפני הטומאה סתם ה"ז חוצץ והוא שיהיה דבר שאין דעתו לפנותו. לפיכך אם סתם החלון או מיעטו באוכלין שאינן מוכשרין אינן חוצצין שאע"פ שאין מקבלין טומאה והרי הן טהורין דעתו לפנותן. היו סרוחין הרי אלו חוצצין. וכן תבן סרוח חוצץ ושאינו סרוח אינו חוצץ מפני שדעתו לפנותו. תבואה שגדלה וסתמה את החלון או מיעטתו אינה חוצצת לפי שדעתו לפנותה שמא תפסיד הכותל. היה עיקרה רחוק מן הכותל ונטה ראשו וסתם הרי זו חוצצת וכן כל כיוצא בזה:

ב חבית שהיא מלאה גרוגרות סרוחין שאינן מוכשרין ולא ראויין לאכילה ומונחת בחלון ופי החבית כלפי הטומאה שהרי החבית טמאה וכן קופה שהיא מלאה תבן סרוח שאינו ראוי לא למאכל בהמה ולא לטיט ולא להסקה ומונחת בחלון אם יכולין הגרוגרות והתבן לעמוד בפני עצמן כשינטל הכלי שהן בו הרי אלו חוצצין ואם לאו אינן חוצצין. עשבים המרים שאינן ראויין לבהמה. ומטלניות שאין בהן ג' על ג' שהיו מטונפים וקשים כדי שלא יהיו ראויין אפילו לקנח הדם מן השריטה. והאבר והבשר המדולדלים בבהמה טמאה והוא שתהיה כחושה שאינה ראויה להמכר לעכו"ם וקשורה כדי שלא תברח. והעוף טמא ששיכן בחלון והוא שיהיה משרט שהרי אינו ראוי אפילו לתינוק לשחק בו. ועכו"ם כפות שהוא מאסורי המלך שאין אחר יכול להתירו. ובן שמונה ביום השבת שהרי אסור לטלטלו. והמלח המעורב בקוצים שאינו ראוי לא לאכילה ולא לעבדה והוא שיהיה מונח על החרש כדי שלא יזיק את הכותל כל אלו ממעטין בחלון שהרי אינן מקבלין טומאה ואין דעתו לפנותן מפני שאינן ראויין למלאכה. וכן ס"ת שבלה והיה מונח בחלון אם גמר שתהיה שם גניזתו ה"ז ממעט בחלון. אבל השלג והברד והכפור והגליד והמים אינן ממעטין בחלון שהרי הן ראויין ומקבלין טומאה:

ג מיעט את הטפח כפחות מכזית מבשר המת. בפחות מכזית מבשר נבילה. או בעצם פחות מכשעורה מן המת. או בפחות מכעדשה מן השרץ. הרי אלו חוצצין שכל אלו טהורין ואינן חשובין אצלו לפיכך אין דעתו לפנותן. וכן פחות מכביצה אוכלים שאינן מוכשרין אינן חשובין אצלו ואין דעתו לפנותן ולפיכך ממעטין את הטפח:

ד סתם החלון בכלי חרש והיה פיו לחוץ ה"ז חוצץ לפי שאינו מטמא מגבו והרי הוא טהור. וצריך להיות כלי חרש זה מאוס ונקוב. עד שלא יהיה ראוי אפילו להקיז בו דם. כדי שלא תהיה דעתו לפנותו:

ה היה בבית מת או רובע עצמות וכיוצא בהן מעצמות המטמאות באהל. ומיעט החלון של בית זה בעצם פחות מכשעורה אינו מיעוט שהעצם מצטרף לעצמות. וכן אם היה שם מת או כזית מבשר המת ומיעט החלון בפחות מכזית מבשר המת אינו מיעוט לפי שהבשר מצטרף לבשר. אבל עצם פחות מכשעורה ממעט ע"י כזית בשר. ופחות מכזית בשר ממעט ע"י

רובע עצמות וכיוצא בהן. מיעט את הטפח בשתי וערב המנוגעין או בגוש מבית הפרס אינו מיעוט שדבר טמא אינו חוצץ. עשה לבנה מעפר בית הפרס הרי זו טהורה וממעטת. שלא אמרו אלא גוש כברייתו. נסתם הטפח או נתמעט בקורי עכביש אם היה בה ממש הרי זו חוצצת ואם אין בה ממש אינה חוצצת:

הלכות טומאת מת - פרק ששה עשר

א ארובה שהיא באמצע תקרת הבית בין שיש בה פותח טפח בין שאין בה פותח טפח והיתה טומאה תחת תקרת הבית כנגד ארובה טהור שהרי הוא גלוי לאויר ושאר הבית טמא. היתה טומאה כנגד ארובה בלבד כל הבית טהור. היתה מקצת הטומאה תחת התקרה ומקצתה תחת ארובה אם היה בארובה פותח טפח הבית כולו טמא וכנגד כל הארובה טמא. אין בה פותח טפח אם יש בטומאה כדי שתתחלק וימצא כשיעור תחת התקרה וכשיעור תחת הארובה הכל טמא. ואם לאו הבית טמא וכנגד הארובה טהור. היה בארובה פותח טפח ונתן אדם רגלו מלמעלה על הארובה נעשה הכל אהל אחד. ובין שהיתה הטומאה תחת התקרה בלבד או תחת הארובה בלבד הכל טמא הבית ומה שכנגד ארובה. והאדם שעירב את הטומאה טמא מפני שנעשה אהל על הטומאה. אין בארובה פותח טפח והיתה הטומאה תחת התקרה זה שנתן רגלו מלמעלה טהור שאין טומאה יוצאת לו בפחות מטפח. היתה הטומאה תחת הארובה אם טומאה קדמה את רגלו טמא שהרי האהיל על הטומאה. אם רגלו קדמה את הטומאה טהור שהרי רגלו מקצת האהל ואין טומאה יוצאת לו:

ב היה כזית מן המת בפי העורב והאהיל על גבי ארובה עד שנמצא כזית באויר ארובה אע"פ שאין בה פותח טפח הבית טמא:

ג בית וארובה באמצע תקרת הבית ועלייה על גביו. וארובה אחרת יש באמצע תקרת העלייה והארובות מכוונות זו למעלה מזו בין שיש בארובות פותח טפח בין שאין בהן פותח טפח וטומאה בבית כנגד הארובות טהור והשאר טמא. היתה טומאה כנגד ארובות הרי הבית כולו טהור. היו בארובות פותח טפח והטומאה בין תחת תקרת הבית בין כנגד ארובות ונתן דבר שהוא מקבל טומאה בין למעלה מארובות הבית בין למעלה מארובות העלייה הכל טמא שאין דבר טמא חוצץ. נתן דבר שאינו מקבל טומאה על ארובות הבית הבית טמא והעלייה טהורה. נתנו על ארובות העלייה הבית והעלייה טמאים וכנגדו מלמעלה ולשמים טהור. אין בארובות פותח טפח והטומאה תחת תקרת הבית ונתן בין דבר המקבל טומאה ובין דבר שאינו מקבל טומאה בין על ארובות הבית בין על ארובות העלייה אין טמא אלא הבית שאין טומאה יוצאת לעלייה

בפחות מטפח. היתה הטומאה כנגד ארובות ונתן דבר שהוא מקבל טומאה בין למעלן בין למטן הבית והעלייה טמאין שהרי עירב את הטומאה. נתן דבר שאינו מקבל טומאה בין למעלן בין למטן אינו טמא אלא הבית. וכל אלו הדינין בעושה ארובה אבל תקרה שנפחתה מאיליה שיעורה מלא אגרוף כמו שביארנו :

ז הפוחת את המעזיבה עד שעשה ארובה בתוך תקרת הבית כדי שתכנס בה רגל הערש והיתה רגל הערש סותמת את הארובה. אם יש בה פותח טפח וטומאה בבית אף העלייה טמאה. שאין כלי המקבל טומאה חוצץ. ואם אין בה פותח טפח העלייה טהורה והרגל שלמטה טמאה ככלים המאהילים. נפחתה המעזיבה מאיליה שיעורה מלא אגרוף כמו שביארנו :

ח ארובה שבתוך תקרת הבית וקדרה מונחת על הארץ ומכוונת כנגד ארובה שאם תעלה תצא בצמצום מן הארובה והיתה טומאה תחת הקדרה רצוצה בינה ובין הארץ או שהיתה הטומאה בתוך הקדרה או על גבה טומאה בוקעת ועולה בוקעת ויורדת ואין טמא אלא כנגדה והבית כולו טהור. היתה הקדרה גבוהה מן הארץ טפח וטומאה תחתיה או תחת תקרת הבית כולו טמא ותחת הקדרה טמא שהרי הוא אהל אבל תוך הקדרה וגבה טהור שאין כלי חרש מטמא מגבו והרי אויר הקדרה גלוי לאוירו. אם היה כלי בתוכה או למעלה על גבה טהור היתה טומאה בתוכה או על גבה הבית כולו טהור שהרי הטומאה כנגד ארובה בלבד. היתה הקדרה תחת הארובה והארובה גדולה מן הקדרה שאם תעלה הקדרה ותצא מן הארובה נמצא בינה ובין שפתי הארובה פותח טפח. אע"פ שהקדרה גבוהה מן הארץ טפח וטומאה בתוכה או על גבה או תחתיה הבית טהור. היתה הקדרה מונחת בצד אסקופת הבית שאם תעלה נמצא ממנה פותח טפח לפניו מן המשקוף. והיתה טומאה רצוצה תחתיה או בתוכה או על גבה טומאה בוקעת ועולה בוקעת ויורדת. היתה גבוהה מן הארץ טפח וטומאה תחתיה או בבית. תחתיה והבית טמא שהכל אהל אחד ותוכה וגבה טהור. היתה הטומאה בתוכה או על גבה הבית טמא מפני שהיא נוגעת במשקוף טפח וכן תחתיה טמא מפני שהטומאה יוצאה לתחתיה מן הבית שהכל אהל אחד. לפיכך אם לא היתה נוגעת במשקוף בפותח טפח או שהיתה בצד המשקוף וטומאה תחתיה אין טמא אלא תחתיה אבל הבית טהור :

ט קורות הבית והעלייה שאין עליהם מעזיבה והן מכוונות קורה כנגד קורה ואויר כנגד אויר ובכל קורה מהן פותח טפח וביניהן אויר פותח טפח וטומאה תחת אחת מהן. תחתיה בלבד טמא. היתה הטומאה בין התחתונה לעליונה בין שתיהן בלבד טמא. היתה הטומאה על גבי העליונה כנגדו עד לרקיע טמא. היו הקורות העליונות מכוונות כנגד האויר שבין הקורות התחתונות וטומאה תחת אחת מהן תחת כולם טמאה. היתה הטומאה ע"ג קורה העליונה כנגד הטומאה עד לרקיע

טמא. אין בקורות פותח טפח בין שהיו מכוונות זה ע"ג זו ובין שהיו העליונות כנגד אויר התחתונות והיתה הטומאה תחתיהן או ביניהן או על גביהן טומאה בוקעת ועולה בוקעת ויורדת ואינה מטמאה אלא כנגדה בלבד לפי שכל טומא' שאינה תחת פותח טפח ברום טפח הרי היא כרצוצה. בית שנסדק גגו וכתליו ונעשה שני חלקים והיתה הטומאה בחציו החיצון שהפתח בו הכלים שבחציו הפנימי כולם טהורין. היתה טומאה בחציו הפנימי אם היה רוחב הסדק כחוט המשקולת כלים שבחציו החיצון טהורין. ואם היה פחות מכאן הרי הן טמאין:

ז אכסדרה שנסדקה וטומאה בצד אחד הכלים שבצד השני טהורין שהרי היא שני אהלים זה בצד זה ואויר ביניהן שהרי הסדק בכל התקרה. נתן רגלו או קנה מלמעלה על הסדק עירב את הטומאה. נתן את הקנה בארץ כנגד הסדק ואפילו כלי גדול אינו מערב את הטומאה עד שיהיה גבוה טפח תחת הסדק. היה אדם מוטל על הארץ תחת הסדק מערב את הטומאה שאדם חלול הוא והצד העליון הרי הוא כאהל שיש בו גובה טפח. וכן אם היו תחת הסדק כלים מקופלין מונחין על הארץ זה על גב זה והיה העליון גבוה מעל הארץ טפח עירב את הטומאה וכל הכלים שלמטה ממנו הרי הן ככלים שתחת האהל:

הלכות טומאת מת - פרק שבעה עשר

א ז"ז שהוא יוצא מפתח הבית ופניו למטה. והיה גבהו מעל הארץ שנים עשר טפח או פחות מכאן הרי זה מביא את הטומאה בכל שהוא. ודבר ברור הוא שאינו מביא אלא מדבריהם. וכן כל כיוצא בהבאת הטומאה כזו שאינה באהל טפח הבריא אינה אלא מדבריהם. היה גבוה יתר משנים עשר טפח או שהיו פניו למעלה. וכן העטרות והפיתוחים היוצאות מן הבנין אין מביאין אלא בפותח טפח. וכן ז"ז שעל גבי הפתח היוצא מן המשקוף ואפילו היה קנה בצד המשקוף ברוחב הפתח אינו מביא אלא א"כ היה בו פותח טפח:

ב ז"ז שהוא סובב את כל הבית ואוכל בפתח טפח מביא את הטומאה. היה אוכל בפתח פחות מטפח וטומאה בבית כלים שתחתיו טמאין. טומאה תחתיו אינו מביא את הטומאה לבית. וכן בחצר שהיא מוקפת אכסדרה:

ג חלון העשויה לתשמיש וז"ז יוצא על גבי החלון אפילו היה כרוחב אגודל מביא את הטומאה. והוא שיהיה גבוה מעל החלון רום אצבעיים או פחות. היה למעלה מאצבעיים אינו מביא את הטומאה אלא א"כ יש בו רוחב טפח. ז"ז זה שעל גבי החלון העשויה למאור מביא את הטומאה

בכל שהוא ואפילו גבוה כל שהוא. בנין היוצא לפני החלון שהמשקיף נסמך עליו בשעה שמשקיף אינו מביא את הטומאה. היה בו זיו רואין את הבנין כאילו אינו והזיו העליון מביא את הטומאה. וכיצד מביאין כל הזיזין האלו טומאה שאם היתה טומאה תחת אחד מהן או בבית הכל טמא בין בבית בין תחת הזיו :

ד שני זיזין זה על גב זה ויש בכל אחד מהן פותח טפח וביניהם פותח טפח וטומאה תחת התחתון תחתיו בלבד טמא. היתה טומאה ביניהן ביניהם בלבד טמא. היתה על גב העליון כנגדו עד הרקיע טמא. היה העליון עודף על התחתון פותח טפח וטומאה תחת התחתון או ביניהן תחתיהן וביניהן טמא. היתה על גב העליון כנגדו ועד הרקיע טמא. היה העליון עודף על התחתון פחות מטפח וטומאה תחתיהם תחתיהם וביניהן טמא. היתה הטומאה ביניהם או תחת המותר ביניהן ותחת המותר טמא אבל תחת התחתון טהור. יש בכל אחד מהן פותח טפח ואין ביניהם פותח טפח וטומאה תחת התחתון תחתיו בלבד טמא. היתה ביניהן או על גבי העליון כנגד הטומאה עד לרקיע טמא. אין בהן פותח טפח בין שיש ביניהם פותח טפח ובין שאין ביניהם פותח טפח. בין שהיתה הטומאה תחת התחתון או ביניהן או על גב העליון טומאה בוקעת ועולה בוקעת ויורדת שהרי היא רצוצה. וכן שתי יריעות שהן גבוהות מן הארץ פותח טפח זו על גבי זו. כלים או בגדים או לוחות של עץ שהן מונחין זה על גבי זה וטומאה רצוצה ביניהן אם היתה הטומאה גבוהה מן הארץ טפח הרי הכלי שעליה מלמעלה מאהיל על חלל הטפח ומביא את הטומאה לכל הכלים שתחתיו. היו טבליות של שיש אפילו גבוהות מן הארץ אלף אמה טומאה בוקעת ועולה בוקעת ויורדת מפני שהן כקרקע :

ה לוחות של עץ שהן נוגעות זה בזה בקרנותיהן והן גבוהות מן הארץ טפח וטומאה תחת אחת מהן כלים שתחת השנייה טהורין לפי שאינה נוגעת בחבירתה בפותח טפח והנוגע בלוח זו השנייה כנוגע בכלים שנגעו באהל המת. אבל כל הכלים שאמרנו שמביאין את הטומאה ואינן חוצצין אם האהיל הכלי על המת כל כלים שעל גביו טמאים כמו שביארנו. וטומאתן משום. כלים המאהילין על המת ואף הכלים שעל גביו שאינן כנגד הטומאה טמאים משום כלים שנגעו מכלים שהאהילו על המת :

ו חבית שהיא יושבת על שוליה באויר וכזית מן המת נתון בתוכה או תחתיה כנגד אוירה טומאה בוקעת ועולה בוקעת ויורדת. והחבית טמא שהרי הטומאה בוקעת מתחתיה ונטמאת אוירה. היתה הטומאה תחת עובי דפנה טומאה בוקעת ועולה בוקעת ויורדת והחבית טהורה. ולמה החבית טהורה שהרי אין הטומאה בוקעת באוירה אלא בדפנה ואין כלי חרש מטמא אלא מאוירו. היתה מקצת הטומאה תחת עובי דפנה ומקצתה תחת אוירה טומאה בוקעת ועולה בוקעת ויורדת. היה בדפנות פותח טפח כולה טמאה וכנגד פיה טהור שהרי הטומאה פשטה בדפנות בלבד. בד"א בחבית טהורה אבל אם היתה טמאה או גבוהה מן הארץ

טפח או מכוסה או כפויה על פיה והיתה טומאה תחתיה או בתוכה או על גבה הכל טמא וכל הנוגע בה כולו טמא. היתה מוקפת צמיד פתיל ונתונה על גבי המת האוכלים והמשקין שבתוכה טהורין והכלים שעל גבה טמאים. חביות שהן יושבות על שוליהן או מוטות על צידיהם באויר והן נוגעות זו בזו בפותח טפח וטומאה תחת אחת מהן טומאה בוקעת ועולה בוקעת ויורדת מפני שהיא רצוצה. בד"א בטהורות אבל אם היו טמאות או גבוהות מן הארץ פותח טפח וטומאה תחת אחת מהן תחת כולן טמא שהרי הכל אהל אחד:

הלכות טומאת מת - פרק שמונה עשר

א אדם שהאהיל בידו אחת על המת והאהיל בשנייה על הכלים. או שנגע במת והאהיל על הכלים אם יש בידו פותח טפח הכלים טמאין ואם לאו טהורין. וכן שני בתים ובהם שני חצאי זיתים ופשט ידו לבית זה וידו השנייה לבית השני אם יש בידו פותח טפח עירב את הטומאה ונעשה הכל כאהל אחד ונטמא הוא והבתים ואם לאו אינו מביא את הטומאה:

ב אדם שהשקיף בעד החלון והאהיל על הטומאה מביא את הטומאה לבית ונטמא כל הבית. היה מוטל על האסקופה ומקצתו בתוך הבית ומקצתו בחוץ והאהילה טומאה על מקצתו שבחוץ הבית טמא. מפני שהאדם חלול ויש בו גובה טפח וכיון שהאהילה טומאה עליו הי"ז כמאהיל עליה ומביא את הטומאה. וכן אם היתה טומאה בבית והאהילו טהורין על מקצתו שבחוץ הרי אלו טמאין מפני שהוא כמאהיל על הטומאה והאדם מביא ואינו חוצץ כמו שביארנו:

ג נושאי המת שעברו בו תחת האכסדרה והגיף אחד מהן את הדלת וסמכו במפתח כדי שלא יטמא הבית. וכן אם היה אדם מבפנים או מבחוץ סומך הדלת אם יכול הדלת לעמוד בפני עצמו הבית טהור. ואם לאו הבית טמא לפי שנמצא האדם הוא שחצץ בפני הטומאה והאדם והכלים מביאין ואינן חוצצין כמו שביארנו:

ד תנור שהוא עומד בתוך הבית ועינו קמורה לחוץ והאהילו נושאי המת על עינו הקמורה התנור טמא והבית טהור. שהרי אין התנור גבוה מעל הארץ כדי שיביא טומאה לבית. מגדל הבא במדה שהוא עומד בתוך הפתח ונפתח לחוץ טומאה בתוכו הבית טהור טומאה בבית מה שבתוכו טמא שהרי הוא פתוח בתוך הפתח ודרך הטומאה לצאת ואין דרכה להכנס. היתה מוכני שלו משוכה לאחוריו ויוצאת פחות מטפח ואינה נשמטת וטומאה שם בתוכה כנגד הקורות הבית טהור שאע"פ שהיא יוצאה אינה נשמטת ואינה יוצאת טפח. והוא שיהיה בה טפח על רום

טפח חלול. אבל אם אין במוכני חלל טפח הרי הטומאה רצוצה בתוך הבית והבית טמא. היה המגדל עומד בתוך הבית והטומאה בתוכו או בתוך התיבה שלו אע"פ שאין ביציאתו פותח טפח הבית טמא. טומאה בבית מה שבתוכו טהור שדרך הטומאה לצאת ואין דרכה להכנס:

ה כלים שבין המגדל ובין הארץ שבינו ובין הכותל ושינו ובין הקורות אם יש שם פותח טפח טמאים ואם לאו טהורים שהרי אנו רואים את הקורות כאילו הן יורדות וסותמות:

ו היתה טומא' תחת המגדל בינו ובין הארץ או בינו ובין הקורות או בינו ובין הכותל בין שיש שם חלל טפח בין שאין שם הבית טמא. היה עומד באויר וטומאה בתוכו כלים שבעביו טהורים. טומאה בעביו כלים שבתוכו טהורים:

ז כל שיפועי אהלים כאהלים כיצד אהל שהוא שופע ויורד וכלה עד כאצבע וטומאה באהל כלים שתחת השיפוע טמאים. טומאה תחת השיפוע כלים שבאהל טמאים. הטומאה מתוך השיפוע הנוגע בו מתוכו טמא טומאת שבעה והנוגע בשיפוע מאחוריו טמא טומאת ערב נעשה השיפוע מאחוריו כאילו הוא כלי שנגע באהל. היתה הטומאה על אחורי השיפוע הנוגע בו מאחוריו טמא טומאת שבעה והנוגע בשיפוע בתוכו טמא טומאת ערב. כחצי זית מתוכו וכחצי זית מאחוריו הנוגע בו בין מתוכו בין מאחוריו טמא טומאת ערב. והאהל עצמו טמא טומאת שבעה:

ח היה כנף האהל מרודד על הארץ וטומאה תחת כנף האהל הפרוש על הארץ או על גבי הכנף. טומאה בוקעת ועולה בוקעת ויורדת:

הלכות טומאת מת - פרק תשעה עשר

א כוורת שהיא מוטלת בארץ והיא בתוך פתח הבית ופיה לחוץ וכזית מן המת נתון תחתיה או על גבה מבחוץ. כל שהוא כנגד הזית בתחתיה או בגבה טמא וכל מה שבאויר תוכה טהור חוץ מכלי שהוא כנגד הטומאה והבית טהור. היתה הטומאה בבית אין טמא אלא הבית אבל כלים שבתוכה תחתיה או על גבה טהורים. היתה הטומאה בתוכה הכל טמא כל שבבית וכל שבתוכה וכל שעל גבה וכל שתחתיה כנגד הטומאה כמו שביארנו: היתה גבוהה מן הארץ טפח וטומאה תחתיה או בבית או על גבה הכל טמא כל שבבית וכל שתחתיה וכל שעל גבה אבל כל שבאויר תוכה טהור חוץ מכלי שהוא כנגד הטומאה. היתה הטומאה בתוכה הכל טמא כל שבתוכה וכל שבבית וכל שתחתיה וכל שעל גבה. שהכלים או

האדם שנעשו אהל על הטומאה או שהיתה הטומאה על גביהן מביאין ולא חוצצין כמו שביארנו. בד"א בזמן שהיא כלי ומחולחלת אבל אם היתה פחותה וסתם המקום הנפחת בקש שהרי אינה כלי. או שהיתה אפוצה עד שלא יהיה בה חלל טפח אלא אטומה כדי שלא ימצא בה חלל טפח במקום אחד. היתה גבוהה מן הארץ טפח וטומאה תחתיה או בבית הרי הבית וכל שתחתיה טמאין מפני שהוא אהל אחד ותוכה וגבה טהור מפני שהוא אהל של עץ ואינו כלי. היתה טומאה בתוכה אין ממא אלא תוכה. היתה על גבה כנגדו עד לרקיע טמא. היתה מונחת על הארץ ופיה לחוץ וכזית מן המת נתון תחתיה כנגדו עד התהום טמא. היה ע"ג כנגדו עד הרקיע טמא. היתה טומאה בבית אין טמא אלא הבית בלבד. היתה טומאה בתוכה אין טמא אלא תוכה:

ב כוורת המוטלת בארץ בתוך הפתח ופיה לפניו והיא כלי שלם וחלולה וכזית מן המת נתון תחתיה או על גבה מבחוץ כל שהוא כנגד הזית בתחתיה או על גבה טמא. וכל מה שבאוויר תוכה טהור חוץ מכנגד הטומאה והבית טהור. היתה טומאה בתוכה או בבית הכל טמא. היתה גבוהה מן הארץ טפח וטומאה תחתיה או בתוכה או על גבה או בבית הכל טמא כל שבבית וכל שתחתיה. מפני שהיא והבית כאהל אחד וכל שעל גבה וכל שבתוכה טמא שהכלי מביא את הטומאה ואינו חוצץ כמו שנתבאר. היתה פחותה ופקוקה בקש או אפוצה וגבוהה מן הארץ טפח וטומאה תחתיה או בבית או בתוכה הכל טמא חוץ מעל גבה. היתה טומאה על גבה כנגדו בלבד עד לרקיע טמא אבל תוכה טהור ותחתיה והבית כל מה שבהן טהור מפני שאינה כלי חוצצת. היתה מונחת על הארץ ופיה לפניו וכזית מן המת נתון תחתיה כנגדו עד התהום טמא. היתה על גבה כנגדו עד לרקיע טמא. היתה הטומאה בתוכה או בבית תוכה והבית טמא:

ג כוורת שהיא בתוך הבית והיא ממלאה את כל גובה הבית ופיה למעלה לקורות הבית ואין בינה לבין הקורות פותח טפח וטומאה בתוכה הבית טמא. טומאה בבית מה שבתוכה טהור שדרך הטומאה לצאת לתוך הבית בפחות מטפח ואין דרכה להכנס. בין שהיתה מוטה על צדה ופיה לכותל ובינו ובין הכותל פחות מטפח בין שהיתה כוורת אחת בין שהיו שתיים זו על גבי זו ואין בין העליונה לקורות או לכותל פותח טפח. היתה עומדת בתוך הפתח ופיה למעלה ואין בינו לבין המשקוף פותח טפח וטומאה בתוכה הבית טהור. טומאה בבית מה שבתוכה טמא שדרך טומאה לצאת ואין דרכה להכנס:

ד כוורת חלולה שהיא כלי שלם והיתה מונחת על צידיה באוויר וכזית מן המת נתון תחתיה או על גבה כל שהוא כנגד הזית בתחתיה ובגבה טמא. וכל מה שבאוויר תוכה טהור אלא כנגד הטומאה. וכל שאינו כנגד הטומאה בתוכה טהור. היתה טומאה בתוכה הכל טמא כל מה שבתוכה וכל שכנגד הטומאה למעלה על גבה או למטה תחתיה. היתה גבוהה מן

הארץ טפח וטומאה תחתיה או על גבה כל שתחתיה טמא וכל שעל גבה טמא. אבל כל שבתוכה טהור חוץ מכלי שהוא כנגד הטומאה. היתה טומאה בתוכה הכל טמא כל מה שבתוכה וכל שתחתיה וכל שלמעלה על גבה שהכלים מביאין ואינן חוצצין כמו שביארנו. לפיכך אם היתה כוורת זו המוטלת על הארץ פחותה ופקוקה בקש או שהיתה באה במדה וכזית מן המת נתון תחתיה כנגדו עד התהום טמא. על גבה כנגדו עד לרקיע טמא. בתוכה אינו טמא אלא תוכה. היתה גבוהה טפח מעל הארץ וטומאה תחתית תחתיה בלבד טמא. בתוכה תוכה בלבד טמא. על גבה כנגדו עד לרקיע טמא שכבר ביארנו שכלי עץ הבא במדה כאהל הוא חשוב לא ככלים ולפיכך חוצץ:

ה כוורת שהיא כלי שלם והיא יושבת על שוליה לאויר וטומאה תחתיה או בתוכה או על גבה. טומאה בוקעת ועולה בוקעת ויורדת. אבל אם היתה גבוהה מן הארץ טפח או מכוסה או כפויה על פיה וטומאה תחתיה או בתוכה או על גבה הכל טמא כל שבתוכה וכל שתחתיה וכל שעל גבה אם היתה הטומאה למטה. שהכלי המאהיל מביא את הטומאה ואינו חוצץ כמו שביארנו. לפיכך אם היתה פחותה ופקוקה בקש או באה במדה טומאה תחתיה או בתוכה או על גבה טומאה בוקעת ועולה בוקעת ויורדת. ואם היתה גבוהה טפח וטומאה תחתיה תחתיה בלבד טמא. היתה טומאה בתוכה או על גבה כנגדו עד לרקיע טמא וכלים שתחתיה טהורין מפני שהיא אהל וחוצצת:

ו גמל שהוא עומד באויר וטומאה תחתיו כלים שעל גביו טהורים. טומאה על גביו כלים שתחתיו טהורין. היה רובץ וטומאה תחתיו הרי זו בוקעת ועולה בוקעת ויורדת. וכן אם היתה טומאה רצוצה תחת רגלו או ע"ג רגלו הרי זו בוקעת ועולה ובוקעת ויורדת. כבר ביארנו בנזירות שאם היה הנזיר וכזית מן המת תחת הגמל או תחת המטה וכיוצא בה משאר הכלים אע"פ שנטמא טומאת שבעה אינו מגלח. ומשם אתה למד שכל אלו ההלכות האמורות בטומאת אהלים הנעשים מן האדם או מן הבהמה או מן הכלים הכל מדברי סופרים. מהן דברי קבלה. ומהן גזירות והרחקות. ולפיכך אין הנזיר מגלח עליהן ואין חייבין עליהן כרת על ביאת מקדש או אכילת קדשיו. ואין הדברים כולן אמורין אלא לענין טומאת תרומה וקדשים בלבד כמו שביארנו:

הלכות טומאת מת - פרק עשרים

א שלשה דברים מצילין באהל המת. צמיד פתיל. ואהליו. ובלועין. הבלועין מצילין על הטהורים שלא יתטמאו ומונעין הטומאה שלא תצא ותטמא. אבל צמיד פתיל ואהליו מצילין על הטהורים שלא יתטמאו

ואינן מונעין את הטומאה שלא תצא ותטמא את אחרים. כיצד בית טמא שיש בו כלי מוקף צמיד פתיל. כל שבתוך הכלי טהורים. וכן אם היה שם אהל בתוך הבית. כל הכלים שבתוך האהל טהורים. אבל אם היה כזית מן המת נתון בכלים ומוקף עליו בצמיד פתיל והכניסו לבית הבית טמא. וכן אהל בתוך אהל וכזית מן המת באהל הפנימי כל הכלים שבאהל החיצון טמאים:

ב אבל הבלועין מצילין על הטהורים ומונעין את הטומאה. כיצד כלב שאכל בשר המת ונכנס לבית הבית טהור. בלע טבעת אפילו אדם שבלע טבעת ונכנס לאהל המת אע"פ שנטמא טומאת שבעה הטבעת טהורה. וכן כל הבלועין בחיה ובהמה ובעופות ובדגים מצילין כל זמן שהן חיים. ואם מתו ובשר המת בתוך מעיהן או הכלים. הרי הן כמו שאינו בלוע:

ג נשחט רוב אחד בעוף ורוב שנים בבהמה אף ע"פ שעדיין הן מפרכסין הרי הן כמתים ואינן מצילין על הכלים הבלועים ולא מונעין את הטומאה שבתוך מעיהן שלא תטמא:

ד וכמה תשהא הטומאה במעיהן ותהיה מטמאה כשימותו בכלב שלשה ימים מעת לעת. ובשאר חיה ובהמה ועופות ודגים יום אחד מעת לעת. בד"א כשנשאר בשר המת בתוך מעיהן. אבל זאב שבלע תינוק והקיאו דרך בית הרעי. הבשר טהור והעצמות בטומאתן:

ה אין הבלועין נצלין אלא בבטן נפש החיה כמו שביארנו. אבל הבלועין בגוף הכלים והאבנים אינן נצלין. כיצד כוש שנבלעה בו הצנור של מתכת. ומלמד שנבלע בו הדרבן. ולבינה שהיתה טבעת מובלעת בתוכה ונכנסו לאהל המת נטמאו אע"פ שאין נראין והרי הן מחופין שאין הבלועין בכלים מצילין אלא בצמיד פתיל. וכן מחט או טבעת שהיו מובלעין בטפילת התנור ונטמא התנור באהל המת או שנפל שרץ לאוירו נטמאו הכלים שבתוך הטפילה. ואם היה התנור מוקף צמיד פתיל הואיל והתנור טהור אף הכלים המובלעין בטיט שעל גביו טהורים. וכן חבית המוקפת צמיד פתיל והיתה מחט או טבעת במגופת החבית מצדה. הרי אלו טמאין ואין מצילין באהל המת. היו במגופת החבית כנגד פיה אם היו נראין לתוך החבית ואינן יוצאין לאוירה טהורין. ואם יצאו לאוירה טמאין. שאין כלי חרש המוקף צמיד פתיל מציל על הכלים שבתוכו כמו שיתבאר. ואם יש תחתיהן כקליפת השום אע"פ שהן שוקעין לתוך אוירה הרי אלו טהורין:

ו כל הבלועין בקרקעיתו של בית הרי הן טמאין ואין נצלין. שקרקע האהל כמוהו עד התהום משא"כ בכותליו כמו שיתבאר. כיצד הטומאה בבית וכלים הטמונים בקרקעיתו אפילו תחת מאה אמה טמאים. אם יש במקומן טפח על טפח טהורין שהרי הן תחת אהל אחד. למה זה דומה לעלייה שע"ג הבית וטומאה בעלייה שהבית טהור. וכן אם חלק הבית

במחיצה מכלפי ארצו והיתה הטומאה בין המחיצה והארץ כלים שבבית למעלה מן המחיצה טמאין שאין האהלים מונעין הטומאה כמו שביארנו. היתה הטומאה למעלה מן המחיצה כלים שבין המחיצה והארץ טהורין שהאהל מציל. ואם אין בין המחיצה והארץ גובה טפה הרי הן כטמונים בקרקע הבית וטמאים :

ז ביב שהוא קמור תחת הבית ויש בו פותח טפח ויש בפתחו שהוא חוץ לבית פותח טפח והיתה טומאה בתוכו הבית טהור. היתה טומאה בבית מה שבתוכו טהור. היה בו פותח טפח ואין ביציאתו פותח טפח והיתה טומאה בתוכו הבית טמא. טומאה בבית מה שבתוכו טהור שאין דרכה של טומאה להכנס. אין בו פותח טפח ואין ביציאתו פותח טפח טומאה בתוכו הבית טמא כאילו היא בתוך הבית. טומאה בבית מה שבתוכו טמא מפני שהן ככלים הטמונים בקרקע וקרקע הבית כמוהו עד התהום :

ח שתי חביות וכחצי זית בכל אחד ומוקפות צמיד פתיל ומונחות בתוך הבית הן טהורות שאין חצי שיעור מטמא. והבית טמא שהרי יש בבית כזית ואין צמיד פתיל לטומאה. ואינן מיטמאות מחמת הבית שהרי הן מוקפות צמיד פתיל. נפתחה אחת מהן היא והבית טמאין. וחבירתה טהורה. וכן שני חדרים שהן פתוחים זה לזה ולבית וכחצי זית בפנימי או באמצעי וכחצי זית בחיצון החיצון טמא והפנימי והאמצעי טהורין. כחצי זית בפנימי וכחצי זית באמצעי הפנימי טהור והאמצעי והחיצון טמאים שדרך הטומאה לצאת ואין דרכה להכנס :

הלכות טומאת מת - פרק אחד ועשרים

א מנין לצמיד פתיל שמציל באהל המת שנאמר (במדבר יט-ט) "וכל כלי פתוח אשר אין צמיד פתיל עליו טמא" הוא הא יש צמיד פתיל עליו טהור. ומפי השמועה למדו שאין הכתוב מדבר אלא בכלי חרש בלבד כלי שאינו מטמא אלא דרך פתחו. לפיכך אם היה פתחו סתום ומוקף צמיד פתיל הציל על כל שבתוכו. ק"ו לכל הכלים שאין מקבלין טומאה שיצילו בצמיד פתיל והם כלי גללים כלי אבנים כלי אדמה וכלי עצמות הדג ועורו ועצמות העוף וכלי עץ הבא במדה ונסרים של עץ שהן פשוטין ואינן כלים וגלמי כלי מתכת כל אלו מצילין בצמיד פתיל. אם הדברים שבתוך הכלי המוקף נצלו ק"ו לבלועין ולכלים שתחת האהלים. מה בין אהלים לכלים שמצילין בצמיד פתיל. שהכלים אינן מצילין אלא בצמיד פתיל והאהלים מצילין בכיסוי בלבד :

ב משפך שכפהו מציל בכיסוי אע"פ שקצתו נקוב נקב קטן הרי הוא כסתום :

ג כל הכלים המצילין בצמיד פתיל אם היו בהן טפח על טפח על רום טפח וכפאן על פיהם על הארץ אע"פ שלא מירח בצמיד פתיל מן הצדדין הרי אלו מצילין כל מה שתחתיהן עד התהום מפני שהן כאהל והאהל מציל. אא"כ היה הכלי כלי חרש שאין אהלי כלי חרש מצילין. כיצד חבית שכפויה על פיה אף ע"פ שמירחה בטיט מן הצדדין כל מה שתחתיה טמא. שנאמר [\(במדבר יט-טו\)](#) "צמיד פתיל עליו" ולא צמיד פתיל על גבו. הדביק פיה לכותל ומירחה מן הצדדים מצלת על כל מה שבתוכה ועל כל שכנגדה בכותל. ואם לא מירח מן הצדדין אינה מצלת שאין כלי חרש מציל משום אהל כמו שביארנו. אבל שאר כל הכלים המצילין בצמיד פתיל שהיו פיותיהן דבוקות בדפני הבית מצילין בלא צמיד פתיל מפני שהן מצילין משום אהל. לפיכך צריך שיהיה בדופן הכלי טפח שאין הכלים מצילין עם דפנות אהלים עד שיהיה להן דופן [טפח]. היה לכלי דופן חצי טפח והיה יוצא מדופן האהל שפה חצי טפח והדביק זה לזה. אע"פ שיש שם חלל טפח אינו מציל עד שיהיה טפח ממקום אחד :

ד כשם שמצילין מבפנים עם דפנות האהל כך מצילין חוץ לאהל אם סמכן לאהל שהרי האהל נעשה כסוי מ"מ. כיצד כלי מיחם שיש לו דופן טפח שהניחו ע"ג יתדות חוץ לאהל וסמך פיו לדופן האהל והיתה טומאה תחתיו כלים שבתוכו טהורין. ואם היה סמוך לכותל חצר או לכותל נינה אינו מציל לפי שאינן כותל אהל. ולפיכך כלים שבתוך הכלי טמאים שהרי האהילו על הטומאה :

ה קורה שיש בה פותח טפח והיא נתונה מכותל לכותל וטומאה תחתיה וקדרה תלויה מן הקורה והיתה הקורה נוגעת בפי הקדרה כולה ומכסה אותה כלים שבקדרה טהורים שהרי הוצלו בכיסוי האהל להם. ואם לא היה פי הקדרה מכוסה בקורה אלא ביניהם ריוח. כל מה שבקדרה טמא והקדרה עצמה טמאה :

ו בור שבתוך הבית וטומאה בבית וכלים בבור אם היה מכוסה בנסר חלק או. בכלי המציל שיש לו דופן טפח הרי כל מה שבבור טהור. היה לבור בניין סביב לפיו גבוה טפח על הארץ. בין שכסהו בכלי המציל שיש לו דופן. בין שלא היתה לו דופן ה"ז מציל שהרי יש לו דופן טפח ממקום אחר :

ז חדות הבנוי בתוך הבית ומנורה בתוכו והפרח שלה יוצא ומכסה פי החדות ונתן כלי המציל באהל המת על פי החדות והרי הוא נשען על פרח המנורה. רואין אם תנטל מנורה והכלי המציל עומד ה"ז מציל על כל שבחדות. וכלים שבין שפת הכלי ושפת החדות טהורים עד התהום. ואף המנורה טהורה. אע"פ ששפת הפרח נראה בין הכסוי והחדות. ואם לאו הכל טמא :

ח החדות הבנוי בתוך הבית וכלי המציל נתון על פיו. והיתה טומאה בין שפת הכלי ושפת החדות או בתוך החדות הבית טמא. שאין האהל שבתוך הבית מונע הטומאה כמו שביארנו. היתה טומאה בבית כלים שבכתלי החדות אם יש במקומן טפח על טפח על רום טפח טהורים. ואם לאו טמאים. ואם היו כתלי החדות רחבים משל בית בין כך ובין כך טהורים. מפני שאינן מכתלי הבית. וכשם שמציל החדות בתוכו כך מציל בכתליו. כבר ביארנו שהתנור הישן הרי הוא ככל הכלים שהן מביאים את הטומאה ואינן נעשין אהלים ומפני זה אינו מציל על מה שבתוכו אא"כ היה מוקף צמיד פתיל כשאר כלים המצילים. וכן ביארנו שהתנור החדש אינו ככלים לענין זה אלא נעשה אהל. ולפיכך מציל על מה שבתוכו בכיסוי בלבד בלא צמיד פתיל כאהלים. וכיסוי התנור הוא נקרא סרידא:

ט תנור ישן בתוך החדש וסרידא ע"פ החדש והרי הכיסוי נשען על פי התנור הישן רואין אם כשינטל הישן תפול הסרידא לא הציל וכל שבתוכו טמא. ואם לאו הכל טהור. היה החדש בתוך הישן והסרידא מונחת על פי הישן. אם יש בין החדש והכיסוי פחות מטפח כל שבתוך החדש טהור וכאילו הסרידא מונחת על פיו:

י סרידא של חרס שיש לה שפה והיא עודפת ע"פ התנור ומוקפת צמיד פתיל אפילו היתה טומאה תחתיה או על גבה הכל טמא. אבל כנגד אוירו של תנור טהור. היתה טומאה כנגד אוירו של תנור מכנגדו עד לרקיע טמא וכל מה שבתוכו טהור:

יא קדרה שכפאה על פי החבית ומירח דפנותיה עם החבית מצלת על כל מה שבתוכה ועל מה שבינה ובין שפתות החבית. הושיבה על פי החבית כדרכה ומירח אינה מצלת מפני שהקדרה מתטמאה מאוירה ואין כלי טמא מציל כמו שביארנו:

הלכות טומאת מת - פרק שנים ועשרים

א שולי המחצין ושולי קרקעות והכלים ודפנותיהן מאחוריהן אין מצילין בצמיד פתיל באהל המת. קרסמן ושפן ועשאן כלים מצילין בצמיד פתיל. שאין מציל בצמיד פתיל אלא כלים:

ב כלי חרש שנתן בו טיט עד חציו לא ביטלו. ואם השקיע בו את הכלים מציל:

ג כלי חרש מצילי בצמיד פתיל עד שינקב במוציא רמון. ובגדול עד שיפחת רובו. כיצד כלי גדול שנפחת [חציון] והקיפו צמיד פתיל וסתם מקום הפחת בצמיד פתיל הרי זה מציל אע"פ שאינו חשוב כלי לענין טומאה. אבל כלי המוקף צמיד פתיל שהיה נקוב או סדוק ולא סתם הנקב נטמא ואינו מציל. וכמה יהיה בנקב אם היה כלי העשוי לאוכלים שיעורו במוציא זיתים. היה עשוי למשקה שיעורו בכונס משקה. העשוי לכך ולכך מטילין אותו לחומרא. ומשינקב בכונס משקה אינו מציל עד שיסתום הנקב או עד שימעטנו :

ד תנור שהיתה סרידא על פיו ומוקף צמיד פתיל ונתון באהל המת ונסדק התנור. אם היה הסדק מלא פי מרדע שהוא היקף טפח נטמא התנור ואע"פ שאין המרדע יכול להכנס בסדק אלא הרי הוא כמותו בשוה. פחות מכאן התנור טהור. נסדקה הסרידא שעל פיו כמלא פי מרדע נכנס הרי זה טמא. פחות מכאן ניצל בצמיד פתיל. היה הסדק עגול אין רואין אותו ארוך אלא שיעורו כמלא פי מרדע נכנס :

ה תנור המוקף צמיד פתיל שניקב נקב בעינו של תנור הטוחה אם היה הנקב מלא כוש נכנס ויוצא כשהוא דולק ה"ז נטמא. ואם היה הנקב פחות מזה ניצל :

ו ניקב התנור מצדו שיעורו מלא כוש נכנס ויוצא שלא דולק. וכן מגופת החבית שניקבה שיעורה כדי שתכנס מיצה שנייה של שיפון בנקב. וחצבים גדולים שניקבו שיעורן כדי שתכנס מיצה שנייה של קנה. פחות מכאן טהורין. בד"א בזמן שנעשו ליין. אבל אם נעשו לשאר המשקין אפילו ניקבו בכל שהן נטמאו. ואין הצמיד פתיל מועיל להם עד שיסתום הנקב. ואף בזמן שנעשו ליין לא אמרו אלא שניקבו שלא בידי אדם. אבל אם נעשו בידי אדם אפילו כל שהן טמאים. ואינן ניצלין עד שיסתום הנקב :

ז חבית שהיא מלאה משקין טהורין ומניקת של חרס בתוכה והחבית מוקפת צמיד פתיל ונתונה באהל המת. החבית והמשקין טהורין והמניקת טמאה. מפני שקצתה האחת בתוך החבית המוקפת והקצה השני פתוח לאהל המת ואינו סתום. אע"פ שהיא עקומה אין העקום כסתום :

ח חבית המוקפת צמיד פתיל שניקבה מצדה וסתמו שמרים את הנקב הציל. אגף חצי הנקב וסתם חציו ה"ז ספק אם הציל אם לא הציל. סתם את הנקב בזמורה עד שימרח מן הצדדין. סתמו בבי קסמים עד שימרח מן הצדדין ובין זמורה לחבירתה. וכן נסר שנתון על פי התנור ומירח מן הצדדין [הציל. היו שתי נסרים עד שימרח מן הצדדין ובין] נסר לחבירו. חיבר את שני נסרים במסמרים של עץ וכיוצא בהן או שלפף עליהן שוגמין א"צ למרח מן האמצע. במה מקיפין. בסיד. ובחרסית. ובגפסין. בזפת.

ובשעוה. בטיט. ובצואה. ובחמר. ובכל דבר המתמרח. ואין מקיפין לא בבעץ. ולא בעופרת מפני שהוא פתיל ואינו צמיד. ומקיפין בדבילה שמנה שלא הוכשרה. ובבצק שנילושה במי פירות כדי שלא יטמא. שדבר טמא אינו חוצץ:

ט מגופת החבית שנתחלחלה אע"פ שאינה נשמטת אינה מצלת שהרי נתרעע הצמיד. הכדור והבקעת של נמי שנתן ע"פ החבית ומירח מן הצדדין לא תציל עד שימרח על כל הכדור ועל כל הבקעת ממטה למעלה. וכן במטלת של בגד שקשרה ע"פ הכלי. היתה של נייר או של עור וקשרה במשיחה. אם מירח מן הצדדין הציל:

י חמת של עור הדג או הנייר שהלביש בהן את החבית וצררה מלמטה ה"ז מצלת. ואם לא צררה אף ע"פ שמירח מן הצדדין לא תציל:

יא חבית זפותה שנתקלף החרס מלמעלה והזפת שלה עומד ונתן הכיסוי על הזפת ודחקו עד שידבק בזפת. ונמצא הזפת עומד בין הכיסוי ובין קרקע החבית הרי זה מציל. וכן בכלי המורייס וכיוצא בהן מדברים המתמרחין שהיה המתמרח בין הכיסוי ובין הכלי כמו זר הואיל והכל דבוקין ה"ז מציל:

הלכות טומאת מת - פרק שלשה ועשרים

א כל הכלים המצילים בצמיד פתיל מצילין על כל מה שבתוכן בין אוכלין בין משקין בין בגדים וכלי שטף. זהו דין תורה. אבל מדברי סופרים שכלי חרס המוקף צמיד פתיל אינו מציל אלא על האוכלין ועל המשקין ועל כלי חרס אחרים שיהיו בתוכו. אבל אם היו בתוך כלי חרס המוקף כלי שטף או בגדים הרי אלו טמאים. ומפני מה אמרו שלא יציל על הכל כשאר כלים המצילין. מפני ששאר הכלים המצילין אין מקבלין טומאה וכלי חרס מקבלין טומאה וכלי טמא אינו חוצץ. וכל כלי ע"ה בחזקת טומאה כמו שיתבאר. ולמה לא אמרו כלי חרס של ע"ה לא יציל על הכל ושל חבר יציל על הכל שהרי הוא טהור מפני שאין עם הארץ טמא בעיני עצמו שאומר הואיל וכלי חרס מציל על הכל אחד אני ואחד החבר ולפיכך חשו וגזרו שלא יציל על הכל. ולמה אמרו מציל על האוכלין ועל המשקין ועל כלי חרס. מפני שאלו הגי' טמאים הן ע"ג ע"ה בין קודם שיהיו באהל המת בין אחר שיהיו שם תחת צמיד פתיל. ולעולם לא ישאל החבר מע"ה לא אוכלין ולא משקין ולא כלי חרס אלא על דעת שהן טמאין שהרי אין להן טהרה לעולם ולא יבא בהן לידי תקלה. אבל כלי שטף שואל אותם החבר מע"ה ומטבילן מפני מגע עם הארץ ומעריב שמשו ומשתמש בהן בטהרות לפיכך חשו חכמים שמא ישאל ממנו כלי

שטף שכבר היה תחת צמיד פתיל בכלי חרס שלו. שהרי עם הארץ הזה מדמה שניצל והרי הוא טמא טומאת שבעה ויטביל החבר ויעריב שמשו וישתמש בו בטהרות ויבוא לידי תקלה. ומפני זה גזרו שלא יציל כלי חרס על כלי שטף שבתוכו :

ב אדם שהיה נתון בתוך החבית ומוקפת צמיד פתיל טהור. ואפילו עשאה גולל לקבר. ויראה לי שזה שלא גזרו על כלי חרס שלא יציל על האדם. מפני שהוא דבר שאינו מצוי וכל דבר שאינו מצוי לא גזרו בו :

ג כלי חרס שמשתמשין בהן באפר הפרה או בקדשים עמי הארץ נאמנים על טהרתם. מפני שהן נזהרים בהן הרבה ולפיכך יצילו על הכל בצמיד פתיל אע"פ שהן של חרס :

ד ארובה שבין בית לעלייה וטומאה בבית וקדירה נתונה על פי הארובה ונקובה בכונס משקה. הקדירה טמאה והעלייה טהורה. היתה שלימה כל שבעלייה מאוכלין ומשקין וכלי חרס טהור. אבל אדם וכלי שטף שבעלייה טמאים שאין כלי חרס חוצץ אלא על האוכלים ועל המשקין וכלי חרס. וכל שבעלייה טהור כאילו הוא תחת צמיד פתיל בכלי חרס. וטמאו האדם שבעלייה זו מפני שהוא דבר המצוי. לפיכך אם היה בעלייה זו כלי מתכות וכיוצא בו מלא משקין הכלי טמא טומאת שבעה והמשקין טהורין. היתה בה אשה לשה בעריבה של עץ האשה והעריבה טמאין טומאת שבעה והבצק טהור כל זמן שעוסקת בו. פירשה וחזרה ונגעה בו טמאתו. וכן אם פינה הבצק או המשקין לכלי אחר מכלי שטף שבעלייה נטמאו במגע הכלי האחר. היה ע"פ ארובה זו שאר כלים המצילים בצמיד פתיל שאין מקבלין טומאה כמו שביארנו ולפיכך אין מגע עם הארץ מטמא או שהיה כלי חרס הטהור לפרה אדומה או לקודש שהכל נאמנין על טהרתן. הי"ז מציל על כל מה שבעלייה. היה אהל נטוי בעלייה ומקצתו מרודד על הארובה שבין בית לעלייה הי"ז מציל ואע"פ שאין גגו על הארובה שהאהל מציל בכיסוי כמו שביארנו :

הלכות טומאת מת - פרק ארבעה ועשרים

א בית שחלקו בקנקנים טהורות מן הארץ ועד הקורה וטומאה בחציו האחד אם היה פי הקנקנים כלפי הטהורה הרי אלו מצילות. ואם היו כלפי הטומאה אינם מצילות. טחן בטיט בין מבפנים בין מבחוץ רואין אם יכול הטיט לעמוד בפני עצמו מציל ואם לאו אינו מציל והרי הכל אהל אחד :

ב בית שחלקו בנסרים או ביריעות אם חלקו מן הצדדין אי מכלפי הקורות והיתה הטומאה בבית. כלים שבין המחיצה ובין הכותל או שבין המחיצה והקורות טהורין. היתה הטומאה בין מחיצה לכותל או בין מחיצה לקורות כלים שבבית טמאין. שאין המחיצה מונעת הטומאה שלא תצא ותטמא כמו שביארנו באהל שבתוך הבית. היו הכלים בתוך עובי המחיצה עצמה בין שהיתה הטומאה לפניו מן המחיצה או שהיתה בתוך הבית אם היה מקום הכלים טפח על טפח טמאים ואם לאו טהורין. וכבר ביארנו כיצד דין הבית אם חלקו מכלפי ארצו:

ג בית שהוא מלא תבן ואין בינו לבין הקורות פותח טפח. טומאה בפנים בין בתוך התבן בין שהיתה בין תבן לקורות כל הכלים שכנגד יציאת הטומאה במלואו של פתח טמאים. היתה טומאה חוץ לתבן במלואו של פתח כלים שבפנים אם יש במקומן טפח על טפח על רום טפח טהורין ואם לאו טמאין. ואם יש בין תבן לקורות פותח טפח בין כך ובין כך טמאין שאין התבן חוצץ מפני שסתם תבן דעתו לפנותו:

ד כותל שבין ב' בתים וטומאה בתוך הכותל. בית הקרוב לטומאה טמא והקרוב לטהרה טהור. היתה מחצה למחצה שניהן טמאין. היתה הטומאה באחד מב' הבתים והכלים בתוך הכותל מחציו וכלפי טומאה טמאים מחציו וכלפי טהרה טהורין מחצה למחצה טמאין. וכן מעזיבה שבין הבית והעלייה והטומאה בתוך מעזיבה. מחציו ולמטה הבית טמא והעלייה טהורה מחציה ולמעלה העלייה טמאה והבית טהור מחצה למחצה שניהן טמאין. היתה טומאה באחד מהן וכלים בתוך המעזיבה מחציה וכלפי טומאה טמאין מחציה וכלפי טהרה טהורין מחצה למחצה שניהן טמאין. היתה המעזיבה לאויר וטומאה בתוכה מחציה ולמטה הבית טמא והעומד מלמעלה אפילו כנגד הטומאה טהור שהרי פשטה הטומאה בכל הבית. היתה הטומאה מחציה ולמעלה הבית טהור והעומד מלמעלה כנגד הטומאה טמא. מחצה למחצה הבית טמא והעומד מלמעלה כנגד הטומאה טמא שהרי אי אפשר לצמצם:

ה וכן כותל המשמש את הבית ידון מחצה למחצה. כיצד כותל שהוא לאויר וגג הבית סמוך לכותל ואינו מורכב על הכותל וטומאה רצוצה בתוך הכותל היתה מחציו ולפנים הבית טמא והעומד מלמעלה על ראש הכותל טהור כעומד על גג הבית. היתה מחציו ולחוץ הבית טהור והעומד מלמעלה כנגד הטומאה טמא שהרי לא פשטה הטומאה בתוך הבית. היתה הטומאה מחצה למחצה הבית טמא והעומד מלמעלה טהור שהרי פשטה הטומאה בבית. נטל מהכותל מבפנים או שהוסיף בכותל מבחוץ עד שנמצאת הטומאה מחצי כותל ולפנים הבית טמא. נטל מבחוץ או שהוסיף בעובי הכותל מבפנים עד שנמצאת הטומאה מחצי כותל ולחוץ הבית טהור. היתה הטומאה נתונה על גבי הכותל אפילו מחציו ולפנים הבית טהור:

ו בית המשמש את הכותל ידון כקליפת השום. כיצד החופר שני כוכים או שתי מערות זו בצד זו עד שנמצאו שני בתים חפורים בקרקע ונעשה ביניהן כותל המבדיל בין שניהן והיתה טומאה בבתים וכלים בכותל אם יש עליהן כקליפת השום טהורין. היתה טומאה בכותל זה וכלים בבתים אם יש עליהן כקליפת השום טהורים. הנה למדת שכותל בנין נידון מחצה למחצה וכותל הסלע או שנעשה מגוש הארץ כשיחפור מכאן ומכאן נידון כקליפת השום:

ז כותל שחצי עביו בנין וחציו סלע נדון מחצה למחצה:

ח טומאה שהיתה בין קורות הבית אפילו אין תחתיה אלא כקליפת השום הבית טהור ורואין את הטומאה כאילו היא רצוצה בארץ ומטמאה כנגדה בלבד. ואם יש במקומה טפח על טפח הכל טמא. וכן אם היתה נראית בתוך הבית בין כך ובין כך הבית טמא. שני פתחים זה על גבי זה וטומאה בכותל שביני הן אם נראית שהיא לתוך אחת מהן הוא טמא וחבירו טהור ואם לאו נידונין מחצה למחצה:

הלכות טומאת מת - פרק חמשה ועשרים

א עמוד העומד בתוך הבית וטומאה רצוצה תחתיו. טומאה בוקעת ועולה בוקעת ויורדת. ואינו מטמא אלא כנגד הטומאה בלבד. ואם היה פרח יוצא מעמוד זה וכלים תחת הפרח הכלים טהורים שאינו מטמא אלא כנגד הטומאה:

ב [ואם יש במקום הטומאה] טפח על טפח על רום טפח הרי הוא כקבר סתום ומטמא מכל סביביו. והבית כולו טמא שהרי האהיל על הקבר:

ג טומאה שבתוך הכותל ומקומה טפח ע"ט על רום טפח כל העליות הבנויות על כותל זה אפילו עשר טמאות. שהרי הכותל כולו קבר סתום עד סופו והוא כותל העליות וכל עלייה מהן מאהלת על הקבר. בנה בית בצד הכותל מכאן ובית מכאן ובנה עלייה על גבי שני הבתים עד שנמצא ראש הכותל הטמא הוא באמצע קרקע העלייה. הרי העלייה טמאה שהרי האהילה על הקבר והעלייה השניה הבנויה על גבה טהורה מפני שהן זו על גבי זו ואין הכותל הטמא כותלה:

ד חור גדול שבעובי הכתלים שדרך בני אדם לעשותו לתשמיש. והוא הנקרא פרדסיק. שהיתה טומאה מונחת בתוכו ויש עליו דלתות סגורות הבית טהור. היתה הטומאה רצוצה בקרקעיתו או בכתליו או בגגו רואין

את כל החור כולו כאילו הוא אטום ורואין מקום הטומאה אם הוא בחצי עובי הכותל שלפנים הבית טמא. ואם היתה טומאה מחצי כותל ולחוץ הבית טהור. מחצה למחצה הבית טמא :

ה שני פרדסקין זה בצד זה או זה על גב זה וטומאה מונחת באחת מהן ונפתח. הוא והבית טמא וחבירו טהור. היתה טומאה רצוצה בתוך הבנין רואין את הפרדסקין כאילו הן אטומין וידון מחצה למחצה :

ו כזית מן המת מודבק באסקופת הבית מבחוץ הבית טהור. היה רצוצ תחת האסקופה ידון מחצה למחצה. היה מודבק למשקוף הבית טמא :

ז כלב שאכל בשר המת ומת בתוך שלשה ימים והרי הוא מוטל על האסקופה רואין חלל הטומאה מגופו אם הוא כנגד המשקוף ולפנים הבית טמא ומכנגר המשקוף ולחוץ הבית טהור :

ח האשה שמת עוברה בתוך מעיה אם נעשית ראש הנפל כפיקה של שתי כיון שנפתח הרחם עד שנראת הראש נטמא הבית מפני העובר אע"פ שעדיין לא יצא :

ט האשה שמקשה לילד ויצאה מבית לבית והפילה נפל מת בבית שני הבית הראשון טמא בספק. שמא כשהיתה בו יצא ראשו של נפל הזה. בד"א כשלא היה ראש הנפל כפיקה של שתי אבל אם העגיל ראש הנפל כפיקה הבית הראשון טהור שאילו נפתח רחמה שם לא היתה יכולה להלך על רגליה. לפיכך אם היתה ניטלת באגפיים והוציאוה מבית לבית הבית הראשון טמא בספק אע"פ שהעגיל ראש הנפל כפיקה של שתי :

י האשה שהפילה שליא הבית טמא ודאי. חזקה הוא שאין שליא בלא ולד :

יא מי שילדה שני ילדים אחר חי ואחד מת. אם המת יצא ראשון החי טהור שהרי לא נגע בו משיצא לאויר העולם. ואם החי יצא ראשון הרי הוא טמא שהרי אי אפשר שלא יגע בו המת משיצא לאויר העולם מפני שהוא מתגלגל אחריו כאבן שאין בו רוח חיים כדי להעמיד עצמו :

יב האשה שילדה ולד מת אפילו נפל קטן כמו שביארנו הרי היא טמאה טומאת ז'. מת עוברה בתוך מעיה ופשטה החיה את ידה ונגעה בו החיה טמאה שבעה והאשה טהורה עד שיצא הולד. וטומאת החיה מדבריהם גזירה שמא תגע בו משיצא לפרוזדור. אבל מן התורה אין מגע בית הסתרים מגע הואיל והוא בתוך המעים הנוגע בו טהור. וכן הבולע טבעת טמאה וחזר ובלע אחריה טבעת טהורה אע"פ שנגעו זו בזו בודאי בתוך מעיו אינו מגע והטמאה בטומאתה וטהורה בטהרתה : סליקו להו הלכות טומאת מת

הלכות פרה אדומה

יש בכללן שתי מצות עשה. וזהו פרטן : א) דין פרה אדומה. ב) דין טומאת מי נדה וטהרתן : וביאור מצות אלו בפרקים אלו.

הלכות פרה אדומה - פרק ראשון

א מצות פרה אדומה שתהיה בת שלש שנים או בת ארבע. ואם היתה זקנה כשירה אלא שאין ממתנין לה שמא תשחיר ותפסל. ואין לוקחין עגלה ומגדלין אותה שנאמר [\(במדבר יט-ב\)](#) "ויקחו אליך פרה" ולא עגלה. לא מצאו אלא עגלה פוסקין עליה דמים ותהיה אצל בעליה עד שתגדיל ותעשה פרה ולוקחין אותה מתרומת הלשכה :

ב זה שנאמר בתורה [\(במדבר יט-ב\)](#) "תמימה" תמימת אדמימות לא תמימת קומה אלא אם היתה ננסה כשירה כשאר הקדשים. היו בה שתי שערות לבנות או שחורות בתוך גומא אחת או בתוך שני כוסות והן מונחות זו על זו פסולה :

ג היו בה שתי שערות עיקרן מאדים וראשן משחיר עיקרן משחיר וראשן מאדים הכל הולך אחר העיקר. וגוזז במספרים את ראשן המשחיר ואינו חושש משום גיזה בקדשים שאין כוונתו לגוזז :

ד וצריך שישאר מן המאדים כדי שינטל בזוג שכל שיערה שאינה ניטלת בזוג הרי היא כאילו אינה. לפיכך אם היו בה שתי שערות לבנות או שחורות שאינן נלקטין בזוג הרי זו כשירה :

ה היו קרניה או טלפיה שחורים ינוד. גלגל העין והשיניים והלשון אין מראיהן פוסלים בפרה :

ו היתה בה יבלת וחתכה. אע"פ שצמח במקומה שיער אדום פסולה :

ז כל המומין הפוסלין בקדשים פוסלין בפרה שנאמר [\(במדבר יט-ב\)](#) "אשר אין בה מום". היתה יוצא דופן או מחיר או אתנן או טרפה או שנרבעה פסולה. שכל הפוסלין את הקדשים למזבח פוסלין את הפרה ואף ע"פ

שהיא כקדשי בדק הבית הואיל וקראה הכתוב "חטאת". ומותר ליקח אותה מן העכו"ם ואין חוששין שמא רבעה העכו"ם שאינו מפסיד בהמתו. יתירה פרה על הקדשים שהעבודה פוסלת בה שנאמר (במדבר יט-ב) "אשר לא עלה עליה עול" ובעגלה ערופה אומר (דברים כא-ג) "אשר לא עובד בה אשר לא משכה בעול" מה עול האמור בעגלה עשה שאר עבודות כעול אף עול האמור בפרה יפסול בה שאר עבודות כעול. אלא שהעול פוסל בין בשעת עבודה בין שלא בשעת עבודה ושאר עבודות אין פוסלות אלא בשעת עבודה. כיצד קשר עליה העול אע"פ שלא חרש בה פסולה. הכניסה לדוש אינה נפסלת עד שידוש בה וכן כל כיוצא בזה. רכב עליה. נשען עליה. נתלה בזנבה. ועבר בה את הנהר. קפל עליה את המוסירה. נתן טליתו עליה. נתן עליה כסות של שקים פסולה. קשרה במוסרה אם היתה מורדת וצריכה. שמירה כשירה ואם לאו פסולה שכל שמירה שאינה צריכה משוי הוא. עשה בה סנדל שלא תחלק. פירש טליתו עליה מפני הזבובין כשירה. זה הכלל כל שהוא לצרכה כשירה לצורך אחר פסולה. נעשית בה מלאכה מאליה או שעלה עליה עול מאליו. אם לרצונו פסולה שנאמר (דברים כא-ג) "אשר לא עובד בה" שאם עובד בה לרצונו ה"ז כמי שעבד בה. לפיכך אם שכן עליה העוף כשירה. עלה עליה זכר פסולה. ואצ"ל שהמעוברת פסולה. הכניסה לרבקה ודשה מאליה כשירה. הכניסה כדי שתינק ותדוש פסולה שהרי עשה לרצונו וכן כל כיוצא בזה:

ח פרה שנולד בה פיסול תפדה. וכן אם מתה תפדה מפני עורה. אבל לא להאכיל בשרה לכלבים:

ט נשחטה לשם חולין תפדה ואינה מכפרת. נשחטה על נב מערכתה אין לה פדיון עולמית:

י לקחו פרה ומצאו אחרת נאה ממנה ה"ז תפדה שלא במום:

יא אף כהן הדיוט כשר לשרפת הפרה שנאמר (במדבר יט-ג) "ונתתם אותה אל אלעזר הכהן" ועדיין אהרן היה קיים. ומפי השמועה למדו זו נעשית באלעזר ושאר כל הפרות בין בכהן גדול בין בכהן הדיוט:

יב והעושה אותה לובש ארבעה כלים של כהן הדיוט. בין שעשאה כהן הדיוט בין שעשאה כ"ג:

יג כל העוסקין בפרה מתחלה ועד סוף שהיו טבולי יום כשירים למעשה הפרה ולקדש ולהזות מאפרה ואף ע"פ שעדיין לא העריב שמשן. שזה שנאמר בכל הפרשה (במדבר יט-ט) "איש טהור" הוא הטהור למעשר שני אע"פ שאינו טהור לתרומה עד שיעריב שמשו הרי זה טהור לפרה:

יד הצדוקין היו אומרים שאין מעשה הפרה כשר אלא במעורבי שמש. לפיכך היו ב"ד בבית שני מטמאין את הכהן השורף את הפרה בשרץ

וכיוצא בו וטובל ואח"כ עוסק בה כדי לבטל דברי אלו הזדים שמורים מהעולה על רוחם לא מן הקבלה. וכן כל הכלים שמכניסין לתוכם אפר הפרה כולם טבולי יום:

טו החותך שפופרת של קנה להניח בה אפר חטאת יטמא אותה ויטבלנה ואחר כך יניח בה. והחותכה והמטבילה טעון טבילה מפני שעשאוה כטמא מת בז' שלו ולפיכך אינה צריכה הזאה שלישי ושביעי אלא מטמאה כדי להראות לצדוקין ומטבילה ונותן בה:

הלכות פרה אדומה - פרק שני

א מעלות יתירות עשו בטהרת פרה אדומה והרחקות גדולות הרחיקו מטומאת המת בכל מעשיה. מפני שהיא כשירה בטבולי יום חשו שמא יבאו לזלזל בה. ומפני זה כשמפרישין הכהן השורף אותה מפרישין אותו ללשכה מוכנת בעזרה. ובית אבן היתה נקראת מפני שכל כליה כלי אבנים שאין מקבלין טומאה. ובכלי האבן היה משתמש כל שבעת ימי ההפרשה. ולא היו נוגעין בו אחיו הכהנים כדי להרבות בטהרתו:

ב שבעת ימים קודם שריפת הפרה מפרישין כהן השורף אותה מביתו. כשם שמפרישין כ"ג לעבודת יוה"כ. ודבר זה קבלה ממש רבינו. וכן מפרישין אותו מאשתו שמא תמצא נדה ויהיה טמא שבעת ימים:

ג הלשכה שהיה יושב בה כל ז' צפונית מזרחית היתה. כדי להזכירו שהיא כחטאת הנשחטת בצפון אע"פ שהיא נשחטת בחוץ:

ד כל יום ויום משבעת ימי ההפרשה מזין עליו מי חטאת. שמא נטמא למת והוא לא ידע. חוץ מיום רביעי להפרשה שא"צ הזאה לפי שא"א שלא יהיה לא שלישי לטומאתו ולא שביעי. שאין הזאה בשביעי עולה משום הזאת שביעי עד שיזה בשלישי מלפניה. ומן הדין היה שא"צ הזאה אלא בשלישי ושביעי להפרשה בלבד וזה שמזין יום אחר יום מעלה יתירה עשו בפרה:

ה ברביעי בשבת היו מפרישין אותו כדי שיחול רביעי שלו להיות בשבת. שההזייה אינה דוחה שבת והרביעי א"צ הזייה:

ו בכל יום ויום מימי ההפרשה שמזין עליו בהם. מזין מאפר פרה מן הפרות שנשרפו כבר. ואם לא היה שם אלא אפר פרה אחת בלבד מזין ממנו עליו כל הששה:

ז כשמזין עליו בימי ההפרשה אין מזה עליו אלא אדם שלא נטמא במת מעולם שהמזה צריך שיהיה טהור. וא"ת יזה עליו איש שנטמא והוזה עליו. שמא זה שהזה עליו לא היה טהור מטומאת מת. וכן הכלים שממלאין בהן ומקדשין להזות על הכהן השורף כולם כלי אבנים היו שאין מקבלין טומאה. וכל אלו הדברים מעלות יתירות הן שעשו בה. וכיצד ימצא איש שלא נטמא במת מעולם. חצירות היו בירושלים בנויות על גבי הסלע ותחתיהן חלול מפני קבר התהום. ומביאין היו נשים עוברות ויולדות שם ומגדלות שם את בניהם. וכשירצו להזות על הכהן השורף מביאין שוורים מפני שכרסיהן נפוחות ומניחים על גביהן דלתות ויושבין התינוקות על גבי הדלתות כדי שיהיה האהל מבדיל בינם לבין הארץ מפני קבר התהום. וכוסות של אבן בידם והולכין לשילוח. הגיעו לשילוח יורדין שם וממלאין שאין לחוש שם מפני קבר התהום שאין דרך בני אדם לקבור בנהרות. ועולין ויושבין על גבי הדלתות והולכין עד שמגיעין להר הבית. הגיעו להר הבית יורדין ומהלכין על רגליהן מפני שכל הר הבית והעזרות תחתיהן היה חלול מפני קבר התהום. ומהלכין עד פתח העזרה. ובפתח העזרה היה קלל של אפר נוטלין האפר ונותנין במים שבכוסות ומזין על הכהן השורף. ומטבילין היו התינוקות שממלאין ומקדשין ומזין על השורף אע"פ שהן טהורין מטומאת המת שמא נטמאו בטומאה אחרת:

ח תינוק שטבל למלאות ולהזות לא ימלא בכליו תינוק אחר אע"פ שטבל. ותינוק שטבל להזות על כהן זה אינו מזה על כהן אחר עד שיטבול לשם מעשה זה הכהן. וכן כלים שטהרום לחטאת זו ובגיי אדם שטהרום לחטאת זו לא יתעסק בהם בפרה אחרת עד שיטבלו לשמה. וכל הדברים האלו מעלות יתירות בפרה:

הלכות פרה אדומה - פרק שלישי

א אין שורפין את הפרה אלא חוץ להר הבית שנאמר [\(במדבר יט-ג\)](#) "והוציא אותה" אלא מחוץ למחנה. ובהר המשחה היו שורפין אותה. וכבש היו עושין מהר הבית להר המשחה ותחתיו בנוי כיפין וכיפה על כל ב' כיפין כדי שיהיו ב' רגלי הכיפה על גג ב' כיפין שתחתיה. כדי שתהיה תחת הכל חלול מפני קבר התהום. אף מקום שריפתה ומקום הטבילה שהיו בהר המשחה תחתיהן חלול מפני קבר התהום. והפרה והשורף וכל המסעדין בשריפתה יוצאין מהר הבית להר המשחה ע"ג כבש זה:

ב כיצד שורפין אותה. זקני ישראל היו מקדימין ברגליהן להר המשחה ובית טבילה היה שם. וכהן והמסעדין בשריפתה והפרה יוצאין על הכבש ובאין להר המשחה. ומטמאין את הכהן וסומכין הזקנים את ידיהם על

הכהן ואומרים לו טבול אחת. ואם היה כ"ג אומרים לו אישי כ"ג טבול אחת. ירד וטבל ועלה ונסתפג. ועצים מסודרים היו שם ארזים אלונים וברושים ועצי תאנה חלקה. ועושין מערכה כמין מגדל ומפתחין בה חלונות כדי שתהיה האור מלבבת בהן. ומראה המערכה במערב. וכופתין את הפרה בחבל של מגג ונותנין אותה על גבי המערכה ראשה לדרום ופניה למערב. הכהן עומד במזרח ופניו למערב. שוחט בימינו ומקבל הדם בשמאלו. ומזה באצבעו הימנית מן הדם שבכפו השמאלית שבע פעמים כנגד בית קדשי הקדשים. על כל הזאה טבילת אצבע בדם. ושירי הדם שבאצבע פסולים להזייה לפיכך על כל הזאה מקנח אצבעו בגופה של פרה גמר מלהזות מקנח את ידיו בגופה של פרה ויורד מן המערכה והצית את האש בעצים קטנים והכניסן תחת עצי המערכה והתחיל האש בה והכהן עומד ברחוק ומשמר לה עד שיצת את האור ברובה ותקרע בטנה. ואח"כ נוטל עץ ארז ואזוב אין פחות מטפח וצמר צבוע בתולעת משקל חמשה סלעים ואומר לעומדים שם. עץ ארז זה עץ ארז זה עץ ארז זה. אזוב זה אזוב זה אזוב זה. שני תולעת זה שני תולעת זה שני תולעת זה שלש פעמים על כל אחד ואחד והן אומרין לו הין הין הין שלש פעמים על כל אחד ואחד. וכל כך למה לפי שמיני ארזים שבעה הן ומיני אזוב ארבעה והצבוע אדום יש שצובעין אותו בפואה ויש שצובעין אותו בלכא ויש שצובעין אותו בתולעת והתולעת היא הגרגרים האדומים ביותר הדומים לגרעיני החרובים והן כמו האוג ותולעת כמו יתוש יש בכל גרגיר מהן ולפיכך מודיע לכל ומגלה להן שאלו הן המינים האמורים בתורה. והאזוב האמור בתורה הוא האזוב שאוכלין אותו בעלי בתים ומתבלין בו הקדירות. האזוב והארז והתולעת שלשתן מעכבין זה את זה. וכורך האזוב עם הארז בלשון של שני ומשליך אל תוך בטנה שנאמר [\(במדבר יט-ו\)](#) "והשליך אל תוך שריפת הפרה". ואינו משליך קודם שיצית האור ברובה ולא אחר שתעשה אפר ואם השליך פסולה שנא' [\(במדבר יט-ו\)](#) "אל תוך שריפת" לא קודם שיצת האור ברובה ולא אחר שתעשה אפר. בין שהשליך שלשתן כאחת בין שהשליך זה אחר זה בין שהשליך לתוך גופה או לתוך שריפתה בין שנקרעה מאליה ואחר כך השליך בין שקרעה בידו או בכלי כשירה :

ג נגמרה שריפתה חובטין אותה במקלות היא וכל עצי המערכה שנשרפה בהן וכוברין את הכל בכברות וכל שחור שאפשר שיכתש ויהיה אפר בין מבשרה בין מן העצים כותשין אותו עד שיעשה אפר ושאין בו אפר מניחין אותו וכל עצם שנשאר מעצמיה בלא שריפה בין כך ובין כך היה נכתש :

ד אין מכניסין כלום מאפרה להניחו בעזרה שנאמר [\(במדבר יט-ט\)](#) "והניח מחוץ למחנה". ושלשה חלקים היו חולקין את כל אפרה אחד ניתן בחיל ואחד בהר המשחה ואחד מתחלק לכל המשמרות. זה שמתחלק לכל המשמרות היו הכהנים מקדשין ממנו. וזה שניתן בהר המשחה היו ישראל מזין ממנו. וזה שניתן בחיל היה מוכן ומוצנע שנאמר [\(במדבר יט-ט\)](#) "והיתה לעדת בני ישראל למשמרת" מלמד שמצניעין ממנו. וכן היו

מצניעין מאפר כל פרה ופרה ששורפין בחיל. ותשע פרות אדומות נעשו משנצטוו במצוה זו עד שחרב הבית בשנייה. ראשונה עשה משה רבינו. שנייה עשה עזרא. ושבע מעזרא עד חורבן הבית. והעשירית יעשה המלך המשיח מהרה יגלה אכ"ר:

הלכות פרה אדומה - פרק רביעי

א אין שוחטין שתי פרות אדומות כאחת שנאמר (במדבר יט-ג) "ושחט אותה":

ב לא רצתה פרה לצאת אין מוציאין עמה שחורה שלא יאמרו שחורה שחטו ולא אדומה שלא יאמרו שתיים שחטו:

ג פרה שנשחטה שלא לשמה או שקיבל או שהזה שלא לשמה או לשמה ושלא לשמה או שלא לשמה ולשמה או שנעשית שלא בכהן או במחוסר בגדים או שעשאה בבגדי זהב או בבגדי חול פסולה. שחטה על מנת לאכול מבשרה או לשתות מדמה כשירה לפי שלא נאמר בה "ריח ניחוח":

ד קיבל דמה בכלי פסולה שנאמר (במדבר יט-ד) "ולקח אלעזר הכהן מדמה באצבעו" מצוותה מצות יד ולא מצות כלי:

ה הזה בכלי אפילו אחת מהן הזאתו פסולה. הזה אחת מהן בשמאלו פסולה. הזו שבעה כהנים הזייתן כאחד הזייתן פסולה זה אחר זה כשירה. הזה ולא כיון כנגד ההיכל פסולה שנאמר (במדבר יט-ז) "אל נכח פני אהל מועד" עד שיכוין כנגד ההיכל ויהיה רואהו. וכן אם שחטה או שרפה שלא כנגד ההיכל פסולה שנאמר (במדבר יט-ח) "ושחט אותה לפניו":

ו בד"א שהזה או שרף או שחט כנגד הדרום או כנגד צפון או שהיה אחוריו למקדש. אבל אם עמד בין מזרח ומערב ופניו כנגד ההיכל. אע"פ שלא כיון כנגד [ההיכל] בדקדוק כשירה:

ז חיסר אחת מן המתנות פסולה. טבל שתיים והזה אחת הזאתו פסולה. טבל אחת והזה שתיים אע"פ שלא חשב הזאה שניה אלא טבל והזה אחרת הזייתו פסולה. כיצד טבל אצבעו טבילה ששית והזה ו' וז' אף ע"פ שחזר וטבל אצבעו והזה שבע הזייתו פסולה. הזה מטבילה שביעית [שביעית] ושמינית אפילו חזר וטבל טבילה שמינית והזה שמינית כשירה שכל שמוסיף על השבע אינו כלום. והוא שיהיה זה שהוסיף כהן אחר אבל הכהן השורף אותה אם הוסיף פסולה מפני שנתעסק בדבר שאינו צריך בשעת שריפתה:

ח הוציא את הדם חוץ ממערכתה והזה פסולה :

ט הזה מדמה בלילה אפילו הזה שש הזיות ביום ואחת בלילה פסולה :

י שחטה חוץ ממקום שריפתה אפילו שחטה לפניו מן החומה פסולה :

יא שרפה חוץ ממערכתה שנשחטה עליה. או שחלקה לשנים ושרפה בשתי מערכות. או ששרף שתיים במערכת אחת פסולה. ואם אחר שנעשית אפר מביא אחרת שורף על גבה ואינו חושש :

יב הפשיטה ונתתה ואח"כ שרף כולה כשירה. ואם חיסר ממנה כלום אפילו מפירשה פסולה. פקע מעורה או מבשרה אפילו משערה כזית יחזיר ואם לא החזיר פסולה. פקע חוץ למערכתה מרבה עליו ושורפו במקומו. פקע מקרניה מטלפיה או מפירשה אינו צריך להחזיר :

יג הפרה אינה נפסלת בלינה לפיכך אם נשחטה היום והזה דמה כהלכתו ונשרפה למחר כשירה :

יד שרפה אונן או מחוסר כפרה כשירה :

טו שרפה שלא בקידוש ידים ורגלים פסולה מפני שמעשיה כעין עבודה. והיכן מקדש ידיו ורגליו בכלי שרת בפנים ואם קידש בחוץ ומכלי חול אפילו במקידה של חרס כשר הואיל וכל מעשיה בחוץ. וכן כשמטבילין את הכהן השורף אחר שמטמאין אותו כמו שביארנו אינו צריך לחזור ולקדש הואיל וכל מעשיה בטבולי יום :

טז שרפה שלא בעצים או בכל עצים אפילו בקש או בגבבא כשירה. ומצוותה שלא ימעט לה עצים מן הראוי לה אבל מרבה הוא לה חבילי אזור ואזור יון בזמן שרפה כדי להרבות את האפר. ויש לו להרבות עצים בשריפתה עד שתעשה אפר אבל משתעשה אפר אם הוסיף בה אפילו עץ אחד הרי זה כמערב אפר מקלה באפר הפרה :

יז כל מעשה הפרה מתחלה ועד סוף אינו אלא ביום. ובזכרי כהונה. והמלאכה פוסלת בה עד שתעשה אפר. אבל משתעשה אפר אם כנס אפרה בלילה או שכנסתו אשה או שעשה מלאכה אחרת בשעת כניסתו ה"ז כשירה. ומנין שאסיפת האפר בכל אדם מישראל חוץ מחרש שוטה וקטן שנאמר [\(במדבר יט-ט\)](#) "ואסף איש טהור" מכלל שאינה צריכה כהן וכאילו אמר אדם טהור בין איש בין אשה. ומניין שהמלאכה פוסלת בה שנאמר [\(במדבר יט-ג\)](#) "ושחט אותה" מפי השמועה למדו שלא בא הכתוב אלא ללמד שאם נתעסק בדבר אחר בשעת שחיטתה פסלה ונאמר [\(במדבר יט-ה\)](#) "ושרף את הפרה לעיניו" שיהיו עיניו בה ללמד שהמלאכה פוסלת בה משעת

שחיטה עד שתעשה אפר. וכל העוסק בשריפתה ועשה מלאכה אחרת פסלה עד שתעשה אפר :

יח שחט את הפרה ונשחטה בהמה אחרת עמה או נחתכה דלעת עמה כשירה שהרי לא נתכוון למלאכה. אף ע"פ שהבהמה שנשחטה עמה כשרה לאכילה שאין שחיטת החולין צריכה כוונה. אבל אם נתכוון לחתוך הדלעת ונחתכה בשעת שחיטה פסולה שהרי עשה עמה מלאכה :

הלכות פרה אדומה - פרק חמישי

א כל העוסקין בפרה מתחלה ועד סוף מטמאין בגדים כל זמן עשייתן שנאמר בשוחט ומשליך עץ ארז [\(ויקרא טו-ג\)](#) "וכבס בגדיו ורחץ בשרו" ונאמר בשורף [\(במדבר יט-ח\)](#) "והשורף אותה יכבס בגדיו" ונאמר [\(במדבר יט-ז\)](#) "וכבס האוסף את אפר הפרה" מלמד שכל העוסקין בה מתחלה ועד סוף מטמאים בגדים וטעונין טבילה והערב שמש דין תורה. אבל המשמרה בשעת עשייתה מטמא בגדים מדבריהם גזירה שמא יזיז בה אבר :

ב כ"מ שנאמר בתורה בטומאות "וכבס בגדיו" לא בא ללמדנו שהבגדים שעליו בלבד הם טמאים. אלא ללמד שכל בגד או כלי שיגע בו הטמא הזה בשעת חיבורו במטמאיו הרי הן טמאים. אבל אחר שיפרוש ממטמאיו אינו מטמא בגדים. כיצד הנושא את הנבילה אחד בגד שעליו או כלי שיגע בו כל זמן שהוא נושאה הרי הן טמאין והרי הן ראשון לטומאה. וכן זה הנושא הרי הוא ראשון. פירש ממטמאיו והשליך את הנבילה הרי הוא ראשון כמות שהיה. ואם יגע בכלי או בגד אינו מטמא אותו שאין ולד טומאה מטמא כלים כמו שביארנו בתחלת ספר זה. וכן כל כיוצא בנבילה. וכן כל העוסקין בפרה אם נגע בבגד או בכלי בשעת שחיטה או בשעת שריפה הרי הן טמאין. אבל אחר שיפרוש ממעשיה אעפ"י שעדיין לא טבל אם נגע בכלי אינו מטמאו מפני שהוא ולד הטומאה. והפרה עצמה אינה מטמאה לא אדם ולא כלים שנגעו בו. אלא המתעסק בה בלבד הוא הטמא וטעון טבילה ומטמא בגדים כל זמן שעוסק בה :

ג בד"א בזמן שנשרפת כמצוותה. אבל אם נפסלה המתעסק בה טהור. אירע פיסול בשחיטתה אינה מטמאה בגדים. אירע פיסול בהזייתה כל העוסק בה לפני פיסולה מטמא בגדים. לאחר פיסולה אינו מטמא בגדים :

ד השלים לכנוס את אפרה המתעסק בה אחר כן בחילוק העפר או בהצנעתו וכן הנוגע בו טהור. ולא הפרה בלבד אלא כל החטאות הנשרפות מן הפרים ומן השעירים השורפם מטמא בגדים בשעת שריפתו עד שיעשו אפר. שהרי הוא אומר בפר ושעיר של יוה"כ [\(ויקרא טז-כח\)](#) "והשורף אותם

יכבס” מפי השמועה למדו שזה בנין אב לכל הנשרפים שיהו מטמאין בגדים עד שיעשו אפר. בד”א בשלא אירע להן פיסול ונשרפו כמצוותן בבית הדשן. אכל אם נפסלו בעזרה נשרפין שם כפסולי המוקדשין ושורפן טהור. וכן המתעסק בהן משיעשו אפר אינו מטמא בגדים. ואי זהו שורף זה המסייע בשריפה כגון המהפך בבשר והמשליך עצים והמהפך באש והחותה גחלים כדי שתבער האש וכיוצא בהן. אבל המצית האור והמסדר את המערכה טהור. כך למדו מפי השמועה שהנושא פרים ושעירים הנשרפין להוציאן לבית הדשן לשורפן טמא ומטמא בגדים דין תורה כל זמן שהוא עוסק בהולכתן וטעון טבילה והערב שמש. כמו המשלח את השעיר לעזאזל שהוא מטמא כל בגד וכל כלי שיגע בו בכלים שעליו כל זמן שמתעסק בשלוחו שנאמר [\(ויקרא טז-כו\)](#) **”והמשלח את השעיר לעזאזל יכבס בגדיו”** :

ה מאימתי מטמאין בגדים הנושאים פרים ושעירים הנשרפים משיצאו בהן חוץ לחומת העזרה. נשאום במוטות ויצאו מקצת הנושאים חוץ לחומת העזרה והאחרונים לא יצאו. אלו שיצאו מטמאין בגדים ואלו שעדיין לא יצאו אינן מטמאין בגדים עד שיצאו. יצאו וחזרו לעזרה הנושאים בעזרה טהור עד שיצא בהן. היה עומד חוץ לעזרה ומושך אותם משם מאחר שחזרו הואיל וכבר יצאו לחוץ וה”ז המושכם בחוץ הרי הוא ספק טמא :

ו ומאימתי מטמא בגדים המשלח את השעיר. משיצא חוץ לחומת ירושלים עד שעת דחייתו, לעזאזל. אבל אחר שדחהו אם נגע בכלים ובבגדים טהורים :

ז הנוגע בפריים ובשעירין הנשרפין עצמן אפילו אחר שיצאו בין אדם בין כלים בין אוכלין בין משקין הכל טהור. וכן אם נגעו בשעיר המשתלח עצמו בזמן הולכתו טהורין. שאין אלו מטמאין אלא למתעסק בהן בלבד שנאמר [\(במדבר יט-ח\)](#) **”והשורף אותה יכבס בגדיו”** אבל הנוגע טהור :

הלכות פרה אדומה - פרק ששי

א המים שנותנין עליו אפר הפרה אין ממלאין אותן אלא בכלי. ומן המעיינות או מן הנהרות המושכין שנאמר [\(במדבר יט-יז\)](#) **”ונתן עליו מים חיים אל כלי”**. ונתינת אפר הפרה על המים שנתמלאו הוא הנקרא קידוש והמים האלו שניתן עליהן האפר הן הנקראין מי חטאת ומים מקודשין והם שקראן הכתוב [\(במדבר יט\)](#) **”מי נדה”** :

ב הכל כשרים למלאות המים חוץ מחרש שוטה וקטן. והכל כשרין לקדש חוץ מחרש שוטה וקטן. ואין ממלאין ואין מקדשין אלא בכלי ואין מזין אלא מכלי. והמילוי והקידוש כשרין בלילה אבל אין מזין ואין טובלין אלא ביום. וכל היום כשר להזאה ולטבילה:

ג בכל הכלים ממלאין ומזין ומקדשין אפילו בכלי גללים וכלי אבנים וכלי אדמה ובספינה ואחד כלי חרס ואחד כל הכלים. אבל אין ממלאין ואין מקדשין ולא מזין בדפנות הכלים ולא בשולי המחץ ולא במגופת החבית ולא בחפניו ולא בביצת התרנגולת ולא בשוקת שבסלע. אבל ביצת היוצרים כשירה מפני שהיא כלי אדמה:

ד שולי כלי עץ וכלי זכוכית וכלי עצם אין מקדשין בהן עד שישוף אותן ויתקנם ויעשם כלים בפני עצמן. וכן מגופה שהתקינה להיות כלי מקדשין בה. וביצת הנעמית כשירה לקדש בה ואין צ"ל שכשירה למלאות בה ולהזות ממנה:

ה כלי שחיברו בארץ או בסלע אפילו חיברו בסיד מקדשין בו ומזין ממנו. עשה עטרה של טיט סביב לכלי והמים שבכלי צפין עד שהלכו לעטרה אם ניטלת העטרה עם הכלי הרי המים שבתוכה כשרים שהרי הן בכלי אדמה ואם לאו הרי הן כמי שהקיף עטרה של טיט בסלע או על הארץ ומילא אותה מים שהן פסולין מפני שאינן בכלי:

ו כלי חרס שניקב בכונס משקה אין ממלאין ומקדשין בו אבל אם ניקב במוציא משקה מקדשין בו:

ז כלי שניקב מלמטה וסתמו בסמרטוטין פסול שהמים שבו אינן על עיגול הכלי אלא על הפקק. היה נקוב מן הצד ופקקו הרי זה כשר למלאות ולקדש ולהזות ממנו:

ח הזולף מים מן המעיין בידיו וברגליו ובחרסים ונתן לתוך החבית פסולין מפני שלא נתמלאו בכלי. נתן את החבית במים ודחק המים בידיו או ברגליו או בעלי ירקות כדי שיעברו לחבית הרי אלו פסולין. וכן אם שקעו במים כדי שיגברו המים ויעלו וישפכו לחבית פסולין. ואם עשה כן בעלי קנים או בעלי אגוז הרי המים כשירים. זה הכלל דבר שהוא מקבל טומאה אם סייע בו המים כדי שימלאו הכלי המים פסולין ואם סייע בדבר שאינו מקבל טומאה כשרים:

ט המפנה המעיין לתוך הגת או לתוך הגבא וחזר ומילא בכלי מאותו הגבא או הגת פסולים שהרי צריך שתהיה לקיחת המים מן המעיין בכלי בתחלה:

י הים הגדול כמקוה ואינו כמעין לפיכך אין ממלאין ממנו לקידוש וכל הנהרות פסולין לקדש מהן מי חטאת ושאר הימים כמעין :

יא והמים הנגררין משאר הימים והן הנקראין זוחלין פסולין. והזוחלין מן המעין הרי הם כמעין וכשרים :

יב מים המוכין והמכזבין פסולין. ואלו הן המוכין המלוחים או הפושרים והמכזבים הם המעיניו שפעמים מקירין ופעמים חרבין ויבשין אפילו היו חרבין פעם אחת לשבע שנים פסולין. אבל אם היו חרבין בשני בצורת או לשנים רבות יתר משבע או שהיו מימיהן פעמים מרובין ופעמים מועטין ואינן חרבין הרי אלו כשרים. ומעין היוצא בתחלה כשר ואינו צריך לבדוק שמא יכזב :

יג מי ביצים ומי הירדן ומי הירמוך פסולין מפני שהן מי התערובות. ואלו הן מי התערובות. מים כשרים לקידוש שנתערבו במים פסולין אין ממלאין מתערובת שניהם. אבל מים כשרים שנתערבו במים כשרים כגון מימי שתי המעינות שנתערבו ונמשכו ממלאין מהן :

יד המים שנשתנו שינויין מחמת עצמן כשרין :

טו באר שנפל לתוכה חרסית או אדמה ונעשו מימיה עכורין ממלא ממנה וא"צ להמתין. נפל לתוכה שטף של מימי גשמים ימתין עד שתיצל :

טז אמת המים הבאה מרחוק הואיל ותחילתה מן המעין כשירה למלאות ממנה. ובלבד שישמרנה שלא יפסקנה אדם ונמצא ממלא מן המים שפסקו תחילתן מן המעין שהן פסולין :

הלכות פרה אדומה - פרק שביעי

א המלאכה פוסלת במים קודם שיתקדשו ואינה פוסלת בהזאה. ודברים אלו הן דברי קבלה. כיצד הממלא מים לקידוש ונתעסק במלאכה אחרת בשעת המילוי או בשעת הולכת המים שממלא או בעת שמערה אותן מכלי אל כלי פסולין : לעולם המלאכה פוסלת במים עד שיטיל להן את האפר. הטייל את האפר ונתקדשו ונעשו מי נדה אין המלאכה פוסלת בהן אלא המוליך המים המוקדשין או מערה אותן מכלי לכלי והוא עוסק במלאכה אחרת אין בכך כלום. וכן מזה מהן בידו אחת והוא עושה מלאכה בידו האחרת :

ב השכר פסול בקידוש ובהזייה ואינו פוסל במילוי. כיצד הנוטל שכרו לקדש מי חטאת או להזות מהן הרי אותן המים כמי המערה והאפר כאפר מקלה שאינו כלום. אבל נוטל הוא שכר למלאות המים או להוליכן. ומקדשין אותן בחנם ומזה מהן המזה בחנם. היה המקדש או המזה זקן שאינו יכול להלך על רגליו ובא הטמא וביקש ממנו להלוך עמו במקום רחוק לקדש או להזות ה"ז מרכיבו על החמור ונותן שכרו כפועל בטל שבטל מאותה מלאכה שביטלו ממנה. וכן אם היה כהן והיה טמא בטומאה המונעתו מלאכול תרומתו בעת שילך עמו להזות או לקדש ה"ז מאכילו ומשקהו וסכו ואם ביטלו ממלאכה נותן לו שכרו כפועל בטל של אותה מלאכה. שכל אלו הדברים אינן שכר שנשתכר בקידוש או בהזאה שהרי לא הרויח כלום ולא נטל אלא כנגד מה שהפסיד:

ג הממלא באחת ידו ועושה מלאכה בידו האחרת או הממלא לו ולאחר או שמילא לשנים כאחת שניהן פסולין שהמילוי מלאכה ונמצא כל מילוי משניהם כאילו עשה עמו מלאכה אחרת וכבר הודענו שהמלאכה פוסלת במילוי בין שמילא לעצמו בין שמילא לאחרים:

ד הממלא לאחרים אפילו מילא אלף חביות זו אחר זו לאלף בני אדם כולן כשרים וכל אחד מהן נוטל המים שלו ומקדשן. מילא לעצמו חבית אחר חבית אם נתכוון לקבץ כל החביות לכלי אחד ולהשליך עליהן את האפר ומקדשן קידוש אחד כולן כשרים שהכל מילוי אחד הוא. אבל אם נתכוון לקדש כל חבית וחבית בפני עצמה כולן פסולין חוץ מן האחרונה שהראשונה נפסלת במלאכה שעשה קודם שיקדש והוא מילוי השניה. וכן השניה נפסלת במילוי השלישית ואין כשירה אלא אחרונה:

ה חמשה שמלאו חמש חביות לקדשם חמשה קידושים כגון שישליך האפר על כל אחת ואחת בפני עצמו ונמלכו לערבן ולקדשן כולן קידוש אחד או שמלאום לקדשן קידוש אחד ונמלכו לקדשן חמשה קידושין כולן כשרין שהרי לא נתעסק הממלא במילוי אחר. אבל היחיד שמילא חמש חביות לקדשם חמשה קידושין אף ע"פ שחזר ונמלך לקדשן קידוש אחד אין כשר אלא אחרון. מלאן לקדשן קידוש אחד ונמלך לקדשן חמשה קידושין אין כשר אלא זה שקידש בתחלה. וכן אם אמר לאחר קדש לך את אלו אין כשר אלא זה שנתקדשה מהן בתחלה. אבל אם אמר לו קדש לי את אלו הרי כולן כשרין שהרי לקידוש אחד מלאן ואע"פ שנמלך עליה לקדשה חמשה קידושין הרי לא קידש הוא אלא אחר קידש לו:

ו הרוצה למלאות מים לקדשן ומים אחרים לצרכיו ממלא את של צרכיו תחלה וקושרן וטוענן לאחוריו ואחר כך ממלא את של חטאת כדי שלא יתעסק במלאכה אחר המילוי ונותנם לפניו והולך:

ז שנים שהיו ממלאין כל אחד ואחד לעצמו והגביהו זה על זה ונטל זה לזה קוץ מידו או מגופו בשעת מילואו אם מלאו שניהם לקידוש אחד

המים כשרים ואם מלאו לקדש כל אחד לעצמו זה שהגביה או הוציא את הקוץ פסל מימיו :

ח השואל חבל למלאות בו ומילא ונטל החבל בידיו ומימיו על כתפו ופגע בבעלים בדרכו ונתן להן את החבל כשהוא מהלך כשרין. ואם יצא מן הדרך כדי להוליך החבל לבעלים פסל את המים :

ט מי שהיה ממלא ומשליך החבל שמילא בו על הארץ ואחר שמילא חזר וקבץ על ידו פסלן. ואם היה דולה ומקבץ לתוך ידו המים כשרים :

י הממלא ונותן לחבית עד שימלאנה מים והצניע את החבית שלא תשבר בשעה שהיה ממלא או שכפאה על פיה על מנת לנגבה למלאות בה כשר שזה מצורך המילוי הוא. אבל אם הצניעה או נגבה כדי להוליך בה את הקידוש פסל שהרי עשה מלאכה שאינה לצורך המילוי. וכן הממלא ונותן לשוקת ופינה חרסית מן השוקת בשעת מילוי אם בשביל שתחזיק מים רבים כשרים שהרי זו צורך המילוי ואם בשביל שלא יהיו החרסין מעכבין אותו בשעה שהוא זולף את המים שמילא בשוקת הרי אלו פסולין :

יא הממלא דלי לשתות ונמלך וחישב עליו למי חטאת אם עד שלא הגיע הדלי למים חישב מערה וא"צ לנגב ואם משהגיע הדלי למים חישב מערה וצריך לנגב ואח"כ ימלא בו לחטאת. שלשל הדלי ונפסק החבל מידו אם עד שלא הגיע הדלי למים חישב עליו מערה וא"צ לנגב. נמלך והוא עודהו בתוך המים וחישב עליו למי חטאת מערה ואינו צריך לנגב. מים שמלאן למי חטאת ואחר שנתמלא חישב עליהן לשתותן כשיטה את הכלי לשתות פסל המים אע"פ שלא שתה מהן כלום :

הלכות פרה אדומה - פרק שמיני

א מי שהיו מימיו על כתפו ועמד והורה הוראה לאחרים או שדן דין או שחלצה בפניו או מיאנה או שהראה לאחרים את הדרך או שהרג את נחש או עקרב או נטל אוכלין מן השוק להצניעם הרי המים פסולין שהרי נתעסק בדבר אחר קודם שיתן האפר על המים. אבל אם נטל האוכלין לאכלן ואכלן כשהוא מהלך או שהרג נחש או עקרב המעכבין אותו הרי המים כשרים שזה מצורך הולכת המים. זה הכלל כל דבר שהוא משום מלאכה שעשהו קודם מתן האפר בין עמד בין לא עמד פסל ודבר שאינו משום מלאכה אם לא עמד כשרים ואם עמד פסל. היה מהלך במים ופרץ בשעת הילוכו מקום שילך בו אף ע"פ שפרץ ע"מ לגדור כשרים ואם גדר

קודם שיתן האפר פסולין. וכן אם קצה פירות לאכול אע"פ שכוונתו להקצות את השאר כשרין ואם הקצה קודם מתן האפר פסול:

ב היה אוכל בשעת הולכת המים והותיר וזרק מה שהותיר לתחת התאנה או לתחת המוקצה אם נתכוון שלא יאבדו הפירות הרי המים פסולין שהרי עשה מלאכה ואם זרקן לפי שאין לו צורך בהן הרי המים כשרין. הממלא מים לקדשן ומסרן לאחר לשמרן ועשו הבעלים מלאכה לא נפסלו המים שהרי מסרן לשומר ואם עשה השומר מלאכה פסלן שהרי הן ברשותו והוא נכנס תחת הבעלים. היו שנים שומרין את המים ועשה אחד מהן מלאכה המים כשירים שהרי השני משמר. חזר הראשון לשמור ועמד השני ועשה מלאכה המים כשרים עד שיעשו כל השומרין מלאכה כאחת:

ג המקדש באחת ידו ועשה מלאכה בשניה. אם לעצמו קידש פסל שהרי עשה מלאכה קודם מתן אפר במים. ואם לחבירו קידש המים כשרים שאין זה פוסל מימיו של חבירו במלאכה שעשה. שאין המלאכה פוסלת בקידוש אלא במים. והוא שיהיה העושה השומר או הבעלים:

ד המקדש לעצמו ולאחר כאחת. שלו פסול שהרי נפסלו המים של עצמו בעסק שנתעסק בקידוש חבירו. אבל אם קידש לשנים כאחת שניהם כשירין שאין מלאכתו פוסלת מי אחרים:

ה הממלא לעצמו בשתי ידיו כאחת בקידוש אחד פסול בשני קידושים כשר. קידש לעצמו בשתי ידיו כאחת בקידוש אחד כשרים בשני קידושין פסולין. מילא וקידש בשתי ידיו כאחת לעצמו שניהן פסולין. מילא לאחר בשתי ידיו כאחת בקידוש אחד כשר בשני קידושין פסולין. קידש לאחר בשתי ידיו כאחת בין בקידוש אחד בין בשני קידושין שניהן כשירים. מילא וקידש בשתי ידיו כאחת לאחר המילוי פסול והקידוש כשר. זה הכלל כל מילוי שעשה עמו מלאכה בין שמילא לעצמו בין שמילא לאחר פסול. וכל מים שנתמלאו כהלכתן ועשה מלאכה קודם שיתן את האפר אם היו המים שלו הרי הן פסולין. ואם היו של אחר כשירין. וכל דבר שבידו ועשה מלאכה בין שיש שם שומר שאינו עושה מלאכה בין שאין [שם] שומר פסול. ודבר שאינו בידו ועשה מלאכה אם יש [שם] שומר לא פסל. אם אין שם שומר פסל:

ו האומר לחבירו קדש לי ואקדש לך וקידשו זה לזה הראשון כשר והשני פסול שהרי קידש בשכר. אמר לו מלא לי ואמלא לך ומלאו זה לזה הראשון פסול הואיל וכוונתו שימלא לו חבירו. חלף מילוי זה הרי זה כממלא לו ולאחר שהן פסולין. והשני כשר שהמילוי בשכר מותר והרי לא עשה מלאכה אתר. שמילא ואין בכוונתו מילוי אחר:

ז האומר לחבירו קדש לי ואמלא לך שניהן כשרין שהמלאכה אינה פוסלת הקידוש והמילוי בשכר מותר. מלא לי ואקדש לך שניהן פסולין. זה שמלא בתחלה פסול שהרי הוא כממלא ומקדש כאחת ופסל המים במלאכה. וזה שקידש באחרונה פסול שהרי קידש בשכר וכאילו החזיר חוב שעליו:

ח ההולך לקדש הרי זה נוטל את המפתח ופותח להוציא האפר. ונוטל קרדום אם צריך לחפור בו אפר הפרה. ונוטל סולם ומוליך ממקום למקום להביא האפר וכשר. ואם משנטל האפר לקדש בו כסה הכלי שהיה בו האפר. או שהגיף את הדלת או שזקף את הכלי בארץ קודם שישליך האפר למים פסל המים. אבל האפר כשר לקדש בו מים אחרים. זקף את הכלי שיש בו האפר בידו כדי שלא יתפזר כשירים מפני שא"א שהרי אם הניחו בארץ פסל. ואם כיסהו פסל. נטל את האפר וראה שהוא מרובה והחזיר ממנו כשר. נתן האפר על המים וראה שהוא מרובה ונטל ממנו לקדש מים אחרים כשר. קרסם עלה זית לחתות בו האפר אם בשביל שלא יחזיק אפר הרבה פסל ואם בשביל שיכנס האפר בכלי כשר:

הלכות פרה אדומה - פרק תשיעי

א כיצד מקדשין את המים באפר הפרה. נותן את המים שנתמלאו לשם מי חטאת בכלי ונותן אפר על פני המים כדי שיראה על פני המים. אע"פ שהיא חבית גדולה מלאה מים ומערב הכל. ואם נתן האפר תחילה ואח"כ נתן עליו המים פסל. ומהו זה שנאמר בתורה [\(במדבר יט-יז\)](#) "ונתן עליו מים חיים". כדי לערב את האפר במים:

ב המקדש צריך שיתכוין ויתן האפר בידו על המים שנאמר [\(במדבר יט-יז\)](#) "ולקחו לטמא" עד שיהיה מתכוין לקידוש ולמילוי ולהזייה. אבל אם נפל האפר מן הכלי שיש בו האפר לתוך המים. או שנטל האפר בידו ודחפו חבירו או הרוח ונפל האפר מידו על המים. או שנפל האפר מידו על צד הכלי או על ידו ואח"כ נפל למים ה"ז פסול:

ג קידש פחות מכדי הזאה בכלי זה ופחות מכדי הזאה בכלי אחר לא נתקדשו. היה האפר צף על פני המים וכנס ממנו מלמעלה וקידש בו מים אחרים הרי אלו מקודשין. וכל שנגע במים אין מקדשין בו פעם שנייה. ואע"פ שניגבו ואפילו נשבה הרוח ונתנה את האפר על גבי המים אינו מנגבו ומקדש בו:

ד כלי קטן שהיה בתוך כלי גדול והן מלאין מים והמים מעורבין כיון שנתן האפר במים שבכלי הגדול נתקדשו כל המים שבתוך הכלי הקטן. ואע"פ שהיה פיו צר ביותר ולא נכנס לו אפר שהרי המים כולן מעורבין :

ה היה ספוג בתוך המים בעת שנתן האפר הרי המים שבספוג פסולין מפני שאינן בכלי. כיצד יעשה זולף את כל המים עד שמגיע לספוג ולא יגע בספוג. ואם נגע בספוג אף ע"פ שהמים צפין על גביו כל שהן פסולין. מפני שהמים שבספוג יוצאין ומתערבין במים הכשירין. נפל ספוג לתוך המים המקודשין נוטלו וסוחטו חוץ לכלי והמים שבכלי כשרין :

ו שתי שוקתות שבאבן אחת שנתן את האפר לתוך אחת מהן אין המים שבשניה מקודשין. ואם היו נקובות זו לזו כשפופרת הנוד או שהיו המים צפין על גביהן אפילו כקליפת השום ונתן אפר לאחת מהן הרי המים שבשניה מקודשין :

ז שתי אבנים שהקיפן זו לזו ועשאן שוקת וכן שתי עריבות. וכן שוקת שנחלקה ונתן אפר בחלק אחד מהן. המים שביניהן אינן מקודשין. ואם חיברן בסיד או בגפסיס והם יכולות להנטל כאחת המים שביניהן מקודשין :

ח מים מקודשין שנתערבו בהן מים אחרים כל שהוא אפילו מים שנתמלאו לקידוש הרי אלו פסולין. וכן אם ירד לתוכן טל הרי אלו פסולין. נפל לתוכן משקין ומי פירות יערה הכל וצריך לנגב הכלי ואחר כך יתן לתוכו מים מקודשין אחרים. נפל לתוכן דיו קומוס וקנקנתום וכל דבר שהוא רושם יערה וא"צ לנגב. שאם ישאר שם דבר הרושם הרי הוא נראה :

ט המטביל כלי לחטאת במים שאינן ראויין לקדש צריך לנגב ואח"כ יקדש בו. הטבילו במים הראויין לקדש אינו צריך לנגב. ואם הטבילו לאסוף בו מים מקודשין בין כך ובין כך צריך לנגב :

י קרוייה שהטבילה במים הראויין לקדש מקדשין בה. אבל אין אוספין לתוכה מי חטאת מפני שהמים שהוטבלה בהן נבלעים בתוכה ויוצאין ומתערבין במי חטאת ופוסלין אותן. נטמאת והטבילה אין מקדשין בה שהמשקין הטמאין הנבלעין בגופה יצאו ויתערבו במים שמקדשין אותן בתוכה :

יא מים מקודשין שנפל לתוכן שקצים ורמשים ונתבקעו או שנשתנו מראיהן פסולין. אפילו היו יבישים ביותר כגון הנמלה והרירה והכינה שבתבואה. נתז לתוכה חפושין אע"פ שלא נתבקעו ולא נשתנו מראיהן הרי המים פסולין מפני שהיא כשפופרת והמים נכנסין בתוכה ויוצאין מתוכה עם הליחה שבה :

יב מים מקודשין ששתה מהן בהמה או חיה פסולין. וכן כל העופות פסולין חוץ מן היונה מפני שהיא מוצצת ואין ריר יוצא מפיה ומתערב במים. וכן כל השרצים ששתו אינן פוסלין חוץ מן החולדה מפני שהיא מלקקת בלשונה ונמצאת הליחה יוצאה מפיה למים :

יג מי חטאת שנשתנו מראיהן מחמת עצמן כשירים נשתנו מחמת עשן פסולין. הגלידו וחזרו ונימוחו כשירים אפילו נימוחו בחמה אבל אם המחן באור פסולין :

יד אפר חטאת שנשתנו מראיו מחמת עצמו או מחמת עשן כשר. נשתנו מחמת אבק או שנפל לתוכו סיד או גפסיס או שנתערב בו אפר מקלה כל שהוא הרי זה פסול :

טו החושב על מי חטאת לשתותן לא פסלן עד שישתה מהן. ואם שפך מן הכלי לתוך גרונו ולא נגעה שפתו במים שבכלי לא פסל :

טז כלי שיש בו מים מקודשין שהניחו מגולה ובא ומצאו מכוסה הרי אלו פסולין שמא אדם שאינו טהור לחטאת נגע בהן שהרי אדם כיסהו בודאי. הניחו מכוסה ובא ומצאו מגולה אם יכולה החולדה לשתות ממנו או שירד לו טל בלילה פסולין ואם לאו כשרין מפני שיש כאן שתי ספיקות ספק אדם גילה או בהמה חיה ורמש ואם ת"ל אדם גילהו שמא היה טהור לחטאת או לא :

יז המוסר מים מקודשין או מים שנתמלאו לקידוש לטמא לשומרן הרי אלו פסולין :

יח שנים שהיו שומרין את המים ונטמא אחד מהן כשרים מפני שהן ברשותו של שני. טהר וחזר לשמור ונטמא השני כשרים מפני שהן ברשותו של ראשון. נטמאו שניהן כאחת המים פסולין :

הלכות פרה אדומה - פרק עשירי

א הממלא מים לקידוש אינו צריך שיהיה הוא עצמו המקדש והמזה אלא מקדש אחד ומזה אחד. וכן ממלא אדם בכלי ומערה מכלי לכלי ומקדש בכלי אחר ומערה המים המקודשין מכלי לכלי ומזה מכלי אתר :

ב ממלא אדם מים ומניחן אצלו בלא קידוש כל זמן שירצה ואין בכך כלום. ומוליכן ממקום למקום ומעיר לעיר ונותן עליהן אפר ומקדשן בכל

עת שירצה. וכן המים המקודשין מניחן אדם אצלו ימים ושנים ומזה מהן בכל יום שהוא צריך עד שיתמו ומוליכן ממקום למקום ומעיר לעיר. ומשמר אדם אפר פרה אצלו ומוליכה ממקום למקום ומעיר לעיר. פעם אחת הוליכו כלי שהיה בו מי חטאת בספינה בירדן ונמצא כזית מן המת בקרקע הספינה ונטמאו המים. באותה שעה גזרו ב"ד הגדול שאין מעבירין מי חטאת ולא אפר חטאת בנהר ובספינה ולא ישיטם על פני המים ולא יעמוד בצד הנהר מכאן ויזרקם לצד השני אבל עובר הוא אדם במים עד צוארו ובידו אפר פרה או מים מקודשין. וכן אדם וכלים הריקנים שהן טהורין לחטאת. ומים שנתמלאו לחטאת ועדיין לא נתקדשו מעבירין אותם בנהר בספינה:

ג מעבירין מים מקודשין בספינה בים הגדול ושטין [בהם] על פני חמים. שלא גזרו אלא על חמים המקודשין ועל האפר בנהר:

ד המוליך מים לקדשן ואין צריך לומר מים שנתקדשו לא יפשיל הכלי לאחוריו אלא לפניו שנאמר [\(במדבר יט-ט\)](#) "למשמרת למי נדה" בזמן שהן שמורין הן מי נדה ואם לאו פסולין. מילא שתי חביות נותן אחת לפניו ואחת לאחוריו מפני שאי אפשר:

ה מי חטאת ששקלן במשקל אם הסיח דעתו פסולין ואם לאו כשרין. אבל אם שקל דברים אחרים במי חטאת הואיל ועשאן משקולת פסולן שאין זו משמרת. כל אלו הטהורים שממלאין או שמקדשין או שמזין וכן כל הכלים שממלאין ומקדשין מהם ושמזין מהן אם היו טבולי יום אע"פ שלא העריב שמשן הרי אלו כשרים. שכל מעשה הפרה והמילוי והקידוש וההזייה כשר בטבול יום כמו שביארנו. ומפני הצדוקין מטמאין את כל כלי שטף ומטבילין אותן ואח"כ משתמשין בהן במי חטאת:

ו הכל כשירין להזות חוץ מאשה וטומטום ואנדרוגינוס [וח"ש] וקטן שאין בו דעת. אבל קטן שיש בו דעת כשר להזות והערל כשר להזות שאין הערל טמא. קטן שיש בו דעת שהזה והאשה מסעדתו כגון שאחזה לו המים בידו הזאתו כשירה ובלבד שלא תאחוז בידו בשעת הזאה. ואם אחזה בידו בשעת הזייתו פסולה:

ז המזה צריך לכוין ולהזות על הטמא לטהרו ואם הזה שלא בכוונה הזאתו פסולה. אבל זה שמזין עליו אינו צריך כוונה אלא מזין על האדם לדעתו ושלא לדעתו. המתכוין להזות לפניו והזה לאחוריו לאחוריו והזה לפניו הזייתו פסולה. נתכוון להזות לפניו והזה לצדדין של פניו הזייתו כשירה:

ח המזה אינו צריך טבילה לכל הזייה אלא טובל את האזוב ומזה הזייה אחר הזייה עד שיגמרו המים. ומזה הזייה אחת על כמה בני אדם או על כמה כלים כאחת אפילו מאה. כל שנגע בו מן המים כל שהוא טהור והוא

שיתכוין המזה להזות עליו. טבל את האזוב ונתכוון להזות על דבר שמקבל טומאה או על האדם והזה מאותה טבילה על דבר שאינו מקבל טומאה או על הבהמה. אם נשארו מים באזוב אינו צריך לחזור ולהטביל אלא מזה מן השאר על האדם או על הכלים הטמאים שהרי תחילת טבילתו כשירה היתה. אבל אם טבל את האזוב להזות על דבר שאינו מקבל טומאה או על הבהמה והזה על האדם או על הכלי הטמא הזייתו פסולה עד שיחזור ויטבול פעם שנייה ויתכוין להזות על האדם או על דבר המקבל טומאה :

ט הטביל את האזוב ונתכוון להזות על דבר שאינו מקבל טומאה המים המנטפים כשירין לפיכך אם נטפו בכלי וחזר והטביל בהן את האזוב בכוונה להזות על דבר המקבל טומאה הזייתו כשירה :

י מי חטאת שנתמעטו טובל בהן אפילו ראשי גבעולין ומזה ובלבד שלא יספג. צלוחית שפיה צר טובל ומעלה כדרכו ומזה ואינו צריך להזהר שמא יגע בצידי הכלי בפעם שנייה :

הלכות פרה אדומה - פרק אחד עשר

א כיצד מטהרים טמא מת במי נדה. לוקח אדם טהור שלשה קלחין של אזוב ואוגדן אגודה אחת ובכל בד ובד גבעול אחד וטובל ראשי גבעולין במי נדה שבכלי ומתכוין ומזה על האדם או על הכלים ביום השלישי וביום השביעי אחר שתנץ החמה. ואם הזה משעלה עמוד השחר כשר. ואחר שיזה עליו ביום השביעי טובל ביום ומעריב שמשו והרי הוא טהור לערב. טבל את האזוב בלילה והזה ביום או שטבל את האזוב ביום והזה בלילה הזאתו פסולה והמים מטמאין משום מי חטאת כמו שיתבאר. עד שתהיה טבילת האזוב במים והזאתו ממנו ביום השלישי וביום השביעי אחר שתנץ החמה ואם עבר ועשה משעלה עמוד השחר כשר כמו שביארנו :

ב מי שנטמא במת ושהה כמה ימים בלא הזאה כשיבוא להזות מונה בפנינו ג' ימים ומזין עליו בשלישי ובשביעי וטובל בשביעי ומעריב שמשו. בד"א בעם הארץ שבא להזות שאפילו אמר היום שלישי שלי אינו נאמן שמא היום נטמא לפיכך צריך למנות בפנינו אבל חבר שבא להזות מזין עליו או על כליו מיד. מי שהוזה עליו בשלישי ולא הוזה עליו בשביעי ושהה כמה ימים טובל בכל עת שירצה אחר השביעי בין ביום בין בלילה ומזין עליו ביום בין קודם טבילה בין אחר טבילה אפילו טבל בליל תשיעי או בליל עשירי מזין עליו למחר אחר הנץ החמה :

ג כל המטמאין מקבלין הזאה. כיצד זבים וזבות נדות ויולדות שנטמאו במת מזין עליהן בשלישי ושביעי והרי הם טהורין מטומאת מת אע"פ שהן טמאין טומאה אחרת. שנאמר (במדבר יט-יט) "והזה הטהור על הטמא ביום השלישי" הא למדת שהזייה מועלת לו אע"פ שהוא טמא. וכן הערל מקבל הזאה כיצד ערל שנטמא במת והזה עליו שלישי ושביעי ה"ז טהור מטומאת מת וכשימול טובל ואוכל בקדשים לערב:

ד מצות אזוב שלשה קלחין וכל קלח וקלח גבעול אחד. נמצאו ג' גבעולין ושיריו שנים. או אם לקח ב' בתחילה ואגדן כשר. נתפרדו הגבעולין ונשרו העלין אפילו לא נשאר מכל גבעול מהם אלא כל שהוא כשר ששירי האזוב בכ"ש. קלח שיש בו שלשה בדין מפסקו ואח"כ אוגד שלשתן שמצותו להיות אגודה אע"פ שלא נתפרש בתורה שיהיה אגודה. פסקו ולא אגדו או שאגדו ולא פסקו או שלא פסקו ולא אגדו והזה בו כשר. האזוב הקצר אוגדו בחוט על הכוש וכיוצא בו וטובל במים ומעלה ואוחז באזוב ומזה. נסתפק לו אם מן החוט הזה או מן הכוש או מן הגבעול הזאתו פסולה:

ה אין מזין לא ביונקות האזוב ולא בתמרות אלא בגבעולין. אלו הן היונקות גבעולין שלא גמלו. ומי שהוזה עליו ביונקות ונכנס למקדש פטור. ומאימתי מזין באזוב משינץ. ואזוב שהוזה בו מי נדה כשר לטהר בו את המצורע. כל אזוב שיש לו שם לווי פסול. והאזוב שקורין אותו אזוב ביחוד הוא הכשר והוא האזוב שאוכלין אותו בעלי בתים. אבל זה שקורין אותו אזוב יון ואזוב כחלית ואזוב מדברי פסול:

ו אזוב של אשרה ושל עיר הנדחת ושל ע"ז ושל תרומה טמאה פסולה. של תרומה טהורה לא יזה ואם הזה כשר:

ז אזוב שלקטו לעצים ונפלו עליו משקין מנגבו והוא כשר להזייה. לקטו לאוכלין ונפלו עליו משקין אע"פ שנגבו פסול שהרי נטמא להזייה שכל המשקין וכל האוכלין וכל הכלים הרי הן כטמאים לענין חטאת כמו שביארנו. לקטו לחטאת הרי הן כנלקט לעצים ואם נפלו עליו משקין מנגבו ומזה בו:

הלכות פרה אדומה - פרק שנים עשר

א אדם שנטמא במת והזה עליו כיון שנגע כל שהוא ממי הנדה בכל מקום מעור בשרו של טמא עלתה לו הזייה. אפילו נפלה ההזאה על ראש אצבעו או על ראש שפתו. אבל אם נגעה בלשונו אינה כלום. אע"פ שהלשון כאיברים שבגלוי לענין טומאה כמו שביארנו. אינן כאיברים שבגלוי

לענין הזאה וטבילה. וכן כלי שנטמא במת והזה עליו כיון שהגיע לגופו של כלי כל שהוא ממי הנדה עלתה לו הזאה :

ב שני כלים או שני בני אדם שנתכוון להזות על שניהן כאחת והזה על אחד מהן. ונטפו המים מעל הראשון על השני הרי השני בטומאתו עד שיפלו עליו המים מהזיית המזה לא מן התמצית. הזה על שני כלים ונסתפק לו אם הזה על שניהן כאחד או מחבירו נמצה עליו הזייתו פסולה :

ג מחט שנתונה על החרש והזה עליה ספק על המחט הזה ספק מן החרש נמצה עליה הזייתו פסולה :

ד כלים המפוצלין שמחוברין זה לזה במסמרים. כגון מספורת של פרקים ואיזמל של רהיטני וכיוצא בהן. בשעת מלאכה חיבור לטומאה ולהזייה. שלא בשעת מלאכה אינו חיבור לא לזה ולא לזה. כיצד הן חיבור לטומאה ולהזייה. שאם נטמא אחד מהן בשעת מלאכה נטמא השני. ואם הזה על אחד מהן בשעת מלאכה עלתה הזייה לשניהן וכאילו הן גוף אחד. וכיצד אינו חיבור לא לטומאה ולא להזייה. שאם נטמא אחד מהן שלא בשעת מלאכה לא נטמא חבירו. ואם נטמאו שניהן והזה על אחד מהן שלא בשעת מלאכה לא טיהר חבירו אע"פ שהן מחוברין וזהו דין תורה. אבל מדברי סופרים גזרו שיהיו חיבור לטומאה אפילו שלא בשעת מלאכה גזירה משום שעת מלאכה. ולעולם אם נגעה באחד מהן טומאה נטמא חבירו. וכן גזרו עליהן שלא יהיו חיבור להזייה אפילו בשעת מלאכה גזירה משום שלא בשעת מלאכה. ולעולם אם הזה על אחד מהן לא טיהר חבירו עד שיזה גם עליו. הנה למדת שכל מקום שאתה שומע חיבור לטומאה ואינו חיבור להזייה אין זה אלא גזירה מדבריהם על הדרך שביארנו :

ה שני כלים שחיברן עד שנעשו כגוף אחד. כגון שתפר שני בגדים או שתי יריעות הרי אלו חיבור לטומאה ולהזאה מפני שהן ככלי אחד :

ו שלל הכובסין והבגד שהוא תפור בכלאים והן עומדין להתירן אינו חיבור להזייה והרי הן חיבור לטומאה. וכן הסלעים שבקנתל. והמטה של טרבול. וקרן של כליבה. וקרנים של יוצאי דרכים. ושלשלת המפתחות. חיבור לטומאה ולא להזאה. אלא צריך שיגעו המים מן המזה בכל סל וסל ובכל מפתח ומפתח. ובכל קרן וקרן. ובכל קורה וקורה ממטה זו המפוצלת :

ז המחבר ג' כסתות של צמר ושש של פשתן. או שלשה סדינים או י"ב מטפחות. הרי אלו חיבור לטומאה ולהזאה. יתר מכאן חיבור לטומאה ולא להזאה. חלוק אחד וטלית אחת וקלובקרין אחד הרי הן חיבור לטומאה ולהזייה אפילו היו ארוכין ביותר או רחבין ביותר כל שהן. ואי

זהו קלובקרין זה שני בגדים שמניחין צמר גפן ביניהן ותופרין אותן כאחת ועושין מהן חלוק לימות הגשמים :

ח כיסוי המיחם שמחובר בשלשלת. הזה על המיחם טהר הכל. הזה על הכיסוי לא טהר המיחם עד שיזה עליו :

ט הזוג והענבל חיבור לטומאה ולהזאה ואם הזה על אחד מהן טהרו שניהן :

י הטווי שטוים בו הפשתים או שוזרין בו החבלים ג' גופין יש בו. העץ שמלפפין עליו הטווי והוא הנקרא כוש. והנחושת או הברזל שבראש העץ והוא הנקרא צינורא שבה פותלין וטווין. והרחיים שבאמצע הכוש והיא הנקראת פיקא. הכוש שפותלין בו החבלים שנטמא לא יזה על הפיקא שלו ולא על הכוש אלא על הצינורא. ואם הזה על אחד משלשתן טהר הכל. ושל פשתן מזה על אחד משלשתן לכתחילה ששלשתן חיבור :

יא עור של עריסה שהוא מחובר לפיקות. חיבור לטומאה ולהזאה. המלבן של מטות אינו חיבור לא לטומאה ולא להזאה :

יב כל ידות הכלים הקדוחות כגון נצב הסכין וכיוצא בו שהנצב נקוב והברזל נכנס בו חיבור לטומאה ולהזאה. אבל הידות החרוקות כגון עץ החנית שהעץ נכנס בברזל אינו חיבור להזאה :

הלכות פרה אדומה - פרק שלשה עשר

א מעלות יתירות עשו בטהרת החטאת. שהאדם הטהור אפילו טבל לקדש ועומד ומשמש על גבי המזבח אינו טהור לחטאת ולא לשריפת הפרה ולא למילוי המים ולא לקדשן ולא להזות עד שיטבול לשם חטאת ואח"כ יהיה טהור לחטאת. וכן הכלים אפילו מזרק שבעזרה אינו טהור לחטאת ער שיטבילוהו לשם חטאת. וכן כל האוכלין וכל המשקין אע"פ שהן טהורין הרי הן לענין חטאת כאוכלין ומשקין המטמאין :

ב כל כלי הראוי למשכב או למושב אף ע"פ שהוא טהור לגבי הקודש הרי הוא לגבי חטאת כמדרס הזב עד שיטבילוהו לשם חטאת. יותנן בן גודגדא היה אוכל בטהרת הקודש כל ימיו והיה מטפחתו כמדרס הזב לענין החטאת :

ג כל ולד הטומאות אע"פ שאינו מטמא אדם ולא כלים אפילו לקודש כמו שביארנו. הרי הוא מטמא אדם וכלים לחטאת. לפיכך אמרו המקדש

את מי חטאת לא ינעול את הסנדל. שמא יפלו משקין על הסנדל ונמצא הסנדל טמא שכל המשקין טמאין הן לגבי החטאת ויתטמא זה המקדש בנגיעתו בסנדל ונמצאו מי חטאת טמאים :

ד מי שנטמאו ידיו בלבד בדברים המטמאין את הידים כגון שנגע באוכלין או במשקין וכיוצא בהן אע"פ שהוא טהור לקדש ואינו צריך אלא טבילת ידיו בלבד כמו שיתבאר. הרי נטמא כל גופו לענין החטאת וצריך טבילה. אפילו לא נטמאת אלא ידו אחת נטמא כולו והרי הוא ראשון לטומאה :

ה כל הטעון טבילה בין מן התורה בין מדבריהם מטמא את מי חטאת ואת אפר החטאת ואת המזה מי חטאת במגע ובמשא. וכן מטמא את האזוב המוכשר ואת המים שנתמלאו ועדיין לא נתקדשו. ואת הכלי הריקן הטהור. לחטאת. מטמא כל אחד מאלו במגע אבל לא במשא. וטמא שנגע במקצת אפר חטאת פסל את כולו :

ו אין מונין לחטאת ראשון ושני ושלישי כדרך שמונין לתרומה ולקודש. כיצד עשרה שטבלו לשם חטאת ונטמא אחד מהן אפילו לא נטמא אלא לגבי הטאת בלבד כגון שנטמאת ידו בלבד ונגע בחבירו וחבירו בחבירו אפילו הן מאה כולן טמאין לחטאת. וכן כלים הטהורים לחטאת שנטמא כלי מהן אפילו לא נטמאו אלא אחוריו בלבד לגבי חטאת כגון שנגעו משקין באחוריו ונגע כלי זה בכלי שני ושני בשלישי נטמאו הכלים כולן לגבי החטאת ואפילו הן מאה :

ז כל הראוי להתטמא במדרס הזב אף ע"פ שהוא טהור לקודש אם הנידו הטהור לחטאת נטמא אף על פי שלא נגע בו. וכן הטהור לחטאת שהניד את האדם שאינו טהור לחטאת. או שהניד את רוקו או את מימי רגליו של אדם זה. נטמא אע"פ שלא נגע בו. אבל כלי שאינו ראוי למדרס אינו מטמא את הטהור לחטאת אא"כ נגע בו :

ח כלי הטמא בטמא מת אם הנידו הטהור לחטאת נטמא ואף ע"פ שלא נגע בו ואע"פ שאין טמא מת מטמא במשא כמו שביארנו. כיצד מפתח שהוא טמא מת שהיה תלוי בדלת וסגר הטהור לחטאת את הדלת הואיל והניד את המפתח הטמא נטמא. וכן אם הסיט את השרץ ואת שכבת זרע הרי זה טמא לחטאת אע"פ שאין אלו מטמאין במשא כמו שיתבאר :

ט הטהור לחטאת שנגע בכלים שהיו למעלה מן הזב וכיוצא בו והן הנקראין מדף אף ע"פ שהוא טהור לקודש נטמא לחטאת. וכן כלי הטהור לחטאת שנגע במדף נטמא לחטאת :

י הטהור לחטאת שנגע באוכלין ומשקין בין טהורין בין טמאים שכל אוכלין ומשקין לגבי חטאת אינן טהורין אם נגע בהן בידו נטמא כל גופו

כמו שביארנו. נגע בהן ברגלו או בשאר גופו או שהסיטן בידו ולא נגע בהן טהור. וכן אם נגע בתנור וכיוצא בו משאר כלים שאינם טהורין לחטאת נטמא כולו אבל אם נגע ברגלו בהן הרי הוא טהור לחטאת כמו שהיה:

יא הטהור לחטאת שהכניס ראשו ורובו לתוך מים שנתמלאו לחטאת נטמא מפני שהן שאובין. ומדברי סופרים שהבא ראשו ורובו במים שאובין נטמא כמו שיתבאר:

יב הכל נאמנין על טהרת החטאת ואפילו עמי הארץ מפני חומריתה. ומעלות אלו שעשו בה הכל נזהרין בה. והרי נאמר בתורה [\(במדבר יט-ט\)](#) "והיתה לעדת בני ישראל למשמרת" כל ישראל ראויין לשמירה. לפיכך עם הארץ שהביא כלי מביתו אפילו כלי חרס ואמר כלי זה טהור לחטאת הרי זה טהור ומקדשין בו ומזין ממנו. ואע"פ שאותו כלי טמא לקודש ולתרומה. וכן עם הארץ שאמר טהור אני לחטאת. או שהיו מי חטאת אצלו ואמר טהורין הן נאמן. שאין אדם מישראל מזלזל בה:

הלכות פרה אדומה - פרק ארבעה עשר

א כלי חרס שהיה בו אפר חטאת ונגע בו שרץ מצדו טהור שאין כלי חרס מטמא מגבו אפילו לגבי חטאת. הניח הכלי על גבי השרץ אע"פ שלא נטמא הכלי הרי האפר טמא שנאמר [\(במדבר יט-ט\)](#) "והניח מחוץ למחנה במקום טהור" ואין זה מקום טהור. ולא על גבי השרץ בלבד אלא אפילו הניחו על גבי אוכל שני וכיוצא בו מדבריהם שטומאתן טומאה קלה והם מדברי סופרים הרי נטמא האפר שנאמר [\(במדבר יט-ט\)](#) "במקום טהור" שלא יהיה על [גבין] שום טומאה בעולם. וכן כלי חרס שהיה בו אפר חטאת ונתון על ארובה שבבית טמא. אם היה הכלי משולשל לבית נטמא האפר ואע"פ שאין בארובה פותח טפח. ואם לא היה משולשל אם היה בארובה פותח טפח טמא:

ב היה הכלי של אבן. בין שיש בה פותח טפח בין שאין בה האפר טהור:

ג וכן כלי שיש בו אפר או מים מקודשים ומוקף צמיד פתיל ונתון באהל המת. הרי האפר והמים טמאים שאין אפר החטאת ניצלת בצמיד פתיל שנאמר [\(במדבר יט-ט\)](#) "במקום טהור" ואין זה מקום טהור:

ד וכן אוכלין ומשקין של קדש אינן ניצלין בצמיד פתיל. אבל מים שאינן מקודשין וכלי ריקן הטהור לחטאת ניצל בצמיד פתיל. בד"א כשהיו הבעלים טהורים אבל אם נטמאו הבעלים נפסלו המים בכ"מ שהן. כיצד היו מימיו מוקפין צמיד פתיל והוא והם באהל המת שניהן טמאים. היה

הוא מבחוץ והמים שאינן מקודשין מבפנים שניהן טהורין. הוא בפנים והמים בחוץ כשם שהוא טמא כך מימיו פסולין :

ה הטהור לחטאת שהיה עומד על גבי התנור וכיוצא בו מכלים שאינם טהורים לחטאת ופשט ידו חוץ לתנור וכלי שיש בו מי חטאת בידו. וכן קנה המוטל על גבי התנור ושני כלים שיש בהן מי חטאת תלויין בו אחד מכאן ואחד מכאן הרי אלו טמאין לפי שאינן במקום הטהור לחטאת. והואיל והם נשענין על התנור הרי הן כאילו מונחין על גביו. אבל אם היה עומד על התנור ובידו כלי ריקן הטהור לחטאת או מים שאינן מקודשין הרי אלו טהורין כמות שהיו. היה עומד חוץ לתנור ופשט ידו לחלון ונטל כלי שיש בו חטאת והעבירו ע"ג התנור הרי זה טהור. וכן הזייה שעברת ע"ג טומאה כגון משכב ומושב וכיוצא בהן ה"ז טהורה :

ו כלי שיש בו מי חטאת וכלי שיש בו קדש שנגעו זה בזה הרי נטמא כלי של חטאת וכל שיש בו אבל כלי הקדש טהור כשהיה. וכן אם נגע הטהור לחטאת בשניהן בשתי ידיו כשהן מונחין על הארץ הרי נטמא של חטאת שהרי הטהור לחטאת נטמא בנגיעת הכלי שאינו טהור לחטאת כמו שביארנו וחזר וטימא את מי חטאת :

ז הגביה שני הכלים בשתי ידיו שניהן טמאין זה של חטאת נטמא מפני שנגע בו אדם שנגע בכלי שאינו טהור לחטאת ושל קודש נטמא מפני זה שהגביהו והוא טמא בנשיאת מי נדה שהן מטמאין במשא מפני שנטמאו מחמת הכלי של קדש. לפיכך אם היה הכלי של קדש כרוך בנייר והגביה בנייר ולא נגע בו והגביה החטאת בידו שנייה שניהן טהורין שהרי לא נגע בכלי ולא נטמא לחטאת. אבל אם היה נוגע בכלי הקדש בידו אפילו היה של חטאת בנייר שניהם טמאין :

ח הסיט את שני הכלים בידו ולא נגע בהן שניהן טהורין שאין הכלי שאינו טהור לחטאת מטמא את הטהור לחטאת עד שיגע בו בידו אא"כ היה ראוי למדרס כמו שביארנו :

ט כל ספק הטומאות שהוא טהור לגבי תרומה כמו שיתבאר הרי הוא טהור לחטאת. וכל הספיקות שתולין בהן את התרומה אם נולדו בחטאת הרי אלו נשפכין. ואם נעשו טהרות על גבי אותן כלים ואדם שנולדו להן ספיקות אלו שהחטאות נשפכין עליהן הרי אותן הטהרות תלויות. והרפפות אינן ככלים והרי הן טהורות לתרומה ולקודש ולחטאת :

י דבילה של תרומה שנפלה לתוך מי חטאת ונטלה ואכלה אם יש בה כביצה המים טמאין. בין שהיתה הדבילה טמאה בין שהיתה טהורה. שכל האוכלין אפילו אוכל קודש אינו טהור לחטאת. והאוכלה חייב מיתה מפני שאכל תרומה טמאה. ואם אין בה כביצה המים בטהרתן.

שאין האוכל מטמא אחרים עד שיהיה בו כביצה בין לתרומה בין לקדש
בין לחטאת :

הלכות פרה אדומה - פרק חמשה עשר

א הנוגע במי חטאת שלא לצורך הזאה בין אדם בין כלים טמא ואינו מטמא בגדים בשעת מגעו. שנאמר (במדבר יט-כא) "והנוגע במי הנדה יטמא עד הערב" הנה למדת שמי הנדה אב מאבות הטומאות של תורה. וטומאת מגען בכל שהוא ואם היה בהן כדי הזאה מטמאין במגע ובמשא. והנוגע בהן או שנושאן שלא לצורך מטמא בגדים בשעת מגעו או בשעת משאו עד שיפרוש ממטמאיו שנאמר (במדבר יט-כא) "ומזה מי הנדה יכבס בגדיו" אינו מדבר במזה על הטמא אם טיהר את הטמא קל וחומר שיהיה הוא טהור מפי השמועה למדו שזה שנאמר בתורה (במדבר יט-כא) "ומזה מי הנדה" לא נאמר אלא לשיעור שהנוגע או הנושא מי נדה שיש בהן כדי הזיית שלא לצורך הזאה טמא ומטמא בגדים דין תורה. וכמה הוא שיעור הזאה כדי שיטבול ראשי גבעולין של אזוב במים. בד"א שמי חטאת מטמאין בזמן שנגע בהן או נשאן שלא לצורך קודם שיעשו מצותן אבל אחר שעשו מצותן אינן מטמאין כלל. כיצד הרי שטבל את האזוב והזה על האדם הטמא או על הכלים והיו המים שותתין ויורדין מעל הטמא לארץ. וכן המים הניתזין בשעת הזאה על הארץ או על הטהור הרי אותן המים טהורים והנוגע בהן והנושאן טהור. הטביל את האזוב להזות על דבר שאינו מקבל טומאה הרי המים המנטפין כשרין להזות מהן כמו שביארנו. לפיכך מטמאין טומאת מי חטאת לפי שלא עשו מצותן שהרי הטבילה היתה לשם דבר שאינו מקבל טומאה :

ב אין מי חטאת מטמאין את הכל קודם שיעשו מצוותן עד שיהיו טהורין וכשירין להזאה. אבל מי חטאת שנפסלו כגון שנתערב בהן מים או ששתתה מהן בהמה וכיוצא בהן מאלו הדברים הפוסלין אותן אם נגע בהן הטהור לתרומה נטמא בין שנגע בידיו בין שנגע בשאר גופו. נגע בהן אדם הטהור לחטאת ואפילו בידיו הרי הוא טהור כמות שהיו :

ג מי חטאת שנטמאו ונגע בהן אחר שנטמאו אדם הטהור לתרומה בין בידיו בין בגופו נטמא. ואם נגע בהן הטהור לחטאת בידיו נטמא. נגע בשאר גופו הרי הוא טהור כמות שהיה :

ד מי חטאת שנפלו לתוכן מי מעיין או מי מקוה או מי פירות. אם רוב מי חטאת מטמאין במשא. ואם רוב מי פירות אין מטמאין. מחצה למחצה מטמאין. אפר פרה שנתערב באפר מקלה וקידש בכולן אם היה

הרוב אפר פרה מטמאין במי נדה. ואם היה הרוב אפר מקלה אין מטמאין במגע אבל מטמאין במשא :

ה אפר כשר שנתנו על גבי המים שאינן ראויין לקדשן ונגע בהן הטהור לתרומה בין בידיו בין בגופו נטמא. נגע בהן הטהור לחטאת אפילו בידיו ה"ז טהור כמות שהיה :

ו מי חטאת שנפסלו לא יגבלם בטיט שלא יעשם תקלה לאחרים שמא יגע בטיט ויטמא. שמי חטאת אינם בטלין בטיט שנאמר [\(במדבר יט-ט\)](#) "חטאת היא" :

ז פרה ששתת מי חטאת אף ע"פ שנשחטה בתוך כ"ד שעות בשרה טהור שנאמר [\(במדבר יט-ט\)](#) "למשמרת למי נדה". בזמן שהן שמורין אינן בטלין. אבל בזמן ששתאתן פרה בטלו שהרי אינם שמורין :

ח המזה מחלון שמזין ממנו על הרבים. והוזה עליו ונכנס למקדש ואחר כך נמצאו המים פסולין הרי זה פטור. שחזקת המים שמזין מהן על הרבים שהן כשרין והרי זה כאנוס. אבל אם הוזה עליו מחלון של יחיד ונכנס למקדש ונמצאו המים פסולין חייב בקרבן עולה ויורד מפני שהיה לו לבדוק על המים ואח"כ יכנס למקדש. מחליקים היו העם במים ששותתים בארץ מחלון של רבים ודורסים אותן ונכנסים למקדש ולא היו חוששין להן שמא פסולין הן :

ט המזה באזוב הטמא לחטאת. אם יש בו כביצה המים פסולין והזייתו [פסולה]. אין בו כביצה המים כשירים והזאתו פסולה. ואזוב זה מטמא חבירו וחבירו לחבירו אפילו הן מאה שאין מונין לחטאת :

י המגביה כלי שהוזה עליו והרי עליו המים כדי הזאה טהור שהמים שעשו מצוותן אינן מטמאין כמו שביארנו : בריך רחמנא דסייען

הלכות טומאת צרעת

יש בכללן שמונה מצות. שש מצות עשה. ושתיים מצות לא תעשה. וזה הוא פרטן : א) להורות בצרעת אדם כדינה הכתוב בתורה. ב) שלא יקוץ סימני טומאה. ג) שלא יגלח הנתק. ד) שיהיה המצורע מפורסם בקריעת בגדיו ופריעת ראשו ועטייה על שפם. ה) טהרת צרעת. ו) שיגלח המצורע את כל שערו כשיטהר. ז) דין צרעת הבגד. ח) דין צרעת הבית : וביאור מצות אלו בפרקים אלו :

הלכות טומאת צרעת - פרק ראשון

א צרעת עור הבשר הוא שילבין מקום מן העור ותהיה הלבנונית כקרום ביצה ומקרום ביצה ולמעלה. אבל לבנונית שהיא דיהה מקרום הביצה ולמטה אינה צרעת אלא בוהק הוא :

ב ודי' מראות יש בצרעת עור הבשר ואלו הן. לובן עז ביותר שאין למעלה ממנו שהוא נראה בעור הבשר כשלג הוא הנקרא בהרת. ולובן שהוא דיהה מזה מעט שנראה כצמר נקי של כבש בן יומו הוא הנקרא שאת. ולבן שדיהה מן השאת מעט שנראה כסיד ההיכל הוא תולדת הבהרת ונקראת ספחת. ולובן שדיהה מסיד ההיכל מעט והרי הוא כקרום ביצה היא תולדת השאת וגם זה נקרא ספחת. הנה למדת שהמראה שהוא כסיד ההיכל הוא ספחת הבהרת. והמראה שהוא כקרום ביצה היא ספחת השאת שאין לשון ספחת אלא טפילה. מכאן אמרו מראות נגעים שתיים שהן ארבע בהרת וספחתה שאת וספחתה :

ג ארבע מראות נגעים אלו כולן מצטרפין זה עם זה בין להקל בין להחמיר. בין בתחילת ראיית הנגע בין בסוף השבעה. בין לאחר שנפטר המצורע או נחלט. כיצד אחד נגע שהיה כולו לבן כשלג או כסיד ההיכל או כצמר נקי או כקרום ביצה. ואחד נגע שהיה מקצת הלובן כמראה הבהרת ומקצתו כמראה השאת ומקצתו כמראה הכל כמראה אחד הוא חשוב. אי"כ למה מנאום חכמים ואמרו מראות נגעים שתיים שהן ארבע כדי להבין במראות. שכל כהן שאינו מכיר המראות ושמותיהן כשמלמדין אותו ומודיעין אותו לא יראה הנגע עד שיבין ויכיר ויאמר זו היא הבהרת וזו היא ספחתה זו היא השאת וזו היא ספחתה :

ד היה במראה הלובן מארבע מראות אלו מקצת אדמומיות מעורבות בו. גם זה נגע צרעת הוא שנאמר [\(ויקרא יג-ט\)](#) "או בהרת לבנה אדמדמת" והוא הדין לשאת ולספחת של שאת ולספחת הבהרת. והמראה הזה שהוא מעורב מלבנונית ומעט אודם הוא הנקרא פתוך. וכיצד מראה הפתוך בארבע מראות אלו. כאילו הן ארבע כוסות מלאות חלב ונתערב בכוס הראשונה שני טיפי דם ובשניה ארבעה טיפין ובשלישית שמונה טיפין וברביעית ששה עשר טיפין. הפתוך שבבהרת הוא המראה הרביעי והפתוך שבשאת כמראה כוס שלישית והפתוך שבספחת הבהרת כמראה הכוס השניה והפתוך שבספחת השאת כמראה הכוס הראשונה :

ה כל המראות האלו בין הלבן בין הפתוך מצטרפין זה עם זה וכמראה אחד הן חשובין. ובין שהיה הנגע כולו לבן או מקצתו לבן ומקצתו אדמדס הכל כמראה אחד הוא בין להקל בין להחמיר :

ו כל מראה צרעת עור הבשר אינה קרויה נגע ולא מטמאה עד שיהיה מראה הנגע עמוק מעור הבשר. לא עמוק במשישתו אלא במראית העין כמראה החמה הנראית לעין עמוקה מן הצל. אבל אם היה מראה הלובן או הפתוך בשוה עם שאר העור או גבוה מן העור אינו נגע אלא כמו צמח מן הצמחים העולים בגוף :

ז שיעור כל נגעי צרעת בין צרעת אדם בין צרעת בגדים כגריס הקלקי שהוא מרובע. והוא מקום מרובע מעור הבשר כדי צמיחת שלשים ושש שערות שש שערות אורך ושש שערות רוחב וכל הפחות מזה אינו נגע צרעת :

ח נגע שהיה רוחבו כדי צמיחת חמש שערות אפילו היה אורכו אמה הרי זה טהור ואינו נגע צרעת עד שיהיה בו רבוע כגריס. וכל השיעורין הלכה למשה מסיני :

ט כ"מ שנאמר [\(ויקרא יג-ט\)](#) "בהרת" הוא הדין לשאר ד' מראות של לובן או של פתוך והוא שיהיה הנגע כגריס או יתר ויהיה עמוק מעור הבשר וזה הוא שאנו קורין אותו בהרת סתם. בהרת שהיא עזה כשלג נראית באדם שהוא לבן כהה. ובהרת שהיא כהה נראית בכושי עזה. לפיכך אין משערין הכל אלא בבינוני שאינו לא לבן ולא שחור :

י שלשה סימני טומאה הן בצרעת עור הבשר. שיער לבן והמחיה והפשיון. ושלשתן מפורשין בתורה. כיצד מי שנולדה בו בהרת ובה שיער לבן או מחית בשר חי כשיראהו הכהן יחליטו ויאמר טמא. לא היה בה שיער לבן ולא מחיה יסגר שבעת ימים ובשביעי רואהו אם נולד בבהרת שיער לבן או מחיה או שפשתה והוסיפה ה"ז מוחלט. לא נולד בה לא מחיה ולא שיער לבן ולא פשתה בעור יסגיר שבוע שני. אם נולד בה אחד משלשתן מחליטו ואם לאו ה"ז טהור ויפטרנו שאין בנגעי עור הבשר הסגר יתר על שני שבועות. ואם לאחר שפטרנו וטהר פשה הנגע או נולד בו שיער לבן או מחיה הרי זה מוחלט טומאה :

יא בהרת שהיתה עזה כשלג ולאחר ההסגר נעשית כקרום ביצה או שהיתה בתחילה כקרום ביצה ונעשית כשלג הרי היא כמות שהיתה שאין עזות המראה סימן טומאה ולא כהייתו סימן טהרה אלא אם נתמעט מארבע מראות ונעשית כהה מקרום ביצה שהרי נעשית בוהק ולפיכך טהור. א"כ מהו זה שנאמר בתורה [\(ויקרא יג-ו\)](#) "והנה כהה הנגע ולא פשה הנגע בעור וטהרו הכהן". שאם כהה מארבע מראות טהור, וכן אם לא כהה ולא פשה ולא נולדה בו לא. שיער לבן ולא מחיה הרי זה טהור :

הלכות טומאת צרעת - פרק שני

א שיער לבן שהוא סימן טומאה בצרעת אין פחות משתי שערות. וכמה יהיה אורכן כדי שיהיו ניטלות בזוג. היתה אחת ארוכה ואחת קצרה משיעור זה. או אחת שחורה ואחת לבנה. או אחת מלמטה ונחלקה מלמעלה. ונראית כשתים. או שהיה עיקרן משחיר וראשן מלבין הרי זה טהור. היה עיקרן מלבין וראשן משחיר אע"פ שהלבן כל שהוא טמא:

ב שתי שערות לבנות שהן בתוך הנגע אף ע"פ שיש שיער שחור ביניהן והן מפוזרות אחת כאן ואחת כאן הרי אלו סימן טומאה. אפילו היה הנגע כגריס מצומצם אין מקום שיער השחור ממעטו. ובין שהיו שתי השערות בתוך הבהרת והיא מקפתן ובין שהיו בסופה הרי זה טמא אבל אם היו בצדה מבחוץ ה"ז טהור עד שיהיה העור שצומחות ב' השערות הלבנות לבן. היו שתי שערות בתיך הנגע ושוכבות חוצה לו טמא היו חוצה לו ושוכבות בתוכו אינן סימן טומאה:

ג לובן השערות מטמא בכל מראה בין שהיו לבנות כשלג בין שהיו לבנות לובן דיהה ביותר הואיל ומראיהן לבן טמא:

ד אין שיער לבן סימן טומאה עד שיהיה בגוף הבהרת. כיצד בהרת ובתוכה שחין או מכה או בוהק או מחית השחין או מחית המכה ושתי שערות לבנות בתוך השחין או המכה או הבוהק שבתוך הנגע אינן סימן טומאה והרי זו כבהרת שאין בה שיער לבן ויסגיר אע"פ שהבהרת מקפת את השחין או את המכה או את מחייתן או את הבוהק שיש בהן שתי השערות. וכן אם היה שחין או מכה או מחייתן או בוהק מקיף את שתי השערות הרי אלו אינן סימן טומאה והרי הבהרת כבהרת שאין בה שיער לבן ויסגיר:

ה הלכו להן השחין והבוהק והמכה שהקיפו את השערות הלבנות או נסמכין להן או חולקין אותן. ונמצאו שתי השערות בתוך הבהרת בגופה בסוף השבוע הראשון או בסוף השבוע השני הרי זה מוחלט. ואם לא הלכו להן יפטרנו:

ו אין שיער לבן סימן טומאה עד שתקדים הבהרת את השיער הלבן שנאמר [\(ויקרא יג-ט\)](#) "והיא הפכה שיער לבן" שתהפוך אותו הבהרת. אבל אם קדם שיער לבן את הבהרת הרי היא כבהרת שאין בה סימן טומאה ויסגיר:

ז היתה בו בהרת ובה שיער לבן והוחלט בו ואח"כ הלכה הבהרת והניחה שיער לבן במקומו וטיהר ואח"כ חזרה בהרת אחרת במקום הבהרת הראשונה והרי השיער לבן בתוכה זהו הנקרא שיער פקודה אינו סימן טומאה שנאמר [\(ויקרא יג-ז\)](#) "והיא הפכה שיער לבן" שהפכתו היא לא שהפכתו חבירתה:

ח היה בו בהרת כגריס ובה שתי שערות והוחלט והלך ממנה כחצי גריס וטיהר ונשארו שתי השערות בחצי גריס הנשאר וחזר כחצי גריס במקום זה שהלך והרי שתי שערות לבנות בבהרת כגריס אינן סימן טומאה עד שיהפוך שתי השערות בהרת אחת:

ט בהרת כחצי גריס ואין בה כלום ונולדה בצדה בהרת כחצי גריס ובה שיער אחת הרי זו להסגיר. בהרת כחצי גריס ובה שיער אחת ונולדה לה בהרת כחצי גריס ובה שיער אחת הרי זו להסגיר. בהרת כחצי גריס ובה שיער אחת הרי זו להסגיר. בהרת כחצי גריס ואין בה כלום ונולדה לה בהרת כחצי גריס ובה שתי שערות הרי זו להחליט שהרי קדמה בהרת לשתי השערות הלבנות. ספק שיער לבן קדם ספק הבהרת קדמה הרי זו טמא. ויראה לי שטומאתו בספק:

הלכות טומאת צרעת - פרק שלישי

א אין המחיה סימן טומאה עד שתהיה כעדשה מרובעת או יתר על זה. וכמה שיעורה כדי צמיחת ארבע שערות שתיים אורך ושתיים רוחב. והוא שתהיה המחיה באמצע הבהרת והבהרת מקפת אותה מכל צד והיא יתירה על המחיה רוחב שתי שערות או יתר. אבל אם היתה המחיה בצד הבהרת אינה סימן טומאה. היתה מפוזרת כגון שהיה בשר חי כחרדל במקום זה ובשר חי כחרדל במקום אחר אעפ"י שהכל באמצע הבהרת אינן מצטרפין לכעדשה. עד שיהיה במקום אחד באמצע הבהרת כעדשה מרובע או יתר.:

ב המחיה מטמאה בכל מראה בין שהיה מראה המחיה אדום או שחור או לבן והוא שלא יהיה הלובן מארבע המראות שביארנו:

ג אין המחיה סימן טומאה עד שתהיה בגופה של בהרת. כיצד בהרת שהיתה באמצע שחין או מכה או מחיה או בוהק. והמחיה בתוך השחין או בתוך המכה או בתוך מחייתן או בתוך הבוהק. אף ע"פ שהמחיה באמצע הבהרת אינה סימן טומאה מפני שהיא בתוך השחין או המכה

או בתוך הבוהק או מחייתן. וכן אם הקיף השחין את מחייתו והמכוה את מחייתה והבוהק את המחיה או שנסמך אחד מהן למחיה מצדה או שחלק אחד מהן את המחיה ונכנס לתוכה אינה סימן טומאה והרי זו כבהרת שאין בה סימן ויסגיר. הלכו להן השחין או המכוה או הבוהק שהיה תחת המחיה שהיו בצדה או שהיו מקיפין או שהיו נכנסין לתוכה ונמצאת המחיה לבדה בתוך הבהרת בסוף שבוע ראשון או בסוף שבוע שני הרי זה יחליט. אם לא הלכי להן יפטור:

ד המחיה סימן טומאה לעולם בין שקדמה מחיה את הבהרת בין שקדמה בהרת את המחיה לפי שלא נאמר בה [\(ויקרא יג-ז\)](#) "והיא הפכה". זה שנאמר בתורה [\(ויקרא יג-ז\)](#) "והיא הפכה שיער לבן ומחית בשר חי בשאת" אינו צריך לשניהן לשיער ולמחיה אלא כל אחד מהן סימן טומאה ולא נאמר [\(ויקרא יג-ז\)](#) "שיער לבן" עם המחיה אלא ליתן שיעור למחיה שתהיה כדי לקבל שיער לבן שהוא שתי שערות:

ה בהרת כגריס מצומצם ובאמצעה מחיה כעדשה מצומצמת הרי זה מוחלט. נתמעטה הבהרת או שנתמעטה המחיה טהור וכן אם רבתה המחיה שבתוך בהרת זו טהור שאין הבהרת מטמא במחיה עד שתהיה יתירה על המחיה רוחב שתי שערות מכל צד. היתה המחיה פחותה מכעדשה ורבתה המחיה עד שנעשית כעדשה ה"ז מוחלט. נתמעטה המחיה ממה שהיתה או שהלכה לה הרי זו כמות שהיתה ואין כאן סימן טומאה:

ו בהרת יתירה מכגריס ובה מחיה יתירה כעדשה ורבו או שנתמעטו טמא. ובלבד שלא יתמעט בהרת מכגריס ולא תתמעט המחיה כעדשה ולא תקרב המחיה לסוף הבהרת בפחות מכדי צמיחת שתי שערות כמו שביארנו:

ז בהרת כגריס ובשר חי כעדשה או יתר מקיפה מבחוץ ובהרת שנייה מקפת את הבשר החי. הרי הבהרת הפנימית להסגיר שהרי אין בה סימן טומאה ובהרת החיצונה להחליט שהרי המחיה באמצעה. נתמעט הבשר החי שביניהן או שהלך כולו בין שהיה מתמעט וכלה מבפנים בין שהיה מתמעט מבחוץ הרי שתיהן כבהרת אחת שאין בה סימן טומאה:

ח בהרת שהיתה בראש אבר מן האיברים והמחיה באמצע הבהרת בראש האבר אינה סימן טומאה מפני שהמחיה חולקת את הנגע ונמצא מקצתו שופע ויורד מכאן ומקצתו שופע ויורד מכאן ונאמר בנגעים "וראהו הכהן" שיהיה רואה הנגע כולו כאחת. ואלו הן ראשי איברים שאינם מטמאין במחיה ראשי אצבעות ידים ורגלים וראשי אזנים וראש החוטם וראש העטרה וראשי דדין של אשה. אבל ראשי דדין של איש והיבולת והדלדולין מטמאין במחיה:

ט וכל ראשי איברים אלו שהיה מקומן יושב כגריס מטמאין בנגעים אבל אם היה עגולין כרוב בריית בני אדם טהורין. כיצד בהרת כגריס בראש חוטמו או בראש אצבעו שופעת אילך ואילך טהור שנאמר "וראהו הכהן" עד שיראהו כולו כאחת :

הלכות טומאת צרעת - פרק רביעי

א הפשיון מטמא בכל שהוא והוא שיהיה הפשיון מאחת ממראות הנגעים. אבל אם היה הפשיון מראה בוהק אינו פשיון. ואין הפשיון סימן טומאה עד שיפשה חוץ לנגע אבל אם פשה לתוך הנגע הרי הוא כמות שהיה. כיצד בהרת ובתוכה בשר חי פחות מכעדשה והסגירה ובסוף השבוע נתמעטה המחיה ממה שהיתה או שהלך הבשר החי כולו אין זה פשיון. שאין הבהרת פושה לתוכה אלא חוצה לה :

ב אין הפשיון סימן טומאה עד שיהיה אחר הסגר. אבל אם בא בתחלה וראה הכהן את הנגע שהוא פושה והולך אינו מחליטו אלא מסגירו עד סוף השבוע ויראה :

ג אין הבהרת פושה לתוך השחין ולא לתוך המכוה. ולא לתוך מחית השחין ולא לתוך מחית המכוה. ולא לראש. ולא לזקן. אע"פ שנקרחו והלך השיער מהן שנאמר [\(ויקרא יג-ז\)](#) "ואם פשה תפשה המספחת בעור". אבל בהרת שפשתה לתוך הבוהק הרי זה פשיון :

ד השחין והמכוה והבוהק ומחית השחין ומחית המכוה שהן חולקין בין האום לפשיון אינו סימן טומאה. הסגירו והלכו להן עד שנמצא הפשיון סמוך לאום הי"ז מוחלט :

ה בהרת כגריס ופשתה כחצי גריס ועוד והלך מן האום כחצי גריס. אע"פ שהנותר מן האום עם הפשיון יתר מכגריס [הרי] זה טהור. היתה כגריס ופשתה כגריס ועוד והלכה לה האום תראה בתחלה ויסגיר שבוע אחר שבוע. היתה בו בהרת והסגירו והלכה הבהרת בסוף ימי הסגר וחזרה בהרת במקומה כמות שהיתה הרי הוא כמו שהיה. נתמעטה [בתוך ימי הסגר] ופשתה וחזרה כמות שהיתה או שפשתה ונתמעט הפשיון וחזרה כמות שהיתה הרי זה יסגיר או יפטור :

ו בהרת כגריס ופשתה כגריס ונולד בפשיון מחיה או שיער לבן והלכה לה האום תראה בתחלה. היתה בו בהרת כגריס והסגירו בסוף השבוע

והרי היא כסלע ספק שהיא היא ספק שהיא אחרת באה תחתיה הרי זה טמא :

ז בהרת כגריס וחוט יוצא ממנו אם יש בו רוחב שתי שערות זוקקה לשיער לבן ולפשיון אבל לא למחיה שאין המחיה סימן טומאה עד שתקיף אותה הבהרת ויהיה בין סוף המחיה וסוף הבהרת רוחב צמיחת שתי שערות. היו שתי בהרות וחוט יוצא מזו לזו אם יש בו רוחב שתי שערות מצרפן ואם לאו אינו מצרפן. הסגירו שבוע אחר שבוע ולא נולד לו סימן טומאה ופטרו ולאחר הפיטור פשה הנגע כל שהו הרי זה מוחלט :

ח בהרת שטהרה מתוך הסגר או מתוך החלט שהלכו ממנה סימני טומאה אין מסגירין בה לעולם :

ט בהרת שכנסה אחר הפיטור ופשתה לכמות שהיתה או שפשתה וחזרה לכמות שהיתה הרי הוא בטהרתו :

י בהרת כגריס ובה מחיה כעדשה ושיער לבן בתוך המחיה והחליטו ולאחר החלט הלכה המחיה טמא מפני שיער לבן הלך השיער לבן טמא מפני המחיה. היה השיער לבן בתוך הבהרת והלך לו טמא מפני המחיה הלכה המחיה טמא מפני שיער לבן :

יא בהרת ובה מחיה ופשיון הלכה המחיה טמא מפני הפשיון הלך הפשיון טמא מפני המחיה. וכן בשיער לבן ובפשיון החליטו בשיער לבן והלך השיער וחזר בו שיער לבן אחר. או שנולדה לו מחיה או פשיון. או שהחליטו במחיה והלכה המחיה ונולדה לו מחיה אחרת. או שיער לבן או פשיון. או שהחליטו בפשיון והלך הפשיון וחזר. בו פשיון אחר. או שנולדה בה מחיה או שיער לבן הרי זה בטומאתו כמות שהיה. אחד הטמא שהוחלט בתחילה או שהוחלט בסוף שבוע ראשון או בסוף שבוע שני או אחר הפיטור. הואיל והוחלט מכ"מ אינו טהור עד שלא ישאר בו סימן טומאה לא סימן החלט ולא סימן אחר :

הלכות טומאת צרעת - פרק חמישי

א מי שהיתה לו מכה בעור בשרו ונפשט העור מחמת המכה. אם היתה המכה מחמת האש כגון שנכוה בגחלת או ברמץ או בברזל או באבן שליבנו באש וכיוצא בהן הרי זו נקראת מכה. ואם היתה המכה שלא מחמת האש. בין שלקה באבן או בעץ וכיוצא בהן. בין שהיתה המכה מחמת חולי הגוף כגון גרב או חזזית שהפסיד העור או שחפת או קדחת ודלקת וכיוצא בהן שהשחיתו העור הרי זו נקרא שחין :

ב ליבן שפוד והכה בו אם היה ראשו [\(מבורז\)](#) [כדור] הרי זו מכה. ואם היה ראשו חד הרי זו ספק אם היא מכה או שחין. לכה במי טבריא או בגפת וכיוצא בהן הרי זה שחין :

ג השחין והמכה כל זמן שהן מכות טריות הן נקראין מורדין ואינן מטמאין בנגעים כלל. חיו השחין והמכה ונתרפאו ריפוי גמור אע"פ שהמקום צלקת ואינה דומה לשאר העור הרי הן כעור הבשר לכל דבר ומתטמאין בשלשה סימנין ויש בהן הסגר שני שבועות כמו שביארנו :

ד התחילו השחין והמכה לחיות ולהתרפאות ונעשית עליהן קליפה כקליפת השום. זו היא [\(ויקרא יג-כג\)](#) "צרבת השחין" האמורה בתורה [\(ויקרא יג-כד\)](#) "ומחית המכה" האמורה שם. ומטמאות בשני סימנין בשיער לבן או בפשיון ואין בהן הסגר אלא שבוע אחד. כיצד בהרת שהיתה בצרבת השחין או במחית המכה אם היה בה שיער לבן יחליט לא היה בה שיער לבן יסגיר שבוע אחד ויראה בסוף השבוע אם נולד בה שיער או פשתה יחליט ואם לא נולד בה כלום יפטור. פשתה לאחר הפיטור או נולד בה שיער לבן יחליט :

ה השחין והמכה אין מצטרפין זה עם זה לפיכך חלקן הכתוב לומר שאין מצטרפין זה עם זה ואין פושין זה לזה ואין פושין לעור הבשר ולא בהרת עור הבשר פושה לתוכן. ביצד היה שחין בצד המכה ובהרת כגריס בשתייהן הרי זה טהור. היתה באחת מהן ופשתה לשניה או שפשתה לעור הבשר טהור. היתה בהרת בעור הבשר ופשתה לאחת מהן אינו פושין. היה בתוך כפו צרבת שחין כגריס ובה בהרת כגריס יסגיר שאע"פ שאינה ראויה לשיער לבן ולא לפשיון שמא יולד לו שחין אחר בצדה ותפשה לתוכו :

ו שחין שנעשה מכה בטלה מכה את השחין. ומכוח שנעשית שחין בטל שחין המכה. אם אין ידוע אם שחין היה אם מכה אין בכך כלום ששניהם סימן אחד וטומאה אחת ולא חלקן הכתוב אלא לומר שאין מצטרפין :

ז הסגירו בבהרת שבשחין ובסוף השבוע נעשה עור הבשר. או שהסגירו בעור הבשר ובסוף השבוע נעשית שחין יראה בתחילה :

ח מי שנשר כל שיער ראשו בין מחמת חולי בין מחמת מכה שאינה ראויה לגדל שיער בין שאכל דברים המשירין את השיער או סך דברים שהשירו שערו אע"פ שראוי לגדל לאחר זמן הואיל ואבד כל שיער ראשו עתה הרי זה נקרא קרח או גבח. אם נשר שערו מן הקדקד ולמטה שופע לאחור ועד פיקה של צואר נקרא קרח. ואם נשר מן הקדקד ולמטה שופע לפניו עד כנגד פדחתו נקרא גבח :

ט הקרחת והגבחת מטמאות בב' סימנין במחיה ובפשיון ויש בהן הסגר שני שבועות שנאמר בהן [\(ויקרא יג-מג\)](#) "כמראה צרעת עור בשר" ולפי שאין בהן שיער אין השיער הלבן סימן טומאה בהן. וכיצד מטמאין בשני סימנין ובשתי שבועות שאם היתה בהרת בקרחתו או בגבחתו והיתה בה מחיה יחליט. לא היתה בה מחיה יסגיר ויראה בסוף השבוע אם נולדה בה מחיה או פשיון יחליט. לא נולד בה כלום יסגיר שבוע שני פשת או שנולד בה מחיה יחליט לא נולד בה כלום יפטור. ואם פשת או נולד בה מחיה לאחר הפיטור יחליט:

י הקרחת והגבחת אינן מצטרפות זו עם זו שנאמר [\(ויקרא יג-מב\)](#) "בקרחתו או בגבחתו" מלמד שהן ב', ואין פושות מזו לזו ולא לשאר עור הבשר ולא בהרת עור הבשר פושה לתוכן:

יא הקרחת או הגבחת או הזקן שנקרח ונעשה בהן שחין או מכוה מטמאין כשחין וכמכוה שבעור הבשר. שהראש או הזקן שנקרחו כעור הבשר לכל דבר אלא שאין מטמאין בשיער לבן. הראש והזקן קודם שיצמח בהן השיער ועדיין לא העלו שיער מעולם. וכן הדלדולין שבראש ושבזקן הרי הן כעור הבשר ומתטמאין בג' סימנין וב' שבועות. וכן זקן האשה והסריס עד שלא העלו שיער הרי הן כעור הבשר ואם העלו שיער הרי הן כזקן האיש שמתטמא בנתקין כמו שיתבאר ואינו מתטמא בבהרת:

הלכות טומאת צרעת - פרק ששי

א אלו מקומות באדם שאין מתטמאין בבהרת תוך העין ותוך האוזן ותוך החוטם ותוך הפה והקמטים שבבטן והקמטים שבצואר ותחת הדד ובית השחי וכף הרגל והציפורן והראש והזקן שיש בהן שיער והשחין והמכוה והמורדין כל אלו המקומות אין מתטמאין בנגעים ואין מצטרפין בנגעים. ולא הנגע פושה לתוכן ואין מתטמאין משום מחיה. ואין מעכבין את ההופך כולו לבן שנאמר [\(ויקרא יג-ב\)](#) "בעור בשרו". וכל אלו אינו עור גלוי אלא מהן שאינו עור ומהן שהוא עור והוא מכוסה ואינו גלוי. ואודם השפתים נידון כבית הסתרים ואינו מטמא בנגעים:

ב הראש והזקן שנשר כל שערן והשחין והמכוה שעלו צרבת מטמאין בבהרת כמו שביארנו. ואינן מצטרפין זה עם זה ואין נגע עור הבשר פושה לתוכם ואינן מטמאים משום מחיה אבל מעכבין את ההופך כולו לבן:

ג בהרת הסמוכה לראש או לעין או לאוזן וכיוצא בהן או לשחין או למכוה טהורה שנאמר (ויקרא יג-ג) "וראה הכהן את הנגע בעור הבשר" שיהיה כל שחוצה לנגע בעור הבשר וראוי לפשיון:

ד אלו בהרות טהורות. עכו"ם שהיתה בו בהרת ונתגייר. היתה בעובר ונולד. בקמט ונגלה. בראש ובזקן כשהיה בהן שיער ונקרחו ונשר כל השיער ונתגלתה הבהרת. היתה בשחין ובמכוה כשהן מורדין והעלו צרבת הרי אלו טהורות. וכן אם היתה הבהרת בראש או בזקן קודם שיעלו שיער מעולם והעלו שיער והלך השיער. או שהיתה הבהרת בעור ונעשה מקומה שחין או מכוה וחיו והרי הן כעור הבשר. אע"פ שתחלתה וסופה טמאין הואיל והיתה טהורה בינתים הרי זו טהורה. נשתנו מראיהן בין שהעזו או שכהו יראה בתחילה. כיצד עכו"ם שהיתה בו בהרת כקרום ביצה ולאחר שנתגייר נעשית כשלג. או שהיתה כשלג ולאחר שנתגייר נעשית כקרום ביצה. תראה בתחלה. וכן בקטן שנולד. ובקמט שנגלה. ובראש ובזקן שנקרחו. ובשחין ובמכוה שחיו. אם נשתנה מראה אותן הבהרות יראו בתחלה ואם לאו טהורות:

ה כל ספק נגעים חוץ משני ספיקות שמנינו כבר. טהור עד שלא נזקק לטומאה. אבל משנזקק לטומאה ספיקו טמא. כיצד שנים שבאו אצל כהן בזה בהרת כגריס ובזה כסלע והסגירן ובסוף השבוע היה בזה כסלע ובזה כסלע ואין ידוע באיזה מהן פשתה. בין בשני אנשים בין באיש אחד הרי זה טהור. שאע"פ שודאי פשה הנגע בזה הואיל ואינו ידוע אי זו היא הבהרת שפשתה הרי זה טהור עד שידע באי זה נגע טמאו:

ו משנזקק לטומאה ספיקו טמא. כיצד שנים שבאו אצל כהן בזה בהרת כגריס ובזה כסלע והסגירם בסוף השבוע. והרי בזה כסלע ועוד ובזה כסלע ועוד שניהן טמאין. חזרו שניהן להיות כסלע שהרי הלך הפשיון מאחד מהן הואיל ואינו ידוע אי זהו שניהן טמאים עד שיחזרו שניהן להיות כגריס. וזהו שאמרו משנזקק לטומאה ספיקו טמא. וכן מי שהיתה בו בהרת ובה שיער לבן שקדם את הבהרת ושיער לבן שהפכתו הבהרת. ואינו ידוע זה שקדם מזה שנהפך. אם מתוך הסגר נסתפק לו ה"ז טהור. ואם אחר החלט ה"ז טמא. אע"פ שהלך שיער אחד מהן ואינו יודע אי זה הלך אם השיער שהיה סימן טומאה או השיער האחר:

ז מי שבא אצל כהן וראהו שצריך הסגר או שהוא פטור ועד שלא הסגירו או פטרו נולדו לו סימני טומאה. ה"ז יחליט. וכן אם ראהו שיש בו סימני טומאה וקודם שיחליטו ויאמר לו טמא אתה הלכו להן סימני טומאה. אם היה בתחלה או בסוף שבוע ראשון יסגירו. ואם היה בסוף שבוע שני או לאחר הפיטור יפטור אותו:

הלכות טומאת צרעת - פרק שביעי

א מי שהיתה בו בהרת והוחלט באחד מסימני טומאה בין בתחלה בין אחר הסגר. או שהוסגר ואח"כ פרחה הצרעת בכולו ונהפך לבן. בין שנהפך מתוך הסגר בין מתוך החלט ה"ז טהור. אבל אם הוסגר ולא נולד לו סימן טומאה ונפטר ולאחר הפיטור פרחה הצרעת בכולו ה"ז טמא מוחלט:

ב הבא בתחלה והוא כולו הפך לבן. אם היתה בו מחיה או שתי שערות לבנות מחליטין אותו. אם אין שם סימן טומאה מסגירין אותו שבוע ראשון נולד לו שיער לבן או מחיה מחליטו. לא נולד בו כלום מסגירו שבוע שני לא נולד לו סימן טומאה ה"ז טהור. שדין בהרת זו הגדולה כדין הקטנה. החליטו בשיער לבן שנולד בו והשחירו שתיהן או אחת מהן. הקצירו שתיהן או אחת מהן. נסמך השחין לשתיהן או לאחת מהן. הקיף השחין את שתיהן או אחת מהן. או שחלקן השחין ומחית השחין. והמכוה ומחית המכוה. והבוהק הרי זה טהור. נולד לו שיער לבן אחר או מחיה הרי זה טמא מפני שבא כולו לבן בתחלה. אחר שפרחה הצרעת בכולו כאחת. ואחר שפשתה ופרחה מעט מעט עד שהלבין כולו. אם מתוך הסגר או מתוך החלט טהור. ואם אחר הפיטור טמא. ואם בתחלה יסגיר. אחד שהיה כולו מראה אחד או שהיה כולו לבן בארבע המראות שבלובן ובארבע של פתוך הכל מצטרפין בין לטהרו בין לטמאו כמו שביארנו:

ג היתה בו בהרת כגריס ובה מחיה כעדשה והוחלט במחיה ופרחה הצרעת בכולו ואח"כ הלכה המחיה. או שהלכה המחיה תחלה ואח"כ פרחה בכולו ה"ז טהור ואפילו נולד לו שיער לבן. נולדה בו מחיה טמא שנאמר [\(ויקרא יג-ד\)](#) "וביום הראות בו בשר חי יטמא" והוא שתהיה כעדשה מרובעת או יתר. היתה בו בהרת ובה שיער לבן והוחלט בשיער לבן ואחר כך פרחה בכולו אע"פ ששיער לבן במקומו עומד טהור. שנאמר [\(ויקרא יג-ד\)](#) "וביום הראות בו בשר חי יטמא" במחיה מתטמא זה שנהפך כולו לבן אחר החלט או אתר. הסגר. ואינו מיטמא בשיער לבן. החליטו בפשיון ואחר כך פשתה ופרחה בכולו טהור. ואם נראית בו מחיה טמא:

ד אף ראשי איברים שאינן מטמאין משום מחיה שבתוך הבחירת מטמאין ומעכבין את הנהפך כולו לבן. כיצד מוחלט או מוסגר שהלבין כולו בצרעת חוץ מכעדשה בשר חי אפילו בראש אצבעו או בראש חוטמו וכיוצא בהן הרי הוא בטומאתו. וכן זה שנהפך כולו לבן וטהר אם חזר בו כעדשה בשר חי אפילו בראש אחד מן האיברים הרי זה מוחלט. נהפך כולו למראה צרעת חוץ מכעדשה אפילו בראש אחד מן האיברים שנהפך לבוהק הרי זה טמא מוחלט שנאמר [\(ויקרא יג-ג\)](#) "והנה כסתה הצרעת" לא הבוהק. אפילו היתה מקצת העדשה בשר חי ומקצתה בוהק הרי זו סימן טומאה. יהפך כולו למראה צרעת וטיהר ואחר כך חזר בו בשר כמראה

הבוהק הרי זה טהור עד שיראה בו כעדשה בשר חי שנאמר (ויקרא יג-יד) "וביום הראות בו בשר חי" לא בוהק. חזר בו כעדשה מקצתה בשר חי ומקצתה בוהק אינו סימן טומאה והרי הוא בטהרתו:

ה כל טמא שפרחה הצרעת בכולו טהור נתגלה ממנו כעדשה בשר חי נטמא חזר ונתכסה בצרעת טהור חזר ונתגלה נטמא אפילו מאה פעמים. התחיל הבשר החי להתגלות והרי הוא מוסיף והולך והצרעת מתמעטת הרי זה בטומאתו עד שתתמעט הבהרת מכגריס:

ו כל הראוי ליטמא בנגע הבהרת מעכב ההופך כולו לבן וכל שאינו ראוי ליטמא בנגע הבהרת אינו מעכב. כיצד פרחו בכולו אבל לא בראש ובזקן בשחין ובמכוה המורדין. או שנשאר פחות מכעדשה בשר חי סמוך לשחין ולמכוה המורדין ולראש ולזקן ה"ז טהור. חזר הראש והזקן ונקרחו וכן אם חיו השחין והמכוה והעלו צרבת הרי זה טמא עד שתפרח הצרעת בהן שהרי הן ראויין לבהרת. היו בה שתי בהרות אחת יש בה סימן טומאה ואחת טהורה ופרחה הטהורה לטמאה ואחר כך פרחו בכולו הרי זה טהור מפני שהיה מוחלט בטומאה אף ע"פ שהטהורה היא שפרחה. ולא עוד אלא אפילו היו אחת בשפתו העליונה ואחת בשפתו התחתונה או בשתי אצבעותיו או בשני ריסי עיניו וכשהן נדבקין זה לזה נראין שתי הבהרות כבהרת אחת הואיל ופרחה בכולו טהור:

ז יש מראה נגעו לכהן ונשכר מפני שהקדים להראותו ולא נתאחר. ויש מראה ומפסיד. כיצד מי שהיה מוחלט והלכו להן סימני טומאה ולא הספיק להראותו לכהן עד שפרחה בכולו טהור. ואילו קדם והראה לכהן ופטרו קודם שיהפך ונהפך אחר הפיטור היה מוחלט כמו שביארנו. היתה בו בהרת ואין בה כלום ולא הספיק להראותו לכהן עד שפרחה בכולו הרי זה טמא וצריך הסגר. ואילו קדם והראה לכהן והסגירו קודם שיהפך ונהפך מתוך הסגר היה טהור כמו שביארנו:

הלכות טומאת צרעת - פרק שמיני

א נגעי הראש והזקן הוא שיפול השיער שבהן מעיקרו וישאר מקום השיער פנוי וזה הוא הנקרא נתק. ואין נתק פחות מכגריס המרובע בין שהיה מראהו עמוק בין שלא היה עמוק ולא נאמר "עמוק" בנתקין אלא לומר לך מה מראה "עמוק" בידי שמים אף נתק המטמא בידי שמים להוציא שנתקו אדם שהוא טהור. והאשה והסריס שהעלה זקנם שיער הרי זה מיטמא בנתקים:

ב הנתקין מטמאין בשני סימנים בשער צהוב דק ובפשיון ויש בהן הסגר שני שבועות וכל זה מפורש בתורה. כיצד מי שנולד לו נתק בראשו או בזקנו אם היו בו שתי שערות צהובות דקות ולא יותר ואין שם בנתק שיער שחור כלל יחליט. לא היה בו שיער לא שחור ולא צהוב יסגיר שבוע אחד ובשביעי רואהו אם נולד בו שיער צהוב דק או שפשה הנתק יחליט נולדו בו ב' שערות שחורות יפטור אותו. לא פשה ולא נולד בו שיער צהוב ולא שיער שחור יגלח סביבות הנתק ולא יגלח הנתק ויסגיר שבוע שני וחוזר ורואהו בסוף שבוע שני אם פשה הנתק או נולד בו שיער צהוב דק יחליט. לא נולד בו כלום יפטור שאין הסגר בנתקין יתר על שני שבועות. ואם אחר שפטרו נולד בו שיער צהוב או פשה יחליט:

ג כיצד מגלחין את הנתק מגלח חוצה לו ומניח שתי שערות סמוך לו כדי שיהיה ניכר הפשיון. ותגלחתו בשירה בכל אדם שנאמר [\(ויקרא יג-לג\)](#) **"והתגלח"** וכן כשירה בכל דבר ואפילו היה נזיר ה"ז מגלח. הסגירו ולא גילחו הרי זה מוסגר:

ד [\(ויקרא יג-ל\)](#) **"שיער צהוב"** האמור בתורה הוא שיהיה כתבנית הזהב. וזה שנאמר [\(ויקרא יג-ל\)](#) **"דק"** הוא שיהיה קצר אבל אם היה ארוך אע"פ שהוא צהוב כתבנית הזהב אינו סימן טומאה:

ה שתי שערות הצהובות הדקות סימן טומאה. בין שהיו זו בצד זו בין שהיו מרוחקות זו מזו. בין שהיו באמצע הנתק בין שהיו בסוף הנתק. בין שקדם הנתק את השיער הצהוב בין שקדם השיער הצהוב את הנתק הרי הוא סימן טומאה והוא שיהיו ניטלות בזוג כמו שביארנו בשיער הלבן:

ו השיער השחור המציל בנתקין אין פחות מבי' שערות. ואינן מצילות עד שיהיו אורכן כדי לכוף ראשן לעיקרן. בין שהיו זו בצד זו בין שהיו מפוזרות והוא שיהיו באמצע הנתק וישאר מן הנתק פנוי בין השיער השחור שבתוכו ובין השיער שחוצה לו כדי צמיחת שתי שערות. אבל אם נשארו השתי שערות השחורות בצד הנתק בסופו אינן מצילות. כיצד מצילות שאם נשאר בתוך הנתק שתי שערות שחורות אע"פ שנולדה בנתק שיער צהוב דק או שפשה ה"ז טהור. החליטו בשיער צהוב או בפשיון וצמח בנתק שתי שערות שחורות טהר הנתק ומצילות מיד הפשיון ומיד השיער הצהוב. בין שצמחו באמצע הנתק בין שצמחו בסופו. שהצומח מציל בכ"מ והנשאר אינו מציל עד שיהיה רחוק מן הקמה שתי שערות:

ז שתי שערות שצמחו אחת שחורה ואחת לבנה או צהובה אחת ארוכה ואחת קצרה אינן מצילות:

ח נתק שהוחלט בשיער צהוב או בפשיון ונולד בו שיער שחור וטיהר. אע"פ שהלך השיער השחור הרי זה טהור עד שיוולד בו שיער צהוב אחר

או יפשה פשיון אחר מאחר שהלך השיער השחור. שנאמר [\(ויקרא יג-לז\)](#) **"נרפא הנתק טהור הוא"** כיון שנתרפא טהור הוא אע"פ שסימני טומאה במקומן :

ט החליטו בשיער צהוב בין שהחליטו בתחילה בין שהחליטו בסוף שבוע ראשון או בסוף שבוע שני או שהחליטו אחר הפיטור והלך השיער הצהוב ונולד בו שיער צהוב אחר או שנולד לו פשיון הרי זה מוחלט כשהיה. וכן אם החליטו בפשיון בין בסוף שבוע ראשון או בסוף שבוע שני או אחר הפיטור והלך הפשיון וחזר פשיון אחר או שנולד לו שיער צהוב הרי זה מוחלט כשהיה עד שלא ישאר סימן טומאה או עד שיצמיח בו שתי שערות שחורות :

י שני נתקים זה בצד זה ושטה של שיער שחור מפסקת ביניהן ונפרץ השיער השחור [\(ונתק\)](#) ממקום אחד הרי הוא כמות שהיה שהשיער השחור הנשאר ביניהן הרי הוא בצד הנתק. נפרצה השטה משני מקומות טהור שהרי הנשאר מן השטה באמצע הנתק. וכמה יהיה בכל פרצה מהן אין פחות ממקום צמיחת שתי שערות. ואם היתה פרצה ממקום אחד כגריס ה"ז טמא שהפרצה עצמה נתק אחר. והרי שיער שחור בצידו ואינו כנוס לתוכו. נתק שהשיער השחור מקיפו ונתק אחר מקיף את השיער השחור. נפרץ השיער שביניהן ממקום אחד טמא שהנתק הפנימי לא ניצל שהרי השיער השחור בצידו לא בתוכו. נפרץ השיער משני מקומות טהור ואפילו היתה פרצה כגריס. שהרי הנתק הפנימי והחיצון נעשו נתק אחד ושיער שחור באמצע. והוא שתהיה הפרצה כדי צמיחת שתי שערות או יתר :

יא נתק שהיה חוט יוצא ממנו וכן ב' נתקין שחוט יוצא מזה לזה. אם יש ברוחב החוט הנתוק כדי צמיחת שתי שערות זוקקין ליטמא בשיער צהוב דק ופשיון ומצילין בצומח בו. אבל שיער שחור הנשאר באותו החוט אינו מציל עד שיהיה רוחב החוט כגריס :

יב מי שהיה בראשו נתק כגריס ופשה הנתק [על] כל ראשו ולא נשאר שם שיער מלל אלא פחות משתי שערות ה"ז טהור. בין שניתק כולו מתוך הסגר או מתוך החלט או אחר הפיטור שנאמר [\(ויקרא יג-מ\)](#) **"קרח הוא טהור הוא"**. וכן אם היה הנתק בזקנו וניתק כל זקנו ה"ז טהור. ואע"פ שאין זה מפורש בתורה שבכתב קבלה היא שאם הלך כל שיער הזקן טהור הוא. ויתטמא עור הזקן שקרח בנגעי עור הבשר כמו שביארנו :

יג הבא בתחלה וכל ראשו נתוק או כל זקנו נתוק יסגיר שבוע אחד. אם לא נולד לו שיער צהוב יסגיר שבוע שני. אם נולד לו שיער צהוב דק טמא. לא נולד לו יפטר. נולד לו אחר הפיטור שיער צהוב הרי זה מוחלט. נולד לו שיער שחור ה"ז טהור. הבא כולו נתוק ראש או זקן ונולד לו שיער שחור טהור כמו שביארנו. הלך השיער השחור טמא משום פשיון :

יד הראש והזקן אינן מעכבין זה את זה ואינן מצטרפין זה עם זה ואין פושין מזה לזה שנאמר [\(ויקרא יג-ל\)](#) "צרעת הראש או הזקן" מלמד שהן חשובין שנים. ואי זהו זקן. מהפרק של לחי העליון עד פיקה של גרגרת. מותח את החוט מאוזן לאוזן כל שמן החוט ולמעלה הרי הוא מכלל הראש. ומן החוט ולמטה מכלל הזקן:

הלכות טומאת צרעת - פרק תשיעי

א הכל מתטמאין בנגעים אפילו קטן בן יומו והעבדים אבל לא עכו"ם ולא נר תושב. והכל כשירין לראות את הנגעים. וכל הנגעים אדם רואה אותן חוץ מנגעי עצמו:

ב אף על פי שהכל כשירין לראות נגעים הטומאה והטהרה תלויה בכהן. כיצד כהן שאינו יודע לראות החכם רואהו ואומר לו אמור טמא והכהן אומר טמא. אמור טהור והכהן אומר טהור. הסגירו והוא מסגירו. שנאמר [\(דברים כא-ה\)](#) "ועל פיהם יהיה כל ריב וכל נגע". ואפילו היה הכהן קטן או שוטה החכם אומר לו והוא מחליט או פוטר או סוגר. בד"א כשהיה הכהן סומך על דברי החכם. אבל אם היה הכהן רואה וסומך על עצמו אסור לו לראות נגע מכל נגעים עד שיורנו רבו ויהיה בקי בכל הנגעים ובשמותיהן בנגעי אדם כולם ובנגעי בגדים ובנגעי בתים:

ג כהן שטימא את הטהור או טיהר את הטמא לא עשה כלום שנאמר [\(ויקרא יג-מד\)](#) "טמא הוא" [\(ויקרא יג-מד\)](#) "וטמאו הכהן" [\(ויקרא יג-לז\)](#) "טהור הוא" [\(ויקרא יג-לז\)](#) "וטהרו הכהן". ומצורע שנרפא בין מתוך הסגר בין מתוך החלט אפילו אחר כמה שנים הרי זה בטומאתו עד שיאמר לו כהן טהור אתה:

ד אין הכהן רשאי לטמא את הטמא עד שיהיו עיניו במקום הנגע בעור הבשר שחוצה לו. וכהן שראה הנגע בתחילה הוא שרואהו בסוף שבוע אי' ובסוף שבוע ב' והוא שמסגירו או מחליטו או פוטר. מת הכהן שראהו תחלה או שחלה רואהו כהן אחר ואין השני יכול לטמאו בפשיון שאין יודע אם פשה אם לא פשה אלא ראשון. ונאמן כהן לומר נגע זה פשה ונגע זה לא פשה. ושיער לבן זה קדם את הבהרת או בהרת זו קדמה את שיער לבן:

ה חלל פסול לראיית נגעים שנאמר [\(ויקרא יג-ב\)](#) "אחד מבניו הכהנים" בכהונתם אבל בעלי מומין כשירים לראיית נגעים ובלבד שלא יהיה

סומא ואפילו באחת מעיניו. ואפילו כהן שכהה מאור עיניו לא יראה את הנגעים שנאמר [\(ויקרא יג-ב\)](#) "לכל מראה עיני הכהן":

ז אין רואין את הנגעים אלא ביום בין להסגיר בין להחליט בין לפטור. שהרי בכל הענין הוא אומר ביום וביום. ואין רואין לא בשחרית ולא בין הערבים ולא בתוך הבית ולא ביום המעונן לפי שכהה נראית עזה. ולא בצהרים לפי שעזה נראית כהה. אימתי רואין אותן בשעה רביעית ובחמישית ובשמינית ובתשיעית. בין נגעי אדם בין נגעי בגדים ובתים:

ח בכל יום רואין את הנגעים חוץ משבת ויו"ט. חל יום שביעי שלו להיות בשבת או ביו"ט מעבירין לאחוריו. ויש בדבר להקל ולהחמיר. שאפשר שיהיה ביום שבת זה שהוא יום הראוי לראות טמא ולמחר ילכו להן סימני טומאה. ואפשר שיהיה טהור ולמחר יולדו לו סימני טומאה. ואין דנין אותו אלא בשעת ראייתו לאחר השבת:

ט חתן שנראה בו נגע נותנין לו כל שבעת ימי המשתה. וכן אם נראה בבגדיו או בביתו אין רואין אותן עד לאחר המשתה. וכן ברגל נותנין לו כל ימות הרגל שנאמר [\(ויקרא יד-לו\)](#) "וצוה הכהן ופנו את הבית" וגו' אם המתינה תורה לדבר הרשות שלא יטמאו כליו קל וחומר לדבר מצוה:

י אין מסגירין ולא מחליטין ולא פוטרין אלא ביום שיראה בו בתחילה או בשביעי או ביום י"ג בנגעים שמסגירין בהן שני שבועות. מפני שיום שביעי עולה למניין שבוע ראשון ולמניין שבוע שני בכל הנגעים בין בנגעי אדם בין בנגעי בתים ובגדים:

יא אין מסגירין בתוך ימי הסגר ולא מחליטין בתוך ימי הסגר אם נולד לו סימן החלט. ולא מחליטין המוחלט אם נולד לו נגע אחר. ולא מסגירין אותו בתוך ימי חלוטו אם נולד לו נגע אחר שראוי להסגר. אבל אם היו בו שני נגעים וראה זה וחזר וראה זה ה"ז מותר לומר לו הרי אתה מוסגר בזה ומוחלט בזה או מוחלט בזה ומוסגר בזה בין בתחילה בין בסוף בין בסוף שבוע ראשון בין בסוף שבוע שני. ואין רואין שני נגעים כאחת בין בשני אנשים בין באיש אחד שנאמר [\(ויקרא יג-ג\)](#) "וראה הכהן את הנגע":

יב נגוע שבא לכהן לראותו לא יאמר לו לך ושוב אלא נזקק לו מיד. באו לפניו שנים רואה את הראשון מסגירו או פוטרו או מחליטו וחוזר ורואה את השני:

יג אין הכהן זקוק לבקש תחת אצילי ידיו של נגוע או בין פחדיו או בתוך. הקמטים שמא שם נגע שנאמר [\(ויקרא יג-ב\)](#) "לכל מראה עיני הכהן" וכן בהופך כולו לבן. וכיצד יעמוד לפני הכהן אם איש הוא נראה ערום ועומד כעודר וכמוסק זיתים. ואם אשה היא נראית ערומה ויושבת כעורכת וכמניקה את בנה וכאורגת בעומדים שמגבהת ידה הימנית עד

שיגלה בית השחי. אם היה הנגע נראה בהן בזמן שהן עומדין הרי זה טמא ואם אינו נראה בהן כשהן עומדין כך אין נזקקין לו. וכשם שהאדם נראה לנגעו כך הוא נראה לתגלחתו שאם לא יראה שיער בכל בשרו כשיעמוד ערום כעודר וכמוסק או כשתשב האשה כמו שביארנו הרי זו תגלחת כשירה ואין כהן זקוק לחפש בשאר מקומות שמא נשאר בהן שיער אף ע"פ שהוא צריך לגלח הכל כמו שיתבאר :

הלכות טומאת צרעת - פרק עשירי

א התולש סימני טומאה בין כולן בין מקצתן. או הכוה את המחיה כולה או מקצתה. או הקוצץ הנגע כולו מבשרו או מן הבגד או מן הבית. בין קודם שיבא לכהן בין בתוך הסגר או בתוך החלט או אחר הפיטור הרי זה עובר בלא תעשה שנאמר [\(דברים כד-ח\)](#) "השמר בנגע הצרעת לשמור מאד ולעשות ככל אשר יורו אתכם הכהנים הלויים כאשר צויתים" תשמרו שלא יתלוש או שיקוץ. אבל אינו לוקה עד שיועילו מעשיו ואם לא הועילו אינו לוקה. כיצד היתה בו בהרת ובה שלש שערות לבנות ותלש אחת. כוה מקצת המחיה ונשאר ממנה כעדשה אינו לוקה שהרי הוא טמא כשהיה וכן כל כיוצא בזה ומכין אותו מכת מרדות. וכן המגלח את הנתק לוקה שנאמר [\(ויקרא יג-לג\)](#) "ואת הנתק לא יגלח". ואינו חייב עד שיגלח כל הנתק בתער. ומותר למצורע לישא במוט על כתיפו שיש בה הצרעת ולקשור הסיב על רגלו ואם הלכו סימני טומאה ילכו והוא שלא נתכוון לכך :

ב התולש סימני טומאה או שכוה את המחיה עד שלא בא אצל כהן הרי זה טהור. וכן אם עשה כן בימי הסגר הרי זה טהור לאחר ימי הסגר. ואם תלשן אחר שהוחלט בהן ה"ז מוחלט כשהיה ואין לו טהרה עד שתפרח הצרעת בכולו או עד שתתמעט בהרתו מכגריס :

ג מי שנקצה בהרתו כולה שלא בכוונה טהור. קצצה בכוונה אם קצץ כל הבשר החי המקיפה אפילו כחוט השערה אין לו טהרה עולמית. קצצה בצמצום אין לו טהרה עד שתפרח בכולו :

ד התולש שיערה לבנה אחת ונשרה השניה ה"ז טהור. היו שלש תלש שתים ונשרה אחת הרי זה בטומאתו. היתה בו מחיה כעדשה כוה חציה והלך חציה הרי זה טהור היתה יתירה מכעדשה כוה המותר והלך כעדשה הרי זה טהור. כוה כעדשה והלך המותר הרי זה טמא :

ה מי שהיתה בהרת בערלתו ימול ואע"פ שהיא מילה שלא בזמנה שמצות עשה דוחה את לא תעשה בכל מקום. ואם מל והלך בעור הערלה סימן שהיה מוחלט בו ה"ז חייב בקרבן מצורע :

י מצות עשה שיהיה המצורע המוחלט מכוסה ראש כל ימי חלוטו ועוטה על שפם כאבל ופורס בגדיו ומודיע העוברים עליו שהוא טמא שנאמר [\(ויקרא יג-מה\)](#) "והצורע אשר בו הנגע" וגו'. אפילו כ"ג שנצטרע פורע ופורס שעשה דוחה את לא תעשה. ואסור בשאילת שלום כל ימי חלוטו כאבל שנא' [\(ויקרא יג-מה\)](#) "ועל שפם יעטה" שיהיו שפתיו דבוקות אבל קורא ושונה ודורש. ואסור לספר ולכבס כל ימי חלוטו. ונוהג בכל הדברים האלו אפילו בשבתות וימים טובים. והרי הוא מותר ברחיצה ובסיכה ובנעילת הסנדל ובתשמיש המטה וזוקף את מטתו כשאר העם:

יז דין המצורע שיהיה לו מושב לבדו חוץ לעיר שנאמר [\(ויקרא יג-מו\)](#) "מחוץ למחנה מושבו". ודבר זה בעיירות המוקפות חומה בארץ ישראל בלבד:

יח המצורעת אינה פורעת ואינה פורמת ולא עוטה על שפם אבל יושבת היא מחוץ לעיר ומודיעה לאחרים שהיא טמאה. ולא המצורעים בלבד אלא כל המטמאים את האדם חייבין להודיע לכל שהן טמאין כדי שיפרשו מהן שנאמר [\(ויקרא יג-מה\)](#) "וטמא טמא יקרא" הטמא מודיע שהוא טמא:

יט וטומטום ואנדרוגינוס פורע ופורס ועוטה על שפם מפני שהוא ספק:

י אחד מצורע מוסגר ואחד מצורע מוחלט לענין טומאה. ואין בין מצורע מוסגר למצורע מוחלט לענין טומאה אלא פריעה ופרימה ותגלחת וצפורים שהטהור מתוך הסגר פטור מן התגלחת ומן הצפורים והטהור מתוך החלט חייב בהן אבל טומאת שניהן שוה בכל דבר:

יא המצורע אב מאבות הטומאות מטמא אדם וכלים במגעו וכלי חרס באוירו ומטמא אדם במשא ומטמא משכב ומושב אפילו תחת אבן כזב וכזבה שנאמר [\(ויקרא יג-ו\)](#) "וכבס בגדיו וטהר" מפי השמועה למדו שטהר מלטמא משכב ומושב. ואחד המוסגר ואחד המוחלט בכל אלו:

יב חומרא יתירה יש במצורע שמטמא בביאתו לבית בין בימי החלט בין בימי הסגר. כיצד נכנס לבית נטמא כל אשר בבית בין אדם בין כלים אע"פ שלא נגע בהן נעשו ראשון לטומאה שנאמר [\(ויקרא יג-מו\)](#) "מחוץ למחנה מושבו" מה הוא טמא אף מושבו טמא. היה עומד תחת האילן ועבר אדם טהור תחת האילן נטמא. היה הטהור עומד תחת האילן ועבר המצורע תחתיו לא טמאהו ואם עמד נטמא שהרי נעשה לו מושב. ספק עמד ספק לא עמד טהור. הכניס המצורע ראשו ורובו לבית נטמא כל שיש בתוכו. נכנס לבית הכנסת עושין לו מחיצה גבוה עשרה טפחים ורחבה ארבע אמות על ארבע אמות ונכנס ראשון ויוצא אחרון. כדי שיהיה מושבו לבדו ולא יעמוד עם העם בערבוב ויטמא אותם:

הלכות טומאת צרעת - פרק אחד עשר

א טהרת מצורע מצות עשה. ותגלחתו כשיטהר מצות עשה. כיצד מטהרין את המצורע מביא מזרק של חרש חדש וקבלה היא שיהיה [חדש] ונותן לתוכו רביעית מים חיים הראויין לקדש אותן מי חטאת. ושיעור זה מדברי סופרים. ומביא שתי צפורים דרור טהורות לשם טהרת צרעת שנאמר [\(ויקרא יד-ד\)](#) "ולקח למטהר". ושוחט את הברורה שבשתיהן על המים שבכלי חרס וממצה עד שיהיה הדם ניכר במים. וחופר וקובר הצפור השחווטה בפניו. ודבר זה קבלה מפי השמועה. ונוטל עץ ארז ומצותו שיהיה ארכו ועוביו כרביע כרע מכרעי המטה. ואזוב שאין לו שם לווי כמו שביארנו אין פחות מטפח. ושני תולעת משקלו שקל. ואם טעמו פסלו כצביעת התכלת. וכל השיעורים הלכה. ולוקח עם שלשתן הצפור החיה. וארבעה מינין אלו מעכבין זה את זה. ועץ ארז ואזוב שנתקלפו פסולין. וכורך האזוב עם הארז בלשון של זהורית ומקיף להן ראשי אגפיים וראש הזנב של צפור החיה. וטובל ארבעתן במים שבכלי ובדם שעליהן. ומזה שבע פעמים על אחר ידו של מצורע ומשלח את הצפור. וכיצד משלחה. עומד בעיר וזורקה חוץ לחומה ואינו הופך פניו לא לים ולא לעיר ולא למדבר. שנאמר [\(ויקרא יד-ג\)](#) "מחוץ לעיר אל פני השדה". שלחה וחזרה חוזר ומשלחה אפילו מאה פעמים. ואח"כ מגלח הכהן את המצורע. כיצד מגלחו. מעביר תער על כל בשרו הנראה אפילו בית השחי ובית הערוה שיער שעל כל הגוף עד שיעשה כדלעת שנאמר [\(ויקרא יד-ח\)](#) "את כל שערו". אי"כ למה נאמר [\(ויקרא יד-ט\)](#) "ראשו" [\(ויקרא יד-ט\)](#) "וזקנו" [\(ויקרא יד-ט\)](#) "וגבות עיניו" לרבות כל כיוצא בהן ולמעט שיער שבתוך החוטם לפי שאינו נראה. ואח"כ מכבס בגדיו וטובל ויטהר מלטמא בביאה ומלטמא משכב ומושב. ויכנס לפנים מן החומה ומונה שבעת ימים ואסור בהן בתשמיש המטה שנאמר [\(ויקרא יד-ח\)](#) "מחוץ לאהל" מלמד שאסור בתשמיש המטה. והמצורעת מותרת בתשמיש המטה:

ב כל שבעת הימים האלו עדיין הוא אב הטומאה מטמא אדם וכלים במגע לא במשא שהרי הוא אומר [\(ויקרא יד-ט\)](#) "והיה ביום השביעי" [\(ויקרא יד-ט\)](#) "וכבס את בגדיו" וגו' מלמד שהיה מטמא בגדים וכשם שהיה מטמא בגדים במגע כך מטמא אדם במגע שכל המטמא בגדים מטמא אדם. וביום השביעי מגלחו הכהן תגלחת שנייה כראשונה ומכבס בגדיו וטובל ויטהר מלטמא אחרים. והרי הוא ככל טבולי יום ואוכל במעשר. העריב שמשו אוכל בתרומה. הביא כפרתו אוכל בקדשים כמו שביארנו:

ג כשהוא מגלח בשתי התגלחות אינו מגלח אלא בתער. ואם גילח שלא בתער או שהניח שתי שערות לא עשה כלום. ואינו מגלחו אלא כהן. ואם שייר שתי שערות בתגלחת ראשונה וגלחן בשניה לא עלתה לו אלא תגלחת אחת בלבד והרי היא ראשונה. וכל היום כשר לטהרת המצורע:

ז תגלחת המצורע וטבילתו והזאתו אינן מעכבות זו את זו ושאר כל מעשיו מעכבים :

ח שחיטת הצפור והתגלחת וההזייה ביום ושאר כל מעשיו בין ביום בין בלילה. אלו באנשים ושאר כל מעשיו בין באנשים בין בנשים. אלו בכהנים ושאר כל מעשיו בין בכהנים בין בישראל :

ט טהרת מצורע זו נוהגת בארץ ובחוצה לארץ. בפני הבית ושלא בפני הבית. וכהן שטמאו מצוה לטהרו שנאמר [\(ויקרא יג-נט\)](#) "לטהרו או לטמאו". והכל כשרין לטהר את המצורע אפילו זב ואפילו טמא מת. ואין מצורע מטהר מצורע. ואין מטהרין שני מצורעין כאחת שאין עושין מצות חבילות :

י עץ ארז ואזוב ושני תולעת שטהר בהן מצורע זה מטהר בהן מצורעים אחרים. וכן צפור המשתלחת מותר לטהר בה מצורעים אחרים מאחר שנשתלחה ומותרת באכילה. אבל הצפור השחוטה אסורה בהנאה. ומאימתי תיאסר משעת שחיטתה. שחטה ואין שם אזוב ולא עץ ארז ולא שני תולעת הרי זו אסורה בהנאה ששחיטה שאינה ראויה שמה שחיטה. והאוכל כזית מצפור השחוטה עבר על עשה ועל לא. תעשה שנאמר [\(דברים יד-יב\)](#) "זוה אשר לא תאכלו מהם" מפי השמועה למדו שזה לרבות הצפור השחוטה. ונאמר [\(דברים יד-יא\)](#) "טהורה תאכלו" הא אחרת לא תאכלו ולא הבא מכלל עשה עשה :

יא אין לוקחין שתי הצפורים מצפורי עיר הנדחת ולא מצפורים שהחליפן בעבודה זרה ולא מצפורים שהרגו את הנפש. ומצוותן שיהיו שתייהן שוות במראה בקומה ובדמים ולקיחתן כאחת. אף ע"פ שאינן שוות או שלקח אחת היום ואחת למחר כשירות. לקח שתי הצפורים לשם איש כשירות לטהר בהן אשה. לשם אשה כשירות לטהר בהן איש. לטהר בהן בית מנוגע כשירות לטהר אדם. לקחן לאדם כשירות לבית מנוגע שנאמר [\(ויקרא יד-י\)](#) "ולקח למטהר" :

יב שחט אחת מהן ונמצאת שלא היתה דרור יקח זוג לשניה והראשונה מותרת באכילה. שחט האחת ונמצאת טרפה יקח זוג לשניה והראשונה מותרת בהנאה :

יג נשפך הדם מניחין את המשתלחת עד שתמות. מתה המשתלחת ישפך הדם ויקח שתיים אחרות :

הלכות טומאת צרעת - פרק שנים עשר

א צרעת בגדים כגריס כצרעת אדם אבל פחות מכגריס טהור. ושלשה סימני טומאה יש בהן ירקרק אדמדם והפשיון ושלשתן מפורשין בתורה. ירקרק הוא הירוק שבירוקין שהוא ירוק הרבה ככנף הטווס וכהוצי הדקל ואדמדם הוא אדום שבאדומים שהוא אדום הרבה כזהורית יפה. ושני מראות אלו מצטרפין זה עם זה במראה ירקרק או אדמדם מסגירין את הבגד. ואם עמד במראה זה שני שבועות מחליטין ושורפין וכן אם פשה מחליטין ושורפין. כיצד בגד שנראה בו נגע ירקרק או אדמדם מסגירו שבעת ימים ובשביעי רואה אם פשה מחליטו ושורף את כל הבגד. ואם עמד במראהו ולא פשה או שפשה וכהה מבי' המראות שהוסגר בהן או שהוסיף המראה להאדים ולהוריק ולא פשה יכבס מקום הנגע ויסגיר שבעת ימים שנית ובסוף שבוע שני שהוא יום י"ג רואה אם כהה למראה שלישית הרי זה טעון כיבוס וטהור. ואם נשתנה הנגע ממה שהיה כגון שהיה ירקרק ונעשה אדמדם או אדמדם ונעשה ירקרק קורע מקום הנגע ושורף מה שקרע ותופר מטלית במקום שקרע ופוטר שאר הבגד ומכבסו כולו כיבוס שני ומטבילו וטהר. ואם עמד במראה שהוסגר בו בתחלה יחליטו וישורף את כולו:

ב נגע שהיה ירקרק ופשה אדמדם או שהיה אדמדם ופשה ירקרק הרי זה פשיון:

ג נגע שהיה באמצעו מקום נקי בלא נגע ופשה לו הנגע אינו פשיון עד שיפשה לחוץ. שאין פשיון הנגע לתוכו פשיון בין באדם בין בבגדים ובתים:

ד הפשיון הסמוך בבגדים כל שהוא והרחוק או החוזר כגריס. כיצד בגד שהוסגר ונולד בו נגע אחר כגריס רחוק מן הנגע שהוסגר בו ה"ז פשיון וישרף. ואם היה פחות מכגריס אין משגיחין בו. וכן בגד שקרע ממנו הנגע בסוף שבוע ב' כמו שביארנו וחזר בו נגע כגריס ישרף. וכן בגד שפשה בו הנגע אחר שנפטר ישרף:

ה מי שמכבס את הנגע בשבוע ראשון כמו שביארנו צריך לכבס מעט מן הבגד שחוצה לו שנאמר [\(ויקרא יג-נד\)](#) "את אשר בו הנגע". וכל נגעי בגדים שמכבסין אותן מעבירין עליהן שבעה סממנין שמעבירין על הכתם כדרך שמעבירין על הכתמים כמו שביארנו בענין נדה:

ו בגד שקרע ממנו מקום הנגע ותפר מטלית כמו שביארנו וחזר נגע כגריס על הבגד. מתיר את המטלית ומצילה ושורף שאר הבגד. חזר הנגע על המטלית שורף את הכל:

ז הטולה מן המוסגר בטהור וחזר נגע על הבגד שורף את המטלית. חזר על המטלית הבגד הראשון המוסגר ישרף והמטלית תשמש את הבגד שהיא תפורר בו בסימנין. אם עמד בעיניו שני שבועות או פשה שורפין הכל:

ח בגד שבא כולו בתחילה ירקרק או אדמדם. מסגירו שבוע אחר שבוע אם עמד בו שני שבועות ישרף. אבל בגד שהסגירו ופשה הנגע בכולו ונעשה ירקרק או אדמדם או שפטרו ואחר שפטרו בא כולו ירקרק או אדמדם הרי זה טהור. כבס ופשה ישרף:

ט בגד שמוכין יוצאין על פניו מן האריג כגון סגוס של צמר ונראה בו נגע אינו מתטמא עד שיראה הנגע במוכין ובאריג עצמו. וזה שנאמר בבגדים [\(ויקרא יג-נה\)](#) "בקרחתו או בגבחתו" קרחתו אלו השחקיי גבחתו אלו החדשים:

י הבגדים הצבועים אינן מטמאין בנגעים בין שצבועין בידי אדם בין שצבועין בידי שמים עד שיהו לבנים. בגד ששתיו צבוע וערבו לבן ערבו צבוע ושתיו לבן הכל הולך אחר הנראה. פחות משלש אצבעות על שלש אצבעות מן האריג אינו מטמא בנגעים:

יא בגד שארג בו פחות משלש על שלש ונראה בו נגע ואחר כך השלימו לשלש על שלש טהור:

יב התופר מטליות שאין בכל אחת מהן שלש על שלש ועשה מהן בגד הרי זה מטמא בנגעים שהתפור כארוג וכולו בגד אחד הוא:

יג בגד שהוא מטליות מטל יות מהן צבועין ומהן לבנים ונראה נגע בלבן שבו מסגירין אותו אם עמד שני שבועות נטמא כולו וישרף. וכן אם פשה הנגע במטלית לבנה אחרת הרי זה פשיון אע"פ שיש ביניהם צבוע. היה כולו צבוע ובו פס אחד לבן אפילו כגריס ונראה בו נגע יסגיר שאם עמד בעיניו ולא הוסיף ולא כהה שני שבועות ישרף:

הלכות טומאת צרעת - פרק שלשה עשר

א אין מטמא בנגעים אלא בגדי צמר ופשתים בלבד. או השתי או הערב של צמר ופשתים. וכל כלי העור בין קשה בין רך. אף העור הצבוע בידי שמים מטמא בנגעים. והלבדים כבגדים ומטמאין בנגעים. והאהלים מטמאין בנגעים בין שהיו של צמר ופשתים בין שהיו של עור:

ב כל הבגדים של צמר ופשתים מטמאין בנגעים חוץ מבגדי עכו"ם. הלוקח בגדים מן העכו"ם יראו בתחלה. בגד שהוא כלאים מן הצמר ומן הפשתים מטמא בנגעים :

ג צמר גמלים וצמר רחלים שטוואן זה עם זה אם רוב מן הגמלים אינו מטמא בנגעים ואם רוב מן הרחלים מטמא בנגעים. מחצה למחצה מטמא בנגעים. והוא הדין בפשתן וקנבוס שטרפן זה בזה. ורחל בת עז אין הצמר שלה מטמא בנגעים. בגד שהיה שתיו פשתן וערבו קנבוס או שתיו קנבוס וערבו פשתן אינו מטמא בנגעים. וכן אם היה שתיו או ערבו פשתן או צמר והשאר נוצה של עזים וכיוצא בה אינו מטמא בנגעים :

ד העור שאינו מעובד אינו מטמא בנגעים. וכן העור שהוא גולם קודם שעשה ממנו כלים אינו מטמא בנגעים שנאמר [\(ויקרא יג-ב\)](#) "כלי העור". וכל כלי העור בין פשוטיהן בין מקבליהן כל שהן מטמאין בנגעים :

ה עורות חיה שבים אין מטמאין בנגעים. חיבר להן מן הגדל בארץ אפילו חוט או משיחה של צמר או פשתים או עור בהמה וחיה המעובדין כל שהוא ועשה מהן כלים מטמאין בנגעים והוא שיחברנו לו כדרך חיבורי בגדים לטומאה :

ו כל כלי הראוי להתטמא בשאר הטומאות אף ע"פ שאינו מתטמא במדרס הזב מפני שלא נעשה למשכב או למושב הרי זה מטמא בנגעים כגון קלע של ספינה והפרוכת ושביס של שבכה ומטפחות ספרים והאבנט ורצועות מנעל וסנדל שיש בהן רוחב כגריס. הרי אלו וכל כיוצא בהן מטמא בנגעים ואין צריך לומר שאר הכלים כגון כרים וכסתות. החמת והתורמל נראין כדרכן ופושה הנגע מתוכן לאחוריהן ומאחוריהן לתוכן וכן כל כיוצא בהן מכלי העור הכפולין :

ז סדין המקומט מפשיטין את קמטיו ורואין את נגעו :

ח השתי והערב בין של צמר. בין של פשתן מטמאין בנגעין מיד משיטו אע"פ שלא ליבן הפשתן ולא שלק הצמר. וכמה יהיה בפקעת של טווי ותטמא בנגעים כדי לארוג ממנו שלש על שלש שתי וערב בין שהיה כולה שתי בין שהיתה כולה ערב. היתה הפקעת מקובצת מחוטים פסוקין אינה מטמאה בנגעים :

ט שתי פקעיות המעורות זו לזו בחוט. וכן השתי שמקצתו לפוף על הכובד העליונה ומקצתו לפוף על הכובד התחתונה. וכן שני דפי חלוק שמעורות בחוט אחד ונראה הנגע באחד מהן השני טהור אף ע"פ שחוט אחד מחבר ביניהן. נראה הנגע בנפש המסכת ובשתי העומד אע"פ שמקצת הנגע בבגד ומקצתו בשתי הרי זה טמא. נראה הנגע בשתי העומד לבדו הארוג טהור. נראה בארוג לבדו השתי העומד טהור. נראה בסדין

שורף את הנימין. נראה בנימין הסדין טהור. פשה מן הנימין לסדין הסדין
טמא :

י חלוק שנראה בו נגע מציל את האמרות שבו אפילו היתה האימרת
צמר או פשתים מצילה ואינה נשרפת :

יא בגד מוסגר שצבעו או מכרו לעכו"ם טהור. וכן אם נתערב באחרים
כולן טהורים. קצצו ועשהו מוכין פחות משלש על שלש טהור ומיתר
בהנייתו. היתה בהן אחת שלש על שלש ונראה בה נגע היא לבדה טמאה :

יב בגד מוחלט שנתערב באחרים כולן טמאין וישרפו אפילו אחד בכמה
אלפים. וכן אם קצצו ועשהו מוכין הרי הן טמאין ואסור בהנייתן :

יג אחד בגד או כלי עור או שתי או ערב המוסגר או המוחלט לענין
טומאה הרי הוא אב מאבות הטומאות כאדם מצורע לכל דבר מטמא
במגע ובמשא ובביאה ועושה משכב ומושב אפילו מתחת האבן. כיצד בגד
מנוגע או שתי או ערב או כלי עור המנוגעין שהכניס מהן אפילו כזית לבית
טהור נטמא כל אשר בבית בין אדם בין כלים ונעשו כולן ראשון לטומאה.
וכן משכב ומושב המונח תחת האבן והניח כזית מהן למעלה מן האבן
נטמא המשכב או המושב :

יד מטלית שיש בה שלש על שלש אע"פ שאין בה כזית כיון שנכנס רובה
לבית טהור טימאתו. היו בה כמה זיתים כיון שנכנס ממנה כזית לבית
טהור נטמא. אע"פ שכל השיעורין הלכה למשה מסיני הרי הוא אומר
"ולצרעת הבגד ולבית" **(ויקרא יד-נה)** **"ולצרעת הבגד ולבית"**
הקיש נגעי אדם לנגעי בגדים ובתים והשוה המצורע למת שנאמר **(במדבר**
יב-יב) **"אל נא תהי כמת"** מה המת בכזית אף אלו בכזית :

טו בגדים המנוגעים משלחין אותן חוץ לעיר בין שהיתה מוקפת חומה
בין שאינה מוקפת וזה חומר בבגדים מבאדם :

הלכות טומאת צרעת - פרק ארבעה עשר

א צרעת בתים כשני גריסין זה בצר זה נמצא רוחב הנגע כמו מקום
צמיחת שש שערות בגוף ואורכו כשתים עשרה שערות בריבוע והפחות
משיעור זה בבתים טהור וכל השיעורין הלכה למשה מסיני :

ב שלשה סימני טומאה יש בבתיים מראה ירקרק ואדמדום והפשיון וכולן מפורשין בתורה. ושני המראות מצטרפין זה עם זה. ופשיון הסמוך כל שהוא והרחוק כגריס אבל החוזר אחר הטוח כשני גריסין :

ג אין נגעי בתיים מטמאין עד שיהיה מראה הנגע שפל מן הקיר שנאמר [\(ויקרא יד-לו\)](#) "שקערורות" שיהיו שוקעין בקירות. ובב' המראות מסגירין או מחליטין ובפשיון נותצין ואם פשה אחרי הטוח נותץ את כל הבית כמו שיתבאר :

ד כשיראה נגע בבית אפילו חכם שיודע ודאי שזה נגע לא יגזור ויאמר נגע נראה לי בבית אלא אומר לכהן [\(ויקרא יד-לה\)](#) "כנגע נראה לי בבית". [\(ויקרא יד-לו\)](#) "וצוה הכהן ופינו את הבית" אפילו חבילי עצים וחבילי קנים ואחר כך יבוא הכהן ויכנס ויראה הנגע :

ה בית אפל אין פותחין בו חלונות לראות את נגעו אלא אם אין הנגע נראה בו טהור. ואחר שיראה הכהן את הנגע יצא ויעמוד על פתח הבית בצד המשקוף ויסגיר או יחליט או יפטור שנאמר [\(ויקרא יד-לח\)](#) "ויצא הכהן מן הבית" [\(ויקרא יד-לח\)](#) "והסגיר את הבית". לא שישגיר והוא בתוך ביתו או בתוך בית המנוגע או תחת המשקוף אלא בצד פתחו. ואם עמד תחת המשקוף או שהלך לביתו והסגיר הרי זה מוסגר :

ו אין הבית מטמא בנגעים עד שיהיה בו ארבע אמות על ארבע אמות או יתר ויהא לו ארבעה כותלים והוא בנוי בארץ באבנים ועפר ועצים שנאמר [\(ויקרא יד-מה\)](#) "את אבניו ואת עציו ואת כל עפרו". אבל אם היה בו פחות מארבע אמות על ארבע אמות או שהיה עגול או שהיה בעל שלשה כותלים או בעל חמשה או שהיה בנוי בספינה או תלוי על ארבע קורות אינו מטמא בנגעים. היה בנוי על ארבעה עמודים מטמא בנגעים :

ז כמה אבנים יהיו בו אין פחות משמונה שתי אבנים בכל כותל כדי שיהיה כל כותל ראוי לנגע שאין הבית מטמא בנגעים עד שיראה בו כשני גריסין על שתי אבנים שנאמר [\(ויקרא יד-מ\)](#) "את האבנים אשר בהן הנגע". וכמה עצים יהיו בו כדי ליתן תחת המשקוף. ועפר כדי לתת בין פצים לחבירו. אבל אם היה בו פחות משיעורים אלו אינו מטמא בנגעים :

ח הלבנים והשיש אינן חשובין כאבנים. בית שאחד מצדיו מחופה בשיש ואחד בסלע ואחד בלבנים ואחד בעפר אינו מטמא בנגעים :

ט בית שלא היו בו אבנים ועצים כשיעור ונראה בו נגע ואחר כך הביא לו אבנים ועצים ועפר טהור :

י בית ששככו בזרעים בטלן הואיל ומשמשין תשמיש עץ הרי הן כעץ ואם נטמא הבית נטמאו עמו טומאה חמורה כמו שיתבאר :

יא ירושלים וחוצה לארץ אין מטמאין בנגעים שנאמר (ויקרא יד-לד) "בבית ארץ אחוזתכם" וירושלים לא נתחלקה לשבטים. ובתי העכו"ם שבא"י אין מטמאין בנגעים:

יב הלוקח בתים מן העכו"ם יראה בתחלה:

יג בית שצדו אחד עכו"ם וצדו אחד ישראל צדו אחד בארץ וצדו אחד בחוצה לארץ אינו מטמא בנגעים. ושאר כל הבתים שבא"י מטמאין בנגעים בין צבועים בידי אדם בין צבועים בידי שמים:

יד בית האשה בית השותפין בית הכנסת או בית המדרש שיש בהן דירה לחזנין או לתלמידים מטמאין בנגעים:

טו קירות האבוס וקירות המחיצה שבבית אין מטמאין בנגעים:

הלכות טומאת צרעת - פרק חמשה עשר

א נגעי בתים יש בהן הסגר שלשה שבועות שהן תשעה עשר יום שיום שביעי עולה לכאן ולכאן ויום שלשה עשר עולה לכאן ולכאן נמצאת אתה למד שאם צריך לג' שבועות רואהו בשביעי וביום י"ג וביום תשעה עשר. והסגר בתים ג' שבועות אינו מפורש בתורה וכן רוב דיני נגעי בתים דברי קבלה הן:

ב וכל הדינין המפורשין בהן בתורה ובדברי קבלה כך הם. כשיבא הכהן ויראה הנגע שוקע ירקרק או אדמדם כמו שביארנו יסגיר שבעת ימים ואפילו מצאו כולו בתחילה ירקרק או אדמדם יסגיר. ובשביעי רואהו אם כהה הנגע ואצ"ל אם הלך קולף מקום הנגע בלבד והבית טהור. מצאו שעמד בעיניו ולא פשה מסגיר שבוע שני ורואהו ביום שלשה עשר אם כהה הנגע או הלך לו קולף מקום הנגע ומטהר את הבית בציפורים. ואם מצא הנגע שפשה בסוף שבוע שני או שעמד בעינו חולץ את האבנים שבהן הנגע ומקצה העפר אל מחוץ לעיר וטח את כל הבית ומסגירו שבוע שלישי. וביום תשעה עשר רואהו אם חזר בו נגע כשני גריסין הרי זה פשיון אחרי הטוח ונותץ את כל הבית ואם לא חזר בו נגע מטהרו בצפורים. וכל זמן שיחזור בו הנגע קודם שיטהרו בציפורים הרי זה ינתץ. ואם נראה בו נגע אחר שטהרו בציפורים יראה בתחילה. וכן אם פשה הנגע בסוף שבוע ראשון חולץ את האבנים שבהן הנגע וקוצה העפר חוץ לעיר וטח את כל הבית ומסגירו שבוע שני ורואהו אם מצא בו נגע כשני גריסין הרי זה פשיון אחרי הטוח ונותץ את כל הבית ואם לא חזר בו נגע

מטהרו בציפורים. וכל זמן שיראה בו נגע קודם טהרה בציפורין ינתץ.
ואם נראה בו אחר שטהרו בצפרים יראה בתחילה :

ג כשהוא חולץ את האבנים שבהן הנגע אינו חולץ פחות משתי אבנים ואינו נוטל אבנים מצד זה ומביאן לצד זה שנאמר [\(ויקרא יד-מב\)](#) "ולקחו אבנים אחרות". ולא עפר מצד זה ומביא לצד זה שנאמר [\(ויקרא יד-מב\)](#) "ועפר אחר יקח וטח את הבית". ואינו טח בסיד אלא בעפר שנאמר [\(ויקרא יד-מב\)](#) "ועפר אחר יקח" וגו'. אינו מביא אבן אחת תחת שתים שחלץ ולא שתי אבנים תחת אבן אחת חלוצה אלא מביא שתים תחת שתים ויש לו להביא שתים תחת שלש :

ד היה הכותל בינו לבין חבירו שניהן חולצין ושניהן קוצים את העפר ושניהם מביאין אבנים אחרות. אבל בעל הבית מביא לבדו את העפר שנאמר [\(ויקרא יד-מב\)](#) "ועפר אחר יקח וטח" אין חבירו מטפל עמו בטיחה :

ה אבן שבזוית בזמן שהוא חולץ חולץ את כולה ובזמן שהוא נותץ נותץ את שלו ומניח את של חבירו ויש בדבר ספק אם תהיה זו של חבירו כמו יד לאבן שלו :

ו בית שנראה בו נגע והיתה עלייה על גביו נותן את הקורות לעלייה. נראה בעלייה נותן את הקורות לבית. לא היתה עלייה על גביו אבניו ועציו ועפרו כולן ניתצין עמו. ומציל את המלבנין ואת סריגי החלונות :

ז הלוקח אבנים מבית מוסגר ובנאן בבית טהור חזר הנגע למוסגר חולץ את האבנים שבטהור. נראה נגע על האבנים שבנה המוסגר ינתץ והבית השני מסגירין אותו בנגע זה כדין כל בית שנראה בו נגע בתחילה :

ח כיצד מטהרין את הבית המנוגע אחר החליצה והטיחה מביא מים חיים בכלי חרס ושתי צפרים ועץ ארז ואזוב ושני תולעת כטהרת אדם שביארנו לכל דבר. אלא שבאדם מזה שבע פעמים לאחר ידו של מצורע ובבית מזה שבע פעמים על המשקוף של בית מבחוץ ושאר כל מעשיהן שוין :

הלכות טומאת צרעת - פרק ששה עשר

א בית המנוגע אב מאבות הטומאות כל הנוגע בו נטמא. וכן אבנים שחולצין ממנו אחר הסגר או אבנים ועצים ועפר של בית כשנותצין אותו כולן אבות טומאות. וכל כזית מהם מטמא אדם וכלים במגע ובמשא ובביאה. כיצד אם נכנס כזית מהן לבית טהור נטמא כל אשר בבית מאדם

וכלים שכולן מטמאין בביאה כאדם מצורע וכולן אסורין בהנאה. ואם שרפן ועשה מהן סיד הרי זה אסור בהנאה שנאמר [\(ויקרא יד-מד\)](#) "צרעת ממארת" תן בו מארה ואל תהנה בו. וכולן משלחין אותן חוץ לעיר אע"פ שאינה מוקפת חומה:

ב בית מוסגר אינו מטמא אלא מתוכו שנאמר [\(ויקרא יד-מו\)](#) "והבא אל הבית כל ימי הסגיר אותו יטמא עד הערב". אבל המוחלט מטמא מתוכו ומאחוריו שהנוגע בו מאחוריו טמא שנאמר [\(ויקרא יד-מד\)](#) "צרעת ממארת" [\(ויקרא יד-מד\)](#) "בבית טמא הוא" וכי טהור היה אלא להוסיף לו טומאה על טומאתו שיהיה כולו טמא ויטמא מאחוריו. וכן אבנים שיש בהן הנגע במוסגר מטמאין מאחוריהן:

ג אחד המוסגר והמוחלט מטמא בביאה. כיצד בית שהיה מיסך על גבי בית מנוגע בין מוחלט בין מוסגר. או אילן שהוא מיסך עליו העומד תחת האילן או הנכנס לבית החיצון טמא. שהרי הוא והבית הטמא תחת אהל אחד. וכן אבן מנוגעת הנכנסת לאהל והונחה שם נטמא כל אשר באהל. היתה מונחת תחת האילן והטהור עובר נטמא. היה הטהור עומד תחת האילן ועבר אדם באבן מנוגעת לא טמאהו. ואם הניחה שם טמאהו שמושב המנוגע כמוהו בין אדם בין כלים בין אבנים ועציו ועפרו:

ד המאהיל בידו על אבן מנוגעת או שהאהילה עליו טהור עד שיגע:

ה טהור שנכנס לבית מנוגע דרך אחוריו אפילו נכנס כולו חוץ מחוטמו טהור שנאמר [\(ויקרא יד-מו\)](#) "והבא אל הבית" דרך ביאה טמאה תורה:

ו טהור שהכניס ראשו ורובו לבית טמא נטמא. וכן טלית טהורה שהכניס ממנה שלש על שלש לבית טמא נטמאת. וכן כלי חרס שהכניס אוירו לבית טמא נטמא. אבל שאר כלים עד שיכניס רוב הכלים משיכניס רובו נטמא מיד. בד"א בכלים שנכנסו חלוצין אבל אדם מישראל שנכנס לבית מנוגע והוא לבוש בגדיו וסנדליו ברגליו וטבעותיו בידיו הרי האדם טמא מיד. ובגדיו טהורים עד שישהה שם כדי שיסב אדם ויאכל כשלש ביצים פת חטים בלפתן שנאמר [\(ויקרא יד-מו\)](#) "והשוכב בבית יכבס את בגדיו והאוכל בבית יכבס את בגדיו". וכי תעלה על דעתך שאין בגדיו מתטמאין עד שיאכל שם. אלא ליתן שיעור לשוכב כאוכל. ואחד השוכב או היושב או העומד אם שהה כדי לאכול שיעור אכילה האמורה נטמאו בגדיו:

ז מי שנכנס לבית מנוגע וכליו על כתפיו וסנדלו וטבעתו בכפיו הוא והן טמאין מיד שאינו מציל מלטמא מיד אלא כלים שהוא לבוש בהן. וכן העכו"ם והבהמה שהיו לבושין בכלים ונכנסו לבית המנוגע נטמאו הכלים מיד. אבל העכו"ם אינו מקבל טומאה כבהמה:

ח מי שהיה עומד בבית מנוגע ופשט ידיו חוץ לבית וטבעותיו בידיו אם שהה כדי אכילת השיעור נטמאו הטבעות אע"פ שהם בחוץ. וכן העומד בחוץ ופשט ידו לבית מנוגע נטמאו ידיו בלבד מיד. ואם נשתהו שם כדי אכילת השיעור נטמאו טבעותיו ואם לאו טהורות:

ט כל המציל בצמיד פתיל באהל המת מציל מכוסה בבית מנוגע. וכל המציל מכוסה באהל המת אפילו היה מגולה בבית המנוגע ה"ז טהור. כיצד כלי חרס או כלי אבנים וכלי אדמה וכיוצא בהן שהיו אוכלין ומשקין וכלים בתוכן והיו מכוסין בבית המנוגע אע"פ שאינן מוקפין צמיד פתיל הן וכל מה שבתוכן טהור. הבור והדות שבבית המנוגע אע"פ שהן מגולין כלים שבתוכן טהורין:

י הצרעת הוא שם האמור בשותפות כולל עניינים הרבה שאין דומין זה לזה. שהרי לובן עור האדם קרוי צרעת. ונפילת קצת שיער הראש או הזקן קרוי צרעת. ושינוי עין הבגדים או הבתים קרוי צרעת. וזה השינוי האמור בבגדים ובבתים שקראתו תורה צרעת בשותפות השם אינו ממנהגו של עולם אלא אות ופלא היה בישראל כדי להזהירן מלשון הרע. שהמספר בלשון הרע משתנות קירות ביתו. אם חזר בו יטהר הבית. אם עמד ברשעו עד שהותץ הבית משתנין כלי העור שבביתו שהוא יושב ושוכב עליהן. אם חזר בו יטהרו. ואם עמד ברשעו עד שישרפו משתנין הבגדים שעליו. אם חזר בו יטהרו ואם עמד ברשעו עד שישרפו משתנה עורו ויצטרע ויהיה מובדל ומפורסם לבדו עד שלא יתעסק בשיחת הרשעים שהוא הליצנות ולשון הרע. ועל עניין זה מזהיר בתורה ואומר [\(דברים כד-ח\)](#) "השמר בנגע הצרעת" [\(דברים כד-ט\)](#) "זכור את אשר עשה ה' אלהיך למרים בדרך". הרי הוא אומר התבוננו מה אירע למרים הנביאה שדיברה באחיה שהיתה גדולה ממנו בשנים וגידלתו על ברכיה וסכנה בעצמה להצילו מן היס והיא לא דברה בגנותו אלא טעתה שהשותו לשאר נביאים והוא לא הקפיד על כל הדברים האלו שנאמר [\(במדבר יב-ג\)](#) "והאיש משה ענו מאד" ואע"פ כן מיד נענשה בצרעת קל וחומר לבני אדם הרשעים הטפשים שמרבים לדבר גדולות ונפלאות. לפיכך ראוי למי שרוצה לכוין אורחותיו להתרחק משיבתן ומלדבר עמהן כדי שלא יתפס אדם ברשת רשעים וסכלותם. וזה דרך ישיבת הלצים הרשעים בתחילה מרבין בדברי הבאי כענין שנאמר [\(קהלת ה-ב\)](#) "וקול כסיל ברוב דברים". ומתוך כך באין לספר בגנות הצדיקים כענין שנאמר [\(תהילים לא-ט\)](#) "תאלמנה שפתי שקר הדוברות על צדיק עתק". ומתוך כך יהיה להן הרגל לדבר בנביאים ולתת דופי בדבריהם כענין שנאמר [\(דברי הימים ב לו-טז\)](#) "ויהיו מלעיבים במלאכי האלהים ובוזים דבריו ומתעתעים בנביאיו". ומתוך כך באין לדבר באלהים וכופרין בעיקר כענין שנאמר [\(מלכים ב יז-ט\)](#) "ויחפאו בני ישראל דברים אשר לא כן על ה' אלהיהם". והרי הוא אומר [\(תהילים עג-ט\)](#) "שתו בשמים פיהם ולשונם תהלך בארץ" מי גרם להם לשית בשמים פיהם לשונם שהלכה תחילה בארץ. זו היא שיחת הרשעים שגורמת להן ישיבת קרנות וישיבת כנסיות של עמי הארץ וישיבת בתי משתאות עם שותי

שכר. אבל שיחת כשרי ישראל אינה אלא בדברי תורה וחכמה. לפיכך הקדוש ברוך הוא עוזר על ידן ומזכה אותן בה. שנאמר [\(מלאכי ג-טז\)](#) "אז נדברו יראי ה' איש אל רעהו ויקשב ה' וישמע ויכתב ספר זכרון לפניו ליראי ה' ולחושבי שמו": סליקו להו הלכות טומאת צרעת

הלכות מטמאי משכב ומושב

יש בכללן ארבע מצות עשה. וזהו פרטן: א) דין טומאת נדה. ב) דין טומאת יולדת. ג) דין טומאת זבה. ד) דין טומאת זב: ביאור מצות אלו בפרקים אלו:

הלכות מטמאי משכב ומושב - פרק ראשון

א הזב והזבה והנדה והיולדת כל אחד מארבעתן אב מאבות הטומאות. מטמאין כלים במגע. ומטמא אדם במגע ובמשא. ומטמא משכב ומושב ומרכב מתחתיו ועושה אותן אב טומאה. ומטמא מדף על גבו:

ב אחד זבה קטנה ואחד זבה גדולה. ואחד זבה מחמת עצמה או מחמת אונס. ואחד זב בעל שתי ראיות או בעל שלש טומאת כולן שוה לטמא אחרים:

ג קטנה בת יום אחד מטמא בנדה. בת י"י ימים בזיבה. בת שלש שנים ויום אחד מטמאה את בועלה כמו שיתבאר:

ד קטן בן יום אחד מטמא בזיבה. ואחד גרים ועבדים ואחד ישראל מטמאין בנדה ובזיבה:

ה סריס אדם סריס חמה מטמאין בזיבה כשאר הבריאים:

ו אין האשה מטמאה בלובן ולא האיש באודם אלא האשה באודם והאיש בלובן:

ז טומטום ואנדרוגיניוס נותנין עליהם חומרי האיש וחומרי האשה מטמאין בלובן כאיש ובאודם כאשה. וטומאתן בספק לפיכך אין שורפין

עליהן תרומה וקדשים ואין חייבין עליהן על טומאת מקדש וקדשיו. ראה לובן ואודם כאחד שורפין עליהן את התרומה ואת הקדשים אבל אין חייבין עליהן על ביאת מקדש וקדשיו שנאמר [\(במדבר ה-ג\)](#) "מזכר עד נקבה תשלחו" עד שיהיה הטומאה טומאת זכר ודאי או טומאת נקבה ודאית. וכן הנוגע בלובן ואודם שלו כאחת אינו חייב על טומאת מקדש וקדשיו. נגע הוא בעצמו בלובן ואודם שראה הי"ז חייב על ביאת המקדש :

ח דם הנדה או דם הזבה או דם היולדת מטמא בכל שהוא במגע ובמשא שנאמר [\(ויקרא טו-לג\)](#) "והדוה בנדתה והזב" מפי השמועה למדו שמדוה כמוה וכבר ביארנו בענין איסור נדה שחמשה דמים טמאים באשה אבל אם ראתה דם ירוק הרי הוא טהור ואינו כמו רוקה ושאר משקין היוצאין ממנה שהרוק מתעגל ויוצא וזה שותת ויורד :

ט אשה שיצא הולד מדפנה ויוצא עמו דם מן הדופן הרי אותו דם אב מאבות הטומאות כדם הנדה והלידה והזיבה שהמקור מקומו טמא. והאשה טהורה עד שיצא ממנה דם דרך הרחם :

י מקור האשה שנעקר ונפל לארץ האשה טמאה טומאת ערב וכן מקור שהזיע כבי טיפי מרגליות האשה טמאה טומאת ערב. אבל אינה נדה עד שתראה אחד מחמשה דמים המטמאין אותה :

יא הזיעה טיפה אחת הרי האשה טהורה שאינה אלא מחוץ למקור :

יב זובו של זב אב מאבות הטומאות כזב שנאמר [\(ויקרא טו-ב\)](#) "זובו טמא הוא" ומטמא במגע ובמשא בכל שהוא. ראייה ראשונה של זב אינה מטמאה במשא והרי היא כשכבת זרע בין מאיש גדול בין מאיש קטן וכן המשכבות והמושבות שישב עליהם משראה ראייה ראשונה עד שראה השניה טהורים שאינו קרוי זב אלא אחר ראייה שנייה כמו שביארנו בהלכות מחוסרי כפרה. ראה אחת מרובה כבי אין טמא אלא המסיט טיפה אחרונה :

יג ראייה ראשונה של מצורע מטמא במשא שנאמר [\(במדבר ה-ב\)](#) "כל צרוע וכל זב וכל טמא לנפש" הרי הצרוע כזב גמור מה זב גמור זובו מטמא במשא אף מצורע ראייתו הראשונה מטמא במשא :

יד רוק הזב ושכבת זרעו ומימי רגליו כל אחד משלשתן אב טומאה דין תורה. ומטמא בכל שהוא במגע ובמשא הרי הוא אומר ברוק [\(ויקרא טו-ח\)](#) "וכי ירוק הזב בטהור". ומימי רגליו ושכבת זרעו א"א שלא יהיה בהם ציחצוחי זיבה כל שהוא :

טו אחד זב ואחד נדה ויולדת וזבה כל אחד מהן רוקו ומימי רגליו אב טומאה כזב. וכן כ"מ שנאמר בהלכות אלו הזב אחד הזב ואחד שאר הארבעה:

טז תשעה משקין בזב שלשה מהן אב טומאה והן רוקו ושכבת זרעו ומימי רגליו כל אחד מאלו מטמא אדם וכלים בכל שהוא כמו שביארנו. שלשה מהן כולד הטומאה ואלו הן דמעת עינו ודם מגפתו וחלב האשה כל אחד מאלו כמשקין טמאין שאין מטמאין אדם אבל מטמאין כלים מדברי סופרים כמו שביארנו. ושלשה מהן טהורין ואלו הן זיעתו וליחה סרוחה היוצאים ממנו והרי עי הרי אלו שלשה מן הזב וחביריו כמותן משאר האדם. כיחו. וניעו ורירו ומי האף שלו הרי הן כרוקו לכל דבר ובכלל הרוק הן חשובין. דם היוצא מפי אמה ודם השותת מפיו הרי הן בכלל דם מגפתו. היה מוצץ ורוקק דם הרי זה מטמא כרוק. שהדם שמוצץ א"א לו בלא צחצוחי רוק:

הלכות מטמאי משכב ומושב - פרק שני

א דם נדה וזבה ויולדת מטמא לח ויבש אבל זובו של זב ורוקו ושכבת זרעו אינו מטמא אלא כל זמן שהוא לח אבל יבש יותר מדאי אינו מטמא. ועד כמה אם שורין אותן בפושרין מעת לעת וחוזר לכמות שהיה הרי זה מטמא בלח אם היו המים פושרין בתחלתן אע"פ שאינן פושרין בסופן. וכל הדברים האלו דברי קבלה הן:

ב פשתן שטוואתו נדה המסיטו טהור. ואם היה לח מטמא מפני רוק פיה:

ג זב שהניח פיו על פי הכוס ונמלך שלא לשתותו המסיט את הכוס טהור. שתה ממנו הזב כל שהוא המסיטו טמא מפני משקה פי הזב:

ד זב שנשך את הפת ואת הבצל המסיטן טהור. נשך את הקישות והמלפפון המסיטן טמא מפני משקה פי הזב המתערב בהן:

ה קליפי פולין וקליפי תורמוסין שקצצן העכו"ם המסיטן טמא שכל עכו"ם כזבים לכל דבריהן כמו שיתבאר. הקליפין שבשווקין הולכין בהן אחר הרוב:

ו דם טמא שנתערב במים אם בטלו מראיו הכל טהור נתערב בדם טהור וביין רואין אותו כאילו הוא מים. וכן רוק טמא שנתערב במים אם היה

קרוש כברייתו הרי זה טמא ואם נמחה במים אם בטלו מראיו הכל טהור נתערב ברוק אחר רואין אותו כאילו הוא מים. וכן מי רגליו של טמא שנתערבו במים אם בטלו מראיהן הכל טהור ואם לאו טמא. נתערב בין או במי רגלים טהורין רואין אותו כאילו הוא מים. נתערבו במי רגלים של עכו"ם הולכין אחר הרוב. כיצד כלי שהיו ישראל ועכו"ם מטילין שם מי רגליהן אם רוב עכו"ם הכל טמא ואם רוב ישראל הכל טהור מחצה למחצה הכל טמא. וכן אם נתערב מי רגלי עכו"ם זה במי רגלי ישראל זה הולכין אחר הרוב:

ז שואלין [כלי] מי רגלים מכ"מ ואין חוששין שמא של נדות הן שלא נחשדו בנות ישראל לכנס את מי רגליהן כשהן נדות:

ח חרס שהיה הזב או הזבה מטילין בו מי רגליהן וכבסו פעם ראשונה ושנייה הרי המשקין שכבסו בהן טמאין ופעם שלישית טהורין בין שכבסו במים בין שכבסו במי רגלים שהרי לא נשאר בה לחלוחית מימי רגלים:

ט זבה שנעקרו מימי רגליה בסוף שבעת ימי הספירה וירדה וטבלה והטילה מים אחר הטבילה הרי הן ספק אם אחר עקירה הולכין וזבה היתה או אחר היציאה שהיא טהורה. וכן עכו"ם שנעקרו מימי רגליה ונתגיירה וטבלה והטילה מים אחר שטבלה הרי זה ספק אם אחר עקירה הולכין והרי הן כמי רגלי העכו"ם הטמאים או אחר יציאה והרי הם כמימי רגלי ישראל הטהורים:

י העבדים מטמאין בזיבה ובנדה ובלידה כישראל אבל העכו"ם אין מטמאין לא בזיבה ולא בנדות ולא בלידות דין תורה שנאמר [\(ויקרא טו-ב\)](#) "דברו אל בני ישראל ואמרתם אליהם איש איש כי יהיה זב" בני ישראל מטמאין בזיבה ולא העכו"ם. וחכמים גזרו על כל העכו"ם שיטמאו כזבים לכל דבריהן זכרים ונקבות והוא שיהיה הזכר בן תשע שנים ויום אחד ולמעלה והנקבה בת שלש שנים ויום אחד ומעלה. אבל הקטנים למטה מזמן זה לא גזרו עליהן טומאה שעיקר הגזירה היא כדי שלא יהא תינוק ישראל רגיל אצל העכו"ם במשכב זכור ופחות מזמן זה אין ביאתן ביאה. בעת שגזרו עליהן לא גזרו על שכבת זרע שלהן אלא שכבת זרעו של עכו"ם טהורה כדין תורה. ומפני מה לא גזרו עליה טומאה כדי להודיע שטומאתן מד"ס שהרי הכל יודעין שאילו היו זבין דין תורה היתה שכבת זרעם אב הטומאה כשכבת זרע הזב ומאחר שיודעין בטומאתן שהיתה מד"ס לא יבואו לשרוף עליה תרומה וקדשים. נמצאת למד שזובו של עכו"ם. ודם נדה או דם זיבה ולידה של בת עכו"ם, ובת עכו"ם ועכו"ם עצמן אע"פ שהם נקיים מן התורה מדם הזב. ורוק העכו"ם ומימי רגליהן ומשכבן ומרכבן. ובוועל עכו"ם כל אחד מאלו אב טומאה מד"ס לפיכך אין חייבין עליהן על ביאת מקדש וקדשיו ואין שורפין עליהן את התרומה. וכולן מטמאין אדם וכלים במגע ומטמאין אדם במשא כזב לכל

דבר. אלא שהטומאה מדבריהן כמו שביארנו. ודם הנכרית כרוקה וכמימי רגליה מטמא לח ואינו מטמא יבש :

הלכות מטמאי משכב ומושב - פרק שלישי

א בועל נדה כנדה שהוא אב מאבות הטומאה של תורה מטמא כלים במגע ומטמא אדם במשא ובמגע ומטמא בהיסט ומטמא משכב ומרכב כנדה :

ב אין משכב בועל נדה ומרכבו כמשכב נדה ומרכבה שהמשכב או המרכב שדרסה עליו נדה אב מאבות הטומאה ומשכב בועל נרה ומרכבו ולד טומאה ככלים שנוגע בהן שאינן מטמאין אדם ולא כלים אלא אוכלין ומשקין בלבד. ולמה נגרעה טומאת משכבו מטומאת משכבה מפני שנאמר בבעל נדה [\(ויקרא טו-כד\)](#) "ותהי נדתה עליו וטמא שבעת ימים" ונאמר בו [\(ויקרא טו-כד\)](#) "כל המשכב אשר ישכב עליו יטמא" מאחר שנאמר [\(ויקרא טו-כד\)](#) "ותהי נדתה עליו" איני יודע שהוא מטמא משכב ולמה נאמר. מפי השמועה למדו שהכתוב נתקו מטומאה חמורה מלטמא אדם וכלים ותלאו בטומאה קלה שיהיה משכבו ולד ולא יטמא אדם וכלים אלא אוכלין ומשקין בלבד כשאר ולדות הטומאות :

ג אחד הבא על הנדה או על שומרת יום כנגד יום או על היולדת [בין כדרכן בין שלא כדרכן] אחד המערה ואחד הגומר בין גדול שבא על הקטנה בין קטן שבא על הגדולה מתטמא משום בועל נדה. בד"א בשהיה הבועל בן תשע שנים ויום אחד והנבעלת היתה בת שלש שנים ויום אחד אבל פחות מכאן אינו מתטמא משום בועל נדה אלא משום נוגע בנדה בלבד שהוא ולד ואינו אב. וכן בועל הזב הרי הוא כנוגע בו ואחד הנוגע בזב או הנבעלת מן הזב :

ד הנדה והזבה ושומרת יום כנגד יום והיולדת אע"פ שלא ראתה דם כולם מטמאות למפרע מעת לעת או מפקידה לפקידה וזהו הנקרא מעת לעת שבנדה. כיצד אשה שהיתה טהורה ואין לה וסת ובדקה עצמה בשחרית ומצאה טהורה ובחצי היום בדקה עצמה ומצאה דם הרי כל הטהרות שעשתה משעת פקידה ראשונה עד שעת פקידה שניה טמאות למפרע. וכן אם בדקה היום ומצאה טהורה ולאחר שנים או ג' ימים בדקה ומצאה דם כל הטהרות שעשתה מעת שבדקה ומצאה דם עד כ"ד שעות טמאות למפרע. ועד שלאחר התשמיש הרי הוא כפקידה ושלפני התשמיש אינו כפקידה מפני שאינה בודקת בו יפה :

ה אשה שיש לה וסת וראתה דם בשעת וסתה דיה שעתה ואינה טמאה למפרע. הגיע שעת וסתה ולא בדקה עצמה ולאחר ימים בדקה עצמה ומצאה דם הרי זו טמאה למפרע והרי היא בחזקת נדה משעת וסתה. וזו היא טומאת וסתות האמורה בכ"מ. ואם מצאה עצמה טהורה כשבדקה אחר הוסת הרי זו טהורה:

ו כל אשה שיש לה וסת תרגיש בעצמה. מפקת. או מתעטשת. או חוששת פי כריסה ושיפולי מעיה. או אחזה צמרורית. או ראשה כבד עליה או איבריה כבדין וכיוצא באלו. ויש אשה שדרכה לראות בעת שיתחיל בה מקרה אחד מאלו מיד בתחילתו ויש אשה שתמתין במקרה זה שעה או שתיים ואח"כ תראה הדם בסוף הוסת. היתה למודה להיות רואה בתחילת הוסת כל הטהרות שעשתה בתוך הוסת טמאות. היתה למודה להיות רואה בסוף הוסת כל הטהרות שעשתה בתוך הוסת טהורות. ואינה חוששת אלא משעה שדרכה לראות עד עת שמצאה דם:

ז הרואה כתם טמאה למפרע עד עת הפקידה. וכן הבגד שנמצא עליו הכתם טמא למפרע. ועד כמה. עד שתאמר בדקתי החלוק הזה ולא היה עליו כתם. אפילו כבסתו ולא בדקתו טמא מקודם הכיבוס למפרע עד שעת בדיקה. ואפילו נמצא הכתם לח הרי זה מטמא למפרע עד שעת הבדיקה שאני אומר מימים היה שם ועתה נפלו עליו מים ונעשה לח:

ח וכל הנשים שדיין שעתן כתמן כראייתן ואינו מטמא אותן למפרע. כל אלו הנשים הטמאות למפרע בין ראתה דם בין מצאתה כתם מטמאות משכב ומרכב למפרע לטמא אדם ובגדים. וכן רוקן ומימי רגליהן טמאין למפרע. ואפילו כלי חרש המוקף צמיד פתיל מטמאות אותן למפרע. אבל אינן מטמאות את הבועל למפרע משום בועל נדה אלא משום נוגע בלבד. אבל הרואה כתם הבועל אותה מאחר שנמצאת הכתם טמא משום בועל נדה:

ט מעוברת שהוציא העובר את ידו והחזירה אמו טמאה לידה. וטומאת יולדת (י"ד) וטומאת מעת לעת או מפקידה לפקידה למפרע כמו שביארנו. וטומאת וסתות וטומאת כתמים הכל מדברי סופרים וטומאתן מספק לפיכך אין שורפין עליהן תרומה וקדשים אלא תולין. וכן חולין שנעשו על טהרת הקדש שנטמאו באלו תולין. אבל הנעשים על טהרת התרומה וחולין הטבולין לחלה אין מתטמאין בכל אלו הטומאות שהן מדבריהן. נמצאת אומר שכל אחת מאלו הנשים ומשכבן ומרכבן ורוקן ומימי רגליהן ובוועל רואה כתם מאחר שנמצא הכתם ובוועל יולדת מאחר שיצא האבר וחזר כולן אבות טומאות מדברי סופרים:

הלכות מטמאי משכב ומושב - פרק רביעי

א ארבע נשים דיין שעתן ואינן מטמאות למפרע ואלו הן מעוברת ומניקה ובתולה וזקנה. אי זו היא מעוברת משיוכר עוברת. היתה בחזקת מעוברת וראתה דם ואח"כ הפילה רוח או דבר שאינו ולד הרי זו בחזקתה ודיה שעתה. ראתה דם ואחר כך הוכר עוברת הרי זו מטמאה למפרע ככל הנשים. אי זו היא מניקה כל עשרים וארבעה חדש מיום הלידה אפילו מת בנה בתוך זמן זה או שגמלתהו או נתנתהו למניקה דיה שעתה. אבל אחר כ"ד חדש אע"פ שהיא מניקה והולכת הרי זו טמאה למפרע ככל הנשים. אי זו היא בתולה כל שלא ראתה דם מימיה. בתולת דמים אמרו לא בתולת בתולים. כיצד אפילו נשאת וראתה דם מחמת נישואין או ילדה וראתה דם מחמת לידה עדיין היא בתולה לעניין טומאה ודיה שעתה. אי זו היא זקנה כל שעברו עליה שלשה חדשים סמוך לזקנותה ולא ראתה דם. ואי זו היא סמוך לזקנותה כל שחברותיה קוראות לה זקנה בפניה ואינה מקפדת. עברו עליה שלש עונות וראתה וחזרו ועברו עליה שלש עונות אחרות או פחות או יתר וראתה הרי היא ככל הנשים ומטמאה למפרע:

ב בתולה שראתה דם אפילו שופעת בל שבעה או דולפת הרי זה פעם אחת. ראתה דם ופסקה וחזרה יראתה הרי זה שתי פעמים:

ג תינוקת שלא הגיע זמנה לראות וראתה דם פעם ראשונה ושניה דיה שעתה ראתה פעם שלישית מטמאה למפרע [עברו עליה שלשה חדשים ואח"כ ראתה דיה שעתה] עברו עליה שלשה חדשים אחרים ואח"כ ראתה דיה שעתה עברו עליה ג' חדשים אחרים וראתה מטמאה למפרע:

ד תינוקת שהגיע זמנה לראות וראתה פעם ראשונה דיה שעתה שנייה מטמאה למפרע. עברו עליה שלשה חדשים ואחר כך ראתה דיה שעתה עברו עליה שלשה חדשים אחרים ואח"כ ראתה מטמאה למפרע:

ה מעוברת ומניקה וזקנה ובתולה שהגיע זמנם לראות שראו ראיה ראשונה דיין שעתן. ראו פעם שניה מטמאו למפרע ככל הנשים כמו שביארנו ואם ראו הראשונה באונס אף בשניה דיין שעתן:

ו מעוברת או מניקה שראתה הדם ועברו עליה שלשה חדשים ואח"כ ראתה דיה שעתה עברו עליה שלשה חדשים אחרים וראתה פעם שניה שהיא שלישית לראייה ראשונה מטמאות למפרע. הרואה דם אחר דם טוהר בתוך כ"ד שעות דיה שעתה. וכל שדיה שעתה אע"פ שאינה מטמאה למפרע צריכה שתבדוק עצמה תמיד וכל אשה המרבה לבדוק משובחת חוץ מן הנדה ויושבת על דם טוהר שאין הבדיקה מועלת להן כלום:

ז חכמים תקנו להן לבנות ישראל להיות בודקות עצמן בכל יום בשחרית מפני טהרות של ערבית ובערבית מפני טהרות של שחרית. וכל אוכלת תרופה בודקת בשעה שאוכלת בתרומה. וכל אשה בודקת בשעה שעוברת לשמש מטתה מפני הטהרות. אבל אם לא היתה עוסקת בטהרות אינה צריכה בדיקה לבעלה שכל הנשים שיש להן וסת בחזקת טהרה לבעליהן כמו שביארנו בענין נדה :

ח חזקת בנות ישראל שלא הגיעו לפירקן בחזקת טהרה ואין הנשים בודקות אותן אבל משהגיעו לפירקן צריכות בדיקה ונשים בודקות אותן :

ט החרשת והשוטה ומי שנטרפה דעתה בחולי אם יש להן פקחות מתקנות אותן הרי אלו אוכלות בתרומה :

י כל הכתמים הבאים מבין ישראל בחזקת טומאה והבאים מבין העכו"ם בחזקת טהורין. והנמצאים בערי ישראל טהורים שלא נחשדו ישראל להשליך כתמיהן אלא מצניעין אותם. לפיכך כל הכתמין הנמצאים בכ"מ טהורין חוץ מן הנמצאים בחורים וסביבות בית הטומאה. וכולן טומאתן בספק כמו שביארנו :

יא כל הכתמים הטמאין מעבירין עליהן שבעה סממנין. ואחר כך בין עבר הכתם בין לא עבר מטבילו וטהור. שאם לא עבר כלל הרי הוא צבע. ואם עבר או כהה ה"ז כתם ומאחר שעברו עליו הסממנין כבר בטל אע"פ שרישומו ניכר. ואפילו כתם של דם נדות ודאי כיון שהעביר עליו ז' סממנים בטל ומטבילו ועושה טהרות על גביו :

יב בגד שאבד בו כתם מעבירין על כל הבגד שבעה סממנים ומטבילו. אבדה בו שכבת זרע אם היה חדש בודקו במחט ואם היה שחוק בודקו בחמה :

יג בגד שהיה עליו כתם והטבילו ועשה על גביו טהרות ואח"כ העביר על הכתם שבעה סממנים ולא עבר ה"ז צבע והטהרות שעשה טהורות וא"צ להטבילו פעם אחרת. ואם עבר הכתם או כהה עינו ה"ז כתם והטהרות טמאות. שהרי הקפיד על הכתם להסירו וצריך להטבילו פעם שניה לטהרו :

יד כתם שהעביר עליו ששה סממנים ולא עבר ואחר כך העביר עליו צפון ועבר הרי הטהרות שנעשו על גביו טמאות. אע"פ שהצפון מעביר הצבע הואיל ולא העביר עליו שבעה הסממנין הרי זה בחזקת כתם. ושמא אילו העביר השביעי היה עובר. העביר עליו ז' הסממנים ולא עבר וחזר והעביר עליו פעם שנייה ועבר כל הטהרות שנעשו על גביו בין תכבוסת ראשונה לשניה טהורות. וכל הטהרות שנעשו על גביו אחר תכבוסת שניה טמאות. הואיל וגילה דעתו שהוא מקפיד עליו ורוצה להוציא רשומו הרי

זה טמא עד שיבטלו ויטבילו. כבר ביארנו בהלכות איסורי ביאה שבעה הסממנין שמעבירין על הכתם מה הן והיאך מעבירין אותן :

טו האשה שמתה ויצאה ממנה דם מטמא משום כתם שהמקור מקומו טמא. אף ע"פ שיצא הדם אחר שמתה ואין כאן נדה הואיל וממקום טמא יצא מטמא טומאת כתמים. ואם היה בו רביעית מטמא באהל ומטמא משום כתם :

הלכות מטמאי משכב ומושב - פרק חמישי

א הזב והזבה והנדה והיולדת לעולם הם בטומאתן ומטמאין אדם וכלים ומשכב ומרכב עד שיטבילו. אפילו נתאחרו כמה שנים בלא ראיית טומאה ולא טבלו הרי הן בטומאתן :

ב יולדת שלא טבלה אחר שבעה לזכר וי"ד לנקבה כל דם שתראה אף ע"פ שהוא בתוך ימי טוהר הרי הוא כדם הנדות ומטמא לח ויבש. לא תלה הכתוב בימים בלבד אלא בימים וטבילה :

ג יולדת שירדה לטבול מטומאה לטהרה ונעקר ממנה דם בירידתה ויצא חוץ לבין השינים הרי זו טמאה ואין הטבילה מועלת לדם זה ואע"פ שעדיין היא בבשרה ואם נעקר ממנה בעלייתה מן המקוה הרי זו טהורה מפני שהוא דם טוהר והטבילה מועלת לכל הדם המובלע באיברים ומשימה אותו דם טוהר :

ד יולדת שטבלה אחר שבעה של זכר וי"ד של נקבה או אחר ספירת שבעה ימים נקיים אם היתה יולדת בזוב הרי היא בכל ימי טוהר שלה כטמא שטבל ועדיין לא העריב שמשו והרי היא טבולת יום בכל אותן הימים. ואינה צריכה טבילה אחרת בסוף ימי טוהר אלא במושלם הימים הרי היא כטבול יום שהעריב שמשו. בד"א שהיא כטבול יום לענין תרומה ומעשר אבל לקדשים הרי היא כראשון לטומאה שעדיין לא טבל אלא כמי שנגע בנדה או בטמא מת שעדיין לא טבל וכיוצא בהן. נמצאת אתה למד שהיולדת בתוך ימי טוהר אוכלת במעשר ופוסלת את התרומה כטבול יום כמו שיתבאר. ואם נפל מרוקה ומדם טהרתה על ככר של תרומה הרי הוא בטהרתו שמשקה טבול יום טהור כמו שיתבאר. ומטמאה את הקדשים כולד הטומאות עד שתשלים ימי טוהר ותהיה טהורה לכל. ויראה לי שמאחר שהיא מטמאה את הקדש שהיא צריכה טבילה אחרת בסוף ואח"כ תגע בקדש אף ע"פ שאינה צריכה טבילה אחרת לאכילת התרומה :

ה יולדת שהיא מצורעת וטבלה אחר שבעה של זכר או י"ד של נקבה הרי דם טוהר שלה טמא כרוקה וכמימי רגליה. וכולן כמשקין טמאין שכל המשקין הטמאין היוצאין מהן כמשקין שהן נוגעין בהן. חוץ מזב וכיוצא בו. שהרי שלשה משקין היוצאין ממנו אבות טומאות כמו שביארנו :

ו זבה קטנה שטבלה ביום השמור שלה אחר הנץ כמו שביארנו בענין איסור נדה הרי מגעה ובעילתה תלויים. אם נגמר היום ולא ראתה כל שנגעה בו טהור ובוועלה טהור ופטור. ואם ראתה דם אחר שטבלה כל טהרות שעשתה טמאות ועושת משכב ומרכב ובוועלה חייב חטאת. טבלה בליל השמור קודם שיעלה עמוד השחר הרי זו כמי שלא טבלה ועדיין עושת מרכב ומושב :

ז הרואה דם ביום אחד עשר וטבלה לערב ליל שנים עשר הרי זו מטמאה משכב ומושב. אע"פ שאינה ראויה להיות זבה גדולה כמו שביארנו בענין איסור נדה :

ח טבלה ביום י"ב אחר הנץ החמה אע"פ שאסורה לשמש [עד] לערב אם שמשה בוועלה טהור ומשכבה ומרכבה טהורין אע"פ שראתה דם ביום י"ב אחר הטבילה. מפני שהוא תחלת נדה כמו שביארנו שם באיסור נדה ואינו מצטרף ליום אחד עשר לפיכך אינה צריכה לשמור יום שנים עשר אלא טובלת ועוסקת בטהרות. אבל הרואה דם בעשירי טובלת ביום אחד עשר ומשמרת אותו שאם תראה בו דם אחר טבילה נטמאו כל טהרות שעשתה ונטמא בוועלה אע"פ שאינה ראויה להיות זבה גדולה כמו שביארנו בענין נדה :

ט זב וזבה גדולה שטבלו ביום ז' שלהן כמו שביארנו לא יתעסקו בטהרות עד לערב שמא יראו טומאה ויסתרו שבעת ימי הספירה ונמצא אותן הטהרות טמאות למפרע. אע"פ שהן עושין משכב ומושב למפרע אין מטמאין כלי חרס בהיסט מאחר שטבלו אע"פ שחזרו וראו טומאה וסתרו הכל. וכל כלי חרס שהסיטו עד שלא ראו טהור :

הלכות מטמאי משכב ומושב - פרק ששי

א כבר ביארנו שהזב וחביריו מטמאין משכב ומושב ומרכב. והמשכב והמושב אחד הוא ולמה נאמר בתורה [\(ויקרא טו-ד\)](#) "משכב" ו "מושב" שהמשכב הראוי לשכיבה והמושב הראוי לשיבה. ובין שישב על המשכב או ששכב על המושב טמאהו לפיכך אני אומר בכ"מ משכב לבד והוא הדין

למושב. ואי זהו מרכב זה הראוי לרכיבה כגון מרדעת החמור וטפיטן
הסוס :

ב המשכב והמרכב כל אחד מהן אב מאבות הטומאות של תורה מטמאין אדם וכלים במגע ומטמאין את האדם במשא. ומה בין משכב למרכב שהנוגע במשכב אם היה אדם ונגע בבגדים ובשאר כלים עד שלא פירש ממטמאיו הרי זה טמאם ועשאן ראשון לטומאה והנוגע במרכב אינו מטמא בגדים ולא כלים אפילו בשעת מגעו אבל הנושא את המשכב או את המרכב הרי זה מטמא בגדים ושאר כלים בשעת נשיאתו עד שלא פירש ממטמאיו. ומניין שבטומאת מרכב חלק מגעו ממשאו ובמשכב לא חלק. שהרי הוא אומר במשכב [\(ויקרא טו-ה\)](#) "ואיש אשר יגע במשכבו יכבס בגדיו" ובמרכב הוא אומר [\(ויקרא טו-ט\)](#) "וכל המרכב אשר ירכב עליו" [\(ויקרא טו-ז\)](#) "וכל הנוגע בכל אשר יהיה תחתיו יטמא עד הערב". ולא נאמר בו [\(ויקרא טו-ז\)](#) "יכבס בגדיו" מלמד שאינו מטמא בגדים בשעת מגעו ונאמר [\(ויקרא טו-ז\)](#) "והנושא אותם יכבס בגדיו" אחד הנושא את המרכב או הנושא משכב מטמא בגרים בשעת נשיאתו. נמצאת למד שהזב והזבה והנדה והיולדת ומשכבן ורוקן ומימי רגליהן ודם נדה וזבה ויולדת וזובו של זב כל אחד מאלו אב. ואדם שנגע באחד מכל אלו או נשאן מטמא בגדים ושאר כלים בשעת נגיעתו או בשעת נשיאתו. ואינו מטמא לא אדם ולא כלי חרש. שכל המטמא אדם מטמא כלי חרש וכל שאינו מטמא אדם אינו מטמא כלי חרש. הנה למדת שכל טמא שנאמר בו [\(ויקרא טו-ז\)](#) "יכבס בגדיו" הרי זה מטמא בגדים שיגע בהם כל זמן שלא פירש ממטמאיו ועושה אותן ראשון לטומאה כמוהו. ומטמא שאר כלים כבגדים. חוץ מכלי חרש שאינו מטמא לא אדם ולא כלי חרש אע"פ שעדיין לא פירש. וכל טמא שלא נאמר בו [\(ויקרא טו-ז\)](#) "יכבס בגדיו" הרי הוא עד שלא פירש כאחר שפירש שאינו מטמא בגדים מפני שהוא ולד ואצ"ל שאינו מטמא אדם ולא כלי חרש. ולפיכך הנוגע במרכב אינו מטמא בגדים בשעת מגעו והנושא את המרכב מטמא בגדים בשעת נשיאתו כמו שביארנו :

ג כל הכלים שינשאו למעלה מן הזב הם הנקראין מדף והם כולם ככלים שהוא נוגע בהם שהם ראשון לטומאה ואינן מטמאין לא אדם ולא כלים אבל מטמאין אוכלין ומשקין כשאר ולדות הטומאה. וטומאת מדף מדבריהם :

ד הזב והזבה והנדה והיולדת והמצורע שמתו הרי הן מטמאין משכב ומרכב אחר מיתתן כשהיו כשהן חיים עד שימוק הבשר. וטומאה זו מדבריהם נזירה שמא יתעלף אחד מאלו וידמו שמת והוא עדיין לא מת. נמצא משכבו ומרכבו של אחר מיתה אב טומאה של דברי סופרים. אבל נכרי שמת אינו עושה משכב שהרי כשהוא חי אינו מטמא אלא מדבריהם כמו שביארנו :

ה כל מקום שאתה שומע טומאת משכב ומרכב אינו שיגע הטמא במשכב או במרכב כשינשא עליהן אלא אפילו היו אבנים גדולות למעלה מן הכלי העשוי למשכב או למרכב ונישא הזב על האבנים מלמעלה נטמא המשכב או המרכב ונעשה אב טומאה אפילו אלף משכב או מרכב זה למעלה מזה ואבן על העליון וישב אחד ממטמאי משכב ומושב למעלה מן האבן נטמאו הכל. ואחד המשכב הנוגע בארץ או המשכב של מעלה אם נגע בו בשעת שכיבתו כל אחד מהן אב הטומאה. וכן אם היה אחד ממטמאי משכב ומושב למטה ואבן על גביו ואוכלין ומשקין וכלים ואדם על גבי האבן זה למעלה מזה כולן טמאין וראשון לטומאה. ואחד כלי או אוכל ומשקה או אדם הנוגע בזב. או כלי או אוכל ומשקה או אדם שהוא למעלה על האבן שעל גביו הכל ולד טומאה. ואינו מטמא לא אדם ולא כלים חוץ מן האדם שעל גבי הזב שעד שלא פירש ממטמאיו מטמא שאר כלים כמו שביארנו :

ו האוכלים והמשקין והכלים שאינן עשויים לא למשכב ולא למושב ולא למרכב שהיו למטה וישב הזב וכיוצא בו עליהם למעלה ולא נגעו בהן כולן טהורין. אבל אם היה האדם למטה והזב למעלה אע"פ שאינו נוגע בו הרי זה טמא משום נושא זב. ככל נושא דבר שמטמא במשא שהנושא ראשון לטומאה. הא למדת שכל שיהיה למעלה מן הזב טמא בין אדם ובין כלים העשויין למשכב ולמושב ולמרכב בין שאר כל הכלים בין אוכלים בין משקין הכל ראשון לטומאה. וכל שיהיה למטה מן הזב ולא יגע בו טהור. חוץ מן האדם או כלי העשוי למשכב או למושב או למר. כב. אלא שהאדם ראשון והכלים העשויים למושב או למשכב או למרכב אב הטומאה כמו שביארנו :

הלכות מטמאי משכב ומושב - פרק שביעי

א הזב מטמא את המשכב והמושב והמרכב בחמש דרכים. עומד. יושב. שוכב. נתלה. ונשען. כיצד כלי העשוי למשכב או למושב או למרכב אפילו היה תחת האבן אם עמד אחד ממטמאי משכב על האבן או ישב עליה או שכב או נשען עליה או נתלה בה הואיל ונתנשא על הכלי הזה מ"ם נטמא ונעשה אב טומאה. וכל אחד מה' דרכים אלו הוא הנקרא מדרס בכל מקום :

ב וכן המשכב והמרכב מטמאין את האדם בז' דרכים. בחמשה דרכים אלו שמנינו. ובמגע ובמשא. כיצד משכב או מרכב שדרס עליו הזב ונטמא במדרסו. הנוגע בו או הנושאו טמא. וכן היושב עליו או העומד או השוכב או הנתלה או הנשען אע"פ שהיתה אבן מבדלת בין הטהור ובין המדרס הרי זה נטמא שנאמר [\(ויקרא טו-ו\)](#) "והיושב על הכלי אשר ישב עליו הזב"

מפי השמועה למדו שמקום שהזב יושב ומטמא אם ישב שם הטהור נטמא. מה הזב מטמא מרכב ומושב שתחת האבן אף הטהור מתטמא מן המשכב או המרכב שהוא מתחת האבן אע"פ שאין הזב שם על המשכב ואדם זה שהוא למעלה מן המדרס מטמא בגדים כל זמן שלא פירש ממטמאיו כמו שביארנו:

ג אין הזב מטמא את המשכב עד שינשא רובו על המשכב או על המושב או על המרכב. וכן הטהור שדרס על מדרס הזב אינו מתטמא מחמת המדרס עד שינשא רובו עליו. אבל אם נישא מיעוטו הואיל ולא נגע הרי זה טהור. כיצד מקצת טמא על המשכב ומקצת הטהור על אותו משכב המשכב טהור והטהור שנשא מקצתו עליו טהורין. הטמא שנשא רובו על מקצת המשכב או המרכב נטמא המשכב כולו או המרכב כולו. וכן הטהור שנשא רובו על מקצת המדרס נטמא ואף ע"פ שלא נשא אלא מקצת המושב:

ד זב שהיה מוטל על חמשה ספסלין שהן מונחין לאורכן טמאים שהרי נישא רובו על כל אחד מהן. היו מונחין לרוחבן טהורין שהרי לא נישא רובו על כל אחד מהן. ואם ישן עליהם בין כך ובין כך טמאים שמא נתהפך עליהם ונמצא רובו על כל אחד. היה מוטל על ששה כלים העשויים למשכב. שתי ידיו על שנים. ושני רגליו על שנים. וראשו על אחד. וגופו על אחד. אין טמא משום משכב אלא זה שתחת גופו שהרי נישא רובו עליו. עמד על שני משכבות רגלו אחת על אחד ורגלו שניה על השני שניהן טמאין:

ה היה יושב על גבי המטה וד' משכבות תחת ארבע רגלי המטה כולן טמאות מפני שאינה יכולה לעמוד על שלש:

ו היה רוכב על גבי בהמה וד' משכבות תחת ארבע רגליה כולן טהורות. מפני שהבהמה יכולה לעמוד על שלש ונמצאת הרביעית מסייע ומסייע אין בו ממש. והואיל וכל אחת ראויה להיות מסייע ואין אנו יודעים אי זו יד ואי זו רגל היא שלא היתה נשענת עליה הרי לא הוחזקה טומאה באחת מהן ולפיכך כולן טהורות. לפיכך אם היה משכב אחד תחת שתי ידי הבהמה או תחת שתי רגליה או תחת ידה ורגלה הרי זה טמא שהרי ודאי נישא הזב על משכב זה. שאין הבהמה יכולה לעמוד על שתיים:

ז ישב הטמא על קורת בית הבד כל הכלים שבעקל טמאים. שהרי הם רצוצים תחת הקורה. אבל אם ישב על מכבש של כובס הרי הכלים שתחת לוח המכבש טהורים. מפני שהוא רפוי ונמצאת משענת המכבש על רגליו לא על הכלים שתחתיו. שאם ירצה אדם להכניס סכין וכיוצא בה בין הכלים שתחת המכבש ובין המכבש מכניס אע"פ שהוא קשור:

ח זב שדרס על כלי שלא נעשה למשכב או למושב או למרכב אף ע"פ שהוא ראוי למשכב הואיל ולא נגע בו הרי זה טהור. שהרי אומרים לו עמוד ונעשה מלאכתנו בכלי זה. כיצד כפה סאה וישב עליה כפה עריבה וישב עליה או שישב על פרוכת או על קלע של ספינה וכיוצא בהן. הרי אלו טהורים. שנאמר [\(ויקרא טו-ד\)](#) "אשר ישב עליו" המיוחד לשיבה לא שאומרים לו עמוד ונעשה מלאכתנו. מפני שכלי זה לא נעשה לשיבה. היה הכלי משמש לשיבה עם מלאכתו שעושה לה הרי זה מתטמא במדרס. כגון הרדיד. והחלוק. והטלית. והתורמל. והחמת. אע"פ שכל אחד מהן לא נעשה מתחילה למשכב הרי הוא משמש את המשכב עם מלאכתו וכן כל כיוצא באלו. ובהלכות כלים אבאר כל הכלים המיטמאין במדרס וכלים שאין מיטמאין במדרס. ואי זה כלי ראוי לשיבה. ואי זה ראוי לשכיבה. ואי זה ראוי לרכיבה:

הלכות מטמאי משכב ומושב - פרק שמיני

א כבר ביארנו בתחלת מפר זה שאם הסיט האדם את הטומאה שהיא מטמאה במשא נטמא משום נושא אבל אם הסיטה הטומאה את האדם לא נטמא:

ב אין בכל אבות הטומאות כולן טומאה שאם תסיט את האדם הטהור או את הכלי הטהור תטמא אותן אלא הזב או חביריו בלבד. וזו היא הטומאה היתירה בזב שלא מצינו כמותה בכל התורה שאם הסיט את הטהורין טמאין. כיצד היתה קורה מוטלת על ראש הגדר ואדם טהור או כלים אפילו כלי חרס על קצתה והניד הזב את הקצה השני הואיל ונתנדנדו מחמת הזב הי"ז כמי שנגע בהן וטמאין ונעשו ראשון לטומאה דין תורה. ואין צ"ל שאם נשא הזב את האדם או את הכלים שטמאין. ואחד זב וזבה נדה ויולדת בכל הדברים האלו. הנה למדת שהאדם הטהור שהסיט את הזב נטמא משום נושא זב. והזב שהסיט את הטהור בין אדם בין כלים אפילו כלי חרס טמאין. מפני שהנדת הזב לאחרים כאילו נגע בהן:

ג חומר בהיסט הזב ממגעו. שאם נגע בכלי חרס המוקף צמיד פתיל טהור ואם הסיטו טימאהו. וכן כלי חרס שהוא נבוב ככדור ועדיין לא נעשה לו פה כמו אלפסין אירניות אם הסיטן הזב טמאים ואע"פ שהן טהורין באהל המת שהרי הן ככלי חרס המוקף צמיד פתיל שפתחו סתום. וכן מחט שהיתה בלועה בתוך העץ וטבעת הבלועה בתוך הלבנה והסיט הזב את העץ או הלבנה נטמאו הכלים הבלועים שבתוכן וכן כל כיוצא בזה:

ד זב שהכניס ידו או רגלו לאויר כלי חרס הואיל ולא נגע בו מתוכו ולא הנידו הרי זה טהור שאין הנדה וכיוצא בה מטמאין לאיברים :

ה זב שהיה קנה אחוז בתוך קומטו והסיט והוציא בקצה הקנה אדם או כלי הרי הן טהורין שנאמר **(ויקרא טו-יא)** "וכל אשר יגע בו הזב וידיו לא שטף במים" מפי השמועה למדו שהכתוב הזה מדבר בהיסט הזב והוציאו בלשון נגיעה לומר מה נגיעה בידיו והדומה לידיו משאר גופו הגלוי אצל הנגיעה אף היסטו עד שיסיט בגלוי שבגופו לא שיסיט בבית הסתרים. היה הקנה בקומטו של טהור והסיט בו את הזב טמא שהמסיט את הטומאה בנושא אותה וכשם שהנושא בבית הסתרים טמא כמו שביארנו בתחלת ספר זה כך המסיט בבית הסתרים טמא :

ו הזב בכף מאזנים וכלי העשוי למשכב או למרכב בכף שניה כנגדו. כרע הזב הרי הן ככלים שנגע בהן שהרי הסיטן. כרעו הן טמאין משום משכב ונעשו אב שהרי נשאו הזב וכאילו עמד עליהן. היה בכף שניה שאר הכלים או אוכלין ומשקין או אדם בין שכרעו הן בין שכרע הזב כולן ראשון לטומאה :

ז הזב והטהור שישבו על הספסל או על הנסר בזמן שהן מחגירין. או שעלו באילן שכחו רע והוא האילן שאין בעובי עיקרו כדי לחוק רובע הקב. או שעלו בסוכה שכחה רע והוא שנחבא בה ודוחק אותה תזוז בו. או שעלו בסולם מצרי שא. נו קבוע במסמר. או שעלו על הכבש ועל הקורה ועל הדלת בזמן שאינן מחוברין בטיט הרי זה טמא מפני שהן מתנדנדין בהן וכאילו הסיט הזב את הטהור שעמו. אבל אם ישבו בספינה גדולה שאינה יכולה להסיט באדם. או על הנסר או על הספסל בזמן שאינם מחגירין. או שעלו באילן ובסוכה שכחן יפה. או בסולם מצרי הקבוע במסמר. או בכבש ובקורה ובדלת שמחברים בטיט אפילו עלו מצד אחד הרי זה טהור :

ח זב וטהור שהיו שניהם כאחד מגיפין את הדלת או פותחין הרי זה טהור. היה אחד מגיף ואחד פותח נטמא. העלו זה את זה מן הבור אם הטמא העלה את הטהור טמאהו מפני שהסיטו. ואם הטהור העלה את הטמא נטמא במשאו כמו שביארנו :

ט זב וטהור שהיו מפשילין בחבלים אם היה זה מושך אילך וזה מושך אילך נטמא. היו אורגין בין בעומדין בין ביושבין או טוחנין או פורקין מן החמור או טוענין. בזמן שמשאן כבד הרי זה טמא ואם היה משוי קל טהור :

י טהור שהיה מכה את הזב הרי זה טהור. וזב שהכה את הטהור טמאהו. שאם ימשך הטהור והרי הטמא נופל ונמצא כאילו נשען עליו ולפיכך אף בגדי הטהור טמאין :

יא זב שנישא מקצתו על הטהור או טהור שנישא מקצתו על הזב נטמא. כיצד אצבעו של זב שהניחה למעלה מן הטהור או הטהור שהניח אצבעו למעלה מן הזב אע"פ שיש ביניהן אבן או קורה וכיוצא בהם הרי זה טמא. וכן חברי הזב שנישאו על הטהור או חברי טהור שנישאו על הזב הרי זה טמא. וכאילו נשא כל אחד מהם עצמו של חברו. ואלו הם החיבורים השיניים הציפורניים והשיער שלהן. ויראה לי שטומאה זו מדבריהם:

הלכות מטמאי משכב ומושב - פרק תשיעי

א דבר שהיה מחובר בארץ או ממומר במסמרים. אם היה כחו יפה וחזק והקיש עליו הזב ובעת שהקיש הגיד כלי או אוכלין ומשקין מכח הכאתו או שהפילן הרי אלו טהורים. ואם לא היה כחו יפה וחזק אלא מתנדנד והקיש עליו הזב והפיל או הניד בכח הכאתו כלים או אוכלים ומשקין הרי אלו טמאין. וכאילו הסיטן שהרי מכחו נפלו. זה הכלל כל שנפל מכח היסטו טמא מכח הרעדה טהור. כיצד הקיש על אילן או סוכה שכתן רע. או על סולם מצרי שאינו קבוע במסמר. או על קורה ודלת וכבש שאינם מחוברים בטיט. או שהקיש על הנגר על המנעול והמשוט. ובשעה שהקיש הפיל אוכלין ומשקין או כלים אפילו הנידן ולא נפלו הרי אלו טמאים. אבל אם הקיש על אילן או על סוכה שכתן יפה. או על סולם מסומר. או על כבש או על דלת או קורה המחוברין בטיט. או על המריש. או על התנור. ובשעה שהקיש הניד כלים או אוכלין ומשקין. אפילו הפילן הרי אלו טהורין וכן כל כיוצא באלו:

ב תנור שהיתה הפת דבוקה בו והקיש על התנור ונפל ככר אפילו היה תרומה הרי זה טהור. ואם היה חרס מן התנור מדובק בככר שנפל אפילו היה חולין הרי זה טמא:

ג אין המשכב או המרכב מטמא כלים או אוכלין ומשקין אלא במגע בלבד. אבל אם היו כלים או אוכלים ומשקין למעלה מן המדרס או שהיה המדרס למעלה מהן אפילו לא הפסיק ביניהם אלא נייר הואיל ולא נגע בהן הרי אלו טהורין. וכן אם הסיט המשכב את הכלים או את האוכלים והמשקין הרי אלו טהורין:

ד הזב והטהור שישבו בספינה קטנה היכולה להמיט באדם אחד או באסדא. או שרכבו ע"ג בהמה אף ע"פ שאין בגדיהן נוגעין זה בזה הרי בגדי הטהור טמאים מדרס וטומאתן בספק שמא דרס הזב עליהן. וכן נדה שישבה עם הטהור במטה בגדים טמאין מדרס חוץ מכיפה שבראשה. וכן הבגדים שבראש הנס שבספינה טהורין:

ה הנדחק בריחיים שהעכו"ם בתוכם או זב וכיוצא בו הרי בגדיו טמאין מדרס. באי זה ריחים אמרו ברחים שמנדנדין את הקרקע עד שעוקרין את העומד כאן ודוחפין אותו ממקומו. ודבר ברור הוא שטומאה זו בספק שמא נעקר הטמא ודרס על בגדי הטהור :

הלכות מטמאי משכב ומושב - פרק עשירי

א עם הארץ אע"פ שהוא ישראל וישנו בתורה ובמצות הרי הוא בחזקת טמא ובגדיו מדרס לטהרות. ואם נגעו בגדיו באוכלין ומשקין הרי הן טמאין. ואם נגע בכלי חרס מאוירו טמאהו. ושורפין את התרומה על מגען אע"פ שטומאתן בספק. ואינן נאמנין על הטהרות לפי שאינן בקיאיין בדקדוקי טהרות וטומאות. ולעולם הוא בחזקה זו ואינו נאמן על הטהרות עד שיקבל עליו דברי חבירות. ומה הן דברי חבירות שיקבל עליו שיהא נזהר בטומאות שלא יטמא בהן. ובטהרות שלא יטמא אותם. ויזהר בנטילת ידים ובטהרתן שלא יקח מע"ה דבר לח ולא יתארח אצלו ולא יארחו אצלו בכסותו :

ב הבא לקבל דברי חבירות חוץ מדבר אחד מהן אין מקבלין אותו. ראינוהו שנוהג בצנעה בתוך ביתו מקבלין אותו ואח"כ מלמדין אותו עסקי טומאה וטהרה. ואם לא ראינוהו שנוהג בצנעה בביתו מלמדין אותו ואחר כך מקבלין אותו. ומקבלין אותו תחילה לטהרת הידים ואח"כ מקבלין אותו לטהרות. ואם אמר איני מקבל אלא לטהרת הידים מקבלין אותו. קיבל לטהרות ולא לידיים אף לטהרות אין מקבלין אותו. כשמקבלין אותו חוששין לו כל שלשים יום עד שילמד ויהיה רגיל בטהרות. ואחר שלשים יום משיקבל דברי חבירות הרי בגדיו טהורין וכל אוכליו ומשקיו טהורין ונאמן על כל הטהרות כשאר כל החברים ואע"פ שאינו ת"ח :

ג תלמידי חכמים הרי הן בחזקת טהרה. נאמנין ואינן צריכין לקבל דברי חבירות אבל משחרב בית המקדש נהגו כהנים סלסול בעצמן שלא יהו מוסרין טהרות אפילו לתלמידי חכמים עד שיקבל עליו דברי חבירות :

ד זקן ויושב בישיבה א"צ לקבל שכבר קיבל בשעה שישב :

ה המקבל דברי חבירות צריך לקבל בפני שלשה חברים. ובניו ובני ביתו אינן צריכין לקבל בפני שלשה מפני שהוא מלמדן ומרגילן בדרך טהרה. ואשת חבר ובניו ובני ביתו ועבדיו הרי הן כחבר. וחבר שמת אשתו ובניו ובני ביתו בחזקת חברים עד שיחשדו :

ו אשת עי"ה או בתו שנשאת לחבר וכן עבדו שנמכר לחבר הרי אלו צריכין לקבל עליהן דברי חבירות כבתחילה. אבל אשת חבר או בתו שנשאת לעי"ה וכן עבדו שנמכר לעי"ה אין צריכין לקבל דברי חבירות כבתחילה:

ז עי"ה שקיבל עליו דברי חבירות והיו לו טהרות כשהיה עי"ה ואמר אני יודע ודאי שלא נטמאו בזמן שנתעסקו בהן אחרים הרי הן אסורות כמקודם ואם הוא בעצמו נתעסק בהן הרי הן מותרות לו ואסורות לכל אדם. ונשאל החבר על טהרותיו ומורה בהן טהרה לעצמו ואין חושדין אותו בכך:

ח חבר שנעשה גבאי למלך או מוכסן וכיוצא בהן דוחין אותו מחברותו. פירש ממעשיו הרעים הרי הוא ככל אדם וצריך לקבל דברי חבירות כבתחילה:

ט עי"ה שקיבל עליו דברי חבירות ונחשד לדבר אחד אינו חשוד אלא לאותו דבר. וכל החשוד לחמור נחשד על הקל. לקל לא נחשד לחמור:

י חבר שנחשד על הטהרות כגון שמכר אוכלין טמאין בחזקת שהן טהורין הרי זה אינו נאמן לעולם עד שיוודע שחזר בתשובה גמורה:

יא החשוד על השביעית או על התרומה שמכרן לשם חולין הרי זה חשוד על הטהרות שהחשוד על דבר של תורה הרי הוא חשוד על ד"ס. והאוכלין הטמאין אין מטמאין אחרים אלא מדבריהן כמו שיתבאר. וכל החשוד על דבר נאמן להעיד בו לאחרים ולדון בו לאחרים חזקה היא שאין אדם חוטא כדי שיהנו בו אחרים:

הלכות מטמאי משכב ומושב - פרק אחד עשר

א כבר ביארנו שעמי הארץ נאמנים הן על טהרת פרת החטאת מפני חומרתה אין מזלזלין בה. וכן נאמנים הן על טהרת יין ושמן של נסכים אם אמר טהור הוא הרי זה בחזקת טהרה מפני חומרתו נזהרין בו. וכן נאמנים הן על התרומה בשעת הגיתות והבדים מפני שכל העם מטהרין עצמן וכליהן כדי לעשות יינם ושמןם בטהרה. עברו הגיתות והבדים אינן נאמנים:

ב כהן שהביא לו עי"ה חבית יין או שמן של תרומה לא יקבלנה ממנו מפני שהיא בחזקת טומאה. הניחה עי"ה אצלו עד גת הבאה והביאה לו יקבלנה

ממנו אע"פ שהוא יודע שהיא של אשתקד שלא גזרו עליהם טומאה בשעת הגיתות והבדים :

ג עם הארץ שנעל בית בדו או גיתו בשעה שגמרו העם לדרוך והוליד את המפתח מיד לכהן אע"פ ששהה כמה ימים אחר שעברו הגיתות הרי הכהן בא ופותח בפניו ומטבילו ודורך ונוטל תרומה בטהרה. ואם לא עשה כן לא יטול תרומה מע"ה אלא זיתים וענבים שאינן מוכשרין שאינן מקבלין טומאה :

ד הביא לו ע"ה חבית של תרומה בשאר ימות השנה ואמר הפרשתי בתוכה קדש אפילו רביעית מתוך שנאמן על טהרת הקדש נאמן על הכל. אפילו בשעת הגיתות והבדים שעמי הארץ נאמנין על התרומה אינן נאמנין על הכלי הריקם לומר שהוא טהור לתרומה. וכן אין נאמנין לעולם על כלי ריקם לומר שהוא טהור לקדש :

ה כלי שהיה בתוכו יין או שמן וראינו ע"ה יושב ומשמרו כדי להוציא ממנו נסכים הרי הוא נאמן על טהרת הכלי ואפילו קודם לגיתות ולבדים בשבעים יום. אבל קודם לשבעים אינן נאמנים. בד"א בשאר אי"י אבל בירושלים נאמנים על כלי חרס הריקם לומר שהוא טהור לקדש לעולם בין כלים דקים בין כלים גסים בין מליאין בין ריקנים הרי הוא נאמן על הכלי אף ע"פ שהמשקין שבתוכו טמאין. אפילו היה בגדו שהוא מדרס בתוך הכלי הרי הכלי בחזקת טהרה לקודש ומפני מה הקלו בהם מפני שאין עושין כבשונות בירושלים :

ו מן המודיעית ולפנים נאמנים על כלי חרס מן המודיעית ולחוץ אינן נאמנין והמודיעית עצמה פעמים כלחוץ ופעמים כלפנים. כיצד היה חבר נכנס וע"ה יוצא וכלי חרס בידו הרי זה נאמן במודיעית לומר שהוא טהור לקדש. היו שניהן נכנסין או שניהן יוצאין אינו נאמן עד שיהא לפנים מן המודיעית :

ז קדר שהביא קדרות והניחן לפנים מן המודיעית ובאו הלוקחין והוא אומר להן שטהורות הן לקח קדירה ונכנס בה הרי היא טהורה לקודש אבל לא לתרומה כמו שביארנו. ללקח קדירה ויצא בה חוץ למודיעית הרי זו טמאה בין לקדש בין לתרומה אע"פ שהן הם הקדירות והוא הקדר עצמו אינו נאמן אלא לפנים מן המודיעית :

ח הלוקח כלי חרס מן הכבשן בכל מקום הרי אלו טהורין בין לקודש בין לתרומה ואין אומרים שמא נגע בהן ע"ה. ואפילו לקח מן הסדר הראשון ואע"פ שהכבשן פתוח וכבר נלקח חציו שלא גזרו טומאה על כלים שבכבשן :

ט טומאת ע"ה ברגל כטהורה היא חשובה שכל ישראל חברים הן ברגלים וכליהם כולם ואוכליהם ומשקיהן טהורים ברגל מפני שהכל מטהרין עצמן ועולים לרגל. לפיכך הן נאמנים כל ימות הרגל בין על הקודש בין על התרומה. משעבר הרגל חוזרין לטומאתן :

י הפותח חביתו ברגל והמתחיל בעיסתו ועבר הרגל הרי שאר החבית ושאר העיסה בחזקת טומאה שהרי נגעו בו ע"ה ואע"פ שלא נגע בה אלא בזמן שהוא כחבר אינה טהורה אלא בימי הרגל בלבד :

יא אחר הרגל כמוצאי י"ט היו מטבילין כל הכלים שהיו במקדש מפני שנגעו בהן עמי הארץ ברגל בשעת החג. ולפיכך היו אומרים להן אל תגעו בשולחן בשעה שמראין אותו לעולי רגלים כדי שלא יהיה טמא במגעו אחר הרגל ונמצא צריך טבילה והערב שמש ונאמר בלחם הפנים (שמות כה-**ב**) "לפני תמיד". וכל הכלים היו טעונים טבילה והערב שמש חוץ ממזבח הזהב ומזבח הנחושת מפני שציפוייהן כבטלן לגביהן :

יב ע"ה שאמר טהור אני מטומאת מת או שאמר כלי זה טהור מטומאת מת נאמן ומטבילין אותו משום טומאת ע"ה בלבד וצריך הערב שמש ואינו צריך הזאה. בד"א בששאלו ואמר טהור הוא אבל הלוקח כלי סתם מרשות ע"ה חוששין לו שמא טמא מת הוא ומזין עליו שלישי ושביעי ככל הכלים הנמצאים בכל מקום חוץ לירושלים שלא גזרו טומאה על הכלים הנמצאים בירושלים כמו שיתבאר בטומאת הספיקות :

הלכות מטמאי משכב ומושב - פרק שנים עשר

א המפקיד כלים אצל ע"ה או שנתן כלי לאומן ע"ה הרי אלו טמאים טמא מת וטמאין מדרס. ואם מכירו שהוא אוכל בתרומה טהורים מטמא מת אבל טמאים מדרס מפני שאשתו נדה יושבת עליהם שלא מדעתו שהרי אין נזהרין מן הטומאות בבתי ע"ה :

ב המניח כליו בפני עם הארץ ואמר לו שמור לי את אלו הרי אלו טמאין מדרס וטהורין מטמא מת. הניחן על כתיפו טמאין מדרס וטמא מת. שכח כליו בבית הכנסת הרי חן טהורין שאינו רשות ע"ה גמורה. הניח כליו במרחץ ובא ומצאן כמות שהן טהורין. ומלמדין אותו שלא יעשה כן. הניח גיתו ובורו אע"פ שנכנס לעיר ובא ומצא ע"ה בצידו טהורין מפני שאין לו רשות שיכנס :

ג המוסר מפתח ביתו לע"ה כל שבבית טהור שלא מסר לו אלא שמירת המפתח:

ד המניח כליו בחלונות של מרחץ ונעל עליהם אף ע"פ שנתן המפתח לע"ה כליו טהורין. וכן אם חתם על החלון או עשה לו סימן אפילו מצא החותם מקולקל הרי כל אלו טהורין:

ה המניח ע"ה בתוך ביתו לשומרו וישב הוא מרחוק בזמן שהוא רואה את הנכנסין ואת היוצאין הרי כל שבבית מן האוכלין והמשקין וכלי חרס שאינו מוקף צמיד פתיל טמאין. אבל המשכבות והמרכבות וכלי חרס המוקף צמיד פתיל טהורין. ואם אינו רואה לא את הנכנסין ולא את היוצאין כל שבבית טמא אפילו היה כפות או כרות ידים ורגלים הכל טמא מפני שהן ברשות ע"ה:

ו חבר שהיה ישן בביתו של ע"ה והיו כלים מקופלים ומונחין תחת ראשו וסנדלו וחביתו לפניו הרי אלו טהורין מפני שהן בחזקת שמירת בעליהן ולא יגע בהן ע"ה שהרי הוא אומר עתה יעור ויביט בי:

ז ע"ה ששאל מחבר מטה שישן עליה וישן עליה בתוך ביתו של חבר אין טמא אלא אותה המטה ועד מקום שהוא יכול לפשוט את ידו מאותה המטה וליגע:

ח חבר שאמר לע"ה שמור לי פרה זו שלא תכנס לבית או שלא תשבר את הכלים הרי הבית והכלים טהורים. שלא מסר לו אלא שמירת הפרה. אבל אם אמר לו שמור לי בית זה שלא תכנס בו הפרה וכלים אלו שלא תשברם הרי הן טמאין:

ט המניח ע"ה בתוך ביתו ויצא הניחו ער ומצאו ער ישן ומצאו ישן או שהניחו ער ומצאו ישן כל שבבית טהור. הניחו ישן ומצאו ער כ"מ הקרוב ממנו שהוא יכול לפשוט את ידו וליגע בו טמא. וכן המניח אומנין בתוך ביתו אין טמא אלא עד מקום שיכולין לפשוט את ידיהן וליגע. ואין אומרים שמא עלו על גבי כסא או על סולם ונגעו בכלי או באוכלין התלויין למעלה בכותל:

י אשת חבר שהניחה אשת ע"ה טוחנת בתוך ביתה. אפילו פסקה הריחיים ואפילו היו שתיים אין טמא לא מקום שיכולין לפשוט את ידן וליגע. ואין אומרין שמא האחת טוחנת והשניה בלשה כל שבבית ושמא ניתלת ועלתה במקומות הגבוהות:

יא האשה שנכנסה להוציא פת לעני יצאת ומצאתו עומד בצד כרות אפילו תרומה הרי הן טהורות שאין חזקתו ליגע שלא ברשות. וכן האשה

שיצאה ומצאה אשת ע"ה חותה גחלים מתחת הקדירה הרי הקדירה טהורה :

יב גבאי מלכות שנכנסו לתוך הבית למשכן כל שבבית טמא. אם יש עמהם עכו"ט נאמנים לומר לא נגענו מפני שאימת העכו"ם עליהן. בד"א בזמן שיש שם עדים שנכנסו או שהיה המשכון בידם. אבל אם אמרו הן מעצמן נכנסנו אבל לא נגענו נאמנין שהפה שאסר הוא הפה שהתיר :

יג הגנבים שנכנסו לתוך הבית אין טמא אלא מקום רגלי הגנבים. מפני שהן מפחדין מלבלוש אלא (דבר) שנוטלין במזומן. ומה הן מטמאין במקום הליכתן האוכלין והמשקין וכלי חרס הפתוחים אבל המשכבות והמרכבות וכלי חרס המוקפין צמיד פתיל טהורין. ואם יש עמהן עכו"ם או אשה הכל טמא :

יד הגבאים והגנבים שעשו תשובה והחזירו מעצמן לא מחמת יראה ואמרו לא נגענו בכל מה שהיה בבית כשנכנסנו הרי אלו נאמנים ואפילו על מקום רגליהן :

טו המניח את ביתו פתוח ומצאו פתוח או שמצאו נעול. אפילו הניחו נעול ומצאו פתוח ולא נגנב ממנו כלום כל שבבית טהור. שאני אומר הגנבים פתחוהו ונמלכו והלכו להם ולא נכנסו :

טז קורדום שאבד בבית או שהניחו בזוית זו ובא ומצאו בזוית אחרת הבית טמא שאני אומר אדם טמא נכנס לשם ונטלו :

יז הדר עם ע"ה בחצר ושכה כלים בחצר אפילו חביות מוקפות צמיד פתיל או תנור מוקף צמיד פתיל הרי אלו טמאין עד שיעשה לתנור מחיצה גבוהה עשרה טפחים כדי שלא יהא ברשות ע"ה :

יח חבר שהיתה לו מחיצה או סוכה לפני פתחו של ע"ה. או שהיתה מחיצה או סוכה של ע"ה לפני פתחו של חבר. כלים שבתוכה או כלים שבמחיצה טמאים. מפני שיש לעם הארץ בסוכה זו או במחיצה זו רשות :

יט תבר שהיה גגו למעלה מגגו של ע"ה ה"ז שוטח שם כלים ומניח טהרות והן בחזקתן. אע"פ שע"ה יכול לפשוט ידו וליגע. וכן בעכו"ם אינו חושש לא משום טומאה ולא משום יין נסך. היו הגגות זה בצד זה או שהיה גגו של ע"ה למעלה ושטח החבר כלים או הניח טהרות בגגו. הרי כ"מ שיכול ע"ה לפשוט את ידו וליגע בחזקת טומאה :

כ שתי חצרות זו לפניו מזו הפנימית של חבר והחיצונה של ע"ת. חבר מניח שם כלים ושוטח שם פירות אע"פ שיד ע"ה מגעת לשם. מפני שנתפש עליו כגנב :

כא חצר החלוקה במסיפס וחבר בצד זה וע"ה בצד זה טהרותיו טהורות
אע"פ שיד ע"ה מגעת. מפני שהם ברשות החבר :

כב חבר שנפל דליו לתוך בורו של ע"ה והלך להביא במה יעלנו ה"ז טמא.
מפני שהונח ברשות ע"ה שעה אחת :

כג אשת עם הארץ שנכנסה לתוך ביתו של חבר להוציא בנו או בתו או
בהמתו של חבר כל שבבית טהור. מפני שנכנסה שלא ברשות. קדר חבר
שהכניס קדירותיו למכור וירד לשתות הרי הפנימיות טהורות והחיצונות
טמאות. בד"א בשהניח סמוך לרשות הרבים מפני שהעוברים והשבים
נוגעים בחיצונות בשעת הליכה. אבל היו רחוקות מרשות הרבים אם היו
כלי אומנותו בידיו הכל טמאות מפני שכליו מוכיחין שהונחו למכור ויד
הכל ממשמשות בהן. אין כלי אומנותו בידו הכל טהורות חזקתן שלא נגע
בהן אדם. חבר שהניח אוכלין ומשקין על פתח חנותו ונכנס הרי אלו
טמאים מפני שהעוברים והשבים ממשמשין בהן :

הלכות מטמאי משכב ומושב - פרק שלשה עשר

א כהן שטיהר כליו לגת זו והניחן לגת הבאה הרי אלו בחזקתן. שאין
עמי הארץ נוגעין בכלים של כהן זה שהן בתוך גתו מפני שהוא אוכל
טהרות. אבל של ישראל טמאות עד שיאמר בלבי היה לשמור ע"ה שיכנס
לגת שלא יגע בכלים :

ב הרוצה לעשות יינו בטהרה באומנין עמי הארץ ה"ז מטביל את
הבוצרים. וכן אם היה עושה שמן מטביל את הבדדין. וצריך לעמוד על
האומנים עד שיטבלו בפניו שהרי אינן יודעים הלכות טבילה וחציצה.
יצאו חוץ לפתח בית הבד ונפנו אחורי הגדר וחזרו הרי אלו בטהרתן. עד
כמה ירחיקו והם טהורין עד כדי שלא יסתרו מעיניו. אבל אם נסתרו
מעיניו חזרו לטומאתם עד שיטבילם פעם אחרת ויעריב שמשן :

ג הבדדין והבוצרים שנמצאת טומאה לפניהן נאמנין לומר לא נגענו וכן
בתינוקות שלהם :

ד המטהר את הבדדין והכניסן לבית הבד ונעל עליהן. אם היו שם כלים
שנטמאו במדרס הרי בית הבד כולו טמא שמא נגעו באותן הכלים.
ואפילו ראה אותם מקודם נזהרין מאותם הכלים מפני טומאתן הרי בית
הבד טמא שמא הסיטו והן מדמין שאין המסיט טמא שאין עמי הארץ
בקיאין בטומאת היסט :

ה היו חמרי ופועליו טוענין טהרות ועוברין לפניו אע"פ שהפליגו יותר ממיל הרי אלו טהורות מפני שהן בחזקת שהוא שומרן והן מפחדין ליגע ואומרים עכשיו יבוא שהרי הוא יבוא אחרינו. אבל אם אמר להם צאו ואני אבוא אחריכם כיון שנתכסו מעיניו הרי הן טמאות :

ו חבר שהיה לבוש בחלוק ועטוף בטלית ומהלך ואמר בלבי היה לשמור את החלוק והייתי נזהר בו והסחתי דעתי מן הטלית. הרי החלוק בטהרתו והטלית טמאה שמא נגע בה ע"ה. היה סל על כתיפו ומגריפה בתוך הסל ואמר בלבי היה לשמור את הסל ולשמור את המגריפה מדבר המטמאה אבל לא מדבר הפוסלה הסל טהור והמגריפה טמאה. וכל תרומה שבסל פסולה מפני המגריפה טמאה שפוסלת האוכלין שבסל. היה משתמש מן החבית בטהרה בחזקת שהיא חולין ואח"כ נמצאת תרומה אע"פ שהיא טהורה הרי היא אסורה באכילה שמא נגע בה טבול יום שהוא פוסל בתרומה וטהור בחולין כמו שיתבאר. ואינו דומה משמר תרומה למשמר חולין. ואם אמר בלבי היה לשומרה אפילו מדבר הפוסלה הרי זו מותרת באכילה. נתחלפו לו כלים של שבת בכלים של חול ולבשן נטמאו. שאינו משמר כלים של חול בכלים של שבת. מעשה בשתי נשים חברות שנתחלפו להן כליהן בבית המרחץ ובא מעשה לפני חכמים וטמאו הכל. אפילו נפלה מעפרתה ממנה ואמרה לחבר תנה לי ונתנה לה נטמאת גזירה שמא יתננה לה ע"ה אי שלא יהיה החבר משמרה שאין אדם משמר כלים שאינן שלו ככליו א"כ הודיע שסמך עליו :

ז חבר שמת והניח טהרות הרי אלו טהורות. הניח כלים הרי הן טמאים שאני אומר שמא נטמאו והזה עליהם בשלישי ולא הזה עליהן בשביעי. או שמא הזה עליהם בשביעי ועדיין לא הטביל. או שמא לא הזה עליהן בשביעי כל עיקר :

ח מי שאמר לו עד אחד נטמאו טהרותיך והלה שותק ה"ז נאמן והרי הן טמאות. ואם הכחישו ואמר לא נטמאו הרי הז בחזקתן עד שיעידו שנים. היה עושה עמו בטהרות או בזבחים ולאחר זמן מצאו ואמר לו בשעה שפגע בו טהרות שעשיתי עמך נטמאו וזבחים שעשיתי עמך נתפגלו הרי זה נאמן. אבל אם פגע בו ולא אמר לו כלום ואחר כך פגע בו פעם שניה ואמר לו אינו נאמן אלא הרי זבחיו בחזקת כשירות וטהרותיו בחזקת טהרה : בריך רחמנא דסייען

הלכות שאר אבות הטומאות

יש בכללן שלש מצות עשה וזה הוא פרטן : (א) דין טומאת נבלה. (ב) דין

טומאת שרץ. ג) דין טומאת שכבת זרע. וע"ז מטמאה כשרץ וטומאתה מדברי סופרים: וביאור מצות אלו בפרקים אלו:

הלכות אבות הטומאות - פרק ראשון

א הנבילה אב מאבות הטומאות כזית מבשרה מטמא אדם וכלים במגע וכלי חרס באויר. ומטמא את האדם במשא לטמא בגדים כמרכב הזב. כיצד אדם שנגע בנבילה נטמא והרי הוא ראשון לטומאה. ואם נגע בכלים אפילו בשעת מגעו בנבילה הרי הן טהורין. וכן כלים שעליו טהורין לפי [שהוא] ולד ואין ולד מטמא כלים. אבל הנושא את הנבילה מטמא כלים בשעת נשיאתו שנאמר [\(ויקרא יא-כח\)](#) "והנושא את נבלתם יכבס בגדיו". ואותן הבגדים ראשון לטומאה. ואינו מטמא לא אדם ולא כלי חרס ואפילו בשעת נשיאתו כמו שביארנו במטמאי משכב ומושב:

ב אחד בהמה וחיה בין המותרין באכילה בין האסורין אם מתו כולן בשרן מטמא בכזית. ושחיטת בהמה טהורה וחיה טהורה מטהרתו בכ"מ. ואפילו שחט חולין בעזרה וקדשים בחוץ הרי אלו טהורין. ואם אירע פיסול בשחיטה הרי זו נבילה ומטמאה במשא כמו שביארנו בהלכות שחיטה:

ג בהמה טמאה וחיה טמאה אין השחיטה מועלת בה ואחד השוחטה או הנוחרה או החונקה או שמתה כדרכה הרי זו נבילה. וכל הנבילות מצטרפות לעניין טומאה לכזית אחד טמאות ואחד טהורות:

ד מוח הרי הוא כבשר. ודם הנבילה אינו מטמא כנבילה אלא הרי הוא כמשקין טמאים שאינו מטמא לא אדם ולא כלים מן התורה:

ה חלב בהמה טהורה שמתה טהור. שנאמר [\(ויקרא ז-כד\)](#) "וחלב נבילה וחלב טריפה יעשה לכל מלאכה ואכול לא תאכלוהו" מי שאיסורו משום נבילה וטרפה. ואם הוכשר במשקין המכשירין הרי הוא כאוכלין טמאין ואינו כבשר נבילה. והנוגע בחלב החופה את הכוליא קודם הפרשה הרי זה טמא כנוגע בכוליא עצמה שהרי כמה חוטין נמשכין ממנה בחלב. אבל בהמה טמאה והחיה בין טהורה בין טמאה אחד בשרה ואחד חלבה לטומאה. ומטמא אדם וכלים בכזית כבשר הנבילה:

ו הכוי חלבו מטמא כבשרו וטומאתו בספק. לפיכך אין שורפין עליו תרומה וקדשים ואין חייבין כרת על טומאתו ועל ביאת המקדש או על אכילת קדשיו:

ז ואלו דברים שאין מטמאין מן הנבילות. העצמות והקרניים והטלפים אפ"י עיקרן הרך שאם יחתך מן החי יוצא דם. והעור אע"פ שאינו מעובד. והאלל והגידיים והמרק והתבלין שמתבשלין עמה. בד"א בזמן שפירשו מן הנבילה. אבל הנוגע באחד מכל אלו כשהן מחוברין בבשר ה"ז טמא. והוא שיהיה בבשר כזית. שאין אחד מכל אלו מצטרף לכזית:

ח האלל בין שפלטתו חיה בין שפלטתו סכין אינו מצטרף לכזית. ואם כנסו והיה בו כזית מטמא:

ט ואלו בהמות שעורותיהם כבשרם. עור חזיר של יישוב ועור חטוטרת הגמל הרכה ועור בית הבושת ועור השליל ועור שתחת האליה. הרי אלו מטמאין מן הנבילה. ואם עיבדן או הלך בהן כדי עבודה הרי אלו טהורים. ואם עשה בהן מעשה שביטלן טהורין אע"פ שלא הלך בהן כדי עבודה. כיצד אוזן חמור שטלאה לכפיפתו טהורה. כמה הוא כדי עבודה ארבעה מילין. ואי זו היא חטוטרת רכה כל זמן שלא טענה. הגיע זמנה לטעון ולא טענה או שטענה קודם שיגיע זמנה הרי זה ספק:

י המפשיט נבלת בהמה או חיה בין טמאה בין טהורה בין דקה בין גסה. אם לשטיחה הפשיט כיון שהפשיט מן העור כדי אחיזה והוא שני טפחים הנוגע בעור זה שהופשט טהור. ועד שלא הפשיט שני טפחים הנוגע בעור כנוגע בבשר. הפשיטה כדי לעשות מן העור חמת הרי העור חיבור עד שיפשיט את כל החזה. ואם הפשיטה מרגליה בלבד הרי העור כולו חיבור והנוגע בעור כנוגע בבשר עד שיפריש העור כולו מעל הבשר. וכן המפשיט בשרצים חיבור עד שיפשיט כולו. עור שעל הצואר חיבור עד שיפשיט כולו. וכל עור שהוא חיבור לטמא כך הוא חיבור להתטמא. שאם היתה שחוטה ונגעה טומאה בעור זה שהוא חיבור נטמא הבשר:

יא עור שיש עליו כזית נבילה הנוגע בציב היוצא ממנו ובשערו שכנגדו מאחורי העור נטמא מפני שהעור בשערו שומר לבשר. בד"א שפלטתו חיה אבל פלטתו סכין אם היה מרודד בטל אגב העור:

יב עור שיש עליו כשני חצאי זיתים בשר נבילה העור מבטלן ואינן מטמאין לא במגע ולא במשא. שכל שאי נו מטמא מן הנבילה במגע אינו מטמא במשא. אבל שני חצאי זיתים שתחבן בקיסם הנושאן טמא שהרי נשא כזית והנוגע טהור שאין חיבורי אדם חיבור והוא שיהיו שניהן מרודדין ודבוקין זה בזה עד שינטלו כאחד. אבל אם היה חצי זית זה בפני עצמו וזה בפני עצמו בקיסם אחד אפילו הוליק והביא כל היום כולו טהור:

יג בשר נבילה שנפסד והבאיש ונפסל מלאכול הכלב טהור. לפיכך נצל הנבילה ספק אם מטמא בכזית אם לא. בשר נבילה שיבש אם יכול לשרות

בפושרין מעת לעת לחזור לח וראוי לכלב מטמא ואם לאו טהור ואפילו באוכלין טמאין אינו מטמא :

יד בשר נבילה שהיה סרוח מעיקרו ואינו ראוי למאכל אדם ה"ז טהור שנאמר (דברים יד-כא) "לגר אשר בשעריך תתננה ואכלה" עד שתהיה תחילתה ראויה לגר :

טו שליא של נבילה הרי היא כפרש וכרעי ואינה מטמאה כנבילה ואם חשב עליה לאכילה מתטמא טומאת אוכלין. הקיבה והחלב של נבילה טהורין מכלום :

טז בהמה ששפעה חררת דם אע"פ שנפטרה מן הבכורה אינה מטמאה לא במגע ולא במשא עד שיהיה בה צורת נפל לפי שהיא בטילה ברוב היוצא עמה. לפיכך היא טהורה אע"פ שהיתה ראויה לגר אגב אמה :

יז נבילה שנתערבה בשחוטה אם רוב מן השחוטה בטלה הנ בילה בשחוטה ואין הכל מטמא במגע. אבל אם נשא הכל נטמא שאי אפשר לשחוטה שתחזור נבילה אבל הנבלה אפשר שתטהר כשתסרח לפיכך תבטל :

הלכות אבות הטומאות - פרק שני

א בהמה או חיה טמאה שנשחטה אינה מטמאה משום נבילה כל זמן שהיא מפרכסת עד שיתיו את ראשה והרי היא כאוכלין טמאין. נחרה והרי היא מפרכסת אין בה אפילו טומאת אוכלין כל זמן שהיא מפרכסת. ואבר הפורש מן המפרכסת אסור לבני נח כפורש מן החי ובשר הפורש ממנה כפורש מן החי. וכן טהורה שנפסלה בשחיטתה ועדיין היא מפרכסת או שחט בה אחד או רוב אחד אין לה טומאה כלל עד שתמות. חלק בהמה לשנים או שניטלה ירך וחלל שלה הרי זו נבילה ומטמאה במשא ובמגע אע"פ שהיא עדיין בחיים. וכן אם קרעה מגבה או שנשברה מפרקת ורוב בשר עמה הרי זו כנבילה לכל דבר :

ב בהמה שמת עוברת בתוך מעיה והושיט הרועה את ידו ונגע בו בין בבהמה טמאה בין בטהורה הרי זה הנוגע טהור עד שיצא הנפל לאויר העולם :

ג בשר הפורש מבהמה וחיה כשהן חיים בין טהורין בין טמאין טהור ואינו מטמא כנבילה. אבל אבר מן החי הפורש מהן מטמא כנבלה אחד אבר מן החי הפורש מן הבהמה עצמה או אבר הפורש מן השליל שבבטנה.

והאיברים אין להן שיעור אפילו היה כשעורה או פחות מטמא והוא שיהיה האבר כברייתו בשר וגידין ועצמות ויהיה עליו בשר כדי להעלות ארוכה. היה הבשר פחות מהעלות ארוכה בחי או חסר עצמו טהור :

ד הכוליא והלשון והשפה וכיוצא בהן אע"פ שהן איברים ואין עושין חליפין הואיל ואין בהם עצם הרי הן כבשר :

ה הבשר או האבר המדולדלן בבהמה או חיה שאינן יכולין לחיות ולהדביק בשאר הגוף אינן מטמאין כנבילה כל זמן שהבהמה בחיים והרי הן כשאר אוכלין אם הוכשרו מקבלין טומאה במקומה. נשחטה הבהמה הוכשרו בשחיטה ואינן מטמאין כנבילה שאין השחיטה עושה אותן כמו שפירשו מחיים. אבל אם מתה הבהמה הבשר שהיה מדולדל בה צריך הכשר. והאבר מטמא משום אבר מן החי ואינו מטמא משום אבר מן הנבילה. ומה בין אבר מן החי לאבר מן הנבילה. שהבשר הפורש מאבר מן החי טהור. והבשר הפורש מאבר מן הנבילה מטמא בכזית במגע ובמשא וזה וזה שוין לשיעור :

ו טריפה שנשחטה שחיטה כשירה אע"פ שהיא אסורה באכילה הרי היא טהורה. וכן השוחט את הבהמה ומצא בה עובר מת שחיטת אמו מטהרתו מידי נבילה. מצא בה בן שמונה חי נטרף. אע"פ שנשחט אחר שנטרף אין שחיטתו מטהרתו מידי נבילה לפי שאין למינו שחיטה. לפיכך ולד בהמה שלא שהה ז' ימים גמורין אם שחטו בתוך ז' אין שחיטתו מטהרתו מידי נבילה מפני שהוא כנפל :

ז השוחט את הבהמה ומצא בה בן ט' חי קודם שיהלך על הקרקע אע"פ שאין צריך שחיטה כמו שביארנו שהרי שחיטת אמו מטהרתו אם נטמאת אמו לא נטמא הוא. ואם נתנבלה אמו הרי הוא טהור שאין החי מתטמא לא טומאת אוכלין ולא טומאת נבילות ואע"פ שהוא כאבר מאיבריה. ואם מת קודם שיפריס על גבי קרקע הרי הוא טהור ששחיטת אמו טהרתו :

ח טריפה שנשחטה אע"פ שהיא טהורה מן התורה אם נגע בה הקדש נטמא מדברי סופרים וזו מעלה יתירה שעשו בקודש :

ט בהמה המקשה לילד והוציא העובר את ידו וחתכה ואח"כ שחט את אמו האבר שנחתך נבילה ושאר בשר העובר טהור. שחט את אמו ואחר כך חתכה האבר כטריפה שנשחטה ושאר בשר העובר מגע טריפה שחוטה שהיא מטמאה את הקודש אבל לא את התרומה. הוציא העובר את ידו בין שחיטת סימן לשחיטת סימן וחתכו מצטרף שחיטת סימן לסימן לטהר האבר מידי נבילה :

י שחיטת עכו"ם נבילה ומטמאה במשא ואפילו ישראל עומד על גביו. ואם שחט בסכין יפה שחיטה כראוי אחד העכו"ם ואחד הכותי או גר תושב שחיטתן נבילה. וקרוב בעיני שאף זה מדברי סופרים שהרי טומאת ע"ז וטומאת תקרובתה מדבריהם כמו שיתבאר. ובגלל ע"ז נתרחקו הכותים ונאסרה שחיטתן. וא"ת והלא היא אסורה באכילה דין תורה. לא כל האסור באכילה מטמא שהרי הטריפה אסורה וטהורה. וא"א לחייב כרת על טומאה זו על ביאת מקדש ואכילת קדשיו אלא בראיה ברורה:

יא קולית הנבילה הנוגע בה או נושאה טהור שכל דבר מן הנבילה שאינו מטמא במגע אינו מטמא במשא. ניקבה כל שהוא הנוגע בה או נושאה טמא. בד"א כשהיה המוח שבה מתקשקש שהרי אינה מעלה ארוכה אבל אם היה עומד במקומו אם יש בו כדי להעלות ארוכה לעצם מבחוץ הרי זו מטמאה במגע ובמשא ככל האיברים. וכבר פירשנו שהקולית היא העצם הסתום מכל צדדיו:

יב קולית שחישב עליה לנוקבה ועדיין לא ניקבה הרי הנוגע בה ספק טמא. שהרי יש בדבר ספק אי מחוסר נקיבה כמחוסר מעשה או לא:

הלכות אבות הטומאות - פרק שלישי

א נבלת העוף הטהור מטמא מן התורה. מפי השמועה למדו שזה שנאמר [\(ויקרא יז-טו\)](#) "וכל נפש אשר תאכל נבילה וטריפה באזרח ובגר וכבס בגדיו ורחץ במים" אינו מדבר אלא באוכל נבילת העוף הטהור בלבד שהוא אסור משום נבילה וטריפה. וכיצד היא טומאתה אינה מטמאה לא במגע ולא במשא ולא כשהיא בתוך הפה אלא בתוך בית הבליעה. שנאמר [\(ויקרא יז-טו\)](#) "וכל נפש אשר תאכל" אינה מטמאה אלא כשהיא בבית הנפש. וזה שנאמר [\(ויקרא יז-טו\)](#) "תאכל" לתת שיעור לטומאתה כשיעור אכילה שהוא כזית. והרי נאמר בה [\(ויקרא יז-טו\)](#) "וכבס בגדיו" מלמד שהמתטמא בה מטמא בגדיו עד שיפרוש ממטמאיו כמו שביארנו. כיצד הבולע כזית מנבלת העוף הטהור ונגע בכלים בשעת בליעתו טמאים ונעשו ראשון לטומאה. היה נוגע באדם ובכלי הרס בשעת בליעתו לא טימאן כמו שביארנו בשאר אבות הטומאות. ואחר שבלע אינו מטמא שאר כלים שהרי הוא ככלי ראשון לטומאה אחר שפירש ממטמאיו שאע"פ שהוא טעון טבילה והערב שמש אינו מטמא כלים:

ב אין נבלת העוף הטהור צריכה מחשבה לטמא טומאה זו החמורה אלא כיון שבלע ממנה כזית מכל מקום הרי זו מטמאה בבית הבליעה. חישב

עליה לאכילה הרי זו מטמאה טומאת אוכלין והרי היא כאוכל ראשון לטומאה אע"פ שלא נגע בה טומאה אחרת ואינה צריכה הכשר :

ג פרה אדומה ושעירין הנשרפים אינן כן. אע"פ שהן מטמאין המתעסק בהן אם חישב עליהן לאכילה צריכין שתגע בהן טומאה ואחר כך יטמאו טומאת אוכלין :

ד כזית מנבלת הבהמה שתחבו בכוש והכניס לתוך מעי האשה מלמטה. או שהכניסו לתוך בליעתו של חבירו במקום שנבלת העוף הטהור מטמאה. הרי זה טמאו משום נושא לא משום נוגע כמו שביארנו בתחילת הספר :

ה הכורך כזית מבשר נבילת העוף הטהור בחזרת וכיוצא בה ובלעו אע"פ שלא נגע בגרונו ה"ז טמא. כרכו בסיב ובלעו ה"ז טהור :

ו הבולע נבילת העוף הטהור ואחר שבלעה הקיאה קודם שתתעכל הרי זה אינו מטמא בגדים כשתצא לגרונו בשעה שמקיאה. שאינה מטמאה בבית הנפש אלא בשעת בליעה לא בשעה שמקיאה :

ז מעי של נבלת העוף הטהור שבלעו מקצתו בבית הבליע' ומקצתו בחוץ לתוך פיו אם יש בבית הבליעה כזית ה"ז טמא ואם לאו טהור :

ח בלע ממנה אבר שלם שאין בו כזית אינו מתטמא. אפילו נטל צפור ואכלה אם יש בה כזית נטמא ואם לאו טהור :

ט הכנפיים והנוצה אף ע"פ שהן כאוכלים ומתטמאין ומטמאין טומאת אוכלין אינן מצטרפין בנבלת העוף הטהור לכזית. אבל המקומו' הרכים הקרובים לבשר מן החרטום והציפורנים הרי הן כבשר ומצטרפין לכזית. ראשי אגפיים וראש הזנב והעצמות אפילו הרכות אינן מצטרפין :

י האוכל מנבלת העוף הטהור מן העצמות הרכין או מן הגידין ומן השלל של ביצים ומן הדם ומבשר מן החי ממנו טהור. אבל האוכל מן האשכול של ביצים ומן הקורקבן ומן בני המעיים. או שהמחה את החלב באור וגמעו ה"ז טמא כאוכל מבשרם שהשותה בכלל אוכל. המחחו בחמה וגמעו טהור שהרי הסריחו :

יא נבלת העוף הטהור שנפסדה מלאכול הכלב טהורה. וכן אם יבשה כחרס ואינה יכולה להשרות בפושרין מעת לעת לחזור לכמות שהיתה הרי זו טהורה. והאוכל נצל של נבלת העוף הטהור ה"ז טהור :

יב עוף טהור שנטרף ונשחט שחיטה כשירה שחיטתו מטהרתו ואפילו נשחט בעזרה. ואם נמלק ונמצא טריפה אין מליקתו מטהרתו. נמצאת

אומר שהשוחט עוף טהור בין בחוץ בין בפנים בין קדשים בין חולין הי"ז טהור. והמולק חולין בפנים או שמלק קדשים בחוץ הרי אלו מטמאין בגדים בבית הבליעה:

יג המולק קדשים בפנים אם היו ראויין לקרבן ולא נמצאו בהן מומין שביארנו במקומו הרי אלו טהורין. כיוצא בו עגלה ערופה שנערפת כהלכתה טהורה כפרה כתיב בה כקדשים. וכן אם נשחטה אחר ירידתה לנחל אע"פ שאסורה בהנאה הצילה אותה שחיטתה מידי נבילה:

יד נבלת העוף הטמא טהורה ואינה מטמאה בבית הבליעה. ואם חישוב עליה לאכילה והוכשרה הרי היא כאוכלין טמאין שהן ראשון לטומאה. וכנפיים והנוצה והמקומות הרכים מן החרטום ומן הציפורניים שלה הרי הן כבשרה:

טו אחד העוף הטהור ואחד העוף הטמא אבר מן החי הפורש מהם טהור ואין בו טומאה כלל. שנאמר [\(ויקרא יא-כד\)](#) "ולא לה תטמאו" [\(ויקרא יא-כו\)](#) "לכל הבהמה" להוציא את העוף שאין לו פרסה. ומפי השמועה למדו שלא בא הכתוב אלא לטמא אבר מן החי של בהמה או חיה:

טז אבר מן המת מן העוף הרי הוא כנבלת העוף שפירש ממנו. אם היתה נבלת עוף טהור מטמאה טומאה חמורה בבית הבליעה בכזית. ואם חישוב עליו לאכילה מטמא טומאת אוכלין. ואם היתה נבלת עוף טמא מטמא טומאת אוכלין אם חישוב עליו והוכשר, ואינו מטמא אוכלין אחר ים עד שיהיה בו כביצה כשיעור כל האוכלין לטמא כמו שיתבאר:

הלכות אבות הטומאות - פרק רביעי

א שמונה שרצים האמורין בתורה והן החולד. והעכבר. והצב. והאנקה. והלטאה. והכח. והתנשמת. והחומט. טומאת כולן שוה והן הנקראין שרץ לענין טומאה:

ב השרץ אב מאבות הטומאות מטמא אדם וכלים במגע וכלי חרס באויר ואינו מטמא במשא. והנוגע בו אינו מטמא בגדים בשעת מגעו. ושיעור טומאתו בכעדשה וכל השרצים מצטרפין לכעדשה:

ג האיברים אין להן שיעור אבר מן השרץ כברייתו:

ז בשר וגידים ועצמות שהוא פחות מכעדשה בין שפירש מן החי בין שפירש מן המת מטמא טומאתו. והוא שיהיה בבשר שעליו או במוח שבעצם כדי להעלות ארוכה :

ח בשר מן החי הפורש מן השרץ טהור שאין מטמא אלא אבר הדומה לשרץ כולו. מה שרץ בשר וגידים ועצמות אף אבר הפורש בשר וגידים ועצמות :

ט הכוליא והכבד והלשון וכיוצא בהן אע"פ שהן אבר ואין עושין חליפין הרי הן כבשר. ואם פירשו מן החי טהורין :

י דם השרץ כבשרו ומצטרף לכעדשה כל זמן שהוא מחובר בבשר :

יא עצמות השרץ וגידיו וציפורניו טהורין. ועור החולד והעכבר והצב והתנשמת טהור אע"פ שהוא לח ועדיין לא עיבדו ולא הלך בו. אבל עור האנקה והכח והלטאה והחומט כבשרן ומטמא. בכעדשה. ואם עיבדן או שהלך בהן כדי עבודה טהורין. וכמה היא כדי עבודה כדי הילוך ד' מילין :

יב קולית השרץ הנוגע בה טהור אע"פ שהיא מליאה מוח והוא שיהיה המוח מתקשקש שאינו מעלה ארוכה. אבל אם היה עומד במקומו ויש בו כדי להעלות ארוכה בה מבחוץ הרי הנוגע בה טמא ככל האיברים שיש בהן כדי להעלות ארוכה כמו שביארנו. ניקבה הקולית בכל שהוא הנוגע בה מ"מ טמא :

יג ביצת השרץ המרוקמת אע"פ שהשרץ נראית מתוכה טהורה. ניקבה כל שהוא הנוגע בה טמא :

יד שרץ שחציו בשר וחציו אדמה הנוגע בבשר טמא ובאדמה טהור. ואם השרץ על פני כולו אף הנוגע באדמה שעדיין לא נגמרה צורתו טמא :

יז בשר השרץ שנפסד והבאיש ונפסל מלאכול הכלב טהור. יבש עד שנעשה כחרש אם יכול להשרות בפושרין מעת לעת ולחזור לח כשהיה מטמא ואם לאו טהור ואפילו כאוכלין טמאים אינו מטמא. בד"א במקצת השרץ אבל שרץ שיבש ושלדו קיים או שנשרף ושלדו קיים הואיל ותבנית כולו עומדת ה"ז מטמא וקרוב בעיני שטומאה זו מדבריהם :

יח כזית מן הנבילה או כעדשה מן השרץ שצמקו וחסרו טהורין. פחות מכעדשה מן השרץ ופחות כזית מן הנבילה שתפחו ועמדו על כשיעור מטמאין מדברי סופרים. היו בתחילה כשיעור וצמקו וחזרו ותפחו עד שהגיע לשיעורן הרי אלו מטמאין כשהיו דין תורה. וכן אתה אומר בכזית מן המת :

יד השרץ אינו מטמא עד שימות. הותזו ראשיהן אע"פ שעדיין הראש מעורה בעור הגוף אע"פ שהן מפרכסין כזנב הלטאה מטמאין. שאר שקצים ורמשים כולן כגון הצפרדע והנחש והעקרב וכיוצא בהן אע"פ שהן אסורין באכילה הרי הן טהורין מכלום ואפילו כאוכלין טמאין אינן. ואין לך בכל השרצים מה שמטמא במותו חוץ משמונת המינין המפורשין בתורה:

הלכות אבות הטומאות - פרק חמישי

א שכבת זרע מאבות הטומאה מטמאה אדם וכלים במגע וכלי חרס באויר ואינה מטמאה במשא ואין המתטמא בה מטמא בגדים בשעת מגעו. ואחד הנוגע בה ואחד הרואה אותה בבשרו שניהן ראשון לטומאה דין תורה. וכמה שיעורה לנוגע בכעדשה ולרואה בכל שהוא. ואין הרואה טמא עד שתצא ממנו ויחתום ממנו פי אמה שנאמר **(ויקרא טו-לב) (ויקרא כב-ד)** "אשר תצא ממנו שכבת זרע". לפיכך אפילו ראה בקיסם הואיל והגיעה לפי אמה נמצא. ואחד הרואה מחמת בשרו או הרואה באונס טמא:

ב אין שכבת זרע של קטן מטמאה עד שיהיה בן ט' שנים ויום אחד:

ג שכבת זרע אדומה טהורה עד שתהיה לבנה ונמשכת:

ד וכל שכבת זרע שאין גופו של אדם מרגיש בה אינה מטמאה. לפיכך אם ראה בלא קישויי ובלא תאווה אינה מטמאה משום שכבת זרע. נעקרה בהרגשה אע"פ שיצתה שלא בהרגשה טמא:

ה המהרהר בלילה וראה ששימש מטה בחלום ועמד ומצא בשרו חם אע"פ שלא מצא שכבת זרע ה"ז טמא כיון שהרגיש ששימש בחלום כבר ראה בהרגשה ולפיכך מצא בשרו חם והיתה מעט ונתקנחה בבשרו או בכליו ולפיכך לא מצא לחלוחית. הרהר ולא מצא בשרו חם או שמצא בשרו חם ולא הרהר טהור:

ו המטיל מים וראה מים חלוקין או עכורים בתחילה טהור. ראה אותם באמצע או בסוף ה"ז טמא. היו המים שהטיל כולם מתחילה ועד סוף חלוקין או עכורים הרי זה טהור. היו לבנים ונמשכין טמא. והמטיל טיפים עבות מתוך האמה טהור:

ז בעל קרי שטבל ולא הטיל מים קודם שיטבול כשיטיל מים טמא מפני צחצוחי שכבת זרע שאינן יוצאין אלא כשיטיל מים. בד"א בחולה או בזקן אבל ילד בריא טהור מפני שהוא יורה שכבת זרע בחזקה כחץ והיא כולה ננתקת מן האמה. עד כמה הוא ילד כל זמן שהוא עומד על רגלו אחת ונועל או חולץ מנעלו ואם אינו יכול לעשות כן מפני חוליו הרי זה חולה לענין זה:

ח וכל אשה ששמשה מטתה וירדה וטבלה קודם שתקנח עצמה יפה יפה הרי היא בטומאתה:

ט אחד האיש ואחד האשה ששמשו מטתן שניהן טמאים. ושניהן ראשון לטומאה דין תורה. ואין האשה ממאה משום נוגעת בשכבת זרע שנגיעת בית הסתרים אינה נגיעה. אלא המשמשת הרי היא כרואה קרי. והוא שתהיה בת שלש שנים ויום אחד שנאמר [ויקרא טו-יח] "ואשה אשר ישכב איש אותה". היתה קטנה מבת שלש שנים אינה מתטמאה בשכיבה. אבל מתטמאה בנגיעת שכבת זרע אם נגע בבשרה מבחוץ. [לפיכך הבועל גדולה שלא כדרכה טהורה]. שלא טימא אותה הכתוב בטומאת בית הסתרים אלא כדרכה:

י הבועל את האשה ולא הוציא שכבת זרע טהור אע"פ שהערה. וכן האשה טהורה עד שיוציא האיש:

יא האשה שפלטה שכבת זרע אם פלטה אותה בתוך שלש עונות הרי היא טמאה כרואה קרי. לפיכך סותרת יום אחד אם היתה זבה כאיש שראה קרי. ומטמאה בכל שהוא אע"פ שלא יצאת לחוץ אלא נעקרה והגיעה לבין השיניים נטמאה שהרי שכבת זרע כדמה מה דמה מטמא בפנים אף שכבת זרע שתפלוט תטמא אותה בפנים:

יב שכבת זרע עצמה שנפלטה בתוך השלש עונות מטמאה אתרים שנגעו בה כדרך שטימאה האשה שפלטה אותה. ואם פלטה אחר שלש עונות הרי האשה טהורה וכן שכבת זרע שנפלטה טהורה שכבר נפסדה צורתה:

יג וכמה היא עונה יום או לילה ואין העונה שנבעלה בה מן המניין. כיצד נבעלה בליל השבת שלש עונות שלה יום השבת וליל אחד בשבת ואחד בשבת אם פלטה בתוך זמן זה טמאה. פלטה מליל שני והלאה טהורה. והאיש שפירשה ממנו שכבת זרע אפילו לאחר כמה עונות הרי זו טמאה כל זמן שהיא לחה והפורש ממנו טמא:

יד שכבת זרע אינה מטמאה אלא כשהיא לחה. יבשה כחרס טהורה. ואם יכולה לשרות מעת לעת בפורשין ולחזור לכמות שהיתה הרי זו טמאה:

טו כבר ביארנו בפרק זה שהרואה קרי והאשה ששכב איש אותה שכבת זרע והנוגע בשכבת זרע טמאים מן התורה. וכן האשה שפלטה בתוך שלש עונות הרי היא טמאה מן התורה כרואה קרי. אבל שאר האמורין בפרק זה שהן טמאים כגון מהרהר ומטיל מים אינן טמאין אלא מדבריהם ולא גזרו עליהם טומאה אלא לתרומה אבל לחולין טהורין :

טז נכרית שפלטה שכבת זרע של ישראל בתוך השלש עונות. וכן הבהמה שפלטה שכבת זרע של ישראל בתוך זמן זה הרי אותה הנפלטת טמאה. פלטתו. לאחר זמן זה הרי היא ספק נסרחה או עדיין לא נסרחה :

יז כבר ביארנו בהלכות מטמאי משכב ומושב ששכבת זרעו של עכו"ם טהור מכלום לפיכך בת ישראל שפלטה שכבת זרע של עכו"ם אפילו בתוך שלש עונות טהורה :

יח עכו"ם שהרגיש ונתגייר וירד וטבל ויצא ממנו שכבת זרע שהרגיש בה אחר שטבל ה"ז ספק טמא :

יט גדולה ששכב אותה קטן פחות מבן תשע [או עכו"ם או בהמה] הרי זו טהורה שנאמר [[ויקרא טו-יח](#)] "ואשה אשר ישכב איש אותה" עד שיהיה השוכב איש ומישראל כמו שביארנו :

הלכות אבות הטומאות - פרק ששי

א טומאת ע"ז מדברי סופרים ויש לה רמז בתורה [\(בראשית לה-ב\)](#) "הסירו את אלהי הנכר אשר בתוכם והטהרו והחליפו שמלותיכם". וארבעה אבות הטומאות יש בה. ע"ז עצמה. ומשמשיה. ותקרובת שלה. ויין שנתנסך לה. וטומאת כולן מדבריהן :

ב ע"ז עצמה מטמאה אדם וכלים במגע וכלי חרס באויר ואינה מטמאה במשא כשרץ שנאמר [\(דברים ז-כו\)](#) "שקץ תשקצנו". ושיעורה כזית לא תהיה זו חמורה מן המת אבל אם היתה הצורה פחותה מכזית טהורה :

ג קצץ אבר ממנה אפילו היה כמרדע הרי זה טהור שע"ז אינה מטמאה לאיברים אלא הצורה כולה כשהיא שלימה שנאמר [\(ישעיה ל-כב\)](#) "תזרם כמו דוה" מה דוה אינה מטמאה לאיברים אף ע"ז אינה מטמאה לאיברים. כקולי אבות הטומאות דנו בה מפני שטומאתה מדבריהם עשאוה כשרץ שאינו מטמא במשא וכמת שאינו מטמא אלא בכזית וכנדה שאינה מטמאה לאיברים :

ז נתפרקה ע"ז אע"פ שההדיוט יכול להחזירה והרי כל איבריה קיימים אינה מטמאה :

ה כל משמשי ע"ז כשרץ מטמאין אדם וכלים במגע וכלי חרס באויר ואינן מטמאין במשא. ושיעור טומאתן בכזית ואפילו קצץ ממשמשיה כזית מן הכלי מטמא כשרץ. זו חומר במשמשיה יותר מע"ז עצמה. ובית ע"ז עצמו אבניו ועציו ועפרו מטמאין בכזית במגע ככל המשמשין :

ו המכניס ראשו ורובו לבית ע"ז נטמא כנוגע. וכן כלי חרס שהכניס אוירו לבית ע"ז נטמא. ספסלים וקתידראות שהכניס רובן לבית ע"ז טמאים וכולן ראשון לטומאה :

ז תקרובת ע"ז מטמאה במגע ובמשא כנבילה ושיעורה בכזית. כל דבר שמקריבין לה בין בשר בין שאר אוכלים ומשקין הכל כנבילה שהכתוב קראן [\(תהילים קו-כח\)](#) "זבחי מתים". ואע"פ שאין תקרובת ע"ז של אוכלין בטלין לעולם להתירה בהנאה אם בטלה הרי זו ספק לטומאה. אבל כלי שהוא תקרובת ע"ז שביטלו טהור וכן ע"ז ומשמשיה שביטלו טהורין :

ח יין שנתנסך לע"ז מטמא אדם וכלים במגע וכלי חרס באויר. ומטמא אדם במשא כנבילה וטומאתו בכזית שנאמר [\(דברים לב-לח\)](#) "אשר חלב זבחימו יאכלו ישתו יין נסיכם" הרי [\(דברים לב-לח\)](#) "יין נסיכם" כ [\(דברים לב-לח\)](#) "חלב זבחימו". ואין מטמא טומאה זו אלא יין שנתנסך ביד לפני ע"ז אבל סתם יין של עכו"ם מטמא טומאה קלה כשאר כל משקין טמאין :

ט מכל הדברים שביארנו מתחילת הספר עד כאן אתה למד שאבות הטומאות מהן אבות של תורה ומהן אבות של דברי סופרים :

י כל המתטמא מחמת אב של תורה הרי הוא וולד טומאה של תורה וכל המתטמא מחמת אב של דבריהם הרי זה וולד של דבריהם :

יא כל אב טומאה שמטמא במגע ואינו מטמא במשא בין אב של תורה בין אב של דבריהם אדם הנוגע בו אינו מטמא בגדים בשעת מגעו. ולא אדם ולא כלי חרס אע"פ שעדיין לא פירש ממטמאיו. והנו אחר שפירש ממטמאיו או קודם שיפרוש ולד שהוא מטמא אוכלין ועושה אותן שני לטומאה מפני שהוא ראשון :

יב וכל אב טומאה שמטמא במגע ובמשא בין אב של תורה בין אב של דבריהם אדם הנוגע בו או הנושא מטמא בגדים בשעת מגעו ובשעת נשיאתו ועושה אותן ראשון לטומאה. וכן אם נגע באוכלין עשן ראשון כל זמן שלא פירש ממטמאיו. פירש ממטמאיו הרי הוא ראשון לטומאה לכל דבר ואינו מטמא בגדים ואם נגע באוכלין הרי הן שני. בד"א בשאר כל האבות חוץ מן הנבילות והמרכב. אבל הנבילה והמרכב אע"פ

שמטמאין במגע ובמשא הנוגע בהן אינו מטמא בגדים בשעת מגעו ואם נגע באוכלין הרי הן שני לטומאה. והנושא מטמא בגדים בשעת נשיאתו ואם נגע באוכלין עד שלא פירש הנם ראשון לטומאה כמו שביארנו :

יג מי חטאת שיש בהן כדי הזאה אע"פ שהן כנבילה וכמרכב שאין מטמאין בגדים אלא הנושאן הרי הנוגע בהן מטמא בגדים בשעת מגעו משום נושא שאי אפשר שיגע במים שלא יסיט אותן וכבר ביארנו שאחד הנושא ואחד המסיט. וכן הנוגע בצמר הנבילה או שנגע בנימי. המרכב מטמא בגדים בשעת מגעו משום נושא. שאי אפשר לנגוע בדברים אלו שלא יסיט אותן. ולפיכך מטמא בגדים עד שלא פירש כדן הנושא :

יד הבולע נבלת עוף הטהור בשעת בליעתו מטמא בגדים כמו שביארנו והן ראשון לטומאה וכן אם נגע באוכלין הרי הן ראשון לטומאה. ואחר שבלע הרי זה פירש ממטמאיו :

טו השורף פרה אדומה ושעירים הנשרפים והמשלח את השעיר אע"פ שבשעת מעשיהן מטמא בגדים כמו שביארנו. אם נגעו באוכלין אפילו בשעת מעשיהן הרי הן שני לטומאה :

טז הנוגע באב מאבות הטומאות המושלך בתוך המקוה. כגון נבילה או שרץ או משכב שהוא במקוה ונגע בו ה"ז טמא. שנאמר [\(ויקרא יא-לו\)](#) "אך מעין ובור מקוה מים יהיה טהור ונוגע בנבלתם יטמא" אפילו כשהן בתוך המקוה מטמאין וכשיעלה מן המקוה זה הנוגע יטהר. [והנושאן מטמא בגדים בשעת נשיאתן. ואם נגע באוכלים עד שלא פירש הרי הן ראשון לטומאה כמו שביארנו]. וכן זב שדרס על המשכב שהוא מונח במקוה הרי המשכב טמא. וכשיעלה המשכב מן המקוה יטהר שהרי עלתה לו טבילה וזה הנוגע במשכב כשהוא במקוה אם פשט ידו ונוגע חוץ למקוה הרי זה מטמא בגדים וא"צ לומר שהוא מטמא אוכלין ומשקין :

הלכות אבות הטומאות - פרק שביעי

א דבר מפורש בתורה שהאוכלין והמשקין מתטמאין שנאמר [\(ויקרא יא-לד\)](#) "מכל האוכל אשר יאכל אשר יבא עליו מים יטמא וכל משקה אשר ישתה בכל כלי יטמא". ואין האוכל שנטמא מטמא אוכל אחר מן התורה. ולא המשקין שנטמאו מטמאין דבר אחר מן התורה. אבל מד"ס גזרו על האוכל הטמא שאם נגע באוכל אחר טימאהו. וכן אם נגע אוכל הטמא במשקין טמאין. ואין אוכל מטמא כלי שנגע בו לעולם ואפילו מדבריהם. וכן גזרו על המשקין הטמאים שיטמאו אוכלין או משקין או כלים שנגעו בהן :

ב אין לך ולד טומאה שמטמא כלים אלא משקין טמאים בלבד. וטומאה זו מדבריהם והוא שיהיו אותן המשקין טמאין מחמת אב מאבות הטומאות בין של תורה בין של דבריהם. ומפני מה גזרו על המשקין טמאין שיטמאו כלים נזירה משום משקה הזב שהוא אב ומטמא כלים דין תורה. שנאמר [\(ויקרא טו-ח\)](#) "וכי ירוק הזב בטהור" כמו שביארנו :

ג כשגזרו על המשקין שיטמאו את הכלים גזרו שיהיו מטמאין את הכלים מתוכן. כיצד אם נפלו לאויר כלי חרס נטמא כולו והרי הוא שני ואם נגעו בשאר כלים מתוכן מטמא כולן ונעשו שניים. אבל אם נגעו משקין טמאים באחורי הכלי שיש לו תוך בין בכלי חרס בין בכלי שטף וכלי מתכות נטמאו אחוריו בלבד והרי אחוריו שני ולא נטמא תוכו: בד"א לתרומה אבל לקדש כלי שנטמאו אחוריו נטמא כולו והרי כולו שני לטומאה:

ד כבר ביארנו שהאוכלין אין מטמאין כלים והמשקין מטמאין. ולמה עשו בטומאת משקין היכר זה ואמרו שהכלי שנגעו משקין טמאין באחוריו לא נטמא תוכו לתרומה להודיע שטומאת כלים אלו מדבריהם שלא ישרפו עליה תרומה וקדשים:

ה כבר ביארנו שהאוכלין והמשקין שנגעו באב מאבות הטומאות הרי הן ראשון לטומאה. וכן אם נגע אוכל באדם או בכלי שנטמא באב הרי אותו האוכל שני לטומאה. ואוכל שנגע בזה השני נקרא שלישי לטומאה. ואם נגע השלישי באוכל רביעי) ה"ז נקרא רביעי לטומאה. בד"א באוכלין אבל המשקין אחד משקה שנגע באב הטומאה או שנגע בראשון או שנגע בשני הרי אותו המשקה תחלה לטומאה ומטמא את חבירו וחבירו את חבירו אפילו הן מאה שאין מונין במשקין. כיצד יין שנגע באב הטומאה או בראשון או בשני הרי יין זה כראשון לטומאה. וכן אם נגע יין זה בשמן ושמן בחלב וחלב בדבש ודבש במים ומים ביין אחר וכן עד לעולם כולן ראשון לטומאה וכאילו כל אחד מהן נטמא באב תחלה וכולן מטמאין את הכלים. וכן כלי שנטמאו אחוריו במשקין ונגעו משקין אחרים באחורי הכלים הטמאין אפילו היו משקין חולין נעשו המשקין האחרים תחלה לטומאה ומטמאין כלים אחרים ועושין אותן שניים ואין צ"ל שהן מטמאין אוכלין ומשקין אחרים:

ו אתורי הכלי שנטמאו במשקין ונגעו אוכלין באחורי הכלי הטמא אפילו אוכלי תרומה הרי הן טהורין שהכלי שנטמאו אחוריו בלבד אינו מטמא את האוכלין אלא לקדש בלבד שהכלי שנטמאו אחוריו ה"ז טמא כולו לקדש כמו שביארנו ולפיכך מטמא אוכל הקדש:

הלכות אבות הטומאות - פרק שמיני

א כל הנוגע בידיו בראשון לטומאה בין שהיה אותו ראשון אדם או כלי או אוכל או משקין טמאין נטמאו ידיו בלבד עד הפרק. וכן המכניס ידיו לאויר כלי חרס שנטמא באב הטומאה או שהכניס ידיו לבית מנוגע נטמאו ידיו וטומאת הידים מד"ס :

ב הידים שניות מד"ס לעולם שאין טומאתן אלא מדבריהם וכשגזרו טומאה עליהן גזרו שיהיו כשני לטומאה. אפילו הכניס ידיו לבית המנוגע או שנגע בידיו באדם שמטמא בגדים עד שלא פירש ממטמאיו הרי ידיו שניות :

ג הפיגול והנותר וצריד של מנחות הרי הן כראשון לטומאה ומונין בהן ראשון ושני לפיכך מטמאין את הידים בכביצה. ואין הפיגול והנותר מצטרפין אע"פ ששיעורן שוה בכביצה הואיל וטומאת הידים מדבריהן אבל שאר האוכלין מצטרפין שאין אוכלים טמאין מטמאין את הידים עד שיהיו כביצה :

ד קולית הפיגול או הנותר אף על פי שהיא סתומה הנוגע בה בידיו נטמאו ידיו שהעצמות של קדשים ששמשו נותר או פיגול מטמאין את הידים הואיל ונעשו בסיס לדבר האסור :

ה בשר קודש שיצא חוץ למחיצתו הרי הוא ספק אם מטמא את הידים או לא. לפיכך אינו מטמא שספק טומאת הידים טהור כמו שיתבאר. ואם בשר פסח שיצא חוץ לבית הוא הרי הוא טהור בני חבורה זריזין הן :

ו אין טומאת ידים במקדש. שבשעה שגזרו טומאה על הידים לא גזרו במקדש אלא הנוגע באוכלין טמאים וכיוצא בהן בין שנגע במקדש בין שנגע חוץ למקדש ונגע בקדשים במקדש לא טמאן. ואם נגע חוץ למקדש ה"ז מטמא את הקדש ופוסל את התרומה כמו שיתבאר :

ז מי שנטמאת ידו אחת ונגעה באחרת האחרת טהורה ונוטל את הטמאה ודיו. בד"א לתרומה אבל לקדש אם נטמאת ידו אחת ונגע בשנייה טימאה ושתיהן צריכות טבילה לקדש אבל לתרומה בנטילת ידים בלבד יטהרו ידיו :

ח שלמה המלך ובית דינו גזרו על כל הידים שיהיו שניות. ואע"פ שלא ידע בודאי שנטמאו מפני שהידיים עסקניות. ולא נזר שלמה על הידים טומאה אלא לקדש ואחר כך גזרו חכמים שאחריו אף לתרומה. ולפיכך צריך נטילת ידים לתרומה ואם נגע בתרומה קודם שיטול ידיו פסולה ונשרפת על טומאה זו :

ט לט אדם ידיו במפה ואוכל תרומה בלא נטילת ידים ואין חוששין שמא יגע אבל לא יעשה כן בחולין שנעשו על טהרת הקדש או על טהרת תרומה גזירה שמא יגע לפי שאינו מקפיד עליהן :

י הואיל והידיים שניות אם נגעו במשקה עשאוים תחילה. ואם נגעו משקין אלו באוכלין עושין אותן שני. ואם נגעו במשקין אחרים עושין אותן תחילה שהמשקין תחלה לעולם כמו שביארנו. אבל אין משקין אלו שנטמאו מחמת הידיים מטמאין כלים שעיקר טומאת הידיים מדבריהם. וכן גזרו חכמים על כל אדם שיאכל אוכלין טמאין בין שאכל אוכל ראשון או אוכל שני. ועל כל השותה משקין טמאים שיהיה שני לטומאה עד שיטבול. ואם נגע באוכלין עשאן שלישי. ואם נגע במשקין אפילו משקה חולין עשאן תחלה לטמא אוכלין ומשקין אחרים. אבל לא לטמא כלים הואיל ועיקר טומאת אדם זה מדבריהם. ומפני מה גזרו טומאה על האוכל אוכלין טמאים. שמא יאכל אוכל ראשון או שני וישתה עליו משקה תרומה ונמצא המשקה תרומה טמא באוכל שבפיו. וכן השותה משקין טמאים שמא יאכל עמהן אוכל תרומה ונמצא טמא במשקין שבפיו וכבר ביארנו בתרומות שאסור לאכול תרומה טמאה :

יא אינו מתטמא עד שיאכל מאכלים טמאים כחצי פרס שהוא כביצה ומחצה שוחקת. וכן השותה אינו מתטמא עד שישתה ממשקין טמאין רביעית. וכל האוכלין מצטרפין לכחצי פרס לפסול את הגוויה. וכל המשקין מצטרפין לרביעית ואם אכל או שתה פחות משיעור זה טהור. אכל מעט ושהה ואכל מעט אם יש מתחלה ועד סוף כדי אכילת פרס מצטרפין ואם לאו אין מצטרפין. וכן אם שתה מעט ושהה ושתה מעט אם יש מתחלה ועד סוף כדי אכילת פרס מצטרפין ואם לאו אין מצטרפין. אכל פחות מכשיעור וטבל ועלה ואכל מעט מיד אם לא שהה ביניהן והרי בין אכילה שלפני טבילה ושלאחר טבילה בכדי אכילת פרס הרי אלו מצטרפין :

יב אשה שהיא ראשון לטומאה ומניקה את בנה הרי הבן טהור ולא גזרו עליו טומאה שאפילו תאמר שינק רביעית אפשר שיש מתחילה ועד סוף יתר מכדי אכילת פרס שהרי אינו יונק בבת אחת :

יג המעוברת התירו לה לאכול אוכלין טמאין פחות מכשיעור. ואע"פ שהיא אוכלת הרבה מפני הסכנה. ואינה צריכה טבילה אלא הרי היא טהורה :

הלכות אבות הטומאות - פרק תשיעי

א הבא ראשו ורובו במים שאובין או שנפלו על ראשו ועל רובו שלשה לוגין מים שאובין הרי הוא כשני לטומאה עד שיטבול. ואם נגע באוכלין עשאן שלישי. ואם נגע במשקין טמאים עשאן תחילה לטמא אוכלים ומשקין אחרים אבל לא לטמא כלים. ומפני מה גזרו טומאה על אדם זה. מפני שהיו טבולי יום טובלין במערות שמימיהן רעים ואח"כ היו רוחצין במים שאובים יפים דרך נקיות ופשט המנהג כך עד שהיו רוב העם מדמים שמים שאובים שרוחצין בהן באחרונה הן שמטהרין לא הטבילה שבמי מקוה והיו טובלין בזלזול בלא כוונה. ולפיכך גזרו שכל שבא ראשו ורובו במים שאובים או שנפלו על ראשו ורובו נטמא ונעשה כשני לטומאה. אפילו טהור שאינו טבול יום אם נפלו על ראשו ורובו שלשת לוגין מים שאובין או שבא ראשו ורובו במים שאובין ה"ז כשני לטומאה עד שיטבול. טבל אינו צריך הערב שמש מפני שעיקר טומאה זו מדבריהן. וכן האוכל אוכלין טמאים והשותה משקין טמאין וטבל אינו צריך הערב שמש וכן כלים שנטמאו במשקין כיון שמטבילין טהרו ואין צריכין הערב שמש מפני שטומאות אלו עיקרן מדבריהן :

ב מי שנפלו עליו ג' לוגין מים שאובין משני כלים או משלשה אם התחיל השני עד שלא פסק הראשון מצטרפין ואם לאו אין מצטרפין. נפלו מארבעה כלים אין מצטרפים ואע"פ שהתחיל זה עד שלא פסק זה ה"ז טהור. נפלו על ראשו אבל לא על רובו או שנפלו על רובו ולא על ראשו או שנפלו על ראשו בלבד מלמעלה ועל רובו נפלו מן הצד או מלמטה ה"ז טהור עד שיפלו על ראשו ועל רובו הסמוך לראשו כדרכו. וכן אם בא ראשו במים שאובין ולא בא רובו או בא רובו ולא בא ראשו או שבא ראשו בלבד ובא משאר גופו ורובו במים שאובין מלמטה או מן הצד ה"ז טהור ער שיבא ראשו ורובו הסמוך לראשו כדרכו :

ג הבא מראשו ורובו החצי במים שאובין ונפלו על החצי האחר מים שאובין הואיל וחציו בנפילה וחציו בביאה טהור :

ד היו שלשת הלוגין שנפלו עליו או שבא בהן מקצתן שאובין ומקצתן אינן שאובין או שנתערב בהן יין דבש וחלב ה"ז טהור עד שיהיו השלשה כולן מים שאובין. שלשת לוגין אלו שנפלו על הטהור או שבא בהן וטמאוהו כיון שנעשה כשני לטומאה הרי המים האלו טמאין שהרי נגעו בשני והרי אלו המים אומרין לזה הטהור טמאנו אותו וטימאנו :

ה בראשונה היו מניחין ככרות של תרומה בצד הספרים ואומרים זה קודש וזה קודש ובאין העכברים וקורעין את הספרים לפיכך גזרו שכל תרומה שתגע באחד מכתבי הקדש נטמאת והרי היא כשלישי לטומאה כאלו נגעו בשני ונמצאו כל כתבי הקדש פוסלין את התרומה כשני. ולא עוד אלא מי שהיו ידיו טהורות ונגע באחד מכתבי הק. דש נעשו ידיו שניות ומטמאין את התרומה ואת המשקין ואע"פ שאין הידים מתטמאות אלא מראשון לטומאה כמו שביארנו הן מתטמאות מן המפר :

ו רצועות תפילין עם התפילין וגיליון שבספר שלמעלה ושלמטה שבתחלה ושבסוף כשהן מחוברין לספר. וספר שנמחק ונשתייר בו שמנים וחמש אותיות. ומגילה שכתוב בה מן התורה שמנים וחמש אותיות כפרשת [\(במדבר י-לה\)](#) "ויהי בנסוע הארון" הרי אלו מטמאין את הידים. ולא דברי תורה בלבד אלא כל כתבי הקדש אפילו שיר השירים וקהלת שהן דברי חכמה מטמאין את הידים :

ז תרגום שבעזרא ושבדניאל הרי הוא מכלל כתבי הקדש. אבל תרגום שכתבו עברית ועברית שכתבו תרגום או שכתב כתבי הקדש בכתב עברי אינן מטמאין את הידים עד שיהיו כתובים אשורית על העור ובדיו :

ח הכותב הלל ושמע לתינוק להתלמד בו אע"פ שאינו רשאי הרי אלו מטמאין את הידים :

ט המשיחות והרצועות שתפרן לספר אע"פ שאינו רשאי לקיימן כל זמן שהן מחוברין לספר מטמאין את הידים :

י תיק של ספר ומטפחות ספרים בזמן שהן תפורות מטמאין את הידים. אבל הברכות אע"פ שיש בהן מאותיות של שם ומעניינים הרבה של תורה אינן מטמאין את הידים :

יא ספרי המינים אינן מטמאין את הידים. פרשת סוטה הואיל ולמחיקה עומדת אינה מטמאה את הידים :

הלכות אבות הטומאות - פרק עשירי

א כל המתטמא באב מאבות הטומאות בין אדם בין כלים הרי הוא ראשון לטומאה כמו שביארנו עד שיטבול. טבל הרי הוא כשני לטומאה עד שיעריב שמשו שנאמר [\(ויקרא יא-לב\)](#) "במים יובא וטמא עד הערב וטהר" הכתוב קרא לטבול יום טמא :

ב אחד טבול יום מטומאה חמורה כגון שטבל מזיבות מטומאת מת וצרעת ואחד טבול יום מטומאת שרץ וכיוצא בו כל הטעון הערב שמש בין אדם בין כלים בין מדברי תורה בין מדברי סופרים הרי הוא כשני לטומאה עזי שיעריב שמשו :

ג טבול יום פוסל אוכלי תרומה ומשקה תרומה ואוכלי הקדש ומשקה הקדש פוסל הכל. כיצד טבול יום שנגע באוכלין של תרומה עשאן שלישי

לטומאה מפני שהוא שני וכן אם נגע במשקין של תרומה טמאין והרי הן שלישי לטומאה נגע טבול יום במשקין של קדש טימאן והרי הן רביעי לטומאה וכן אם נגע באוכלי הקדש עשאן רביעי אבל אם נגע באוכלין חולין ומשקה חולין הרי הן טהורין. ודין מחוסר כפורים וטבול יום בנגיעת הקודש אחד הוא. הרי נתבאר לך מכל אלו הדברים שאין שם משקין שניות לעולם אלא המשקין תחילה לעולם חוץ ממשקין שנגע בהן טבול יום שהן שלישי אם היו תרומה או רביעי אם היו קדש :

ד כל המטמאין בין חמורין בין קלין משקין היוצאין מהן כגון רוקן ומימי רגליהן הרי הן כמשקין שנגעו בהן אלו ואלו ראשון לטומאה כמו שביארנו חוץ מזב וחבריו שמשקין היוצאין מהן אב טומאה ומשקין שהזב וחבריו נוגעין בהן תחלה. אפילו אוכל אוכלין טמאין או שותה משקין טמאין המשקין היוצאין ממנו קודם שיטבול כמו המשקין שנגע בהן שהן תחילה. וכן טבול יום משקין היוצאין ממנו כמשקין שהוא נוגע בהן שאין מטמאין אחרים כלל אלא אם נגע במשקה חולין הרי הן טהורין ואם נגע במשקה תרומה הרי הן שלישי ואם נגע במשקה קדש הרי הן רביעי :

ה ועתה יתבאר לך שאין שלישי שבתרומה ולא רביעי שבקדש מטמא משקה אחר או אוכל אחר. ואין צ"ל שאין מטמאין כלים. לפיכך קדירה שמליאה משקין ונגע בה טבול יום אם היה משקה חולין הכל טהור. ואם היה משקה תרומה המשקין פסולין והקדירה טהורה. ואט היו ידיו טמאות המשקה טמא בין משקה תרומה בין משקה חולין. וזה חומר בידים מבטבול יום. וחומר בטבול יום מבידים טמאות שספק טבול יום פוסל מספק וספק הידים טהור כמו שיתבאר :

ו אחד טהור שהיו ידיו טמאות או טבול יום שידיו טמאות ה"ז מטמא משקה חולין ועושה אותן תחלה לטמא אוכלין ומשקין כמו שביארנו. ומאחר שמשקה שיצא מטבול יום כמשקין שנגע בהן. טבול יום שנפל מרוקו או מימי רגליו על ככר של תרומה ה"ז טהור מפני שהן כמשקין שנגע בהן :

ז מכל אלו הדברים שהקדמנו לבארם אתה למד שהאדם יהיה אב לטומאה ויהיה ראשון לטומאה מדברי תורה. ולעולם לא יהיה האדם שני אלא מדברי סופרים והוא האוכל אוכלין טמאים או השותה משקין טמאין או הבא ראשו ורובו במים שאובין שכל אלו כשני לטומאה מדבריהם. וכן שאר כל הכלים חוץ מכלי חרס יהיו אב טומאה ויהיו ראשון לטומאה מדברי תורה. ולא יהיה הכלי לעולם שני לטומאה אלא מד"ס שאם יטמא במשקין טמאים יהיה שני מדבריהן כמו שביארנו :

ח כבר ביארנו שכלי חרס לא יהיה אב טומאה לעולם לא מדברי תורה ולא מד"ס. ויהיה ראשון לטומאה מדברי תורה ושני מדבריהן אם נטמא

במשקין כשאר הכלים. ולא יהיה האדם ולא הכלים שלישי ולא רביעי לעולם לא מדברי תורה ולא מדברי סופרים :

ט האוכלים לא יהיו אב טומאה לעולם לא מדברי תורה ולא מדבריהם. ויהיו ראשון ושני מדברי תורה שהאדם או הכלי שהוא ראשון לטומאה אם נגע באוכל עשאוהו שני והאוכלין יהיו שלישי ורביעי לטומאה מדבריהן בלבד :

י המשקין יהיו אב טומאה מדברי תורה. כגון מי חטאת ורוק הזב ומימי רגליו. ויהיו ראשון לטומאה מדברי תורה כגון שנגעו באב מאבות הטומאות. וכן אם נגעו המשקין בולד הטומאה בין אדם בין כלים נטמאו מדברי תורה והרי הן כראשון לטומאה לטמא אחרים מדבריהן. וכן אם נגעו בשני בין אדם בין כלים בין באוכלין נעשו ראשון לטמא אחרים מדבריהם כמו שביארנו. ויהיו המשקין שלישי ורביעי מדבריהם. כיצד אם נגע טבול יום במשקה תרומה עשאהו שלישי ואם נגע במשקה קדש עשאהו רביעי. ואין אתה מוצא משקין שניות לעולם ולא משקה שאינו תחלה חוץ ממשקה טבול יום או מחוסר כפורים בקדש כמו שביארנו שהוא פוסל מדבריהם ואינו מטמא.

הלכות אבות הטומאות - פרק אחד עשר

א כל מקום שנאמר באוכלין פסול הוא שיהיה האוכל עצמו טמא ולא יטמא אוכל אחר. אלא אם נגע באוכל אחר הרי הוא טהור :

ב הראשון שבחולין טמא ומטמא. השני פסול ולא מטמא ואין שני עושה שלישי בחולין. ומניין לאוכל שני שהוא פסול בחולין שנאמר [\(ויקרא יא-לג\)](#) "וכל כלי חרש אשר יפול מהם אל תוכו כל אשר בתוכו יטמא". נמצא השרץ אב וכלי חרס שנפל השרץ לאוירו ראשון והאוכל שבכלי שני והרי הוא אומר [\(ויקרא יא-לג\)](#) "יטמא". וכן שרץ שנפל לאויר התנור הפת שנייה שהתנור ראשון :

ג הראשון והשני שבתרומה טמאים ומטמאים. השלישי פסול ולא מטמא ואין שלישי עושה רביעי בתרומה. מניין לאוכל שלישי שהוא פוסל בתרומה שנאמר [\(ויקרא כב-ז\)](#) "ובא השמש וטהר ואחר יאכל מן הקדשים" נמצא טבול יום אסור בתרומה עד שיעריב שמשו ואם נגע בה פסלה וטבול יום כשני לטומאה הוא. הא למדת שהשני עושה שלישי בתרומה :

ד הראשון והשני והשלישי בקדש טמאין ומטמאין. הרביעי פסול ואינו מטמא ואין רביעי עושה חמישי לעולם. ומניין לשלישי בקדש שהוא טמא

שנאמר [\(ויקרא ז-ט\)](#) "והבשר אשר יגע בכל טמא לא יאכל" וכבר קרא הכתוב לשני טמא שנאמר [\(ויקרא יא-לג\)](#) "כל אשר בתוכו יטמא" הא למדת שבשר הקדש שנגע בשני נטמא וישרף. ומניין לרביעי בקדש שהוא פסול. מק"ו ומה מחוסר כיפורים שהוא מותר בתרומה אסור בקדש עד שיביא כפרתו השלישי שהוא פסול בתרומה אינו דין שיעשה רביעי בקדש. אבל החמישי טהור:

ה בשר תאווה אף על פי שהוא טהור גזרו עליו שיהיה כשלישי לטומאה מטמא את הקדש ואינו פוסל את התרומה. ויראה לי שלא גזרו עליו אלא כדי שלא יערבוהו עם בשר הקדש ויבואו לטעות ולשגוג בו וידמו שהבשר זה הוא חול והוא קדש ויאכלנו בטומאה:

ו חיבורי אוכלין ע"י משקין הרי הן חיבור לטמא טומאת אוכלין והדבר ספק אם חשובים כגוף אחד למנות בהן ראשון ושני ושלישי. או חשובים זה האוכל שנגעה בו הטומאה ראשון והאוכל המחובר לו שני:

ז השני שבחולין פוסל אוכלי תרומה ועושה אותן שלישי. ואם נגע במשקה חולין טימאן ואצ"ל אם נגע במשקה תרומה או במשקה קדש שהוא מטמא את הכל:

ח השלישי שבתרומה שנגע באוכלי קדש פסלן ונעשו רביעי. ואם נגע במשקה הקדש טימאן ונעשו תחלה. אבל אם נגע שלישי שבתרומה במשקה תרומה הרי הוא טהור. וכן רביעי שבקדש אם נגע במשקה קדש הרי זה טהור:

ט חולין שנעשו על טהרת תרומה השלישי שבהן פסול כתרומה. ואם נגע בקדש אינו עושהו רביעי ואפילו משקה קדש אינו פוסל. וחולין שנעשו על טהרת הקדש השלישי שבהן טהור כחולין:

י האוכל רביעי שבקדש אסור לו לאכול את הקדש ומותר ליגע בקדש ואינו פוסלו. אפילו תבשיל שנתערב בו הקדש ואין בו כזית בכדי אכילת פרס הרי זה לא יאכל ברביעי של קדש אלא בחמישי שהוא טהור כמו שביארנו:

יא האוכל שלישי שבתרומה עצמה או של חולין שנעשו על טהרת תרומה ה"ז אסור לאכול את התרומה עד שיטבול. ומותר ליגע בתרומה והרי היא טהורה. באכילה עשו מעלה בנגיעה לא עשו מעלה. בד"א בתרומה עצמה אבל תבשיל שנתערבה בו תרומה אם אין שם כזית בכדי אכילת פרס הרי זה מותר לאכול מאותו תבשיל כדרך שמותר ליגע בתרומה:

יב האוכל שלישי שבתרומה או של חולין שנעשו על טהרת התרומה אע"פ שהוא טהור לנגיעת תרומה הרי הוא כשני לענין קדש שטהרת

תרומה טומאה היא אצל הקדש. אבל האוכל שלישי שבחולין שנעשו על טהרת הקדש הרי הוא טהור שאין לך דבר שעושה רביעי בקדש אלא קדש מקדש בלבד:

יג כל קדש האמור בעניין טומאת אוכלין ומשקין הוא קדשי מקדש המקודשין כגון בשר קדשי קדשים. ובשר קדשים קלים. וחלות תודה ורקיקי נזיר שנשחט עליהן הזבח. והמנחות שקדשו בכלי. ושתי הלחם ולחם הפנים משקרמו בתנור. אבל חלות תודה ורקיקי נזיר שלא נשחט עליהן הזבח. והמנחות שלא קדשו בכלי. אינן לא כקדש ולא כחולין אלא כתרומה:

יד החלה והבכורים ותשלומי תרומה [וחומשה] הרי הן כתרומה:

טו הטבל. והמדומע. וגידולי תרומה. ומעשר שני וראשון. ועיסה הטבולה לחלה. הרי הן כחולין והראשון טמא בהן והשני פסול ואין בהן שלישי:

טז כל דבר שודאו מטמא את החולין מן התורה גזרו על ספיקו בחולין הטבולין להלה שתעשה אותה העיסה בטהרה. ומפרישים ממנה חלה וחלתה תלויה לא נאכלת ולא נשרפת:

הלכות אבות הטומאות - פרק שנים עשר

א אחת עשרה מעלות עשו חכמים לקדש על התרומה ואלו הן. יש לאדם להטביל כלים בתוך כלים לתרומה אבל לא לקדש. גזירה שמא יהיה פי הכלי צר ולא יהיה בו כשפופרת הנוד ונמצאו הכלים שבתוכו כאלו טבלו במים שבכלי לא במקוה. בד"א כשהיה הכלי הגדול שיש בתוכו הכלים הטמאין טהור. אבל אם היה טמא מתוך שעלתה לו טבילה עלתה טבילה לכלים שבתוכו אפילו להשתמש בהן בקדש:

ב כלי שנטמאו אחוריו במשקין לא נטמא תוכו ולא בית אצבע שבעובי שפתו. והמשקין שבתוכו או שבבית צביעתו טהורין. ושותה בו ואינו חושש שמא יגעו משקין שבפיו באחורי הכלי ויחזרו ויטמאו תוכו. בד"א לתרומה. אבל לקדש נטמאו אחוריו נטמאו כולן:

ג הנושא את המדרס מותר לו לישא עמו תרומה כאחד והואיל ואין הנושא נוגע בתרומה ולא תרומה נוגעת במדרס הרי היא טהורה אבל לא הקדש אף ע"פ שלא נגע בו. מעשה היה באחד שנשא חבית של קדש טמאה במדרס שנשא עמה באותה שעה גזרו שהנושא את המדרס לא

ישא את הקדש. ולא גזרו אלא במדרס עם הקדש כמעשה שהיה. ואם עבר ונשא הואיל ולא נגע בקדש הרי הקדש טהור :

ד בגדי אוכלי תרומה אע"פ שהן טהורין ונזהרין מן הטומאות הרי בגדיהן מדרס לקדש :

ה כלי שהיא מפוצל ולוחותיו וקורותיו מקושרות כגון מטה וכיוצא בה. אם נטמא וצריך להטבילו לתרומה יש לו להטבילו כולו כאחד כשהוא מקושר. אבל לקדש מתיר ומנגב שמא יש שם דבר החוצץ ומטביל ואחר כך קושר :

ו כלים הנגמרין בטהרה אפילו היה העושה אותן ת"ח ונזהר בהן הרי אלו צריכין טבילה לקדש ואינן צריכין הערב שמש. אבל לתרומה משתמש בהן בלא טבילה שהרי נעשו בטהרה. ומפני מה הצריכום טבילה לקדש גזירה משום רוק ע"ה שיגע בהן בשעת מלאכה ועדיין הוא לח :

ז אחר שנגמר הכלי מצרף מה שבתוכו לקדש אבל לא לתרומה. כיצד כלי שהוא מלא פירות פרודין זה מזה כגון צימוקין וגרוגרות ונגעה טומאה באחד מהן. נטמא כל מה שבכלי לקדש אבל לא לתרומה. וכל המעלות של דבריהם הם. ורמז יש למעלה זו בתורה [\(במדבר ז-יד\)](#) "כף אחת עשרה זהב מלאה קטרת" אמרו חכמים כל מה שבכף הרי הוא כגוף אחד. אפילו שאין לו תוך מצרף מה שעליו לקדש. כגון שהיו צבורין ע"ג הלוח או ע"ג העור אע"פ שאין הפירות נוגעין זה בזה :

ח היו שני הציבורין בתוך הכלי ודבר אחר ביניהן ונטמא אחד משניהן. אם היה הדבר שביניהן צריך לכלי הכלי מצרפן ונטמא הכל. ואם אינו צריך לכלי לא נטמא אלא זה שנגעה בו הטומאה בלבד :

ט היו שני ציבורין בכלי והציבור האחד מחובר למים שאחורי הכלי ונגע טמא בציבור השני. נטמאו שניהן בצירוף הכלי ונטמאו המים שאחורי הכלי מחמת זה האוכל המחובר להן אע"פ שהן אחורי הכלי. נגע הטמא במים שאחורי הכלי נטמא האוכל המחובר להן. והדבר ספק אם נטמא האוכל השני בצירוף הכלי או לא נטמא מחמת הצירוף :

י אוכל קדש שנטמא והניחו בכלי ובתוך הכלי אוכל קדש אחר טהור ואין נוגעין זה בזה. הטהור בטהרתו והטמא בטומאתו. בא טבול יום ונגע באוכל הטמא יש בדבר זה ספק אם נפסל הטהור מחמת מגע טבול יום מפני צירוף הכלי או לא נפסל. שלא נגע טבול יום אלא באוכל ששבע מן הטומאה ולא הוסיף לו כלום :

יא הרביעי בקדש פסול אבל בתרומה טהור. וכן שלישי בתרומה אם נגע במשקה קדש הרי זה נטמא כמו שביארנו. והשלישי שבתרומה או שבקדש אם נגע במשקה תרומה לא פסלו :

יב מי שנטמאת ידו אחת ונגע בה בידו שנייה או ביד חבירו פסל את השנייה והרי היא כשלישי. ואם היה ידו בלולה במשקה אע"פ שלא נגע נטמאת חבירתה וצריך להטביל את שתיהן ואח"כ יגע בקדש. אבל בתרומה אם נטמאת ידו האחת לא נטמאת חבירתה. ואפילו נגע בה כשהיא נגובה. ואין צריך להטביל ידו שנטמאת אלא נוטלה ונוגע בתרומה :

יג אוכלין נגובין שלא הוכשרו אוכלין אותם בידי מסואבות במה ד"א בתרומה אבל בקדש חיבת הקדש מכשרתן ואסור למי שידיו טמאות לאכול קדש שלא הוכשר. ואפילו לא נגע בו אלא בכוש או שתחב לו חבירו לתוך פיו הרי זה אסור ואצ"ל שאם נגעה טומאה באוכלין של קדש שלא הוכשרו שנטמאו מפני שחיבת הקדש מכשרתן :

יד בד"א לפסול האוכל עצמו ולאסרו באכילה אבל למנות בו ראשון ושני ה"ז ספק. כיצד נגע אוכל שנטמא בלא הכשר באוכל שני שהוכשר הרי זה השני ספק מפני שהראשון לא הוכשר :

טו האונן אחר שתם זמן אנינותו. ומחוסר כפורים אחר שהביא כפרתו צריכין טבילה לאכילת הקדש אבל לא לתרומה שהאונן ומחוסר כיפורים מותרין לאכול את התרומה. ומפני מה הצריכום טבילה לקדש שהרי עד עתה היו אסורין לאכול את הקדש והסיחו דעתן ושמא נטמאו והם לא ידעו. ולא עשו מעלה זו אלא לאכילה אבל לנגיעה נוגעים בקדשים קודם טבילה :

טז שש מעלות הראשונות עשאוּם בין לקדש בין לחולין שנעשו על טהרת הקדש. וחמש אחרונות שהן מן הכלי מצרף מה שבתוכו והלאה עשאוּם בקדש בלבד אבל לא בחולין שנעשו על טהרת הקדש. אלא הרי הן בחמש אלו כחולין לפיכך חולין שנעשו על טהרת הקדש הראשון טמא בהן והשני פסול. והשלישי טהור בחוליו כמו שביארנו :

הלכות אבות הטומאות - פרק שלשה עשר

א חמש מעלות עשו חכמים בבגדים ואלו הן בגדי ע"ה מדרס לאוכלי חוליהן בטהרה וכן עמי הארץ עצמן כזבין לטהרות כמו שביארנו. ובגדי

אוכלי חוליהן בטהרה מדרס לאוכלי מעשר שני אבל אוכלי חוליהן בטהרה והן הנקראים פרושים אינם כזבים אפילו לתרומה ה"ז הפרוש טהור אפילו אם נגע בה בנופו. ובגדי אוכלי מעשר שני מדרס לאוכלי תרומה. ובגדי אוכלי תרומה מדרס לקדש אבל אוכלי תרומה עצמן אינן כזבין בקדש. ובגדי אוכלי קדש מדרס לחטאת כמו שביארנו בהלכות פרה אדומה אבל הטהור לקדש אינו כזב לחטאת:

ב וכן עשו חכמים מעלות בטבילה. כיצד מי שטבל בלא כוונה ה"ז טהור לחולין ואסור במעשר שני עד שיתכוון לטבול למעשר. טבל למעשר הרי זה בחזקת טהרה למעשר ואסור בתרומה. טבל לתרומה הוחזק לתרומה ואסור בקדש. טבל לקודש הוחזק לקדש ואסור לחטאת. טבל לחטאת הוחזק לכל שהטובל לחמור הוחזק לקל. טבל סתם ולא נתכוון לאחד מכל אלו הרי זה טהור לחולין בלבד וטמא כשהיה אפילו למעשר. וכן הטובל ידיו או הטבילין צריך כוונה אפילו למעשר ומן המעשר ומעלה צריך כוונה אבל לחולין אינו צריך כוונה. וכל המעלות האלו מד"ס אבל דין תורה הואיל וטבל מ"ס הרי הוא טהור לכל:

ג מי שהיה טהור לתרומה והסיח את לבו מלאכול נטמא בהיסח הדעת ואסור לאכול תרומה עד שיטבול פעם שנייה ואינו צריך הערב שמש. היו ידיו טהורות לתרומה והסיח לבו מלאכול אע"פ שאומר יודע אני שלא נטמאו ידי הרי ידיו טמאות בהיסח הדעת שהידים עסקניות. אם לתרומה כז' ק"ו לקדש שכל המסיח דעתו צריך טבילה. ואם לא שמר. עצמו מטומאת מת ולא ידע בודאי שלא נטמא ה"ז צריך הזאה שלישי ושביעי מפני היסח הדעת. ואם ידע שלא נטמא במת והסיח דעתו משאר טומאות ה"ז צריך טבילה והערב שמש אף לתרומה. ודבר ברור הוא שכל אלו הטבילות מדבריהן:

ד וכן גזרו חכמים על הכלים הנמצאים בשווקים וברחובות אפילו במדברות שיהיו בחזקת טומאה. שמא בזב או במת נטמאו. וכן הרוקין הנמצאין שם בחזקת טומאה שמא רוק זב וכיוצא בו הוא הרוק הזה:

ה כל הכלים הנמצאין בירושלים טהורין אפילו נמצאו דרך ירידה לבית הטבילה. שלא גזרו טומאה על הכלים הנמצאים בירושלים חוץ מן הסכינים לשחיטת הקדשים מפני חומרת הקדשים. בד"א בסכין הנמצאת בירושלים בשאר ימות השנה אבל אם מצא סכין בירושלים ב"י בניסן שוחט בה הקדשים מיד ואפילו חל י"ד להיות בשבת שלא גזרו על הסכינים הנמצאים ביום הזה. וכן אם מצאה ביו"ט שוחט בה מיד שחזקת כל הכלים ביו"ט טהורין:

ו מצא הסכין ב"י מזה עליה ומטבילה ושוחט בה למחר מפני שעשאוהו ביום זה כאילו יום י"ג שביעי שלה:

ז מצא סכין קשורה לסכין הידועה אצלו בין ביו"ט בין בשאר הימים הרי היא כמוה אם טהורה ומה אם טמאה טמאה :

ח כל הרוקין הנמצאים בירושלים באמצע הדרך גזרו עליהן טומאה כשאר הרוקין הנמצאים בכ"מ. וכל הרוקין הנמצאים בצדדין בירושלים טהורים. שהפרושים הן שמהלכין בצדדין כדי שלא יתטמאו במגע עמי הארץ. ובשעת הרגל שבאמצע הדרך טהורים שכל ישראל טהורים ברגל. ושבצדדין טמאים שהטמאים ברגל מעטים והן פורשים לצידי הדרכים :

ט כשם שהראשון עושה שני והשני עושה שלישי כן ספק ראשון עושה ספק שני וספק שני עושה ספק שלישי :

י תרומה וקדשים שנטמאו בספק אב מאבות הטומאות של תורה הרי אלו נשרפין בטומאה זו כגון שנסתפק לו אם נגע באב זה או לא נגע :

יא ויש שם ספיקות שאין שורפין עליהן ואין אוכלין אותן אוכלין שנסתפק לו בהן אלא תולין לא אוכלין ולא שורפין. ויש שם ספיקות ששורפין עליהן את התרומה ואצ"ל קדשים :

יב אבל על ספק ספק הטומאה אין שורפין עליו תרומה לעולם ואצ"ל קדשים. אלא תולין לא אוכלין ולא שורפין :

יג על ששה ספיקות שורפין את התרומה וכולם גזירה מדבריהם ואלו הן. על בית הפרס. ועל עפר הבא מארץ העמים. ועל בגדי ע"ה. ועל הכלים הנמצאים. ועל הרוקים הנמצאים. ועל מי רגלי אדם טמא שנתערב במי רגלי בהמה מחצה למחצה ואין ידוע אם בטלו מראיתן אם לא. כיצד אם נטמאת תרומה מחמת אחד משהה אלו אע"פ שעיקר טומאתן בספק הרי זו תשרף. הואיל וודאי ספיקות אלו טומאתן מן התורה שהמת והזב טמאין מן התורה. ואחת תרומה שנגעה באחת משש טומאות האלו. או שנטמאת מחמת אחת מהן והרי היא שלישי לאחת מהן הרי זו תשרף. אבל אם נסתפק לו בכ"מ אם נגע בבית הפרס ובארץ העמים או לא נגע. אם נגע בבגדים ורוקין וכלים ומי רגלים או לא נגע הרי אלו תולין מפני שהעיקר טומאתן מפני הספק שמא טמאין הן או טהורים וא"ת טמאין שמא נגע שמא לא נגע ונמצאו שני ספיקות ואין שורפין על שני ספיקות אלא תולין כמו שביארנו :

הלכות אבות הטומאות - פרק ארבעה עשר

א שנים עשר ספיקות טהרו חכמים ואלו הן. ספק מים שאובים למקוה. ספק טומאה צפה על פני המים. ספק משקין לטמא אחרים. אבל לטומאת עצמן טמאים מספק. ספק הידים בין לטומאת עצמן בין לטמא אחרים בין לטהרות ידים מטומאתן. ספק דברי סופרים. ספק החולין. ספק קרבנות. ספק נגעים. ספק עובר ועומד. ספק שרצים. ספק ר. ה. ספק שתי רשויות :

ב ספק מים שאובין למקוה כיצד. שלשה לוגין מים שאובין שנפלו למקוה פסלוהו. ספק נפלו ספק לא נפלו ואפילו נפלו ספק יש בהן שיעור או אין בהן ספיקו טהור והרי המקוה בכשרותו ואין מורין לו לטבול במקוה זה ולעשות טהרות לכתחילה. ואם טבל ועשה טהרותיו טהורות :

ג ספק טומאה צפה על פני המים כיצד. שרץ שהיה צף על פני המים. בין שהיו המים בכלים או בקרקעות וירד למים אפילו אין שם אלא מלא אדם וטומאה ה"ז טהור עד שידע ודאי שנגע. ולא אמרו ספק טומאה צפה טהור אלא לשרץ בלבד. וכל הנתלים והנגררין הרי הן כמונחין :

ד שרץ שהיה מונח בכלי וכלי צף על פני המים או שהיה מונח על המת או על הנבילה ואפילו נימוח הנבילה או בשר מת שתחתיו או שהיה מונח על שכבת זרע הצפה על פני המים ה"ז כמונח על הארץ שספקו ברה"י טמא כמו שיתבאר. היה שרץ על גבי שרץ צף על פני המים ה"ז כטומאה עבה שצפה ע"פ המים וספיקו טהור. היה מונח על גבי מי חטאת ומי חטאת צפין על פני המים ה"ז ספק אם הוא כמונח או אינו כמונח. לפיכך יראה לי שספיקו טהור :

ה כדרך שטהרו ספק טומאה צפה על פני המים בין בכלים בין בקרקעות כך טהרו ספק טהרה הצפה על פני המים בין בכלים בין בקרקעות. כיצד עריבה שהיא טמא מת וככר תר. ומה כרוך בסיב או בנייר ונתון בתוכה וירדו לתוכה מי גשמים ונתמלאת ונפשט הנייר והרי הככר צף על פני המים והנייר מבדיל בינו לבין המים וספק נגע צדו בעריבה ספק לא נגע. הרי הוא בטהרתו מפני שהוא צף :

ו שרץ שנמצא צף ע"ג בור בתוך הגת לתרומה ספיקו טמא ולפועלין ספיקן טהור. מפני שהיא טומאה צפה :

ז ספק משקין לטמא אתרים טהור לטומאת עצמן טמא. כיצד היה מקל בידו ובראשו משקין טמאים וזרקן לתוך ככרות טהורות. ספק נגעו המשקין בככרות ספק לא נגעו טהורות. וכן אם נסתפק לו אם נגעו משקין טמאין בכלי זה או לא נגעו הרי הכלי טהור. וכן אם נסתפק לו אם נגעו משקין אלו הטמאין במשקין אחרים או לא נגעו הרי המשקין האחרים טהורין. אבל טמא שפשט ידו או רגלו לבין משקין טהורין. או

שזרק ככר טמא לבין משקין טהורין ספק נגע במשקין ספק לא נגע הרי אלו טמאין בספק וכן כל כיוצא בזה :

ח חבית שהיא מליאה משקין ופשט הטמא את ידו לאוירה ספק נגע במשקין ספק לא נגע בהן המשקין טמאין והחבית טהורה שאין ספק המשקין מטמא. וכן אם נכנסו משקין שהן טמאין מספק לאויר החבית הרי החבית טהורה והמשקין שבתוכה טהורין שאינן מתטמאין אלא מן החבית. ואם נתערבו משקין אלו הספק במשקין שבחבית הרי כל המשקין טמאין בספק והחבית טהורה. וכן אם נפלו משקין אלו לתוך התנור הרי חפת והתנור טהורין :

ט המרבץ ביתו במים טמאים או שזלפן והיו שם טהרות ספק נתזו עליהן ספק לא נתזו ספיקו טהור :

י זלף משקין טהורין וטמאים בתוך הבית ונמצאו אחר כך משקין על ככר של תרומה. נטלה ונשאל עליה הרי זו טהורה שספק המשקין לטמא טהור. הניח הככר עד שינגבו המים שעליה הרי זו טמאה בספק שספק טומאה ברה"י טמא כמו שיתבאר. והרי אין כאן משקין אלא ככר שהיא ספק טמאה ספק טהורה :

יא ספק ידים בין להתטמא בין לטמא אחרים בין לטהרתן טהור כיצד. היו ידיו טהורות ולפניו שני ככרים טמאין ספק נגע ספק לא נגע. או שהיו ידיו טמאות ולפניו שני ככרים טהורים ספק נגע ספק לא נגע. או שהיו ידיו אחת טהורה ואחת טמאה ולפניו שני ככרים טהורים ונגע באחד מהן וספק בטמאה נגע ספק בטהורה. או שהיו ידיו טהורות ולפניו שני ככרים אחד טהור ואחד טמא ונגע באחד מהם ספק בטמא נגע ספק בטהור נגע. או שהיו ידיו אחת טהורה ואחת טמאה ולפניו ככר טסא וככר טהור ונגע בשניהן ספק טמאה בטמא והטהורה בטהור או טמאה בטהור והטהורה בטמא. הידים כמו שהיו והככרים כמות שהיו. וכן אם היו ידיו טמאות והטבילן או נטלן ספק שהמים שטהרו בהן כשרים לידיים ספק שהן פסולין. ספק יש בהן כשיעור ספק אין בהן. ספק שהיה דבר חוצץ על ידו ספק שלא היה. הרי ידיו טהורות :

יב , היתה ידו אחת טמאה ואינו יודע אי זו היא אומרין לו שלא יעשה טהרות עד שיטול שתי ידיו. ואם נגע באחת מהן בטהרות קודם שיטול ידיו טהרותיו טהורות :

הלכות אבות הטומאות - פרק חמשה עשר

א ספק ד"ס כיצד. ספק אכל אוכלין טמאין ושתה משקין טמאין ספק שלא אכל ושלא שתה. ספק שבא ראשו ורובו במים שאובין או שנפלו עליו שלשה לוגין מים שאובין ספק שלא בא ושלא נפלו ה"ז טהור. וכן אם אכל אוכלין טמאין או שתה משקין טמאין או בא במים שאובין או נפלו עליו שלשה לוגין מים שאובין. וספק נגע בטהרות אלו ספק לא נגע הרי טהרות אלו טהורות. וכן האוכל ספק אוכלין טמאים והשותה משקין שהן טמאים בספק ה"ז טהור. וכן האוכל תרומה תלויה טהור. וכן כל כיוצא באלו מולדי טומאות שהן מד"ס ספיקן טהור. אבל אב [הטומאה] שהוא מד"ס ספיקו טמא אא"כ היה האב עצמו טמא בספק כגון בית הפרס וארץ העמים שאין שורפין על ספק מגען כמו שביארנו :

ב ספק החולין היא טהרת אוכלי חוליהן בטהרה והן הנקראים פרושים כיצד. אוכלי חוליהן בטהרה שנולד להן ספק טומאה בטהרותיהן הרי אלו טהורים ככל הספיקות כולן. ואין להן טומאה אלא טומאה ודאית :

ג ספק הקרבנות כיצד. מחוסר כיפורים שיש עליו ספק חמשה קרבנות. כגון האשה שיש עליה ספק חמש זיבות. או ספק חמש לידות. מביאין קרבן אחד וטהור לאכול בקדשים ואין השאר עליו חובה כמו שביארנו בהלכות מחוסרי כפרה :

ד ספק נגעים כיצד. עד שלא נזקק לטומאה ספיקו טהור כמו שביארנו בפ"ו מהלכות נגעים :

ה ספק עומד ועובר כיצד. מצורע שיושב תחת האילן והטהור עובר ספק האהיל עליו האילן וטמא ספק לא האהיל עליו. וכן אם היה הטהור יושב תחת האילן והמצורע עובר תחתיו ספק עמד המצורע ונטמא הטהור ספק לא עמד ספיקו טהור :

ו ספק שרצים זה ספק הנזרקין כיצד. זרק שרץ או דבר טמא לבין הככרות או שזרק ככר לבין הטמאות וספק נגע ספק לא נגע הרי זה טהור הואיל ומצא הככר הטהור שאינו נוגע בטומאה שכל הטומאות כשעת מציאתן. ואין אומרין שמא נגע בו ואח"כ נפל בצדו אלא הרי הן כשעת מציאתן :

ז השרץ בפי החולדה ומהלכת על גבי ככרות של תרומה ספק נגע ספק לא נגע ספיקו טהור מפני שלא נחה הטומאה. היתה מהלכת בו ונוגעת בככרות ספק חי ספק מת הרי הן טהורות. בד"א בזמן שנטלתו והלכה לה אבל אם נמצא מת בפיה הרי אלו טמאות. ראוהו חי בפיה אע"פ שמצאוהו מת בפיה הרי אלו טהורות. וכן השרץ בפי החולדה והנבילה בפי הכלב ועברו בין הטהורים או שעברו טהורים ביניהן ספיקו טהור. מפני שאין לטומאה מקום קבוע. היו מנקרין בהן על הארץ הרי הן כמונחין ומטמאין למפרע מספק אם היו ברשות היחיד כמו שיתבאר :

ח ספק ר"ה כיצד. טומאה שמונחת בר"ה ספק נגע בה ספק לא נגע ספיקו טהור. היתה ברה"י וספק נגע בה ספק לא נגע ספיקו טמא. וכל אלו הספיקות שטהרו חכמים אפילו ברה"י מפני שאין בהן דעת להשאל כמו שיתבאר:

ט ספק שתי רשויות כיצד. היה דבר טמא ברה"י ודבר טהור בר"ה או שהיה הדבר להפך ונגע באחד מהם ואין ידוע באי זה מהן נגע. או שהסיט את אחד מהן ואין ידוע אי זה הסיט. אם היה הדבר הטמא מטמא במשא או שהיה אחד מהן מטמא באהל והאהיל על אחד מהן ואין ידוע אי זה מהן האהיל ה"ז טהור אע"פ שספק ר"ה טהור. כשיבוא לישאל אומרין לו אם טבלת אין בכך הפסד. אם טבל ה"ז משובח. ואם לא טבל ועשה טהרות הרי הן טהורות שספק רשות הרבים טהור:

י שרץ שנמצא שרוף ומונח ע"ג אוכלין וכן טלית שנמצאת בלוייה ומחט שנמצאת שבורה או חלודה בין הכלים הרי אלו טהורין בין בר"ה בין ברה"י. ואין אומרין שמא אחר שנגע באוכלין נשרף ואחר שנטמאו הכלים במגע הטלית והמחט נשברה או החלידה ובלתה הטלית עד שטהרה שכל הטומאות כשעת מציאתן:

יא שני עדים אומרין לו נטמא והוא אומר טהור אני הוא נאמן על ידי עצמו. ואעפ"כ אין אומרין לו עסוק בטהרות אלא אם עשה טהרות הרי הן טהורות ויחוש לעצמו. עד אומר נטמא ושנים אומרים לא נטמא בין ברשות הרבים בין ברה"י טהור. שנים אומרים נטמא ועד אחד אומר לא נטמא בין ברשות היחיד בין ברשות הרבים ה"ז נטמא. עד אומר נטמא ועד אומר לא נטמא אשה אומרת נטמא ואשה אומרת לא נטמא ברה"י טמא ברשות הרבים טהור:

הלכות אבות הטומאות - פרק ששה עשר

א מפני מה טהרו חכמים ספק טומאה בר"ה. שהרי הציבור עושין פסח בטומאה בזמן שהטמאים מרובין אם טומאה ודאית נדחית מפניהן קל וחומר לספק טומאה שאיסור כל הספקות מדבריהן כמו שביארנו בהלכות ביאות אסורות. ומפני מה החמירו בספק רה"י. שהרי סוטה שנסתרה אף ע"פ שהדבר ספק הרי היא טמאה לבעלה עד שתשתה:

ב וכשם שהסוטה ובעלה שנים כך ספק טומאה בשנים. אבל אם היו שלשה ברה"י הרי ספק טומאתן שם טהור כר"ה. בד"א כשהיה זה שנטמא בספק יש בו דעת להשאל ולדרוש ממנו מה אירע לו כסוטה. אבל

אם היה חרש או שוטה או קטן שאינו יודע להשיב על הענין כשואלין אותו הרי ספיקו טהור. כיצד חרש או שוטה או קטן שאין בו דעת להשאל שנמצאו בחצר או במבוי שיש שם טומאה וספק נגעו וספק לא נגעו הרי אלו טהורין. וכן כל שאין בו דעת להשאל אע"פ שנולד לו הספק ברה"י ספיקו טהור:

ג הסומא והישן והמהלך בלילה ספיקו ברה"י טמא מפני שיש בו דעת להשאל. בד"א שכל שאין בו דעת לישראל ספיקו טהור בשהיה הדבר שקול ואין שם חזקה. אבל אם היה הדבר ידוע שחזקתו שנטמא ה"ז טמא. כיצד תינוק טמא שנמצא בצד העיסה והבצק בידו הרי העיסה טמאה שדרך התינוק לטפח ובכך היא חזקתו ואין שורפין על חזקה זו:

ד היו משקין טמאין ובצק טהור ובהמה או חיה או עופות בבית ונמצא בבצק מקום נשיכתן. חזקה ששתו משקין ונשכו בבצק וטמאוהו. היתה שם פרה ובין המשקין והבצק כדי שתלחך את לשונה הרי הבצק טהור. ובשאר כל הבהמה כדי שתנגב את פיה. פחות מזה הבצק טמא. ואם היה כלב אפילו היו משקין בצד הבצק ה"ז טהור. שאין דרכו של כלב להניח המזון ולילך לו אל המים. נמצא בבצק נקירת התרנגולין אם יש בין המשקין והבצק כדי שינגבו את פיהן בארץ הבצק טהור. ואם לאו טמא שחזקתן ששתו וניקרו בבצק במשקין שבפיהם. בד"א בשהיו המשקין צלולין שבבואה של תינוק ניכרת בהן אבל עכורים הבצק טהור. שאילו נקרו במשקין היה מקום המשקין ניכר בבצק. אם היו צלולין אע"פ שהבצק בחזקת טומאה אין שורפין על חזקה זו אלא תולין:

ה איזו היא חזקה ששורפין עליה ברשות היחיד. עיסה בבית ושרצים וצפרדעים מטפלין שם ונמצאו חתיכות מבשרן בעיסה אם רוב המטפלים שרצים העיסה טמאה ותשרף. ואם הרוב צפרדעים טהורה:

ו היו טמאות וטהרות בצדו או למעלה ממנו ונתעטף בטליתו וספק נגעו ספק לא נגעו בעת שנתעטף אם היו ברשות היחיד ספיקו טמא. שספק טומאה הבאה בידי אדם נשאלין עליה אפילו בכלי המונח על גבי קרקע הרי הוא כמי שיש בו דעת להשאל. ואם היו ברשות הרבים ספיקו טהור ואם אי אפשר שלא יגע ספיקו טמא:

ז ככר של תרומה שנתון על גבי הדף ומדרס נתון תחתיו ואי אפשר לו כשיפול שלא ינע במדרס. אע"פ שהוא במקום מדרון ובא ומצא הככר במקום אחר הרי הוא בטהרתו שאני אומר אדם בא ונטלו ונתנו במקום זה. ואם אמר ברי לי שלא בא אדם לכאן טמא שודאי נפל ונגע במדרס כשנפל:

ח תינוק שנמצא בצד בית הקברות והשושנים בידו אע"פ שאין שם שושנים אלא במקום הטומאה ספיקו טהור שמא אחר ליקטן ונתנם לו.

וכן חמור העומד בבית הקברות כליו טהורין ואין אומרין שמא נתמעך בהן ונגעו בקבר מפני שאין בו דעת לישאל וכשנמצאו לא נמצאו נוגעין וכל הטומאות כשעת מציאתן :

ט תינוק שהיה תופש בידו של אביו או שהיה רוכב על גבי כתיפו של אביו ספיקו ברה"י טמא מפני שאביו נשאל עליו :

י וארבעה ספיקות אמרו חכמים בתינוק. תינוק שאינו יכול להלך שהניחתו אמו ובאה ומצאתו כמו שהוא במקומו טהור ואין אומרין שמא טומאה באה ונשקתו וגפתי. התחיל התינוק לצאת ולהכניס בגדיו טהורין ואין מדרס כשאר בגדי עם הארץ. ואע"פ שהן טהורין אין עושין על גביהן טהרות. הגדיל עד שיהיה בו דעת לישאל ספיקו טמא ברה"י. הגדיל עד שיהיה בו דעת לשמור את גופו אוכלין על גופו טהרות. יודע לשמור את ידיו אוכלין על גבן טהרות. כיצד בודקין אותו מטבילין אותו ונותנין לו חולין לשם תרומה אם יודע לשמור את גופו אוכלין אגב גופו טהרות ואם יודע לשמור את ידיו אוכלים אגב ידו טהרות :

הלכות אבות הטומאות - פרק שבעה עשר

א כזית מן המת בפי העורב ספק האהיל על האדם ועל הכלים ברה"י ספק שלא האהיל הרי האדם טמא מספק והוא שיהיה בו דעת לישאל והכלים טהורים מפני שאין להן דעת לישאל. וכן הממלא בכלי ונתן בעשרה כלים ונמצא השרץ באחד מהן הוא טמא והכלים טהורין אע"פ שכולן ספק שמא השרץ בכלי שמילא בו היה תחלה מפני שהן כלים ואין בהן דעת לישאל. ואם היה לכלי שמילא בו אזנים הואיל ואפשר שיצאו המים ויתאחר בו השרץ כולן טמאים. וכן הממלא בעשרה דליים זה אחר זה ונתן בעשרה כלים מדלי אחד לכלי אחר ואין ידוע הראשון מן האחרון ונמצא השרץ בכלי אחד מהן הרי התשעה כלים עם עשרת הדליים טהורין שאני אומר שמא בכלי זה היה השרץ מתחלתו. ואם יש לדליים אזנים הרי כל הדליים עם כל הכלים טמאין. המערה מכלי לכלי ונמצא השרץ בתחתון העליון טהור. ואין אומרין מהעליון נפל אלא שמא בתחתון היה מפני שהן כלים ואין להן דעת לישאל וכן כל כיוצא בזה :

ב קופה שנשתמש בה בטהרות ונמצא בה שרץ אם יש לה שוליים או אזנים אע"פ שאין לה שוליים הרי כל הטהרות שנשתמשו בה טמאות. אפילו היה בדוקה ומכוסה שמא עם הגבהת ידו מן הבדיקה נפל השרץ. ואפילו נשתמש בה בטהרות בזוית זו וטלטלה לזוית אחרת ונמצא בה השרץ כולן טמאות לפי שמחזיקין טומאה ממקום למקום לתלות אבל לא לשרוף :

ג הזולף את הבור וממלא ממנו חביות אם היה משקיע כל חבית וחבית בבור וממלא אותן ונמצא השרץ בראשונה כולן טמאות. נמצא באחרונה היא טמאה וכולן טהורות שאני אומר אחר שמילא את הראשונות נפל שרץ לבור. היה זולף בכלי ונותן לתוך החביות עד שמלאן ונמצא השרץ באחת מהן היא בלבד טמאה וכולן טהורות שאני אומר בזו בלבד נפל השרץ או היה בה עד שלא זלף לתוכה. לפיכך אם היה בודק כל חבית מהן ואח"כ נותן בה היין ומכסה אותה אחר שזולף לתוכה ונמצא השרץ באחת מהן כולן טמאות. וכן אם נמצא השרץ בבור או בכלי שזולף בו הכל טמא:

ד היה קוצה זיתים מן המעטן ומעלה אותן לגג ונמצא השרץ בגג זיתים שבמעטו טהורים. נמצא במעטן המעטן טמא. נמצא בין כותל לזיתים הזיתים טהורים. נמצא השרץ בתוך גוש של זיתים והגוש בגג אם בתוך שלשת ימים אף המעטן טמא. שאני אומר גוש זה מן המעטן עלה והשרץ בתוכו. ואם נמצא אחר שלשה ימים משהעלה זיתים לגג הרי המעטן טהור שמא בגג נתקבצו ונעשו גוש בתוך השלשה ימים:

ה הקורץ מקרצת מן העיסה ונמצא שרץ במקרצת המקרצת לבדה טמאה. נמצא בעיסה העיסה לבדה טמאה. נמצא בתוך המקרצת אף העימה טמאה:

ו אוכל טמא שנמצא גרעינה שלו בתוך הככר או על גבי תבשיל רותח אע"פ שאין עליה משקה טופח הרי הן טמאים. שאני אומר האוכל כולו נפל שם ונימוח בתוך הככר או מחמת הרתיחה ונשארה גרעינתו. נמצאת הגרעינה על גבי הככר או בתוך תבשיל צונן הרי אלו טהורין אף ע"פ שיש עליה משקה שאני אומר גרעינה זו לבדה נפלה אחר שאבד האוכל מעליה שהרי אינה מטמאה:

ז היו בבית אוכלין טמאין ואוכלין טהורים ונמצאת גרעינה בבית הולכין אחר הרוב. וכן אם חיו דמים טהורים ודמים טמאים בתוך הבית ונמצא דם על האוכל הולכים אחר הרוב. מעשה היה בככר של תרומה שנמצא עליו דם ובא מעשה לפני חכמים וטהרוהו. שאפילו נאמר דם שרץ הוא הריני אומר דם שרץ חי הוא שהוא טהור:

ח עיר שיש בה נבלות ושחוטות. בשר הנמצא בה הולכים אחר הרוב. וכן אם היה הנמצא בה ספק שרץ ספק צפרדע הולכין אחר הרוב שיש באותה העיר באותו הזמן. זה הכלל בנמצא הלך אחר הרוב:

ט האשה שמגבבת גבבא בחצר ונמצא שרץ בתוך גבבה הרי זו טהורה שאין השרץ מטמא במשא. נמצא על גבי גבבא הרי זו טמאה שמא נגעה בו. היתה כוברת בכברה ונמצא שרץ בתוך הפירות שבכברה הרי זו

טהורה. נמצא על גבי הכברה הרי זו ספק טמאה שמא נגעה בו וכל ספק ברשות היחיד טמא כמו שביארנו :

הלכות אבות הטומאות - פרק שמונה עשר

א כל שאתה יכול לרבות ספיקות וספקי ספיקות ברי"ה טהור ברה"י טמא. כיצד נכנס למבוי והטומאה בחצר ספק נכנס לחצר ספק לא נכנס. טומאה בבית ספק נכנס לבית ספק לא נכנס. ואפילו נכנס ספק שלא היתה שם ספק היתה שם. וא"ת היתה שם בעת שנכנס ספק יש בה כשיעור ספק אין בה. וא"ת יש בה ספק שהיא טומאה ספק אינה טומאה. ואפילו היא טומאה ספק נגע ספק לא נגע ספיקו טמא שהמבוי רשות היחיד :

ב תשעה צפרדעים ושרץ אחד ביניהן ברשות היחיד ונגע באחד מהן ואינו יודע אי זהו ספיקו טמא. ט' שרצים וצפרדע ביניהן ברשות הרבים ונגע באחד מהן ספיקו טהור. זה הכלל כל ספק ברשות הרבים טהור עד שיאמר נטמאתי בודאי. וכל ספק ברה"י טמא עד שיאמר, ודאי שלא נטמאתי. לפיכך עצמות המת ועצם נבלה ברי"ה. או גוש מארץ טהורה וגושים מבית הפרס או מארץ העמים ונגע באחד מהן או הסיטו ואין ידוע במה נגע מהן ובמה הסיט. כזית מן המת וכזית מן הנבילה והאהיל על אחד מהן ואין ידוע על אי זה מהן האהיל. ב' שבילין אחד טהור ואחד טמא הלך באחד מהן ואין ידוע באי זה הלך. או שנגע באדם זה בדרך ואין ידוע אם הוא טמא או טהור. או שהיו שני אנשים אחד טמא ואחד טהור ונגע באחד מהן ואין ידוע באי זה מהן נגע. בכל אלו הספיקות טהור :

ג המוצא מת מושכב לרוחבו של דרך אם היה שלם והוא מן הקצה אל הקצה ה"ז טמא לתרומה שחזקתו שנגע. היה לו מקום לעבור או שהיה משובר ומפורק שאפשר שעבר בין שוקיו ופרקיו ה"ז טהור. ואם היה קבר לכל רוחב הדרך הקבר מצרפו והעובר שם טמא. שאין זה כשאר ספיקות אלא חזקתו שנגע :

ד שרץ שנמצא במבוי מטמא למפרע עד העת שיאמר בדקתי את המבוי הזה ביום פלוני ולא היה בו שרץ אפילו כבדו ולא בדקו ה"ז מטמא למפרע מקודם הכיבוד. בד"א שמצאו יבש אבל אם מצאו לח אינו מטמא למפרע אלא עד שעה שאפשר שימות בה ויהיה עתה לח בעת שנמצא :

ה שני רוקין ברה"י אחד טהור ואחד מן הרוקין הנמצאים שגזרו עליהן טומאה כמו שביארנו ונגע באחד מהן או הסיטו ואין ידוע אי זהו תולין

עליו את התרומה. מפני שהן שני ספיקות ספק בטהור נגע ספק בנמצא וא"ת בנמצא ספק שהוא טמא ספק שהוא טהור. היו שני הרוקין בר"ה אם היו נגובין ומונחין שם ונגע באחד מהן ספיקו טהור. נשא אחד מהן תולין עליו שהרי משנשאו אינו מונח בר"ה. וכן אם היה אחד מהן לח ונתלה בו הרוק הלח תולין עליו שהרי אינו מונח בר"ה כדי שיהיה ספיקו טהור אלא הרי הוא על בגדו. כבר ביארנו שאם נגע ברוק הנמצא או נשאו או הסיטו בכ"מ שורפין עליו את התרומה כבית הפרס וכיוצא בה ששורפין על ודאי מגען בכ"מ:

י מי שישב בר"ה ובא אחד ודרס על בגדיו או שרקק ונגע בו הרוק. על רוק שורפין את התרומה. ועל בגדיו הולכין אחר הרוב. אם רוב העיר טמאין בגדיו מדרס. ואם רוב העיר טהורים הרי הוא טהור:

יז מי שאבד לו כלי ומצאו ברה"י ה"ז טמא מדרס וטמא טמא מת. אבד לו בר"ה ומצאו ברשות הרבים. אם אבדו ביום ומצאו לבו ביום טהור. אבד ביום ומצאו בלילה בלילה ומצאו ביום. או שאבד ביום ומצאו ביום של אחריו הרי זה בחזקת טמא. זה הכלל כל שעבר עליו הלילה או מקצתו טמא:

יח הניח כלי או שכחו ברשות הרבים אע"פ שעבר עליו הלילה טהור. הניחו או שכחו ברשות היחיד הרי זה טמא מדרס וטהור מטמא מת. ומפני מה לא החמירו בשוכח ומניח כמאבד מפני שאינו דבר מצוי תמיד לא גזרו עליו:

יט המאבד ומצא בתוך הבית הרי זה טהור מפני שהוא בחזקת שימור:

י השוטח כלים בר"ה הרי אלו טהורין. וברה"י טמאים שמא נגעו בהן טמאים. ואם היה משמרן טהורים. נפלו והלך להביאם טמאים מפני שנעלמו מעיניו. וכן מי שאבדו כליו ברה"י ומצאן אפילו בו ביום הרי הן מדרס וטמא מת כמו שביארנו:

יא שוטה אחת בעיר או נכרית כל הרוקין שבעיר בחזקת טומאה לעו לם בכ"מ:

יב מי שדרסה אשה על בגדיו או שישבה עמו בספינה. אם מכירתו שהוא אוכל בתרומה כליו טהורין ואם לאו ישאלנה:

יג מי שישן בר"ה ועמד כליו טהורים:

יד נגע ברשות הרבים באחד בלילה ואין ידוע אם חי אם מת ובשחר עמד ומצאו מת ה"ז טמא שכל הטומאות כשעת מציאתן. ואם ראוהו חי בערב ובשחר מצאו מת ה"ז ספק ברשות הרבים וטהור:

טו המסוכן ברשות היחיד ונתעלף ואין ידוע אם מת או עדיין הוא חי והוציאוהו לרשות הרבים וחזרו והכניסוהו לרשות היחיד. כשהוא ברשות היחיד ספיקו טמא וכשהוא ברשות הרבים ספיקו טהור. מעשה באחד שהיה מסוכן והוליכוהו מעיר לעיר במטה והיו כתות מתחלפות תחתיו ובאחרונה נמצא מת ולא טמאו חכמים אלא כת אחרונה בלבד:

טז טמא שהיה עומד ומדבר על הבור ונתזה צינורא מפיו ספק הגיע לבור ספק לא הגיע. אם היה בור של שמן ספיקו טמא ברה"י. ואם היה בור של יין ספיקו טהור בכל מקום מפני ששפת הבור קולטת:

הלכות אבות הטומאות - פרק תשעה עשר

א שני שבילי אחד טמא ואחד טהור הלך באחד מהן ואין ידוע באי זה מהן הלך ועשה טהרות ונאכלו והזה שלישי ושביעי וטבל וטהר והלך בשני ועשה טהרות הרי אלו טהורות. אם קיימות הראשונות אלו ואלו תלויות שבדאי שאחד מן הטהרות טמא. ואם לא טהר בינתיים הראשונות תלויות והשניות ישרפו שהרי הן טמאות בודאי שזה טמא הוא מפני שהלך בשני השבילין. וכן השרץ והצפרדע ברה"י ואין צורתן ניכרת ואין ידוע אי זהו השרץ ונגע באחד מהן ועשה טהרות ונאכלו וטבל ונגע בשני ועשה טהרות הרי אלו טהורות. ואם קיימות הראשונות אלו ואלו תלויות. ואם לא טבל בינתיים הראשונות תלויות והשניות ישרפו:

ב שני שבילין אחד טמא ואחד טהור הלך באחד מהן ועשה טהרות ובא חבירו והלך בשני ועשה טהרות אם באו ונשאלו זה אחר זה מורין לכל אחד מהן בפני עצמו שהוא טהור. באו שניהן כאחד או שבא האחד ושאל עליו ועל חבירו ואמר שנים היינו ובשני השבילים הלכנו ושתי טהרות עשינו הרי שניהם טמאין וטהרות שעשו נשרפות. וכן אם נטמאו בטומאה קלה כיצד שני ככרים אחד טמא ואחד טהור אכל את אחד מהם ועשה טהרות ובא חבירו ואכל את השני ועשה טהרות אם נשאלו זה אחר זה שניהן טהורין מפני שהן ספק דברי סופרים שהוא מכלל הספיקות שטהרו חכמים כמו שביארנו. נשאלו שניהן כאחת או שנשאל עליו ועל חבירו שניהן טמאין מספק וטהרותם נשרפות שהרי ודאי אחת מהן טמאה ואפילו ככר אחד טמא שנתערב במאה ככרות טהורין כולן טמאין וישרפו:

ג ככר טמא שנתערב בתשעה ככרות טהורין ובאו חמשה בני אדם ואכלו חמשה ככרות מהן ובאו חמשה בני אדם אחרים ואכלו החמשה

הנשארים הראשונים טמאים מפני שאין להן אנשים אחרים שיתלו בהן והחמשה האנשים האחרונים טהורין מפני שהן תולין בראשונים :

ד שני שבילין אחד טמא ואחד טהור והלכו בהן שני אנשים איש אחד טהור ואיש אחד טמא אפילו היה האחד תלוי הי"ז הטהור תולה בתלוי ואומרין זה הטהור הלך בשביל הטהור והרי הוא בטהרתו וזה התלוי הלך בשביל הטמא ואע"פ שנשאלו שניהן כאחד :

הלכות אבות הטומאות - פרק עשרים

א כל מקום שהוא רשות הרבים לענין שבת כו הוא רשות הרבים לענין טומאה :

ב ארבע אמות הסמוכות לר"ה הרי הן כר"ה לטומאה. וכן הכרמלית כגון הים והאצטוונית הרי הן כר"ה לטומאה :

ג יש שם מקומות שאף ע"פ שהן רשות היחיד לשבת הרי הן כרשות הרבים לענין טומאה ואלו הן. השבילין המפולשין לשיחין ולבורות ולגתות והבקעה המוקפת גדר בימות החמה ובסילקי מלכים שהוא בניין רחב הרבה לעמוד בו אנשי המרכבה ויש לו פתחים הרבה פתוחים לר"ה והפורן והוא הבניין הגדול שיש לו שני פתחים זה כנגד זה וחצר שהרבים נכנסין בפתח זה ויוצאין בפתח אחר. וכן מבואות היורדים לים או לנהר אע"פ שהן גדורין מכאן ומכאן ורבים מטפסין ועולין בהן והבימוסות והמרצאות הרי הן כר"ה לטומאה. וכן כל העזרה כר"ה לטומאה :

ד גנות העיר שדרך העיר עוברת עליהן ר"ה לטומאה :

ה הגינה בזמן שהיא משתמרת רה"י ובזמן שאינה משתמרת רשות הרבים לטומאה. וכן בסילקי גדולה בזמן שפותחין אותה ר"ה לטומאה ובזמן שנועלין אותה רשות היחיד לכל :

ו הבקעה המוקפת גדר בימות הגשמים רה"י לשבת ולטומאה ואם לא היתה מוקפת הרי היא רה"י לטומאה בלבד. ובקעה שעברו עליה בימות הגשמים הרי היא רה"י לטומאה אפילו בימות החמה. ואלו הן ימות החמה משתעקר התבואה מתוכה ואלו הן ימות הגשמים משתרד רביעה שניה. בין העיגולים של ענבים לזוגין ר"ה לטומאה :

ז כרם שלפני הבוצרים רה"י ולאחר הבוצרים ר"ה לטומאה. אימתי בזמן שהרבים נכנסים ברוח זו ויוצאים ברוח שכנגדה שאר כל המקומות חוץ מאלו שביארנו דינם כשם שהן רה"י לשבת כך הם רה"י לטומאה:

ח ויש מקומות שאינן רה"י לשבת ואע"פ כן הן רה"י לטומאה מפני שאין העם משתמשין בהן ואלו הן. האילנות וחורי ר"ה אע"פ שאין בהן ארבעה על ארבעה כיצד אילן שהוא עומד בר"ה וטומאה בתוכו עלה לראשו ספק נגע ספק לא נגע ספיקו טמא. הכניס ידו לחור שיש בו טומאה ספק נגע ספק לא נגע ספיקו טמא:

ט חנות שהיא טמאה ופתוחה לר"ה ספק נכנס ספק לא נכנס ספיקו טהור שכל החנות כמו שרץ המונח בר"ה שספק מגעו טהור. היו שתי חנויות אחת טהורה ואחת טמאה ונכנס לאחת מהן ספק לטמא נכנס ספק לטהור ספיקו טמא שזה ספק רה"י שהחנות רה"י. וכן בקעה בימות הגשמים שיש בה שדות הרבה ובה שדה אחת טמאה ואחת טהורה ואמר נכנסתי לבקעה זו ואיני יודע אם נכנסתי לאותה שדה או לא נכנסתי ספיקו טמא שספק טומאה ברה"י אפילו ספק ביאה טמא:

י מקום שהיה רה"י ונעשה ר"ה וחזר ונעשה רה"י כשהוא רה"י ספיקו טמא וכשהוא ר"ה ספיקו טהור:

יא דברים שהן בר"ה הרי הן כר"ה כיצד קופה בר"ה גבוה עשרה טפחים והטומאה בתוכה ספק נגע ספק לא נגע ספיקו טהור הכניס ידו לתוכה ספק נגע ספק לא נגע ספיקו טמא. היתה כפישה נתונה על כתפו וככר תרומה כרוך בסיב או בנייר ונתון לתוכה ספק נגע בה אחר ספק לא נגע ספיקו טמא:

יב חמור בר"ה גבוה עשרה טפחים וטומאה נתונה עליו ספק נגע ספק לא נגע ספיקו טהור. פשט ידו על גביו ספק נגע ספק לא נגע ספיקו טמא. וכן סלע המונח בר"ה גבוה עשרה טפחים וטומאה נתונה עליו ספק נגע ספק לא נגע ספיקו טהור. עלה בראש הסלע ספק נגע ספק לא נגע ספיקו טמא:

יג היה זב רוכב על חמורו וזה רוכב על חמורו ומהלכין בדרך ספק נגע בזב ספק לא נגע. תינוק טמא מורכב על כתפו של אביו ותינוק טהור מורכב על כתפו של אביו והלכו זה בצד זה ספק נגע ספק לא נגע. חבילה על כתפו והרוק מודבק בכותל ספק נגע ספק לא נגע. כלים שטוחין בר"ה למעלה מעשרה והטמא עובר ספק הסיט ספק לא הסיט הכל טהור: בריך רחמנא דסייען

הלכות טומאת אוכלין

מצות עשה אחת: והיא דין טומאת אוכלין ומשקין והכשרן: וביאור מצוה זו בפרקים אלו:

הלכות טומאת אוכלין - פרק ראשון

א כל אוכל המיוחד למאכל אדם כגון לחם ובשר וענבים זיתים וכיוצא בהן מקבל טומאה וכל שאינו מיוחד למאכל אדם ה"ז טהור ואינו מקבל טומאה אא"כ חישב עליו וייחדו למאכל אדם. וזה וזה אינו מקבל טומאה עד שיבלל תחילה באחד משבעה משקין וזהו הנקרא הכשר שנאמר [\(ויקרא יא-לח\)](#) "וכי יותן מים על זרע":

ב ואלו הן השבעה משקין שמכשירין את האוכלין לטומאה. המים והטל והשמן והיין והחלב והדם והדבש. ואינן מכשירין עד שיפלו על האוכלין ברצון הבעלים. ולא יהיו סרוחין שהמשקה הסרוח אינו מכשיר וכיון שהוכשר האוכל אע"פ שיבש והרי הוא נגוב הרי זה מקבל טומאה:

ג אוכל שהיה בלול במי פירות כגון מי תותים ורמונים אע"פ שהוא בלול ונגע בו הזב או בשר המת הרי הוא טהור מפני שלא הוכשר באחד משבעה המשקין:

ד אין שם משקה שמקבל טומאה אלא שבעת המשקין שמנינו בלבד אבל שאר מי פירות כדרך שאין מכשירין כך אין מקבלין טומאה כלל:

ה זיתים וענבים שלא הביאו שליש משקין היוצאין מהן אינן מכשירין ולא מקבלין טומאה אלא הרי הן כשאר מי פירות שהן טהורין לעולם:

ו אלו דברים שאינן מקבלין טומאה אע"פ שבני אדם אוכלין אותן לפי שאינן נאכלין להנאת גופן אלא מפני שנותנין טעם במאכלות או מפני הריח או המראה. ואלו הן הקושט והחמס וראשי בשמים והתיאה והחלתית והפלפלין וחלות חריע וכן כל כיוצא בהן:

ז השבת סתמו לאכילת גופו כשאר ירקות שדה ואם חשב עליו לקדירה אינו מתטמא טומאת אוכלין. והשבת משנתנה טעם לקדירה ה"ז כזבל ואינה מתטמאה טומאת אוכלין:

ח התמרים והגרוגרות שנתן לקדירה כתבלין עדיין הן מתטמאין טומאת אוכלין עד שיפסדו מלאכול אדם:

ט הכרשינים אם ייחדן למאכל אדם מתטמאין טומאת אוכלין:

י הקור הרי הוא כעץ לכל דבר ואם שלקו וטגנו מתטמא טומאת אוכלין:

יא החרצנין והזגין אע"פ שכנסן לאוכלין אינן מתטמאין טומאת אוכלין:

יב זיתים וענבים הקשים שנפרצין ויוצאין מתחת הקורה בשעת הדריכה אינן מקבלין טומאה. ועד כמה עד ארבעה קבין לכל כור. היה הנפרץ יתר מזה מקבלין טומאה. ואם כנסן לאוכלין אף על פי שהן פחות מארבעה קבין מקבלין טומאה:

יג הכפניות והפגין והבוסר והקצח הרי הן כאוכלין ומקבלין טומאה:

יד לולבי זרדים וחרובין ושל ערל ועלי הלוף השוטה אינן מקבלות טומאה עד שיתמתקו:

טו החרדל והתורמסין ושאר כל הנכבשין מטמאין טומאת אוכלין בין משהמתיקו בין עד שלא המתיקו:

טז זיתים שכבשן בעלין שלהן אין העלין מקבלין טומאה. שלא כבשן לאוכלין אלא למראה:

יז כשות של קישות והנץ שלה אין מקבלין טומאה מפני שאינו אוכל:

יח דבש בכוורתו מטמא טומאת אוכלין שלא במחשבה. רדה הדבש משירסק החלות מתטמא משום משקה. דבש הזב מכוורתו מתטמא טומאת משקין חשב עליו לאוכלין מתטמא טומאת אוכלין:

יט השמן הקרוש אינו אוכל ולא משקה. חשב עליו כשהוא קרוש בין לאוכלין בין למשקין בטלה דעתו. וכן הדם שקרש אינו אוכל ולא משקה. חשב עליו לאוכלין מתטמא טומאת אוכלין. חשב עליו למשקין בטלה דעתו:

כ חלב שקרש לא אוכל ולא משקה. חשב עליו לאוכלין מתטמא טומאת אוכלין. למשקין בטלה דעתו :

כא דבש תמרים לא אוכל ולא משקה. חשב עליו לאוכלין מתטמא טומאת אוכלין. למשקין בטלה דעתו. ושאר כל מי פירות כולן לא אוכל ולא משקה. חשב עליו בין לאוכלין בין למשקין בטלה דעתו :

כב השלג אינו אוכל ולא משקה. חשב עליו לאוכלין בטלה דעתו. למשקין מתטמא טומאת משקין. נטמא מקצתו לא נטמא כולו. העבירו על גבי כלי חרס הטמא נטמא כולו :

כג החלב שבכחל שחישב עליו בטלה דעתו והרי הוא טהור. חשב על החלב שבקיבה הרי זה מתטמא טומאת אוכלין :

כד ענבים שדרכן משיהלך בהן הדורך שתי וערב מתטמאין משקין. נשתייר בהן גרגרין שלימים אותן גרגרין מתטמאין טומאת אוכלין. וכן הזיתים משיטענום מתטמאין טומאת משקין. נשתיירו בהן גרוגרות שלימין מתטמאין טומאת אוכלין :

כה הערלה. וכלאי הכרם. ושור הנסקל שנשחט ועגלה ערופה בין שנשחטה בין שנערפה. וציפורי מצורע. ופטר חמור. ובשר בחלב. ובשר פרה אדומה. והפיגול. והנותר. אף ע"פ שכל אלו אסורין בהנאה כולן מתטמאין טומאת אוכלין :

הלכות טומאת אוכלין - פרק שני

א כל האוכלין הגדי לין מן הקרקע אינן מקבלין טומאה עד שיעקרו. אבל כל זמן שהן מחוברין אפילו כשורש קטן שיכולין לחיות ממנו אינן מקבלין טומאה :

ב ייחור של תאנה שנפשח ומעורה בקליפה שאינו יכול לחיות ממנה כל האוכלין שבו מתטמאין. ויש בדבר ספק אם היה שאר האילן כמו יד לזה הייחור שנשבר או לאו :

ג ירקות שיבשו באיביהן כגון כרוב ודלעת שיבשו באיביהן אינן מתטמאין טומאת אוכלין. ליקטן לייבשן הרי הן אוכלין כשהיו עד שייבשו ויעשו כעץ :

ד אילן שנפשח ובו פירות הרי הן כתלושין. וכן אם יבש האילן ובו פירות הרי הן כתלושין:

ה תאנים שיבשו באיביהן מטמאות טומאת אוכלין במקומן:

ו כל האוכלין שהן מבעלי חיים אינן מקבלין טומאה עד שימותו. שחט בהמה חיה ועוף אע"פ שעדיין הן מפרכסין מקבלין טומאה. ודגים מאימתי מקבלין טומאה משימותו. נולד בהן טריפה ונתטמאו כשהן מתנדנדין הרי יש בדבר ספק אם הן חשובין כמתים הואיל ונטרפו. או אינן מקבלין טומאה עד שידמו כאבן ולא יתנדנדו. האבר או הבשר המדולדלין בבהמה או חיה שאינן יכולין לחיות אם הוכשרו מקבלין טומאה במקומן מפני שהן חשובין כאוכל שפירש. נשחטה הבהמה הוכשרו בשחיטה. שהבהמה כולה כמו יד לאבר זה ויד שהוכשר הוכשר האבר כולו כמו שיתבאר. ויש בדבר ספק אם תהיה הבהמה בחייה כמו יד לאבר או בשר המדולדלין בה:

ז השוחט בהמה חיה ועוף הוכשר כל הבשר בדם שיצא בשחיטה. לפיכך אם לא יצא מהן דם בשחיטה הרי כל בשרן צריך הכשר ככל האוכלין שלא הוכשרו:

ח אוכלין שהוכשרו כשהן מחוברין לקרקע או שהוכשרו במים המחוברים שבקרקע אינו הכשר עד שיוכשרו אחר שנעקרו במים התלושין מן הקרקע או בשאר משקין שנאמר [\(ויקרא יא-לד\)](#) "בכל כלי" אינו מכשיר עד שיתלש מן הקרקע כעין המים שבכלים. שאב המים בכלי ונתנן בקרקע אינן מכשירין:

ט קישות שנטעה בעציץ והגדילה אף על פי שיצאת חוץ לעציץ אינה מקבלת טומאה. ועציץ שהוא נקוב כדי שיצא בו שורש קטן הרי הוא כארץ והנטוע בו אינו מקבל טומאה. וכן אם היו בו מים אינן מכשירין:

י עציץ שאינו נקוב הרי הנטוע בו מקבל טומאה. ואם היו מים בתוכו מכשירין:

יא כלי גללים וכלי אדמה שהרשים יכולין לבקוע בהן ולצאת. אינן מכשירין את הזרעים. ואע"פ שאינן נקובין הרי הן כנקובין:

יב עציץ שמילאהו עפר עד שפתו אינו חשוב כלי אלא הרי הוא כטבלא שאין לה שפה שאינו כלי קיבול:

יג משקין טמאין שנפלו על האוכלין נטמאו אע"פ שנפלו שלא ברצון הבעלים. שהרי הטומאה וההכשר באין כאחת. והוא שלא יהיו בקרקע:

יד כל אוכל שנפסד ונסרח עד שאינו ראוי למאכל אדם אינו מקבל טומאה. וכן משקה שנסרח ונפסד ואינו ראוי לשתיית אדם אינו מקבל טומאה כדרך שאינו מכשיר שנאמר [\(ויקרא יא-לד\)](#) "אשר ישתה":

טו העור ששלקו והשליא שחישב עליה לאכילה מתטמאין טומאת אוכלים בפני עצמן:

טז עור החמור ששלקו הרי זה ספק אם מתטמא טומאת אוכלים בפני עצמו מפני ששלקו או אינו מתטמא מפני שהוא מאוס הרבה:

יז חטים שבגללי בקר ושעורים שבגללי הבהמה שליקטן אין מקבלין טומאה. ואם חישב עליהן לאכילה מתטמאות טומאת אוכלין:

יח כל אוכל שנטמא ואחר שנטמא נפסל ונסרח. אם נפסל מלאכול הכלב או שיבש כחרש ה"ז טהור. ואם נפסל מלאכול אדם ועדיין הוא ראוי לכלב ה"ז טמא כשהיה. וכל האוכלין שנטמאו אין להן טהרה במקוה:

יט זרעים טמאים שזרעם הרי הצומח מהן טהור. ואפילו בדבר שאין זרעו כלה. והוא שהשרישו. אבל קודם השרשה הרי הן בטומאתן אפילו בדבר שזרעו כלה:

כ אוכלין שמחוברין לכלים בטלו מתורת אוכל. ואם נטמא הכלי הרי הן מתטמאין בטומאת הכלי הואיל והן משמשין תשמיש עץ הרי הן כעץ:

כא כל משקה שנטמא ואחר שנטמא נפסד ונסרח הרי זה בטומאתו לעולם שאין המשקה יוצא על ידי הכלב לעולם. ואין למשקה שנטמא טהרה חוץ מן המים בלבד שאם הטביל מים טמאים במקוה כיון שצפו מי מקוה עליהן טהרו. ומטבילין חמין בצונן וצונן בחמין ורעים ביפים ויפים ברעים:

כב מקל שהיא מליאה משקין טמאים והטביל מקצתה במקוה לא טהרו המים שעל מקצתה עד שיטבול את כולה:

כג שלג שנטמא והשיק מקצתו למי מקוה הואיל וטהר מקצתו טהר כולו:

כד התמד הטמא בין שנטמא אחר שתמדו בין שתמדו במים טמאים עד שלא החמיץ משיקו במקוה ויטהר שהרי הוא כמים משהחמיץ הרי הוא כיון ואין לו טהרה במקוה:

כה קדירה שמליאה משקין כגון דבש ויין וכיוצא בהן ונתונה בתוך המקוה ופשט הראשון לטומאה את ידו ונגע בה הרי זה מטמא את

המשקין אע"פ שהיא בתוך המקוה, ונטמאת הקדירה מחמת המשקין שבתוכה אע"פ שהיא בתוך המקוה. היתה מליאה מים הקדירה טהורה שאין הראשון מטמא כלי חרס לעולם ואין המים שבתוכה טמאים מפני שהן מעורבים במי המקוה. פשט אב הטומאה את ידו ונגע בה נטמאת הקדירה שאין המקוה מטהר כלי חרס :

בז מי שפיכות הרי הן בחזקת טומאה. ירדו עליהן מי גשמים אם רבו עליהן הרי הן טהורים מחצה למחצה הכל טמא בין בכלים בין בקרקעות. אימתי בזמן שקדמו מי שפיכה אבל קדמו מי גשמים וירדו עליהן כל שהוא ממי שפיכות הכל טמא שמשקין טמאין שירדו לטהורים מטמאין בכל שהוא :

בז הטורף את גגו והמכבס את כסותו והרי הן מנטפים ירדו עליהן גשמים ורבו הנטיפות הרי רבו מי גשמים עליהן והנוטפים מהן טהורין :

כח הסך שמן טהור ונטמא זה האדם וטבל והרי השמן על בשרו אם היה כדי סיכת אבר קטן הרי הוא טהור כשהיה מקודם. סך שמן טמא וטבל לא טהר השמן שעליו אלא אם נשאר ממנו משקה טופח הרי השמן בטומאתו ואם לא נשאר ממנו כדי להטפח ממנו בטל במיעוטו :

הלכות טומאת אוכלין - פרק שלישי

א כבר ביארנו שאין האוכלין מתטמאין עד שיכשרו. ושכל אוכל שאינו מיוחד למאכל אדם אינו מקבל טומאה עד שייחדו לאדם :

ב אוכל שהוא מיוחד לאדם במקום הזה ואינו מיוחד לאדם במקום אחר במקום שהוא מיוחד בו אינו צריך מחשבה לייחדו לאדם ובמקום שאינו מיוחד בו צריך מחשבה לייחדו לאדם ואח"כ יקבל טומאה. וכל אוכל שסופו לטמא אדם וכלים אינו צריך הכשר :

ג יש אוכלין שצריכין הכשר ואינן צריכין מחשבה ויש שצריכין מחשבה ואינן צריכין הכשר ויש שצריכין מחשבה והכשר ויש שאין צריכין לא מחשבה ולא הכשר. כיצד כל האוכלין המיוחדין לאדם בכ"מ צריכין הכשר ואין צריכין מחשבה. דגים טהורים וחגבים טהורים בכ"מ וחגבים טמאים ודגים טמאים בכפרים הרי הן מיוחדין לאדם וצריך הכשר ולא מחשבה. וכן חלב בהמה טהורה שמתה צריך הכשר ולא מחשבה בכ"מ. ואלו צריכין מחשבה והכשר בשר הפורש מן החי בין מן האדם בין מן הבהמה בין מן העוף ונבלת העוף הטמא וחלב בהמה טהורה שחוטת בכפרים אע"פ שהוכשר בשחיטה צריך הכשר שני אחר המחשבה. ושאר

כל ירקות השדה כגון הבצלים הקשים ביותר והפטריות וכן חגבים ודגים קטנים צריכין מחשבה בכפרים. עולשין שזרען לבהמה ונמלך עליהן לאדם אינן מקבלין טומאה עד שיחשוב עליהן אחר שיתלשו שמחשבת חיבור אינה מחשבה. עולשין שליקטן לבהמתו והדיחן ונמלך עליהן לאדם צריכין הכשר שני אחר המחשבה וכן כל כיוצא בזה. האלל אם חשב עליו לאכילה מקבל טומאת אוכלין. ואם לאו הרי הוא כעץ ואינו מקבל טומאה. וכן העצמות המחוברין בבשר והגידיים והמקומות חרכים מן הקרניים ומן הטלפים. והכנפים והנוצה והמקומות הרכים מן הצפרניים ומן החרטום המובלעין בבשר צריכין הכשר ומחשבה. ואלו שאין צריכין לא מחשבה ולא הבשר. נבלת בחמה טהורה בכ"מ ונבלת העוף הטהור וחלב בהמה טהורה בכרכים לפי שהן מיוחדין למאכל אדם אין אחד מאלו צריך מחשבה ואינן צריכין הכשר מפני שסופן לטמא אדם וכלים בכזית וכל המטמא טומאה חמורה אינו צריך הכשר. ואלו צריכים מחשבה ואינן צריכין הכשר נבלת העוף הטהור בכפרים ונבלת בהמה טמאה בכ"מ והוא שחישב על פחות מכזית אבל כזית אב טומאה הוא :

ד ישראל ששחט בהמה טמאה לנכרי ושחט בה שנים [או רוב שנים] הרי זו מתטמאה טומאת אוכלין כל זמן שהיא מפרכסת ואין צריכה מחשבה שהרי ישראל שחטה לאכילת העכו"ם ואין לך מחשבה גדולה מזו ואינה צריכה הבשר לפי שסופה לטמא טומאה חמורה. שחט בה אחד או שנחרה אינה מטמאה טומאת אוכלין. וכן עכו"ם ששחט בהמה טהורה לישראל ושחט בה שנים או רוב שנים מתטמא טומאת אוכלין כל זמן שהיא מפרכסת ואינה צריכה הכשר. שחט בה אחד או נחרה אינה מטמאה טומאת אוכלין והרי היא כשאר הנבילות :

ה החותך בשר מאבר מן החי של בהמה ואחר כך חישב עליו צריך הכשר. חישב עליו ואחר כך חתכו אינו צריך הכשר מפני שמטמא טומאה חמורה כנבילה וכל המטמא טומאה חמורה אינו צריך הכשר :

ו פחות מכזית מנבלת בהמה טמאה שחישב עליו והשלים עליו כביצה מאוכלים אחרים אין הכל צריך הכשר הואיל ופחות מכזית שבכל הביצה אם השלימו לכזית מטמא טומאה חמורה. וכן כזית מנבלת בהמה טמאה שחישב עליו והניחה בבצק עד שהשלים לכביצה הואיל ואינו מטמא במגע מפני הבצק ה"ז צריך מחשבה ואין הבצק הזה צריך הכשר הואיל וכל השיעור הזה מטמא במשא מפני כזית נבילה שבתוכו אע"פ שאינו מטמא במגע הרי סופו לטמא טומאה חמורה לפיכך אין צריך הכשר :

ז פחות מכזית מבשר המת שהשלים עלי כביצה משאר אוכלין הכל צריך מחשבה שהרי בטל הכל אצל כל אדם. ואין הכל צריך הכשר מפני בשר המת שבכללו :

ח כזית מן המת שהפהו בבצק הכל מתטמא טומאה חמורה :

ט החותך בשר מאדם חי להאכילו לכלב. אם חישב עליו למאכל אדם הרי זה צריך מחשבה ואינו צריך הכשר :

י גוזל שנפל לגת ומת אף ע"פ שהגת במדינה הרי נמאס בגת ולפיכך צריך מחשבה. חישב עליו כשהעלהו להאכילו לנכרי ה"ז מטמא שהרי חישב עליו למאכל אדם. חישב עליו להאכילו לכלב אינו מתטמא טומאת אוכלים. היה זה שחישב עליו להאכילו לאדם חרש שוטה וקטן ה"ז טהור. העלוהו כדי להאכילו לאדם הרי זה טמא שיש להן מעשה ואין להן מחשבה :

הלכות טומאת אוכלין - פרק רביעי

א כמה שיעור אוכלין לטומאה לטומאת עצמן כל שהן אפילו שמשום או חרדל מתטמא. שנאמר [\(ויקרא יא-לד\)](#) "כל האוכל אשר יאכל" כל שהוא. ואין אוכל טמא מטמא אוכל אחר או משקין או ידים עד שיהיה בו כביצה בלא קליפתה. וכן האוכל אוכלין טמאים אינו נפסל עד שיאכל כביצה ומחצה וזהו חצי פרס :

ב המשקין מתטמאין כל שהן ומטמאין בכל שהן. אפילו טיפת משקין טמאים כחרדל שנגעה באוכלין או בכלים או במשקין אחרים. נטמאו. ואע"פ כן אין השותה משקין טמאין נפסל עד שישתה רביעית כמו שביארנו :

ג כל המשקין מצטרפין לפסול את הגוויה לרביעית. וכל האוכלין מצטרפין לכביצה לטמא טומאת אוכלים. ולכחצי פרס לפסול את הגוויה. אפילו הטה עם קמח עם בצק עם תאנה ובשר וכיוצא באלו הכל מצטרף :

ד העור המחובר בבשר והמרק והתבלין והאלל אף ע"פ שמקצתו חישב עליו ומקצתו לא חישב עליו. מקצתו פלטתו חיה ומקצתו פלטתו סכין. והעצמות המחוברות בבשר. והגידיים והמקומות הרכים מן הקרניים ומן הטלפיים והכנפיים והנוצה. והמקומות הרכים מן הציפרניים ומן החרטום המובלעין בבשר. כל אחד מאלו מתטמאין ומטמאין ומצטרפין לכביצה או לכחצי פרס :

ה כביצה אוכלין טמאים שהניחן בחמה ונתמעטו אינן מטמאים. וכן כזית מן המת או מן הנבילה וכעדשה מן השרץ שהניחן בחמה ונתמעטו טהורין :

ו כזית חלב ודם ונותר ופיגול שהניחן בהמה ונתמעטו אין חייבין עליהן כרת. הניחן בגשמים ונתפחו חזרו לכמות שהיו. בין לטומאה חמורה בין לטומאה קלה בין לאיסור :

ז עלי בצלים ובני בצלים שהן חלולין אם יש בהם ריר משתערין כמות שהן. ואם היו חלולין וריקנים ממעך את חללן :

ח פת סופגנין משתערת כמות שהיא ואם יש בה הלל ממעך את חללה :

ט בשר העגל שנתפח ובשר זקנה שנתמעטה משתערין כמות שהן :

י האגוז והתמרה והשקד המתקרקשין משתערין כמות שהן :

יא כל שטומאתו ושיעורו שוין מצטרפין זה עם זה. היו טומאתן שוין אבל לא שיעורן. שיעורן אבל לא טומאתן אין מצטרפין ואפילו לטמא כקל שבשניהן. כיצד טומאתו ולא שיעורו כגון בשר המת ורקב שלו. שיעורו ולא טומאתו כגון בשר המת ובשר הנבילה. ואין צריך לומר שאם לא היו שוים לא בשיעור ולא בטומאה כגון בשר נבילה ובשר השרץ שאין מצטרפין :

יב אוכלין טמאים שיעורם שוה שכל אוכל טמא אינו מטמא אלא כביצה. וטומאתם שוה שכל אוכל טמא אינו מטמא אלא במגע ואינו מטמא לא אדם ולא כלים. לפיכך מצטרפין לטמא כקל שבשניהן. כיצד כחצי ביצה אוכל ראשון וכחצי ביצה אוכל שני שבללן זה בזה הרי זה שני ואם נגע בתרומה פסלה. כחצי ביצה אוכל שני וכחצי ביצה אוכל שלישי שבללן הרי זה שלישי. וכן כל כיוצא בזה אפילו חצי ביצה אוכל ראשון וחצי ביצה אוכל רביעי של קודש שבללן זה בזה הרי הכל רביעי :

יג כביצה אוכל ראשון וכביצה אוכל שני שבללן זה בזה הכל ראשון. חלקן כל אחד מהן שני. נפל זה לעצמו וזה לעצמו על ככר של תרומה פסלוהו. נפלו שניהן כאחד עשאוהו שני :

יד כביצה אוכל שני וכביצה אוכל שלישי שבללן זה בזה הרי הכל שני. חלקן כל אחד מהן שלישי. נפל זה לעצמו [וזה לעצמו] על ככר של תרומה לא פסלוהו. נפלו שניהן כאחד פסלוהו מפני שעשאוהו שלישי :

טו כביצה אוכל ראשון וכביצה אוכל שלישי שבללן זה בזה ראשון. חלקן זה שני וזה שני. שהשלישי שנגע בראשון נעשה שני :

טז כשתי ביצים אוכל ראשון וכשתי ביצים אוכל שני שבללן הכל ראשון. חלקן לשנים כל אחד מהן ראשון. חלקן לשלשה חלקים או לארבעה כל אחד מהן שני. וכן כשתי ביצים אוכל שני וכשתי ביצים אוכל שלישי

שבללן הכל שני. חלקן לשנים כל אחד מהן שני. לשלשה ולארבעה הרי כל אחד מהן שלישי :

הלכות טומאת אוכלין - פרק חמישי

א ידות האוכלים. הן העצים הרכין הסמוכין לאוכל שהאוכל נתלה בהן מן האילן. כמו עוקצי התאנים והאגסים וקצת האשכול. וכן הגרעינים וכיוצא בהן מדברים שהאוכל צריך להן. ושומרי האוכלין הן הקליפה שעל האוכל שהיא שומרתו וכן כל כיוצא בזה :

ב כל שהוא יד ואינו שומר מתטמא ומטמא ולא מצטרף. וכל שהוא שומר אע"פ שאינו יד מטמא ומתטמא ומצטרף. וכל שאינו לא שומר ולא יד אינו מתטמא ולא מטמא ואין צריך לומר שאינו מצטרף. כיצד מתטמא ומטמא ואינו מצטרף. שאם נגעה טומאה ביד נטמא האוכל התלוי בו. ואם נגעה טומאה באוכל נטמא היד. ואין היד מצטרפת עם האוכל להשלימו לכביצה או לכחצי פרס. אבל אם היה שומר הרי זה מצטרף לכביצה ולכחצי פרס :

ג כשם שיד לטומאה כך יש יד להכשר. שאם הוכשר היד הוכשר כל האוכל התלוי בו. ויש יד לפחות מכזית. ויש שומר לפחות מכפול. ושומר שחלקו אינו מצטרף עם האוכל :

ד ומנין לשמורי אוכלין שהן מתטמאין עם האוכל כשהן מחוברין בהן שנאמר [\(ויקרא יא-לז\)](#) "על כל זרע זרוע אשר יזרע" כדרך שבני אדם מוציאים לזריעה. חטים בשעוריהן ושעורים בקליפיהן ועדשים בקליפיהן והוא הדין לשאר השומרין :

ה ומנין לידות האוכלין שהן מתטמאות ומטמאות כשהן מחוברין עם האוכלין שנאמר [\(ויקרא יא-לח\)](#) "טמא הוא לכם" לכל שבצרכיכם :

ו הבוצר לגת אין לו ידות שהרי אין לו צורך ביד מפני שמוצץ את המשקה :

ז הקוצר לסיכוד אין לו ידות שהרי אינו צריך ליד :

ח כל ידות האוכלין שבססן בגורן טהורין :

ט פסיגה של אשכול שריקנה טהורה. ואם נשתייר בה גרגר אחד ה"ז יד לאותו גרגר ומקבלת טומאה. וכן שרביט תמרה שריקנו טהור. שייר בו תמרה אחת טמא. וכן שרביט קטניות שריקנו טהור. שייר בו גרגר אחד מקבל טומאה :

י לעולם אין שומר על גבי שומר אלא שומר אחד בלבד הסמוך לאוכל הוא הנחשב עמו :

יא שלש קליפות בבצל. פנימית בין שלימה בין קדורה מצטרפת. אמצעית שלימה מצטרפת קדורה אינה מצטרפת. החיצונה בין כך ובין כך טהורה :

יב כל הקליפין מתטמאות ומטמאות ומצטרפות מפני שהן שומר. קליפי פולין ותורמוסין זרקן אינן מתטמאות כנסן לאוכלין מתטמאין. ואם נשאר בהן אוכל בין כך ובין כך מתטמאין. קליפת מלפפון אע"פ שאין בהן מתוך המלפפון מתטמאות טומאת אוכלין. השעורים בזמן שהן יבישין קליפתן מצטרפת עמהן ובזמן שהן לחין אין מצטרפין. אבל החטה בין לחה בין יבישה קליפתה מצטרפת :

יג כל הגרעינין מתטמאות ומטמאות ולא מצטרפות חוץ מגרעינות הרוטב. אבל של תמרה יבשה אינה מצטרפת :

יד החותל שעל הגרעינה של רוטב אינה מצטרפת ושעל גרעינת היבישה מצטרפת מפני שהוא דבוק באוכל נחשב כאוכל :

טו גרעינה של רוטב שיצאת מקצתה כל שכנגד האוכל מצטרף והיוצא אינו מצטרף. וכן עצם שיש עליו בשר כל שכנגד הבשר מצטרף. היה עליו הבשר מצד אחר אינו מצטרף ממנו אלא העצם שתחת הבשר עד הלל העצם. ואם לא היה לעצם חלל רואין אותו כאילו הוא כעובי האזוב ושאר העצם אין מצטרף שהעצמות לבשר כשומר הן חשובין :

טז קולית שהיה עליה בשר אפילו כפול גורר את כולה לטומאה :

יז גרעיני זיתים ותמרה אע"פ ששלקן לאוכלין אין מתטמאין :

יח גרעיני חרובין אע"פ שכנסן לאוכלין אין מתטמאין שלקן לאוכלין מתטמאין :

יט ואלו מתטמאין ומטמאין ומצטרפין שורשי השום והבצלים והקפלוטות בזמן שהן לחין. והפטמה שלהן בין לחה בין יבישה. והעמוד שהוא מכוון כנגד האוכל. ושרשי החזרין והנפוס. ושורש צנון גדול מצטרף. והסיב שלו אינו מצטרף. ושרשי המנתא והפיגם. ושרשי ירקות

שדה וירקות גינה שעיקרן לשתלים. והשורה של שיבולת והלבוש שלה. ועוקצי תאנים וגרוגרות. והכלסים והחרובין :

ב ואלו מתטמאים ומטמאין ולא מצטרפין. שורשי השום והבצלים והקפלוטות בזמן שהן יבשין. והעמוד שאינו מכוון כנגד האוכל. ומלעין של שבולים והן השערות. השחורות שבראש השבולת שדומין כמו מסר. ועוקצי האגסים והקרוסטמלין והפרישין והעוזרדין. ועוקץ דלעת טפח הסמוך לאוכל. ועוקץ קונדס טפח. וכן יד הפרכיל טפח מכאן וטפח מכאן. והפרכיל הוא השריג שהאשכלות תלויין בו. ויד האשכול כל שהוא. וזנב האשכול שריקנו. ויד המכבד של תמרה ארבעה טפחים. והמכבד הוא העץ האדום שהשרביטין תלויין בו והתמרין דבוקות בשרביטין. וקנה השבולת שלשה טפחים. ויד כל הנקצרין שלשה טפחים. ושאין דרכו להקצר ידיהם ושרשיהן כל שהן. כל אלו מתטמאין ומטמאין ולא מצטרפין מפני שהן ידות אוכלין :

כא ואלו לא מתטמאין ולא מטמאין ולא מצטרפין. שאר כל העוקצים. ושרשי קלחי הכרוב. וחלפי תרדים וחלפי הלפת והן העיקרין שנשארו בקרקע כשלקטו הכרוב וחלפת וחזרו והחליפו. וכל השרשין שדרכן להגזז שנעקרו עם האוכל. הפטמה של רימון מצטרפת. והנץ שלו אינו מצטרף :

כב הרימון והאבטיח שנימוק מקצתו אין הנשאר חיבור לאותו שנימוק. ואין הנשאר מן הקליפה מצטרף שהרי אין שמירתו מועלת כלום. וכן אם היה שלם מכאן ומכאן ונימוק באמצע אין הצדדין חיבור זה לזה ואין קליפתו מצטרפת. עלי ירקות ירוקין מצטרפין ולבנים אינם מצטרפין שהרי אינן כלום :

הלכות טומאת אוכלין - פרק ששי

א האגוזין והשקדים שנסדקה קליפתן עדיין הוא חיבור לאוכל עד שירצץ את הקליפה :

ב ביצה מגולגלת משיקוב בה מקום לגומעה ממנו אין שאר קליפתה חיבור. ושלוקה קליפתה חיבור עד שירצץ את הקליפה. ואם נתבלה בקליפתה אע"פ שרצצה כולה חיבור :

ג עצם שיש בו מוח חיבור עד שירצץ. צמר שבראשי הכבשים ושיער שבזקן התיישים אע"פ שחרכן באור הרי הן חיבור עד שיתחיל לתלוש :

ז כנפי חגבים וקשקשי דגים אע"פ שהעביר סכין עליהן חיבור עד שיתחיל לקלף. הרימון שפרדו חיבור עד שיקיש עליו בקנה:

ח השרביטים של תמרים אינן חיבור זה לזה:

ט מלפפון שחתכו ונתנו על השולחן חיבור עד שיתחיל לפרק. התחיל לפרק חתיכה וכל העולה עמה חיבור והשאר אינה חיבור. פיקה התחתונה חיבור לעצמה ואינה חיבור לחתיכות. היו שנים או שלשה מלפפונות וחתך כל אחד מהן והניחן על השולחן והתחיל באחד מהן זה שהתחיל בו חיבור והשאר אינו חיבור. אפילו אמר חציו אני אוכל שחרית וחציו ערבית זה החצי שהתחיל בו חיבור והשאר אינו חיבור:

י המחתיך ירקות וכיוצא בהן לבשל אע"פ שלא מירק והבדיל אינו חיבור. אלא אם נטמא זה לא נטמא זה אע"פ שהוא מעורה בו. חתך לכבוש או לשלוק או להניח על השולחן הרי זה חיבור ואפילו התחיל לפרק מה שחתך:

יא כל אוכל שעדיין לא פרקו חיבור ואם נטמא מקצתו נטמא כולו:

יב אוכל שנפרס ומעורה במקצת ונגע טמא באחד מהן אם אחז בזה שנגע בו והשני עולה עמו הרי זה חיבור. ואם כשאוהז בזה הטמא ומגביהו ישמט האחר ויפול אינו חיבור אלא ה"ז האחר כנוגע בראשון שנטמא:

יג כל האוכלין שהיו עליו או קלחין מחוברין בהן את שדרכו להאחז בעלה אוחזין אותו בעלה. בקלח אוחזין אותו בקלח. אם נתלה עמו ה"ז חיבור בטבול יום ואין צריך לומר בשאר טומאות. וכן אם היה לו יד אוחזין אותו ביד שלו. היתה לו יד ועלה אוחזין אותו באי זה מהן שירצה. לא היתה לו יד ולא עלה בזה אמרו אם אוחזו בטמא והשני עולה עמו חיבור ואם לאו אינו חיבור:

יד האגוזין שקצצן בעוקציהן כשהן רכין ואמנן כולן כמו חבל. וכן הבצלים שחיברן בדרך הזאת הרי אלו חיבור. התחיל לפרק באגוזים ולפקל בבצלים אין השאר חיבור. אפילו היו לפניו מאה כור אין כולן חיבור שהרי הוכיח שדעתו לפרק הכל:

יז קליעה של שום שנפלו משקין על אחד מהן הוא טמא וחיבורו טהור שאין חיבורי אדם חיבור לכל דבר. וכן אתרוג שנפרש ותחבו בכוש או בקיסם אינו חיבור:

יח עיסה שלשה במי פירות אינה חיבור. שאין לך דבר שמחבר את האוכלין אלא שבעה משקין בלבד:

יד הממעך אוכלין זה בזה וקבצן כגון הדבילה והתמרים והצימוקין שקבצן ועשאן גוף אחד אינן חיבור. לפיכך עיגול של דבילה שנפלו משקין טמאין על מקצתו הרי זה נוטל ממנו מקום המשקין בלבד והשאר טהור:

טו התמרים והגרוגרות ששלקן ונעשו אום הרי זה חיבור:

טז הזיתים שעטנן ונעשו גוש אחד הרי זה חיבור. מפני שמתחילה לא נתנן למעטן אלא על מנת שיינקו זה מזה. לפיכך שרץ שנמצא על אום של זיתים והן הזיתים שנעשו כולן גוף אחד אפילו נגע בכשעורה הכל טמא שהכל גוף אחד. היתה לו אום של זיתים ועתיד להפכה כיון שתקע בה את היתד אע"פ שיש בה גושים הרבה אינן חיבור. ואם משהפכה נעשו אום אינן חיבור:

יז אוכל פרוד שהוא כולו מכונס ודבק זה בזה אע"פ שאינו חיבור להתטמא ואינו כגוף אחד כמו שביארנו הרי הוא מצטרף לכביצה לטמא טומאת אוכלים אחרים. ואם לא כנסו אלא הרי הוא מפורד כמעשה קדירה והקטנית אינו מצטרף עד שיקבצם ויעשם גוש אחד. היו גושים הרבה זה בצד זה ונגע אב הטומאה באחד מהן הרי הוא ראשון והגוש שבצדו שני ושב צד השני שלישי ושבצד השלישי רביעי:

יח ככר של תרומה שהיתה ראשון לטומאה והשיך לה אחרות כולם ראשון. פירשה היא ראשון וכולן שניות. היתה שנייה והשיך לה אחרות כולן שניות פירשה היא שנייה וכולן שלישיות. היתה שלישית והשיך לה אחרות היא שלישית וכולן טהורות בין שפירשו בין שלא פירשו:

יט ככרות של תרומה נושכות זו בזו נטמאת אחת מהן בשרץ כולן ראשון ואע"פ שפירשו אחר מכאן. [נטמאת אחת במשקין טמאין כולן שניות ואע"פ שפירשו אחר מכאן]. נטמאת אחת מהן בידיים כולן שלישיות ואף ע"פ שפירשו מפני שהיו גוף אחד בשעת טומאתן.:

הלכות טומאת אוכלין - פרק שביעי

א הניצוק אינו חיבור לא לטומאה ולא לטהרה. כיצד היה מערה משקין טהורין לתוך כלי טמא ואפילו על גבי השרץ הרי העמוד הניצוק טהור. ואם קלט מן המשקין הניגרין מן האויר הרי זה שקלט טהור. ואין צריך לומר שהמשקין שמערה מהן טהורין:

ב בד"א בשעירה מצונן לצונן או מחם לחם או מחם לצונן אבל המערה משקין טהורין צונן לתוך משקין טמאין חמין הרי הנצוק חיבור ונטמאו המשקין הצונן כולן שהוא מערה מהן ונטמא הכלי שמערה ממנו מחמת המשקין שבתוכו שהרי נטמאו. ומפני מה אמרו המערה משקין צונן לחמין חיבור מפני שעשן החמין עולה כתמרות עשן ומתערב בניצוק ובמים שבכלי העליון ומטמא הכלי שהעשן העולה מן החמין משקין הוא חשוב:

ג לפיכך האשה שהיו ידיה טהורות והגיסה בקדירה טמאה והזיעו ידיה מהבל הקדירה נטמאו ידיה כאילו נגעה במשקה שבקדירה. וכן אם היו ידיה טמאות והגיסה בקדירה והזיעו ידיה נטמא כל מה שבקדירה כאילו נגעה במשקין שבקדירה:

ד נחיל דבש הזיפים ודבש הצפחת הניצוק שלהן חיבור ואפילו היה מערה מצונן לצונן מפני שיש להן ריר והרי הן נמשכין כדבק. לפיכך כל האוכלין אין הניצוק שלהן חיבור ואפילו היה עבים הרבה כגון הגריסין והחלב המותך וכיוצא בהן. לפי שאין להן ריר. וכן שאר כל המשקין אין הניצוק שלהן חיבור אלא אי"כ עירה מצונן לחם כמו שביארנו:

ה הניצוק אינו חיבור לטהרה. כיצד שאם עירה מים טמאים מכלי אבן וכיוצא בהן לתוך המקוה אין אומרים משהגיע קצת הניצוק למקוה טהרו המים אלא הרי הן בטומאתן עד שישיק המקוה לכולן מצד אחד כמו שביארנו. וכן הקטפרס שיש עליו משקה טופח אינו מחברן לשאר המשקין שבמדרון לא לטומאה ולא לטהרה. אבל המשקין שבאשבורן כולן חיבור לטומאה ולטהרה:

ו עריבה שהיא קטפרס ועליה משקה טופח ושלוש חתיכות אוכלין טמאים בכביצה מונחין עליה זו למטה מזו אינן מצטרפות. היו שתיים הרי אלו מצטרפות. ואם היה תחתיהם משקה עומד אפילו כעין החרדל הי"ז מצרף את כולן:

ז כבר ביארנו שטבול יום אינו מטמא חולין כלל אלא פוסל אוכלי תרומה ומשקה תרומה ועושה הכל שלישי. וכן אם נגע באוכלי קדש או משקה קודש פסלן ועשאו רביעי:

ח יש דברים שאינם חיבור בטבול יום ואע"פ שהן חיבור בכל הטומאות. אלא אם נגע בהן טבול יום לא פסל אלא זה שנגע בו. ואילו היה הנוגע במקום טבול יום אדם אחר היה פוסל הכל. אפילו היה הנוגע אדם שאכל אוכלין טמאין או שתה משקין טמאין שהיא טומאה קלה הרי זה פסל הכל שלא פס. לו טבול יום. ואין צ"ל שאם היה הנוגע אב טומאה או ראשון שהוא מטמא הכל. ומפני מה הקילו בטבול יום מפני שכבר טהר ואינו מחוסר אלא הערב שמש. ועוד הקילו בטבול יום שיש אוכלין שהן

מיוחדין לאדם ומתטמאין בכל הטומאות והן טהורות בטבול יום. ואלו הן. השעורה והכוסמת בזמן שאינן קלופין. אבל בזמן שהן קלופין והחטה אע"פ שאינה קלופה. והקצח והשומשום. נפסלין בטבול יום ואין צ"ל שהן מתטמאין בכל הטומאות:

ט כל יד האוכלין שהן חיבור באב הטומאה הרי הן חיבור בטבול יום. וכן כל האוכל שנפרס ומעורה במקצת שהוא חיבור באב הטומאה כך הוא חיבור בטבול יום. וכל שאינו חיבור בטבול יום הרי הוא חיבור בידיים וגם זה חומר בטומאת ידיים מטבול יום:

הלכות טומאת אוכלין - פרק שמיני

א חלות או ככרים שכנסן והיו נושכות זו בזו ודעתו להפרישן או שאפה חלה ע"ג חלה בתנור ועדיין לא קרמו פניה. ונגע טבול יום באחת מהן לא פסל אלא החלה שנגע בה. וכן המים שהרתיחו ונעשו כקובה. והגריסין שהרתיחו רתיחה ראשונה. ויין חדש ואורז שהרתיחו. ונגע טבול יום ברתיחה אינו חיבור ולא פסל אלא הרתיחה בלבד. ובשאר כל הטומאות בין קלות בין חמורו הכל חיבור. אבל חלות שהיו נושכות זו בזו ואין דעתו להפריש. או שאפה חלה ע"ג חלה ונשכו וקרמו בתנור. ורתיחת המים שאינה מחולחלת כקובה. ורתיחת הגריסין שנייה. ורתיחת יין ישן. ורתיחת השמן בין ישן בין חדש. ורתיחת עדשים. הרי אלו חיבור בטבול יום ואין צ"ל בכל הטומאות:

ב בצק שיצא בשעת אפייה ונמצא באמצע הככר כמו מסמר יוצא. וכן קצת הבצק שנמשך ונחרך בעת אפייה והוא הנקרא חרחור אם היו פחותים מכאצבע ונגע טבול יום בהן פסל כל הככר וכן אם נגע בגרגר מלח קטן שבככר נפסל כל הככר. ואין צ"ל בכל הטומאות. אבל צרור שבככר או תורמוס וגרגר מלח גדול. וחרחור יתר מכאצבע שנגע בהן אפילו אב הטומאה הככר טהור ואין צ"ל בטבול יום:

ג ריקק שנחרך חצייה וחצייה קיים הרי זו אינו חיבור. נחרך האמצע והצדדין קיימין אינן חיבור זה לזה אפילו באב הטומאה ואין צ"ל בטבול יום. בשר קדש שקרם עליו המרק ונגע טבול יום בקיפה החתיכות מותרות. נגע בחתיכה החתיכה וכל העולין עמה חיבור. וכן בתבשיל קטניות שקרם ע"ג פרוסות. שמן שצף ע"ג יין ונגע טבול יום בשמן לא פסל אלא השמן:

ד ירק תרומה וביצה טרופה נתונה על גביו ונגע טבול יום בביצה לא פסל אלא קלח שכנגדו. ואם היתה כמין כובע אינו חיבור:

ה חוט של ביצה שקרם על דפנה של אילפס ונגע בו טבול יום. מן השפה ולפנים חיבור מן השפה ולחוץ אינו חיבור. וכן בקטניות שקרמו על שפת הקדירה:

ו חבית שנקבה בין משוליה בין מצידיה וסתם טבול יום הנקב בידיו נפסלה כולה:

ז המערה מכלי לכלי ונגע טבול יום בקילוח משערין זה שנגע בו באחד ומאה. שתרומה טמאה שנתערבה באחד ומאה בטלה במיעוטה כמו שביארנו בהלכות תרומות:

ח טבול יום שהיה תורם את הבור ונפלה ממנו חבית של תרומה ושקעה בבור של יין ונגע ביין שבבור. מן השפה ולחוץ אינו חיבור מן השפה ולפנים חיבור. ואם היה הבור פיטס אפילו היה כלי גדול שמחזיק מאה כור כולו חיבור ואם נגע במקצת היין פסל התרומה שבחבית שבקרקע הכלי:

ט הסולת של מנחות והלבונה והקטורת והגחלים שנגע טבול יום במקצתן פסל את כולו. בד"א בגחלים שחותה במחתה ביום הכפורים. שהמחתה שחותה בה נכנס להיכל. אבל גחלים שחותה בכל יום כשהוא מערה במחתה של כסף לשל זהב אם נתפזרו מן הגחלים אין בהן קדושה אלא מכבדן לאמה:

י מקפה של חולין או רקיק של חולין ושמן של תרומה צף על גביהן ונגע טבול יום בשמן לא פסל אלא השמן בלבד. ואם חבץ כל מקום שהלך בו השמן פסל:

יא ירק של חולין שבישלו בשמן של תרומה ונגע בו טבול יום לא פסל אלא מקום מגעו:

יב המקפה של תרומה והשום והשמן של חולין שנגע טבול יום במקצתן פסל את כולן:

יג המקפה של חולין והשמן של תרומה שנגע טבול יום במקצתן לא פסל אלא מקום מגעו. אם היה השום מרובה הולכין אחר הרוב. אימתי בזמן שהוא גוש בקערה אבל אם היה מפוזר במדוכה ונגע במקצתו לא פסל אלא מקום מגעו. מפני שהוא רוצה בפיזורו. ושאר כל הנידוכין שדרך לדוכן במשקין כגון השום בשמן אם דכן שלא במשקין וקבצן אע"פ שהן גוש בקערה ונגע בהן לא פסל אלא מקום מגעו. שהרי הם כעיגול של דבילה שאם נטמא מקצתו לא נטמא כולו:

יד עיסה שקרא שם חלתה בצפונה או בדרומה. וכן הקישות שקרא שם תרומה בצפונה או בדרומה הרי זה חיבור. ואם נגע טבול יום במקצת העיסה נפסלה החלה. ניטלה חלתה מתוכה וחזרה לתוכה אינו חיבור:

טו עיסה שנדמעה או שנתחמצה בשאור של תרומה אינה נפסלת בטבול יום:

טז עיסה שהוכשרה במשקין ונילושה במי פירות ונגע בה טבול יום לא פסל אלא מקום מגעו בלבד:

יז מעשר ראשון שהוכשר ונגע בו טבול יום או ידים מסואבות מפרישין ממנו תרומת מעשר בטהרה. מפני שמעשר ראשון כחולין וטבול יום וידים מסואבות אינם פוסלין את החולין שהשלישי בחולין טהור כמו שביארנו. וכן האשה שהיא טבולת יום לשה את העיסה וקוצה לה חלה ומפרישתה ומניחתה בכלים ונותנתו עם שאר העיסה כאחת. ומקפת על הכל כדי לתרום מן המוקף ואחר כך קוראה לה שם ואומרת הרי זה חלה. ומשתקרא לה שם לא תגע בה שלא תפסלנה וכך היא עושה אם לשה בעריבה שהיא טבולת יום:

יח לגין שהוא טבול יום שמילאהו מחבית מעשר שלא ניטלה תרומתו ואמר הרי זה תרומת מעשר על מה שבחבית אחר שתחשך הרי זו תרומה טהורה. לפי שאינה נעשית תרומת מעשר עד שתחשך כפי תנאו ואחר שתחשך יעריב שמשו של לגין ויטהר. נשברה החבית קודם שתחשך הלגין בטבול. נשבר הלגין החבית בטבול:

יט טבול יום מטומאת מת ומבעילת נדה עושה בבית הבד. וכן שאר הטמאים שטבלו עושין בטהרות. חוץ מזב וזבה בשביעי שלהן שאע"פ שטבלו לא יעשו בבית הבד ולא יתעסקו בטהרות שמא יראו ונמצאו טמאים למפרע שהרי סותרין הכל כמו שביארנו:

הלכות טומאת אוכלין - פרק תשיעי

א השמן או הדבש שנטמאו ואחר כך קרשו ואחר כך נימוחו הרי הן ראשון לטומאה לעולם מפני שהן כמשקין ואע"פ שקפאו אחר שנטמאו:

ב הרוטב והגריסין והחלב שקרשו הרי הן כאוכלין וצריכין מחשבה. ואם נגע בהן אוכל ראשון או משקה נעשו שניים. היה בהן משקה טופח הרי הן כמשקין והן תחילה לטומאה. נטמאו כשהן משקין וקפאו אחר כן

וקרשו הרי הן שניים כמו אוכל שנטמא ממשקין טמאין. נטמאו כשהן קפויים ונימוחו ונעשו משקין אם היו כביצה מכוון הרי המשקין טהורין. היו יותר מכביצה המשקין טמאין שכשנימוחה טיפה ראשונה נטמאת בכביצה אוכל טמא שנימוחה ממנו ואותה הטיפה נטמא כל המשקין שנימוחו אחריה. וכן טמא מת שסחט זיתים וענבים שהוכשרו אם היו כביצה הרי המשקין היוצאין מהן טהורין. ובלבד שלא יגע במקום המשקה שהמשקה כמופקד באוכל וכאילו היא גוף אחר. היו אותן זיתים וענבים יתר מכביצה הרי המשקין היוצאין מהן טמאין שכיון שיצאת טיפה ראשונה נטמאת מכביצה וטימאה כל המשקין. ואם היה הסוחט זב וזבה וכיוצא בהן אפילו סחט גרגר אחד יחידי שלא הוכשר ולא נגע במשקה המשקה טמא שכיון שיצאת טיפה ראשונה נטמאת במשא הזב שהזב שנשא אוכלין או משקין טמאין כמו שביארנו. וכן זב שחלב את העז החלב טמא שכיון שיצאת טיפה הראשונה נטמאת במשא הזב:

ג קדירה שמלאה כבשין של חולין ויצאו עליהם חוץ לקדירה ונגע אב הטומאה או ראשון בעלה שחוץ לקירה במקום הנגוב אע"פ שיש בעלה כביצה הוא טמא והכל טהור. חזר לקדירה טימא את המשקין שבה ונטמאת הקדירה וכל הכבשין. נגע בעלה שחוץ לקדירה והיה בו משקה אם יש בעלה כביצה הכל טמא שהעלה מטמא משקה שעליו והמשקה מטמא כל המשקין שבקדירה ומטמא את הקדירה. היתה הקדירה מלאה כבשים של תרומה וניער אותה טבול יום וראה משקין על ידו ספק מן הקדירה ניתזו ספק שהקלח נגע בידו הירק פסול והקדירה טהורה:

ד טמא שהיה אוכל ענבים מוכשרים ונפל ממנו גרגר יחידי לגת אם היה שלם ולא נשמט ממנו עוקצו הגת טהור. ואם ניטל עוקצו והיו ענבים מוכנים בעביט וכיוצא בו לדרכן שהרי רוצה במשקה היוצא מהן נטמא הגת בטיפת משקה שבראש הגרגר במקום העוקץ. נפלו ממנו ענבים ודרכן במקום מופנה אם היו כביצה מכוון הרי המשקין היוצאין מהן טהורין כמו שביארנו. היו יתר. מכביצה היוצא מהן טמא שכיון שיצאת טיפה ראשונה נטמאת בכביצה ומטמאת את כל המשקה היוצא אחריה:

ה גוש של זיתים טמאין שהיה מקובץ ומחובר והשליכו לתוך תנור והוסק אם היה כביצה מכוון התנור טהור שאין האוכלין מטמאין כלים והמשקה היוצא מהן טהור כמו שביארנו. היה הגוש יתר מכביצה נטמא התנור שכשיצאה טיפה אחת נטמאת בכביצה וטימאה את התנור. לפיכך אם הזיתים הטמאין פירורין ואינן גוש אפילו הן מאה התנור טהור:

ו עצים שנבלעו בהם משקין טמאין והסיקן התנור טהור שהרי בטלו בעצים. ואפילו הוציא העצים שנפלו עליהן גשמים ונפלו לרצונו והסיקן התנור טהור ואין המים שעליהן מתטמאין מן המשקין הבלועין בהם. ולא יסיקם אלא בידים טהורות גזירה שלא יסיקם הטמא ונמצאו המשקין שעליהם מטמאין את התנור:

ז שרץ שנמצא בריחים של זיתים אין טמא אלא מקום מגעו. אם היה משקה מהלך הכל טמא. שכיון שנטמא מקצת המשקה נטמא כולו והשמן מטמא את כל הזיתים. נמצא ע"ג העלין למעלה מן הזיתים ישאלו מן הבדדין אם אמרו לא נגענו נאמנין. נמצא על אום של זיתים נטמא כל הגוש כמו שביארנו. נמצא ע"ג זיתים פירורין והוא נוגע בכביצה הכל טמא שהאוכל שהוא כביצה מטמא המשקה המעורב בהן והמשקה מטמא שאר הזיתים. היו פירורין ע"ג פירורין והמשקה מלמטה אע"פ שנגע בכביצה אין טמא אלא מקום מגעו:

ח עם הארץ שהושיט ידיו לגת ונגע באשכולות אשכול וכל סביבותיו טמאין והגת כולה טהורה מפני שמפסיקין האשכולות שסביבות זה האשכול בינו ובין שאר הגת:

ט הגפת והזגים שנעשו בטהרה והלכו עליהן טמאין ואח"כ יצאו מהן משקין הרי אלו טהורין שמתחלה נעשו בטהרה. ואם נעשו מתחלה בטומאה ויצאו מהן משקין טמאין:

י הבדדין שנכנסין ויוצאין ומשקין טמאין בתוך בית הבד אם יש בין משקין לזיתים כדי שינגבו את רגליהן בארץ הרי הזיתים טהורין שהנוגע במשקין טמאים שלא בידיו טהור ואפילו לקדש. ככרות הקדש שהיו בהן גומות ובתוך הגומות היו משקין של קדש ונגע השרץ באחת מהן ונגעה ראשונה בשנייה ושנייה בשלישית אפילו מאה כולן ראשון לטומאה. מפני המשקה שבגומות וחתבת הקדש הרי הן כולן כמשקין. שאין מונין בהן. אבל אם היו ככרות תרומה הרי הככר השלישית בלבד פסולה ומשלישית והלאה טהור. ואם היה משקה טופח על כל הככרות אף בתרומה הכל טמאות וכולן שניות חוץ מן הראשונה שנגע בה השרץ שהיא ראשון:

יא אבעבוע הנעשה בעובי החבית והרי הוא כמו כלי אחר בצידה אם נקב האבעבוע לאויר החבית ונקב נקב אחר לחוץ זה כנגד זה. או שהיה הנקב הפנימי מלמטה והחיצון מלמעלה והיה האבעבוע והחבית מלאים משקין אם נגע אב הטומאה במשקה שבא בעבועות נטמאו כל המשקין שבחב"י. היתה החבית מוקפת צמיד פתיל ונתונה באהל המת נטמאת מפני הנקב שבאבעבוע זה שהרי הוא מפולש לאוירה. וכן אם היה הנקב שבאבעבוע שבפנים מלמעלה והחיצון מלמטה ה"ז אינה ניצלת בצמיד פתיל. אבל אם נגע אב הטומאה באבעבוע לא נטמאו משקין שבחבית והנם כמובדלין מהן:

הלכות טומאת אוכלין - פרק עשירי

א כבר ביארנו שהשבעה משקין בלבד הן שמתטמאין או מכשירין והשאר קרויין מי פירות ואינם מתטמאין ולא מכשירין. ושבעה משקין שמנינו תולדותיהם כיוצא בהם :

ב תולדות המים הם היוצא מן העין ומן האוזן ומן החוטם ומן הפה. ומי רגלי בני אדם בין גדולים בין קטנים כל אלו היוצאין מן האדם משקין הן בין שיצאו לדעתו של אדם בין שיצאו שלא לדעתו. אבל מי רגלי בהמה והמלח שנמחת הרי הן כמי פירות לא מתטמאין ולא מכשירין :

ג הדם המנוי מן המשקין הוא הדם השותת בשעת שחיטה מן הבהמה והחיה והעופות הטהורין. אבל דם הקילוח אינו מכשיר שעדיין חיים הן והרי הוא דומה לדם מכה או לדם הקזה. השוחט ונתז דם על האוכלין ונתקנח הדם בין סימן לסימן הרי זה ספק. לפיכך תולין עליו לא אוכלין ולא שורפין. תולדות הדם דם הקזה של אדם שהוציאו לשתיה אבל אם הוציאו לרפואה טהור ואינו מכשיר. וכן דם שחיטה בבהמת ובחיה ובעופות הטמאין. והדם היוצא עם הליחה ועם הרעי ודם השחין והאבעבועות ותמצית הבשר כל אלו אינן מתטמאין ולא מכשירין אלא הרי הן כשאר מי פירות. ודם השרץ כבשרו מטמא ואינו מכשיר. ואין לנו כיוצא בו :

ד מי החלב הרי הן כחלב. וח, לב האדם שאינו צריך לו אינו משקה לא מכשיר ולא מתטמא. לפיכך חלב הזכר אינו משקה. וכן חלב בהמה וחיה שיצא שלא לרצון כגון שזב מהדד מאליו או שחלבו כמתעסק. אבל חלב האשה בין שיצא לרצון בין שיצא שלא לרצון סתמו משקה ומתטמא או מכשיר מפני שהוא ראוי לתינוק :

ה המשקין שיוצאין מאותן הטמאין שאותן המשקין אבות טומאה מטמאים בלא הכשר שהטומאה וההכשר באין כאחת ואלו הן. זוב הזב ושכבת זרעו ומימי רגליו. ורביעית לס מן המת. ודם הנדה. וכן דם מגפתו של זב וחביריו וחלב של אשה ודמעת עיניים עם שאר תולדות המים היוצאין מהן מטמאין כמשקין טמאין שמטמאין בלא כוונה שם שקין טמאין מטמאין לרצון ושלא לרצון. לפיכך נדה או זבה שנטף חלב מדדיה לאויר התנור נטמא התנור וכל מה שבתוכו :

ו כבר ביארנו שהמשקין היוצאין מטבול יום אינם טמאים. לפיכך אם נפלו אפילו על ככר של תרומה אינו מוכשר עד שיפלו לרצון כשאר המשקין הטהורין שאינן מכשירין אלא לרצון :

ז הזיעה והליחה הסרוחה והרעי. והמשקין היוצאין מבן שמונה חדשים והשותה מי טבריה וכיוצא בהן אע"פ שיוצאין נקיים כל אלו אינן חשובין משקה ולא מתטמאין ולא מכשירין :

ח השותה שאר משקין ויצאו הרי הן משקין כשהיו שאין שאר המשקין טהורין בגוף. כיצד שתה מים טמאין והקיאן הרי אלו טמאין מפני שלא טהרו ביציאתן. שתה מים טמאים וטבל ואחר כך הקיאן [או שנסרחו ואח"כ הקיאן] או שיצאו מלמטה אע"פ שלא טבל הרי הן טהורין. שתה שאר משקין טמאין או שאר אוכלין טמאין אע"פ שטבל ואח"כ הקיאן טמאין לפי שאינן טהורין בגוף. נסרחו או שיצאו מלמטה הרי הן טהורין :

ט כבר ביארנו שהזיעה אינה משקה אפילו שתה משקין טמאין והזיע זיעתו טהורה. אבל הבא במים שאובין והזיע זיעתו טמאה. ואם נסתפג מן המים השאובין ואחר כך הזיע זיעתו טהורה :

י זיעת בתים שיחין ומערות ובורות אינן משקה ואפילו הן טמאין זיעתן טהורה. אבל זיעת המרחץ במים אם היתה המרחץ טמאה זיעתה טמאה. ואם היתה טהורה והכניס בה פירות הוכשרו. הכניסו לה כלים הרי המים שעליהן כתלושין ברצון ומכשירין :

יא הבריכה שבבית והבית מזיע מחמתה אם היתה הבריכה טמאה זיעת כל הבית שמחמתה טמאה :

יב שתי בריכות בבית אחת טמאה ואחת טהורה. המזיע קרוב לטומאה טסא קרוב לטהורה טהור. מחצה למחצה טמא :

יג המוהל כשמן. משקין המנטפין מסלי זיתים וענבים אינו משקה ולא מתטמאין ולא מכשירין עד שיכניסם בכלי :

יד השוקל ענבים בכף מאזנים היין שבכף אינו משקה עד שיערנו לתוך הכלי וה"ז דומה לסלי זיתים וענבים שמנטפין :

טו הדורס ענבים של תרומה בחבית אע"פ שהיין צף על גבי ידיו הרי הכל טהור :

טז משקה בית מטבחים שבעזרה והוא דם הקדשים והמים שמשתמשין בהן שם טהורין לעולם ואינן מתטמאין ולא מכשירין. ודבר זה הלכה מפי הקבלה לפיכך כל דמי הזבחים אינו מקבל טומאה ואינו מכשיר. והואיל ודם הקדשים אינו מכשיר קדשים שנשחטו בעזרה לא הוכשרו בדם שחיטה ואין לבשר הקדשים הכשר אלא במשקין שיפלו על הבשר חוץ במשקה בית המטבחים :

יז פרת קדשים שהעבירה בנהר ושחטה ועדיין משקה טופח עליה הי"ז מוכשרת. לפיכך אם נמצאת מחט טמאה בבשרה הרי הבשר טמא. וכן אם היתה הפרה חסומה מחוץ לירושלים אע"פ שאין המחט ידועה הרי הבשר טמא מפני שנגע בכלים הנמצאין מחוץ לירושלים. נמצאת המחט

בפרש הבשר טהור. ובין כך ובין כך הידים טהורות שאין טומאת ידים במקדש כמו שביארנו. בד"א להיות הבשר טמא בדין תורה אבל להתטמא מדבריהן אין הקדש צריך הכשר אלא חיבת הקדש מכשרת הבשר. ואם נגע בה טומאה בין קלה בין חמורה נפסלה אע"פ שלא הוכשר במשקה כמו שביארנו:

הלכות טומאת אוכלין - פרק אחד עשר

א הבוצר ענבים למכור בשוק או לייבשן לא הוכשרו לטומאה עד שיפלו עליהן משקין לרצונו כשאר האוכלין. אבל הבוצר לדרוך הוכשר לטומאה ואע"פ שלא נפלו משקין על הבציר כלל ואם נגעה בו טומאה נטמא. ודבר זה גזירה מדברי סופרים. ומפני מה גזרו על הבוצר לגת שהוא מוכשר שפעמים שאדם נכנס לכרמו לידע אם הגיע להבצר וסוחט אשכול של ענבים לבדוק בו ומזלפו ע"ג הענבים הבצורות שהרי הכל לדריכה עומד. ועוד מפני שאינו מקפיד עליו הרי הוא מתמעך ויצאו מימיו והרי הוא מקפיד עליהן שלא יזובו בקרקע ונמצא מוכשר בהן לפיכך גזרו שהבוצר לגת הוכשר:

ב הבוצר ענבים שאם לא מצא להם שוק מחזירן לגת לא הוכשרו עד שיבואו לרשות הגת. וכן הזיתים שבאו לרשות הבד הוכשרו כמו שיתבאר:

ג הבוצר ענבים ונתנם בעביט או ששטחן על גבי העלין הוכשרו במשקין היוצאין מהן שהרי דעתו על המשקין ולפיכך שטח על העלין או נתן לתוך העביט שהוא כמו בור לפיכך אם נטל מהן טמא או מי שידיו טמאות טימאן. בצר ונתן לסלים או במשטיח של אדמה לא הוכשרו שהרי אינו מקפיד על המשקה היוצא מהן לפיכך נוטל הטמא מהן ואוכל ואף ע"פ שהן מבוקעות ומנטפות לגת הרי הגת טהורה שהרי לא הוכשרו והרי נבצרו לאכילה. וכן הנוטל מן הסלים ומן המשטיח של אדמה ואכל והותיר כסאה וכסאתים וזרקן לגת ואע"פ שהיין מנתז על הענבים לא הוכשרו:

ד ענבים שהיו בסלים או במשטיח של אדמה ולקח מהן לדורכן הוכשרו לפיכך צריך ליקח מהן בידים טהורות כדי שלא יקח מהן הטמא ויטמאן:

ה כרם שהוא עומד בבית הפרס הבוצר אותו לגת אינו מוכשר כל זמן שהוא בבית הפרס הואיל וטומאת בית הפרס מדבריהם והבוצר לגת הוכשר מדבריהם הקלו בגזירה זו ולא גזרו עליו שיהיה מוכשר עד שיצא מבית הפרס. לפיכך הרוצה לבצור בבית הפרס לגת בטהרה מטהר את

הבוצרים ואת הכלים ומזה עליהם שלישי ושביעי ומעריב שמשן כדי להכיר שאין מקילין בטומאת בית הפרס אלא מפני שהוא ספק ואח"כ נכנסין ובוצרין ומוציאין חוץ לבית הפרס ואחרים טהורים מקבלין מהן ומוליכין לגת ואם נגעו אלו באלו טמאין מטמאין את הענבים שהאנשים שבבית הפרס טמאין ומטמאין לאותן שבחוץ ועושין אותן ראשון והן מטמאין את הענבים שהרי הוכשרו משיצאו חוץ לבית הפרס :

י המוסק את זיתיו לכבשן או למוכרן בשוק לא הוכשרו עד שיפלו עליהן משקין ברצון כשאר האוכלין. וכן המוסק זיתיו לדרוך בבית הבד לא הוכשרו עד שתגמר מלאכתן. ומפני מה יוכשרו הזיתים שנגמרה מלאכתן שחזקתן שהוכשרו במוהל שלהן שהרי רוצה בקיומו כדי שיהיו נוחין לדרוך. אבל קודם שתגמר מלאכתן אין המוהל היוצא מהן מכשיר מפני שאינו רוצה בקיומו. לפיכך זיתים שלא נגמרה מלאכתן שנפלו עליהן משקין טמאין אין טמא אלא מקום מגעם ככל האוכלים שלא הוכשרו. נפלו עליהן משקין טמאין אחר שנגמרה מלאכתן נטמאו כולן שהמשקין הטמאין מטמאים את המוהל שבהן והמוהל מטמא את כולן. שהמוהל שיצא מהן אחר גמר מלאכתן חשוב משקה ומתטמא ומכשיר :

יא חבית של זיתים מגולגלים צריך לנקוב החבית כדי שיצא המוהל. ואם לא ניקב הרי אלו מוכשרין. נקבה וסתמוה שמרים והנם בלולים במוהל אינם מכשירין מפני שאינן ברצונו שהרי נקבה :

יב זיתים שמסקן לדריכה מאימתי גמר מלאכתן משתגמר מסיקתן ויהיו מונחים ומוכנים לדריכה. אע"פ שלא נפלו עליהן משקין ולא יצאו מהן משקין הואיל ונגמרה מלאכתן הוכשרו. אבל קודם שנגמרה מלאכתן אע"פ שנתמעכו והזיעו ונתחברו במשקיהן אינן מוכשרין. גמר מלמסוק זיתיו אבל עתיד ליקח זיתים אחרים להוסיף עליהם אפילו אינו עתיד להוסיף אלא או קב או קביים לא הוכשרו. ואם הערים הרי אלו מוכשרין. גמר מליקח אבל עתיד ללוות ולהוסיף ואירעו אונס או נתעסק במשתה ולא הוסיף עדיין לא נגמרה מלאכתן ואינן מקבלין טומאה. ואפילו זבים וזבות מהלכין עליהם טהורים :

יג העוטן זיתיו בשני בדים כיון שגמר אחת מהן הוכשרו לקבל טומאה :

יד המסיק זיתיו בגליל העליון ועתיד להורידם לגליל התחתון אין מקבלין טומאה עד שיורידם לשם. והוא שחישב עליהן קודם שימסוק אבל אחר שימסוק אין המחשבה מועלת אלא הוכשרו. גמר את זיתיו ועתיד למוכרן לא הוכשרו. עתיד לחפותן בעלין הוכשרו ומקבלין טומאה :

טו הלוקח מעטן זיתים מן העכו"ם אם יש מוסק על פגי האדמה יעשו בטומאה שזה בחזקת שגמר. ונאמן עם הארץ לומר מעטן זה לא גמרתיו :

יב הרוצה ליטול מזיתים שלא נגמר מלאכתן ולדרוך הי"ז נוטל מהן בטומאה ומוליך לבית הבד בטומאה ומכסה השאר בטומאה ואינו חושש שהרי לא הוכשרו כדי שיקבלו טומאה:

יג המניח את זיתיו בכותש כדי שימתינו ויהיו נוחים להכתש הרי אלו מוכשרין. הניחן שימתינו ושימלחם אחר שימתינו אינן מוכשרין שהרי דעתו עליהן לכבשן:

יד הפוצע זיתים של תרומה בידיים טמאות פסלן שפציעתן היא גמר מלאכתן. פצען לסופגן במלח לא הוכשרו. וכן אם פצען לידע אם יש בהן שמן והגיעו להמסק לא הוכשרו:

טו המניח זיתים בגת לגרגרן ולייבשן אפילו הם רום אמה אינן מוכשרין. נתנן בבית שילקו אע"פ שעתיד להעלותן לגג או שנתנן בגג שילקו אף ע"פ שעתיד לפתחם ויפריס אותן הרי אלו מוכשרים. נתנן בבית עד שישמור את גגו או עד שיוליכם למקום אחר אינן מוכשרים שעדיין לא נגמרה מלאכתן:

טז העוטן זיתיו ברשות ע"ה ונעל וחתם אינו חושש שמא יש לו מפתח אחר וחותם אחר. אע"פ שמצא חותם מקולקל ומפתח פתוח הרי אלו טהורין. וחותם שאמרו אפילו צרור או קיסם. היו שם חורין וסדקין אינו חושש שמא מכניס קנה ומסיטן. היו שם חלונות של ארבעה טפחים נידונות כפתחין:

יז הדורך בטומאה ורצה לטהר כלי בית הבד והעקל מן המשקין הטמאין שנבלעו בהן כיצד יעשה. כלי של עץ ושל אבנים מדיח. ושל נסרים וכיוצא בהן מנגבן. ושל גמי מיישנן כל י"ב חדש או חולטן בחמין או במי זיתים. או מניחן תחת צינור שמימיו מקלחין או לתוך מעיין שמימיו רודפין שתים עשרה שעות. ואח"כ מטביל את הכלים שצריכין טבילה ומשתמש בהן בטהרה:

הלכות טומאת אוכלין - פרק שנים עשר

א כל דברי הכשר אוכלין דברי קבלה הן מפי השמועה למדו שזה שנאמר [\(ויקרא יא-לח\)](#) "וכי יותן מים על זרע" אחד המים ואחד שאר שבעה משקין. והוא שינתן עליהם ברצון בעלים ואחר שנעקרו מן הקרקע. שדבר ידוע הוא שאין לך זרע שלא בא עליו מים כשהוא מחובר לא נאמר [\(ויקרא יא-לח\)](#) "וכי יותן מים" אלא לאחר שנעקרו האוכלין ונתלשו המשקין:

ב כל משקה שנפל על האוכל בתחילה ברצון בעלים אע"פ שאין סופו ברצון או שהיה סופו ברצון ואין תחלתו ברצון הכשיר. נפל שלא ברצונו אינו מכשיר אפילו בלל הוא פירותיו מפני הסכנה או מפני הצורך והוא אין רצונו שיהיו בלולין הרי אלו לא הוכשרו. כיצד הטומן פירותיו במים מפני הגנבים או הנותן פירותיו לשבולת הנהר להביאן עמו אינן מוכשרים:

ג משקין שנתלשו מן הקרקע שלא ברצון אינן מכשירין. לפיכך אדם או כלים או פירות שנבללו במשקין ונתלשו שלא ברצון אע"פ שנגעו אוכלין באותן משקין ברצון לא הוכשרו שהרי אותן המים שלא לרצון נתלשו וכאילו הן עדיין בקרקע שאינן מכשירין. היו המים שעל האדם ועל הכלים ועל הפירות תלושין ברצון ונגעו בהן אוכלין ברצון הוכשרו. כיצד הכופה קערה על הכותל בשביל שתודח המים שבה מכשירין. ואם הניח בהן פירות הוכשרו מפני שהן תלושין בכלי לדעת. כפאה בשביל שלא ילקה הכותל המים שבה אינן כתלושין ולפיכך אם נתן בה אוכלין לא הוכשרו. נתכוון שיודח הכותל אם היה כותל בית הרי אלו מכשירין שהתלוש שחיברו לעניין הכשר הרי הוא כתלוש ונמצאו מים שעל כותל בית זה כמים שבכלים. ואם היה כותל מערה שאינו בנין אלא עצמה של קרקע המים שעליה אינן כתלושין מן הקרקע:

ד השוחה לשתות הרי המים העולים בשפמו ובפיו תלושין ברצונו. שדבר ידוע הוא שהשותה יעלה המים בפיו ובשפתיו והואיל ושתה ברצונו הרי אלו נתלשו ברצון. אבל המים העולים בחוטמו ובזקנו ובראשו אינן תלושין ברצון:

ה הממלא את החבית המים העולים אחריה ובחבל שהוא מכוון על צוארה ובחבל שהוא לצורכה הרי הן תלושין ברצון. והמים שבחבל היתר על צורכה אינן תלושין ברצון. נתנה תחת הצינור כל המים שעל גבה ובחבל אינן תלושין ברצון לפיכך אין מכשירין:

ו מי שירדו עליו גשמים אפילו היה אב הטומאה. המים שעליו אף ע"פ שירדו מצד העליון לתחתון טהורין והוא שינתקם מעליו בכל כחו. אבל אם היו שותתין ויורדים בשעת פרישתם מתטמאין. ובזמן שהן טהורין אינן מכשירין שהרי אינן תלושין עליו לרצונו. ואם ניער הרי אלו לרצון. עמד תחת הצינור להקר או לידוח הרי זה לרצון. ואם היה טמא המים שעליו טמאין:

ז חבית שהיתה מליאה פירות וירד הדלף לתוכה הרי זה יערה המים מעליהן ואינן מכשירין ואף ע"פ שרצונו שיהיו בתוכה עד שיערה המים מעליהן:

ח עריבה שירד הדלף לתוכה המים הניתזין והצפין מעליה אינן תלושין ברצון. נטלה לשפכה המים שבתוכה אינן ברצון. הניחה שירד הדלף לתוכה הניתזין והצפין שבתוכה אינן תלושין ברצון. ואם נטלה לשפכה הרי אלו מכשירין שכיון שלא שפכה במקומה הרי תלשן ברצונו :

ט המטביל את כליו והמכבס את כסותו במערה המים העולין בי דיו ברצון וברגליו אינן כתלושין ברצון :

י פירות שנפלו לתוך המים ופשט ידיו ונטלן לא הוכשרו. ואם חישב שיודחו ידיו הוכשרו במים שבידיו שהמים שבידיו ושעל הפירות הרי הן כתלושין ברצון :

יא הנותן פירותיו לתוך המים ברצונו אם היו מים שבקרקעות אינן מוכשרין כל זמן שהן במים הוציאן הוכשרו במים שעליהן או שעל ידיו שהרי נתלשו ברצון. כיצד צנון או לפת שהוא בתוך המערה נדה מדיחתו שם והוא טהור. העלתהו כל שהוא מן המים נטמא במגעו :

יב קופה שהיא מליאה תורמוסין ונתונה לתוך המקוה מושיט ידו הטמא ונוטל תורמוסין מתוכה והן טהורין מפני שלא הוכשרו שהרי מתוכה נטל ואין רצונו במים שעליהן. העלם מן המים הנוגעין בקופה טמאין שהרי הוכשרו במים שבקופה שנתלשו ברצונו. ושאר כל התורמוסין שבתוך הקופה טהורין :

הלכות טומאת אוכלין - פרק שלשה עשר

א הממלא בקילון המים הנשארים בקילון הרי הן תלושין ברצון עד שלשה ימים אבל אחר שלשה ימים אינן תלושין ברצון אלא אם נשאר שם משקה אינו מכשיר :

ב עצים שנפלו עליהן משקין ברצון וירדו עליהן גשמים שלא לרצון אם רבו הרי כולן שלא לרצון. הוציאן שירדו עליהן גשמים אע"פ שרבו הרי כולן לרצון. היו רגליו או רגלי בהמתו מלאות טיט ועבר בנהר ורחצו אם שמח הרי המים העולין עליהן תלושין ברצון ואם. לאו אינן ברצון :

ג המוריד את הגלגלים ואת כלי הבקר בשעת הקדים למים כדי שיסתמו הסדקין שבעץ הרי המים העולין בהן תלושין ברצון :

ד המוריד את הבהמה לשתות המים העולין בפיה תלושין ברצון וברגליה אינן כתלושין ברצון אלא אם חישב שיודחו רגליה. ובשעת החורף והדיש אף שברגליה תלושין ברצון. הורידה חרש שוטה וקטן אע"פ שחשב שיודחו רגליה המים העולין ברגליה אינן תלושין ברצון שיש להן מעשה ואין להן מחשבה:

ה הטובל במים הרי כל המים שעל בשרו תלושין ברצון אבל העובר במים כל המים שעל בשרו אינן תלושין ברצון:

ו מי שטבל בנהר והיה לפניו נהר אחר ועבר בו ביטלו השניים את הראשונים והרי המים שעליו אינן תלושין ברצון. וכן אם דחהו חבירו לשכרו או לשכר בהמתו בטלו המים הראשונים אבל אם דחהו דרך שחוק לא בטלו אלא הרי המים שעליו תלושין לרצון. טבל בנהר ועלה וירדו עליו גשמים אם רבו עליו גשמים הרי בטלו מים הראשונים והרי כל המים שעליו אינן תלושין ברצון:

ז השט על פני המים המים הניתזין אינן תלושין ברצון. והמים העולין עליו תלושין ברצון. אם נתכוון להתיז על חבירו אף הניתזין תלושין ברצון:

ח העושה צפור במים המים הניתזין ואת שבה אינם תלושין ברצון:

ט המודד את הבור לידע עומקו מים העולין בידו ובדבר שמדד בו תלושין ברצון. ואם מדד רוחבו מים העולין בידיו או בדבר שמדד בו אינן תלושין ברצון. פשט ידו או רגלו לבור לידע אם יש בו מים הרי המים העולין בידו או ברגלו אינן תלושין ברצון. פשטן לידע כמה מים שם העולין בהן תלושין ברצון. זרק אבן לבור לידע אם יש בו מים מים הניתזין אינן ברצון ושעל האבן אינן כתלושין:

י החובט על השלח חוץ למים הניתזין ממנו תלושין ברצון שהרי רצונו שיצאו. חבט עליו והוא בתוך המים אינן תלושין ברצון:

יא המים העולין בספינה ובעיקל ובמשוטות אינן תלושין ברצון. ובמצודות וברשתות ובמכמורות אינם תלושין ברצון. ואם נייער תלושין ברצון. וכן המים שעל הקסיה [של] שלחנות ועל השפה של לבנים אינן ברצון ואם נייער הרי אלו ברצון:

יב המוליך את הספינה לים הגדול לצרפה. המוציא מסמר לגשמים לצרפו. המגיח את האוד בגשמים לעשותו [פחם]. הרי המים שעליהן תלושין ברצון. אבל המוציא את המסמר ואת האוד לגשמים לכבותן אין המים שעליהן תלושין ברצון:

יג שלשל את המשולת לבור להעלות בה כלי או קיתון. שלשל את הכלכלה לבור כדי שתשב עליה (את) התרנגולת אין המים שעליה תלושין ברצון:

יד הממחק את הכרישה להסיר המים שעליה. והסוחט שערו בכסותו המים היוצאין תלושין ברצון. והנשארין אינן תלושין ברצון מפני שרצונו שיצאו מכולן. וכרישה עצמה הוכשרה שבשעת פרישתה מכשירין. ואם ניתק המים מעליה בכל כחו לא הוכשרה:

טו המרעיד את האילן להשיר ממנו אוכלין או להשיר טומאה המים הניתזין ממנה אינן תלושין ברצון. הרעידו להשיר ממנו משקין היוצאין הרי הן תלושין. והנשארין בו אע"פ שנשרו ממקום למקום אינן תלושין ברצון. מפני שהוא מתכוון שיצאו מכולו. וכן אם נתזו על המחוברין אינן תלושין ברצון:

טז המרעיד את האילן ונפל על חבירו או סוכה ונפלה על חבירתה ותחתיהן זרעים וירקות מחוברים לקרקע ונפלו המים על הפירות המחוברין שתחתיהן אותן המים שבזרעים ושבירקות אינן תלושין ברצון:

יז שמרים של תרומה שנתן עליהן מים כבר ביארנו בתרומות שהראשון והשני אסור לזרים ושל הקדש בדק הבית אף השלישי אסור. ושל קדשי מזבח לעולם אסור. ושל מעשר שני הודאי ראשון בלבד אסור. כשם שאמרו לענין איסורן כך אמרו לענין הכשירן. כגון שנתמדו מאליהן והיתה בהמה שותה ראשון ראשון. שאם היה האדם הוא שמסיר המים הראשונים. אע"פ שמאליהן נפלו כיון שחשבן והקפיד עליהן מכשירין:

הלכות טומאת אוכלין - פרק ארבעה עשר

א פירות שירד הדלף לתוכן ועירבן כדי שיתנגבו לא הוכשרו:

ב המעלה פירותיו לגג מפני הכנימה וירד עליהן הטל לא הוכשר. ואם נתכוון שירד עליהן הטל הוכשרו. לפיכך אם העלום חרש שוטה וקטן אע"פ שחישבו שירד הטל עליהן לא הוכשרו שיש מעשה להן דין תורה ואין להן מחשבה אפילו מדברי סופרים. הפכו בהן קטנים על הגג הרי אלו מוכשרין שאם היתה מחשבה של קטן ניכרת מתוך מעשיו מחשבתו מועלת מדבריהן:

ג המעלה את האגודות ואת הקציעות ואת השום לגג בשביל שימתינו וירד עליהן הטל לא הוכשרו. ואין אומרין הואיל והכל יודעין שהטל יורד הרי זה ברצונו שהרי לא העלם אלא כדי שימתינו :

ד המוליך חיטין לטחון וירדו עליהן גשמים אם שמח הוכשרו. היו זיתיו נתונים בגג וירדו עליהן גשמים אם שמח הוכשרו. החמרים שהיו עוברים בנהר ונפלו שקיהן במים והעלום אם שמחו הוכשרו הפירות והמים שעל השקין הנם תלושין ברצון שהרי שמחו :

ה שק שהוא מלא זרעונים ונתון על גבי הנהר או על. פי הבור או על מעלות המערה ושאבו הוכשרו :

ו חבית שהיא מלאה פירות שנתנה בתוך המשקין או מלאה משקין שנתנה בתוך הפירות ושאבו הוכשרו. באלו משקין אמרו במים וביין ובחומץ אבל שאר המשקין אין משאבין מן החרס כדי שיכשירו הפירות שבצידן :

ז הרודה פת חמה ונתנה ע"פ חבית של יין אם היתה פת חיטין לא הוכשרה. ואם היתה של שעורים הוכשרה מפני שהשעורים שואבות. וכן אם היה היין טמא והיה פת חיטים טהורה ואם היתה שעורים נטמאה מפני ששאבה משקין טמאין :

ח המרבץ את ביתו ונתן בו חטים וטננו. אם מחמת המים הוכשרו. ואם מחמת הסלע לא הוכשרו המכבס את כסותו בעריבה ונתן בה חטים וטננו אם מחמת המים הוכשרו ואם מחמת העריבה לא הוכשרו :

ט הטומן פירות בחול כדי שירטיבו הוכשרו. הטומן בטיט הנגוב אם יש בו משקה טופח הוכשרו ואם לאו לא הוכשרו :

י המרבץ את גורנו אינו חושש שמא יוכשרו חטיו אם טננו בו ואף ע"פ שהוא שמח :

יא המלקט עשבים כשהטל יורד עליהן לחפות בהן החיטין לא הוכשרו ואם נתכוון לכך הוכשרו :

יב המרבץ את ביתו במים טמאים ונתן בו שבולים וטננו אם יש עליהן משקה טופח הרי אלו טמאין ואם לאו טהורין :

יג הנוער אגודה של ירק שהיו עליה משקין וירדו מצד העליון לצד התחתון לא הוכשר :

יז המעלה שקין מלאין פירות מן הנהר ונתנן זה ע"ג זה הוכשר התחתון במים שירדו לו מן העליון שהרי ברצונו הניח זה על גבי זה :

יח הנופח בעדשים לבודקן אם הן יפות והזיעו הוכשרו בהבל פיו מפני שהוא מתולדות המים. וכן האוכל שומשמין באצבע הוכשרו במשקה פיו ושעל אצבעו :

יט נשך באוכל ונפל האוכל הרי המשקה שעל האוכל שלא לרצון. היה אוכל זיתים פצועים ותמרים רטובות וכל שהוא רוצה למוץ את גרעינתו ונפל מפיו הרי המשקה שעליו ברצון. היה אוכל זיתים נגובין ותמרים יבישות וכל שאינו רוצה למוץ את גרעינתו ונפל מפיו הרי המשקה שעליו שלא ברצון :

יז עולשין שליקטן לבהמה והדיחן וחישב עליהן לאדם אחר כך כבר ביארנו שהן צריכים הכשר שני. ואם היה עליהן משקה טופח כשחישב עליהן לאדם הרי אלו מוכשרין :

הלכות טומאת אוכלין - פרק חמשה עשר

א מים שבכלים מתטמאין בין לרצון בין שלא לרצון ומטמאין אוכלים וכלים בין שנפל עליהן ברצון בין שלא נפל עליהן ברצון. אבל מים שבקרקעות כגון מי בורות שיחין ומערות ומי גבאים שאין בהם ארבעים סאה אין מתטמאין אלא לרצון ואין מטמאין אלא ברצון. כיצד מים שבקרקע שאין בהן ארבעים סאה בין שהיו שאובין בין שאינן שאובין שנפל לתוכן המת או שהלך בהן הטמא הרי אלו טהורין. אבל אם שתה מהן אדם טמא או שמילא בהן בכלי טמא או שנפלו לתוכן משקין טמאין ברצון הרי אלו טמאין ואע"פ שהן בקרקע. שתה מהן הטהור אחר שנטמאו בקרקע או שמילא בהן בכלי טהור נטמא השותה ונטמא הכלי שהרי ברצון שתה או מילא. נפל לתוכן ככר של תרומה הרי הוא טהור כשהיה שאין מתטמאין אלא לרצון. לפיכך אם הדיח ידו והוציא הככר נטמא הככר במים שבידיו שהרי הן ברצון :

ב מי גבאים וכיוצא בהן ממים שבקרקעות כגון מי בורות שיחין ומערות ומי תמצית שפסקו ומקואות שאין בהן ארבעים סאה שנטמאו וירדו להם גשמים ורבו מי גשמים עליהם אע"פ שלא שטפו הרי הן טהורין לפיכך כל המים שבקרקעות כגון מי גבאים וכיוצא בהן בשעת הגשמים הכל בחזקת טהרה :

ג פסקו הגשמים הקרובים לעיר או לדרך טמאין שהן בחזקת ששתה מהן הטמא ושמלאו מהן בכלים טמאין. והרחוקים טהורים עד שיהלכו רוב האדם. הלכו הכל בחזקת טומאה שההולכים בשיירות ממלאין ושותין מהן. בד"א בגבא שאפשר לשתות ממנה אבל בגבא שאי אפשר לשתות ממנה אלא בדוחק גדול הי"ז בחזקת טהרה (שהן בחזקת טהורין) עד שימצא מקום פרסות רגלי אדם או פרסות רגלי בהמה נסה ניכרת בו אבל מצא פרסות רגלי בהמה דקה הרי זה טהור שאפשר שירדה ושתת :

ד חזקת טיט וגמומיות שבפתחי חנויות בר"ה בשעת הגשמים שהן טהורין. פסקו הגשמים הרי הן כמי שפיכות. ושבשווקין הולכין בהן אחר הרוב. נבא שנפל לתוכו יין או חלב או דבש הולכין בו אחר הרוב. נפל לתוכו שמן אע"פ שהקפיאהו הרי זה מתטמא ומטמא שלא ברצון לפי שאי אפשר לו לצאת ידי צחצחית :

ה שמן ושאר המשקין חוץ מן המים הרי הן בקרקע כמות שהן בכלים דין אחד הוא :

ו מי תמצית שלא פסקו אף ע"פ שאין בהן ארבעים מאה הואיל והן בקרקע והרי המים נמשכין ובאין להן אינן מקבלין טומאה. ואע"פ ששתה מהן הטמא ומילא מהן בכלי טמא או נתן לתוכן מים טמאים הרי הן טהורין לכל דבר :

ז מי שהיה אוכל תרומה בידיים טמאות כגון דבילה שלא הוכשרה והכניס ידו לתוך פיו ליטול צרור אם הפך נטמאת הדבילה ברירו שהרי נטמא ביד מפני שעקרו. ואם לא הפך טהורה שהמשקה שבפיו קודם שיהפכנו או ימוצצנו להוציאו דומה למים שלא נתלשו אלא הן עדיין בקרקע שאין מתטמאין ואין מטמאין אלא ברצון כמו שביארנו. וזה אין רצונו אלא ליטול הצרור. היה פונדיון לתוך פיו ופשט ידו ליטלו והדבילה בתוך פיו אם הניחו לצמאו הרי זה הרוק כעקור ונטמאת הדבילה מחמת משקה פיו שנטמא מחמת ידיו :

ח האשה שהיתה אוכלת אוכלין של תרומה שאינן מוכשרין והיתה גורפת את התנור הטמא והכה הקוץ ויצא ממנה דם ומצצה אצבעה מפני הדם או שנכוית ונתנה אצבעה בפיה נטמאת התרומה שבפיה. שהרי רצונה להוציא המשקה מפיה ולעוקרו במציצת אצבע :

הלכות טומאת אוכלין - פרק ששה עשר

א כל האגודות שבשווקים וכל הקמחים וכל הסלתות שבשווקים בחזקת מוכשרין. האגודות מפני שדרכן לזלף המים עליהן תמיד והקמח והסלת לותתין אותו ואח"כ טוחנין אותו. וכן חטין שחולקין אותו ברחיים אחת לשתיים ואחת לשלש כדי לעשות מהן מעשה קדירה כגון הריפות וכיוצא בהן הרי הן בחזקת מוכשרין בכל מקום בין של שווקין בין של בתים. מפני שלותתין אותו להסיר קליפתן :

ב כל אלו שהן בחזקת מוכשרין הרי הן בחזקת טומאה מפני שהכל ממשמשין בהן והן מוכשרין. ועל כולן נאמן עם הארץ לומר לא הוכשרו ואין צריך לומר שאר אוכלין שאין להן חזקה שע"ה נאמן לומר לא הוכשרו :

ג כל הדגים בחזקת מוכשרין ואין עם הארץ נאמן עליהן לומר לא הוכשרו לפיכך לעולם הדגים בחזקת טומאה. הדגים בין שצדן בחרם בין בכפוף בין במצודה אם לא ניער את המצודה עליהן לא הוכשרו. ואם ניער הוכשרו. ואין עם הארץ נאמן לומר לא נערת את המצודה עליהן והרי הן בחזקת טומאה עד שיתכוין לצודן בטהרה :

ד כל הציר בחזקת מוכשר וציר טהור שנפל לתוכו מים כל שהם הרי הכל משקה ומכשיר ומתטמא טומאת משקין לפיכך חזקתו טמא. נפל לתוכו יין דבש וחלב הולכין אחר הרוב. וכן מי פירות שנתערבו בשאר המשקין הולכין אחר הרוב. נתערבו במים כל שהן הרי הכל משקה ומתטמא טומאת משקין ומכשיר. וציר חגבים טמאים אינו מכשיר אבל מת טמא טומאת משקין :

ה הלוקח ציר מע"ה משיקו במים וטהור שאם היה רוב הציר מים הרי המים מטהרין במקוה. ואם היה רובו מלח של דגים אינה מקבלת טומאה והמים שבה בטלו במיעוטן. בד"א לטבול בהן פת אבל לקדרה מצא מין את מינו וניעור. ונמצאו רוב המים טמאים. שהמיעוט שהיה בציר לא טהור במקוה :

ו הפירות בכ"מ בחזקת טהרה. אפילו היה המוכר עכו"ם עד שידע שהוכשרו או שיהיו מדברים שחזקתן מוכשרין :

ז האוג בכ"מ בחזקת טומאה וכן כל הקישואין והדלועין והתלויות בגמי על פתחי חנויות בחזקת מוכשרין וטמאין :

ח כל הכתוב בתורה ובדברי קבלה מהלכות הטומאות והטהרות אינו אלא לענין מקדש וקדשיו ותרומות ומעשר שני בלבד. שהרי הזהיר את הטמאין מליכנס למקדש או לאכול קודש או תרומה ומעשר בטומאה אבל החולין אין בהן איסור כלל. אלא מותר לאכול חולין טמאין ולשתות משקין טמאים. הרי נאמר בתורה [\(ויקרא ז-יט\)](#) "והבשר אשר יגע בכל טמא

לא יאכל. מכלל שהחולין מותרין שאינו מדבר אלא בבשר קדשים. אי"כ מפני מה נאמר הראשון שבחולין טמא והשני פסול לא שיהיה אסור באכילה אלא למנות ממנו לתרומה ולקדש שאם נגע שני של חולין בתרומה פסלה ועשאה שלישי. וכן אם נגע באוכלין של קדש טימאן ועשאן שלישי כמו שביארנו. וכן האוכל אוכל שני של חולין אם נגע בתרומה פסלה :

ט כשם שמותר לאכול חולין טמאים ולשתותן כך מותר לגרום טומאה לחולין שבא"י. ויש לו לטמא את החולין המתוקנין לכתחלה. וכן מותר לאדם ליגע בכל הטומאות ולהתטמא בהן. שהרי הזהיר הכתוב את בני אהרן ואת הנזיר מהתטמא במת מכלל שכל העם מותרין. ושאף כהנים ונזירים מותרין להתטמא בשאר טומאות חוץ מטמא מת :

י כל ישראל מוזהרין להיות טהורים בכל רגל מפני שהם נכונים ליכנס במקדש ולאכול קדשים. וזה שנאמר בתורה **(ויקרא יא-ח)** **"ובנבלתם לא תגעו"** ברגל בלבד ואם נטמא אינו לוקה אבל בשאר ימות השנה אינו מוזהר :

יא **(דברים יב-כב)** **"הטמא והטהור יחדיו"** מפי השמועה למדו שהטמא והטהור אוכלין בקערה אחת אבל לא יאכל הבעל עם אשתו בקערה כשתהיה נדה ולא ישתה עמה ולא תמזוג לו את הכוס כמו שביארנו. ולא יאכל הזב עם הזבה מפני הרגל עבירה שמא יבעול :

יב אע"פ שמותר לאכול אוכלין טמאין ולשתות משקין טמאים חסידים הראשונים היו אוכלין חולין בטהרה ונוהרין מן הטומאות כולן כל ימיהם והן הנקראים פרושים ודבר זה קדושה יתירה היא ודרך חסידות שיהיה נבדל אדם ופורש משאר העם ולא יגע בהם ולא יאכל וישתה עמהם. שהפרישות מביאה לידי טהרת הגוף ממעשים הרעים. וטהרת הגוף מביאה לידי קדושת הנפש מן הדעות הרעות. וקדושת הנפש גורמת להדמות בשכינה. שנאמר **(ויקרא יא-מד)** **"והתקדשתם והייתם קדושים כי קדוש אני"** **"ה' מקדשכם"** : בריך רחמנא דסייען

כלים

הלכות

ענין אלו ההלכות לידע כלים שמקבלין טומאה מכל אלו הטומאות וכלים שאינן מתטמאין וכיצד מתטמאין ומטמאין : וביאור ענין זה בפרקים אלו :

הלכות כלים - פרק ראשון

א שבעה מיני כלים הן שמקבלין טומאה מן התורה ואלו הן. הבגדים. והשקין. וכלי עור. וכלי עצם. וכלי מתכות. וכלי עץ. וכלי חרש. הרי הוא אומר [\(ויקרא יא-לב\)](#) "מכל כלי עץ או בגד או עור או שק". ובכלי מתכות נאמר [\(במדבר לא-כב\)](#) "אך את הזהב ואת הכסף". ובכלי חרש נאמר [\(ויקרא יא-לג\)](#) "וכל כלי חרש אשר יפול מהם אל תוכו כל אשר בתוכו יטמא ואותו תשבורו":

ב מפי השמועה למדו שזה שנאמר בתורה [\(במדבר לא-כ\)](#) "וכל מעשה עזים" לרבות כלים העשויין מן הקרניים ומן הטלפיים ומן העצמות של עזים והוא הדין לשאר מיני בהמה וחיה. אבל כלים העשויין מעצמות העוף אינן מקבלין טומאה חוץ מכלים העשויין מכנף העזניה בלבד וביצת הנעמית המצופה הואיל והן דומין לעצם מקבלין טומאה ככלי עצם. וקרוב בעיני שטומאתן מדברי סופרים:

ג כלים העשויין מעצמות חיה שבים ומעורה טהורים. כל שבים טהור ואינו מקבל טומאה מן הטומאות ולא טומאת מדרס. אף האורג בגד מצמר הגדל בים אינו מקבל טומאה שנאמר [\(ויקרא יא-לב\)](#) "או בגד או עור" מפי השמועה למדו מה בגד מן הגדל בארץ אף עור מן הגדל בארץ. חיבר מן הגדל בים עם הגדל בארץ אפילו חוט או משיחה אם חיברו חיבור עד שמשים את שניהן כאילו הן אחד לטומאה שאם נטמא זה יטמא זה הכל מקבל טומאה:

ד יראה לי שהכלים העשויים מעור העוף אין מקבלין טומאה כמו עצמותיו. וא"ת והרי הוא כשר לכתוב עליו תפילין כעור בהמה וחיה. הנה עור הדג אינו מקבל טומאה ולולא זוהמתו שאינה פוסקת היה כשר לתפילין הנה למדת שאף דבר שאינו מקבל טומאה כשר לתפילין אם אין לו זוהמא:

ה כלי זכוכית אינן מקבלין טומאה מדברי תורה וחכמים גזרו עליהן שיקבלו טומאה הואיל ותחלת ברייתן מן החול ככלי חרס הרי הן ככלי חרס. ומפני שתוכן נראה כברן לא גזרו עליהן שיטמאו מאוירן אלא עד שתגע הטומאה בהן בין מתוכן בין מגבן ככלי מתכות. ולא גזרו טומאה על פשוטיהן אלא על מקבליהן. ואין להם טהרה במקוה. ואין שורפין עליהן תרומה וקדשים שלא גזרו עליהן אלא לתלות:

ו כלי גללים וכלי אבנים וכלי אדמה לעולם טהורין. ואין מקבלין טומאה מן הטומאות ולא טומאת מדרס לא מן התורה ולא מדברי סופרים בין פשוטיהן בין מקבליהן :

ז פיל שבלע הוצין והקיאן דרך הרעי העושה מהן כלים הרי הן ספק אם הם ככלי גללים או כלי עץ כשהיו. אבל כפיפה שנטמאת ובלעה פיל והקיאנה דרך בית הרעי הרי היא בטומאתה :

ח פשוטי כלי חרס כגון מנורה וכסא ושולחן של חרס וכיוצא בהן אין מקבלין טומאה מן הטומאות ולא טומאת מדרס לא מן התורה ולא מדברי סופרים שנאמר [\(ויקרא יא-ג\)](#) "אשר יפול מהם אל תוכו" [\(ויקרא יא-ג\)](#) "ייטמא" כל שיש לו תוך בכלי חרס מקבל טומאה ושאין לו תוך טהור :

ט כלי מתכות אחד פשוטיהן כגון הסכינים והמספריים או מקבליהן כגון היורות והקומקומוסין הכל מקבלין טומאה שנאמר [\(במדבר לא-כג\)](#) "כל דבר אשר יבוא באש" בין מקבל בין פשוט. אפילו תיבה או מגדל וכיוצא בהן של מתכת שהן מקבלין ארבעים סאה בלח או יתר מקבלין טומאה שנאמר [\(במדבר לא-כג\)](#) "כל דבר אשר יבא באש" :

י כלי עץ וכלי עור וכלי עצם מקבליהן כגון העריבה והחמת וכיוצא בהן מקבלין טומאה מדברי תורה. אבל פשוטיהן כגון הלוחות והכסא והעור שאוכלין עליו וכיוצא בהן אינן מקבלין טומאה אלא מדברי סופרים שנאמר [\(ויקרא יא-לב\)](#) "מכל כלי עץ" מפי השמועה למדו מה שק שיש לו בית קבול אף כל שיש לו בית קבול וכלי עצם ככלי עץ לכל דבר. בד"א שטומאת פשוטיהן מדברי סופרים בשאר טומאות חוץ מטומאת מדרס אבל במדרס הזב וחביריו מתטמאין מן התורה שנאמר [\(ויקרא טו-ד\)](#) "כל המשכב אשר ישכב" כל העשוי למשכב או למרכב כמו שביארנו. וכן כלי זכוכית העשוי למשכב מתטמא במדרס מדבריהן :

יא כל שהוא ארוג בין מצמר ופשתים בין מקנבוס או ממשי או משאר דברים הגדלים ביבשה הוא הנקרא בגד לעניין טומאה והלבדים כבגדים לכל דבר :

יב השק הוא חוטי שיער הגדילין כשלשלת או הארוגין כבגדים אחד העשוי מן העזים או מצמר גמלים או מזנב הסוס והפרה וכיוצא בהן ואחד האריג מהן כמו המרצופין או הנדל כמו חבק של חמור וכיוצא בו. אבל הטבלים והמשיחות השזורין בין מן השיער בין מצמר ופשתים אינן מקבלין טומאה בפני עצמן :

יג כל הכלים העשויין מן הגומא ומן הערבה ומן הקנים ומכפות תמרים ומן העלים והשריגין וקליפי אילנות ומן החלף כגון הכפיפות והטרסקלין והמחלצות והמפצות הכל בכלל בכלל כלי העץ שהבל גדל מן הארץ כעץ.

אחד כלי חרס ואחד כלי נתר לכל דבר. כל כלי העשוי מהעפר מן העפרות ואח"כ שורפין אותן בכבשן הרי זה כלי חרס. והתנור והכיריים והכופח וכיוצא בהן משאר הבניינות שאופין בהן או מבשלין בהן הכל מקבלין טומאה דין תורה וטומאתן וטומאת כלי חרס שוה:

הלכות כלים - פרק שני

א העושה כלי קיבול מ"ם הרי זה מקבל טומאה בכל שהוא מן התורה. ואין לכלי קיבול שיעור. והוא שיעשה דבר של קיימא שאפשר שיעמוד. כיצד העושה כלי מן העור המצה שלא נתעבד כלל. או מן הנייר אע"פ שאין הנייר מקבל טומאה. או מקליפת הרימון והאגוז והאלון אפילו חקקום התינוקות למוד בהן את העפר. או שהתקינם לכף מאזנים. הרי אלו מקבלין טומאה. שתינוק חרש שוטה וקטן יש להן מעשה אע"פ שאין להן מחשבה. אבל העושה כלים מן הלפת והאתרוג והדלעת היבשים שחקקן למוד בהן וכל כיוצא בהן. הרי הן טהורין לפי שא"א שיעמדו אלא זמן מועט:

ב קנה מאזנים והמחק שיש בהן בית קיבול מתכת. והאסל שיש בו בית קיבול מעות. וקנה של עץ שיש בו בית קיבול מים. ומקל שיש בו בית קיבול מזוזה או מקום מרגלית. ומשחזת של עץ שיש בו בית קיבול שמן. ולוח פנקס שיש בו בית קיבול שעוה. כל אלו וכיוצא בהן אע"פ שהן פשוטי כלי עץ הואיל ויש בהן בית קיבול כל שהוא מקבלין טומאה דין תורה. ואין טמא מן התורה אלא בית קיבול לבדו שיש בהן והמשמש את בית הקיבול משאר הכלי שבית הקיבול צריך לו. אבל היתר על הצורך משאר הכלי הפשוט טהור מן התורה וטמא מדבריהן כמו שביארנו:

ג בית קיבול העשוי למלאותו אינו בית קיבול. כיצד בקעת של עץ שחוקקין בה בית קיבול ותוקעין בו הסדן של ברזל. אם של נפחים היא אינה מקבלת טומאה שאע"פ שיש בה בית קיבול לא נעשה אלא למלאותו וכן כל כיוצא בזה. ואם היתה של צורפין הרי זו מקבלת טומאה מפני שהן מגביהין את הברזל בכל עת שירצה ומקבצין את שפות הזהב והכסף המתקבצת שם תחת הסדן והרי נעשה לקבלה וכן כל כיוצא בו:

ד הכף החקוק שתחת רגלי המטות והמגדלות וכיוצא בהן אע"פ שהוא מקבל טהור ואין בו משום כלי קיבול לפי שאינו עשוי לקיבול אלא לסמוך בו בלבד. שפופרת הקש מקבלת טומאה ככל כלי העץ שמקבלין טומאה אפילו אינה יכולה לקבל אלא טיפה אחת. ושפופרת הקנה שחתכה לקבלה אינה מקבלת טומאה עד שיוציא את כל הלבן שבתוכה. ואם לא

נחתכה לקבלה הרי היא כפשוטי כלי עץ. אבל שפופרת של פקועות וכיוצא בהן אינן כלים אלא כאוכלין הן חשובין :

ה שפופרת שחתכה ונתן בה את המזוזה ואחר כך נתנה בכותל אפילו נתנה שלא כדרך קבלתה מקבלת טומאה. קבעה בכותל אם קבעה כדרך קבלתה הרי זו מקבלת טומאה שלא כדרך קבלתה טהורה. נתן השפופרת בכותל ואח"כ נתן בה המזוזה אם היתה כדרך קבלתה הרי זו מקבלת טומאה שלא כדרך קבלתה טהורה. קבעה בכותל אפילו כדרך קבלתה טהורה :

ו כלי שאורגין אותו מן הנסרים או מן השעם כדי שישטחו עליו הבגדים והמוגמר מלמטה כדי שיתבסמו אם היה עשוי ככוורת שאין לו קרקע טהור ואם היה בו בית קבולת כסוי ה"ז מקבל טומאה :

ז סנדל של בהמה של מתכת טמא ושל שעם טהור שאין זה חשוב מכלי הקבלה :

ח הצורר מרגלית בעור והוציאה ונשאר מקומה עמוק הרי זה מקבל טומאה עד שיפשט. שכל כלי קיבול מקבלין בכל שהן והרי מקומן כמו כיס קטן. אבל צרור המעות אינו מקבל טומאה שאין עליו צורת כלי :

הלכות כלים - פרק שלישי

א כל כלי עץ העשוי לנחת אפילו אינו מקבל אלא דבר מועט אינו מקבל טומאה לא מן התורה ולא מדברי סופרים. וכל כלי עץ העשוי להתטלטל מלא וריקן כשק אפילו היה מחזיק מאה סאה ואע"פ שיש לו שוליים הואיל ואינו עשוי לנחת הרי זה מקבל טומאה דין תורה כשאר כלי קיבול. וכל כלי עץ שהוא סתם אם היו לו שוליים לישב עליהם על הקרקע כדי שלא יהא נוח להתגלגל והיה מחזיק ארבעים סאה בלח שהן כוריים ביבש אינו מקבל טומאה כלל לא מן התורה ולא מדברי סופרים מפני שחזקתו שעשוי לנחת. ודברים אלו דברי קבלה הן. מפי השמועה למדו מה שק שהוא מתטלטל מלא וריקן אף כלי עץ לא יטמא אא"כ היה מיטלטל מלא וריקן להוציא כלי עץ העשוי לנחת :

ב הכלים שחזקתן שהן עשויין לנחת כגון שידה תיבה ומגדל וכוורת הקש וכוורת הקנים ובור ספינה גדולה וכיוצא באלו. אם הן מחזיקין ארבעים סאה אין מקבלין טומאה. ואלו הן הכלים של עץ שהן עשויין להתטלטל במלואן. דרדור שמניחין אותו על העגלה וקוסטות המלכים ועריבת העבדן ובור ספינה קטנה שאינה יכולה להלך באמצע הים הגדול

והארון. כל אחד מזמשת כלי עץ אלו אע"פ שהן מקבלין יותר מארבעים סאה הרי אלו מקבלין טומאה שלא נעשו מתחלתן אלא להטלטל מלאין. ושאר כל כלי עץ אם היו מקבלין ארבעים סאה ויש להם שוליים חזקתן שאינן עשויין להטלטל במלואן ולפיכך אין מקבלין טומאה. וכן כלי עצם וכלי העור המקבלין ארבעים סאה בלח אין מקבלין טומאה אלא א"כ נעשו מתחלתן כשהן מלאין:

ג השידה והתיבה והמגדל של זכוכית הבאים במדה טהורין ושאר כלי זכוכית אף ע"פ שמקבלין ארבעים סאה הרי הן מקבלין טומאה. וזה חומר בכלי זכוכית מבכלי עץ:

ד כל כלי שיש בשיבורו אמה על אמה ברום שלש הרי הוא מחזיק ארבעים סאה בלח. וכשמודדין את הכלי מודדין אותו מבחוץ אם היה בו אמה על אמה ברום שלש אף ע"פ שאין תוכו אלא פחות מזה הרי הוא טהור שאין עובי הדפנות ממעט. אבל עובי הרגלים ועובי הזר אם היה לו זר אין נמדדין עמו:

ה היה בתוך הכלי תיבה קטנה כגון מוכני שבתוך השידה בזמן שהיא נשמטת אינה נמדדת עמה ואינה חיבור לה ואינה מצלת עמה באהל המת. ואם אינה נשמטת נמדדת עמה והרי הן ככלי אחד:

ו היה לכלי כסוי קמור בזמן שהוא קבוע נמדד עמו אינו קבוע אינו נמדד עמו. היו בו מגורות מבפנים נמדדת עמו ואם היו מבחוץ אינן נמדדות עמו:

ז כלי עץ שאינו מקבל ארבעים סאה כדרכו אלא אם כן הטהו על צדו או סמכו בדבר אחר הואיל ומקבל ארבעים סאה מכל מקום טהור:

ח השידה והתיבה שניטלה אחת מרגליהן אע"פ שלא ניקבו אלא הרי הן מקבלין הרי אלו טהורין ועדיין יש להם שוליים וחזקתן שהן לנחת כשהיו:

הלכות כלים - פרק רביעי

א שלש מדות בכלי עץ שאינן עשויין לקבלה. כל כלי עץ העשוי לתשמיש אדם בלבד כגון הסולם טהור ואינו מקבל טומאה כלל ולא רבוהו חכמים לטומאה. וכל כלי עץ העשוי לתשמיש הכלים והאדם כגון השלחן והטבלא והמטה וכיוצא בהן מקבלין טומאה. ומניין שהן לתשמיש אדם ותשמיש משמשיו שהרי מניח הקערות על השלחן והכוסות על הטבלא

והמצעות על המטה. וכל כלי עץ העשוי לתשמיש הכלים בלבד שהרי הוא משמש משמשי אדם אם לא היה משמש את הכלים אלא בשעת מלאכה בלבד הרי זה טהור מכלום כגון מנורה של עץ שמשמשת הנר בשעת הדלקה. וכן והוא כלי שמניחין תחת הכלים בשעת מלאכה והדפוסין כולן. ואם היה משמש את הכלים בשעת מלאכה ושלא בשעת מלאכה ה"ז מקבל טומאה כגון כסוי הקפצה וכיוצא בו ותיק הסייף והסכין והרומח והמספריים והתער והמכחול והמכתב ובית הכוחל ותיק טבלא וסקרוטיא ובית החיצים ובית הפגוזות ותיק חלילים כל אלו וכיוצא בהן אע"פ שאינן אלא משמשי כלים מקבלין טומאה שהרי הכלי צריך להן בשעת מלאכה ושלא בשעת מלאכה. אבל כיסוי קמטרא וכיסוי תיבה וכיסוי טני והמכבש של חרש והכסא שתחת התיבה והקמתין שלה והקלב שבונים עליו תיק הספר ובית הנגר והמנעול והמזוזה ותיק נבלים והכינורות והקלב של גודלי מצנפת ודפוס של תפילין וסוס של עץ של זמר שמשחקין בו ורביעית המקוננת וגנונת העני וסמוכות המטה ונקליטי המטה וחמור שתחת המטה כל אלו וכיוצא בהן טהורין מפני שהן משמשי הכלים בשעת מלאכה בלבד :

ב מלבן המטה אם היה מלובש בפיקות ויש לו רגלים שמחברן עם המטה הרי זה מתטמא עם המטה שהרי נותנין אותו בפני המטה והרי הוא כאחד מאבריה. נתנו על שתי לשונות והרי הוא גבוה על המטה אע"פ שמסורג בחבלים הואיל ואין לו רגלים טהור מפני שהוא ממשמשי הכלים בשעת מלאכה בלבד כמלבני בני לוי שתולין בהם כנורותיהן וכלי השיר שהן טהורין :

ג מכבש של שכף שמותח עליו את העור טהור מפני שמניח עליו את האבן במקום החקוק שיש בו ומשמש עליו ונמצא עשוי לשמש את הכלים בשעת מלאכה ואינו מתטמא משום קיבול שהרי החקק שבו עשוי להתמלאות באבן :

ד חפויי המטה טהורין וכן כל החפויין בין שהיו של עץ או של עצם או של עור או של מתכת טהורין שנא' [\(ויקרא יא-לב\)](#) "אשר יעשה מלאכה בהם" פרט לחפויי הכלים. וכן כלי עץ או עצם שיש בהן בית קיבול שציפם במתכת טהורים ואין מקבלין טומאה מאחר שציפם ביטלן והציפוי עצמו טהור כמו שביארנו :

ה העושה כלי מקצתו מן העץ ומקצתו מן המתכת אם היה היה העץ משמש המתכת מקבל טומאה ואם היתה המתכת משמשת את העץ הכל טהור כיצד מפתח של עץ ושיניו ממתכת אפילו שן אחד ה"ז מקבל טומאה היתה היא ממתכת ושיניים שלו מעץ הכל טהור :

ו טבעת של מתכת וחותמה של אלמוג טמאה. היתה של אלמוג וחותמו של מתכת ה"ז אינה מקבלת טומאה :

ז השן של מתכת או החותם מקבל טומאה בפני עצמו אם לא היה מחובר לעץ וכן המעבד והמזרה והמגוב והמסרק של ראש שניטלה אחד משיניהן ועשאה של מתכת הרי אלו מקבלין טומאה :

ח מקל שעשה בראשו מסמר כמין רמון כדי שיהיה אוחז בו אינו מקבל טומאה. עשאהו שלא תהיה הארץ אוכלת את העץ מקבלת טומאה :

ט וכן מקל שקבע בו מסמרים כדי להכות בו מקבל טומאה שנמצא העץ משמש את המתכת. עשאן לנואי אינו מקבל טומאה שהרי המתכת משמשת את העץ :

י וכן מנקיות של מתכת שקבען במקל או בדלת לנואי טהורות וכן כל כיוצא בזה משאר הכלים :

הלכות כלים - פרק חמישי

א כל הכלים אין מקבלין טומאה עד שתגמר מלאכתן. וכלי עץ מאימתי מקבלין טומאה המטה והעריסה משישופם בעור הדג. גמר שלא לשוף מקבלין טומאה. הסלים של עץ משיחסום שפתותיהן ויכרות עוקצי השריגים והעצים הקטנים היוצאים ע"ג הסל. היו הסלים של תמרה אע"פ שלא כרת ההוצין מבפנים מקבלין טומאה שכך מקיימין אותן. הכלכלה משיחסום פיה ויכרות ההוצים ויגמור את התלויות. בית הכוסות והלגינין אף ע"פ שלא כרת מבפנים מקבלין טומאה שכך מקיימין אותם. הקנונים הקטנים והקלתות משיחסום שפתותיהן ויכרות ההוצין היוצאים. הקנונים הגדולים והסיוגים הגדולים משיעשה שני דורים לרוחב שלהן. הנפה והכברה וכף מאזנים משיעשה דור אחד לרוחב שלהן. הקופה משיעשה שתי צפירות לרוחב שלה. והערק משיעשה בו צפירה אחת אע"פ שלא גמר גביהן מקבלין טומאה שהרי נראו למה שנעשו וצורת הכלי עליהן הא למה זה דומה לבגד שנארג מקצתו. המחצלת משיכרות ההוצין וזהו גמר מלאכה. וכל כלי הנסרים אינן מקבלין טומאה עד שיתחסמו שפתותיהן. גולמי כלי עץ מקבלין טומאה משנעשה הכלי בצורתו. אע"פ שעתיד לתארו בשרד או להשוותו במחוגה או לייפותו במעצד וכיוצא במעשים אלו ועדיין הוא גולם הואיל ואינו מחוסר חקיקה והרי השלים חפירתו הרי זה מקבל טומאה. וכל גולמי כלי עץ מקבלין טומאה חוץ משל אשכרוע שאין הכלי ממנו חשוב כלי עד שיתייפה. וקרוב בעיני שכלי עצם ככלי אשכרוע ואין גולמיהן מקבלין טומאה. כלי עץ שאין עליו צורת כלי אע"פ שמשתמשין בו אינו מקבל טומאה. ארובות של נחתומין שסודרים עליהן החלות כשהן בצק

מתטמאות שהרי צורת הכלי עליהן ושל בעלי בתים אינן מקבלין טומאה. ואם צבען בסקרא או בכרכום וכיוצא בהן מתטמאות שהרי נעשית להן צורת כלי. סרוד של נחתומין שנותנין בו המים שמקטפין בו טמא ושל בעלי בתים טהור. ואם גפפו מארבע רוחותיו מתטמא נפרץ מרוח אחת טהור. והלוח שעורכין עליו מתטמא כלי עץ שהסלתים מרקדין עליו את הסלת מתטמא ושל בעלי בתים טהור. רחת הגרוסות מתטמאות של אוצרות טהורה של ותות מתטמאה ושל גרנות טהורה. זה הכלל העשוי לקבלה מקבל טומאה והעשוי ליכנס בו טהור:

ב כל התלויין טהורין חוץ מתלויי נפה של סלתין ותלוי כברה של גרנות ותלוי מגל יד ותלוי מקל הבלשין מפני שהן מסייעין בשעת מלאכה. זה הכלל העשוי לסייעו בשעת מלאכה מתטמא לתלות בו הכלי בלבד טהור:

ג נבלי המשוררים מתטמאין. נבלי בני לוי שמזמרין בהן במקדש טהורין. הביטנון והנקטמון והאירוס מתטמאין:

ד מצודת החולדה מתטמא ושל עכברים טהורה לפי שאין לה בית קיבול ואין עליה צורת כלי:

ה קוצין שאורגין בהן כמו כפיפה שמניחין בה התאנים וכיוצא בהן מתטמאין. ושאורגין בהן כתבנית מנורה גדולה שאוצרין בהן החטין טהורה שאין תורת כלי עליה:

ו עלין שמסרגין אותן כמין סייג סביב לפירות טהור. ואם עשו סייג של נסרין מתטמאין:

ז חותל של הוצין שמניחין בו הרוטב וכיוצא בו אם הוא נותן לתוכו ונוטל מתוכו מתטמא ואם אינו יכול ליטול מה שבתוכו עד שיקרענו או יתירנו או שחשב לאכול מה שבתוכו ולזרקו טהור. וכן הקרן שהוא משתמשי בה ומשליכה אינה מקבלת טומאה. ואם חשב עליה מקבלת טומאה:

ח השופר אינו מקבל טומאה. חתכו להיות קרן תשמיש מקבל טומאה:

ט קערה שקבעה בשידה תיבה ומגדל אם היא כדרך קבלתה מקבלת טומאה. ואם קבעה בדופן שהרי אינה מקבלת עד שמטים שידה על צידה הרי זו מכלל השידה וטהורה:

י האקון והרטוב והכלוב של עץ טהורין:

יא המדף והפלצור ומצודת סכרים מתטמאין שהרי צורת כלי עליהם:

יב הספסלין שבפונדקאות ושל מלמדי תינוקות אע"פ שהן נקובין ומכניסין בהן את הרגלים טהורים. קבעו בהן רגלים במסמר מקבלין טומאה. זה הכלל כל שניטל ואין רגליו ניטלות עמו טהור. וכל שניטל ורגליו ניטלות עמו טמא. ואם היו כולן של עץ או עצם מקבל טומאה. היתה אחת מרגליו של אבן אינו מקבל טומאה:

הלכות כלים - פרק ששי

א כל כלי שנטמא. ונשבר אחר שנטמא ונפסדה צורתו ותשמישו טהור בשבירתו וכן כלים שנשברו כשהן טהורין שבריהן אינן מקבלין טומאה:

ב כמה שיעור השבר שישבר בכלי עץ או כלי עצם ויהיה טהור כל כלי בעלי בתים שיעורן כרמונים כיצד משינקב הכלי במוציא רמון טהור. והרמון שאמרו בינוני לא גדול ולא קטן לפי דעת הרואה ויהיו בכלי שלשה רמונים אחוזים זה בזה. ניקב הכלי במוציא זית וסתמו וחזר וניקב במוציא זית וסתמו [עד שהשלימו למוציא] רמון אף ע"פ שהוא סתום טהור שהרי נעשו לו פנים חדשות:

ג כלים שעשאן מתחלה נקובין במוציא רמון כגון הסל והפחלץ של גמלים והאפיפירות מקבלין טומאה עד שיקרע רובן:

ד אפיפירות שעשה להן קנים למעלה ולמטה לחזק טהורות. עשה להן גפיים כל שהן אע"פ שכולה נקובה כמוציא רמון מקבלת טומאה:

ה כל הכלים שאינן יכולין לקבל רמונים כגון הרובע וחצי רובע והקנונים הקטנים שיעורן במוציא זית. נגממו שפתותיהן אם נשאר בהן כדי לקבל כל שהוא טמאין:

ו הסלין של פת שיעורן כככרות של פת:

ז קופת הגננים משתוציא אגודות של ירק טהורה. ושל בעלי בתים במוציא תבן. של בלנין בגבבא:

ח בית קערות שאינו מקבל קערות הואיל ומקבל התמחויין הרי זה מקבל טומאה. וכן בית הרעי שאינו מקבל משקין הואיל ומקבל את הרעי ה"ז מקבל טומאה:

ט כל כלי עץ שנחלק לשנים טהור ואע"פ שמקבלין על דפנותיהן באילפסין. חוץ מכלים של עץ שחציון או מקצתן כלי בפ"ע מתחילת עשייתן כגון השולחן הכפול שמתחלה נעשה שני חלקים והרי הוא נכפל ונפשט. וכגון התמחוי המזנון שהוא קערות קערות והרי בכל חלק מחלקיו קערות שלימות. וכגון הכסא הכפול וכל כיוצא באלו. וכן בית לגינין ובית הכוסות של עץ שנפחת אחת מהן זה שנפחת טהור ואינו חיבור לשאר הבתים. נפחת השני טהור ואינו חיבור לו. נפחתו שלשתן כולן טהורין. וכן כל כיוצא בכלים כאלו:

י משפלת שאמצעיתה גבוהה וזויותיה יורדות ונפחתה מצד אחד טמא מפני שהיא מקבלת מצד השני. נפחתה מצד השני טהורה. השולחן והדולפקי שנפחתו מקבלין טומאה עד שיחלקו ויבדל כל חלק מחבירו. ניטלה אחת מרגליהן טהורה. וכן אם ניטלה השנייה. ניטלה השלישית אם חישב עליהם שיאכל על שולחן זה או על דולפקי זו כמו אוכל בטבלא מקבלין טומאה ואם לאו טהורין:

יא כלי נסרים שנפלו שפתותיהן טהורין. ואם נשאר מחסום שפתותיהן כל שהוא מקבלין טומאה:

יב טבלא שמילאה עצים ותקעה טהורה. חיפה בנסרים מקבלת טומאה:

יג ספסל שנתפרק טהור. סרגלו במשיחות או בחבלים מקבל טומאה:

יד הסלים של גמלים התירן טהורין חזר וקשרן מקבלין טומאה. נמצאו מתטמאין ומתטהרין אפילו עשר פעמים ביום:

טו השולחן או הדולפקי שחיפן בשייש ושייר בהם מקום הנחת הכוסות מקבלין טומאה ואם חיפה הכל טהור. בין בציפוי עומד בין בציפוי שאינו עומד בין שחיפה את לבזבזיו בין שלא חיפן בין שהיו של עצים חשובים כגון אשכרוע וכיוצא בו בין שהיו של שאר עצים הואיל וחיפן כולן טהורין כמו שביארנו:

הלכות כלים - פרק שביעי

א כלי עור מאימתי מקבלין טומאה. התורמל וכיוצא בו משיחסום שפתותיו ויכרות הקופין הקטנים היוצאין ע"ג העור ויעשה קיחותיו. סקורטיה משיחסום ויכרות ויעשו ציצתה. קטבוליה משיחסום ויכרות. הכר והכסת של עור משיחסום שפתותיהן ויכרות הקופין היוצאין וכן כל

כיוצא בהן. התפילין משיגמור הקציצה אע"פ שהוא עתיד לתת בה את הרצועה מקבלת טומאה. עור העריסה שהוא עתיד לעשות לו טבור עד שיעשנו לו. הסנדל משיקמיע. המנעל משיגוב [על] האימום. ואם עתיד לכרכם ולשרטט עד שיכרכם וישרטט:

ב עור שאין עליו צורת כלי אינו מקבל טומאה. לפיכך כף של עור שקושרין לוקטי קוצים על כפותיהן כדי שלא יכס קוץ אינו מקבל טומאה מפני שהוא עור פשוט ואין עליו צורת כלי. וכן העור שמלקטין בו גללי הבקר ועור שחוסמין בו פי הבהמה ועור שמושיבין בו הדבורים בשעה שלוקחין הדבש ועור שמניפין בו את הרוח מפני החום טהורין ואין מקבלין טומאה:

ג כל בית האצבעות של עור טהורות חוץ משל קייצין מפני שהיא מקבלת את האוג טמאה. נקרעה אם אינה מקבלת את רוב האוג טהורה:

ד האבנט של עורות ועורות שתופרין הקטעים על ארכובותיהן כדי שיתגלגלו בהן על הקרקע מקבלין טומאה שהרי צורת כלי עליהן. וכן העורות העשויות כעין טבעות שמכניסין אותן האומנין בזרועותיהן כדי להגביה בגדיהן מעליהן בשעת מלאכה מתטמאין כשאר כלי עור הפשוטים:

ה עור שתופרין ממנו כיסוי ליד ולזרוע של זורעי גינות ושל הולכי דרכים ושל עושי פשתן מקבלין טומאה. ואם היה של צבעים ושל נפחים אינו מקבל טומאה. זה הכלל כל העשוי לקבלה כדי שלא יכהו קוץ וכדי שיאחז יפה יפה מקבל טומאה. והעשוי מפני הזיעה כדי שלא יפסד הדבר שמתעסק בו בזיעת ידו אינו מקבל טומאה:

ו כמה שיעור הנקב שינקב כלי העור ויטהר. החמת משתנקב כמוציא פקעיות של שתי. ואם אינה יכולה לקבל של שתי הואיל ומקבלת של ערב מקבלת טומאה עד שתינקב רובה:

ז התורמיל שנפחת הכיס שבתוכו עדיין התורמיל מקבל טומאה ואינו חיבור לו:

ח החמת שהבצים שלה מקבלות עמה ונפחתו טהורות שאינן מקבלות כדרכן:

ט כלי עור שיש לו לולאות ושנצות כגון סנדל עימקי וכיס של שנצות אע"פ שכשהן מותרין אין עליהן צורת כלי הרי אלו מקבלין טומאה כשהן מותרין הואיל וההדיוט יכול במהרה להכניס השנצות בלולאות ויחזור כלי קיבול כשהיה. וכן אם נטמאו והסיר השנצות מהן ונפסדה צורתן הרי הן טהורין אע"פ שאפשר להחזירן שלא באומן:

י כיס של שנצות שניטלו שנציו עדיין הוא מקבל טומאה שהרי הוא מקבל. נפשט וחזר עור פשוט טהור. טלה עליו את המטלת מלמטה מקבלת טומאה אע"פ שהוא פשוט שהרי יש עליו צורת כלי:

יא עור שכרך בו את הקמיע מקבל טומאה פשטו טהור חזר וכרך בו מקבל טומאה מתטמא ומתטהר אפילו עשר פעמים ביום. ועור שכתב עליו את הקמיע טהור. ואם כרת ממנו ועשה חוליא לתכשיט מקבל טומאה:

יב התפילה של ראש ארבעה כלים היא. הרי שנטמאת במת והתיר קציצה הראשונה ותיקנה הרי היא אב טומאה כשהיתה וכן אם התיר השנייה ותיקנה. ואם התיר אף השלישית ותיקנה והתיר אף הרביעית ותיקנה נעשית כולה ראשון לטומאה. שהרי התיר כל אחת ואחת וחזר ותיקנם כולם וכאילו זו תפילין אחרונות שנגעו בראשונות. חזר והתיר את הראשונה פעם שנייה ותיקנה הרי היא ראשון כשהיתה. וכן אם התיר את, השנייה ואת השלישית. חזר והתיר אף הרביעית ותיקנה הרי כולה טהורה שאין הראשון מטמא כלים מפני שהוא ולד כמו שביארנו. וכן סנדל שהוא טמא מדרם ונפסקה אחת מאזניו ותיקנה טמא מדרם. נפסקה שנייה ותיקנה הרי הוא טהור מן המדרם. שהרי נעשו לו אזנים חדשות אבל טמא מגע מדרם. לא הספיק לתקן את הראשונה עד שנפסקה השנייה או שנפסק עקיבו או ניטל חוטמו או נחלק לשנים טהור:

יג מנעל שנפחת אם אינו מקבל רוב הרגל טהור:

יד תפילה שנטמאת מאימתי טהרתה. של יד משיתיר אותה משלש רוחות. ושל ראש משיתיר משלש רוחות ובין קציצה לחבירתה:

טו הכדור והאימום והקמיע והתפילין שנקרעו אחר שנטמאו הנוגע בהן טמא ובמה שבתוכן טהור. האיכוף שנקרע הנוגע במה שבתוכו טמא מפני שהתפר מחברו ונעשה כולו כגוף אחד:

הלכות כלים - פרק שמיני

א כל כלי מתכות אינן מקבלין טומאה עד שתגמר מלאכתן כולה ולא יהיה הכלי מחוסר מעשה כלל. אבל גולמי כלי מתכות אינן מקבלין טומאה:

ב ואלו הן גולמי כלי מתכות כל שעתיד לשוף אותו או לשבץ או לגרר או לכרכב או להקיש בקורנס. או שהיה מחוסר אוזן או אוגן הי"ז אינו מקבל טומאה עד שיתקנו וייפהו ולא תשאר בו מלאכה כלל. כיצד הסייף אינו מקבל טומאה עד שישופנו. והסכין עד שישחיזנה וכן כל כיוצא במעשים אלו. לפיכך העושה כלים מן העשת של ברזל או מן החררה של מתכת ומן הסובב של גלגל ומן הטסין ומן הצפויין ומכני הכלים ומאוגני הכלים ומאזני הכלים ומן השחולה ומן הנדודת הרי אלו טהורים מפני שכל אלו שנעשו גולמי כלי מתכות הן. אבל העושה כלי משברי כלי מתכות ומן הכלים שנשחקו מרוב הזמן ומן המסמרות שידוע שנעשו מן הכלים הרי אלו מקבלין טומאה לפי שאינם גולמים. אבל מסמרות שאין ידוע אם נעשו מן הכלים או מן העשת הרי הן טהורין אפילו התקין אותם לכלי אינם מקבלין טומאה:

ג כלי מתכות שאינו מחוסר אלא כיסוי מקבל טומאה שאין הכיסוי חשוב מגוף הכלי:

ד מחט שלא ניקבה אלא שפה ותקנה לכך מתחלתה מקבלת טומאה מפני שמוציאין בה את הקוץ. אבל אם עתיד לנקבה הרי היא כשאר גולמי כלי מתכות ואינה מקבלת טומאה:

ה מאחר שביארנו שגולמי כלי מתכות טהורים וגולמי כלי עץ טמאים. ופשוטי כלי מתכות טמאים ופשוטי כלי עץ טהורים דין תורה. נמצא הטמא בכלי עץ טהור בכלי מתכות טמא בכלי מתכות טהור בכלי עץ:

ו כל כלי המלחמה כגון הסייף והרומח והכובע והשריון והמגפיים וכיוצא בהן מקבלין טומאה. וכל תכשיטי האדם כגון הקטלה והנזמים והטבעות בין שיש עליהן חותם בין שאין עליהם חותם וכיוצא בחן מקבלין טומאה. אפילו דינר שנפסל והתקינו לתלותו בצואר קטנה מקבל טומאה. וכן קמיע של מתכת מתטמא בכל תכשיט אדם:

ז כל תכשיטי הבהמה והכלים כגון הטבעות שעושין לצואר הבהמה ולאזני הכלים טהורין ואינן מקבלין טומאה בפני עצמן. חוץ מזוג של בהמה וכלים המשמיע קול לאדם. כיצד העושה זוגין למכתשת ולעריסה למטפחות ספרים ותינוקות טהורים. עשה להן ענבולין מקבלין טומאה הואיל ונעשו להשמיע קול לאדם הרי הן כתכשיטי אדם. ואפילו נטלו ענבוליהן מקבלין טומאה שהרי הוא ראוי להקישו על החרס:

ח זוג העשוי לאדם. אם נעשה לקטן אינו מקבל טומאה אלא בענבול שלו שהרי לקול נעשה. נעשה לגדול הי"ז תכשיט ומקבל טומאה אע"פ שאין לו ענבול:

ט כל הפרצופות מקבלות טומאה. וכל החותמות טהורין. חוץ מחותם של מתכת שבו חותמין בלבד. וכל הטבעות טהורות חוץ מטבעת אצבע. אבל טבעת שחוגר בו את מתניו שקושרה בין כתפיו טהורה. טבעת השיר של בהמה הואיל והאדם מושך בה את הבהמה מקבלת טומאה. וכן מקל של בהמה של מתכת הואיל ואדם רודה אותה בו מקבלת טומאה:

י כל הכלים יורדים לטומאה במחשבה ואין עולין מידי טומאה אלא בשינוי מעשה. והמעשה מבטל מיד המעשה ומיד המחשבה. והמחשבה אינה מבטלת לא מיד המעשה ולא מיד המחשבה. כיצד טבעת בהמה או כלים שחשב עליה להחזירה טבעת אדם הרי זו מקבלת טומאה במחשבה זו וכאילו נעשית לאדם מתחלת עשייתה. חזר וחישב עליה להניחה טבעת בהמה כשהיה אע"פ שלא נתקשט בה האדם הרי זו מקבלת טומאה שאין המחשבה מבטלת מיד המחשבה עד שיעשה מעשה בגוף כגון שישוף אותה או יתקעה במעשה של בהמה. היתה הטבעת לאדם וחישב עליה לבהמה עדיין היא מקבלת טומאה כשהיתה שאין הכלים עולין מידי טומאתן במחשבה. עשה בה מעשה ושינה לבהמה אינה מקבלת טומאה שהמעשה מבטל מיד המעשה:

יא חרש שוטה וקטן יש להן מעשה ואין להן מחשבה כמו שביארנו למעלה בעניין הכשר אוכלין:

יב זוג של דלת שחישב עליה לבהמה מקבל טומאה. ושל בהמה שעשאוהו לדלת אפילו חיברו בקרקע ואפילו קבעו במסמר. מקבל טומאה כשהיה עד שישנה בו מעשה בגופו:

יג אומן שעושה ומניח זונין לבהמה ולדלתות אם רוב העשוי לדבר שמקבל טומאה הרי הכל מקבל טומאה עד שיפריש מקצתן לדבר שאינו מקבל טומאה. ואם רוב העשוי לדבר שאין מקבל טומאה הרי הכל טהור עד שיפריש מקצתן לדבר המקבל טומאה:

יד זונין הנמצאין בכ"מ מקבלין טומאה חוץ מהנמצאים בכרכים מפני שרובן לדלתות:

טו אמר לאומן עשה לי שני זוגים אחד לדלת ואחד לבהמה. עשה לי שתי מחצלאות אחת לשכיבה ואחת לאוהלים. עשה לי שני סדינים אחד לצורות ואחד לאהלים. שניהן מקבלין טומאה עד שיפרש ויאמר זה לכך וזה לכך:

א כל כלי מתכות שיש להן שם בפני עצמן מקבלין טומאה חוץ מן הדלת והנגר והמנעול והפותת שתחת הציר והציר והקורה והצינור מפני שאלו עשויין לקרקע או לשמש את העץ אינן מקבלין טומאה ואפילו קודם שיקבעו. וכל כלי מתכות שיש לו שם לוו אינו מתטמא בפ"ע מפני שהוא כמקצת כלי. כיצד עקרב של פרומביא טמא ולחיים שלה שעל לחיי הבהמה מכאן ומכאן טהורין. ואין מקבלין טומאה בפני עצמן מפני שאין להם שם בפני עצמן ובשעת חבורו הכל מקבל טומאה:

ב טסין של ברזל שמניחין על לחיי האדם בשעת מלחמה אינן מקבלין טומאה מפני שאין להם שם בפני עצמן. ואם יש בהן בית קיבול מים מתטמאין ככל כלי קיבול:

ג נזם העשוי כקדרה מלמטה וכעדשה מלמעלה ונפסק הקדרה שלו מקבלת טומאה בפני עצמה שהרי יש לה בית קיבול והעדשה מקבלת טומאה בפני עצמה מפני שיש לה שם בפ"ע. והצנירה שלה שהיא נכנסת באוזן או באף אינה מקבלת טומאה בפני עצמה. היה הנזם עשוי כמין אשכול ונפרק טהור מפני שאין בו בית קיבול ואין לכל גרגיר ממנו שם בפני עצמו והרי אינו ראוי לתכשיט משנפרק:

ד טבעת אחת שמניחין הבנות ברגל אחת היא הנקראת בירית ואינה מקבלת טומאה מפני שאין עליה צורת כלי תכשיט אלא כמו טבעת הכלים או טבעת שקושר בה בין כתפיו. אבל שתי טבעות שמשימות הבנות ברגליהן ושלשלת מוטלת ביניהן מזו לזו מקבלין טומאה מפני שהן תכשיטי הבנות והן הנקראין כבלים:

ה קטלא של חליות של מתכת והם בחוט של צמר או של פשתן ונפסק החוט. החוליות מקבלות טומאה שכל אחד ואחד כלי בפני עצמו. היה החוט שלה של מתכת והחוליות של אבנים טובות ושל מרגליות או של זכוכית ונשברו החוליות והחוט קיים הרי זו מתטמא בפני עצמו. שירי קטלא כמלא צואר קטנה:

ו כל הכיסויין של מתכת. טהורין ואין מקבלין טומאה מפני שאין להם שם בפני עצמן. חוץ מכיסוי המיחם ומכסוי טני של רופאין מפני שמניחין בו את האספלנית נעשה כלי קיבול:

ז כסוי של מתכת ששפו ולטשו ועשהו מראה הרי זה מקבל טומאה:

ח כל המשקולות של מתכות מקבלות טומאה והן הנקראין אונקיאות. קנה מאזנים של עץ שהיו אונקיות של ברזל תלויות בו מקבלת טומאה

מפני האונקיות התלויות בו. בד"א במאזנים של מוכרי פשתן ומוכרי צמר אבל של בעלי בתים אינו מקבל טומאה עד שיהיו האונקיות קבועות בו :

ט משקלות שנשתברו אע"פ שהחזירן ושוקל בהן אינן מקבלין טומאה. ייחד מהן חצאי ליטרין שלישי ליטרין רביעי ליטרין הרי אלו מקבלין טומאה :

י סלע שנפסלה והתקינה להיות שוקל בה מקבלת טומאה :

יא אונקלי של כתפים טהורה ושל רוכלים מתטמאין. אונקלי של נקליטי המטה טהורה ושל דרגיש מהטמאה. אונקלי של כוורת הציידים שצדין בהן הדגים טהורה ושל שדה מתטמאה. אונקלי של מנורות העץ טהור ושל שולחן מתטמא. זה הכלל כל כלי שמקבל טומאה בפני עצמו מן התורה הרי האונקלי של מתכת שלו ושלשלת שלו מקבלת טומאה. וכלי שאינו מקבל טומאה כגון פשוטי כלי עץ וכלי עץ הבאים במדה וכיוצא בהן אונקלי של מתכת והשלשלת שלו אינן מקבלין טומאה וכל אחת ואחת בפני עצמה טהור שאין האונקלי או השלשלת כלי בפני עצמו אלא הרי הן כמקצת כלי. ואפילו אונקלי שבכותלים שתולין בה הכלים והבגדים וכיוצא בהן טהורה :

יב שלשלת שיש בה בית נעילה מתטמא והעשויה לכפיתה טהורה :

יג שלשלת של סיטונות מתטמאה מפני שהן נועלין בה את החנויות. ושל בעלי בתים טהורה שאינה עשויה אלא לנוי :

יד שלשלת של מושחי קרקע ויתדותיהן שתוקעין בקרקע בשעה שמושהין מקבלין טומאה. ושל מקוששי עצים טהורה לפי שהיא משמשת את העץ :

טו שלשלת דלי גדול ד' טפחים ממנה סמוך לדלי מתטמאה עם הדלי מפני שהיא צורך הדלי והשאר טהור לפי שאין לו שם בפני עצמו. ושלשלת דלי קטן י" טפחים :

טז הכדור של מתכת והסדן. והקנטר של בנאי. והדקר של חרש. וחמור של נפח. והמטולטלת. והמשקולות של בנאים. והכיריים של ברזל שחובטין בהם הזיתים. והאפרכס של מתכת. והאולר שכורתין בו הסופרים ראש הקולמוס של קנה. והקולמוס של מתכת. והכנף. והכנא שמשרטטין בו הסופרים. כל אלו מקבלין טומאה שכל אחד מהן יש לו שם בפני עצמו :

א מסמרות שמחזיקין בהן התקרה העשויין לתקוע אותו בעצים אינן מקבלין טומאה. וכן המסמרות שתוקעין אותן בכותלים לתלות בהן. ואם התקינו להיות כלי בפ"ע מקבל טומאה. כיצד מסמר שהתקינו להיות פותח ונועל בה או להוציא את הפתילה או שנתנו ברחיים של יד או של חמור ה"ז מקבל טומאה. התקינו לפתוח בו את החבית טהור עד שיצרפנו :

ב מסמר העשוי בסימן לשמירת הפתח אינו מקבל טומאה. וכן מסמר של שולחני שתולה בו המאזנים והכיס טהור. וכן תלויי המגרדות טהורות. אע"פ שמסמרין אלו משונין בצורתן משאר מסמרות התקיעה :

ג מסמר הגרע והוא הכלי שמקיזין מקבל טומאה. ומסמר של אבן השעות טהור :

ד מכמר הגרדי והוא המסמר הארוך כעין שפוד שמכניס בו האורג שפופרת הקנה או העץ ולופף עליה חוטים מקבל טומאה :

ה אלו כלי מתכות המתטמאות בעגלה. העול של מתכת. והקטרב. והכנפיים המקבלות את הרצועות. וברזל שתחת צוארי הבהמה. והסומך. והמחגר. והתמחוויות. והענבול. והצנירה. ומסמר המחבר את כולם. ואלו טהורים בעגלה. העול של עץ המצופה. וכנפיים העשויין לנוי. והשפופרות המשמיעות את הקול. והאבר שבצד צוארי בהמה. והסובב של גלגל. והטסין והציפויין. ושאר כל המסמרות שבה טהורין :

ו עקרב בית הבד מקבל טומאה. ארון של גרוסות אע"פ שהוא טהור אם היתה תחתיו עגלה של מתכת הרי זו מקבלת טומאה :

ז ריחיים של פלפלין מקבלת טומאה משום שלשה כלים משום כלי מתכות ומשום כלי קיבול ומשום כברה :

ח הדלת של מתכת שבמגדל של בעלי בתים אינה מקבלת טומאה. ושל רופאים מקבלת טומאה מפני שמניחים בה את האספלנית. ותולה בה את המספריים :

ט טסין של מתכת שמנערין בהן את הקדרה מקבלין טומאה והקבועין בכירה טהורין :

י המלקחיים שממעך בהן את הפתילה מקבלין טומאה. והצינורות שתופסות בהם את הרחים מלמעלה אינן מקבלות טומאה. מפני שאינן עשויות אלא לחזק:

יא קלוסטרא שנועלין בה הדלתות אם היתה של מתכת מתטמאה. היתה של עץ ומצופה מתכת טהור:

יב הפין והפורנא טמאים:

יג פיקה של מתכת טהורה לפי שהיא משמשת את העץ:

יד הכוש. והפימא. והמקל. וסמפוניא. וחליל של מתכת מקבלין טומאה. היו של עץ ומצופין מתכת טהור. חוץ מן הסמפוניא שאם היה בה בית קיבול כנפים אע"פ שהיא מצופה טמאה:

טו החצוצרת שמפוצלת חליות חליות. אם אין יודע להחזירה אלא אומן ה"ז מקבלת טומאה כשהיא מחוברת. ואם יכולין הכל לפרקה ולהחזירה אינה מקבלת טומאה:

טז הקצה שמניחין הפה עליו בשעת תקיעה מקבל טומאה בפני עצמו. והקצה האחר הרחב אינו מקבל טומאה בפני עצמו ובשעת חיבור הכל טמא. כיוצא בו קני מנורה בפני עצמן אינן מקבלין טומאה מפני שיש להן שם לווי. הפרח שלה והבסיס מתטמאין בפני עצמן ובשעת חיבור הכל טמא:

יז קורת החצים שהיא המטרה שיש בה לשונות של מתכת מקבלת טומאה. ושמניחים אותה ברגלי האסורים טהורה. והקולר מקבל טומאה. מגירה שעשה שיניה. לחור הדלת אע"פ שמשתמש בה אינה מקבלת טומאה ואם משנטמאת עשאה לחור הדלת ה"ז בטומאתה עד שיקבענה במסמר. הפכה בין מלמעלה בין מלמטה בין מן הצדדים טהורה:

הלכות כלים - פרק אחד עשר

א כמה שיעור השבר שישבר כלי מתכת ולא יקבל טומאה או טהר מטומאתו הכל לפי מה שהוא:

ב כל זמן שהכלי יכול לעשות מעין מלאכתו עדיין הוא כלי וחשוב כלי שלם. כיצד כלי של מתכת שנשבר והרי הוא יכול למלאות בו הרי הוא כלי כשהיה. הקומקום כדי לחום בו חמין. המיחם כדי לקבל סלעים. הלפס כדי לקבל קיתונות של מתכת. הקיתון כדי לקבל פרוטות. מדות היין כדי למוד בהן היין. וכן מדות השמן כדי למוד בהן השמן. מסנת של חרדל שנפרצו בה שלשה נקבים מלמטה זה לתוך זה טהורה לפי שאינה משמשת מעין מלאכתה. מגריפה שניטלה כפה אף ע"פ שהיא כקורנס טהורה שאינה עושה מעין מלאכתה אלא מעין הקורנס. והיא לא נעשית לתקוע בה כקורנס וכן כל כיוצא בזה:

ג מסרק של צמר שניטלו שיניו אם נשתייר בו שלשה במקום אחד טמא. היתה החיצונה אחת מן השלשה טהור לפי שאינו יכול לסרוק בו פשתן שהחיצונה אינה מועלת לסרוק וכל שאינו עושה מעין מלאכתו בכלי מתכת טהור. נטלו מן המסרק שתים ועשאן למלקטת טמאות. אחת והתקינה לנר או ללפוף עליה החוט לריקום מקבלת טומאה. ואם היתה השן עבה וגדולה אע"פ שלא התקינה ה"ז מתטמאת בפני עצמה:

ד מסרק של פשתן שניטלו שיניו ונשתייר בו שתים טמא. נשתייר בו אחת טהור:

ה כרומים שנשברו ואונקלי שלהן קיימת טמאין שהרי אפשר להוציא בהן הדלי מן הבאר כשהיו מקודם:

ו מגירה שניטלה שן אחת מבינתיים טהורה. נשתייר בה מלוא הסיט במקום אחד טמאה שהרי אפשר לגור בנשאר:

ז המעצד. והאיזמל. והמפסלת. והמקדח שנפגמו עדיין מקבלין טומאה. ניטל חסומן טהורין. וכולן שנחלקו לשנים טמאין חוץ מן המקדח שהרי אינו יכול לנקוב בו. והרונקי בפני עצמה אינה מקבלת טומאה מפני שהיא מקצת כלי:

ח הסייף והסכין והסכין העקום כמו מגל והרומח ומגל יד ומגל קציר וזוג מספריים קטנים של בעלי בתים וזוג מספריים גדולים של ספרים שנחלקו כל חלק מהן מקבל טומאה מפני שהוא עושה מעין מלאכתו:

ט מספריים שנחלקה לשנים טהורה לפי שאינה מעברת את השיער אלא בדוחק:

י שריון שנחלק לאורכו טהור לרוחבו אם משמש מעין מלאכתו ראשונה טמא. מאימתי טהרתו משיבלה ואינו משמש מעין מלאכתו. בלה ונשתייר בו רובו אם מלמעלה סמא ואם מלמטה טהור. קצץ ממנו ועשה חוליא לתכשיט ה"ז מקבלת טומאה:

יא שפופרת של זהבים ושל זוגין ושל נפחים ושל עושי זכוכית שנחלקה לאורכה טהורה לרוחבה אם משמשת מעין מלאכתה ראשונה טמאה ואם לאו טהורה :

יב כלביא של ספרים ושל רופאים ושל עושי זכוכית שנחלקה לשנים טהורה. ושל נפחים טמאה מפני שהוא בתחילה [חותה בה את הגחלים] ועכשיו חותה בה את הגחלים :

יג מראה של מתכת שנשברה או שנטשטשה אם אינה מראה רוב הפנים טהורה היתה מראה רוב הפנים עדיין היא כלי כשהיתה :

יד מחט שניטל קצתה הנקוב או עוקצה טהורה. ואם התקינה ללפוף עליה החוט לרקום בה טמאה. אבל מחט של שקין שניטל קצתה הנקוב טמאה מפני שהוא רושם בקצה השני :

טו המחט שלופפין עליה השני או הזהב וכיוצא בהן כדרך שעושין הרוקמין בין שניטל הנקוב שלה בין שניטל עוקצה טמאה שאין מלאכתה התפירה :

טז מחט שהעלתה חלודה אם מעכבת התפירה טהורה ואם לאו טמאה :

יז הסייף והסכין שהעלו חלודה טהורין שפאן והשחיזן חזרו לטומאתן הישנה. וכן צינורא שפשטה טהורה כפפה חזרה לטומאתה הישנה :

יח מפתח עקום כמו ארכובה שנשבר מתוך ארכובותיו טהור. וכן מפתח העשוי כמין גם שנשבר מתוך גמו טהור שהרי אינו יכול לפתוח בהן והרי אינן משמשין מעין מלאכתן. היו בה שיניים ונקבים טמא שעדיין הוא מפתח. ניטלו השיניים טמא מפני הנקבים נסתמו הנקבים טמא מפני השיניים. ניטלו השיניים ונסתמו הנקבים או שנפרצו הנקבים זה לתוך זה טהור :

יט כלי שיש בראשו האחד כף להרים בו הדשן ובראשו השני מזלג לצלות בו הבשר ניטלה כפו טמא מפני שיניו ניטלו שיניו טמא מפני כפו. וכן מכחול שניטלה כפו שגורפין בה הכחול טמא מפני הזכר שכוחלים בו העין ניטל הזכר טמא מפני הכף :

כ כלי שבראשו כף אחד כסבכה לצלות עליו ובקצה השני שיניים להוציא מהן הבשר מן הקדירה או מעל האש ניטלה כפו טמא מפני שיניו ניטלו שיניו טמא מפני כפו. וכן עט של מתכת שכותבין בראשו האחד ובראשו השני מוחקין ניטל הכותב טמא מפני המוחק ניטל המוחק טמא מפני הכותב. וכן כיוצא באלו והוא שיהיה הנשאר יכול לעשות מעין מלאכתן. כיצד עט שניטל המוחק שלו ונשאר הכותב אם נשאר מאורכו כדי שיגע

לקשרי אצבעותיו טמא שהרי אפשר שיאחז בו ויכתוב בו. ניטל הכותב ונשאר המוחק אם נשאר מאורכו מלוא פס ידו טמא שהרי אפשר לו למחוק בו. נשאר פחות מזה טהור וכן כל כיוצא בזה:

כא קורדום שניטל עושפו והוא הצד שהחרש מנגר בו טמא מפני בית ביקועו ניטל בית ביקועו טמא מפני בית עושפו. נשבר מקיפו טהור:

כב חרחור שנפגם עדיין הוא כלי עד שינטל רובו נשבר מקיפו טהור:

כג המרדע הוא המלמד והוא עץ ארוך עב וכמו מסמר חד תקוע בקצתו מלמעלה וזה הברזל נקרא דרבן ובקצה השני מלמטה ממנו ברזל כמו רומח והעץ נכנס וזה הברזל נקרא חרחור:

כד מניקת של מתכת שהיא כמו שפופרת שנטמאה משיקבענה במקל או בדלת ויחברנה עם העץ תטהר. לא נטמאה וקבעה במקל או בדלת הרי זו מקבלת טומאה במקומה שכל כלי מתכות שקבעם בקורה או בכותל מקבלין טומאה כשהיו עד שישנה את מעשיהם. לפיכך דף של נחתומין של מתכת שקבעו בכותל טמא וכן כל כיוצא בזה משאר כלי מתכות שנקבעו בין מקבליהן בין פשוטיהן מקבלים טומאה כשהיו:

הלכות כלים - פרק שנים עשר

א כלי עץ וכלי עור וכלי עצם שנשברו טהרו מטומאתן. חזר ועשה כלי משבריהם או שקיבץ את שבריהן ועשה מהן כלים אחרים הרי אלו כשאר הכלים הטהורים שלא נטמאו מקודם שהן מקבלין טומאה מכאן ולהבא. וכן כלי מתכות שנשברו אחר שנטמאו טהרו. התיכן וחזר ועשה מהן כלים אחרים חזרו לטומאה הישנה ואין לכלי מתכות טהרה גמורה עד שיטבילם במקוה כשהם שלימים או ישארו שבורים:

ב וחזרת כלי מתכות לטומאתן הישנה מדברי סופרים ומפני מה גזרו על כלי מתכות שיחזרו לטומאתן הישנה גזירה שמא יטמא לו כלי ויתיכנו ויעשה ממנו כלי אחר בו ביום אם יאמר שהוא טהור כדין תורה יבוא לומר השבירה מטהרת והטבילה מטהרת כשם שאם נשבר והתיכו ועשה ממנו כלי כשהיה הרי הוא טהור בו ביום כך אם הטבילו אע"פ שהוא כשהיה הרי הוא טהור בו ביום ויבואו לומר שאין הכלים צריכין הערב שמש מפני זה החשש גזרו טומאה עליהם:

ג אחד כלי שנטמא במת או בשאר הטומאות אם התיכו חזר לטומאתו הישנה עד שיטביל. נטמא במת והזה עליו בשלישי ואחר כך התיכו

ועשאהו כלי אחר והזה עליו בשביעי והטבילו הרי זה טמא ואין הזייה שקודם היתוך מצטרפת להזאה שאחר היתוך ואין לו טהרה עד שיזה עליו שלישי ושביעי ויטביל כשהוא כלי קודם שבירה או יזה עליו שלישי ושביעי ויטביל אחר שיתכנו :

ד ברזל טמא שבללו עם ברזל טהור אם רוב מן הטמא טמא ואם רוב מן הטהור טהור מחצה למחצה טמא. וכן טיט שבללו בגללים ושרף הכל בכבשן ועשאהו כלי אם רוב מן הטיט ה"ז מקבל טומאה מפני שהוא כלי חרס ואם רוב מן הגללים אינו מקבל טומאה :

ה כלי מתכות הטהורין שאנכן באנך טמא טמאים. אבל העושה כלים מן האנך הטמא הרי הן טהורין :

ו קורדום שעשאהו מן הברזל הטהור ועשה עושפו מן הטמא ה"ז טמא. עשה עושפו מן הטהור והקורדום מן הטמא ה"ז טהור. שהכל הולך אחר עושה המלאכה :

ז קורדום טהור שחסמו בברזל טמא טהור :

ח קיתון שעשאהו מן הטמא ושוליו מן הטהור טהור. עשאהו מן הטהור ושוליו מן הטמא טמא. שהכל הולך אחר המקבל העושה מלאכה :

ט כלי מתכות שנטמא בטומאה שהיא מדברי סופרים כגון שנטמא בעבודה זרה וכיוצא בה ונשבר והתיכו וחזר ועשה ממנו כלי אחר ה"ז ספק אם חזר לטומאתו הישנה או לא חזר :

י כלי זכוכית שנטמאו ונשברו טהרו ככל הכלים ואפילו התיכן ועשה מהן כלים אחרים אינם חוזרים לטומאה הישנה לפי שעיקר טומאתה מד"ס כמו שביארנו לא גזרו עליהן בטומאה ישנה. וכן כלי זכוכית שנשברו אע"פ ששבריהן כלים וראויין לתשמיש הואיל והם שברי כלים אינן מקבלין טומאה לפי שאינן דומין לכלי חרס. כיצד קערה של זכוכית שנשברה והתקין שולים לתשמיש אין השולים מקבלין טומאה אע"פ שהן בקערה. ואם קירסם את מקום השבר ושפו בשופין ה"ז מקבלת טומאה :

יא צלוחית קטנה הניטלת ביד אחת שניטל פיה מקבלת טומאה מפני שאין מכניסין היד לתוכה אלא יוצק ממנה. אבל גדולה הניטלת בשתי ידים שניטל פיה טהורה מפני שהיא חובלת ביד בשעה שמכניס ידו לתוכה. וכן צלוחית של פלייטון אע"פ שהיא קטנה אם ניטלת פיה טהורה מפני שחובלת באצבעו בשעה שמוציא הבושם מתוכה :

יב לגינים הגדולין שניטל פיהן עדיין הן כלים מפני שמתקינם הוא לכבשנים :

יג כוס שנפגם רובו טהור. נפגם בו שליש היקפו ברוב גובהו טהור. ניקב וסתמו בין בבעץ בין בזפת טהור. והכוס והצלוחית שניקבו בין מלמעלה בין מלמטה טהורין :

יד התמחוי והקערה שניקבו מלמעלה טמאין מלמטה טהורין. נסדקו אם יכולין לקבל את החמין כצוננין טמאין ואם לאו טהורין :

טו הכוסות החתוכין אע"פ ששפתותיהם סורכין את הפה מקבלים טומאה :

טז האפרכס של זכוכית טהור שהרי הוא כמו מחץ שאינו מקבל :

יז זכוכית שעושין אותה למראה טהור אע"פ שהיא מקבלת לפי שלא נעשית לקבלה. התרווד של זכוכית שהוא מקבל אע"פ שכשמניחו על השולחן נהפך על צידו ואינו מקבל ה"ז מקבל טומאה :

יח תמחוי של זכוכית שעשאו מראה מקבל טומאה. ואם מתחילה עשאוהו למראה כדי שיהיו דברים שמניחין בו נראין מאחוריו ה"ז טהור. וכל כלי זכוכית אין מקבלין טומאה עד שתגמר מלאכתן ככל הכלים :

הלכות כלים - פרק שלשה עשר

א כבר ביארנו בכמה מקומות שאין כלי חרס מתטמא אלא מאוירו או בהיסט הזב. ושאר כל הכלים שנגעה בהן הטומאה נטמאו ואם נכנסה טומאה לאוירו ולא נגעה בהן הרי הם טהורין. נמצא הטמא בכלי חרס טהור בכלים והטמא בכל הכלים טהור בכלי חרס. ומניין שאין כלי חרס מתטמא אלא מאוירו שנאמר [\(ויקרא יא-לג\)](#) "וכלי חרש אשר יפול מהם אל תוכו" וגו' מתוכו הוא מתטמא לא מאחוריו :

ב וכשם שמתטמא מאוירו כך מטמא אוכלין ומשקין מאוירו. כיצד כלי חרס שנטמא ונכנסו אוכלין ומשקין לאוירו אף על פי שלא נגעו בו הרי אלו טמאין שנאמר [\(ויקרא יא-לג\)](#) "כל אשר בתוכו יטמא". אבל שאר הכלים הטמאין אינן מטמאין אוכלין ומשקין עד שיגעו בהן :

ג אין כלי חרס מטמא כלים מאוירו בין כלי חרס בין שאר כלים. כיצד כלי חרס גדול שהיו בתוכו כלים ונכנסה טומאה באוירו הוא טמא וכל הכלים שבתוכו טהורין. היו משקין בכלים שבתוכו נטמאו המשקין מאוירו וחוזרין ומטמאין את הכלים. והרי זה אומר. מטמאין לא טמאוני ואתה טמאתני :

ד כלי חרס שנגעו משקין טמאין באחוריו בלבד נטמאו אחוריו כשאר כל הכלים. בד"א בשהיה לו תוך. אבל אם אין לו תוך ונגעו בו משקין טמאין הרי זה טהור. שכל שאין לו תוך בכלי חרס אין אחוריו מתטמאין במשקין. נגעו אוכלין או משקין באחורי כלי חרס הטמא הרי אלו טמאין. ואחד כלי חרס ואחד שאר כל הכלים בדבר זה שכל הכלים הטמאין שנגעו אוכלין או משקין בהן בין מתוכן בין מאחוריהן נטמאו :

ה אחד כלי חרס שנכנסה טומאה לאוירו או שכפהו על הטומאה המונחת על הארץ ונעשה אהל עליה שהרי הטומאה בתוכו. מפי השמועה למדו שזה שנאמר [\(ויקרא יא-לג\)](#) "אל תוכו" לרבות את האהלים :

ו גומא שהיה השרץ מונח בתוכה וכפה כלי חרס על הגומא לא נטמא שנאמר [\(ויקרא יא-לג\)](#) "אל תוכו" עד שתכנס עצמה של טומאה בתוכו. לפיכך השרץ שנמצא למטה מנחושתו של תנור שהיא קרקעית התנור טהור שאני אומר חי נפל ועכשיו מת בתוך הגומא זו. וכן אם נמצאת מחט או טבעת למטה מנחושתו אע"פ שכל הכלים הנמצאים טמאים כמו שביארנו הרי התנור טהור שאני אומר שם היו עד שלא בא התנור והתנור נבנה עליהן ולא נפלו בתוכו. נמצאו בדשן הרי התנור טמא שאין לו במה יתלה. נמצאו בנחושתו של תנור נראין אבל אינן יוצאין לאוירו. אם אופה את הבצק והוא נוגע בהן נטמא התנור כאילו היו בתוך אוירו. ואם לאו התנור טהור כאילו היו למטה מנחושתו. באי זה בצק אמרו בבצק הבינוני שאינו רך ביותר ולא קשה :

ז השרץ שנמצא בעין של תנור בעין של כירה בעין של כופח אם נמצא מן השפה הפנימית ולחוץ טהור. וכן אם נמצא באויר העין טהור שהרי לא נכנס לאויר התנור או הכירה או הכופח אלא תחת עובי דפנותיהן הוא תלוי. ואפילו היה שם כזית מן המת טהורין. אלא א"כ היה בעובי העין פותת טפח שהרי מביא את הטומאה לאויר התנור כמו שנתבאר בעניין טומאת מת :

ח נמצא השרץ במקום הנחת העצים מן השפה הפנימית ולחוץ טהור. נמצא במקום ישיבת הבלן במקום ישיבת הצבע במקום ישיבת שולקי הזיתים הכל טהור :

ט אין התנור ולא הכירה ולא שאר מקומות היקוד מתטמאין אלא א"כ נמצאת הטומאה מן הסתימה ולפנים :

י כלי חרס ששותין בו בעלי בתים המים שבאמצעו כמו רשת של חרס ושפתו שלמעלה מן הרשת כמו מסרק וזהו הנקרא צרצור אם נכנסה הטומאה לאויר המסרק למעלה מן הרשת נטמא כולו שזהו תוכו של כלי זה:

יא כלי חרס שהיה לו שלש שפיות זו לפנים מזו היתה הפנימית עודפת ונכנסה טומאה לאויר הפנימית כל האוכלין והמשקין שבאויר שבין השפה הפנימית ובין האמצעית והחיצונה טהורין. היתה האמצעית עודפת ונטמא אוירה ממנה ולפנים טמא ממנה ולחוץ טהור. היתה החיצונה עודפת ונטמא אוירה הכל טמא. היו שוות כל שנטמא אוירה טמאה והשאר טהור:

יב אלפסים זו בתוך זו ושפתותיהן שוות והשרץ בעליונה או בתחתונה זו שיש בה השרץ טמאה ושאר האלפסין טהורין הן וכל האוכלין שבהן. היה כל אילפס מהן נקובה בכונס משקה והשרץ בעליונה כל האוכלין והמשקין שבכל האלפסים טמאים שהטומאה באויר כולן כמו שיתבאר. היה השרץ בתחתונה היא טמאה וכולן טהורות שהרי לא נכנס שרץ לאויר העליונה ואין שפת התחתונה עודפת כדי לטמא כל האוכלין והמשקין שבתוכה. היה השרץ בעליונה והיתה שפת התחתונה עודפת העליונה טמאה שהשרץ בתוכה וכן התחתונה מפני ששפתה עודפת הרי השרץ באוירה ושאר האלפסין שבתוך התחתונה טהורין שאין כלי חרס מטמא כלי שבתוכו. ואם היה ביניהן משקה טופח כל שיש בה משקה טופח טמאה שהמשקה מתטמא מאויר התחתונה העודפת וחוזר ומטמא את האלפס:

יג טבלא של חרס שהיו קערות דבוקו' בה בתחלת מעשיה והרי הכל כלי אחד ונטמאת אחת מהן לא נטמאו כולן. ואם היה לטבלא דופן עודף שנמצאו כל הקערות בתוכו ונטמאת אחת מהן נטמאו כולן. וכן הדין בבית התבלין של חרס וקלמירין המתאימות כיוצא בו:

יד בית התבלין של עץ שנטמא אחד מבתיו במשקין לא נטמאו שאר הבתים. ואם יש לו דופן עודף שנמצאו כל הבתים בתוכו ונטמא אחד מבתיו במשקין נטמאו כולן שהכל ככלי אחד וכלי שנטמא תוכו במשקין נטמא כולו. היו בתיו קבועין במסמר הרי אלו חיבור זה לזה לטומאה ולהזייה. היו תקועין בלבד הרי אלו חיבור לטומאה ולא להזייה. ואם היו בתיו ניטלין וניתנין אינן חיבור לא לטומאה ולא להזייה:

א כל המציל בצמיד פתיל באהל המת מציל בצמיד פתיל באויר כלי חרס. אם הציל במת החמור דין הוא שיציל בכלי חרס הקל. וכל שאינו מציל באהל המת אינו מציל באויר כלי חרס :

ב וכשם שאין צמיד פתיל לטומאה באהל המת כך אין צמיד פתיל לטומאה באויר כלי חרס. כיצד קדירה שהיא מליאה אוכלין ומשקין ומוקפת צמיד פתיל ונתונה בתוך התנור הטמא הרי הקדירה וכל מה שבתוכה טהורין. היה השרץ או משקין טמאין בתוכה ומוקפת צמיד פתיל ונתונה באויר התנור נטמא התנור [וכן כל כיוצא בזה] :

ג טבעת טמאה שמובלעת בתוך הלבנינה או מחט טמאה שמובלעת בתוך העץ ונפלו לאויר כלי חרס נטמא. אע"פ שאם נגע ככר תרומה בעץ זה או בלבנינה זו טהור הרי הן מטמאין כלי חרס מאוירו :

ד תרנגול שבלע שרץ או בשר מת ונפל לאויר התנור הי"ז טהור. ואם מת שם התרנגול נטמא התנור. שהבלועין בחי מצילין מיד כלי חרס כדרך שמצילין באהל המת :

ה דברים שבתוך הפה או בתוך הקמטין אינן כבלועין. כיצד אדם שהיו משקין טמאין בתוך פיו וקפץ פיו והכניס ראשו לאויר כלי חרס טמאהו. וכן טהור שהיו אוכלין ומשקין לתוך פיו והכניס ראשו לאויר תנור טמא נטמאו אוכלים שבפיו. היה לו בתוך קומטו כעדשה מן השרץ והכניסו לאויר התנור נטמא התנור. אע"פ שהטומאה בתוך הקמט :

ו ספוג שבלע משקין טמאין אע"פ שהוא נגוב מבחוץ אם נפל לאויר כלי חרס טימאה שסוף משקה לצאת. וכן חתיכה של לפת ושל גמי. חרסים שנשתמשו בהן משקין טמאין ונגבו ונפלו לאויר כלי חרס לא טמאוהו. נפלו לתנור והוסק נטמא שסוף משקה לצאת. בד"א במשקין קלין אבל בחמורין כגון דם הנדה ומימי רגליה אם היו יכולין לצאת והקפיד עליו שיצא הרי זה מטמא התנור אע"פ שלא הוסק ואם אינו מקפיד עליו אינו מטמא עד שיוסק ויצא המשקה. וכן בגפת חדשה הבאה ממשקין טמאין שהוסק בה התנור נטמא שסוף משקה לצאת אבל בישנה טהור. איזו היא ישנה לאחר שנים עשר חדש. ואם ידוע שיצא ממנה משקה בשעת היסק אפילו לאחר שלש שנים נטמא התנור כשיוסק :

ז כלי חרס שחלקו במחיצה משפתו עד קרקעיתו ונכנסה טומאה באויר אחד משני החלקים נטמא הכלי כולו לפי שאין דרך בני אדם לחלק כלי חרס כדרך שחולקין האהלים. לפיכך תנור שחצו בנסרים או ביריעות ונמצא השרץ במקום אחד הכל טמא :

ח כלי שהיתה הטומאה בתוכו והכניס הכלי לאויר כלי חרס ושפת הכלי הטמא חוץ לכלי חרס אע"פ שהטומאה מכוונת בתוך כלי חרס הרי זה טהור שנאמר [\(ויקרא יא-לג\)](#) "אל תוכו" לא אל תוך תוכו :

ט וכן אם היה כלי חרס טמא והכניס לאוירו כלי אחר שיש בו אוכלים ומשקין ושפת הכלי האחר חוץ לכלי חרס אע"פ שהאוכלין והמשקין מכוונים בתוך כלי חרס הטמא הרי אלו טהורין שנאמר [\(ויקרא יא-לג\)](#) "כל אשר בתוכו יטמא" ולא שבתוך תוכו. כיצד כוורת או קופה או קדירה או חמת וכיוצא בהן שהיה השרץ בתוכה. ושלשל הקופה לאויר החבית או לאויר התנור אף על פי שהשרץ מכוון בתוך אויר החבית הואיל ושפת הקופה או החמת למעלה משפת החבית או משפת התנור הרי אלו טהורין. ואם היה בתוך החמת או בתוך הקדירה וכיוצא בהן אוכלין או משקין ושלשן לאויר התנור או לאויר החבית הטמאין הרי הן טהורין. היתה הכוורת או הקופה או החמת וכיוצא בהן נקובין אינן מצילין אלא אם היה השרץ לתוכן ושלשן לאויר כלי חרס הטהור נטמא. ואם היו אוכלין או משקין לתוכן ושלשן לאויר כלי חרס הטמא נטמאו. וכמה יהיה בנקב אם היה בכלי שטף במוציא זיתים ואם היה בכלי חרס העשוי לאוכלין שיעורו כזיתים והעשוי למשקין שיעורו בכונס משקה. והעשוי לכך וכך מטילין אותו לחומרם וכשינקב כלי חרס זה בכונס משקה אינו מציל מיד כלי חרס :

י סתם נקב כלי חרס בזפת אם היה השרץ בכלי זה ושלשלו לאויר התנור הטהור נטמא שאין הצמיד מציל על הטומאה מלטמא כמו שביארנו. אבל אם היה בכלי זה אוכלין או משקין ושלשלו לאויר התנור הטמא הרי הן טהורין שהרי הנקב סתום. ושאר כל הכלים שסתמן בזפת וכיוצא בו אינו מציל מיד כלי חרס :

יא כוורת פחותה אע"פ שסתם הפחת בקש אינה מצלת מיד כלי חרס שהרי אינה כלי :

יב החמת והכפישה שנפחתו במוציא רמון אע"פ שבטלו מתורת כלי הרי אלו מצילין מיד כלי חרס. והוא שיהיה הפחת למעלה משפת כלי חרס מבחוץ ויהיה בית קבול שלהן משולשל לתוך כלי חרס :

יג עור פשוט וכיוצא בו שהיה שקוע לאויר כלי חרס או לאויר התנור והשרץ בתוך העור הרי התנור טמא. ואם היה השרץ בתנור אוכלין ומשקין שבתוך העור טמאין שאין מציל מיד כלי חרס אלא כלים שיש להן תוך כגון הסל והקופה והחמת :

יד כלי חרס שהיתה טומאה בתוכו והיה כלי חרס טהור כפוי ע"פ הכלי הטמא או שהיה הכלי שהטומאה דבוקה בתוכו כפוי על פי הכלי הטהור אע"פ שאויר שנייהן מעורב הטמא בטומאתו והטהור בטהרתו שהרי לא

נכנסה הטומאה עצמה לאויר כלי חרס הטהור. לפיכך חבית שהיתה מליאה משקין טהורין ונתונה למטה מנחושתו של תנור ונפל שרץ לתוך התנור הרי החבית והמשקין טהורין אע"פ שאויר התנור מעורב עם אויר החבית. וכן אם היתה החבית כפויה על פי התנור ופיה לאויר התנור אפילו המשקה שבשולי החבית טהור:

הלכות כלים - פרק חמשה עשר

א אין כלי חרס מקבל טומאה עד שתגמר מלאכתו. ומאימתי הוא גמר מלאכתו משיצרפו בכבשן. התנור משיסיקנו לאפות סופגנין. הכירה משיסיקנה כדי לבשל עליה ביצת התרנגולין טרופה ונתונה באלפס. הכופח אם עשאהו לאפייה שיעורו כתנור עשאהו לבישול שיעורו ככירה:

ב תנור שהתחיל לבנותו אם היה גדול משיתחיל בו ארבעה טפחים ויסיקנו מקבל טומאה. ואם היה קטן משיתחיל בו טפח ויסיקנו. הכירה משיתחיל בה שלש אצבעות ויסיקנה. הכופח אם עשאהו לאפייה הרי הוא. כתנור ואם לבשל הרי הוא ככירה:

ג תנור שהוסק מאחוריו או שהוסק מבית האומן או שהוסק שלא לדעת הואיל והוסק מכ"מ ה"ז מקבל טומאה. מעשה שנפלה דליקה בתנור בכפר מן הכפרים ובא מעשה לפני בית דין ואמרו מקבל טומאה:

ד תנור שהסיקו להיות צולה בו ה"ז מקבל טומאה. ללבן בו אונין של פשתן טהור שאין זה עושה מלאכה בגוף התנור:

ה תנור שחצו לשנים והסיק אחד מחלקיו ונטמא במשקין הוא טמא וחבירו טהור. נטמא בשרץ וכיוצא בו מטומאות של תורה הכל טמא. ועובי שביניהן טמא. הוסקו שניהן ונטמא אחד מהן במשקין באויר חולקין את עוביו המשמש לטמא טמא לטהור טהור. בד"א בזמן שחצו ואח"כ הסיקו אבל הסיקו ואחר כך חצו ונטמא אחד מהן אפילו במשקין נטמא הכל:

ו תנור או כירה של אבן טהורין לעולם. ושל מתכת טהורין משום תנור וכיריים שנאמר [\(ויקרא יא-לה\)](#) "ויתץ" את שיש לו נתיצה ומטמאין משום כלי מתכות. כיצד אין מתטמאין מאוירן ולא במחובר לקרקע כתנור וכיריים ואם נגעה בהן טומאה אפילו מאחוריהן מתטמאין כשאר כלי מתכות ואם נטמאו במת נעשין אב טומאה כשאר כלי מתכות ויש להן טהרה במקוה:

ז תנור של מתכת שניקב או נפגם או נסדק וסתמו בטיט או שעשה לו טפילה של טיט או מוסף של טיט הרי זה מתטמא משום תנור. וכמה יהיה בנקב כדי שיצא בו האור וכן בכירה. ואם עשה לכירה פטפוטים של טיט מתטמאה משום כירה. מירחה בטיט בין מבפנים בין מבחוץ עדיין אינה מקבלת טומאה:

ח תנור שאינו מחובר בארץ אפילו תלוי בצואר הגמל הרי זה טמא משום תנור שנאמר [\(ויקרא יא-לה\)](#) "טמאים הם" בכ"מ:

ט כור של צורפי מתכות שיש בו בית שפיתה מתטמא ככירה וכן כירת של עושי זכוכית אם יש בו בית שפיתה מקבלת טומאה:

י כבשן של סיידין ושל זוגגין ושל יוצרין טהורין. הפורנה אם יש לה דופן מתטמאה:

יא אבנים שחיברן זו לזו ועשאן תנור אם עשה לו טפילה מבפנים ומבחוץ הרי זה כתנור לכל דבר ומתטמא מאוירו. ואם טפלו מבחוץ בלבד מתטמא במגע ולא באויר. חיבר אבנים לתנור ולא חיברן זו לזו מתטמאות עם התנור. חיברן זו לזו ולא חיברן לתנור הרי הן כטירה. חפר בארץ ועשה טירה טהור וטירת הכירה טהור:

יב שתי חביות ושני אלפסין שעשאן כירה מתטמאין באויר ובמגע ותוכן של חביות טהור ועובי החביות חולקין אותו המשמש את הכירה טמא והמשמש את תוך החבית טהור:

יג העושה שלשה פטפוטין בארץ וחיברן בטיט להיות שופת עליהן את הקדירה הרי זו טמאה משום כירה. קבע שלשה מסמרין בארץ להיות שופת עליהן את הקדירה אע"פ שעשה בראשה מקום בטיט שתשב הקדירה הרי זו טהורה ככירה של מתכת. וכן אבנים שלא מירחם בטיט שהוא שופת עליהן אינן מקבלות טומאה כאילו היא כירה של אבן:

יד העושה שתי אבנים כירה וחיברן בטיט מתטמאה. חיבר את האחת בטיט והשנייה לא חיברה אינה מקבלת טומאה:

טו האבן שהוא שופת עליה ועל התנור עליה ועל הכירה עליה ועל הכופח טמאה. עליה ועל הכותל עליה ועל הסלע אינה מקבלת טומאה:

טז כירת הטבחים שהוא נותן אבן בצד אבן וכולן מחוברות בטיט נטמאת אחת מהן לא נטמאו כולן:

יז שלש אבנים שחיברן בטיט ועשאן שתי כירות בין שחיברן זו לזו ולא חיברן לקרקע בין שחיברן בקרקע ולא חיברן זו לזו אם נטמאת אחת

משתי הכירות האבן האמצעית המשמש ממנה לכירה הטמאה טמא והמשמש ממנה לכירה הטהורה טהור. ניטלה האבן החיצונה של כירה הטהורה הוחלטה האמצעית כולה לטומאה. ניטלה החיצונה של כירה הטמאה טהרה האבן האמצעית כולה. נטמאו שתי החיצונות אם היתה האבן האמצעית גדולה נותן ממנה לכירה זו כדי שפיתה מצידה ולכירה השנייה כדי שפיתה מכאן והשאר טהור. ואם היתה קטנה הכל טמא. ניטלה האמצעית אם יכול לשפות על שתיים חיצונות יורה גדולה הרי היא טמאה. היו מרוחקין יתר מזה טהורה. החזיר את האמצעית הרי הכל טהור כשהיה. מירחה בטיט מקבל טומאה מכאן ולהבא והוא שיסיקנה לכל אחת מהן כדי לבשל עליה הביצה:

יח שתי אבנים שעשאן כירה ונטמאת וסמך לאבן זו ממנה אבן אחת מכאן ולזו אבן אחת מכאן הרי חצי כל אבן משתי אבני הכירה הראשונה טמא וחצי האבן טהור. ניטלו השתיים הטהורות שסמך חזרו השתיים של כירה לטומאתן:

יט דוכן של חרס שיש לו בית קיבול הקדירות והרמץ נתון בתוכו טהור משום כירה וטמא משום כלי קיבול. לפיכך אם היה מחובר בארץ טהור כשאר הכלים ואם ניקב אינו מקבל טומאה ככלי קיבול. מה שאין כן בכירה. הצדדין שלו הנוגע בהן אינו טמא משום כירה. הרחב שלו שיושבין עליו בשעת בישול מתטמא אם נטמא הדוכן. וכן הכופה את הסל ובנה כירה על גבה הרי זו טמאה משום כלי עץ לא משום כירה לפיכך אינה מקבלת טומאה מאוירה ככירה:

הלכות כלים - פרק ששה עשר

א תנור גדול שיריו ארבעה טפחים והקטן שיריו רובו. כיצד אם נשבר בגדול ארבעה ובקטן רובו מקבל טומאה פחות מכאן אינו מקבל טומאה. וכן אם נטמא ונתצו עד ששייר בו פחות מארבעה בגדול או בפחות מרוב בקטן טהור. נשאר בו ארבעה או רוב בקטן עדיין הוא בטומאתו. והכירה שיריה שלש אצבעות. הכופח שעשאהו לאפייה שיעורו כתנור. לבישול שיעורו ככירה:

ב תנור שנטמא ולא רצה לכתתו כיצד מטהרין אותו חולקו לשלשה חלקים וגורר את הטפילה שעל החרסים עד שנמצא כל חרס מהן עומד על הארץ בלא טיט על גביו. חילקו לשנים אחד גדול ואחד קטן הגדול טמא והקטן טהור. חילקו לשנים בשוה כל אחד מהן טמא לפי שאי אפשר לכיין. אבל טבלא של חרס שיש לה דופן שנחלקה לשנים טהורה. ואם היה אחד גדול ואחד קטן הגדול טמא:

ג תנור שחילקו לשלשה ואחד גדול כשנים הגדול טמא והשנים הקטנים טהורין. חתכו חוליות לרחבו אם היה גובה כל חוליא וחוליא פחות מארבעה טפחים טהור. חזר וסידר החוליות זו על גבי זו והמריח עליהם בטיט והחזירו תנור כשהיה הרי זו כמו שעשה תנור אחר ואינו מקבל טומאה אלא מכאן ולהבא והוא שיסיקנו כדי לאפות בו סופגנין אחר שמירחו. הרחיק ממנו את הטפילה ונתן חול או צרורות בין החוליות ובין הטפילה אינו מקבל טומאה לעולם וזהו שאמרו הנדה והטהורה אופות בו והוא טהור. היתה בו חוליא אחת שיש בה ארבעה טפחים היא מתטמאה במגע ולא מתטמאת באויר ושאר החוליות טהורות:

ד תנור שבא מחותך ממת האומן ועשה לו סמוכין שמקבצין אותו להיות כאחד ונתנם עליו והוא טהור ונמצא כשיסיר את הסומכין אותו יטהר ואפילו החזירן הרי הוא טהור. מירחו בטיט מקבל טומאה להבא ואינו צריך להסיקו שכבר הוסק:

ה תנור שחתכו חוליות ונתן חול בין חוליא לחוליא וטח בטיט על הכל מבחוץ ה"ז מקבל טומאה:

ו יורת הערביים שהוא חופר בארץ וטח בטיט אם יוכל הטיט לעמוד בפני עצמו מקבלת טומאה ואם לאו טהור:

ז המביא שבר חרס ודבקן זה בזה ועשאן תנור ועשה לו טפילה מבית ומבחוץ והסיקו הרי זה מקבל טומאה אע"פ שאין בכל אחד מהן כשיעור:

ח פטם שקרזלו ועשאוהו תנור ועשה לו טפילה מחוץ אע"פ שמקבל על דפנותיו כשיעור הרי זו טהור שכלי חרס שטהר אין לו טומאה לעולם אלא אם כן עשאהו תנור ועשה לו טפילה מבית ומבחוץ:

ט תנור של סדקין שעשה טפילה לכל אחד ואחד ומקום הסדקין מגולה אינו מקבל טומאה. נתן טיט או סיד או גפסיס על גבי הסדקין הרי זה מתטמא. נתן עליהן חרסית או זפת וגפרית שעוה ושמרים בצק או גללים טהור. זה הכלל דבר שאין עושין ממנו תנור אינו מחבר את הסדקין:

י סדק תנור שנתנו כלפי זוית ומירח בטיט מן הצדדין טהור:

יא דף של תנור שנתנו בזוית להיות אופה בו טהור. ואם יש בו רוב תנור מקבלת טומאה:

יב תנור שנתן בו עפר עד חציו אם נטמא מאוירו בלבד אינו מתטמא אלא מעפר ולמעלה ואם נטמא במגע ונגעה טומאה בו מתוכו נטמא כולו אף מעפר ולמטה:

יג הכירה מקום שפיתת שתי קדרות והכופח מקום שפיתת קדירה אחת. לפיכך כירה שנחלקה לאורכה טהורה לרוחבה עדיין מקבלת טומאה. הכופח שנחלק בין לארכו בין לרחבו טהור:

יד הקלתות של בעלי בתים שנפחתה קרקעיתה אם היה עומק הפחת פחות משלשה טפחים הרי זו מקבלת טומאה שאם יסיק בפחת מלמטה תתבשל הקדירה מלמעלה. היה הפחת עמוק שלשה או יתר אינה מקבלת טומאה שהרי האש רחוקה מן הקדירה ואינה בשלה. נתן אבן או צרור על פי הפחת עדיין היא בטהרתה. מירחו בטיט נעשת האבן קרקע הכירה ומקבלת טומאה מכאן ולהבא:

הלכות כלים - פרק שבעה עשר

א כל ידות הכלים הרי הן ככלים ואם נטמא הכלי נטמאה ידו הצריך לה בתשמישו ושאין צריך לה טהור כמו שיתבאר. לפיכך האבן היוצאת מן התנור טפח ומן הכירה שלש אצבעות חיבור ואם נטמא התנור והכירה נטמאו אבנים אלו. ואוכלין ומשקין הנוגעין באבנים אלו נטמאו. ואם נגעו בחוץ לטפח של תנור או בחוץ לשלש אצבעות של כירה טהורין:

ב הכופח עשאהו לאפייה שיעורו כתנור. עשאהו לבישול שיעורו ככירה:

ג מוסף התנור של בעלי בתים טהור ושל נחתומין טמא בטומאת התנור מפני שסומך עליו את השפוד. כיוצא בו מוסף יורה של שולקי זיתים טמא ושל צבעים טהור:

ד עטרת הכירה טהורה: וטירת התנור והוא המקום הבנוי בצידו שמניחין בו את הפת בעת רדייתה בזמן שהיא גבוהה ארבעה טפחים טמאה בטומאת התנור. פחות מאר. בעה טפחים טהור לפי שאינה חיבור לו. ואם חיברה לתנור אפילו על שלש אבנים טמאה:

ה בית הפך ובית התבלין ובית הנר שבכירה אם נטמאת הכירה במגע נטמאו כולן ואם נטמאת באויר לא נטמאו לפי שאינן חיבור לה אלא מדברי סופרים. ולפיכך עשו לה היכר כדי שלא ישרפו על מגען תרומה וקדשים. וכן כל שאנו אומרין בעניין זה שהוא מהתטמא במגע ואינו מתטמא באויר אינו חיבור אלא מדבריהם ועשו לו היכר זה כדי שלא ישרפו עליו קדשים אלא תולין:

ו חצר הכירה בזמן שהיא גבוהה שלש אצבעות ה"ז חיבור ואם נטמאת הכירה או חצרה בין באויר בין במגע נטמאת השנייה. היתה החצר פחותה מכאן ונטמאת אחת מהן במגע נטמאת השנייה. אבל אם נטמאת אחת מהן מאוירה בלבד אין חבירתה טמאה לפי שאינה חיבור לה אלא מדבריהם. היתה חצר הכירה מופרשת ממנה בזמן שהיא גבוהה שלש אצבעות הרי זו חיבור לה בין לטומאת מגע בין לטומאת אויר. היתה פחות מכאן או שהיתה החצר חלקה ואין לה שפה אין חיבור לה ואם נטמאת הכירה בין מאוירה בין במגע החצר טהורה וכן אם נטמאת החצר הכירה טהורה:

ז פטפוטי כירה שלשה היה גובה כל אחד מהן שלש אצבעות או פחות אם נטמאת הכירה בין במגע בין באויר נטמאו שלשתן. וכן אם היו ארבעה. ניטל אחד מהן אם נטמאת הכירה במגע נטמאו שני הפטפוטים שנשארו ואם נטמאת באויר לא נטמאו עמה. עשה לה שני הפטפוטים זה כנגד זה אם נטמאת הכירה במגע נטמאו. ואם נטמאת באויר לא נטמאו. היו הפטפוטים גבוהין משלש אצבעות ולמטה מתטמאין עמה בין שנטמאת במגע בין שנטמאת באויר. ומשלש ולמעלה מתטמאין עמה אם נטמאת במגע אבל אם נטמאת מאוירה בלבד אין מתטמאין עמה. היו משוכין מן השפה בתוך שלש אצבעות מתטמאין עמה בין שנטמאת במגע בין שנטמאת באויר. היו חוץ לשלש אצבעות מתטמאין עמה אם נטמאת במגע ואם נטמאת באויר בלבד אין מתטמאין עמה. ואין מדקדקין בכל השיעורין האלו שכולן הן מדברי סופרים:

הלכות כלים - פרק שמונה עשר

א כלי חרס אינו מקבל טומאה עד שיהיה מקבל ועשוי לקבלה. אבל אם לא היה לו בית קיבול או שהיה מקבל ולא נעשה לקבלה אינו מקבל טומאה כלל לא מן התורה ולא מדברי סופרים. לפיכך הכסא והמטה והספסל והמנורה והשלחן של חרס. וכן כל כיוצא בהן מכלים שאין להם תוך אינן מקבלין טומאה. וכן הסילונות שהמים מהלכין בהן אף ע"פ שהן כפופין ואף ע"פ שהן מקבלין הרי הן טהורין מפני שלא נעשו לקבלה אלא כדי שיצאו מהן המים. וכן חבית של שייטים וחבית הדפונה בשולי המחץ הואיל ונעשית כמו בית יד שנושאין בה המחץ ולא נעשית לקבלה אינה מקבלת טומאה:

ב פנס שהיה בו בית קיבול שמן מקבל טומאה ושאין בו טהור. וכן מגופת היוצרים שיש לה תוך טמאה:

ג משפך של בעלי בתים טהור. ושל רוכלין מתטמא מפני שמטהו על צדו ומריח בו ללוקח :

ד כיסוי כדי יין וכדי שמן והחביות טהורות שלא נעשו לקבלה. ואם התקינן לתשמיש מתטמאין :

ה כיסוי האלפס בזמן שהוא נקוב ויש לו חדוד טהור. ואם אינו נקוב ואין לו חדוד מתטמא מפני שהאשה מסננת לתוכו את הירק. זה הכלל כל המשמש בכלי חרס כשהוא כפוי טהור :

ו טיטרוס אע"פ שהוא נקוב ומוציא פרוטות מתטמא שהרי המים מתכנסין בצדדין והן עשויין לקבלה :

ז הלפיד של חרס שמניחין מטליות הבגדים והשמן בתוכו והוא דולק מתטמא. וכן כלי שמניחין תחת הנרות לקבל השמן מתטמא :

ח גסטרא שמניחין תחת הכלים לקבל משקין הנוזלין מן הכלי מקבלין טומאה :

ט ספינה של חרס אף ע"פ שהיא מקבלת אינה מקבלת טומאה שאין הספינה בכלל הכלים האמורין בתורה בין היא של חרס בין היא של עץ בין גדולה בין קטנה :

י כל הכלים שנשברו ונפסדה צורתן אין שבריהן מקבלין טומאה אע"פ שאותן השברים ראויין לתשמיש. חוץ משברי כלי חרס שאם היה בהן חרס הראוי לקבל הרי הוא מקבל טומאה שנאמר [\(ויקרא יא-לג\)](#) "וכל כלי חרש" מפי השמועה למדו שזה לא בא לרבות אלא שברי כלי חרס. בד"א כשהיה לחרס זה תוך לקבל בו המשקין כשהיה החרס יושב לא סמוך אבל אם אינו יכול לקבל אלא א"כ סומכין אותו אינו מקבל טומאה :

יא החרס שאינו יכול לישב כדי שיקבל מפני אזנו. או שהיה בו חדוד והחדוד מכריעו לצד אחר ה"ז טהור אע"פ שניטלה האוזן או נשבר החדוד שכל כלי חרס שטהר שעה אחת אין לו טומאה לעולם :

יב כלי חרס ששוליהן חדין כמזרקות שנשברו ושוליהן מקבלין אע"פ שאינן מקבלין אא"כ נסמכו כגון שולי הקרפיות והכוסות הרי אלו מקבלין טומאה. שלכך נעשו מתחלתן שיהיו שוליהן מקבלין בסמיכה או באחיזה :

יג כמה יקבל החרס ויהיה מקבל טומאה אם היה הכלי כשהיה שלם ומכיל כדי סיכת אדם קטן עד חביות שהן מקבלות כסאה או קרוב

ונשברו ונשאר בחרסים בין מקרקעיהן בין מדפניהן חרס שהוא מקבל כשהוא יושב רביעית ה"ז מקבל טומאה :

יד היה הכלי מחבית המכילה כסאה עד חבית המכילה סאתים או יתר ונשברה אם היה בחרס הנשאר כדי לקבל חצי לוג ה"ז מקבל טומאה. היה הכלי מחבית המכילה סאתים עד חצבים גדולים ונשברו אם נשאר מהן חרס המקבל לוג הרי זה מקבל טומאה. היו החרסים מקבלין פחות משיעורין אלו אין מקבלין טומאה :

טו כלי חרס קטן כגון הפך וכיוצא בו שנשבר ונשאר מקרקעיתו חרס המקבל כל שהוא כשהוא יושב והיה חד ביותר שנמצא ככלי קטן ה"ז מקבל טומאה. ואם נשאר מדפנותיהן חרס המקבל אינו מקבל טומאה לפי שדפנות כלים אלו וכיוצא בהן כשוין הן ואין להן תוך הניכר ונמצאו כפשוטי כלי חרס :

טז חזקת חרסים הנמצאים בכל מקום טהורים חוץ מהנמצאים בבית היוצר מפני שרובן גסטרויות הן לכלים והגסטרא מקבלת טומאה אע"פ שהיא משברי כלים :

הלכות כלים - פרק תשעה עשר

א כמה שיעור השבר שישבר כלי חרט ויטהר מטומאתו אם היה טמא. או לא יקבל טומאה אם היה טהור. העשוי לאוכלין משינקב במוציא זיתים. והעשוי למשקין משינקב מכניס במשקין. כשמניחין אותו על המשקה יכנס המשקה לכלי בנקב. העשוי לכך ולכך מטילין אותו לחומרם והרי הוא מקבל טומאה עד שינקב במוציא זית. ולא אמרו במוציא משקה אלא בגסטרא בלבד לפי שהיא עשויה לקבל המשקין הנוזלים מן הכלים ואם הוציאה משקין ה"ז בטל תשמישה :

ב חמש מדות בכלי חרס. ניקב במוציא משקה טהור מלהתטמא משום גסטרא ועדיין הוא חשוב כלי לקדש בו מי חטאת. ניקב בכונס משקה אינו ראוי לקדש בו מי חטאת ועדיין כלי הוא חשוב להכשיר הזרעים במשקין התלושין בו כמו שביארנו. ניקב כשורש קטן אין המים שבתוכו מכשירין את הזרעים והרי הן כמו שאינן בכלי ועדיין כלי הוא חשוב לקבל בו זיתים ומקבל טומאה. ניקב במוציא זיתים טהור והרי הוא ככלי גללים ואבנים שאין מקבלין טומאה ועדיין כלי הוא חשוב להציל בצמיד פתיל עד שיפחת רובו כמו שביארנו בטומאת מת (בפרק שנים עשר) :

ג החבית שיעורה כאגוזים. האלפס והקדירה שיעורן כזיתים. וכן עריבה של חרס אפילו היתה גדולה ומחזקת ארבעים סאה בלח ונפחתה במוציא זיתים אע"פ שהוא מטה על צדה ולש בה טהורה שמתחילתה לא נעשית לכו :

ד הפך והטני שיעורן בשמן. והצרצור שיעורו במים :

ה נר שניטל פיו טהור. ושל אדמת שהוסק פיו בפתילה אינו מקבל טומאה ואינו בכלל כלי חרס עד שיוסק כולו בכבשן ככלי חרס :

ו חבית שנפחתה וכשמטין אותה על דפנה מקבלת או שנחלקה כמין שתי עריבות עדיין היא מקבלת טומאה. נתרעעה ואינה יכולה להטלטל בחצי קב גרוגרות טהורה :

ז חבית שניטלו אזניה הרי היא כגסטרא אפילו אוזן אחת. נסדקה למטה מאזניה אף ע"פ שאזניה קיימות הרי זו כגסטרא. ואם עשאה מתחלה שלא באזנים נדונית כחבית :

ח חבית שנסדקה בכבשן ונמצא שהיא כשתי גסטראות. אם משנגמרה מלאכתה נסדקה כל גסטרא מהן מקבלת טומאה. ואם נסדקה קודם שתגמר מלאכתה ואח"כ נשרפה בכבשן טהורה. והיאך יודע דבר זה. אם היו שבריה שוין ותוכה מאדים עד שלא נגמרה מלאכתה נסדקה. אין שבריה שוין ואין תוכה מאדים בידוע שאחר שנגמרה מלאכתה נשברה ומקבלת טומאה כשאר שברי כלי חרס הראויין לתשמיש :

ט גסטרא שנתרעעה ואינה מקבלת משקין אע"פ שמקבלת אוכלין הרי זו טהורה. שאינה עשויה אלא לקבל משקין הדולפין כמו שביארנו ואם היתה דולפת אין עושין גסטרא לגסטרא. וכן גסטרא שנפחתה או שנחלקה לשתים טהורה שלא אמרו שירים של שירים מתטמאין אלא שירי כלי חרס בלבד הן שמתטמאין :

י גסטרא שחדודין יוצאין ממנה בין שהיתה יושבת בין שהיתה מוטה על צדה כל המקבל מן החדודין זיתים כשיתמלא הגסטרא זיתים מטמא במגע וכנגדו מתטמא באויר וכל שאין מקבל עמה בזיתים מתטמא במגע ואין כנגדו מתטמא באויר :

יא כיצד מתטמא במגע ואין כנגדו מתטמא באויר שאם נגעה הטומאה בגסטרא מתוכה מתטמא החדוד נכנסה הטומאה באויר הנסטרא אפילו היתה כנגד החדוד לא נטמא החדוד :

יב וכיצד כנגדו מתטמא באויר. שאם היתה הטומאה באויר הגסטרא כנגד החדוד נטמא החדוד עם הגסטרא. ועל דרך זה הוא בכל מקום

שנאמר (במדבר ה-יז) "בכלי חרש" ובתנור וכירים מתטמא במגע וכנגדו באויר או אין מתטמא כנגדו באויר. וכן כל טומאת מגע האמורה בענין כלי חרס או תנור וכירים תוא שתגע הטומאה בהן מתוכן וכל טומאת אויר הוא שלא תגע הטומאה כלל אלא תכנס לאויר בלבד :

יג חבית שנתרעה וטפלה בגללים אע"פ שהוא נוטל את הגללים והחרסים נופלים ה"ז מקבלת טומאה מפני שלא בטל שם כלי מעליה. נשברה ודבק חרסיה אחר שפרשו או שהביא חרסים ממקום אחר וטפלם בגללים אע"פ שנוטל את הגללים וחרסיה עומדין ה"ז טהורה מפני שבטל מעליה שם כלי. היה בהן חרס מחזיק רביעית כנגד אותו החרס בלבד מתטמא באויר מפני שהוא כלי בפני עצמו. ושאר החבית אינו מתטמא עד שתגע בה הטומאה מתוכה מפני שאינה כלי שלם :

יד חבית שניקבה וסתם הנקב בזפת ואחר כך נשברה אם יש בחרס הסתום בזפת כדי להחזיק רביעית ה"ז מקבל טומאה מפני שהוא משברי החבית ולא בטל שם כלי מעליה. אבל חרס שניקב אחר שפירש מן הכלי וסתם הנקב בזפת אע"פ שהוא מחזיק רביעית טהור. שהחרס שניקב בטל שם כלי מעליו וטהר וכל שטהר בכלי חרס שעה אחת אין לו טומאה לעולם :

טו קומקומוס שניקב ועשאהו בזפת טהור שאינו יכול לקבל החמין כצונן. וכן כלי הזפת והשעוה וכיוצא בהן טהורין ואינן בכלל הכלים :

טז משפך של חרס שפקקו בזפת אינו מקבל טומאה שאין הזפת משימו כלי קיבול. אבל משפך של עץ שסתמו ה"ז ככלי קיבול ומתטמא :

הלכות כלים - פרק עשרים

א כבר ביארנו שכל יד הכלים שהכלי צריך לה בשעת תשמישו הרי היא חשובה כגוף הכלי להתטמא ולטמא. לפיכך הטופל כלי חרס הבריא אם נטמא הכלי הרי אוכלין ומשקין הנוגעין בטפילה טהורין שאין הכלי צריך לטפילה זו. אבל הטופל את כלי חרס הרעוע הרי הטפילה חשובה כגוף הכלי. וכן המהדק את הקירויה של חרס הדולין בה המים אם חיפה אותה בעור או בקלף וכיוצא בהן אם היתה רעועה הרי הן כגופה :

ב הטופל כלי חרס להיות מבשל בו אינו חיבור. טפל כלים להיות זופת בהן חיבור :

ג חבית שניקבה ועשאה בזפת בבעץ וגפרית בסיד ובגפסים אינן חיבור ושאר כל הדברים חיבור:

ד דברים הלחין המשוכין שטופלין בהן הפטסין של מים כדי שלא ידלוף הכלי הרי הן כגופו של כלי שאפילו נטמא הכלי מאוירו אוכלין ומשקין הנוגעין בטפילה טמאין. וכן טפילו של תנור הרי הוא כחרס התנור והוא שיהיה בעובי הטפלה עד טפח שהוא צורכו של תנור אבל יתר על טפח אינו מצורך התנור והנוגעין ביתר על טפח מעוביו טהורים. טפילת הכירה עוביו שלש אצבעות:

ה חבית שניקבה וסתמה בזפת יותר מצורכה הנוגע בצורכה טמא וביתר מצורכה טהור. זפת שנטפה על חבית הנוגע בה טהור:

ו מיחם שטפלו בחמר ובחרסית ונטמא הנוגע בחמר טמא והנוגע בחרסית טהור שאין החרסית מתחבר לכלי:

ז מגופת החבית שטפל בטיט עליה ועל החבית אינה חיבור לה ואם נגעו משקין טמאין בחבית לא נטמאת המגופה ואם נגעו במגופה לא נטמאו אחורי החבית:

ח כלי נחושת שזפתן אין הזפת חיבור ואם ליין הי"ז כגוף הכלי:

ט בצק שבסדקי העריבה שנגע בו שרץ אם בפסח הואיל ואיסורו חשוב חוצץ ולא נטמאת העריבה. ואם בשאר ימות השנה אם היה מקפיד עליו העריבה טהורה ואם רוצה בקיומו הרי הוא כעריבה ונטמאת העריבה:

י המשיחות והרצועות שבמטפחות הספרים ושבמטפחות התינוקות תפורות חיבור וקשורות אינן חיבור. וכן רצועות שבמעדר ושמשק ושבקופה אבל שבאזני כלי חרס אפילו תפורות אינן חיבור שאין חיבורין לכלי חרס:

יא יד קורדום היוצא מאחריו שלש אצבעות חיבור והיתר על שלש הנוגע בו טהור. יד קורדום מלפניו טפח הסמוך לברזל חיבור יתר ע"כ הנוגע בו טהור:

יב שירי הפרגל טפח. ויד מקבת של מפתחי אבנים טפח. יד קורנס של זהבים טפחיים ושל חרשים שלשה. שירי מלמד הבקר ארבעה טפחים סמוך לדרבן. יד קורדום שחופרין בו ביררין של מים ארבעה טפחים. ויד קורדום של נכוש חמשה. ויד בן פטיש חמשה. ושל פטיש ששה. וכן יד קורדום של בקוע ושל עדיר ששה. יד מקבת של סתתין ששה. שירי המרדע הסמוך לחרחור של מתכת שבראש המרדע שבעה טפחים. יד המגריפה של בעלי בתים שמונה טפחים. ושל סיידין עשרה. וכל היתר על

זה אם רצה לקיימו טמא. יד כל משמשי האור כגון השפודין והאסכלאות אפילו ארוכין כל שהן טמאין :

יג מקל שעשאהו יד לקורדום הרי הוא חיבור לטומאה בשעת מלאכה ואם נגעה טומאה במקל כשהוא חורש או מבקע בו נטמא הקורדום ואם נגעה בקורדום נטמא המקל. וכן הדיוסטר שהן כשני כלים והמסמר מחברן להיות מסך עליהן הרי הן חיבור בשעת מלאכה. קבעו בקורה הרי זה מקבל טומאה ואין הקורה חיבור לו. עשה קצת הקורה דיוסטר כל שהוא מן הקורה לצורך הדיוסטר חיבור לדיוסטר. והנוגע בשאר הקורה טהור שאין כל הקורה חיבור :

יד עגלה שנטמאת הנוגע בעול ובקטרב ובעץ ובעבות אפילו בשעת מלאכה טהורה. והנוגע בחרב ובבורך ובביצול ובעין של מתכת ובלחיים ובעיראין טמא. וכן מגירה שנטמאת הנוגע בידה מכאן ומכאן טמא. והנוגע בחוט ובמשיחה ובאמה ובסניפין שלה טהור שאין אלו חיבור לה. אבל הנוגע במלבן של מסר הגדול טמא :

טו מכבש של חרש שנטמא הרומח שבו הנוגע במכבש טהור. מנרה שנטמא הנוגע בקשטנית שהיא לפופה עליו טהור שאינה חיבור. קשת שהיתה מתוחה והחץ משוך עמה ונטמא החץ הנוגע ביתר ובקשת טהור ואפ"י כשהיא מתוחה. וכן מצודת האישות שנטמא החץ שלה לא נטמאת המצודה אפילו כשהיא מתוחה. וכן מסכת נסוכה שנטמאת בשעת האריג הנוגע בכובד העליון והתחתון ובנירים ובקירוס ובחוט שהעבירו על גבי ארגמן ובעירה שאינה עתיד להחזירה טהור שכל אלו אינן חיבור לבגד. אבל הנוגע בנפש המסכת ובשתי העומד ובכפל שהעבירו על גבי ארגמן ובעירה שהוא להחזירה טמא שכל אלו חיבורין לבגד :

טז הנוגע בצמר שעל האימה ובאשויה טהור. הנוגע בפיקה עד שלא פרעה טמא משפרעה טהור :

יז החוט שהשילו למחט אפילו קשור משני צדדין אינו חיבור. הכניסו לבגד החוט חיבור לבגד ואין המחט חיבור לבגד. ואין החוט כולו חיבור לבגד אלא כל שהוא לצורך התפירה חיבור שאינו לצורך התפירה אינו חיבור. החוט שפירש מן הבגד אפילו מאה אמה כולו חיבור. חבל שקשור בחרס אפילו מאה אמה כולו חיבור. קשר בו חבל אחד מן הקשר ולפנים חיבור מן הקשר ולחוץ אינו חיבור. החבל שהוא קשור בקופה אינו חיבור אלא אם כן תפר :

א החוטין היוצאין מן האריג ושבתחילת היריעה ושבסופה והן הנקראין נימין כמה שיעורן. של סדין ושל סודרין ושל צעיף ושל פליון של ראש שש אצבעות. ושל חלוק שהוא קרוע מתחילתו ועד סופו ואחר שלובשין אותו מקבצין אותו בלולאות שיעור חוטיו עשר אצבעות. הסגיס והרדיד והטלית שלש אצבעות. וכל היתר על השיעורין האלו הנוגע בו טהור אע"פ שהבגד טמא במדרס או בשאר טומאות. ואין צריך לומר שאם נגעה טומאה ביתר שהבגד טהור :

ב נימי הכיפה של ראש. והמסוה שמניחין הערביים על פניהם. והקלקלין השזורין מן השיער. והפונדא שלובש האדם על בשרו. והשמלה והפרגוד שמניחין על הפתחים כמו פרוכת. נימיהן כל שהן :

ג משקולת שנטמאת הרי י"ב טפח מן החוט שלה חיבור לה. וכל הנוגע בחוץ לשנים עשר טפח טהור. ומשקולת של חרשים שמנה עשר טפח. ושל בנאין חמשים אמה. והיתר על מדות אלו אע"פ שהוא רוצה בקיומו טהור :

ד משקולות של סיידין ושל ציירין אפילו ארוכין כל שהן טמאין :

ה חוט מאזנים של זהבים. של פלס. ושל שוקלי ארגמן טוב שאוחז השוקל בו ותולה המאזנים מידו שלש אצבעות. קנה שלה וחוטיה כל שהן. חוטי מאזנים של מוכרי עששיות של מתכות וכיוצא בהן שלשה טפחים. קנה שלה וחוטיה שנים עשר טפחים. חוט מאזנים של חנוונים ושל בעלי בתים טפח. קנה המאזנים וחוטיה ששה טפחים. חוט מאזנים של צמרים ושל שוקלי זכוכית טפחיים. קנה מאזנים וחוטיה תשעה טפחים. והיתר על השיעורין אלו אינן חיבור :

ו החבל שמסרגין המטות מאימתי הוא חיבור לטומאה משיסרג בו שלשה בתים. והנוגע בחבל מן הקשר ולפנים טמא מן הקשר ולחוץ עד שלש אצבעות טמא מפני שהן צרכיו של קשר הרי הן מכלל המטה. וחוף לשלש אצבעות טהור שאינו לצורך הכלי שאפילו פסקו אין הקשר ניתר :

ז חבל היוצא מן המטה שהיא טמאה עד סוף ארבעה טפחים הנוגע בו טהור שאינו מצורכי המטה לפי שאינו ראוי לכלום. מתחלת חמשה ועד סוף עשרה טמא מפני שתולין בו את המטות. מעשרה ולחוץ טהור מפני שהוא יתר על צורך המטה :

ח אבנט של אריג שמקיפין אותו על המטה כדי לקבץ איבריה והוא הנקרא מזרן שמקצתו יוצאה מן המטה עד עשרה טפחים הרי הוא מצורכי המטה. יתר על כן אינו מצרכי המטה. ומזרן שבלה אם נשאר ממנו שבעה טפחים כדי לעשות ממנו חבק לחמור ה"ז מקבל טומאה :

ט מטה שהיתה טמאה מדרס ומזרן יוצא ממנה עד עשרה טפחים הרי הוא אב טומאה כמטה עצמה והכל מדרס. מעשרה ולחוץ הרי הוא כמגע מדרס. דרס הזב על המזרן היוצא מעשרה ולפנים הרי המטה כולה מדרס. מעשרה ולחוץ טהורה. בד"א למדרס אבל לשאר טומאות אפילו מאה אמה כולו חיבור. כיצד מזרן שהוא כרוך על המטה והכניס קצתו לאהל המת או שנגע שרץ בקצתו או שנפלו משקין טמאין על מקצתו נטמאת המטה ואפילו היה הקצה שנטמא יוצא מן המטה מאה אמה :

י מטה הטמאה מדרס וכרך לה מזרן הכל טמא מדרס. הפרישו המטה מדרס כשהיתה והמזרן מגע מדרס. היתה טמאה טומאת שבעה וכרך לה מזרן כולה טמאה טומאת שבעה. הפרישו היא טמאה כשהיתה והמזרן טמא טומאת ערב. היתה טמאה טומאת ערב וכרך לה מזרן הכל טמא טומאת ערב. הפרישו היא טמאה טומאת ערב והמזרן טהור :

יא מטה שכרך עליה מזרן ונגע בהן המת הכל טמא טומאת שבעה. פירשו טמא טומאת שבעה. נגע בה שרץ וכיוצא בהן טמאין טומאת ערב. פירשו טמאין טומאת ערב :

יב כרע שהיתה טמאה מדרס וחיברה למטה המטה כולה מדרס. פירשה הכרע טמאה מדרס כשהיתה והמטה מגע מדרס. וכן אם היתה הכרע טמאה טומאת שבעה וחיברה למטה המטה כולה טמאה שבעה כאילו נגע המת בכרע שלה. ואם הזה על המטה טהרה והכרע בכללה. ואם פירשה קודם הזייה הכרע טמאה טומאת שבעה כשהיתה והמטה טמאה טומאת ערב. היה הכרע טמאה טומאת ערב וחיברה למטה הכל טמא טומאת ערב. פירשה היא טמאה טומאת ערב והמטה טהורה שאין הטמא טומאת ערב מן המת מטמא לא אדם ולא כלים מפני שהוא ולד כמו שביארנו. וכן הדין בשן של מעדר שנטמא במת ואח"כ חיברו למעדר :

הלכות כלים - פרק שנים ועשרים

א כמה שיעור הבגד להתטמא שלשה טפחים על שלשה טפחים למדרס. ושלוש אצבעות על שלש אצבעות מכוונות עם המלל לטומאת המת או לשאר טומאות. בד"א בבגדי צמר ופשתים. אבל בגדים של שאר מינין אין מקבלין טומאה מכל הטומאות אלא אם כן היה בהן שלשה טפחים על שלשה טפחים או יתר. שנאמר **(ויקרא יא-לב)** "או בגד" מפי השמועה למדו שבא הכתוב לרבות שלשה טפחים על שלשה טפחים כשאר בגדים לטומאה. בד"א בקרעים מן הבגדים אבל האורג בגד בפני עצמו כל שהוא

הרי זה מקבל שאר טומאות חוץ מטומאת מדרס שאין מקבל אותה אלא הראוי למדרס :

ב הבגדים העבים ביותר כגון הלבדין והנמטין הקשין. או הבגדים הרכין ביותר כגון בגדי פשתן של מצרים שהבשר נראה מתחתן. אינן מקבלין טומאה עד שיהיה בקרע שלשה על שלשה טפחים בין למדרס בין לשאר טומאות :

ג כל הקליעות מקבלות טומאה בבגדים. אחד הקולע חוטים ועשן פיף או האורגן ועשן אבנט וכיוצא בו. חוץ מקליעה שעושין הצמרים לקשור בה הצמר שהיא טהורה. הקלע שבית קיבול אבן שבח ארוג או עור מקבלת טומאה. נפסק בית אצבע שלה טהורה. נפסק [בית] הפקיע שלה בלבד עדיין היא בטומאתה. המכמורות והרשתות מקבלין טומאה. והחרם מקבל טומאה מפני זוטו. מפני שעניי אותה השבכה דקין ביותר והרי היא כבגד. העושה בגד מן החרם טהור. מן זוטו מתטמא :

ד עשה חלוק מן המשמרת אם יש בו שלשה על שלשה מקבל טומאה :

ה משמרת של יין שבלתה אם משמשת מעין מלאכה ראשונה טמאה. ואם לאו טהורה :

ו מטפחות ספרים המצויירות אין מקבלין טומאה מפני שאינן משמשין אדם שהרי ציורן מעיד עליהן שבשביל ספר נעשו. ושאינן מצויירות מתטמאות בשאר טומאות חוץ מטומאת מדרס מפני שאומרין לו עמוד ונעשה מלאכתנו כמו שביארנו בענין משכב ומושב :

ז כסת הסבלים שמניחין על כתפיהן מפני המוט מתטמאה במררס ומשמרת של יין אינה מתטמאה במדרס :

ח בגר שחישב עליו לצורות אינו מקבל טומאה. ביטל מחשבתו מקבל טומאה. בעל הבית שעשה מטפחות לחפות בהן כותלים או עמודים אינם מקבלות טומאה :

ט חלוק העשוי כסבכה כדי לשחק בו שותי שכר אינו מקבל טומאה :

י כפה שנתנו על הספר טהור מלקבל טומאת מדרס. אבל מתטמא במת ובשאר טומאות :

יא העושה אספלנית בין על העור בין על הבגד אע"פ שיש בהן שיעור טהורין. עשה עליהן מלוגמא על הבגד אינו מקבל טומאה שהרי נתלכלך ואינו ראוי. ועל העור מקבל טומאה מפני שהוא מתקנח וראוי למשכב :

יב מאימתי יקבל הבגד טומאה משיארוג בו שלש אצבעות על שלש אצבעות. וכל הכלים הנארגין במחט כגון הכיס ואנפליא אין מקבלין טומאה עד שתיגמר מלאכתן :

יג כל הכלים הנעשין ע"ג מחט כגון מצודה כיון שנעשה בהן בית קיבול מלאכתן מקבלין טומאה :

יד סבכה שמניחות הבנות בראשיהן אם התחילו לעשות אותה מפיה אינה מקבלת טומאה עד שיגמר קרקעיתה. ואם התחילה מקרקעיתה אינה מקבלת טומאה עד שיגמור את פיה. ושביסה מקבלת טומאה בפני עצמה. וחוטיה חיבור לה לטמא ולהתטמא :

טו סבכה שנקרעה אם אינה מקבלת רוב שיער הראש טהורה :

טז חלוק של בגד או של לבד או של נייר מאימתי הוא גמר מלאכתו משיפתח את פיו. הגדול לפי גודלו והקטן לפי קוטנו. ואם נטמא החלוק מאימתי הוא טהרתו משיבלה ואינו משמש מעין מלאכתו ראשונה. נשתייר בו רובו מלמעלה עדיין הוא בטומאתו רובו מלמטה טהור. ואם נקרע מבית פיו טהור :

יז העושה חגור מצואר של בגד ומצדו של סדין אינו מקבל טומאה עד שימלול שפתותיו. עשאהו מאמצע הבגד ומאמצע הסדין אינו מקבל טומאה עד שימלול מצד השני :

יח חגור שבלו צדדיו ואמצעיתו קיימת טמא :

יט שפה שפירשה מן הבגד והתקינה לחגור בה את מתניו מקבלת טומאה מפני שהיא כאבנט :

כ טלית של עני שבלתה אם היו רוב שפתותיה קיימות אע"פ שאין בה שלש על שלש בריא הרי זו מקבלת טומאה. אין שפתותיה קיימות אם יש בה שלש על שלש חזק ובריא מקבלת טומאה ואם לאו אינה מקבלת טומאה. וכן שאר בגדי עניים :

כא מטליות שאין בהן שלשה על שלשה אינן מקבלות טומאה. ואם חישב עליהן והכינן מקבלות טומאה עד שיהיו פחות משלש על שלש. שכל פחות משלש על שלש אינו מקבל טומאה כלל ואע"פ שהכינו :

כב פחות משלשה על שלשה שהתקינו לפקוק בו את המרחץ ולנער בו את הקדירה ולקנח בו את הריחיים וכיוצא באלו. אם השליכו באשפה אינו מקבל טומאה. תלאו במגוד או הניחו אחורי הדלת הרי זה כמי

שהניחו בתוך בגדיו ועדיין הוא חשוב אצלו ומקבל שאר טומאות חוץ מטומאת מדרס. שהרי הוא פחות משלשה טפחים :

כג שלשה על שלשה שהיה מושלך באשפה אם היה בריא כדי לצרור בו רובע הקב מלח גס ולא יקרע הרי זה מתטמא במדרס ואם לאו אינו מתטמא. אבל אם היה בבית אם היה בריא אע"פ שאינו יכול לצרור בו מלח או שהיה צורר בו מלח ולא היה בריא הרי זה טמא מדרס :

כד שלשה על שלשה שנקרע ולא הובדלו הקרעים אם נותנו על הכסא וכשישב עליו יגע בשרו בכסא הרי זה טהור ואם לאו הרי זה מתטמא במדרס :

כה שלש על שלש שנמחה ממנו אפילו חוט אחד או שנמצא בה קשר או שני חוטין מתאימין ה"ז טהורה :

כו שלש על שלש שהשליכה באשפה טהורה. החזירה מקבלת טומאה לעולם השלכתה מטהרתה והחזרתה מטמאתה חוץ משל ארגמן ושל זהורית טובה שאפילו היתה על האשפה מקבלת טומאה מפני שהיא חשובה :

כז שלש על שלש שנתנה בכדור או שעשאה כדור בפני עצמה טהורה. אבל שלשה טפחים על שלשה טפחים שנתנו בכדור הרי הוא כמות שהיה ומתטמא במדרס. עשהו כדור בפני עצמו אינו מתטמא במדרס שהרי התפר ממעטו משלשה על שלשה :

הלכות כלים - פרק שלשה ועשרים

א המפץ הוא המחצלת שאורגין אותה מן החבלים ומן הסוף ומן הגומא וכיוצא בהן. ואין המפץ בכלל כלים האמורין בתורה ואעפ"כ מתטמא הוא במדרס דין תורה שהרי ריבה הכתוב [\(ויקרא טו-ד\)](#) "כל המשכב" וזה ראוי למשכב ועשוי לו. וכן מתטמא במת ובשאר טומאות מדבריהן ככל פשוטי כלי עץ כמו שביארנו. וזה כלל גדול שכל המתטמא במדרס מתטמא בשאר טומאות :

ב כבר ביארנו שהבגד מתטמא בשלש על שלש כמו שביארנו בשאר טומאות. ובשלשה טפחים על שלשה טפחים למדרס :

ג השק שיעורו ארבעה טפחים על ארבעה טפחים. העור חמשה על חמשה. המפץ ששה על ששה בין למדרס בין לשאר הטומאות. ופחות מן

השיעורין האלו טהורין מכלום. בד"א בקרע אחד מהן שנקרע בלא כוונה אבל הקוצץ בכוונה וקצץ אפילו טפח על טפח למושב או שלשה טפחים על שלשה טפחים למשכב ה"ז מתטמא במדרס. בין שהיה הטפח על טפח שקיץ או השלשה בגד או שק או עור או מפץ. וכן המקצע מאחד מהן לאחיזה כדי שיאחז בו בידו כדרך שעושין קוצצי תאנים שלא יזקו אצבעותיהן ה"ז טמא בכל שהוא. והוא שלא יהיה פחות משלש על שלש שכל פחות משלש אצבעות טהור מכלום:

ד המחבר שני טפחים מן הבגד ומן השק טפח שלשה מן השק ואחד מן העור ארבעה מן העור ואחד מן המפץ ה"ז טהור מן המדרס. אבל אם חיבר חמשה טפחים מן המפץ ואחד מן העור ארבעה מן העור ואחד מן השק שלשה מן השק ואחד מן הבגד ה"ז טמא מדרס זה הכלל כל שהשלים שיעורו בחמור ממנו טמא מן הקל טהור:

ה בלויי נפה וכברה שהתקינן לישיבה טהורין ואינן מקבלין טומאה עד שיקצצם ואחר כך יהיו כמפץ:

ו חלוק של קטן אינו מתטמא במדרס עד שיהיה בו כשיעור שלשה טפחים על שלשה טפחים ונמדד כפול כברייתו. ואלו נמדדין כפולין בגדים שמלבישין אותן על הרגלים ועל השוקים ואת הראש והמכנסיים והכובע והכיס של פונדא ומטלית שתלאה על השפה אם פשוטה נמדדת פשוטה ואם כפולה נמדדת כפולה:

ז הבגד שארג שלשה על שלשה נטמא במדרס ואח"כ השלים את כל הבגד כולו מדרס. נטל חוט אחד מתחילתו טהר מן המדרס אבל טמא מגע מדרס והרי הוא ראשון ככלי שנגע במדרס. נטל חוט אחד מתחילתו ואח"כ השלים את כל הבגד כל הבגד טמא מגע מדרס. וכן בגד שנארג בו שלש אצבעות על שלש אצבעות ונטמא במת ואחר כך השלים עליו את כל הבגד הבגד כולו טמא מת. נטל חוט אחד מתחילתו טהר מטמא מת. אבל טמא מגע טמא מת. נטל חוט אחד מתחילתו ואחר כך השלים את כל הבגד הכל טהור. ולמה יהיה הכל טהור מפני שאמרו שלש על שלש שנתמעטה טהורה מכלום אבל שלשה על שלשה שנתמעטה אע"פ שטהרה מן המדרס הרי היא טמאה בכל הטומאות:

ח מטלית שהיא מדרס וטלאה על הקופה או על העור נעשה הכל ראשון לטומאה. הפריש את המטלית הרי הקופה או העור ראשון מפני שנגעו במדרס והמטלית טהורה שכיון שטלאה והפרישה בטלה. טלאה על הבגד או על השק נעשה הכל מדרס והרי הכל אב טומאה. הפרישה הרי הבגד או השק ראשון שהרי נגע במדרס והמטלית אב טומאה כשהיתה שאינה בטילה על האריג. תפר המטלית על הבגד כשטלאה מרוח אחת או משתי רוחות כמין גאם אינו חיבור ולא נעשה הכל אב אלא מגע מדרס בלבד. תפרה משתי רוחות זו בצד זו הרי היא חיבור ונעשה הכל אב:

ט שלשה על שלשה שנטמא במדרס ואח"כ נחלק טהר מן המדרס ואין בקרעים אלו טומאה כלל והנם כשברי כלי שנטמא. אבל בגד שנטמא במדרס וקרע ממנו שלש אצבעות על שלש אצבעות אותו הקרע טהר מן המדרס אבל טמא מגע מדרס שבעת פרישתו מן הבגד הגדול נטמא במגע:

י סדין שנטמא במדרס ואח כ עשאהו פרוכת טהר מן המדרס. ומאימתי הוא טהרתו מן המדרס משיקשור בו הלולאות שהוא נתלה בהן כשאר הפרוכות:

יא טלית שהיא מדרס והטבילה וקודם שיעריב שמשו התחיל לקרוע ממנה קרע כיון שנקרע בה רובה שוב אינה חיבור וטהרה כולה אע"פ שעדיין נשתייר בה כדי מעפורת שלא נקרע שהרי הוא קורע והולך. בד"א בטבולת יום שכיון שלא חס עליה להטבילה כך לא יחוס לקרוע את כולה ולפיכך טהרה כולה:

הלכות כלים - פרק ארבעה ועשרים

א אלו עורות מתטמאין במדרס עור שחשב עליו לשטיחה. ועור שמניחין על המטות מלמעלה לישן עליו. ועור שמניחין על החמור תחת המשאוי. ועור שמניחין בערס תחת הקטן. ועור הכר. ועור הכסת. ועור שמניחין תחת השלחן בעת האכילה כדי שיפלו עליו הפירורין מפני שהוא נשען עליו ברגלו. ועור שחוגר נופץ הפשתן עליו בעת שנופץ. ועור שחוגר החמר עליו. ועור שמניח הסבל על כתיפו בעת שסובל. ועור שמניח הרופא על ברכיו בעת שמפיס השחינין מפני שכל העורות האלו יושב עליהן. ועור הלב של קטן שרירו יורד עליו כדי שלא יפסדו בגדיו. ועור שעשאהו לנותנו על לבו בשעת הקציר מפני השרב. ועור שלופפין הכסות בו. ועור התפור בתיבה שמניחין בו הבגדים שכל אלו מתהפכין עליהן ונשענין עליהן:

ב כל העורות המתטמאות במדרס אינן מתטמאין עד שיהיה בהן כשיעור חמשה טפחים על חמשה טפחים. ואלו עורות שאין מתטמאין במדרס עור שחוגר סורק הצמר בעת שסורק. ועור שלופף בו הצמר הסרוק. ועור שלופף בו הארגמן. ועור התופר שמניחין בו הארגמן. וכולן מתטמאין בשאר טומאות:

ג עור שעשאו חיפוי לכלים טהור מכלום. עשאו חיפוי למשקולת מקבל שאר טומאות שהרי נעשה לקבלה ואינו מתטמא במדרס:

ז עור שעשאהו לעקבו ולפרסתו אם חופה את רוב הרגל מתטמא ואם לאו טהור:

ח מנעל שעל האימום אע"פ שעדיין לא לבשו אדם ה"ז מתטמא במדרס שכבר נגמרה מלאכתו:

י כל עור הראוי להתטמא במדרס ואינו חסר מלאכה המחשבה מטמאתו ואם חישב עליו להיות עור שלחן וכיוצא בו הרי זה מתטמא במדרס. ואם חסר מלאכה אין המחשבה מועלת בו עד שתיגמר מלאכתו. חוץ מן העור שמחפין בו המרכב מפני האבק שהמחשבה מועלת בו אע"פ שלא נגמרה מלאכתו. בד"א בעורות בעל הבית אבל עורות העבדן שסתמן למכירה אין המחשבה מטמאתן עד שיעשה בהן מעשה ויכניס למדרס:

יא אין אדם מטמא במדרס משכב או מרכב שאינן שלו שנאמר **ויקרא טו-** **בא** **"והנוגע במשכבו"**. גזל משכב ודרס עליו בלא נגיעה טהור ואם נתייאשו הבעלי טמא. גנב משכב וישב עליו טמא שחזקתו שנתייאשו הבעלים שאינן יודעים מי גנבו ואם נודע שעדיין לא נתייאשו הבעלים טהור. לפיכך גנב שגנב עור וחישב עליו לשכיבה מחשבה מועלת לו ומתטמא במדרס אבל הגזלן אין מחשבתו מועלת אא"כ נתייאשו הבעלים:

יב עור שנטמא במדרס והתחיל לקורעו רצועות הרי הוא בטומאתו עד שימעטנו פחות פחות מחמשה טפחים:

יג כל כלי עור שנטמא במדרס הזב ושינהו לכלי אחר אם שינהו מפשוט לפשוט הרי הוא בטומאתו. שינהו מפשוט למקבל ומקבל לפשוט טהור. ובגד הכל טמא. כיצד חמת שעשאה שטיח ושטיח שעשאה חמת טהור אבל תמת שנטמאה מדרס ועשאה תורמיל או תורמיל שעשאהו חמת הרי הן מדרס כשהיו:

יד כר של בגד שנטמא במדרס ועשאהו סדין או סדין שעשאהו כר או כסת. בגד שעשאהו מטפחת או מטפחת שעשאהו כסת הרי הן מדרס כשהיו:

טו כלים שעיקר עשייתן לקבלה ולמשכב כאחר כגון הכרים והכסתות והשקין והמרצופין אם נפחתו אע"פ שטהרו מלהתטמא במת ובשאר טומאות מפני שאינן יכולין לקבל הרי הן מתטמאין במדרס שעדיין הן ראוין למדרס. אבל כלים שעיקר עשייתן לקבלה בלבד כגון החמת והתורמיל אם היו גדולים כדי שיהיו ראוין לישוב עליהן הואיל ויושבין עליהן מפני גודלן הרי הן מתטמאין במדרס כל זמן שהן שלימין נפחתו אע"פ שאפשר עדיין לישוב עליהן אין מתטמאין במדרס שעיקר עשייתן לקבלה בלבד הואיל ובטלו מלקבל טהרו מלהתטמא לא במדרס ולא בשאר טומאות. וכמה הוא שיעורן ויהיו ראוין למדרס החמת שבעה

קבין והילקוט חמשה והקלסתר שתולין בו השעורים בראש הבהמה ארבעת והכריתית שמערין בה המים סאה. פחות משיעורין אלו אינן ראויין למדרס ואין דרך העם לישב עליהן. נפחתו וצרר מקום הפחת הרי הן טהורין וכאילו לא קשר מקום הפחת. וכל החמתות שנפחתו וצררן טהורות חוץ משל ערביים מפני שכך הוא דרכן תמיד לצררן. וחמת חלילין אין מתטמא במדרס שהרי אינה ראויה למדרס:

הלכות כלים - פרק חמשה ועשרים

א כל פשוטי כלי עץ העשוין לשיבה או לשכיבה או לרכיבה מתטמאין במדרס כגון המטה והכסא וכיוצא בהן:

ב המטה והכר והכסת של מת וכסא של כלה ומשבר של חיה. וכסא של כובס שכובס עליו את הכלים וכסא של קטן שיש לו רגלים אף על פי שאין בו גובה טפח כל אלו מתטמאין במדרס:

ג כסא של ברזל שעושין בבית הכסא והעור נתון עליו הרי הוא מתטמא במדרס ובשאר טומאות. הפריש עור המחופה על הברזל העור מתטמא במדרס והברזל מתטמא בשאר טומאות אבל לא במדרס:

ד טרסקל של גמי וכיוצא בו המחופה בעור מתטמא במדרס ובשאר טומאות. הפריש העור מעליו העור מתטמא במדרס אבל הטרסקל טהור מכלום שהרי נעשה כשברי כלים:

ה ספסלין שבמרחץ ששתי רגליו של עץ מתטמא במדרס. היתה אחת של עץ ואחת של שיש אינו מקבל טומאה:

ו נסרים שבמרחץ שגמון אינן מקבלין טומאה שאינן עשוין לשיבה אלא כדי שיהלכו המים תחתיהן:

ז הכלכלה והסל שמלאן תבן או מוכין אע"פ שהתקינן לשיבה אינן מקבלין טומאת מדרס שאינן ראויין לשיבה. ואם סרגן בגמי או במשיחה על פיהן מתטמאין במדרס:

ח קורת בית הבד שעשה ראשה האחד כסא אינו מתטמא במדרס מפני שאומרין לו עמוד ונעשה מלאכתנו. אבל אם קבע את הכסא בקורת בית הבד הכסא מתטמא במדרס ואם דרס הזב על הקורה לא נטמא הכסא. וכן אם קבע הכסא בקורה גדולה או עשה ראש הקורה הגדולה כסא אין

טמא אלא מקום הכסא בלבד ושאר הקורה טהור. וכן הדין בכסא שקבעו בעריבה שהוא טהור:

ט קצת הקורה שמתקן המסתת את האבן לישוב עליו הרי מקום ישיבתו מתטמא במדרס. ומקום ישיבה שאחורי הקרון טהור שאינה אלא ישיבת צער:

י ראשי כלונסות שיושבין עליהן האומנין ושפין את האבנים וכיוצא בהן טהורין. וכן כופת של תמרה שהוא יושב עליו אפי' גבוה טפח טהור שאין זה כלי. וכן בול של עץ אע"פ שסרקו וכרכמו ועשאהו פנים לשער וכיוצא בו אינו כלי ולא מקבל טומאה עד שיחוק בו:

יא ראשי כלונסות החקוקין אם חקקן לדעת מקבלין טומאה. מצאן חקוקין אם חישב עליהן מקבלין טומאה מכאן ולהבא ואם חישב עליהן חרש שוטה. וקטן או אדם שאינן שלו טהורין. וכן כל כיוצא בהן מדברים שאינן מקבלין טומאה אלא במחשבה שאין לך מחשבה מועלת אלא מחשבת בעלים שהן בני דעה:

יב העושה כפה מן השאור וייבשה וייחדה לישיבה הרי בטלה מתורת אוכל ומתטמא במדרס שהרי משמשת תשמישי העץ:

יג מחצלת הקש מתטמאה במדרס ושל קנים ושל חלף טהורין מפני שאינה ראויה למדרס. ושאר המחצלאות אם עשאה לשכיבה מקבלת טומאה עשאה לסיכוך טהורה. עשאה סתם גדולה סתמה לסיכוך קטנה סתמה לשכיבה:

יד מחצלת שעשה לה קנים לאורכה טמאה מדרס שעדיין ראויה לשכיבה. עשאה כמין כי טהורה. עשה לה קנים לרוחבה אם אין בין קנה לחבירו ארבעה טפחים טהורה. נחלקה לרוחבה עדיין מקבלת טומאה. לאורכה נשתיירו בה שלשה מעדנים של ששה. טפחים עדיין היא ראויה למדרס ומתטמאה פחות מכאן טהורה. וכן אם התיר ראשי מעדנים טהורה. ואף טומאת מדרס לא תקבל המחצלת עד שתגמר מלאכתה ותתנקב כמו שביארנו:

טו תיבה שפתחה מלמעלה טהורה מן המדרס שאינה ראויה לישוב עליה. ומקבלת שאר טומאות. פתחה מצידה טמאה במדרס ובשאר טומאות:

טז עגלה של קטן מתטמאה במדרס שהרי נשען עליה:

יז מקל של זקנים טהור מכלום שאינו אלא לסייע:

יח סנדל של סיידין והוא סנדל של עץ מתטמא במדרס מפני שהסייד פעמים מטייל בו עד שמגיע לביתו :

יט קב של קיטע שיש בו בית קיבול כתיתין מתטמא בשאר טומאות מפני בית קיבולו. ומתטמא במדרס שהרי נשען עליו :

כ ואלו טמאין משום מרכב. מרדעת של חמור. וטפיטן של סוס. וכר הגמל. ואוכף של נאקה וכל כיוצא בהן. הלוחות שמניחין על גבי החמור ואח"כ נותנין עליו המשאוי טהורות ואם היתה ראויה למרכב טמאה :

הלכות כלים - פרק ששה ועשרים

א כלי עץ הראוי למדרס שקבעו בכותל בתוך הבניין. קבעו בכותל ולא בנה על גביו או בנה על גביו ולא קבעו עדיין מתטמא במדרס כשהיה. קבעו במסמרים ובנה עליו טהור. וכן מפץ שנתנו על גבי הקורות קבעו ולא נתן עליו את המעזיבה או שנתן עליו את המעזיבה ולא קבעו מתטמא במדרס. קבעו ונתן עליו את המעזיבה טהור :

ב ספסל שניטל אחד מראשיו עדיין הוא ראוי למדרס ניטל השני טהור. ואם יש בו גובה טפח מתטמא במדרס :

ג כסא של כלה שניטלו חפוייו טהור ואם לא היו חפוייו יוצאים וניטלו עדיין הוא ראוי למדרס שכן דרכו להיות מטהו על צדו ויושב עליו :

ד כסא שניטלו חפוייו ועדיין הוא ראוי לישיבה מתטמא. ניטלו שנים מחפוייו זה בצד זה טהור :

ה שידה שניטל העליון שלה טמאה מפני התחתון שהוא ראוי למדרס. ניטל התחתון טמאה מפני העליון. ניטלו שתיהן הרי הדפין טהורין :

ו תיבה שנפחתה מצדה מתטמאה במדרס ובשאר טומאות מפני שראויה אף לישיבה והכל יושבין עליה. נפחתה מלמעלה טהורה מן המדרס שהרי אינה ראויה לישיבה ומתטמאה בשאר טומאות שעדיין היא מקבלת. נפחתה מלמטה טהורה מכל טומאות אע"פ שאפשר לישב עליה בכסא מפני שעיקר מעשיה לקבלה וכבר בטל העיקר. והמגורות שלה מתטמאות ואינן חיבור לה. וכן משפלת שנפחתה מלקבל רמונים אע"פ שראויה למדרס הרי היא טהורה מכלום מפני שעיקר מעשיה לקבלה והואיל ובטל העיקר בטלה הטפילה :

ז עריבה של עץ שמגבלין בה הבניין או את הגפסים אע"פ שמקבלת שאר טומאות אינה מתטמא במדרס. ושלשין בה את הבצק שמחזקת משני לוגין ועד תשעה קבין שנסדקה עד שאינו יכול לרחוץ בה רגלו אחת מפני הסדק ה"ז מתטמאה במדרס שסתמה שכופתה ויושב עליה לפי גודלה וסדק שלה. הניחה בגשמים עד שנתפחה ונסתם הסדק אינה מתטמאה במדרס שהרי היא ראויה ללוש בה ותחילת מעשיה ללוש בה ומקבלת שאר טומאות. חזר והניחה בקרים ונפתח הסדק חזרה לקבל טומאת מדרס וטהורה משאר טומאות:

ח עריבה גדולה שהיא יתר על תשעה קבין שנפחתה מלקבל רמונים והכינה לישיבה הרי זו טהורה אף מטומאת מדרס עד שיקציע שאין המחשבה מועלת בעריבה גדולה שנפחתה עד שיעשה בה מעשה. עשאה אבוס לבהמה אע"פ שקבעה בכותל טמאה בכל הטומאות:

ט מטה שניטלו שתי ארוכות שלה אחר שנטמאת ועשה לה ארוכות חדשות ולא שינה את הנקבים ונשברו החדשות עדיין היא בטומאתה. נשתברו הישנות טהורה שהכל הולך אחר הישנות:

י מטה שהיתה טמאה מדרס וניטלה קצרה ושתי כרעיים עדיין היא בטומאתה שעדיין צורת המטה עומדת. ניטלה ארוכה ושתי כרעיים טהורה:

יא קצץ שתי לשונות של מטה באלכסון או שקצץ שתי כרעיים טפח על טפח באלכסון או שמיעטן פחות מטפח ה"ז נשברה וטהורה. נשברה ארוכה ותיקנה עדיין היא אב טומאה כשהיתה נשברה הארוכה השנייה ותקנה טהורה מן המדרס אבל טמאה מגע מדרס. לא הספיק לתקן את הראשונה עד. שנשברה השנייה טהורה:

יב מטה שהיתה טמאה מדרס או בשאר טומאות ונגנב חצייה או אבד חצייה או שחלקוה אחין או שותפין ה"ז טהורה שה"ז ככלי שנשבר. החזירוה מקבלת טומאה מכאן ולהבא ה"ז דומה למי שעשה כלי אחד משברי כלים שנטמא שהוא טהור ומקבל טומאה להבא:

יג מטה שנפרקו איבריה אם נשברה ארוכה ושתי כר. עיים או קצרה ושתי כרעיים הרי אלו מתטמאין מפני שראויין לסומכן בכותל ולישן עליהן:

יד מטה שנטמאת כולה אם הטבילה איברים איברים טהורה:

טו המפרק את המטה להטבילה הנוגע בחבלים שלה טהור:

הלכות כלים - פרק שבעה ועשרים

א שלש תיבות הן. תיבה שנפחתה מצדה טמאה מדרס. מלמעלה טמאה טמא מת. והבאה במדה טהורה מכלום :

ב שלש עריבות הן. עריבה משני לוגין ועד תשעה קבין שנסדקה טמאה מדרס. שלימה טמאה טמא מת. והבאה במדה טהורה מכלום :

ג שלש עגלות הן. העשויה כקתדרה טמאה מדרס. כמטה טמאה טמא מת. ושל אבנים טהורה מכלום :

ד שלשה תריסין הן. תריס הכפוף טמא מדרס. ושמשחקין בו בקמפון טמא טמא מת. ודיצת הערביים טהורה מכלום. לפי שהיא עשויה לצורה בלבד ואינה ממשמשי אדם וכל כלי שאינו ממשמשי אדם אינו מקבל טומאה כל עיקר :

ה שלשה תרבוסין של עור הן של ספרים טמא מדרס. ושאוכלין עליו טמא טמא מת. וששוטחים עליו את הזיתים טהור מכלום לפי שאינו ממשמשי אדם :

ו שלשה בסיסאות הן. שלפני המטה ושלפני הסופרים טמא מדרס. של שולחן טמא טמא מת. ושל מגדל טהור מכלום לפי שהוא מקצת מגדל וצורתו מוכחת עליו :

ז שלש מטות הן. העשויה לשכיבה טמאה מדרס ושל זגגים שנותנין בה כלי זכוכית טמאה טומאת מת. ושל סרגין שמסרגין עליה את הסבכות טהורה מכלום לפי שאינה ממשמשי אדם :

ח שלש משפלות הן. של זבל טמאה מדרס. של תבן טמאה טמא מת. והפוחלץ של גמלים טהור מכלום לפי שהחבלים שלו קשים ביותר ועבים ואינו ראוי לקבל תבן וכיוצא בו ונמצא שאין עליו תורת כלי אלא חבלים בלבד :

ט שלשה מפצין הן. העשוי לשיבה טמא מדרס. ושל צבעים שמניחין בו את הכלים טמא טמא מת. ושל גתות שנותנין עליו ענבים ומחפין בו טהור מכלום לפי שאינו ממשמשי אדם :

י שלש חמתות הן ושלשה תורמלין הן. המקבלין כשיעור טמאין מדרס. וכמה שיעורן החמת ארבעה קבין והתורמיל חמשה. ושאינן מקבלין כשיעור טמאים טמא מת. ושל עורות הדג טהור מכלום :

יא שלשה עורות הן. העשוי לשטיח טמא מדרס. והעשוי לתכריך כלים טמא טמא מת ושל רצועות ושל סנדלין טהור מכלום לפי שאין עליו צורת כלי :

יב שלשה סדינין הן. העשוי לשכיבה טמא מדרס. והעשוי לפרוכת טמא טמא מת. ושל צורות שעושין אותו כדי שיתלמד ממנו הרוקם טהור מכלום לפי שאינו ממשמשי אדם :

יג שלש מטפחות הן. של ידים טמאה מדרס. ושל ספרים טמאה טמא מת. ושל תכריכי המת ושל נבלי בני לוי טהורה מכלום לפי שאינן ממשמשי אדם :

יד עור העשוי כמו יד שמכניסין בו היד והאצבעות מפני הצינה וכיוצא בהן הוא הנקרא פרקלינין ושלשה פרקלינין הן. של צידי חיה ועוף טמא מדרס שהרי נשען עליו. ושל חגבים טמא טסא מת שנותנין בו החגבים. ושל קייצים שבו מקיצין פירות טהור מכלום לפי שאינו ממשמשי אדם :

טו שלש סבכות הן של ילדה טמאה מדרס. ושל זקנה טמאה טמא מת. ושעושין לשחק בה לשותי שכר טהורה מכלום לפי שאינה ממשמשי אדם :

טז שלשה סנדלין הן. של אדם טמא מדרס. של מתכות של בהמה טמא טמא מת. של שעם ושל צפירה טהורה מכלום. כללו של דבר כל כלי שאינו ראוי למשכב או למרכב או שהוא ראוי ולא נעשה [לכך] אלא למלאכה אחרת הרי הוא טהור מן המדרס. נעשה למלאכה אחרת ומשמש עמה את הישיבה כגון הטלית והרדיד מתטמא במדרס. וכל המתטמא במדרס מתטמא במת ויש מתטמא במת ואינו מתטמא במדרס כמו שביארנו. וכל המתטמא במת מתטמא בשאר אבות הטומאות בין אבות של תורה בין של דבריהם ומתטמאין במשקין :

יז שלש קופות הן מהוהה שטלאה על הבריאה הולכין אחר הבריאה. קטנה על הגדולה הולכין אחר הגדולה. היו שוות הולכין אחר הפנימית. כיצד הולכין אחריה שאם ניקבה במוציא רמון שתיהן טהורות :

יח שלשה פנקסות הן. האפיפירין שמניחין עליו הספרים טמא מדרס. ושיש בו בית קיבול שעוה טמאה טמא מת. חלקה טהורה מכלום לפי שאין עליו צורת כלי ואינו ראוי למדרס :

הלכות כלים - פרק שמונה ועשרים

א כל הכלים שיש להן בית קיבול שנטמאו אחוריהן במשקין לא נטמא תוכן לתרומה ולא אוגניהן ולא אזניהן ולא מקום אצבע השוקע בשפת הכלי. נטמא תוך הכלי נטמאו כולן. נפלו משקין טמאין על כני הכלים או על אוגניהן או על אזניהן או על ידות הכלים המקבלין. הרי זה מנגבן והן טהורין ואפילו אחורי הכלי כולו לא נטמאו:

ב אחד כלי השק כגון השקין והמרצופין. או כלי העור כגון הכרים והכסתות. ואחד כלי עץ אפילו קופות ומשפלות אם נטמאו אחוריהן במשקין לא נטמא תוכן:

ג פשוטי כלי שטף שאין ראויין למדרס כגון השלחן וטבלא שאין לה דופן הואיל ואין מקבלין טומאה מן התורה אם נטמאו אחוריהן במשקין לא נטמא תוכן. אבל פשוטי כלי שטף הראויים למדרס כגון המטה והעור שישנים עליו והכסא וכיוצא בהן אין להם אחוריים ותוך אלא בין שנגעו משקין בהן מתוכן או מאחוריהן נטמא הכלי כולו. וכן מדות יין ושמן וזומא ליסטרות ומסננת של חרדל ומשמרת של יין אין להן אחוריים ותוך אלא אם נפל משקין על מקצתן נטמאו כולן כמו הבגדים:

ד המרדע והמלמד יש להן אחוריים ותוך. ביצד נפלו משקין על החרחור לא נטמא מן העץ הסמוך לחרחור אלא ז' טפחים בלבד ושאר העץ טהור. וכן אם נפלו משקין על הדרבן לא נטמא אלא ארבעה טפחים הסמוכין לדרבן. נפלו חוץ לשבעה וחוץ לארבעה ה"ז ככלי קיבול שנגעו משקין באחוריו ולא נטמאו אלא ממקום מגעו ולחוץ:

ה כיס שבתוך כיס שנטמא אחד מהן במשקין לא נטמא חבירו. בד"א כשהיו שפתותיהן שוין אבל אם היה החיצון עודף ונטמא הפנימי נטמא החיצון נטמא החיצון לא נטמא הפנימי ובשרץ בין כך ובין כך אם נטמא אחד מהם לא נטמא חבירו:

ו החוקק רובע וחצי רובע בעץ אחד ונטמא אחד מהן במשקין לא נטמא השני אף על פי שהן עץ אחד. כיצד נגעו משקין טמאין בתוך הרובע הרובע ואחוריו טמאין וחצי הרובע ואחוריו טהורין. נגעו בחצי הרובע מתוכו חצי הרובע ואחוריו טמאים הרובע ואחוריו טהורין. וכשהוא מטביל מטביל את הכל. נטמאו אחורי הרובע או אחורי חצי הרובע במשקין הרי אחורי הכלי טמא שאין חולקין את האחוריים:

ז קומקומוס שהיו אחוריו טמאין והיה מרתיח אין חוששין שמא יצאו משקין מתוכו ונגעו באחוריו וחזרו לתוכו אלא הרי המשקין שבתוכו טהורין לתרומה: בריך רחמנא דסייען

הלכות

מקואות

- מצות עשה אחת והיא שיטבול כל טמא במי מקוה ואחר כך יטהר:
וביאור מצוה זו בפרקים אלו:

הלכות מקואות - פרק ראשון

א כל הטמאין בין אדם בין כלים בין שנטמאו טומאה חמורה של תורה בין שנטמאו בטומאה של דבריהן אין להן טהרה אלא בטבילה במים הנקוין בקרקע:

ב כל מקום שנאמר בתורה רחיצת בשר וכיבוס בגדים מן הטומאה אינו אלא טבילת כל הגוף במקוה. וזה שנאמר בזב [\(ויקרא טו-יא\)](#) "וידין לא שטף במים" כלומר שיטבול כל גופו. והוא הדין לשאר הטמאין שאם טבל כולו חוץ מראש אצבע הקטנה עדיין הוא בטומאתו. וכל הדברים האלה אע"פ שהן מפי השמועה הרי נאמר [\(ויקרא יא-לב\)](#) "במים יובא וטמא עד הערב וטהר" בניין אב לכל הטמאים שיבואו במים:

ג כל הכלים שנטמאו יש להן טהרה במקוה חוץ מכלי חרס וכלי זכוכית וכן המפץ. כלי חרס נאמר בו [\(ויקרא יא-לג\)](#) "ואותו תשבורו" ואין לו טהרה אלא שבירה. אפילו חיברו בקרקע ואפילו קבעו במסמר ואפילו מלאהו סיד או גפסיס הרי הוא כמו שהיה עד שישבר. וכלי זכוכית ככלי חרס עשאוּם בדבר זה:

ד המפץ אינו בכלל הכלים המקבלים שאר כל הטומאות לפי שאינו כלי קיבול אינו מכלל כלי עץ האמורין בתורה והואיל והוא ראוי למשכב נתרבה לטומאת מדרס בלבד דין תורה וכיון שאין לו טומאה וטהרה בפירוש ונתרבה לטומאה לא יתרבה לטהר במקוה שאין מתטהר במקוה אלא הכלים האמורין בתורה ואין למפץ טהרה אלא קריעתו עד שישאר פחות מששה על ששה טפחים:

ה הזב אין לו טהרה אלא במעיין שהרי נאמר בו [\(ויקרא טו-יג\)](#) "במים חיים" אבל הזבה ושאר הטמאין בין אדם בין כלים טובלין אף במקוה:

ו כל חייבי טבילות טבילתן ביום חוץ מנדה ויולדת שטבילתן בלילה כמו שביארנו בעניין נדה. ובעל קרי טובל והולך כל היום כולו מתחלת הלילה שנאמר [\(דברים כג-יב\)](#) "והיה לפנות ערב ירחץ במים" מלמד שטובל והולך מתחלת הלילה עד הערב שמש :

ז כל הטובל צריך שיטבול כל גופו כשהוא ערום בבת אחת ואם היה בעל שיער יטביל כל שיער ראשו והרי הוא כגופו דין תורה. וכל הטמאין שנטבלו בבגדיהן עלתה להן טבילה מפני שהמים באין בהן ואינן חוצצין. וכן הנדה שטבלה בבגדיה מותרת לבעלה :

ח כל הטובל צריך להתכוין לטבילה ואם לא נתכוין עלתה לו טבילה לחולין. אפילו נדה שטבלה בלא כוונה כגון שנפלה לתוך המים או ירדה להקר הרי זו מותרת לבעלה. אבל לתרומה ולקדשים אינה טהורה עד שתטבול בכוונה :

ט הכופת ידיו ורגליו וישב לו באמת המים אם נכנסו מים דרך כולו טהור. הקופץ לתוך המקוה הרי זה מגונה. והטובל פעמיים במקוה הרי זה מגונה. והאומר לחבירו כבוש ידו עלי במקוה הרי זה מגונה :

י בית הסתרים ובית הקמטים אינן צריכין שיבואו בהן המים שנאמר [\(ויקרא טו-יא\)](#) "וידין לא שטף במים" איברים הנראים בלבד. ואף על פי כן צריכין להיות ראויין שיבואו בהן המים ולא יהיה דבר חוצץ לפיכך אמרו חכמים לעולם ילמוד אדם בתוך ביתו שתהיה אשה מדיחה בין קמטיה במים ואחר כך תטבול. והאשה טובלת כדרך גדילתה כאורגת וכמניקה את בנה :

יא אשה אינה טובלת בנמל מפני שמתביישת מבני העיר ואינה טובלת כהוגן. ואם הקיף לה מפץ וכיוצא בו כדי להצניעה טובלת בנמל. ולא תטבול על גבי כלי חרס או סל וכיוצא בהן מפני שמפחדת ולא תעלה לה טבילה :

יב אחד האדם או הכלים לא יהיה דבר חוצץ בינם ובין המים. ואם היה דבר חוצץ בינם ובין המים כגון שהיה בצק או טיט מודבק על בשר האדם או על גוף הכלי ה"ז טמא כשהיה ולא עלתה להן טבילה. דבר תורה אם היה דבר החוצץ חופה את רוב האדם או רוב הכלי לא עלתה להן טבילה והוא שיקפיד עליו ורוצה להעבירו. אבל אם אינו מקפיד עליו ולא שם אותו על לב בין עבר בין לא עבר אינו חוצץ ואע"פ שחופה את רובו. וכן אם היה חופה מיעוטו אינו חוצץ אע"פ שהוא מקפיד עליו. מדברי סופרים שכל דבר החוצץ אם היה מקפיד עליו לא עלתה לו טבילה אע"פ שהוא על מיעוטו גזירה משום רובו. וכל דבר החוצץ אם היה חופה את רובו לא עלתה לו טבילה אע"פ שאינו מקפיד עליו גזירה משום רובו המקפיד עליו. נמצאת אומר שאם היה על בשר האדם או על גוף הכלי

דבר מדברים החוצצין כגון בצק וזפת וכיוצא בהן אפילו טיפה כחרדל והוא מקפיד עליו לא עלתה לו טבילה. ואם אינו מקפיד עליו עלתה לו טבילה. אא"כ היה חופה רוב הכלי או רוב האדם כמו שביארנו :

הלכות מקואות - פרק שני

א אלו חוצצין באדם. לפלוף שחוץ לעין. וגלד שחוץ למכה. והדם יבש שעל גבי המכה. והרטייה שעליה. וגלדי צואה שעל בשרו. ובצק או טיט שתחת הציפורן. והמלמולין שעל הגוף. וטיט היין וטיט היוצרים וטיט של דרכים הנמצא שם תמיד אפילו בימות החמה כל אלו חוצצין. ושאר כל הטיט כשהוא לח אינו חוצץ שהרי נמחה במים וכשהוא יבש חוצץ :

ב הדבש. והדיו. והחלב. והדם. ושרף התות. והתאנה. והשקמה. והחרוב. יבשין חוצצין לחין אינן חוצצין. ושאר כל השרפין בין לחין בין יבשין חוצצין. ודם שנסרך בבשר אפילו לח חוצץ. האבר והבשר המדולדלים חוצצין :

ג בית הסתרים באשה חוצץ עד שתדיח תחילה. שהזיעה שם תמיד והאבק מתקבץ וחוצץ. בד"א בנשואה אבל בפנויה הואיל ואינה מקפדת אינו חוצץ :

ד האגד שעל גבי המכה. והקשקשין שעל גבי השבר. והשירים והנזמים והקטליות והטבעות בזמן שהן חזקים ודבוקים בבשר חוצצים רפים אינם חוצצין :

ה חוטי צמר וחוטי פשתן והרצועות שקושרות הנשים בראשיהן לנוי חוצצין מפני שמבדילין בין הגוף ובין המים. אבל חוטי שיער אין חוצצין מפני שהמים באין בהן אע"פ שאינן רפין :

ו חוטין שבצואר אינן חוצצין אפילו של פשתן לפי שאין אשה חונקת עצמה בהן. אבל חבקים שבצואר כגון קטליות וענקים חוצצין לפי שהאשה חונקת עצמה בהן כדי שתראה בעלת בשר :

ז שיער שעל הלב שנתקשר ונעשה קלקלי. וכן קלקלי הזקן חוצצין :

ח חץ התחוב באדם בזמן שהוא נראה חוצץ. ובזמן שאינו נראה טובל ואוכל בתרומתו לערב אע"פ שהוא חץ טמא. וכן מי שבלע טבעת טמא וטבל הרי זה טהור. ואם הקיאה אחר שטבל נטמא במגעה שכבר ביארנו

שכל הבלועים בגוף החי לא מטמאין ולא מתטמאין. נכנסו צרורות וקיסמין בסדקי רגליו מלמטה חוצצין :

ט אספלנית מלוגמא ורטייה שעל בית הסתרים חוצצין אף על פי שאינו צריך שיכנסו בהן המים צריכין שיהיו ראויין ולא יהא בהן דבר חוצץ כמו שביארנו. היתה בו שיערה אחת או שתיים חוץ למכה וראשה מודבק למכה או שהיו שתי שערות ראשם מודבק בטיט או בצואה או שהיו שתי שערות בריסי עיניו מלמטה ונקבן והוציאן בריסי עיניו מלמעלה הרי אלו חוצצין :

י לא יטבול אדם בעפר שעל רגליו ואם טבל אינו חוצץ :

יא האוחז באדם ובכלים והטבילן הרי הן בטומאתן. ואע"פ שרפה ידיו עד שבאו בהן המים גזירה שמא לא ירפה. ואם הדיח ידיו במים עלתה להן טבילה :

יב המפשלת בנה לאחורה וטבלה לא עלתה לה טבילה שמא היה טיט ברגלי התינוק או בידיו ונדבק באמו בשעת טבילה וחוצץ ואחר שעלתה נפל :

יג נדה שנתנה שיערה בפיה או שקפצה ידה או שקרצה בשפתותיה או שנמצא עצם בין שיניה כאילו לא טבלה. וכן שאר כל הטמאים. נתנה מעות בפיה וירדה וטבלה טהרה מטומאת הנדה והרי היא טמאה על נב רוקה ונמצאת ראשון לטומאה במי שנגע ברוק הנדה. וכן הדין בזב :

יד ואלו שאין חוצצין באדם. קלקלי הראש ובית השחי ובית הסתרים שבאיש. ולפלוף שבעין. וגלד שהעלתה המכה. ולכלוכי צואה שעל בשרו. וצואה שתחת הציפורן. וציפורן המדולדלת. וכשות הקטן והוא השיער הדק שעל בשרו. כל אלו אינן חוצצין :

טו שתי שערות או יתר שהיו קשורין כאחת קשר אחד אינן חוצצין מפני שהמים באין בהן. ושערה אחת שנקשרה חוצצת והוא שיהיה מקפיד עליה. אבל אם אינו מקפיד עליה עלתה לו טבילה עד שתהיה רוב שיערו קשור נימא נימא בפ"ע כזה הורו הגאונים. ויראה לי ששערו של אדם כגופו הוא חשוב לענין טבילה ואינו כגוף בפני עצמו כדי שנאמר רוב השיער אלא אע"פ שכל שיער ראשו קשור נימא נימא אם אינו מקפיד עליו עלתה לו טבילה אא"כ נצטרף לחוצץ אחר על גופו ונמצא הכל רוב גופו כמו שביארנו. ואחד הנדה ואחד שאר הטמאין שיש בראשן שיער :

טז תקנת עזרא היא שתהיה אשה חופפת את שיערה ואח"כ תטבול. ואם אפשר לה לחוף בלילה ולטבול מיד תיכף לחפיפה הי"ז משובח. ובשעת הדחק או מפני החולי חופפת אפילו בע"ש וטובלת למוצאי שבת :

יז טבלה ועלתה ונמצא עליה דבר חוצץ אם באותו היום שחפפה טבלה אינה צריכה לחוף פעם שנייה אלא חוזרת וטובלת מיד בלבד. ואם לאו צריכה לחוף פעם שנייה ולטבול:

יח לא תחוף אשה בנתר מפני שמקטף את השיער. ולא באהל מפני שמסריך את השיער. אלא בחמין ואפילו בחמי חמה מפני שהחמין משירין את השיע' ומסלסלין אותו. אבל הצוננין מקלקלין ומקבצין את השיער ומתקשר:

יט נדה שנתנה תבשיל לבנה וטבלה לא עלתה לה טבילה מפני השמנונית שעל ידיה:

כ שרטה בבשרה והוציא דם וטבלה. בתוך שלשה ימים אין מקום השריטות חוצץ לאחר שלשה ימים חוצץ מפני שהדם נקפה שם כגלד שע"ג המכה. וכן לפלוף שבעין אם היה יבש והוא שהתחיל להוריק חוצץ בנדה:

כא כוחל שבעין אינו חוצץ. שעל גב העין חוצץ. ואם היו עיניה פורחות אף על גבי העין אינו חוצץ:

כב פתחה עיניה ביותר או עיצמתן ביותר לא עלתה לה טבילה. בד"א לענין טהרות אבל להתיירה לבעלה הרי זו מותרת. אע"פ שנתנה תבשיל לבנה או שהיה בה שרט ישן או שהיה על גב עינה כוחל ובין פתחה עיניה או עיצמתן הרי זו מותרת לבעלה שכל הדברים האלו וכיוצא בהן אינן חוצצין אלא מדבריהן ולענין טהרות גזרו לענין ביאה לא גזרו. וכל החוצץ בנדה לטהרות חוצץ בשאר הטמאין לענין טהרות. וחוצץ בגר בשעת טבילה:

כג מי שטבל ועלה ונמצא עליו דבר חוצץ אף ע"פ שנתעסק באותו המין כל היום כולו הרי הוא בטומאתו עד שיאמר יודע אני בודאי שלא היה זה עלי קודם הטבילה הואיל והוחזק טמא העמד טמא על טומאתו עד שתדע בוודאי שטהר:

הלכות מקואות - פרק שלישי

א ואלו חוצצין בכלים. הזפת והחמר וכיוצא בהן. הזפת שבכוס ושבצלוחית מתוכן חוצצין מאחוריהן אינן חוצצין. בד"א מבית האומן אבל מבעל הבית בין מתוכן בין מאחוריהן חוצצין. הזפת שבתמחו

ושבקערה בין מתוכן בין מאחוריהן בין מבעל הבית בין מבית האומן חוצצין :

ב המור והקומוס בין בכוס בין בצלוחית בין בתמחוי וקערה בין מבעל הבית בין מבית האומן בין מתוכן בין מאחוריהן חוצצין. היה זפת או חמר וכיוצא בהן על הטבלא ועל השלחן ועל הדרגש אם היו נקיים חוצצין מפני שמקפיד עליהן. ועל הבלוסין אינן חוצצין מפני שאינו מקפיד עליהן :

ג היו על מטות בעל הבית חוצצין על מטות של עני אינן חוצצין. על אוכף בעל הבית חוצץ ועל זקקין אינו חוצץ. על המרדעת משני צדדין חוצץ :

ד היו זפת או חמר וכיוצא בהן על בגדי תלמידי חכמים אפילו מצד אחד חוצץ מפני שמקפידין על מלבושן להיות נקי. על בגדי עמי הארץ משני צדדין חוצץ מצד אחד אינו חוצץ :

ה היו על המטפחות של זפתים ושל יוצרים ושל ספסלי אילנות אינן חוצצין :

ו טבח שהיה דם על בגדיו אינו חוצץ מפני שאינו מקפיד :

ז מוכר רבב שהיה רבב על בגדו אינו חוצץ וכן כל כיוצא בזה. היה הטבח מוכר רבב והיה על בגדו דם ורבב ה"ז ספק אם חוצץ מפני שהן שנים ומקפיד או אינו חוצץ שהרי מלאכתו היא ואינו מקפיד :

ח היה הזפת או החמר וכיוצא בהן על הסנדל מתוכו. מלמעלה חוצץ מלמטה אינו חוצץ. על הספסל מלמעלה או מן הצדדין חוצץ מלמטה אינו חוצץ :

ט לכלוכי צואה שבכסא ושבקתדרה המכובשין בין מתוכן בין מאחוריהן בין מלמטה בין מן הצדדין אינן חוצצין מפני שהמים מעבירין אותן. אבל לכלוכי שמרים שבכוס ושבצלוחית. והמוך שבשיר ושבזוג. והטיט והבצק שעל יד הקורדום ושעל יד המגריפה [אינן חוצצין הגלידון] חוצצין :

י דבר ברור הוא שכ"מ שאמרנו בזפת ובחמר וכיוצא בהן שאינן חוצצין בכלים מפני שאינו מקפיד הוא לפיכך אם היה רוב הכלי חפוי בזפת או בחמר וכיוצא בהן לא עלתה לו טבילה כמו שביארנו. אע"פ שאינו מקפיד אין בדבר זה הפרש בכלי מן הכלים אלא כל הכלים שוין בדבר זה :

יא כל ידות הכלים שהן חלולין שהכניסן שלא כדרך. או שהכניסן כדרך ולא מירקן. או שהיו של מתכת ונשברו לא עלתה להן טבילה :

יב כלי שהפך פיו למטה והטבילו כאילו לא טבל מפני שאין המים נכנסין בכולו. היה בו מקום שאין המים נכנסין בו עד שיטנו על צדו לא עלתה לו טבילה עד שיטנו על צדו :

יג כלי שהוא צר מכאן ומכאן ורחב באמצע אינו טהור עד שיטנו על צדו :

יד צלוחית שפיה שוקע אינה טהורה עד שיטנה על צדה :

טו קלמרין אינה טהורה עד שיקבנה מצדה כדי שיכנסו המים לעקמומיות שבה :

טז בהמה שהיה השיר שעליה רפוי ונטמא מטבילין אותו במקומו :

יז לא יטביל אדם את הקומקום בפחמין שבו אא"כ שפסף :

יח כלי שהוא מלא משקין והטבילו כאילו לא טבל. היה מלא מים והטבילו הרי המים והכלי טהורין כאחת מפני שהמים יש להן טהרה במקוה כמו שביארנו בטומאת אוכלין ומשקין. היה הכלי מלא מי רגלים רואין אותו כאילו הוא מים. היה בו מי חטאת אם היה רוב הכלי פנוי כדי שירבו מי מקוה על מי חטאת שבתוכו ה"ז טהור. ואם לאו עדיין הוא בטומאתו וכאילו הן שאר משקין שחוצצין בין גוף הכלי ובין מי המקוה :

יט כלי שתוכו טהור וגבו טמא והיה מלא יין לבן או חלב והטבילו. הולכין אחר הרוב אם היה רוב הכלי פנוי כדי שירבו המים בתוכו טהור מפני שטומאתו מדבריהן. אבל אם היה בו יין אדום או שאר משקין לא עלתה לו טבילה :

כ לגין שהוא מלא מים טמאין והיה על פיו טיט טופח והיה הטיט שוקע במים והטבילו טהור. ואם היה טיט היון וכיוצא בו כאילו לא טבל. וכן טבעת שנתנה בלבינה של טיט טופח והטבילה טהורה. ואם היה טיט יון כאילו לא טבלה :

כא אלו שאין צריכין שיבואו המים בהן. סתם קשרי בגדי עניים ואם הקפיד עליהן חוצצין. וקשרי בגדי בעלי בתים סתמן חוצצין ואם אינו מקפיד עליהן אינן חוצצין. וקשרי נימי הבגדים שנקשרו מאליהן. וחבט הסנדל. ותפילה של ראש בזמן שהקציצה דבוקה עם הרצועה שבה וחזקה. ותפילה של זרוע בזמן שאינה עולה ויורדת. ואזני החמת והתורמיל. וכל כיוצא באלו מקשרים ותפרים שאינם עתיד להתירם :

כב ואלו שצריכין שיבואו בהן המים. הקשרים שבפתחי החלוק שהן עשויות לולאות. וכן קשרי לולאות שבכתף. ושפה של סדין צריך למתח. ותפילה של ראש בזמן שאינה קבועה ברצועה. ושל זרוע בזמן שהיא עולה

ויורדת. ושנצים של סנדל. וקשרי נימי הבגדים שקשרן. וכן כל כיוצא באלו המקומות שהוא עתיד לגלותן ולמותחן. הסלין של גת ושל בד אם היו חזקים צריך לחטט ואם היו רפים צריך לנער. הכר והכסת של עור צריכים שיבואו בהן המים :

בג כסת עגולה. והכדור. והאימום. והקמיע. והתפילה. אינן צריכין שיבואו המים לחללן. זה הכלל כל שאין דרכו להוציא ולהכניס טובל סתום :

בד המטביל בגדים המכובסין צריכין שיכנסו בהן המים עד שיבעבעו. הטבילן נגובין ער שיבעבעו וינוחו מבעבעון :

כה כל ידות הכלים שהן ארוכים יותר מכדי צורכן ועתיד לקוצצן מטבילן עד מקום המדה. כיצד שלשלת דלי גדול ארבעה טפחים וקטן עשרה מטביל מן השלשלת עד מדה זו בלבד והשאר טהור :

כו כלי טמא שנתן בתוכו כלים אחרים והטביל הכל עלתה להן טבילה אע"פ שפי הכלי צר ביותר שהרי המים נכנסין לו ומתוך שעלתה טבילה לכלי הגדול עלתה טבילה לכלים שבתוכו. ואם הטהו על צדו והטביל לא עלתה להן טבילה עד שיהיה פיו רחב כשפופרת הנוד. וכן אם היה הכלי טהור ונתן לתוכו כלים טמאים והטבילן לא עלתה להן טבילה עד שיהיה פיו רחב כשפופרת הנוד. בד"א לתרומה אבל לקדש אין מטבילין כלים לתוך כלים טהורין כלל ואפילו היו בסל או בקופה כמו שביארנו למעלה במקומו :

הלכות מקואות - פרק רביעי

א דין תורה שכל מים מכונסין טובלין בהן שנאמר [\(ויקרא יא-לו\)](#) "מקוה מים" מ"מ. והוא שיהיה בהן כדי להעלות בהן כדי טבילה לכל גוף האדם בבת אחת. שיערו חכמים אמה על אמה ברום שלש אמות. ושיעור זה הוא מחזיק מ' סאה מים בין שאובין בין שאינן שאובין :

ב מד"ס שהמים השאובין פסולין לטבילה. ולא עוד אלא מקוה מים שאינן שאובין שנפל לתוכן שלשה לוגין מים שאובין פסלו הכל. אע"פ שפיסול מים שאובין מד"ס למדוהו בהיקש שהרי הוא אומר [\(ויקרא יא-לו\)](#) "אך מעין ובור מקוה מים יהיה טהור" המעין אין תפיסת יד אדם כלל והבור כולו ביד. אדם שהרי כולו מים שאובין אמרו חכמים המקוה לא יהיה כולו שאוב כבור וא"צ להיות כולו בידי שמים כמעין אלא אם יש בו תפיסת יד אדם כשר :

ג כיצד המניח קנקנים בראש הגג לנגבם וירדו להם גשמים ונתמלאו אע"פ שהיא עונת הגשמים ה"ז ישבור את הקנקנים או יכפס והמים הנקוים מהם כשרים לטבול ואע"פ שכל המים האלו היו בכלים שהרי לא מלאן בידו. לפיכך אם הגביה את הקנקנים והערס הרי כל המים שבהם שאובין:

ד המניח כלים תחת הצינור תמיד בכל עת ובכל זמן אחד כלים קטנים ואחד כלים גדולים אפילו כלי אבנים וכיוצא בהן מכלים שאינן מקבלין טומאה ונתמלאו מי גשמים הרי אלו פסולין. ואם כפאן על פיהן או שברן המים הנקוין מהן כשאובין לכל דבר שהרי לדעתו נתמלאו שחזקת הצינור לקלח. מים. ואפילו שכח הכלים תחת הצינור פסולין גזרו על השוכח מפני המניח. וכן המניח את הכלים בחצר בעת קישור העבים ונתמלאו המים שבהן פסולין שהרי לדעתו נתמלאו. וכן גזרו על השוכח בחצר בשעת קישור עבים משום מניח. הניחן בחצר בעת פיזור עבים ובאו עבים ונתמלאו הרי אלו כשרין כמו שמניחן בראש הגג לנגבן. וכן אם הניחן בעת קישור העבים ונתפזרו וחזרו ונתקשרו ונתמלאו הרי אלו כשרין. ואם שברן או כפאן המים הנקוין מהן כשרין:

ה הסייד ששכח עציץ במקוה ונתמלאו מים אע"פ שלא נשאר במקוה אלא מעט והרי העציץ יש בו רוב המקוה ה"ז ישבור את העציץ במקומו ונמצא המקוה כולו כשר. וכן המסדר את הקנקנים בתוך המקוה כדי לחסמן ונתמלאו מים אע"פ שבלע המקוה את מימיו ולא נשאר שם מים כלל אלא מים שבתוך הקנקנים הרי זה ישבור את הקנקנים והמים הנקוין מהן מקוה כשר:

ו כיצד פוסלין המים השאובין את המקוה בשלשה לוגין. שאם היה במקוה פחות ממי' סאה [ונפל לתוכן שלשה לוגין והשלימום לארבעים סאה] הכל פסול. אבל מקוה שיש בו מי' סאה מים שאינן שאובין ושאב בכד ושפך לתוכו כל היום כולו כשר. ולא עוד אלא מקוה עליון שיש בו מי' סאה מים כשרין והיה ממלא בכלי ונותן לתוכו עד שירבו המים וירדו למקוה התחתון מי' סאה הרי התחתון כשר:

ז מקוה שיש בו מי' סאה מכוונות ונתן לתוכו סאה מים שאובין ונטל אח"כ ממנו סאה ה"ז כשר. וכן נותן סאה ונוטל סאה והוא כשר עד רובו:

ח אין המים השאובין פוסלין את המקוה בשלשה לוגין עד שיפלו לתוך המקוה מן הכלי. אבל אם נגררו המים השאובין חוץ למקוה ונמשכו וירדו למקוה אינן פוסלין את המקוה עד שיהיו מחצה למחצה אבל אם היה רוב מן הכשרים הרי המקוה כשר. כיצד מקוה שיש בו כ' סאה ומשהו מים כשרין והיה ממלא ושואב חוץ למקוה והמים נמשכין ויורדין למקוה בין שהיו נמשכין על הקרקע או בתוך הסילון וכיוצא בו מדברים שאינן פוסלין את המקוה הרי הוא כשר ואפילו השלימו לאלף סאה.

שהשאיבה שהמשיכה כשירה אם היה שם רוב מ' סאה מן הכשר. וכן גג שהיה בראשו כ' סאה ומשהו מי גשמים ומילא בכתיפו ונתן לתוכו פחות מכ' שנמצא הכל פסול ופתח הצינור ונמשכו הכל למקום אחד ה"ז מקוה כשר. שהשאובים שהמשיכה כולה כשירה הואיל והיה שם רוב מן הכשר:

ט הורו מקצת חכמי מערב ואמרו הואיל ואמרו חכמים שאובה שהמשיכה כולה טהורה אין אנו צריכין שיהיו שם רוב מים כשרין. וזה שהצריך רוב והמשכה דברי יחיד הן וכבר נדחו שהרי אמרו בסוף שאובה שהמשיכה כולה טהורה. לפי דברי זה אם היה ממלא בכלי ושופך והמים נזחלין והולכין למקום אחד הרי זה מקוה כשר. וכן כל אמבטי שבמרחצאות שלנו מקואות כשרין. שהרי כל המים שבהן שאוב ושנמשך הוא. ומעולם לא ראינו מי שעשה מעשה בעניין זה:

י מי גשמים ומים שאובין שהיו מתערבין בחצר ונמשכין ויורדין לעוקה שבחצר או שמתערבין על מעלות המערה ויורדין למערה. אם רוב מן הכשר כשר ואם רוב מן הפסול פסול. מחצה למחצה פסול. אימתי בזמן שמתערבין עד שלא יגיעו למקוה ונמשכין ויורדין אבל אם היו הכשרים והפסולים מקלחין לתוך המקוה אם ידוע שנפלו לתוכו מ' סאה מים כשרין עד שלא ירדו לתוכו שלשה לוגין מים שאובין כשר ואם לאו פסול.

הלכות מקואות - פרק חמישי

א מקוה שנפלו אליו שלשה לוגין מים שאובין מכלי אחד או משנים ושלושה כלים מצטרפין והוא שיתחיל השני עד שלא פסק הראשון. מד' כלים אין מצטרפין. בד"א בזמן שלא נתכוון לרבות אבל אם נתכוון לרבות את מי המקוה אפילו נפל משקל דינר בכל שנה מצטרף לשלושה לוגין בין שקדמו השאובים את הכשרים בין שקדמו הכשרים את השאובים או שנפלו שתיהן כאחת. כיון שנפלו שלשה לוגין שאובין לתוך מ' סאה [קודם שנפלו בו מ' סאה או לפחות ממ'] נפסל הכל ונעשה שאוב:

ב שנים שהטילו זה לוג ומחצה וזה לוג ומחצה. והסוחט כסותו והגביהה והמים שבה נופלין ממקומות הרבה. וכן המערה מן הצרצור שמטיל ממקומות הרבה הרי אלו פוסלין:

ג המטביל כר או כסת של עור במקוה שיש בו ארבעים סאה מכוונות כיון שהגביה שפתותיהן מן המים נמצאו המים שבתוכן שאובין. כיצד יעשה מטבילן ומעלן דרך שוליהן. אבל הקופה והשק מטבילן ומעלן כדרך ואינו חושש:

ד מקוה שיש בו שלש גומות ממים שאובין לוג בכל גומא ונפלו לתוכו מים כשרים אם ידוע שנפל לתוכו ארבעים סאה מים כשרים עד שלא יגיעו לגומא השלישית כשר ואם לאו פסול :

ה ב' מקואות אין בכל אחד מהן מ' סאה ונפל לזה לוג ומחצה ולזה לוג ומחצה ונתערבו ב' המקואות הרי אלו כשרין מפני שלא נקרא על אחד מהן שם פסול. אבל מקוה שאין בו מ' סאה שנפל לתוכו שלשה לוגין מים שאובין ואח"כ נחלק לשנים וריבה מים כשרים על כל אחד מהן הרי אלו פסולין שכל המקוה כולו שנפסל כמים שאובין הוא חשוב וכאילו כל מימיו נשאבו בכלי :

ו בור שהוא מלא מים שאובים והאמה נכנסת לו ויוצאת ממנו לעולם הוא בפיסולו עד שתחשב שלא נשארו מן השאובין שהיו בבור שלשה לוגין. מקוה שנפל לתוכו מים שאובין ונפסל ואחר כך ריבה עליו מים כשרים עד שנמצאו הכשרים ארבעים סאה הרי הוא בפיסולו עד שיצאו כל המים שהיו בתוכו ויפחתו השאובין משלשה לוגין. כיצד מקוה שיש בו כ' סאה מי גשמים ונפל לתוכו סאה מים שאובים ואח"כ הרבה עליו מים כשרים. הרי זה בפיסולו עד שידע שיצאו ממנו כ' סאה שהיו בו וחמשה קבין ויותר מרביע הקב ולא נשאר מן הכל שנפסל חוץ מפחות משלשה לוגין. וכן אם עשה מקוה שיש בו מ' סאה מים כשרים ועירבו עם המקוה הזה הפסול טהרו אלו את אלו :

ז המסלק את הטיט לצדדים. ונמשכו ממנו שלשה לוגים למקוה ה"ז כשר. היה תולש הטיט ומגביהו בידו והבדילו מן המקוה לצדה ונמשכו ממנו שלשה לוגין הרי אלו פוסלין :

ח גייס העובר ממקום למקום. וכן בהמה העוברת ממקום למקום וזלפו בידיהן וברגלי הם שלשה לוגין למקוה ה"ז כשר. ולא עוד אלא אפילו עשו מקוה בתחילה ה"ז כשר :

ט מקוה שאין בו מ' סאה ונפל לתוכו פחות משלשה לוגין מים טמאין שאובין ה"ז כשר לחלה ולתרומה וליטול מהן לידים. ופסולין להקוות עליהן. ירדו עליהן גשמים ורבו עליהן הרי אלו כשרים להקוות עליהם. נפל לתוכו שלשה לוגין מים שאובין טמאים ה"ז פסול לחלה ולתרומה וליטול ממנו לידים. ופסולין להקוות עליו. ירדו גשמים ורבו עליהן הרי הן כשרין לחלה ולתרומה וליטול מהן לידים ופסולין להקוות עליהן עד שיצאו כל המים הראשונים שנעשו כולן כשאובין ולא ישאר מהן אלא פחות משלשה לוגין. וכן מקוה שיש בו מ' סאה חסר דינר ונפלו לתוכו שלשה לוגין מים שאובין טמאין ה"ז פסול לחלה ולתרומה וליטול ממנו לידים ופסולין להקוות עליהן. נפל לתוכו פחות משלשה לוגין מים אפילו כולן טמאין ואח"כ נפלו לתוכו משקל דינר מי גשמים שהשלימו כשר. כשם שטהור לטבילה כך טהור לכל דבר :

א כל הכלים המקבלין שהלכו המים עליהן או שנפלו מתוכן הרי אלו שאובין ופוסלין את המקוה. והוא שיעשו לקבלה. אפילו היו כלים שאין מקבלין טומאה כגון כלי אבנים וכלי אדמה הרי אלו פוסלין:

ב כל כלי שלא נעשה לקבלה אע"פ שהוא מקבל אינו פוסל את המקוה. כגון הסלונות שהמים נמשכין מהן אף ע"פ שהן רחבים באמצע ומקבלין אין פוסלין את המקוה בין שהיו של מתכת או של חרס:

ג השוקת שבסלע אינו פוסל את המקוה לפי שאינה כלי. אבל כלי שחיברו בסלע פוסל את המקוה אף ע"פ שחיברו בסיד. ניקבה מלמטה או מן הצד כשפורת הנוד כשירה ואינה פוסלת את המקוה:

ד הלוקח כלי גדול כגון חבית גדולה או עריבה גדולה ונקבו נקב המטהרו וקבעו בארץ ועשאהו מקוה ה"ז כשר. וכן אם פקק את הנקב בסיד ובבנין אינו פוסל והמים הנקוין בתוכו מקוה כשר. סתמו בסיד או בגפסיס עדיין הוא פוסל את המקוה עד שיקבענו בארץ או יבנה. ואם הוליכו על גב הארץ ועל גב הסיד ומירח בטיט מן הצדדין הרי זה כשר:

ה המניח טבלא תחת הצינור והרי המים נמשכין על הטבלא ויורדין למקוה אם היה לטבלא דופן הרי זה פוסלת את המקוה ואם לאו אינה פוסלת. זקפה תחת הצינור כדי להדיחה אע"פ שיש לה דופן אינה פוסלת שהרי לא עשאה לקבל:

ו החוטט בצינור מקום לקבל בו הצרורות המתגלגלין במים כדי שלא ירדו עם המים אם היה הצינור של עץ וחפר בו כל שהוא פוסל שהרי כל המים שיורדין באין מתוך כלי שנעשה לקבלה. ואפילו שקבעו אחר שחקק בו הואיל והיה עליו תורת כלי כשהיה תלוש. אבל אם קבעו בקרקע ואח"כ חקק בו בית קיבול אינו פוסל. ואם היה צינור של חרס אינו פוסל עד שיהיה בחקק כדי לקבל רביעית. אע"פ שנתמלא המקום החקוק שבצינור צרורות המתחלחלין בתוכו הרי הוא בפיסולו ואינו כסתום. ירד לתוך המקום שחקק עפר או צרורות וסתמו ונכבש הרי זה כשר:

ז הספוג והדלי שהיו בהן שלשת לוגין מים ונפלו למקוה לא פסלוהו שלא אמרו אלא שלשת לוגין שנפלו לא כלי שנפלו בו מים שאובין:

ח השידה והתיבה שבים אין מטבילין בהן אלא אי"כ היו נקובים כשפופרת הנוד. ואם היה שק או קופה מטבילין בהן. וכן המניח שק או קופה תחת הצינור אין המים הנמשכין מהן פוסלין את המקוה :

ט גיסטרא טמאה שהיא בתוך המקוה ושפתה למעלה מן המים והטביל בה הכלים טהרו מטומאתן. אבל כשיגביהם מן המים עד שהן באויר הגיסטרא מתטמא המים שעל גבן מאויר הגיסטרא וחוזר ומטמא אותן. וכן מעיין היוצא מתחת התנור הטמא וירד וטבל בתוכו הוא טהור וידיו טמאות מאויר התנור אלא אי"כ היו המים למעלה מן התנור כרום ידיו שנמצא כשטבל ידיו למעלה מן התנור שאין כלי חרס מתטהרין במקוה כמו שביארנו :

י חבית מלאה מים שנפלה לים אפילו לים הגדול הטובל שם לא עלתה לו טבילה אי אפשר לני לוגין שלא יהיו במקום אחד. וככר של תרומה שנפל לשם נטמא במים השאובין שהרי המים עומדין שם. אבל הנהרות וכיוצא בהן הואיל והם נמשכין הי"ז טובל שם :

יא מים שאובין שהיו בצד המקוה אף ע"פ שהמים נוגעין במי המקוה לא פסלוהו מפני שהן כמקוה סמוך למקוה. היו השאובין באמצע פוסלין את המקוה :

יב שתי בריכות זו למעלה מזו וכותל ביניהן והעליונה מלאה מים כשירים והתחתונה מלאה מים שאובין ונקב בכותל שבין העליונה לתחתונה. אם יש כנגד הנקב ג' לוגין מים שאובין נפסלה העליונה מפני שהנקב כאילו הוא באמצע העליונה לא בצדה :

יג כמה יהיה בנקב ויהיה בו שלשה לוגין הכל לפי הבריכה. אם היתה הבריכה התחתונה מ' סאה צריך שיהיה הנקב אחד מני מאות וכ' לבריכה. היתה כ' סאה צריך להיות הנקב אחד מקום לבריכה וצא וחשוב לפי חשבון זה. שהסאה ו' קבין והקב ד' לוגין והלוג ו' ביצים :

יד ג' מקואות זה בצד זה בכל אחד מהן כ' סאה מכוונות ואחד מהן שאוב מן הצד וירדו ג' וטבלו שלשתן ונערמו המים מכולן ונתערבו מלמעלה. המקואות כשרים והטובלים טהורים שהרי נעשה הכל ס' סאה מהן מ' כשרים זה בצד זה ואין המים השאובים פוסלין מקוה שיש בו ארבעים סאה כמו שביארנו. היה השאוב באמצע וירדו וטבלו בהן ונערמו המים ונתערבו המקואות. הרי המקואות כשהיו והטובלין טמאין כשהיו שהרי לא נתערבו מ' סאה הכשרין לפי שאינן זה בצו. זה שהשאוב מבדיל ביניהן :

א אין המקוה נפסל לא בשינוי הטעם ולא בשינוי הריח אלא בשינוי מראה בלבד. וכל דבר שאין עושין בו מקוה לכתחילה פוסל את המקוה בשינוי מראה. כיצד היין או החלב והדם וכיוצא בהן ממי כל הפירות אינן פוסלין את המקוה בגי' לוגין שלא אמרו אלא מים שאובין. ופוסלין בשינוי מראה אפילו מקוה שיש בו מאה סאה ונפל לו לוג יין או מי פירות ושינה את מראיו פסול. וכן מקוה שיש בו כ' סאה מים כשרים או פחות מזה ונפל לתוכו סאה יין או מי פירות ולא שינו את מראיו הרי אלו כשירים כשהיו. ואין הסאה שנפלה עולה למדת המקוה. ואם נוסף על הכי' כ' אחרים מים כשירים הרי זה מקוה כשר:

ב יש מעלין את המקוה ולא פוסלין פוסלין ולא מעלין לא מעלין ולא פוסלין:

ג ואלו מעלין ולא פוסלין. השלג. והברד. והכפור. והגליד. והמלח. וטיט הנרוק. כיצד מקוה שיש בו מ' סאה חסר אחת ונפל לתוכו סאה מא' מאלו הי"ז עולה למדתו והרי המקוה כשר ושלם. נמצאו מעלין ולא פוסלין. אפילו הביא מ' סאה שלג בתחילה והניחן בעוקה וריסקו שם הי"ז מקוה שלם וכשר:

ד ואלו פוסלין ולא מעלין. מים שאובין בין טהורין בין טמאים. ומי כבשים. ומי שלקות. והתמד עד שלא החמיץ. והשכר. כיצד מקוה שיש בו מ' סאה חסר משקל דינר ונפל מאחד מאלו משקל דינר לתוכן אינו עולה למדת המקוה ולא השלימו. ואם נפל מאחד מהן שלשה לוגין מהן פוסלין את המקוה:

ה ואלו לא פוסלין ולא מעלין. שאר המשקין. ומי פירות. והציר. והמורייס. והתמד משהחמיץ. כיצד מקוה שיש בו מ' סאה חסר אחד ונפל מאחד מאלו סאה לתוכן לא העלהו והרי המים כשרים כשהיו שאין אלו פוסלין אלא בשינוי מראה כמו שביארנו:

ו ופעמים שאלו מעלין את המקוה. כיצד מקוה שיש בו מ' סאה ונפל לתוכו סאה מאחד מאלו וחזר ולקח סאה ממנה הרי המי' שנשארו מקוה כשר:

ז מקוה שהדיח בו כלי זיתים וענבים ושינו את מראיו כשר:

ח מי הצבע פוסלין את המקוה בשלשה לוגין. ואין פוסלין אותו בשינוי מראיו:

ט מקוה שנפל יין או מוהל או שאר מי פירות ושינו את מראיו ונפסל כיצד תקנתו ימתין עד שירדו גשמים ויחזרו מראיו למראה מים. ואם היה במקוה מ' סאה מים כשרים ממלא ושואב לתוכן עד שיחזרו מראיו למראה מים. נפל לתוכו יין או מוהל וכיוצא בה ונשתנה מראה מקצתו. אם אין בה מראה מים שלא נשתנה כדי מ' סאה ה"ז לא יטבול בו. והטובל במקום שנשתנה לא עלתה לו טבילה. אפילו חבית של יין שנשברה בים הגדול ומראה אותו מקום כמראה של יין הטובל באותו מקום לא עלתה לו טבילה:

י שלשה לוגין מים שאובין שנפל לתוכן אפילו משקל דינר יין ושינה מראהו והרי מראה הכל מראה יין ונפלו למקוה לא פסלוהו אלא אם שינו את מראיו:

יא שלשה לוגין חסר דינר מים שאובין שנפל לתוכן דינר חלב או מי פירות והרי מראה הכל מים ונפלו למקוה לא פסלוהו עד שיפלו שלשה לוגין מים שאובין שאין בהן תערובת משקה אחר ולא מי פירות:

יב מקוה שנשתנה מראה מימיו מחמת עצמו ולא נפל לו דבר ה"ז כשר לא אמרו אלא שנשתנה מחמת משקה אחר:

הלכות מקואות - פרק שמיני

א כל המעורב למקוה הרי הוא כמקוה ומטבילין בו. גומות הסמוכות לפי המקוה. ומקום רגלי פרסות בהמה שהיו בהן מים מעורבין עם מי המקוה כשפופרת הנוד מטבילין בהן:

ב חורי המערה וסדקי המערה מטבילין בהן אע"פ שאין המים שבהן מעורבין עם מי המקוה אלא בכל שהוא:

ג מחט שהיתה נתונה על מעלות המקוה והיה מוליך ומביא במים כיון שעבר עליה הגל טהורה:

ד עוקה שבתוך מקוה אם היתה הקרקע המבדלת בין העוקה והמקוה בריאה ויכולה להעמיד את עצמה אין מטבילין במים שבעוקה עד שיהיו מעורבין עם המקוה כשפופרת הנוד. ואם אינה יכולה להעמיד את עצמה אפילו אינן מעורבין אלא בכל שהוא מטבילין בהן:

ה כותל שבין ב' מקואות שנסדק לשנים מצטרפין ואם היה בשניהן מ' סאה מטבילין בכל אחד מהן. ואם נסדק לערב אין מצטרפין עד שיהיה במקום אחד כשפופרת הנוד. נפרץ הכותל מלמעלה אם נתערבו המים למעלה מן הכותל כקליפת השום על רוחב שפופרת הנוד מצטרפין:

ו כמה הוא שיעור הנקב שהוא כשפופרת הנוד ברוחב שתי אצבעות בינוניות של כל אדם וחוזרות בו. ואינן בגודל אלא שתי אצבעות ראשונות מן הד' שבפס היד. כל שיעמוד כשפופרת הנוד ממעט ואפילו בדברים שהן מברייתו של מים. ספק יש בנקב כשפופרת הנוד ספק אין בו אין מצטרפין מפני שעיקר הטבילה מן התורה וכל שעיקרו מן התורה אף ע"פ ששיעורו הלכה ספק שיעורו להחמיר:

ז מטהרין את המקואות העליון מן התחתון והרחוק מן הקרוב. כיצד מביאין סילון של חרס או של אבר וכיוצא בהן שאין הסילונות פוסלין את המקוה ומניח את ידיו תחתיו עד שיתמלא מים ומושכו ומשיקו עד שיתערב המים שבסילון עם מי המקוה כאחד אפילו כשערה דיו והרי שני המקואות שהסילון ביניהן כמקוה אחד:

ח ג' גומות שבנחל התחתונה והעליונה של כ' סאה והאמצעית של מ' ושטף של גשמים עובר בתוך הנחל אע"פ שהוא נכנס לתוכן ויוצא מתוכן אין זה עירוב. ואין מטבילין אלא באמצעית שאין המים הנזחלין מערבין אא"כ עמדו:

ט טיט רך שהפרה שוחה ושותה ממנו ה"ז נמדד עם המקוה. היה עבה עד שאין הפרה שוחה ושותה אינו נמדד עמו:

י מקוה שיש בו מ' סאה מים וטיט מטבילין בטיט ובמים. באי זה טיט מטבילין בטיט הרך שהמים צפין על גביו. היו המים מצד אחד והטיט הרך מצד אחר מטבילין במים ולא בטיט:

יא כל שתחילת ברייתו מן המים כגון יבחושין אדומין מטבילין בו. ומטבילין בעינו של דג:

יב מקוה שיש בו מ' סאה מכוונות וירדו שנים וטבלו זה אחר זה אף ע"פ שרגליו של ראשון נוגעות במים הראשון טהור והשני בטומאתו שהרי הסרו המים ממ' סאה. הטביל בו תחילה סגוס עבה וכיוצא בו והגביהו אם היתה מקצת הסגוס נוגעת במים הרי הטובל באחרונה טהור שהרי המים כולן מעורבין. הטביל בו את המטה וכיוצא בה אע"פ שדחק רגלי המטה בטיט עבה שבקרקע המקוה עד שצפו המים עליה למעלה הרי זו טהורה שהרי לא נטבעו בטיט עד שטבלו במים תחלה. הטביל בו יורה גדולה הרי זו טמאה כשהיתה מפני שהמים ניתזין ויוצאין חוץ למקוה ונמצא חסר ממ'. כיצד יעשה מורידה דרך פיה והופכה במקוה ומטבילה

ומעלה אותה דרך שוליה כדי שלא יהיו המים שבתוכה שאובים ויחזרו למקוה ויפסלוהו :

יג מקוה שמימיו מרודדין כובש אפילו חבילי קש וחבילי קנים בתוך המים ומן הצדדין עד שיערמו המים למעלה ויורד וטובל לתוכן :

הלכות מקואות - פרק תשיעי

א שש מעלות במקואות זו למעלה מזו. הראשון מי גבאים. ומי בורות שיחין ומערות. וכיוצא בהן ממים המכונסין בקרקע אף ע"פ שהן שאובין ואף ע"פ שאין בהן מי סאה הואיל ואינן מתטמא אלא לרצון כמו שביארנו הרי הן בחזקת טהורין וכשירין לעשות מהן עיסה הטבולה לחלה וליטול מהן לידים והוא שיטול מהן בכלי כמו שביארנו :

ב למעלה מהן מי תמצית שלא פסקו אלא עדיין הגשמים יורדין וההרים בוצצין והן נמשכין ונקוין ואינן שאובין אבל אין בהן מי סאה הרי הן כשרין לתרומה וליטול מהן לידים ומטביל בהן את המים שנטמאו. פסקו הגשמים ולא פסקו ההרים מלהזחיל עדיין הן מי תמצית. פסקו ההרים ואינן בוצצין הרי אלו כמי גבאין :

ג החופר בצד הים ובצד הנהר ובמקום הבצין הרי הן כמי תמצית שלא פסקו :

ד החופר בצד המעיין כל זמן שהיו באין מהמת המעיין אע"פ שפוסקין וחוזרין ומושכין הרי הן כמי מעיין. פסקו מלהיות מושכין הרי הן כמי גבאין :

ה למעלה מהן מקוה שיש בו מי סאה מים שאינם שאובין שבו טובל כל אדם טמא חוץ מן הזב הזכר ובו מטבילין את כל הכלים הטמאים ואת הידים שמטביליו לקדש כמו שביארנו :

ו למעלה מזה המעיין שמימי מועטין והרבו עליו מים שאובין שוה למקוה שאין מטהרין במים הנמשכין ממנו אלא במים הנקוין ועומדין באשבורן ושוה למעיין שהוא מטהר בכל שהוא שהמעיין אין למימיו שיעור אפילו כל שהן מטהרין :

ז למעלה מזה המעיין שלא נתערב בו מים שאובין אבל מימיו מוכים כגון שהיו מימיו מרים או מלוחים שהרי הוא מטהר בזוחלים והן המים הנגררים ונמשכין מן המעיין :

ח למעלה מזה המעיין שמימיו מים חיים שבהן בלבד טובלים בו הזבים הזכרים ולוקחין מהן לטהרת המצורע ולקדש מי חטאת. מה בין מעיין למקוה המקוה אינו מטהר אלא במי סאה והמעיין מטהר בכל שהוא. המקוה אינו מטהר אלא באשבורן והמים הנזחלים ממנו אינן מטהרין והמעיין מטהר בזחלים. המקוה לא תעלה בו טבילה לזבים והמעיין אם היו מימיו מים חיים הזב טובל בהן :

ט מעיין שמימיו יוצאין ונמשכין לתוך השוקת ואח"כ יוצאין מן השוקת ונזחלין הרי כל המים שבשוקת ושחוץ לו פסולין. היו מקצתן נמשכין על שפת השוקת אפילו כל שהוא הרי המים שחוץ לשוקת כשרים שהמעיין מטהר בכל שהוא. היו מימיו נמשכין לתוך בריכה שהיא מים ונקוין שם הרי אותה הבריכה כמקוה. היה יוצא חוץ לבריכה ה"ז פסול לזבים ולמצורעים ולקדש מי חטאת עד שידע שיצאו כל מי המקוה שהיו בתוך הבריכה :

י מעיין שמימיו נמשכין ע"ג כלים שאין להן בית קיבול כגון שלחן וספסל וכיוצא בהן ה"ז כמקוה ובלבד שלא יטביל על גבי הכלים :

יא מעיין שהיו אמות קטנות נמשכות ממנו ורבה עליו מים שאובין לתוך המעיין עד שגברו המים שבאמות ושטפו הרי הן כמעיין לכל דבר. היו מימי המעיין עומדים ואינן נמשכין ורבה עליו מים עד שמשכו ממנו אמות המים הרי המים שמשוכין שוין למקוה לטהר באשבורן בלבד ושוין למעיין לטהר בכל שהוא :

יב כל הימים מטהרין בזחלין ופסולין לזבים ולמצורעים ולקדש בהן מי חטאת :

יג המים הזחלין מן המעיין הרי הם כמעיין לכל דבר. והמנטפין מן המעיין אע"פ שהן טורדין הרי הם כמקוה ואין מטהרין אלא בארבעים סאה עומדין. ופסולין לזבים ולמצורעים ולקדש בהן מי חטאת. היו הזחלין מן המעיין מתערבין עם הנוטפין [ממנו אם רבו הזחלין על הנוטפין] הרי הכל כמעיין לכל דבר. ואם רבו הנוטפים על הזחלין וכן אם רבו מי גשמים על מי הנהר אינן מטהרין בזחלין אלא באשבורן. לפיכך צריך להקיף מפץ וכיוצא בו באותו הנהר המעורב עד שיקוו המים ויטבול בהן :

יד נוטפין שעשאן זחלין כגון שסמך למקוה המנטף טבלא של חרס חלקה והרי המים נזחלין ויורדין עליה הרי הן כשרין. וכל דבר שמקבל טומאה ואפילו מד"ס אין מזחילין בו :

טו זחלין שקלחן בעלי אגוז כשרים כשהיו שאין עלי האגוז הלח שהוא צובע חשוב ככלים :

טז מי גשמים הבאין מן המדרון והנם נזחלין ויורדין אע"פ שהיו מתחילתן ועד סופן מ' סאה אין מטבילין בהן כשהן נזחלין עד שיקוו וינוחו באשבורן מ' סאה. הרי שהקיף כלים ועשה מהן מחיצות עד שנתקבץ ביניהן מ' סאה ממים הנזחלין מן הגשמים ה"ז טובל בהן. וכלים שעשה מהן הגדר לא עלתה להן טבילה :

יז גל שנתלש מן הים ונפל על האדם או על הכלים אם יש בו מ' סאה הרי אלו טהורין לחולין שאין הטובל לחולין צריך כוונה כמו שביארנו בהלכות שאר אבות הטומאות. ואם נתכוון והיה יושב ומצפה עד שיפול עליו הגל עלתה לו טבילה לדבר שנתכוון לו :

יח אין מטבילין בגלי כשהוא באויר קודם שיפול על הארץ ואע"פ שיש בו ארבעים סאה. לפי שאין מטבילין בזוחלים קל וחומר באויר. היו שני ראשי הגל נוגעין בארץ מטבילין בו ואין מטבילין בכיפה שלו מפני שהוא אויר :

הלכות מקואות - פרק עשירי

א ספק מים שאובין שטהרו חכמים כיצד. מקוה שנסתפק לו אם נפלו לתוכו מים שאובים או לא. ואפילו ידע בודאי שנפלו ספק יש בהן שלשת לוגין ספק אין בהן. ואפילו ידע בודאי שיש בהן שלשת לוגין ספק שהיה במקוה שנפלו בו ארבעים סאה ספק לא היה הרי זה כשר :

ב שני מקואות אחד יש בו ארבעים סאה ואחד אין בו נפלו שלשת לוגין מים שאובין לאחד מהן ואין ידוע לאיזה מהן נפלו ספיקו טהור. מפני שיש לו במה יתלה. היו שניהן פחותין מארבעים סאה ונפלו לאחד מהן ואין ידוע לאיזה מהן כל אחד משניהן פסול. שאין לו במה יתלה אם לזה נפלו נפסל ואם לזה נפלו נפסל :

ג מקוה שהניחו ריקן ובא ומצאו מלא כשר מפני שזה ספק מים שאובין למקוה זה :

ד צינור שמקלח למקוה והמכתשת נתונה בצדו ספק מן הצינור למקוה ספק מן המכתשת למקוה הרי זה פסול מפני שהפסול מוכח. ואם יש במקוה רובו מים כשרים הרי זה כשר שזה ספק מים שאובים הוא. שהרי יש שם מקוה כשר קבוע :

ה כל המקואות הנמצאים בארץ העמים פסולין שחזקתן שאובין. וכל המקואות הנמצאים בארץ ישראל במדינות לפני מן המפתח בחזקת פסולין שאנשי המדינה מכבסים בהן ומטילין לתוכן מים שאובים תמיד. וכל המקואות הנמצאים בארץ ישראל חוץ למפתח בחזקת טהרה שחזקתן מן הגשמים:

ו הטמא שירד לטבול ספק טבל ספק לא טבל ואפילו טבל ספק יש בו ארבעים סאה ספק אין בו. שני מקואות אחד יש בו ארבעים סאה ואחד אין בו וטבל באחד מהן ואין ידוע באיזה מהן טבל ספיקו טמא לפי שהטמא בחזקתו עד שיוודע שטבל כראוי. וכן מקוה שנמדד ונמצא חסר בין שהיה המקוה ברה"ר בין שהיה ברה"י כל הטהרות שנעשו על גביו למפרע טמאות עד שיוודע זמן שנמדד בו והיה שלם. בד"א כשהיתה הטבילה מטומאה חמורה. אבל אם טבל מטומאה קלה כגון שאכל אוכלין טמאין או שתה משקין טמאין או בא ראשו ורובו במים שאובין או שנפלו על ראשו ועל רובו שלשת לוגין מים שאובין. הואיל ועיקר דברים אלו מדבריהן הרי ספיקו טהור כמו שביארנו. ואע"פ שנסתפק לו אם טבל או לא טבל או שנמצא המקוה חסר לאחר זמן וכיוצא בספיקות אלו ה"ז טהור:

ז שני מקואות אחד כשר ואחד פסול וטבל באחד מהן מטומאה חמורה ועשה טהרות הרי אלו תלויות. טבל בשני ועשה טהרות הראשונות תלויות כשהיו והשניות טהורות. ואם נגעו אלו באלו ראשונות תלויות ושניות ישרפו. וכן אם נטמא באמצע טומאה קלה שביארנו וטבל בשני ועשה טהרות. אבל אם טבל באחד מהן מטומאה קלה ועשה טהרות ונטמא טומאה חמורה וטבל בשני ועשה טהרות הראשונות טהורות והשניות תלויות. ואם נגעו אלו באלו ראשונות ישרפו והשניות תלויות כשהיו. היה באחד מהן ארבעים סאה ואחד כולו שאוב וטבלו בהן שנים אחד מטומאה חמורה ואחד מטומאה קלה ועשו טהרות הטובל מטומאה חמורה טהרותיו תלויות והטובל מטומאה קלה טהרותיו טהורות. היה אחד טמא וירד לטבול והשני ירד להקר זה שירד לטבול באחד מהן טהרותיו תלויות כמו שביארנו. וזה שירד להקר טהור כשהיה. שזה ספק מים שאובין הוא שמא בשאוב טבל כשהקר ונטמא:

ח שני מקואות של עשרים עשרים סאה אחד שאוב ואחד כשר הקר באחד מהן ועשה טהרות הרי אלו טהורות. הקר בשני ועשה טהרות הרי אלו ישרפו. שהרי ודאי בא ראשו ורובו במים שאובין כמו שביארנו:

א כבר ביארנו שנטיילת ידיים וטבילתן מדברי סופרים. וידיים שצריכות טבילה אין מטבילין אותן אלא במקוה כשר שיש בו ארבעים סאה. שבמקום שהאדם טובל בו כלים ידיים טובלין. אבל ידיים שאין צריכות אלא נטילה בלבד אם הטבילין במי מקוה טהורין. ואם הטבילין במים שאובין בין בכלים בין בקרקעות לא טהרו ידיו עד שיפלו המים השאובים מן הכלי על ידיו. שאין נוטלין לידיים אלא מן הכלים ומכח נותן כמו שביארנו בהלכות ברכות :

ב כל החוצץ בטבילה חוצץ בידיים בין בטבילתן בין בנטילתן. וכל העולה למדת המקוה כטיט הנרוק עולה לשיעור הרביעית שנוטלין בהן הידיים. וכל הנוטל ידיו צריך לשפוף :

ג הנוטל שתי ידיו לתרומה צריך לחזור וליטול פעם שנייה במים שניים כדי להסיר המים שעל גב ידיו שהרי המים שנטל בהן תחילה והן הנקראין מים ראשונים נטמאו בידיהם. לפיכך אם נפל ככר של תרומה לתוך המים שנטל בהן ידיו תחילה נטמא ואם נפל לתוך המים השניים לא נטמא. ואם נטל ראשונים ושניים למקום אחד ונפל שם ככר של תרומה נטמא. נטל את הראשונים ונמצא על ידיו דבר חוצץ והסירו ונטל את השניים הרי ידיו טמאות כשהיו שאין המים השניים מטהרין אלא הנשאר מן המים הראשונים ע"ג ידיו :

ד הידיים מתטמאות ומתטהרות עד הפרק. כיצד נטל את הראשונים עד הפרק ונטל המים השניים חוץ לפרק וחזרו מחוץ לפרק לידיהם הרי ידיו טהורות שהמים השניים טהורין הן. נטל את הראשונים והשניים חוץ לפרק וחזרו לידיהם נטמאת ידו שהמים הראשונים שחוץ לפרק נטמאו מחמת ידיו ואין המים השניים מטהרים במים שחוץ לפרק. ולפי שחזרו המים שחוץ לפרק לידיהם טמאוה :

ה נטל את הראשונים לידיהם אחת ונמלך ונטל את השניים לשתי ידיו טמאות שהשניים מתטמאין מחמת היד שלא ניטלה במים ראשונים וחוזרין ומטמאין את היד השנייה. נטל את הראשונים לשתי ידיו ונטל את השניים לידיהם אחת האחת טהורה. נטל ידו אחת ושפשה בחבירתה נטמאו המים שעליה מחמת חבירתה שלא ניטלה וחוזרין ומטמאין את היד שנטלה. שפשה בראשו או בכותל הרי זו טהורה :

ו נטל שתי ידיו משטיפה אחת הרי אלו טהורין ואין אומרין הרי זה כנוטל ידו אחת במים שירדו מעל ידו השנייה אפילו ארבעה או חמשה זה בצד זה או זה על גב זה. ובלבד שירפו שיבואו בהן המים :

ז נטל מקצת ידו וחזר והוסיף ונטל הנשאר מן ידו הרי ידו טמאה כשהיתה ואם עדיין יש על מקצת שנטל בתחילה טופח על מנת להטפוח :

הרי זו טהורה. בד"א במים ראשונים אבל בשניים נוטל מקצת ידיו וחוזר ומוסיף על מקצתן :

ח שיעור המים שנוטלין בהן תחילה רביעית לכל אדם ואדם לשתיה ידים אין פחות משיעור זה כמו שביארנו בנטילת ידים לפת. אבל מים שניים יש לשנים ליטול ידיהן מרביעית. ומחצי לוג נותנין לשלשה ולארבעה. ומלוג נותנין אפילו למאה שאין המים השניים לטהר אלא להעביר המים הראשונים :

ט כלי שהיה בו רביעית מים כשרים לנטילת ידים ונתן לתוכו מעט מים פסולין לנטילת ידים הרי אלו כשרין. נטל מן הכלי כשיעור שנתן ונשארה רביעית בלבד כשהיתה הרי זו פסולה מפני שהמים הפסולין השלימו שיעור הרביעית :

י כל המים הפסולין לנטילה במים ראשונים כך הן פסולין במים שניים וכל כלי שאין נוטלין ממנו במים ראשונים כך אין נוטלין ממנו מים שניים. וכשם שצריך להיות המים הראשונים מכח אדם כך המים השניים :

יא כבר ביארנו בפרק ששי מהלכות ברכות כל מיני המים הפסולין לנטילת ידים והכשרן. וכל הכלים שנוטלין בהן לידים ושאין נוטלין. ואי זו נתינה היא מכח נותן וכשירה ואי זה נתינה אינה מכח נותן ופסולה. וכל אותן הדברים שביארנו שם בנטילת ידים לפת חולין כך הן לתרומה. וכשם שכל ספק ידים טהורות לחולין כמו שביארנו שם. כך הן לתרומה כל ספק ידים טהור :

יב דבר ברור וגלוי שהטומאות והטהרות גזירות הכתוב הן. ואינן מדברים שדעתו של אדם מכרעתו והרי הן מכלל החוקים. וכן הטבילה מן הטומאות מכלל החוקים הוא שאין הטומאה טיט או צואה שתעבור במים אלא גזירת הכתוב היא והדבר תלוי בכוונת הלב. ולפיכך אמרו חכמים טבל ולא הוחזק כאילו לא טבל. ואעפ"כ רמז יש בדבר כשם שהמכויין לבו לטהר כיון שטבל טהור ואע"פ שלא נתחדש בגופו דבר כך המכויין לבו לטהר נפשו מטומאות הנפשות שהן מחשבות האון ודעות הרעות. כיון שהסכים בלבו לפרוש מאותן העצות והביא נפשו במי הדעת טהור. הרי הוא אומר [\(יחזקאל לו-כה\)](#) "וזרקתי עליכם מים טהורים וטהרתם מכל טומאותיכם ומכל גלוליכם אטהר אתכם". השם ברחמיו הרבים מכל חטא עון ואשמה יטהרנו אמן :

סליקו להו הלכות מקואות בס"ד נגמר ספר עשירי והוא ספר טהרה. הלכותיו שמונה. ופרקיו מאה וארבעים וארבעה :